

อนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ

นายประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ม.ป.ช, ม.ว.ม.

ณ เมรุวัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

วันอาทิตย์ที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๐

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

สารบัญ

ประวัติย่อ ๗

หมายรับสั่งสำนักพระราชวัง ๘

หมายรับสั่งที่ 6728 ๙

หมายรับสั่งที่ 4879 ๑๐

หมายรับสั่งที่ 4929 ๑๑

หมายรับสั่งที่ 9478 ๑๒

สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ๑๓

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ๑๔

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ๑๖

พระราชาธิบดีจิกมี เคซาร์ นัมเกล วังชุก แห่งราชอาณาจักรภูฏาน ๑๘

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร ๒๐

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ๒๑

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ๒๒

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ๒๓

ทูลกระหม่อมหญิง อุบลรัตนราชกัญญา สิริโสภาพรรณวดี ๒๔

พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าศรีรัศมิ์

พระวรชายาในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร ๒๕

พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ ๒๖

พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ๒๗

พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าสิริวัณณวรีนารีรัตน์ ๒๘

บทประพันธ์สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ๒๙

ประมวลภาพเข้าเฝ้าฯ รับเสด็จ ๓๐

ภาพถ่ายเต็มยศ ๓๖

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ๓๗

สวดพระอภิธรรม และบำเพ็ญกุศล ๓๘

ความทรงจำ : ชีวิตและครอบครัว ๕๓

ภาพถ่ายครอบครัว และชีวิตในวัยเยาว์ ๕๔

ภาพเกียรติประวัติต่างๆ ๗๓

ภาพคุณประสิทธิ์ กับงานของท่าน ๘๐

มิตรสหาย และภาพชีวิตส่วนตัว ๘๗

สารและคำไว้อาลัยจากครอบครัว ญาติสนิทมิตรสหาย และเพื่อนร่วมงาน ๙๑

ประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ในความทรงจำ ๑๖๔

ผู้ว่าฯ นักพัฒนา (นักพัฒนา นักการศึกษา นักบริหาร) ๑๖๖

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

• สระบุรี
คุณสมบูรณ์ ชุมศักดิ์วินิจ ๑๗๔
• ปราจีนบุรี
คุณปริญญา อุดมศิลป์ ๑๗๗
คุณหมออุดม จันทร์สวัสดิ์ ๑๗๘
• สมุทรสงคราม
คุณจรูญ พลับสวาท ๑๘๑
คุณทองใบ สอนภู่ ๑๘๔
หลวงพ่อสะอาด เปรมสุข ๑๘๖
• ปทุมธานี
คุณลุงเฉลียว รัตนวิชา ๑๙๒
ผู้ว่าการการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ๑๙๔
ตำนาน "พญาไท" ๒๐๒
คุณพ่อประสิทธิ์ มุมมองของคนโรงพยาบาล ๒๒๖
ผู้ก่อตั้งมหาวิทยาลัย ๒๓๔
สดุดีท่านผู้ก่อตั้งมหาวิทยาลัยรังสิต ๒๓๖
คุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ผู้สร้างประโยชน์เกื้อกูล ๒๓๙
ท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์ กับบทบาทนายกสภามหาวิทยาลัยรังสิต ๒๕๒
นายกสภามหาวิทยาลัย ถกปัญหากับ รมว.ทบวงฯ ๒๖๓
เรื่องราวในรั้วมหาวิทยาลัยรังสิต ๒๖๔
คุณหมอเพิ่มยศ โกศลพันธุ์ ๒๗๐
คำนึง อุไรรัตน์ ๒๗๔
รวมเอกสารเก่า ๒๗๙
นิราศปทุมธานี ๒๘๐
กลิ่นหมวกฟาง ๓๐๔
คำปราศรัย ๓๐๗
ใครทำให้ชาติไทย ๓๓๐
เมื่อคุณพ่อเป็นนักวิจารณ์การเมือง ๓๔๒
คำพ่อสอน ๓๔๕
ขอขอบคุณ
คณะแพทย์และพยาบาลที่รักษาคุณพ่อ ๓๕๕
ผู้บริจาคสมทบทุนมูลนิธิคุณประสิทธิ์-คุณหญิงพัฒนา อุไรรัตน์ ๓๕๖
รายนามผู้ส่งพวงหรีดร่วมไว้อาลัยคุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ๓๖๐
กลอนพร้อมคำบรรยาย
ร้อยเรียงลำนำฝากคำอาลัย ๓๖๖
เอกอรรถอุทิศนาแด่ ท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ๓๗๔

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ประวัติย่อ

ชื่อ : ประสิทธิ์ อุไรรัตน์

เกิด : ๔ ตุลาคม ๒๔๕๔
ที่ตำบลบ่อยาง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
บิดา มารดา นายเอียด-นางแม้น อุไรรัตน์

การศึกษา : เรียนชั้นประถมต้นที่จังหวัดสงขลา
: เรียนชั้นมัธยม ๑ - ๒ ที่โรงเรียนมัธยมวัดบวรนิเวศ กรุงเทพฯ
: เรียนชั้นมัธยม ๓-๖ ที่โรงเรียนมัธยมวัดราชบพิธ กรุงเทพฯ
: เรียนชั้นมัธยม ๗-๘ ที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย (สอบได้ใน ๑ ปี)
: จบเนติบัณฑิต ปี ๒๔๗๔

การทำงาน : หลังจากจบการศึกษา เป็นครูโรงเรียนอำนวยศิลป์
: รับราชการกรมอัยการ ในตำแหน่งอัยการผู้ช่วยจังหวัดพัทลุง
และอัยการจังหวัด ๑๙ ปี ที่จังหวัดราชบุรี น่าน ลพบุรี นครสวรรค์ และกรุงเทพฯ
: โอนมารับราชการในตำแหน่งผู้ว่าราชการที่จังหวัดสระบุรี ปราจีนบุรี สมุทรสงคราม
ปทุมธานี ผู้ตรวจราชการกระทรวงฯ จนเกษียณอายุในปี พ.ศ. ๒๕๑๔

การทำงานเพื่อสังคม - การเมือง

: สมาชิกสภานิติบัญญัติ
: ผู้ว่าการการทางพิเศษแห่งประเทศไทย
: รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
: กรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)
: กรรมการสำนักงานกองทุนทดแทนกรมแรงงาน
: กรรมการส่งเสริมแรงงานไทยไปต่างประเทศ
: ผู้ก่อตั้งโรงพยาบาลในเครือพญาไท
: ผู้ก่อตั้งมหาวิทยาลัยรังสิต
: อดีตนายกสภามหาวิทยาลัยรังสิต

ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

: มหาวชิรมงกุฎไทย และมหาปรมาภรณ์ช้างเผือก

ชีวิตครอบครัว : สมรสกับคุณหญิงพัฒนา อุไรรัตน์ (ถึงแก่กรรม)
มีบุตรชาย ๑ คน คือ ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

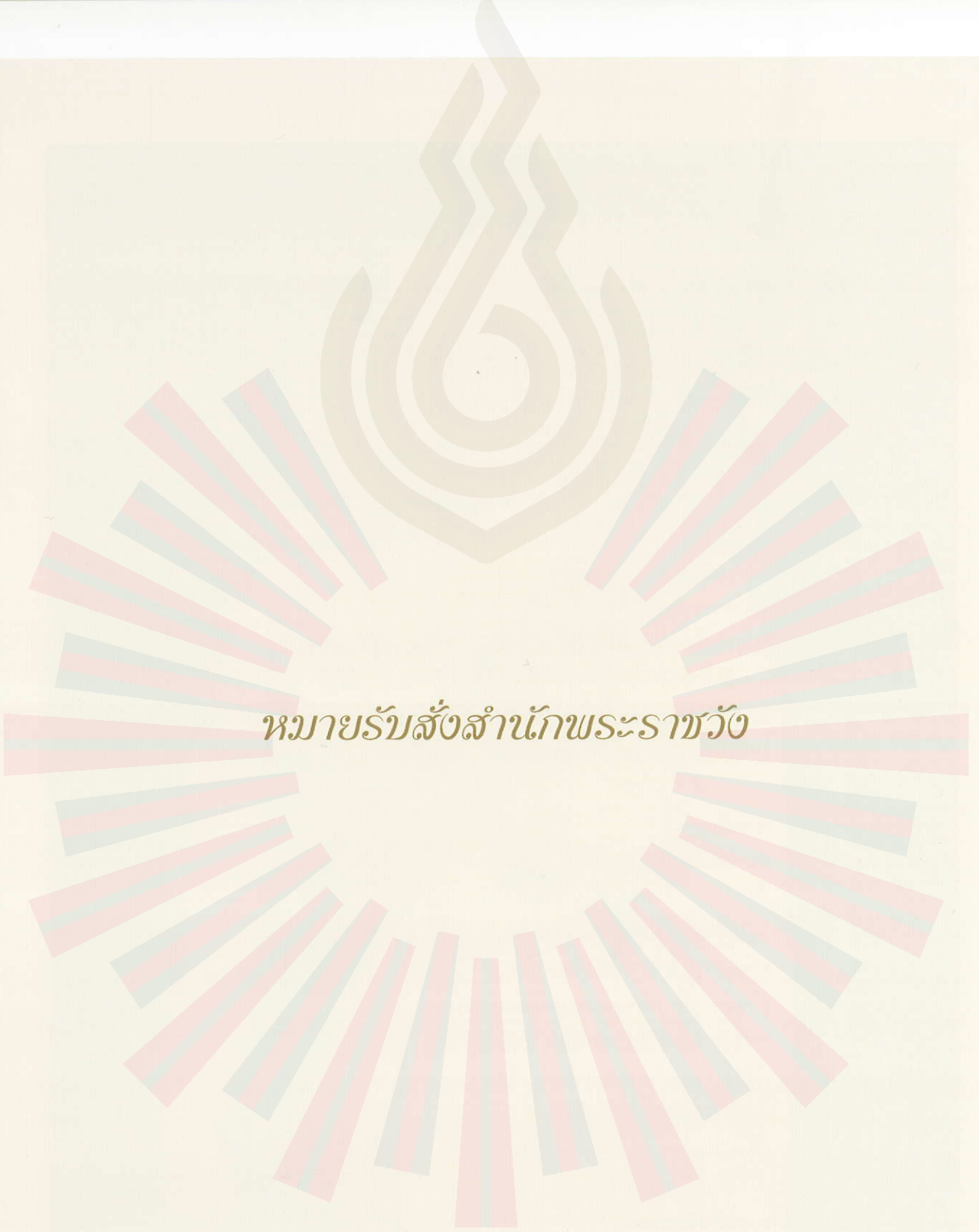

หมายรับสั่งสำนักพระราชวัง

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

(แบบ ก.)

หมายรับสั่งที่ ๖๗๑๙

สำนักพระราชวัง

๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐

นายประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ม.ป.ช.,ม.ว.ม. อายุ ๘๖ ปี ข้าราชการบำนาญ สังกัดกระทรวงมหาดไทย กราบถวายบังคมลาถึงแก่อนิจกรรมด้วยโรคชรา ณ โรงพยาบาลพญาไท ๑ กรุงเทพมหานคร เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ เวลา ๑๘.๔๖ น.

วันเสาร์ที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ เวลา ๑๗.๐๐ น. ขอรับพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ พร้อมด้วยเครื่องเกียรติยศประกอบศพ ณ ศาลาจารุมิลินทร์ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานโกศแปดเหลี่ยม ฉัตรเบญจาตั้งประดับ ปี่ กลองชนะ ประโคมเวลาพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ มีพระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรมเวลากลางคืน กำหนด ๓ คืน.

ประภาพรรณ/พิมพ์/๒๒ /ทาน.

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ นายประสิทธิ์ อุไรรัตน์
	เพื่อทราบ
	เครื่องประกอบเกียรติยศที่พระราชทานมานี้ และเจ้าพนักงานผู้มาปฏิบัติ
	เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่งโดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

(แบบ ก.)

หมายรับสั่งที่ ๔๘๓๙

สำนักพระราชวัง

๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ พลเรือเอก ชุมพล ปัจจุสานนท์ องคมนตรี เชิญพวงมาลาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี และของพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ ไปวางที่หน้าโกศศพ นายประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ม.ป.ช.,ม.ว.ม. ที่ศาลาจารุมิลินทร์ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

วันจันทร์ที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ เวลา ๑๙.๐๐ น.

ประภาพรรณ/พิมพ์/ /ทาน.

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ นายประสิทธิ์ อุไรรัตน์
	เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่งโดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

(แบบ ก.)

หมายรับสั่งที่ ๔๙๒๙

สำนักพระราชวัง

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร โปรดเกล้า ฯ ให้ พลอากาศเอก เกษม อยู่สุข เชิญพวงมาลาของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าศรีรัศมิ์ พระวรชายา พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา และของพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าสิริวัณณวรีนารีรัตน์ ไปวางที่หน้าโกศศพ นายประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ม.ป.ช.,ม.ว.ม. ที่ศาลาจารุมิลินทร์ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

วันอังคารที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ เวลา ๑๘.๓๐ น.

ประภาพรรณ/พิมพ์/ /ทาน.

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ นายประสิทธิ์ อุไรรัตน์
	เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่งโดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

(แบบ ก.)

หมายรับสั่งที่ ๙๔๗๘

สำนักพระราชวัง

๑๗ มีนาคม ๒๕๕๐

พระราชทานเพลิงศพ นายประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ม.ป.ช.,ม.ว.ม. ข้าราชการบำนาญ สังกัดกระทรวงมหาดไทย ณ เมรุวัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

วันอาทิตย์ที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๐ เวลา ๐๙.๐๐ น. เชิญหีบศพออกตั้งบำเพ็ญกุศล ณ ศาลาวัดชลประทานรังสฤษฎ์ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานโกศแปดเหลี่ยม ฉัตรเบญจาตั้งประดับ

เวลา ๑๕.๐๐ น. เชิญโกศศพแห่เวียนเมรุ แล้วเชิญขึ้นตั้งบนจิตกาธาน

เวลา ๑๗.๓๐ น. พระราชทานผ้าไตร ๕ ไตรทอดถวายพระสงฆ์บังสุกุล แล้วพระราชทานเพลิง.

ประภาพรรณ/พิมพ์/ /ทาน.

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ นายประสิทธิ์ อุไรรัตน์
	เพื่อทราบ
	เครื่องประกอบเกียรติยศที่พระราชทานมานี้ และเจ้าพนักงานผู้มาปฏิบัติ
	เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่งโดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

เมื่อความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทว่า นายประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ได้กราบถวายบังคมลาถึงแก่อนิจกรรม เมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๕๐ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานน้ำหลวงอาบศพ โกศแปดเหลี่ยมพร้อมด้วยฉัตรเบญจาตั้งประดับ พร้อมทั้งมีพระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรมเวลากลางคืน กำหนด ๓ คืน ตั้งแต่วันที่ ๑๗-๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๕๐ นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อมหาที่สุดมิได้

ข้าพระพุทธเจ้าครอบครัวอุไรรัตน์ ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาส กราบถวายบังคมแทบเบื้องพระยุคลบาทด้วยความจงรักภักดี และสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นเกล้าล้นกระหม่อมหาที่สุดมิได้

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า นายอาทิตย์-นางบุญนำ อุไรรัตน์ และบุตรธิดา

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพวงมาลาวางหน้าโกศศพ นายประสิทธิ์ อุไรรัตน์ นับเป็นเกียรติยศอันสูงส่งแก่ผู้วายชนม์

ข้าพระพุทธเจ้าครอบครัวอุไรรัตน์ ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาสกราบถวายบังคมแทบเบื้องพระยุคลบาท สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นหาที่สุดมิได้

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะ
ข้าพระพุทธเจ้า ครอบครัวอุไรรัตน์

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพวงมาลาวางหน้าโกศศพ นายประสิทธิ์ อุไรรัตน์ นับเป็นเกียรติยศอันสูงส่งแก่ผู้วายชนม์

ข้าพระพุทธเจ้า ครอบครัวอุไรรัตน์ ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาสกราบถวายบังคมแทบเบื้องพระยุคลบาท สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นหาที่สุดมิได้

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะ
ข้าพระพุทธเจ้า ครอบครัวอุไรรัตน์

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

2007.

TASHICHHODZONG
THIMPHU, BHUTAN

Dear Dr. Arthit,

It was very sad to learn of the demise of your father. I want you to know that we have, in keeping with Bhutanese tradition, offered butter lamps and prayers in temples around Thimphu we have also offered prayers for you.

Please let me know if there is anything else I can do.

My thoughts & Prayers are with you and your family.

Jigme K

หอจดหมายเหตุแห่งวิทยาลัยรังสิต

สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

เมื่อคุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ถึงแก่อนิจกรรม ความทราบถึงเบื้องพระยุคลบาทของสมเด็จพระราชาธิบดี His Majesty King Jigme Khesar Namgyel Wangchuck แห่งราชอาณาจักรภูฏาน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ มีพระราชสาส์นส่วนพระองค์มายังอธิการบดีมหาวิทยาลัยรังสิต ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์ เป็นพระมหากรุณาธิคุณและเป็นเกียรติอันสูงส่งแก่ครอบครัวอุไรรัตน์ ทั้งนี้ โดยได้รับพระราชานุญาตให้นำลงพิมพ์ไว้เป็นที่ระลึกในหนังสืออนุสรณ์เล่มนี้ ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อมหาที่สุดมิได้

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะ
ข้าพระพุทธเจ้า ครอบครัวอุไรรัตน์

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพวงมาลาวางหน้าโกศศพ นายประสิทธิ์ อุไรรัตน์ นับเป็นเกียรติยศสูงส่งแก่ผู้วายชนม์

ข้าพระพุทธเจ้า ครอบครัวอุไรรัตน์ ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาสกราบถวายบังคมแทบเบื้องพระยุคลบาท ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อมหาที่สุดมิได้

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม
ข้าพระพุทธเจ้า ครอบครัวอุไรรัตน์

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพวงมาลาวางหน้าโกศศพ นายประสิทธิ์ อุไรรัตน์ นับเป็นเกียรติยศสูงส่งแก่ผู้วายชนม์

ข้าพระพุทธเจ้า ครอบครัวอุไรรัตน์ ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาสกราบถวายบังคมแทบเบื้องพระยุคลบาท ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อมหาที่สุดมิได้

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม
ข้าพระพุทธเจ้า ครอบครัวอุไรรัตน์

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ทรงพระเมตตาพระราชทานพวงมาลาวางหน้าโกศศพ นายประสิทธิ์ อุไรรัตน์ นับเป็นเกียรติอันสูงส่งแก่ผู้วายชนม์

ข้าพระพุทธเจ้า ครอบครัวอุไรรัตน์ ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาสกราบถวายบังคมแทบเบื้องพระยุคลบาท ด้วยความสำนึกในพระกรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อมหาที่สุดมิได้

ควรมิควรแล้วแต่จะโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้า ครอบครัวอุไรรัตน์

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงพระเมตตา พระราชทานพวงมาลาวางหน้าโกศศพ นายประสิทธิ์ อุไรรัตน์ นับเป็นเกียรติอันสูงส่งแก่ผู้วายชนม์

ข้าพระพุทธเจ้า ครอบครัวอุไรรัตน์ ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาสกราบถวายบังคมแทบเบื้องพระยุคลบาท ด้วยความสำนึกในพระกรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อมหาที่สุดมิได้

ควรมิควรแล้วแต่จะโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้า ครอบครัวอุไรรัตน์

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

สำนึกในพระกรุณาธิคุณ

ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริโสภาพรรณวดี ทรงพระเมตตาประทานพวงมาลาวางหน้าโกศศพ นายประสิทธิ์ อุไรรัตน์ นับเป็นเกียรติอันสูงส่งแก่ผู้วายชนม์

ข้าพระพุทธเจ้า ครอบครัวอุไรรัตน์ ขอกราบถวายบังคมแทบเบื้องพระยุคลบาท ด้วยความสำนึกในพระกรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อมหาที่สุดมิได้

ควรมิควรแล้วแต่จะโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้า ครอบครัวอุไรรัตน์

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

สำนึกในพระกรุณาธิคุณ

พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าศรีรัศมิ์ พระวรชายาในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร ทรงพระเมตตา พระราชทานพวงมาลาวางหน้าโกศศพ นายประสิทธิ์ อุไรรัตน์ นับเป็นเกียรติอันสูงส่งแก่ผู้วายชนม์

ข้าพระพุทธเจ้า ครอบครัวอุไรรัตน์ ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาสกราบถวายบังคมแทบเบื้องพระยุคลบาท ด้วยความสำนึกในพระกรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อมหาที่สุดมิได้

ควรมิควรแล้วแต่จะโปรดเกล้า
ข้าพระพุทธเจ้า ครอบครัวอุไรรัตน์

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

สำนึกในพระกรุณาธิคุณ

พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ ประทานพวงมาลาวางหน้าโกศศพ นายประสิทธิ์ อุไรรัตน์ นับเป็นเกียรติอันสูงส่งแก่ผู้วายชนม์

ข้าพระพุทธเจ้า ครอบครัวอุไรรัตน์ ขอกราบถวายบังคมแทบเบื้องพระยุคลบาท ด้วยความสำนึกในพระกรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อมหาที่สุดมิได้

ควรมิควรแล้วแต่จะโปรด

ข้าพระพุทธเจ้า ครอบครัวอุไรรัตน์

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

สำนึกในพระกรุณาธิคุณ

พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ประทานพวงมาลาวางหน้าโกศศพ นายประสิทธิ์ อุไรรัตน์ นับเป็นเกียรติอันสูงส่งแก่ผู้วายชนม์

ข้าพระพุทธเจ้า ครอบครัวอุไรรัตน์ ขอกราบถวายบังคม ด้วยความสำนึกในพระกรุณาธิคุณ

ควรมิควรแล้วแต่จะโปรด
ข้าพระพุทธเจ้า ครอบครัวอุไรรัตน์

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

สำนึกในพระกรุณาธิคุณ

พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าสิริวัณณวรี นารีรัตน์ ประทานพวงมาลาวางหน้าโกศศพ
นายประสิทธิ์ อุไรรัตน์ นับเป็นเกียรติอันสูงส่งแก่ผู้วายชนม์

ข้าพระพุทธเจ้า ครอบครัวอุไรรัตน์ ขอกราบถวายบังคม ด้วยความสำนึกในพระกรุณาธิคุณ
ควรมิควรแล้วแต่จะโปรด

ข้าพระพุทธเจ้า ครอบครัวอุไรรัตน์

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ใต้ร่มพระบารมี

คุณพ่อประสิทธิ์ และคุณหญิงพัฒนา อุไรรัตน์ พ่อและแม่ผู้ล่วงลับไปแล้ว มีความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ และสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณต่อบรมราชจักรีวงศ์เสมอมา ตั้งแต่คุณพ่อประสิทธิ์รับราชการเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดในหลายจังหวัด ได้มีโอกาสเข้าเฝ้าถวายบังคมพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถในหลายวโรกาส และครอบครัวอุไรรัตน์ได้รับพระเมตตาจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี อย่างหาที่สุดมิได้ โดยทูลกระหม่อมเสด็จพระราชดำเนินในพิธีสถาปนามหาวิทยาลัยรังสิต เป็นมิ่งมหามงคล เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๙ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๓๓ พระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อมหาที่สุดมิได้

ในหนังสืออนุสรณ์เล่มนี้ จึงขออัญเชิญภาพในอดีต ซึ่งเป็นที่ภาคภูมิใจของคุณพ่อคุณแม่มาลงพิมพ์ไว้ ณ ที่นี้ด้วย

"แต่แรกมาพระผ่านฟ้า ธ ปกเกศ
พระราชทานขวัญและกำลังใจ
ถึงชีพดับลับสูญยังฝูนเกิด
น้อมหทัยจงรักและภักดี
น้อมถวายชัยมงคลกมลมั่น
พระเกียรติแผ่ไพศาลพรรณราย
ยามกรำงาน ณ ขัณฑเขตหัวเมืองใหญ่
ทั้งครอบครัวร่มเย็นใต้พระบารมี
พระเมตตาก่อเกิดเกษมศรี
ในพระราชวงศ์จักรีมิมีวาย
ทรงพระเจริญเป็นมิ่งขวัญราษฎร์ทั้งหลาย
พระฤาสายสถิตในใจนิรันดร์"

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

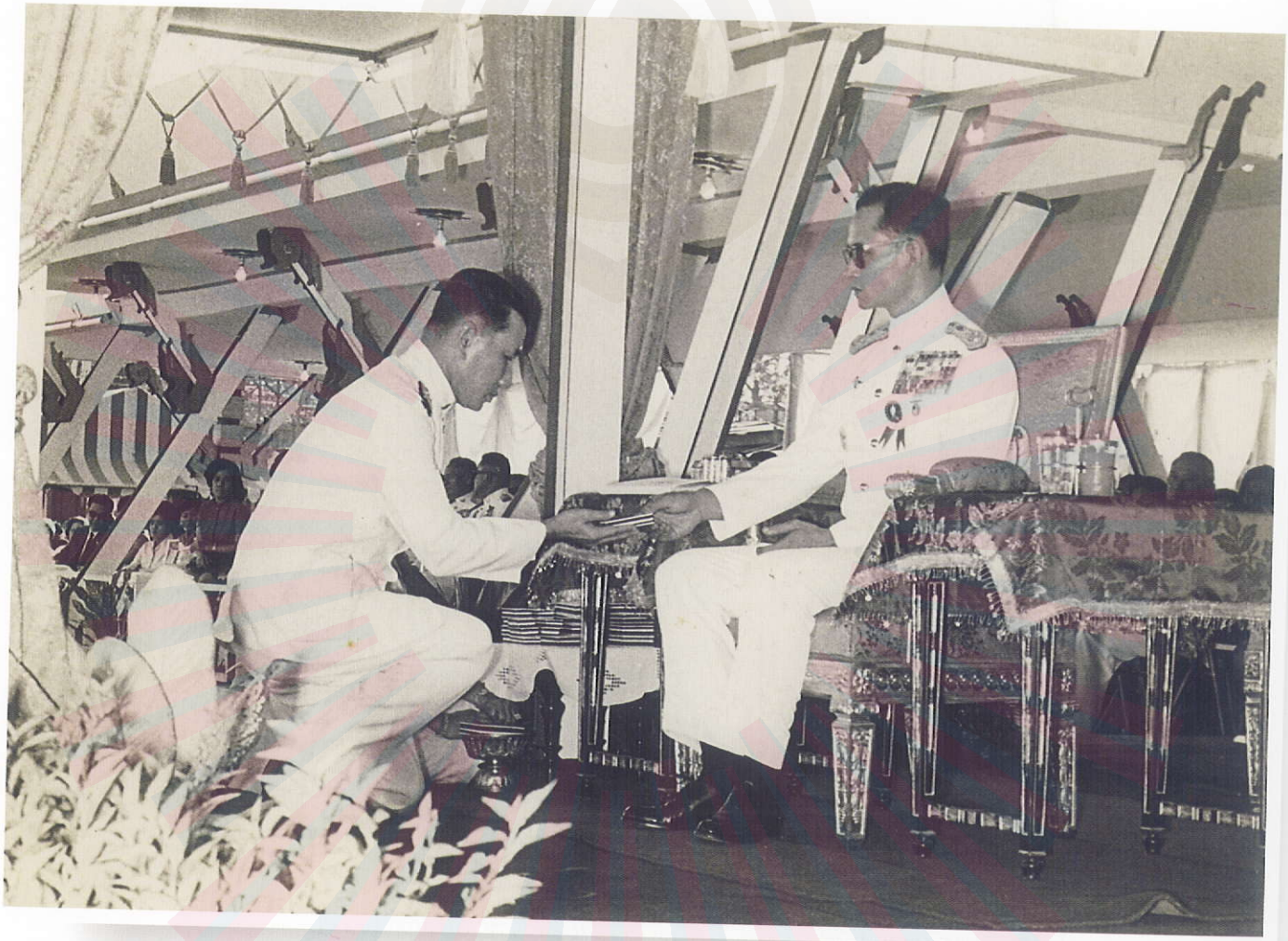

ประมวลภาพเข้าเฝ้า รับเสด็จฯ

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

หอจดหมายเหตุ ... ยังสิต

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

เครื่องราชอิสริยาภรณ์

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

มหาวชิรมงกุฎไทย

มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

สวดพระอภิธรรมและบำเพ็ญกุศล

หอสมุดแห่งชาติ มหาวิทยาลัยนเรศวร

คณะกรรมการการประปานครหลวง
บรรทาร - คุณหญิง แจ่มใส ศิลปอาจ
สนั่น-คุณนวีวรรณ อจรประศาสตร์
อธิการบดีมหาวิทยาลัยกรุงเทพ
สโมสรสราญรมย์
กระทรวงการต่างประเทศ

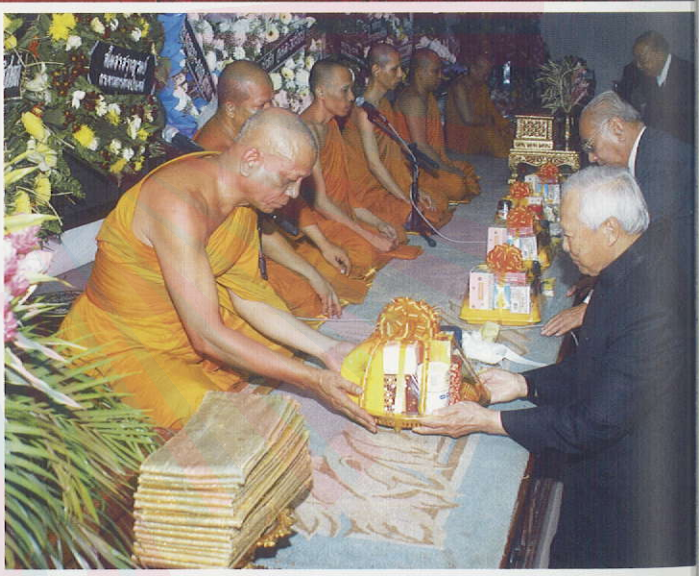

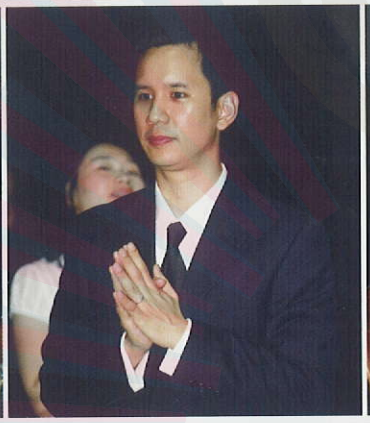

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ที่ระลึกจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ที่ระลึกจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ขอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

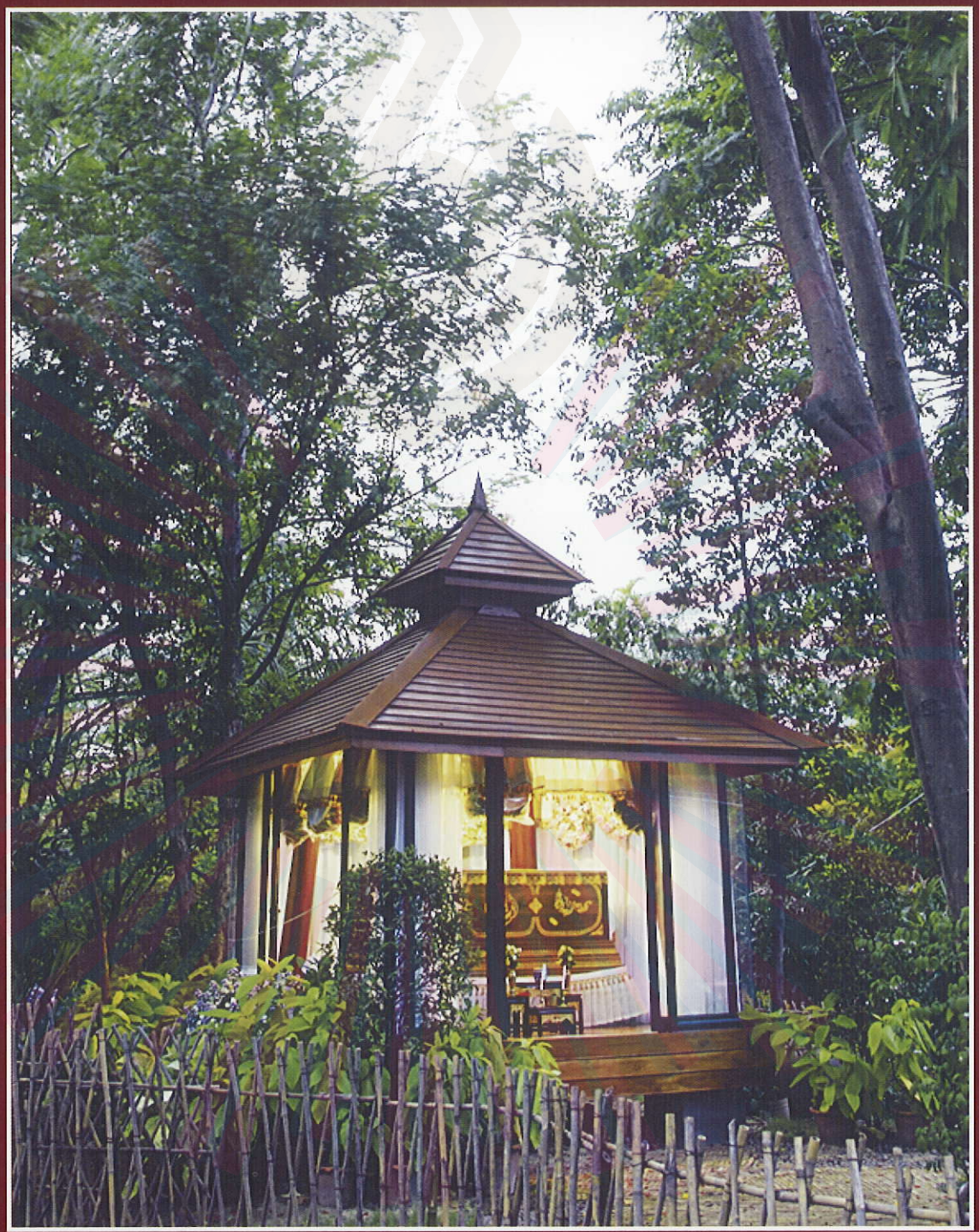

ความทรงจำ : ชีวิตและครอบครัว

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ครอบครัวและชีวิตในวัยเยาว์

ที่บ้านพักอัยการจังหวัดน่าน ๒๔๘๐-๒๕๘๙

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

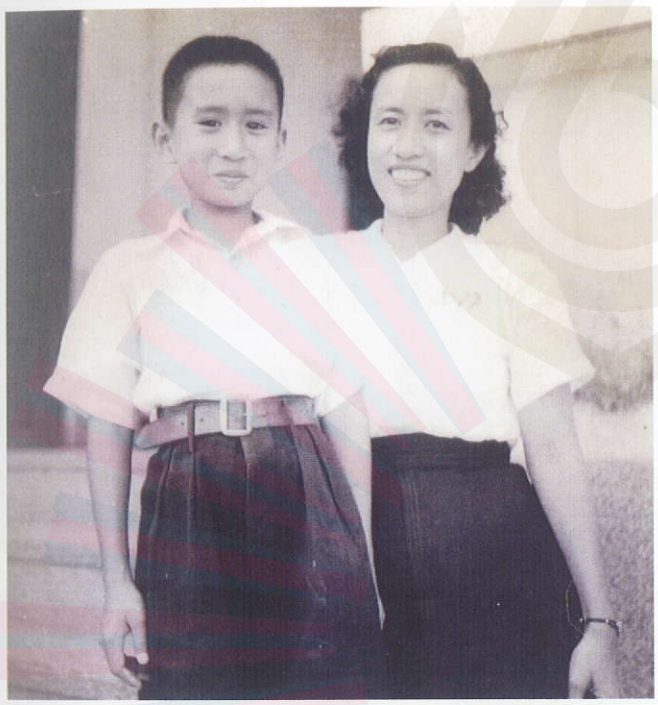

ถ่ายที่จังหวัดลพบุรี

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ภาพอุปสมบท ๒ กันยายน ๒๔๗๙

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

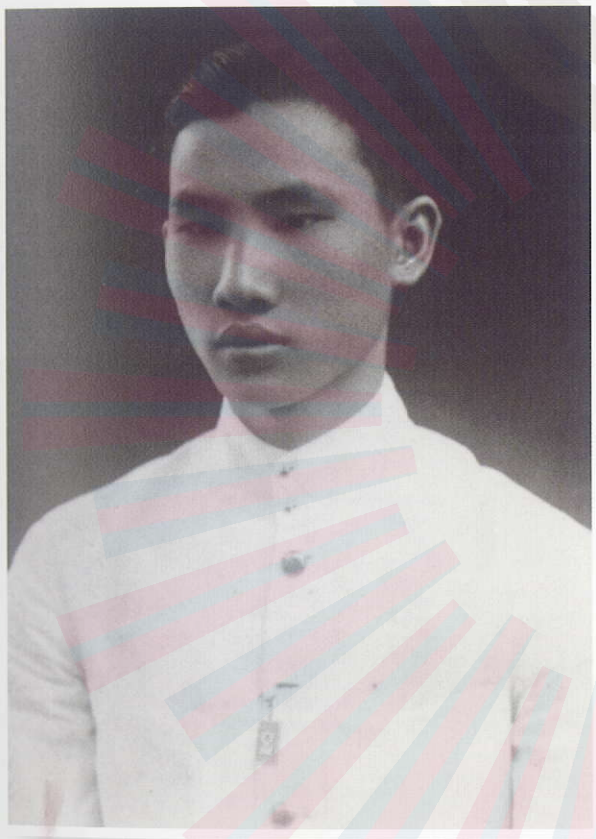

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

หอจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยศิลปากร

ใส่บาตรกับคุณแม่แม้น

สร้างพระพุทธอุไรรัตน์ ศรีสะเกษ ๒๕๒๓

หอจดหมายเหตุ รังสิต

โรงเรียนอำนวยศิลป์ ชั้นมัธยมปีที่ ๗ ข. (วิทยาศาสตร์) พ.ศ.๒๔๗๖

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ที่ระลึกคุณพ่อประสิทธิ์ ๖๑

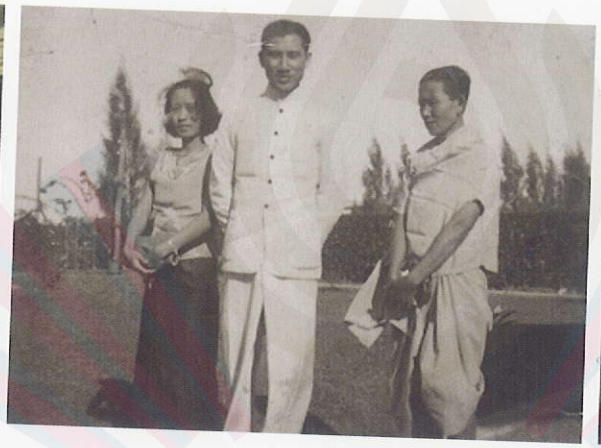

ที่จังหวัดน่าน ๒๔๙๐

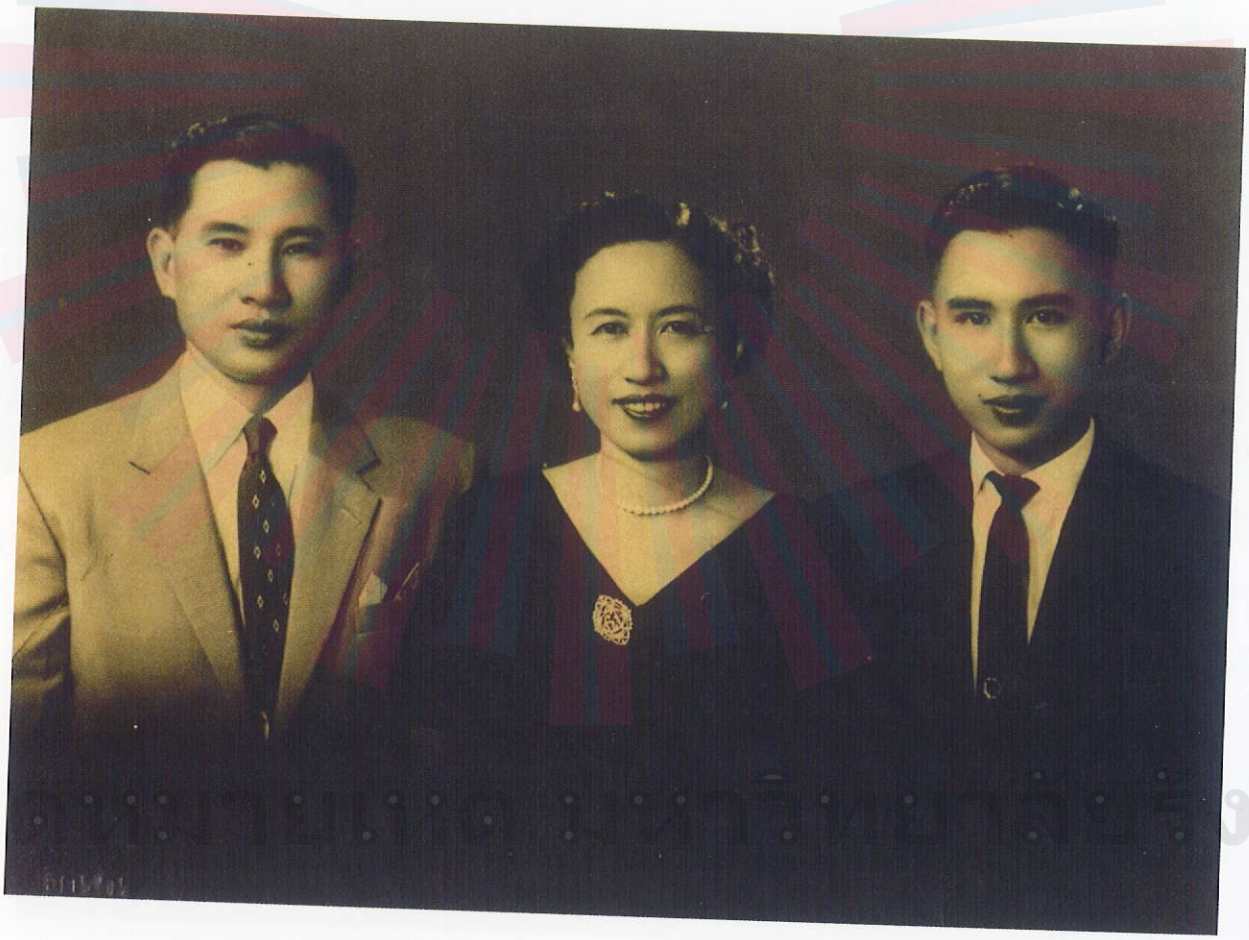

ไปต่างประเทศ ตุลาคม ๒๕๐๙

พ่อ-แม่-ลูก ไปต่างประเทศ ตุลาคม ๒๕๐๙

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

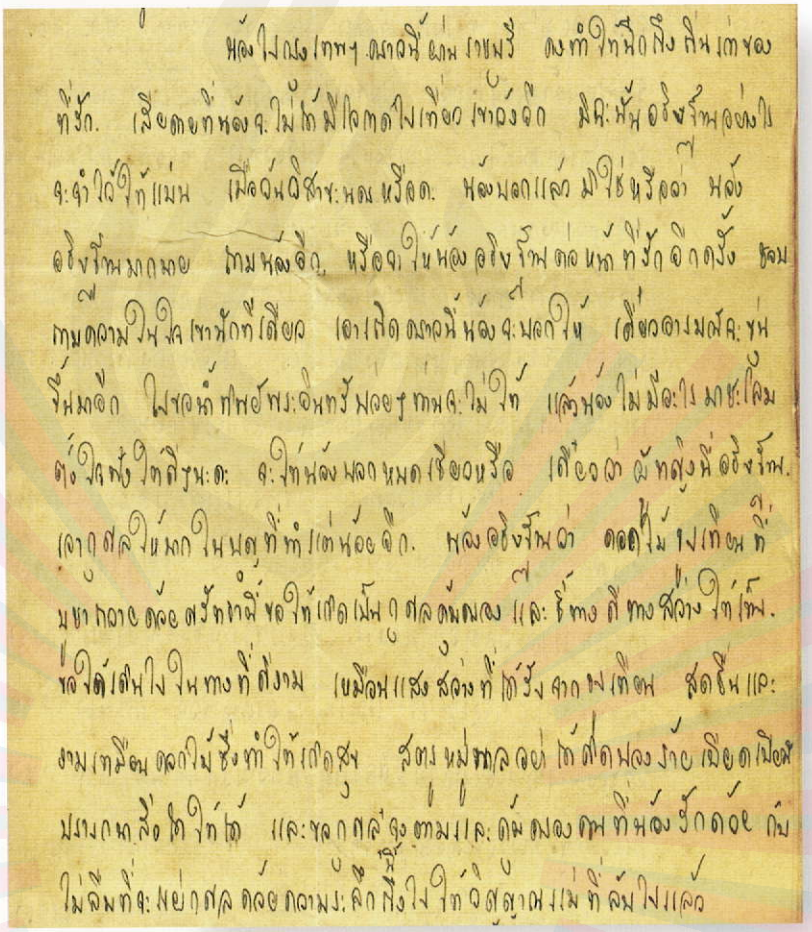

จดหมายคุณแม่ถึงคุณพ่อ ๑๒ มิถุนายน ๒๔๘๐

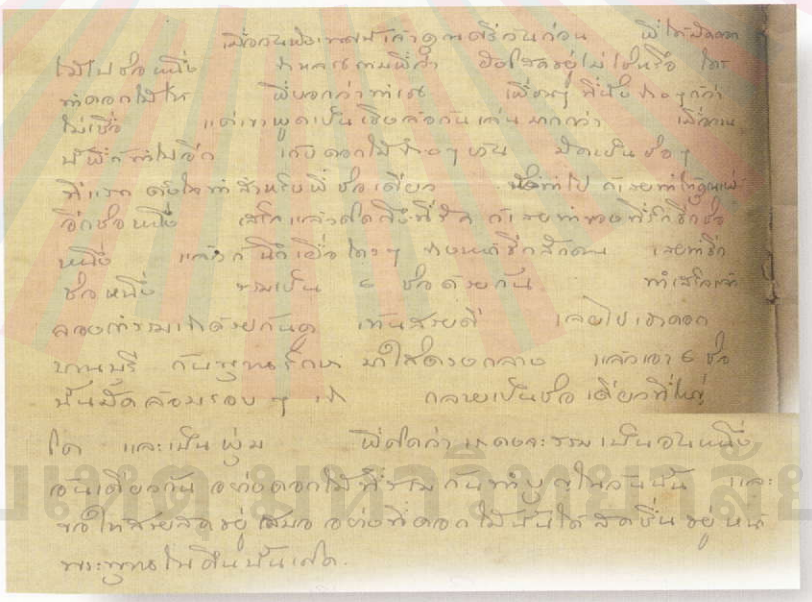

จดหมายคุณพ่อถึงคุณแม่ ๔ มิถุนายน ๒๔๘๐

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

โทรเลขแจ้งผลสอบจากลูก

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

รับ 7 เมษายน
14 ส่งมั้ง
ตอบ 10, ~~14~~ ~~17~~
14
17

1427 Marine Ave.
Boulder, Colo.
March 29, 1965

กราบเท้าคุณพ่อคุณแม่ที่เคารพครับ

ปัดสอบ Modern Political Thought ได้ A ครับ ได้ที่หนึ่งในชั้นเรียน ตั้งแต่ 89-100 = A ก็พอดีได้ พบ Professor ตอนแกอ่านข้อสอบ ท่านชมว่า good job - และว่าปัดเริ่ม start in the right direction ของคนอื่นๆ ได้ 22%.

ปัดได้รับแต่งตั้งจากสำนักงานเป็นหัวหน้านักเรียนของ Denver - Boulder ไปกลับ ปัด

ตอนนี้ปัดกำลังหยุดครับ แต่ก็รับคุณพ่อคุณแม่กลับจะแต่ไปครับ.

ปัดมีสิ่งที่ต้องการให้คุณแม่ช่วยซื้อให้ปัดหน่อยครับ (อย่าง plain ไม่มีลาย)
สีเขียว 1 ที่ปัดใช้ดินสอระหะ กับสี 2 สีน้ำเงินทอง ตอนนี้ได้ขั้นละ 4 หลา ส่วนสีเขียวไพรนั้น เป็นสีสำรองของสีเขียว 1 (ถ้าเขียว 1 ไม่ได้ ก็เอาสีเขียวไพร) คุณแม่ช่วยซื้อตามที่ว่าทั้งหมดนี้ แล้วก็ส่ง air mail มาให้ปัดด้วยครับ registered ด้วยนะ

นอกจากนี้อยากได้หนังสือ advertiser สักฉบับ แต่ก็ยังไม่ทราบว่าที่ไหนขายครับ และที่ สหรัฐ ฟิมพลาซ ไม่เคยมีขาย ปัดอยากได้เพื่อ host family สักฉบับ

ทั้งหมดนี้ ไม่ต้องรีบนักหรอกครับ ค่อยๆ เมื่อไรก็ตามได้ก็ๆ แล้วอยากกลับมาถึงวันไหนก็คงจะไปเลย

ปัดส่งรูปมาแล้วเมื่อ 2-3 วันนี้ ส่งมา 2 รูป สีกับสีเล็กๆ ที่ส่งส่งรูปสีรูปเดียว $ 19 ครับ ส่วนสีเล็กๆ นั้นล้างแล้วชอบกว่ารูปสี เลยเอามาด้วย $ 7 ทั้งนี้ต้องสั่งต่อตอนแรกสัก 5-10 ทั้งหมดก็ 30 กว่าเหรียญ ปัดว่าจะให้คุณแม่ส่งรูป เอารูปสีน้ำตาลก็ได้ แต่ปัดชอบมากกว่ารูปสี รูปสีที่ได้สูงๆ หน่อยก็ดูดีกว่าใกล้ๆ และก็ได้กระดาษ non-glare จะช่วยส่งต่อครับ ไม่เรื่องกระดาษหรอกครับ แต่ไม่แวววาว แม้ว่าจะกระดาษมัน

กระเป๋าสับแล้ว เรื่องสินค้าครับ ปัดซื้อ $ 2.97 ก็ = $ 3 ค่าส่ง + หมึก ก็รวมเป็นราว $ 5 พอใช้ได้ไหมครับ ถ้าแต่ปัดไม่ส่งทาง air mail รถก็เหมือนกัน ตอนแรกปัดปัดของ แล้วมีที่ปัดครบทั้ง 2 รูป แน่ก็เดียว ค่าส่งจะต้องเสีย $ 11 ปัดเลยเอาแฟ้มที่ปัดครบออกเสียอันหนึ่ง ก็ยังต้องเสีย $ 7 ปัดเลยแกะของเปิดออก ใบรายการยังอยู่ ถูกมาก เสียลดลงเหลือ $ 3 กว่า ค่อยยังชั่วหน่อย

ปัดเขียนแค่นี้ก่อนนะครับ จะรีบไปทั้ง + กลับมาอ่านนะ.

จดหมายจากลูกถึงพ่อระหว่างศึกษาต่อต่างประเทศ

รับ 5 กค 18
ตอบ 8 ตค 18
14 ก.ค.
16 ก.ค.
24 - 29

University of Colorado
Boulder, Colorado

1237 - 17th st. #3

กรุณาเก็ บ คุณพ่อคุณแม่ ที่เคารพ

4 ส.ค. ผู้ได้รับ จ.ม. คุณพ่อคุณแม่แล้วครับ เมื่อวันก่อนนี้ผู้ส่ง จ.ม.มา
6 ส.ค. ฉบับหนึ่งแล้ว ที่ผู้ไม่ได้เขียนมาตอนนั้น ก็เพราะยังไปคนละอย่าง สือผู้
ก็รอ จ.ม. ทางบ้านอยู่ เพื่อจะได้เขียนตอบ และไม่ได้นึกว่า คุณพ่อคุณแม่จะ
รอทราบ Address ใหม่ เพราะที่นี่เขา ส่ง Card ที่แจ้ง ไปทางไปรษณีย์
forward address ไว้ ฉะนั้น จ.ม. ส่งแม้จะส่งส่งผู้ก็ที่ Los Angeles
ก็ตามไปจนส่งได้ ฉบับที่แล้ว ผู้ได้บอกส่งเรื่องผลสอบแล้ว ส่งอยู่
paper อีกฉบับหนึ่ง และประกอบกับตอนนี้ผู้ก็ทำงานด้วย สองมากทำ
ตอนกลางวัน วันจันทร์ พฤหัสบดี ศุกร์ ก็ตั้งแต่ 4 ทุ่ม - 7 โมงเช้า
วันอาทิตย์ เสาร์ตอนบ่าย ถึง 7 โมงเช้า อาทิตย์ที่แล้วก็ทำแทนคนอื่น
อันเสาร์ บ่าย 3 - 3 ทุ่ม + อาทิตย์ 6 โมงเช้า - 3 โมงเย็น ถ้วย
เป็นงาน Security Guard คล้ายๆ เช่าตาม บริษัทที่ผู้ก็ทำชื่อ
Bonded Security Service, Inc. เขารับงานมาจากบริษัทใหญ่ๆ
ให้เป็นคนดูแล และคอยดูแลคนเข้าออกในบริษัท. ที่มีอยู่เดี๋ยวนี้
ก็มี Ball Brothers Research Corp. ซึ่งเป็นบริษัท research
เกี่ยวกับจรวด etc. ซึ่งต้องเฝ้าตลอด 24 ชั่วโมง แต่ผู้ไม่ได้
ทำที่บริษัทนี้ ผู้ทำที่ Neodata Service, Inc. เป็นบริษัท
Data Processing ทำเกี่ยวกับรวมรายชื่อ หนังสือ magazines ต่างๆ
จัดพิมพ์ส่ง รับสมัครสมาชิก น.ร.น.ศ. ต่อต่อ etc. ซึ่งก็จะนับว่าใหญ่
มาก มีเครื่อง Data Processing ใหญ่ มีคนทำงานราว 600 คน
ไม่มีโรงพิมพ์ของตัว แต่มีเครื่องสำหรับพิมพ์ address ต่อแท่น
magazine สำหรับส่งให้สมาชิก

ขอส่งใบมอบฉันทะมาพร้อมนี้แล้วครับ สำหรับเงินนั้นส่งไปเมื่อ
ปลายพฤศจิกายนครับ ตอนนี้ก็ได้จากทำงานนี่ตลอด เพราะชั่วโมง ละ $1 เท่านั้น
เพราะไม่ได้ทำอะไร ใบปลิวดูหนังสือ ต้องออกตรวจทุกชั่วโมงครึ่ง
เครื่องแบบเขาให้ เขามีหมวก และมีกุญแจไขหมวกติดไว้ตลอดเวลา
ของต่างๆ ฉะนั้น เราต้องเดินไปตรวจแล้วไขกุญแจหมวกติด หรือกุญแจ ประตู
ตอกมีเบอร์ไว้ ฉะนั้น เบอร์ก็ไปสลักในแผ่นกระดาษในหมวก ว่าชั่วโมง
เท่าไปตรวจที่ไหน ฯ หน้าที่ได้ มาก struck มาก ประตูหลักต้อง
Lock ตลอดเวลา คนเข้าออกก็ต้องเช็น ถ้าไม่ทำงาน เข้าไม่ได้ ผู้ต้อง

หอจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์ธรรมศาสตร์รังสิต

ดอดูมดัด เป็นแคร้งที่ถ้ำ office ใหญ่ ของ Neodata —
อีกแห่งหนึ่งที่ที่สวนมาก เป็น warehouse และ office ต่อ
อันนี้ไม่เห็นของเด็ก เพราะไม่มีเครื่อง Data Processing มีแต่
เครื่อง punch IBM card และเครื่องพิมพ์เดอะ ซึ่งใช้ IBM
สวนมาก ใคร ๆ ทำงานทุกคน จะมีเครื่องมือเครื่องใช้พร้อม
เม็ดเท่าที่นึกได้ ๆ ที่ขอสั่งเกตก็มี เครื่องพิมพ์, ไทรอัมพ์,
Calendar แบบตั้งโต๊ะ, ที่เย็บกระดาษ, Scotch Tape.
เป็นแคร้ง มีโต๊ะ และตู้ พอกขึ้นมา Secretary ก็มี เครื่องบันทึก
คำสั่ง (Dictaphone) ด้วย

ทางโรงเรียนมาทำงาน เขาก็ใช้บัตรเช็ก และมี card ของ
แต่ละคน มาสั่งก็เอา card เสียบในเครื่อง (ไม่ต้องเสียเวลากับของปัด)
ดังนี้จึงไม่ใช้ กลับเมื่อไหร่ มาเมื่อไหร่ ก็ต้องเป็นคนนั้นเท่านั้น
นอกจากว่า เพื่อนจะเสียบให้ ซึ่งก็ไม่ทำกัน เพราะเขาจำเป็นเป็น
ชั่วโมง ไม่มีใครอยากทำให้คนอื่นครับ นอกจากพวกขี้
เหล่านี้ เขาก็มีสมุดเซ็นไว้

ก.ม. ฉบับที่แล้ว ปุ๋ยเขียนรอด รูปของ Filler สำหรับ pool
มาด้วย ไม่ทราบจะหาแผ่นเหมือนเปล่า หนังสือมาก ต้องการ
คงจะใหญ่กว่าหลังปกติด้วย

เมื่อ ก.ม. ฉบับที่แล้ว ไม่ได้ บอก หรือยัง ผลสอบปุ๋ยได้
A 2 ตัว (P.S. 551 Sem. in American Politics และ
P.S. 441 Modern Political Thought) B International
Politics ต้องทำงาน อีกที่ paper ไม่เสร็จสิ้น.

ปุ๋ยเขาไปเที่ยวไหนแล้วบ้าง เพราะ: ยังไม่ได้พูดเลย
ปีที่แล้ว Summer ที่แล้ว และปีนี้เขาลอด แต่ก็ไปทำงานไว้
ยังไม่ทราบว่าจะไปอเมริกาใต้ไหม

ปุ๋ยซื้อน้องใหม่เดอะ: ทรีสาด้วย เดี๋ยวเป็นอย่างไรบ้างไม่ทราบ
ยังไม่ได้ ปุ๋ยซื้อมา 2 กระป๋อง กระป๋องละ 1 gallon ราคา $ 1.99
รสชาติอ่อน เดอะทำให้สวย สว่างขึ้น ตาแต่งแต้มขึ้นแน่ดอ
เดอะชอบปุ๋ยมาก

วันก่อนได้รับ ก.ม. เพื่อนจาก ก.พ. เรื่องสอบ Prelim
โดยสังสอบคล่น ว่างงานที่นี่เขาก็เพียง ๆ ก.ม ก.พ ต่อเท่านั้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอน แอ๊ด

2444 - 20th. St., N.W.
Washington 9, D.C.
July 3, 1961

กราบเท้า คุณพ่อ คุณแม่ที่เคารพ

วันนี้ได้พบหมายม่วงกวนแล้วครับ เปิดที่นั่นคุณแม่ว่า ได้พบหลายคน เลยต้องแจก หมดไปครึ่งกระป๋อง อีกเหลืออีกครึ่งละหมายมากว่าเดิมอีก เลยต้องเอาไว้นั่น เอามากระป๋องหนึ่ง แต่ก็กลับไปพบอีน เปิดแล้วได้ เพราะไปพบข้าวหันเขาเลื่อมทุกมื้อ

Addres ของบนแผ่น ad. ที่อยู่จ้ะ จะเป็นไปหน้า หรือ 1855 Nicalwood ก็ได้ อันนี้ฟิลก์เป็น Schmmer แล้ว + ยาที่อยู่แล้ว ตัวละ ยาที่เมื่อวันที่ 30 ที่แล้ว ไปอยู่ใกล้ๆ กันนี่แหละ เมื่อวานก็ไปหันเลื่อนฟิลก์ แล้วก็ถ่ายข้างต้น กลับถึงบ้านสักอันนี้ได้รับจาก คุณศักดิ์ 1 ม้วน ดองเป็นจากกรม เพราะคุณใหญ่ไม่ได้เป็นตัวละ ปลุกเป็นไปใช้ว่าคุณลง + ข้า แต่ไม่แน่นใจว่าคำแหน่งอะไรเลย ไปถึงอาๆ ข้ายังจำต้นตำบลคุณปู่ หลานหรือ ซีอัก เลยอ้างอาใหญ่ (ปลัด)

มหาวิทยาลัยของโรงเรียนไปแล้วทั้ง 3 โรง ดองจะทยอยเรียงๆ นี้ เลี้ยงเย็นไปแล้ว ต้องตัดใจอีกไป เพราะมีรถคนไม่พอ บ้านนี้ยังไม่ทยอยเลย พรุ่งนี้เป็นวันชาติอเมริกัน หยุดหมด ดองจะไปดูการ Fireworks ก็ยังไม่ได้ ไม่ทยอยจะมีหรือเปล่า ต้องดูวันที่ 5 อีกที เพราะปู่ชัย ก: ไปพูดที่ Worcester จาก Mass.

อากาศใน D.C. ร้อนอย่างเก่าเลยครับ ร้อนกว่าเมืองไทยหรือเปล่าไม่ทยอย แต่มันทนมาก เหงื่อไหลเหนอะหนะ: แต่ร้ำทยอยหยดย้อง มันเสียดังเพราะไม่ไหว แล้วบ้านเมืองมันปลกไม่เหมือนเมืองไทยเลย เดาแต่แปลนทางหนึ่งว่า ที่เขาร้อนอย่างนอกไม่ถูก ที่จริงมันก็ไม่ค่อยมีลมอยู่แล้ว อยู่นอกบ้านยังเย็นกว่าในบ้านนิ่ง หน้าต่างปิดยังงี้ ห้องหลังบ้านเย็น และมีแก้ต่าง กระจกมีชั้นอยู่บานหนึ่ง ไม่เราอยู่ดูงอีกอันแน่ไปเลย ส่งอาการเรื่องทูนๆ ร.ร. เร็วๆ จะได้เตรียมหาไปเสียที แต่ก่อนเดือนหน้าจะขึ้นไปเที่ยว Bucknell สักพัก Dr. Cook ดองมีที่ให้พัก

ระหว่างนี้ ดองวันก็ไปช่วยทำงานที่สำนักงาน ดองที่เขาก็มีงานหนองอย่างให้ทำ ร่วง จ.ม. อ่างกุหนังใหญ่ หนังสือ ปก. สนุกดีไม่มีอะไรทำ ก็นั่งอ่านเพิ่มเพื่อนๆ อ่าน (อย่าไปบอกใครนะครับ) สนุกดี เมื่อเรื่องแต่งตัว เพราะต้อง Suit ทุกวัน เดี๋ยวนี้จะออกไปไหนก็ต้อง Suit ทั้งนั้น เพราะมันอยู่ในเมืองอยู่ ร.ร. ก็ใส่ Shirt ตัวเดียวมันไหลๆ ฟิกล Suit แค่ร้อนปู๊ดีก็มีอยู่ ตัวหนึ่งเอาไปจากเมืองไทยเท่านั้น

จ.ม. นี้ต้องปิดแสตมป์เพิ่มอีก 1 ¢ เพราะเขาขึ้นแล้ว ตั๋วแต่อันที่ 1 ทูกอย่าง ปิดยังไม่มีแสตมป์ 1 ¢ เลย มันไม่รู้จะซื้อที่ไหน 1 ¢ เท่านั้น แต่ก็ยังถูกกว่าของไทย

ระหว่างนี้ น.ร. ไทยกำลังมากันมาก ศักเจ๊ก ท. พอดูกางเกงเพราะใครใส่ศักตัวก็จะดี แต่ไม่จำเป็นหรอกครับ มีเสื้อสำลีอยู่ พอเย็นเข้าก็หนังไหลแล้ว ปิดมีน้ำค้างเอาไป เดี๋ยวก็ใช้อยู่เรื่อย ลูกคนนี้ พะหนมก็ปิดแล้ว เหมือนแล้วใช่ไหม ครับ เห็นว่าเย็นอยู่ของกางเกงครับ

พรุ่งนี้วันชาติ ไฟลงสีน เขาจะมีการจุดดอกไม้ไฟที่ Washington Monument ดองแน่นๆ แม้อะไรที่เราจับรถดูไฟ ในกรุงเทพ จำได้ไหมครับ แต่ที่ดองดีกว่าแน่ๆ

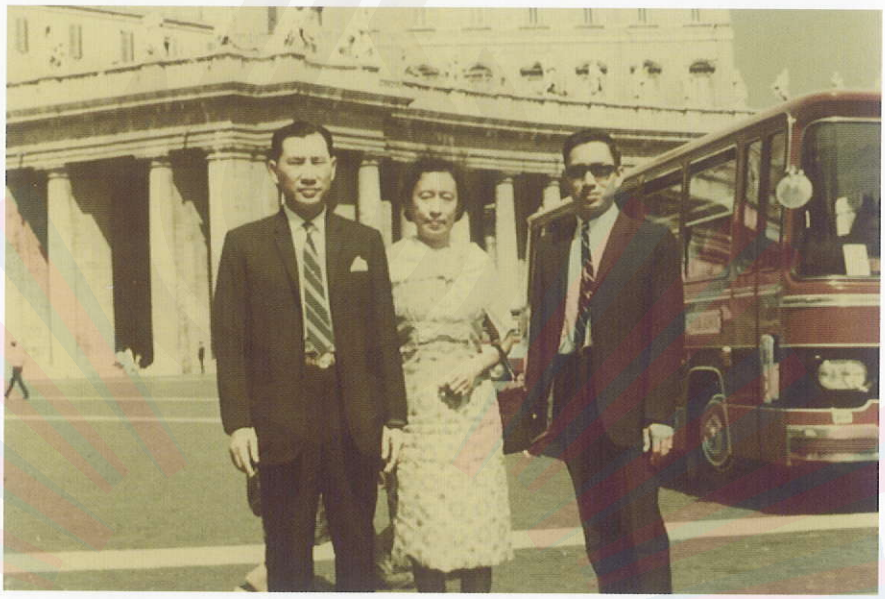

พ่อ-แม่-ลูก ไปต่างประเทศ สิงหาคม ๒๕๐๙

พ่อ-แม่-ลูก ไปต่างประเทศ สิงหาคม ๒๕๐๙

ทำบุญครบ ๕ รอบ ที่บ้านซอยอารีย์

พ่อ-ลูก ไปต่างประเทศ สิงหาคม ๒๕๐๙

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

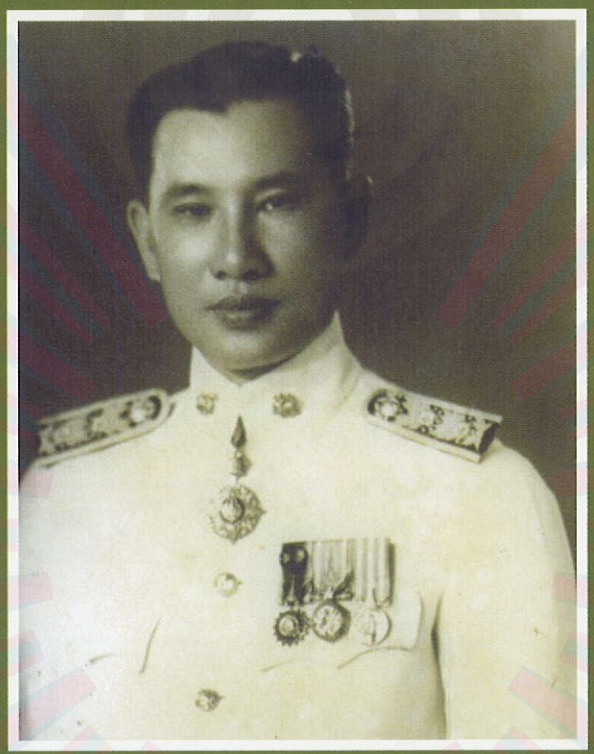

เกียรติประวัติ

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

สำนักนายกรัฐมนตรี

ขอมอบเกียรติบัตรนี้ให้แก่

พาย ประสิทธิ์ อุไรรัตน์

พ่อประชาธิปไตยตัวอย่าง เพื่องไหว้พ่อแห่งชาติ

ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๗

จึงขอมอบเกียรติบัตรนี้เพื่อเป็นเกียรติ และศักดิ์ศรีสืบไป

(นายบัญญัติ บรรทัดฐาน)
รองนายกรัฐมนตรี
ประธานคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

ร้อยโท
(สุวิทย์ ยอดมณี)
ประธานคณะอนุกรรมการ
ส่งเสริมการพัฒนาประชาธิปไตย

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

๒ ธันวาคม ๒๕๓๙ ได้รับคัดเลือกเป็นบุคคลดีเด่นแห่งปี

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

บุคคลตัวอย่าง ประจำปี 2539
นายประสิทธิ์ อไรรัตน์
ฉบับพิเศษเสียทางเศรษฐกิจ

ปิตัล โปรดักส์ จำกัด (มหาชน)

2530-ปัจจุบัน ประธานกรรมการบริษัทโรงพยา-

บาลพญาไท 2 จำกัด

2536-ปัจจุบัน ประธานกรรมการ บริษัท เมดิคอล ซัพพลาย เซ็นเตอร์ จำกัด

2536-ปัจจุบัน ประธานกรรมการ บริษัท ซีเวย์ เอ็กซ์เพรส จำกัด

2537-ปัจจุบัน ที่ปรึกษากรรมการ บริษัท เมดิคอล ซัพพลาย เซ็นเตอร์ จำกัด

ปัจจุบัน ประธานกรรมการ บริษัท โรงพยาบาลพญาไท 3 จำกัด

ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

- มหาวชิรมงกุฎไทย
- มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก

รางวัลเกียรติยศ

- พ่อประชาธิปไตยดีเด่นประจำปี พ.ศ. 2537

หลักในการบริหารงาน

หลักในการบริหารงาน คือ การทำในสิ่งที่ถูกและเห็นว่าเหมาะสม ซึ่งได้มาจากประสบการณ์หนึ่ง และอีกอย่างหนึ่งได้มาจากกรอบนิติธรรม คือ หลักกฎหมาย หล่อหลอมออกมาเป็นวิจารณญาณคือ การตัดสินใจโดยไม่จำเป็นต้องใช้ทฤษฎีตะวันตกที่ว่าต้องศึกษาความเป็นไปได้ หรือทำ Feasibility Study เสียก่อน "การที่จะทำอะไรถ้าคิดว่าดีและมีประโยชน์ก็ทำเลย แล้วไปแหวกเอาข้างหน้า ไม่ต้องรอ ทำไปก่อนแล้วจะรู้ว่าอะไรขาดก็ค่อยๆ เติมไป คลำๆ เอาแล้วก็ทำได้" แต่ทั้งนี้ต้องมีวิสัยทัศน์ มีจุดมุ่งหมาย แผนงานชัดเจนอยู่ในใจ การทำประโยชน์หรือคืนกำไร

นายประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ลงนามบริจาคอาคารและโครงการจัดตั้งสถาบัน ... ระหว่างกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุขกับมหา... 2538

รับเสด็จสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี ในงานวันสถาปนามหาวิทยาลัยรังสิต เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2533

นายประสิทธิ์ อุไรรัตน์

วันเดือนปีเกิด 4 ตุลาคม 2454

ตำแหน่ง ประธานกรรมการ

องค์กร บริษัท ประสิทธิ์พัฒนา จำกัด (มหาชน)

สถานที่ทำงาน โรงพยาบาลพญาไท 1 ถ.ศรีอยุธยา เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์ 245-3746 โทรสาร 245-2765

การศึกษา เนติบัณฑิตไทย พ.ศ. 2474

ครอบครัว สมรสกับคุณหญิงพัฒนา อุไรรัตน์ (ถึงแก่กรรม) มีบุตรชาย 1 คน คือ ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์

ชีวประวัติการทำงาน

2477-2495 รับราชการกรมอัยการ ในตำแหน่งอัยการผู้ช่วย 3 ปี และอัยการจังหวัด 17 ปี ที่จังหวัดราชบุรี, พัทลุง, น่าน, ลพบุรี, นครสวรรค์ และกรุงเทพฯ

2495-2511 รับราชการ ในตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี ปราจีนบุรี, สมุทรสงคราม และปทุมธานี

2511-2514 ผู้ตรวจการราช

2517 รองผู้ว่าการกรุงเทพมหานคร

2523-2536 กรรมการข้าราชการพลเรือ

2525-2527 กรรมการส่งเสริมแรงงาต่างประเทศ

2528-2528 นายกสภามหาวิทยาลัยรังสิต

2515-ปัจจุบัน กรรมการสำนักงานกองทุนเงินทดแทน กรมแรงงาน และสำนักงานประกันสังคม

2519-ปัจจุบัน ประธานกรรมการ บริษัทประสิทธิ์พัฒนา จำกัด (มหาชน) (เครือโรงพยาบาลพญาไท)

2528-ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท เยเนอรัล ฮอส-

ระธานในพิธีประสาทปริญญาแก่บัณฑิต รุ่นที่ 3 ของมหาวิทยาลัยรังสิต

นายประสิทธิ์ อุไรรัตน์ และคุณหญิงพัฒนา อุไรรัตน์ ร่วมงาน วันเกิดบุตรชาย-ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์ เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2536

ให้แก่สังคมก็เช่นกัน จะต้องทำจากน้อยไปไปหามาก ทำอย่างต่อเนื่อง ไม่ต้องรอ

ผู้บริหารจะต้องคลุกคลีกับงาน ไม่นั่งอยู่แต่ที่โต๊ะทำงาน และหากต้องการจะให้ผลงานมีคุณภาพและประหยัดก็จะต้องใส่ใจในรายละเอียด หากมีปัญหาก็จะต้องค้นหาสาเหตุและแก้ปัญหาให้ถูกจุด "ถ้าเกวียน ไม่เดินอย่าเอาแต่ตีวัว ให้ลงไปดูตัวล้อเกวียนว่ามีปัญหาอะไร" การใช้เอกสารการติดต่อและการประชุมที่เยิ่นเย้อควรหลีกเลี่ยง

การบริหารงานบุคคลต้องคัดกรองคนดีมีคุณภาพมาทำงาน ให้ดูแลเสมือนลูกหลาน ให้โอกาสมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของธุรกิจ และสร้างจิตสำนึกว่าลูกค้าคือผู้หล่อเลี้ยงธุรกิจให้คงอยู่ได้ให้มีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี

เมื่อตั้งใจทำงานก็มีผลตอบแทนอย่างเป็นรูปธรรม พนักงานที่พึงประสงค์คือคนที่รู้ทั่ว ทดแทนกันได้มากกว่ารู้ลึกเป็นการเฉพาะตัว

เป้าหมายของการบริหารคืองานที่มีคุณภาพ ประหยัดและเกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติบ้านเมือง พร้อมที่จะลงทุนเพื่อสังคมส่วนรวม

หลักในการดำเนินชีวิต

เริ่มตั้งแต่ระดับครอบครัวที่มุ่งเสริมสร้างให้มีความอบอุ่น มั่นคง สืบสานวัฒนธรรมความเป็นไทย มีวินัย มีคุณธรรม มีโลกทรรศน์กว้างขวาง มีวิสัยทัศน์ และมีค่านิยมที่จะนำไปสู่ความรุ่งเรืองในชีวิต

การใช้ชีวิตเน้นหนักวิถีทางที่เรียบง่าย ประหยัด และประมาณตนในเรื่องการบริโภค รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ในปริมาณที่เหมาะสมและตรงเวลา ไม่ดื่มสุรา ไม่สูบบุหรี่ และเลี่ยงจากสถานที่ที่มีมลภาวะ ออกกำลังกายสม่ำเสมอเป็นกิจวัตรฝึกสมองด้วยการทำงาน

บุตรหลานและผู้ใต้บังคับบัญชา จัดพิธีแสดงมุทิตาจิต เนื่องในวาระอายุครบ 7 รอบนักษัตร ของนายประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ณ อาคารนันทนาการ มหาวิทยาลัยรังสิต เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2538

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ระหว่างดำรงตำแหน่งทางราชการ คือผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี ปราจีนบุรี สมุทรสงคราม ปทุมธานี ในรูปของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และอนุสรณ์สถานต่างๆ แล้ว ยังเคยฝากผลงานไว้ระหว่างดำรงตำแหน่งผู้ว่าการทางพิเศษแห่งประเทศไทย และรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

แต่ที่ถือเป็นความภาคภูมิใจยิ่ง คือการเริ่มต้นธุรกิจเมื่อเกษียณอายุ และสามารถสร้างความเจริญวัฒนาการให้แก่กิจการที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบ และกำลังขยายเครือข่ายอยู่ในแผนแม่บทดังต่อไปนี้

ปี พ.ศ.	สถาบันที่ก่อตั้ง
2519	โรงพยาบาลพญาไท 1
2529	มหาวิทยาลัยรังสิต
2530	บริษัท ผลิตภัณฑ์ไข่แปดริ้ว จำกัด
2530	โรงพยาบาลพญาไท 2
2535	ภูเก็ตพาราไดซ์
2536	โรงแรมวังธารปรินเซส
2538	โรงพยาบาลพญาไท ศรีราชา
2539	โรงเรียนนานาชาติรังสิต ภูเก็ต

และกิจการที่ใช้ความคิดในยามว่าง ใส่ใจในการบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อมและพื้นที่สีเขียวในสภาพที่ทำงาน ยึดถือหลักธรรมแห่งพุทธศาสนา และการบริจาคทานเพื่อเสริมสร้างเมตตาธรรมและความสงบในจิตใจ

การดำเนินชีวิตมีเป้าหมายที่จะก้าวไปข้างหน้าด้วยความไฝ่ดี และไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคใดๆ โดยมีความเชื่อมั่นว่างานใดถ้าเริ่มต้นด้วยชอบแล้วจะดำเนินไปสู่ความสำเร็จ

ประวัติดีเด่นในการทำงานที่ถือได้ว่าเป็นเกียรติ และความภาคภูมิใจ

นอกจากผลงานที่ได้สร้างสรรค์ไว้

ขาดแคลนของมหาวิทยาลัยรังสิต คลอดจนทุนการศึกษา ฝึกอบรม และพัฒนาทางวิชาการแก่อาจารย์ และพนักงาน ในเครือพญาไท

4. จัดหน่วยรักษาพยาบาลเคลื่อนที่จากโรงพยาบาลในเครือพญาไท ให้บริการในเทศกาลพิเศษ และในยามฉุกเฉิน เช่น น้ำท่วม หรือการระบาดของโรค ภัยไข้เจ็บ จัดกิจกรรม สุขศึกษาเพื่อเผยแพร่พฤติกรรมอนามัยที่ถูกต้อง ตลอดจนจัดรายการ ให้ความรู้ วิทยุ โทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ โดยผู้เชี่ยวชาญของโรงพยาบาล ในลักษณะกิจกรรมต่อเนื่อง

5. พัฒนาการศึกษานานาชาติ ทั้งในระดับประถมศึกษา และอุดมศึกษา เพื่อตอบสนองนโยบายพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความเป็นนานาชาติ

International แห่งสหรัฐอเมริกา Dulwich International College แห่งสหราชอาณาจักร Institut Superieur de Commerce International a Dunkerque แห่งฝรั่งเศส เป็นต้น

กิจกรรมที่ทำเพื่อสังคมในรูปแบบต่างๆ และโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ

1. เป็นผู้ริเริ่มจัดตั้งสถาบันผลิตแพทย์ภาคเอกชน โดยมหาวิทยาลัยรังสิตร่วมมือกับกระทรวงสาธารณสุข ทั้งนี้ โดยเสียสละรายได้จากการเก็บเงินค่าหน่วยกิตนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 4, 5 และ 6 เริ่มตั้งแต่ปี 2536 บริจาคให้แก่มูลนิธิสถาบันร่วมผลิตแพทย์ (โรงพยาบาลรวชวิถี) พร้อมเงินทุนก่อตั้งอีก 1 ล้านบาท และสมทบสนุนงบประมาณสร้างอาคารให้ที่โรงพยาบาลรวชวิถีเป็นเงิน 60 ล้านบาท

เป็นเจ้าภาพถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน มหาวิทยาลัยรังสิต เมื่อวันที่ 22 มกราคม 2538 โดยมีพลเรือตรีจรพุฒาพรรย์ (เกี๋ยว อุปเสโณ) เป็นองค์ประธาน

2. จัดตั้งโครงการ พญาไท-ฮาร์วาร์ด เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดบริการใน 3 สาขาที่จำเป็นต่อประเทศ ได้แก่ โรคหัวใจ โรคมะเร็ง และออร์โธปิดิกส์ พร้อมทั้งยกระดับห้องวิจัยปฏิบัติการทางการแพทย์ ซึ่งเป็นการลงทุนที่เผื่อแผ่ไปถึงประชาคมแพทย์ในภาพรวมด้วย โดยผ่านทางการฝึกอบรมและถ่ายทอดวิชาการ

3. ให้ทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียน โดยมูลนิธิคุณหญิงพัฒนา อุไรรัตน์ ทุนการศึกษาแก่นักศึกษาที่

คณะผู้บริหารมหาวิทยาลัยรังสิต ร่วมอวยพรวันเกิดนายประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ในวันที่ลิเปิดโรงพยาบาลพญาไท 3 เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2539

2539	โรงพยาบาลพญาไท 3
2539	โรงพยาบาลพญาไท ภูเก็ต
2540	มหาวิทยาลัยนานาชาติ รังสิต
2540	โรงพยาบาลพญาไท อุบล
2540	โรงพยาบาลเอกอุดร

มือทั้งสอง และวิจารณญาณของตนเอง ทั้งเขียนโครงการเอง ลงทุนเอง ซื้อข้าวของและคุมงานเอง ในการก่อตั้งโรงพยาบาลพญาไท 1 จนกระทั่งเกิดเป็นกิจการที่มีเครือข่ายกว้างขวางทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ โดยทฤษฎีบริหารแบบไทยๆ ที่ไม่ต้องถ่ายทอดทฤษฎีบริหารของตะวันตกมาใช้ หากประสบความสำเร็จเป็นที่พึงพอใจ และอำนวยประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชน ที่ภาคภูมิใจเป็นพิเศษคือได้ลงทุนในเรื่องโรงพยาบาลเอกชนเพื่อชนชั้นกลาง โดยไม่เรียกเก็บค่าบริการจนเกินไป และลงทุนในเรื่องของการศึกษา ซึ่งรวมทั้งแพทย์ศาสตร์ศึกษา และการศึกษาระดับนานาชาติด้วย โดยเชื่อว่าการลงทุนสร้างสถานศึกษา เสมือนสร้างเกราะคุ้มครองป้องกันอันตรายและหล่อหลอมชีวิตจิตใจของเยาวชนให้พร้อมที่จะเป็นอนาคตของชาติ

ความสำเร็จในชีวิตการทำงาน

จากครอบครัวคนไทยในชนบท ซึ่งมิได้มีฐานะและหน้าตาทางสังคมเป็นฐานรองรับ ได้ใช้ความสามารถและความมานะพยายามตลอดจนประสบการณ์ชีวิตก่อตั้งและสืบสานธุรกิจจนเจริญก้าวหน้า ภายในกรอบของนิติธรรม และความถูกต้อง จึงไม่มีจุดด่างพร้อยใดๆ ในชีวิต

กิจการในเครือพญาไท ล้วนประสบความสำเร็จและเป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและในระดับนานาชาติ โดยมีสถาบันที่มีชื่อในต่างประเทศให้ความร่วมมือในกิจการต่างๆ อย่างกว้างขวาง เช่น Harvard Medical

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

หอสมุดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

คุณประสิทธิ์กับงาน

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ตักบาตร ๑ กันยายน ๒๕๐๖ ถวาย ๑๐๐ ปี

ชาวบ้านมาร่วมแสดงในงานส่งท้ายปีเก่า รับปีใหม่ สมุทรสงคราม

ไปดูงานที่อังกฤษ ระหว่างเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรสงคราม

รับจอมพลประภาส จารุเสถียร ๑๒ กันยายน ๒๕๐๖

ปีใหม่ สมุทรสงคราม ๒๕๐๖

ที่บ้านพักรับรองในโรงพยาบาลสมุทรสงคราม

เยือนประเทศจีน

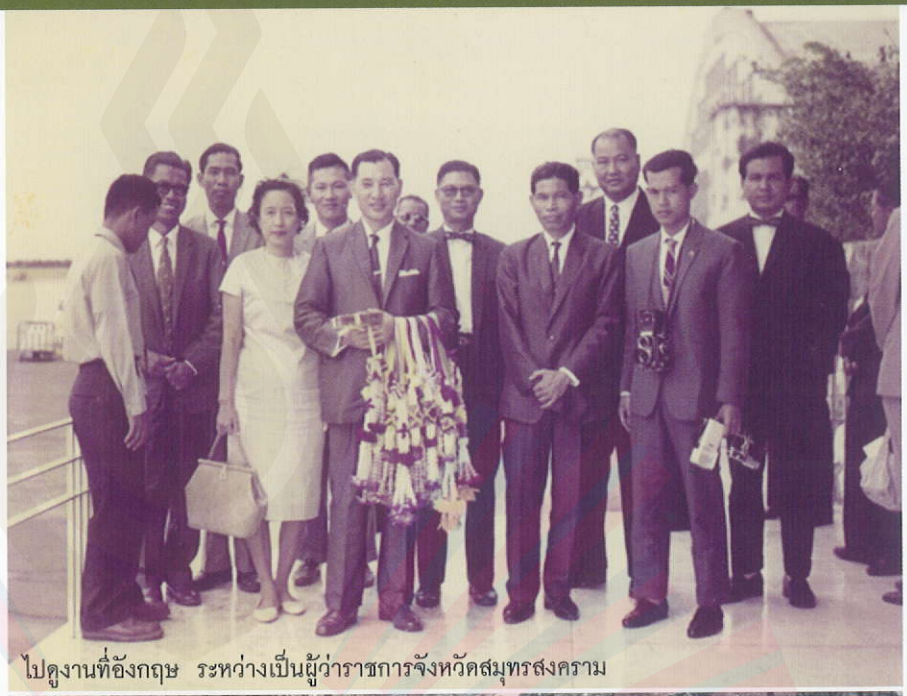

ไปดูงานที่อังกฤษ ระหว่างเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรสงคราม

ไปดูงานที่อังกฤษ ขณะเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรสงคราม

หอจดหมายเหตุ

ขอคิดด้วยคน

" ฆ. คนรุ่นเก่าในสังคมแบบใหม่ "

วันอังคารที่ 28 มีนาคม 2538

พญ. อัมดี โกคะกุล

ดร. ปริตตา กออนันตกุล

คุณโสภณ สุภาพงษ์

คุณประสิทธิ์ อุไรรัตน์

กับ ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ

มิตรสหายและภาพชีวิต

ห้องจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

โอวันติน โอเลี้ยง และกาแฟ ที่บ้านอาริย์สัมพันธ์

26 สิงหาคม 2543
คุณพ่อประสิทธิ์ อายุ 89 ปี ตีกอล์ฟที่สนามมิลล์ฟอร์ด หัวหิน

หอจดหมายเหตุ ธังสิต

ไปสิงคโปร์ ๘-๑๑ ตุลาคม ๒๕๓๒

ท่านประสิทธิ์ในงานราชบพิธสังสรรค์ ณ พูลสินภัตตาคาร ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๔

พ่อ-แม่-ลูก เยือนสหรัฐอเมริกา

สารและคำไว้อาลัยจากครอบครัว
ญาติมิตร และเพื่อนร่วมงาน

ห้อจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

คำไว้อาลัย
คุณพ่อประสิทธิ์ฯ ผู้ประเสริฐ

"ยามเป็นลูกท่านก็ดีเป็นที่สุด
ทั้งมานะบากบั่นไม่ผันแปร
รู้ขยันหมั่นเพียรเรียนหนังสือ
เมื่อทำงานท่านก้าวไกลได้แบ่งเบา

ยามเป็นนายก็ว่าที่นายดีเด่น
สร้างงานให้ใจเมตตามหาชน
ยามเป็นคู่เคียงขวัญท่านก็เลิศ
สร้างหลักฐานคงมั่นเพื่อภรรยา

ยามเป็นพ่อก็รู้เช่นเห็นชัดได้
ให้ความรู้สู้ชี้นำท่านคำจุน
ยามเป็นเพื่อนก็จริงใจไม่แปรเปลี่ยน
ยั่งยืนในไมตรีจิตเป็นนิจมา

นักพัฒนาผู้เกิดใหม่ภายหลังเกษียณ
มุ่งทำไปคิดไปไม่ขาดตอน
ทุกสิ่งสร้างแสนลำบากจากหยาดเหงื่อ
มิใช่เริ่มจากศูนย์สู้เหนือผู้ใด

ทุกวันนี้คนมากมายได้อาศัย
เยาวชนเทศไทยได้แอบอิง
พนักงานได้ลงหลักปักรากฐาน
นับเป็นสิบสิบปีที่ผ่านมา

คำโบราณท่านว่าไว้ความไม่เที่ยง
สิ่งที่มีที่ยึดถือเปลี่ยนมือไป
คุณพ่อประสิทธิ์ฯ ผู้ประเสริฐเกิดมาสร้าง
อานิสงส์ยิ่งใหญ่เห็นเป็นกอบกำ

เป็นอภิชาตบุตรของพ่อแม่
รู้หน้าที่ดีแท้แต่ยังเยาว์
จนเลื่องชื่อระบือไกลไม่แพ้เขา
รับช่วงเอาเป็นภาระสละตน

รู้ปกครองคนเห็นเป็นเหตุผล
นับพันหมื่นชื่นกมลได้พึ่งพา
เป็นสามีที่ประเสริฐสมปรารถนา
มีโอกาสและเวลาบำเพ็ญบุญ

ว่าเป็นพ่อประชาธิปไตยใฝ่เนื่องหนุน
การศึกษาเพิ่มค่าคุณอุ่นวิญญาณ์
รักเพื่อนเรียนเพื่อนร่วมงานนั้นถ้วนหน้า
อีกเกื้อหนุนเห็นคุณค่าเอื้ออาทร

นักธุรกิจผู้พากเพียรไม่ผัดผ่อน
จะผิดถูกค่อยย้อนศรปรับปรุงไป
และแรงงานที่พลีเพื่อคนส่วนใหญ่
ยอมติดลบแต่แรกให้ฝันเป็นจริง

พญาไทบำบัดทุกข์สร้างสุขยิ่ง
ร่มรังสิตแผ่ก้านกิ่งภูมิปัญญา
ทั้งครอบครัวสุขสราญสมปรารถนา
อานิสงส์เหนือกว่าผลบุญใด

เป็นจริงแท้เกินจักเลี่ยงหลีกไฉน
เกิดแล้วดับสู่ภพใหม่เป็นสัจจธรรม
มาสว่างไปสว่างอย่างคำพร่ำ
จักน้อมนำสู่สุคตินิจนิรันดร์"

จากลูกด้วยความอาลัยรัก
อาทิตย์ - บุญนำ อุไรรัตน์

คำไว้อาลัย
คุณพ่อประสิทธิ์ฯ ผู้ประเสริฐ

"ยามเป็นลูกท่านก็ดีเป็นที่สุด
ทั้งมานะบากบั่นไม่ผันแปร
รู้ขยันหมั่นเพียรเรียนหนังสือ
เมื่อทำงานท่านก้าวไกลได้แบ่งเบา

ยามเป็นนายก็ว่าที่นายดีเด่น
สร้างงานให้ใจเมตตามหาชน
ยามเป็นคู่เคียงขวัญท่านก็เลิศ
สร้างหลักฐานคงมั่นเพื่อภรรยา

ยามเป็นพ่อก็รู้เช่นเห็นชัดได้
ให้ความรู้สู่ชี้นำท่านค้ำจุน
ยามเป็นเพื่อนก็จริงใจไม่แปรเปลี่ยน
ยั่งยืนในไมตรีจิตเป็นนิจมา

นักพัฒนาผู้เกิดใหม่ภายหลังเกษียณ
มุ่งทำไปคิดไปไม่ขาดตอน
ทุกสิ่งสร้างแสนลำบากจากหยาดเหงื่อ
มิใช่เริ่มจากศูนย์สู้เหนือผู้ใด

ทุกวันนี้คนมากมายได้อาศัย
เยาวชนเทศไทยได้แอบอิง
พนักงานได้ลงหลักปักรากฐาน
นับเป็นสิบสิบปีที่ผ่านมา

คำโบราณท่านว่าไว้ความไม่เที่ยง
สิ่งที่มีที่ยึดถือเปลี่ยนมือไป
คุณพ่อประสิทธิ์ฯ ผู้ประเสริฐเกิดมาสร้าง
อานิสงส์ยิ่งใหญ่เห็นเป็นกอบกำ

เป็นอภิชาตบุตรของพ่อแม่
รู้หน้าที่ดีแท้แต่ยังเยาว์
จนเลื่องชื่อระบือไกลไม่แพ้เขา
รับช่วงเอาเป็นภาระสละตน

รู้ปกครองคนเห็นเป็นเหตุผล
นับพันหมื่นชื่นกมลได้พึ่งพา
เป็นสามีที่ประเสริฐสมปรารถนา
มีโอกาสและเวลาบำเพ็ญบุญ

ว่าเป็นพ่อประชาธิปไตยใฝ่เนื่องหนุน
การศึกษาเพิ่มค่าคุณอุ่นวิญญาณ์
รักเพื่อนเรียนเพื่อนร่วมงานนั้นถ้วนหน้า
อีกเกื้อหนุนเห็นคุณค่าเอื้ออาทร

นักธุรกิจผู้พากเพียรไม่ผัดผ่อน
จะผิดถูกค่อยย้อนศรปรับปรุงไป
และแรงงานที่พลีเพื่อคนส่วนใหญ่
ยอมติดลบแต่แรกให้ฝันเป็นจริง

พญาไทบำบัดทุกข์สร้างสุขยิ่ง
ร่มรังสิตแผ่ก้านกิ่งภูมิปัญญา
ทั้งครอบครัวสุขสราญสมปรารถนา
อานิสงส์เหนือกว่าผลบุญใด

เป็นจริงแท้เกินจักเลี่ยงหลีกไฉน
เกิดแล้วดับสู่ภพใหม่เป็นสัจจธรรม
มาสว่างไปสว่างอย่างคำพร่ำ
จักน้อมนำสู่สุคตินิจนิรันดร์"

จากลูกด้วยความอาลัยรัก
อาทิตย์ - บุญนำ อุไรรัตน์

อาลัยคุณปู่ประสิทธิ์

เป็นสิ่งที่เหลือเชื่อเมื่อวันหนึ่ง โดยไม่คาดฝัน คุณปู่ก็จากพวกเราไปอย่างถาวร ทั้งๆที่บั้นปลายของชีวิตท่านป่วยหนักหลายครั้ง แต่ก็ผ่านมาได้อย่างปาฏิหาริย์ แต่คราวนี้ดูเหมือนฝันที่ไม่น่าเป็นจริง เพราะปกติคุณปู่มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง ใบหน้าของท่านจะสดใสปราศจากความทุกข์เสมอ ในความทรงจำของหลานๆ คุณปู่มีผมดกดำเป็นเงาและดูอ่อนกว่าวัย ในช่วงชีวิตคุณปู่ฝ่าฟันผ่านอะไรๆ มามาก ทั้งที่ดีและไม่ดี แต่ไม่ว่าจะร้ายแรงเท่าใด คุณปู่จะเข้มแข็ง มีกำลังใจในการสู้ชีวิตเสมอ

คุณปู่เป็นแบบอย่างที่ดีให้หลานๆ ได้ดำเนินตาม ไม่ว่าจะเป็นการดำรงชีวิตที่สมถะ จริงจังต่อหน้าที่ ไม่ประมาท มีความพากเพียรพยายาม และความมานะอดทนที่จะไปถึงจุดหมายที่ตั้งใจไว้ ท่านเป็นผู้นำครอบครัวที่มีประสิทธิภาพสมชื่อ ทำทุกอย่างเพื่อสร้างครอบครัวและทุกชีวิตที่อยู่ในความดูแล โดยแทบจะไม่นึกถึงตนเอง คุณปู่มีจิตใจงดงาม มีระเบียบวินัย และมีจุดประสงค์แน่วแน่ในการช่วยให้ชีวิตของคนไทยดีขึ้น นอกจากจะปฏิบัติหน้าที่ราชการเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดนักพัฒนาในหลายจังหวัดแล้ว หลังเกษียณอายุท่านยังเริ่มต้นทำธุรกิจเกี่ยวกับโรงพยาบาลและมหาวิทยาลัย ด้วยความบากบั่น ทุ่มเท แม้แต่การนำทรัพย์สินส่วนตัวไปค้ำประกันเงินกู้ที่นำมาสร้างสรรค์กิจการด้านโรงพยาบาลและสถานศึกษา

คุณปู่เป็นบุคคลที่ใช้ชีวิตแบบพอเพียงอย่างสม่ำเสมอ ท่านเป็นคนซื่อสัตย์สุจริต ไม่คดโกง ท่านจะสอนหลานๆ เสมอว่า การโกงกินประเทศชาติเป็นสิ่งที่ชั่วร้าย ท่านเคยพูดว่าท่านยอมเป็นคนจนที่มีศักดิ์ศรี ดีกว่าเป็นคนรวยแต่ไม่สามารถมองหน้าใครได้อย่างสนิทใจ เพราะไม่ว่าจะเป็นอำนาจ หรือเงินทองที่ได้มาโดยทุจริต เมื่อสิ่งเหล่านี้สูญหายไปทุกอย่างก็จะมลายหายสูญไปด้วย คงเหลือแต่ความดีงามเท่านั้นที่จะติดตัวเราไปได้

การจากไปของคุณปู่เป็นอีกบทเรียนหนึ่งที่สอนให้เราตระหนักถึงความไม่แน่นอน ความไม่จีรังยั่งยืนของชีวิตที่ท่านเคยเตือนสติไว้เสมอว่า อย่าประมาทเพราะเราเองไม่รู้ว่าจะมีชีวิตอยู่ได้นานเท่าไร ขอให้ใช้ชีวิตอย่างมีสติ ให้คุ้มค่า และมีคุณค่า และช่วยเหลือผู้อื่นที่ด้อยโอกาสเสมอ

คุณปู่เป็นปูชนียบุคคล เป็นประชาชนที่มีคุณภาพและศักยภาพสูงของประเทศ ถึงแม้กายของท่านจะจากโลกนี้ไป คุณงามความดี และคำสั่งสอนของท่าน จะเป็นแก่นสารให้เราเจริญรอยตามต่อไปในอนาคต

ด้วยรักและเคารพอย่างยิ่ง

อภิวัฒ อุไรรัตน์ (โป่ง)

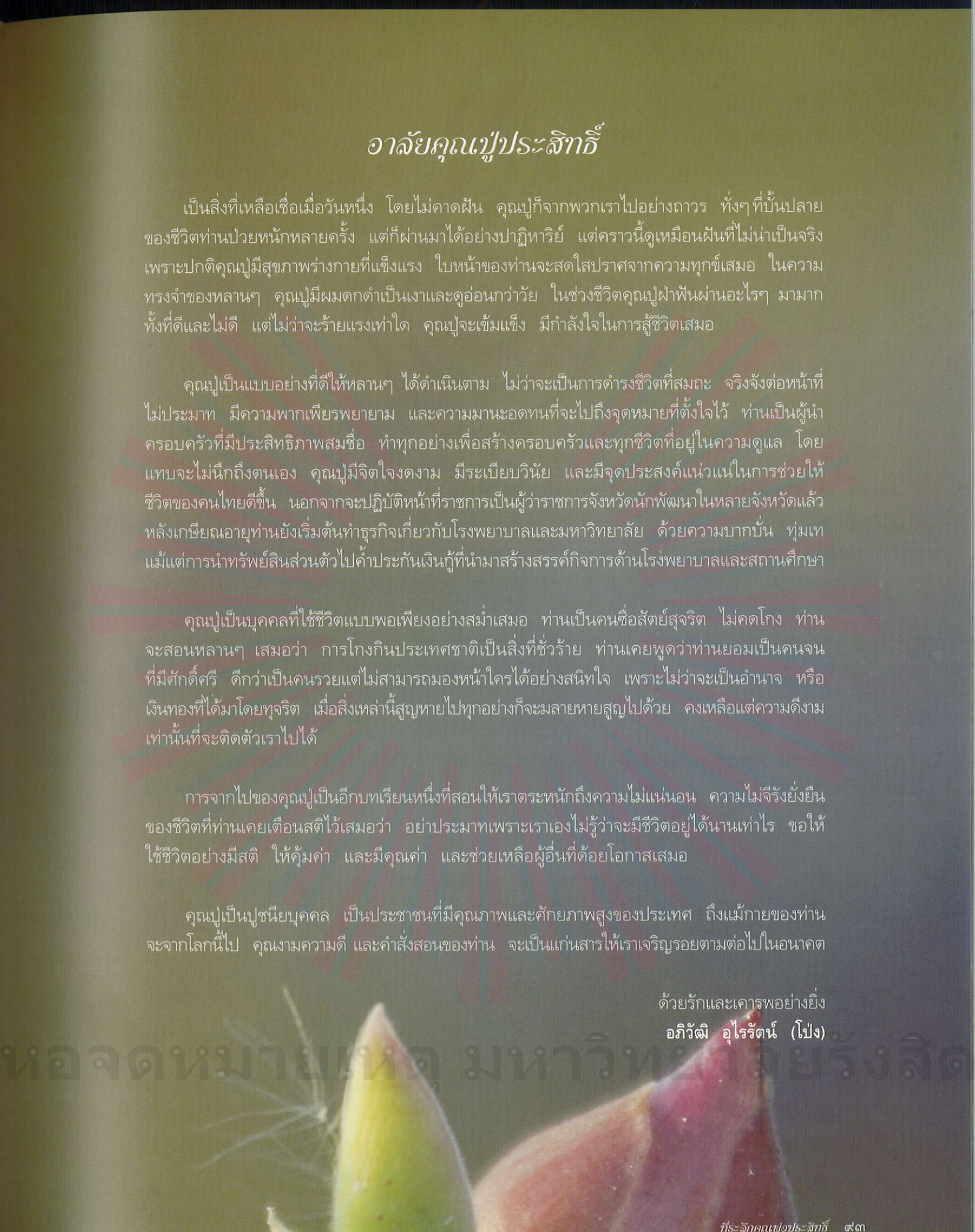

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

คำไว้อาลัยคุณปู่ประสิทธิ์

เมื่อผมได้ทราบข่าวว่า คุณปู่ประสิทธิ์เข้าโรงพยาบาลด้วยอาการปวดศีรษะ และในระยะต่อไปมีอาการไม่รู้สึกตัว (unconscious state) นั้น ผมคิดว่าคุณปู่คงไม่เป็นอะไรมาก เพราะท่านเคยมีอาการเช่นนี้มาแล้ว ๒ - ๓ ครั้ง แล้วก็หายดี กลับฟื้นคืนเป็นปกติเช่นเคย อีกเหตุผลหนึ่ง คือ ท่านเป็นคนที่มีจิตใจเข้มแข็ง ตั้งมั่นต่อสู้กับสิ่งท้าทายต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการงานหรือโรคร้ายอื่นๆ ที่ผ่านมา แล้วประสพชัยชนะทุกครั้ง เพราะฉะนั้น ผมจึงไม่คิดมากในช่วงแรก แต่หลังจากนั้นอีกไม่นาน ผมได้ยินข่าวไม่สู้ดีว่าเส้นเลือดในสมองคุณปู่แตก และหมอบอกว่าอาการคงไม่ดีขึ้น ผมจึงรู้สึกไม่สบายใจ และเข้าใจว่าในยามนั้นเวลาของคุณปู่ประสิทธ์ที่จะจากเราไปใกล้มาถึงแล้ว

คุณปู่เป็นคนที่ทุกคนรักมาก ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนร่วมงานหรือลูกน้องในตำแหน่งต่างๆ ในอดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน และยังเป็นที่เคารพรัก เป็นศูนย์รวมของญาติมิตรชิดใกล้อีกมากมาย ทั้งนี้เพราะคุณปู่เป็นคนมีเมตตา เป็นคนเห็นใจคน และคิดเผื่อแผ่คนอื่นๆ โดยไม่คิดถึงตัวเองเท่าไหร่ นอกจากนี้ ท่านยังมองไกลไปถึงส่วนรวม เห็นแก่ประเทศชาติเป็นใหญ่ และด้วยเหตุนี้ ท่านจึงคิดอ่านจัดตั้งโรงพยาบาลและมหาวิทยาลัยเพื่อช่วยเหลือสังคม ในขณะที่การดำเนินชีวิตของคุณปู่เองเป็นไปอย่างพอเพียง เรียบง่าย มัธยัสถ์ และอยู่ในระเบียบแบบแผนที่ดีในแต่ละวัน

ยามผมระลึกถึงคุณปู่ประสิทธิ์ ผมจะนึกถึงอากัปกิริยาต่างๆ เวลาผมไปเยี่ยมท่านที่บ้าน เวลาท่านหัวเราะ เวลาท่านยิ้มสบายใจ เวลาท่านกังวล หรือไม่สบายใจ ยังจำใส่ใจจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะเวลาทานอาหารเย็นที่โต๊ะกลมในห้องอาหาร อาหารบ้านคุณปู่จะออกรสหวานซึ่งเป็นรสชาติที่ผมชอบทาน ไม่ว่าจะเป็น ไข่พะโล้ ผัดหมี่กรอบ ปลาต้มส้ม ปลาทูต้มหวาน ซึ่งไปทานที่ไรผมจะทานได้มากทุกที บางครั้งผมนึกหวนกลับไปตอนที่คุณย่า คุณหญิงพัฒนายังมีชีวิตอยู่ ท่านทั้งสองจะร่วมทานอาหารที่โต๊ะนี้ประจำ ในบรรยากาศที่เต็มไปด้วยความอบอุ่น โดยมีลูกหลานรวมทั้งผมเข้าไปร่วมรับประทานด้วยบ้างเป็นบางครั้ง ช่วงนั้นคงเป็นช่วงเวลาที่คุณปู่มีความสุขมาก

คุณปู่รักลูกหลานมาก เวลาผมไปเยี่ยมที่ไร ท่านจะถามถึงคนโน้น คนนี้ ว่าเป็นอย่างไรบ้าง ท่านจะเป็นห่วงทุกคนเสมอ ช่วงไหนที่ท่านไม่เจอลูกหลานท่านก็จะรู้สึกเหงามาก ถึงแม้ว่าคุณปู่ประสิทธิ์จะไม่อยู่กับพวกเราแล้ว แต่ภาพต่างๆ ของท่านก็ยังอยู่ในความทรงจำของผมเสมอ ผมลืมบอกไปอีกแง่มุมหนึ่งว่า คุณปู่ประสิทธิ์เป็นคนที่มีอารมณ์ขัน มีมุขตลกพอสมควร โดยเฉพาะเวลาที่ท่านรู้สึกสบายใจ

สุดท้ายในคำอำลาอาลัยนี้ ไม่ว่าด้วยญาณวิถีใดๆ ผมอยากให้คุณปู่ได้รับรู้ว่า ผมตระหนักนึกถึงบุญคุณของคุณปู่เสมอ ที่ทำให้ผมได้มีโอกาสดีๆ ในชีวิต ตั้งแต่เด็กจนเติบโตมาถึงทุกวันนี้ และถึงแม้ผมไม่มีโอกาสทดแทนบุญคุณของคุณปู่ได้ทั้งหมด ผมก็เพียงแต่หวังว่าผมจะตั้งใจทำทุกอย่างในชีวิตให้ดีเพื่อที่จะทำให้คุณปู่ภูมิใจ

ด้วยความรักและอาลัย

หลานปิ๊กและแอม (อรรถวิท - วิชุดา อุไรรัตน์)

รำลึกถึงคุณปู่

ในช่วงชีวิตของมนุษย์เราทุกคนที่เกิดมา เมื่อทบทวนดูแล้วก็จะเห็นว่ามีคนไม่มากนักที่เราจะรู้สึกรักและผูกพันทางจิตใจอย่างลึกซึ้งโดยไม่มีเงื่อนไขใดๆ สำหรับปิ่มคุณปู่เปรียบเสมือนต้นโพธิ์ต้นใหญ่ที่แผ่ร่มใบปกคลุมอยู่ใจกลางบ้าน เป็นเสาหลัก เป็นที่พึ่งทางใจให้ลูกหลานรู้สึกอบอุ่นอยู่ตลอดเวลา ถึงแม้จะไม่ได้พบปะใกล้ชิดอยู่ทุกวัน เราก็รู้สึกว่าตรงนั้นยังมีท่านอยู่ เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรคอยปกป้องลูกหลาน โดยมีภาพวัยเยาว์ในอ้อมกอดอันอบอุ่น และความโอบเอื้อเกื้อหนุนของคุณปู่คุณย่าเป็นเครื่องหล่อเลี้ยงจิตใจ

ในวันที่ขาดเสาหลักของครอบครัว หลังจากสูญเสียคุณย่าผู้เมตตาอารีไม่มีใครเหมือน ถึงแม้จะทราบดีว่าคุณปู่คงพ้นจากความเจ็บป่วย และคงจะได้ไปพบคุณย่าในภพภูมิใหม่ ก็ยังรู้สึกทุกข์ใจ โศกเศร้าและหวั่นไหวในใจของลูกๆ หลานๆ ที่ขาดทั้งร่มโพธิ์ร่มไทรให้ยึดเหนี่ยว แต่ไม่ว่าอย่างไรก็ตาม ต้นโพธิ์ต้นนี้คงจะสถิตอยู่ในใจของเราตลอดไป และเป็นแรงบันดาลใจให้เราซึ่งเป็นลูกหลานของท่าน ดำรงชีวิตภายภาคหน้าอยู่บนหลักธรรม คุณงามความดี โดยคิดถึงตนเองเป็นส่วนน้อย อย่างเช่นที่คุณปู่ได้ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างเสมอมา ด้วยความตั้งมั่นที่จะทำตนให้เป็นคนที่มีคุณภาพ ทั้งต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ต่อสังคม และโลกที่เราอาศัยอยู่นี้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

คุณปู่ช่วยปกป้องคุ้มครองและเป็นกำลังใจให้ปิ่มด้วยนะคะ

อภิรมณ อุไรรัตน์

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

กราบรำลึกในพระคุณ

พวกเราหลานในสกุล **"สินธวานนท์"** โดยเฉพาะหลานรุ่นโต ยังจำความหลังได้ดี เมื่อย้อนเวลากลับไปสู่อดีต เมื่อปีพ.ศ.๒๔๘๐ เป็นครั้งแรกที่ได้มีโอกาสพบ ต้อนรับ กราบสวัสดี คุณน้าประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ซึ่งเพิ่งสมรสกับ คุณน้าอรุณ โกศลพันธุ์ (คุณหญิงพัฒนา อุไรรัตน์) ผู้เป็นน้องสาวคนที่สองของคุณแม่จินดา (โกศลพันธุ์) สินธวานนท์ ในบรรดาน้องสาวของคุณแม่ทั้งหมดสี่คน และน้องชายสองคนในครั้งนั้น คุณน้าทั้งสองเดินทางเข้ามากรุงเทพฯ และพักอยู่ที่บ้านของคุณพ่อคุณแม่ที่ซอยพิชิต สุขุมวิท ๑๘ เป็นระยะเวลาสั้นๆ จำไม่ได้แน่ว่ากี่วัน ก่อนเดินทางกลับไปรับราชการต่อที่จังหวัดน่านตามเดิม

ภาพคุณน้าประสิทธิ์ที่ยังอยู่ในความทรงจำครั้งนั้น เป็นภาพชายหนุ่มสง่างามในชุดกางเกงแพรสวมเสื้อคอปิด ซึ่งเป็นชุดสมัยนิยมของชายไทยในยุคนั้น ใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส แฝงไว้ซึ่งแววแห่งความเมตตาอารีให้สัมผัสได้อย่างแจ่มชัด คุณสมบัตินี้ หลานๆ เคยได้รับความรัก เมตตาอบอุ่นยิ่งจากคุณน้ารุณ (อรุณ) ผู้มีพระคุณเคยช่วยอุ้มชูเลี้ยงดูหลานรุ่นโตมาก่อนแล้ว เมื่อครั้งยังเยาว์วัย ในขณะที่คุณพ่อและคุณแม่รับราชการอยู่ต่างจังหวัด และมีคุณน้ารุณอยู่ด้วย จึงนับได้ว่าเราได้รับพลังแห่งความเมตตาอาทรเป็นสองเท่า ตลอดมาจวบจนชีวิตในบั้นปลายของคุณน้า ท่านทั้งสองเป็นผู้มีพระคุณที่มิอาจลืมเลือนได้

ชีวิตหนึ่งอุบัติขึ้น และดำรงอยู่เป็นเวลายาวนานร่วม ๙๖ ปี (๙๕ ปี ๔ เดือน ๑๖ วัน) ซึ่งกล่าวโดยสรุปแล้วเป็นชีวิตที่ประสบความสำเร็จอย่างสูง พรั่งพร้อมสมบูรณ์ด้วยบริวาร ลาภ ยศ ชื่อเสียงเกียรติคุณ อันเป็นผลสืบเนื่องจากความถึงพร้อมด้วยสติปัญญาอันเฉียบแหลม วิสัยทัศน์อันกว้างไกล ความมุ่งมั่นด้วยวิริยะอุตสาหะไม่เสื่อมคลาย ความคิดก้าวไกลไปข้างหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง แม้ในช่วงเข้าสู่วัยชรา นี่คือชีวิตของคุณน้าประสิทธิ์ ผู้มีผลงานเป็นคุณูปการต่อเพื่อนมนุษย์ สังคม และประเทศชาติ

อันว่าชีวิตทุกชีวิต และสรรพสิ่งทั้งหลายบรรดามีในโลกนี้ มิอาจหลีกลี้หนีพ้นจากอมตธรรมที่ว่า *"สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นล้วนมีความดับไปเป็นธรรมดา"* ฉันใดการละลาจากโลกนี้ไปของคุณน้าก็ตกอยู่ภายใต้กฎแห่งธรรมชาตินี้ฉันนั้น และนับว่าเป็นการจากไปของผู้มีบุญปราศจากการต้องเจ็บป่วยทุกข์ทรมานเป็นเวลาเนิ่นนานแต่ประการใด คุณน้าเข้ารักษาตัวที่โรงพยาบาลพญาไท ๑ เวลา ๐๒.๐๐ นาฬิกา นับเป็นช่วงเช้าตรู่ของวันจันทร์ที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ระยะเวลาเพียง ๑๑ วัน ท่านก็สละวางทุกอย่างไว้เบื้องหลัง ด้วยอาการอันสุขสงบ เมื่อเวลา ๑๘.๔๖ นาฬิกา ของเย็นวันศุกร์ที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐

"ความตายไม่ใช่สิ่งที่น่ากลัว ถ้าหากไม่ใช่เป็นการตลาดในความชั่ว ความตายเป็นสิ่งที่มีคุณ และควรจะต้อนรับไว้ด้วยความยินดีในเมื่อถึงคราว เพราะความตายเท่านั้นที่จะช่วยเปลี่ยนสังขารที่เก่าคร่ำคร่าให้เป็นสังขารที่สมบูรณ์ และช่วยให้คนที่ประกอบคุณธรรมความดีต่างๆ ไว้ให้ได้รับผลจากความดีของตนอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย"

จากหนังสือวิญญาณ ฉบับที่ ๗-๘ กรกฎาคม–สิงหาคม ๒๕๓๕

ยามอยู่ชีวิตดำรงอยู่ในความดี ยามจากไปชีวิตนั้นก็จากไปในความดี ด้วยผลบุญกุศล และคุณธรรมความดีนานัปการที่คุณน้าได้สร้างสมไว้ตลอดอายุขัย ขอจงเป็นพละปัจจัยหนุนนำให้ดวงวิญญาณของคุณน้าสู่สุคติ เสวยสุขในสัมปรายภพตลอดชั่วนิรันดร์เทอญ

หลานในสกุล "สินธวานนท์"
นายแพทย์กมล สินธวานนท์
พลอากาศตรี กำธน สินธวานนท์
นางสาวกัญจนา สินธวานนท์
ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์กิจจา สินธวานนท์
นายแพทย์กฤษดา สินธวานนท์

หอจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยศิลปากร

รำลึกถึงท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์

คนมหาดไทย โดยเฉพาะคนรุ่นเก่าๆ คงน้อยคนที่ไม่รู้จักผู้ว่าประสิทธิ์ อุไรรัตน์ คงเนื่องด้วยกิตติศัพท์ในความซื่อสัตย์สุจริต ความดีงามของวัตรปฏิบัติ การแต่งกาย ความพิถีพิถัน ความเป็นระเบียบ ท่วงท่าสง่างาม และสุภาพ ขณะเดียวกันเป็นคนเคร่งครัดในการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนในหน้าที่ราชการ มีความคิดริเริ่มและฝากผลงานไว้กับแผ่นดินหลายประการ

เมื่อผมมาเป็นคนมหาดไทย ก็ได้ยินชื่อเสียงเช่นว่านั้น จนกระทั่งปี ๒๕๑๗ จึงได้ประจักษ์ด้วยตนเอง เมื่อท่านเป็นผู้ตรวจราชการกระทรวง ผมเป็นหัวหน้าแผนกในกรมการปกครอง ได้มีโอกาสมาช่วยงานเรื่องที่ดินที่สงวนไว้ใช้ในราชการโดยเฉพาะ ซึ่งกระทรวงมอบหมายให้ท่านรับมาพิจารณาเสนอความเห็น ก่อนที่กระทรวงการคลังจะเสนอร่างกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุต่อคณะรัฐมนตรี เมื่อปี ๒๕๑๘ ในปีเดียวกันนั้น ท่านได้รับแต่งตั้งจากคณะรัฐมนตรีให้เป็นรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ผมได้รับโอกาสไปเป็นเลขานุการของท่านจนครบวาระการดำรงตำแหน่ง

นอกจากนั้น ท่านยังมีความคิดริเริ่มที่ก้าวไกลในการจัดตั้งโรงพยาบาลพญาไท ซึ่งเป็นโรงพยาบาลเอกชนแรกๆ ที่มีชื่อเสียง โดยท่านกรุณาชักชวนผมให้มาทำงานด้วยหลายครั้ง ตั้งแต่ผมรับราชการอยู่ และแม้เมื่อเกษียณอายุราชการแล้ว แต่น่าเสียดายที่ผมไม่ได้ไปร่วมทำงานกับท่านที่โรงพยาบาลพญาไท เนื่องด้วยเหตุผลความจำเป็นบางประการ

จากการที่ได้ทำงานใกล้ชิด ผมได้รับแบบอย่างที่ดีงามจากท่านหลายประการ เกินกว่าที่จะกล่าวให้ครบถ้วน ณ ที่นี้ได้ รวมทั้งได้รับความกรุณาให้บำเหน็จความชอบเป็นกรณีพิเศษแก่ผม ซึ่งน้อยคนที่จะได้รับ ทำให้ผมประสบความสำเร็จในหน้าที่ราชการอย่างภาคภูมิใจในเวลาต่อๆ มา เมื่อมีโอกาส ผมได้ไปเยี่ยมเยียนท่านบ้างเป็นครั้งคราว จนกระทั่งวาระสุดท้าย ได้ทราบว่าท่านสิ้นแล้ว คงเหลือไว้แต่คุณงามความดีไว้ให้ลูกหลาน ญาติมิตร และสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนมหาดไทยได้รำลึกถึง

นายคำรณ บุญเชิด
อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย

หอสมุดหมอเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ระลึกถึงคุณตา

"อนิจจา วัตสังขารา" มีความหมายว่า สังขารนั้นไม่เที่ยง อันเป็นความจริงที่สรรพสัตว์ทั้งหลายในโลก ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

การเกิด แก่ เจ็บ ตาย ในโลกนี้ ถือเป็นเรื่องปกติ แต่การจากไปของแต่ละคนย่อมคงไว้ซึ่งความแตกต่างกัน บางคนอาจไม่เหลืออะไรไว้เลย บางคนอาจเหลือแต่ชื่อจารึกอยู่ที่หน้าโลง แต่สำหรับคุณตา เราเชื่อแน่นอนว่าท่านเหลือไว้ทั้งชื่อเสียง เกียรติยศ คุณงามความดี ความรัก ความเมตตา อาลัยอาวรณ์ ที่พวกเราหลานๆ และทุกคนที่รู้จักท่าน ได้ระลึกถึงและจดจำไปตลอดชั่วชีวิต

คุณตาจะให้ความรัก ความเมตตากับเราพี่น้องสองคนเป็นพิเศษ อาจเป็นเพราะเรามักไปกราบท่านพร้อมกัน ท่านจะพูดเสมอว่า **"ดีแล้ว เป็นพี่น้องต้องรักกันอย่างนี้ มีอะไรก็ต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน"** เหมือนดังเช่นที่คุณตาปฏิบัติให้เราเห็นเสมอมา เมื่อเรามีปัญหา ท่านก็จะให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือ และแนะแนวทางประพฤติปฏิบัติที่ถูกที่ควรให้

การจากไปของคุณตา เราทั้งสองมีความเสียใจ มีความอาลัยเป็นอย่างยิ่ง เราขอตั้งจิตอธิษฐาน ขออำนาจแห่งบุญกุศลและคุณความดีทั้งหลายที่ได้เคยกระทำและได้สร้างไว้ จงเป็นพลังบุญหนุนให้ดวงวิญญาณของคุณตา จงสู่สุคติ ณ สัมปรายภพเทอญ

ขอกราบแทบเท้าคุณตาด้วยความเคารพรักอย่างสูง

แววมณี ชิตบัณฑิตย์ (ติ่ง)
อุรัจฉวี รักชาติ (แดง)

หอจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยรังสิต

อาลัยรักและเคารพ คุณพี่ประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ในวาระสุดท้าย

ผมได้พบและรู้จักกับคุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์ และครอบครัวเมื่อประมาณกลางเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๔๘๘ จะเป็นวันที่เท่าใดจำไม่ได้ หลังจากสงครามมหาเอเชียบูรพาสงบลงเพราะญี่ปุ่นยอมแพ้แก่ฝ่ายสัมพันธมิตร เมื่อ ๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๘

กองทัพทหารราบที่ ๑๓ กรมทหารราบที่ ๕ ซึ่งผมสังกัดอยู่ ได้รับคำสั่งให้เดินทางกลับจากฐานที่มั่นที่เมืองเชียงของและเมืองวะ ชายแดนของแคว้นไทยใหญ่ ติดกับเมืองเชียงรุ้ง ชายแดนของประเทศจีน สิ่งอุปกรณ์ขนาดหนักทั้งหลาย เช่น อาวุธ กระสุน และสัมภาระของกองร้อยและกองพันถูกนำมาบรรทุกลงบนแพ ล่องมาตามลำน้ำหลวยมาขึ้นฝั่งที่เมืองยู้ ส่วนทหารก็เดินตามทางเดินบนสันเขาริมแม่น้ำหลวยมาพบกันที่เมืองยู้ เพื่อรับสัมภาระและสิ่งของแล้วเดินทางต่อโดยผ่านเมืองยอง เมืองพยาค และเมืองเลน มุ่งเข้าเชียงรายผ่านทางด่านแม่สาย ใช้เวลา ๖ คืน ก็ถึงเมืองเชียงราย พักปรับปรุงกำลัง จัดการกับสัมภาระ รับเสบียงอาหารเตรียมเดินทางต่อไปเมืองแพร่ แต่ก่อนจะถึงวันเดินทางไปเมืองแพร่ กองพันก็ได้รับคำสั่งจากผู้บังคับการกรมทหารราบที่ ๕ ให้ส่งทหารหนึ่งกองร้อยพร้อมอาวุธหนักไปปฏิบัติราชการพิเศษ ในกรณีที่ทหารญี่ปุ่นในประเทศไทยอาจไม่ยอมรับความพ่ายแพ้ และก่อเหตุรุนแรงขึ้น โดยให้ไปประจำอยู่ที่เมืองน่าน จนกว่าจะมีคำสั่งเปลี่ยนแปลง พันโท เลื่อน ดิษยวรรธนะ ผู้บังคับกองพันฯ ได้เรียกผมไปสั่งการและมอบหน้าที่ให้ผม ซึ่งเป็นผู้บังคับกองร้อยที่ ๔ (ปืนกลหนัก) ไปปฏิบัติราชการพิเศษนี้พร้อมกับมอบซองหนังสือของท่านแม่ทัพพายัพ เขียนถึงบุคคลหรือหน่วยราชการ ที่ทหารจะต้องติดต่อขอรับความช่วยเหลือ ในเรื่องอาหาร สิ่งอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ตามความจำเป็น โดยให้สำรองจ่ายเงินไปก่อน แล้วให้ส่งหนังสือเรียกเก็บเงินไปยังกองทัพพายัพตามสายงาน

ผมนำกองร้อยเดินทางในเวลากลางคืน ใช้เวลา ๒ คืน ก็มาถึงเมืองน่าน โดยพักเวลากลางวันระหว่างทาง ๑ วัน ที่เมืองปง มาถึงสนามบินเมืองน่านตอนใกล้สว่าง จึงสั่งให้ทหารหยุดและหาที่พักกำบังชั่วคราวริมสนามบิน เพื่อที่จะได้ออกตรวจภูมิประเทศ และเลือกที่ตั้งที่เหมาะสมในทางยุทธวิธีสำหรับภารกิจการป้องกันเมืองน่านที่รับมอบในภายหลัง ส่วนตัวผมเองก็รีบอาบน้ำแต่งตัวแล้วพาจ่ากองร้อยพร้อมเจ้าหน้าที่อีก ๒-๓ นาย เดินทางไปพบท่านข้าหลวงฯ ที่ศาลากลางจังหวัดน่าน ผมไปถึงศาลากลางจังหวัดเมื่อประมาณ ๐๗.๐๐ น. ซึ่งยังไม่ถึงเวลาทำงาน แต่ก็มีเจ้าหน้าที่ออกมาพบ ผมได้บอกความประสงค์ให้เขาทราบ เขาก็บอกว่าท่านข้าหลวงฯ กำลังป่วยและยังพักรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาล โดยให้อัยการจังหวัด ซึ่งก็คือ คุณประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ทำการแทนอยู่ ผมก็บอกเขาว่าอยากขอพบกับคุณประสิทธิ์ ช่วยไปเรียนให้ท่านทราบด้วย เขาก็รับปากและให้ผมกับคณะนั่งรอก่อน ผมนั่งรออยู่ประมาณ ๒๐ นาที ก็เห็นท่านข้าราชการผู้ใหญ่ท่านหนึ่งแต่งเครื่องแบบสง่างามขี่จักรยานคู่กันมากับคนที่ไปตาม พอท่านเก็บจักรยานเสร็จท่านก็เดินขึ้นบันไดตรงมาที่พวกเรานั่งอยู่ ผมก็ลุกขึ้นยืนและรีบเดินไปไหว้ทำความคารวะ ท่านรับไหว้และทักทายต้อนรับผมด้วยคำพูดและกิริยาท่าทางที่ผมรู้สึกสบายใจและอบอุ่นอย่างยิ่ง เมื่อหายประหม่าแล้ว ก็กราบเรียนเรื่องราวให้ท่านฟังว่า ผมเป็นใคร มาจากไหน มาเมืองน่านได้อย่างไร และมาทำไม ท่านรับทราบและถามว่าต้องการให้ทางจังหวัดร่วมมือและช่วยเหลือเรื่องอะไรบ้างหรือ

เปล่า ผมตอบคำถามท่านทุกประเด็น แล้วก็ยื่นซองหนังสือของกองทัพพายัพมอบให้ท่าน ท่านรับไปเปิดอ่านหัวเราะแล้วบอกว่า ยินดีและดีใจที่ได้มาอยู่ด้วยกัน แล้วถามผมว่าในชั้นต้นผมต้องการอะไรบ้าง ผมก็บอกท่านไปว่า ก่อนอื่นผมจะสร้างกองบังคับการกองร้อยที่ค่ายทหารเก่าที่บ้านน้ำล้อม ส่วนหมวดทหารก็จะให้กระจายกันไปอยู่รอบสนามบิน และสร้างเส้นทางเข้าออกเมืองน่านในทิศทางที่สำคัญ ๒ - ๓ แห่ง เราต้องการเครื่องมือก่อสร้าง จำพวก มีด พร้า ขวาน สิ่ว เลื่อย จอบ เสียม ชะแลง และสิ่งอุปกรณ์ในการก่อสร้าง อาคารโรงเรือน เช่นเสา ไม้ไผ่ ไม้ไผ่ทำโครงหลังคา คานรองพื้น ฟาก รวมทั้งแฝกมุงหลังคาด้วย นอกจากนั้นยังขอซื้อขวากไม้ไผ่ สำหรับเอามาปักป้องกันที่ตั้งและทำเครื่องกีดขวางบนสนามบินหลายพันชุด ท่านกล่าวตอบรับด้วยความยินดี และบอกว่าไม่มีปัญหา

จากการพบปะและเห็นการทำงานของคุณพี่ประสิทธิ์ ตั้งแต่วันแรกที่พบกัน ผมมีความประทับใจในตัวท่านอย่างยิ่ง ๒ ประการ ประการแรก คือ ความรวดเร็วว่องไวในการทำงาน ไม่ยอมให้เสียเวลาแม้แต่น้อย เพราะหลังจากผมลาท่านกลับจากศาลากลางจังหวัด เวลาประมาณ ๐๘.๐๐ น. ก็มาประชุมผู้ใต้บังคับบัญชา แล้วนำผู้บังคับหมวดและนายสิบซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่สำคัญไปตรวจภูมิประเทศ เพื่อวางกำลังในที่ที่เหมาะสมแก่การปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบ ผมกลับมาถึงกองบังคับการที่บ้านน้ำล้อม เมื่อเวลาประมาณ ๑๐.๐๐ น. ก็ทำงานต่อ สั่งเตรียมการก่อสร้างกองบังคับการ ที่พัก กำหนดจุดที่ตั้งอาคารต่างๆ หลุมหลบภัย และที่กำบัง สำหรับทำการต่อสู้เมื่อเกิดอันตรายตามระเบียบปฏิบัติทั่วไปของทหาร จนถึงเวลาประมาณ ๑๑.๐๐ น. ทหารได้มาบอกว่าทางจังหวัดให้คนเอาเครื่องมือและสิ่งอุปกรณ์ก่อสร้าง หลายอย่างหลายชนิดมาส่ง ขอให้เจ้าหน้าที่ของเราไปรับของและเซ็นรับด้วย ผมจึงให้จ่ากองร้อยไปดำเนินการ ในบ่ายวันนั้นเองพวกเราทั้งนายทหาร นายสิบ และพลทหารก็ได้เริ่มช่วยกันเตรียมสร้างที่พัก มีการกรุย วัด ปักหลักหมายจุดที่ตั้งเสา ทำแผนการก่อสร้างในวันต่อไป ในวันรุ่งขึ้นตอนสายๆ ก็มีแพไม้ไผ่ล่องมาจอดที่ท่าบ้านน้ำล้อม บอกว่าเอามาให้ทหาร แพแล้วแพเล่าตลอดทั้งวัน พวกเราก็ช่วยกันชักลากแล้วแจกจ่ายกันไปตามที่แต่ละหน่วยต้องการ ไม้ขวากก็บรรทุกแพมาเป็นมัดๆ วันต่อมาแฝกมุงหลังคาก็มีคนทยอยเอามาส่ง ทำให้เราสามารถสร้างที่พัก และหลุมหลบภัยได้เสร็จเรียบร้อยในเวลาประมาณ ๔ วัน ซึ่งนับว่าเร็วมาก นอกจากนี้ เมื่อผมได้มีโอกาสคลุกคลีทำงานกับคุณพี่ประสิทธิ์ ที่โรงพยาบาลพญาไท และที่มหาวิทยาลัยรังสิต ก็ได้เห็นสไตล์การทำงานของท่านในลักษณะรวดเร็ว ว่องไว และทันที เช่นเดียวกัน ใครที่รับคำสั่งให้ไปทำอะไร ถ้ามัวชักช้าไม่ลงมือทันที ก็จะถูกดุและต่อว่าจากท่านเสมอ

ประการที่สอง ที่ประทับใจผมอย่างยิ่งก็คือ เรื่องที่คุณพี่ประสิทธิ์ มีความคิดริเริ่ม มีหูตากว้างไกลมากๆ ซึ่งจะเห็นได้จากเมื่อท่านเปลี่ยนงานจากอัยการมาเป็นฝ่ายปกครองที่กระทรวงมหาดไทย เป็นผู้ว่าราชการจังหวัด ท่านได้ริเริ่มพัฒนาจังหวัดที่ท่านไปประจำอยู่ ให้มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านผังเมือง ถนนหนทาง ที่ตั้งหน่วยราชการ อาคารร้านค้า บ้านเรือน และที่อยู่อาศัยของประชาชน ทำให้สามารถพัฒนา ขยับขยายได้ดี และสะดวกขึ้น กลายเป็นจังหวัดที่เจริญเติบโตและสวยงาม ที่เห็นได้ชัด เช่น จังหวัดปราจีนบุรี สระบุรี สมุทรสงคราม และปทุมธานี จากที่แต่ก่อนมีเส้นทางเล็กๆ จากสถานีรถไฟเข้าไปในตัวเมืองเพียงเส้นทางเดียว แต่ปัจจุบันมีเครือข่ายถนน สถานที่สาธารณะ ตึกรามบ้านช่อง ที่ตั้งหน่วยราชการ ร้านค้า ที่สะดวกและสวยงาม ทำให้เศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดดังกล่าวเจริญไปอย่างกว้างไกล เป็นผลงานจากที่คุณพี่ประสิทธิ์ ได้ริเริ่มไว้ทั้งนั้น

เกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นสัจจธรรมที่สมเด็จพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสเตือนพวกเราชาวพุทธให้พึงตระหนักไว้ตลอดเวลา ไม่ประมาท คุณพี่ประสิทธิ์ก็ได้ถึงซึ่งสัจจธรรมนั้นแล้ว ขอให้คุณงามความดี ความตั้งใจดี ที่คุณพี่มีต่อเพื่อนมนุษย์กับทั้งบุญกุศลที่บรรดาญาติมิตรบำเพ็ญอุทิศให้ในวาระสุดท้ายนี้ จงเป็นพลวปัจจัยส่งให้วิญญาณของคุณพี่ประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ที่เคารพรักไปสู่สุคติภพด้วยเทอญ.

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

กราบรำลึกในพระคุณ

คุณประสิทธิ์ อุไรรัตน์ อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี และอดีตผู้ว่าราชการจังหวัดอีกหลายจังหวัด เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงในการปฏิบัติงาน เป็นผู้ที่ขยันขันแข็ง เป็นผู้ไม่รู้จักความเหนื่อยยาก อยู่ที่ใดก็เป็นผู้ที่ทำงาน ทำงาน และทำงาน ได้มาอยู่ที่จังหวัดสระบุรีก็ทำงานราษฎรได้พึ่งพาอาศัยอย่างไม่เว้นว่าง ขอยกตัวอย่างที่ดำเนินงาน เช่น การขุดคลอง ทำถนน เร่งรัดในการศึกษา การขุดคลองเพื่อทำนา ได้ขุดคลองจากอำเภอเมือง ไปยังอำเภอหนองแซง อำเภอหนองแค และได้ทำถนนให้แก่จังหวัดถึง ๑๗ สาย นับว่าเป็นตัวอย่างการกระทำที่ไม่มีขีดขั้น

ผมได้เป็นผู้แทนราษฎร มีความสนิทกับคุณประสิทธิ์อย่างแน่นหนา เราได้ทำงานร่วมกันอย่างสนุก ผมเองรู้สึกว่ามีความสนุก และทำงานอย่างไม่รู้เหน็ดเหนื่อย ผมรู้สึกเสียดายคนอย่าง คุณประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ซึ่งจะหาตัวอย่างคนที่เป็นแก่นสารอย่างคุณประสิทธิ์ได้ยาก

ผมรักและมีความสนิทสนมเป็นอย่างมาก อดีตเป็นอดีต แต่ความสนิทสนมยังมีอยู่ ขอความสนิทจงรับสนอง ขอให้ความดีงามที่คุณประสิทธิ์ได้ดำเนินงานมา จงประสิทธิ์ประสาทให้ความดีนั้นจงดำเนินไปชั่วกาลนานตลอดไป

ด้วยความรักและความสนิทใจ
พลเอก ประมาณ อดิเรกสาร

ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำไว้อาลัยคุณประสิทธิ์ อุไรรัตน์

คุณประสิทธิ์ อุไรรัตน์ เป็นบุคคลหนึ่งที่ได้ทำคุณประโยชน์แก่เพื่อนมนุษย์ สังคม และประเทศชาติ มาตลอดเวลาที่ยังมีชีวิตอยู่ นอกจากท่านรับราชการในกระทรวงมหาดไทยในตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดแล้ว งานอื่นๆ ที่คุณประสิทธิ์ได้ทำและยังประโยชน์มาจนปัจจุบันมีมากมาย เช่น ท่านได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบเวนคืนที่ดินเพื่อใช้ประโยชน์ในการสร้างทางด่วน ผมเป็นผู้หนึ่งที่ใช้ทางด่วนทุกวัน และมักจะระลึกถึงคุณประสิทธิ์อยู่เสมอ ต่อมาท่านได้เข้าดำเนินการโรงพยาบาลหลายแห่ง ซึ่งได้ช่วยเหลือผู้ที่รับความทุกข์จากโรคภัยไข้เจ็บจำนวนมาก ความจริงเรื่องการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์นี้ ครอบครัวคุณประสิทธิ์ได้ปฏิบัติอยู่ตลอดมา ผมเคยดำรงตำแหน่งเลขาธิการสภากาชาดไทย และได้เห็นคุณหญิงพัฒนา อุไรรัตน์ ภรรยาของคุณประสิทธิ์ช่วยเหลืองานของสภากาชาดไทย ทั้งยังได้บริจาคเงินเพื่อการกุศลแก่สภากาชาดไทยอยู่เสมอเมื่อยังมีชีวิตอยู่ นอกจากนี้แล้ว คุณประสิทธิ์ได้ก่อตั้งมหาวิทยาลัยรังสิตขึ้น การที่ท่านเห็นความสำคัญด้านการศึกษานับเป็นภารกิจที่ยิ่งใหญ่ ผมเองได้ทำหน้าที่กรรมการสภามหาวิทยาลัยมาตลอด และได้เห็นมหาวิทยาลัยรังสิตเจริญก้าวหน้ามาเป็นลำดับ จนขณะนี้เป็นมหาวิทยาลัยที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการแห่งหนึ่ง มีนักศึกษาเป็นจำนวนมากเป็นอันดับต้นๆ ของประเทศ และได้ผลิตบัณฑิตออกไปรับใช้ประเทศชาติจำนวนมาก

คุณประสิทธิ์ ได้ประกอบคุณงามความดีแก่เพื่อนมนุษย์และประเทศชาติเป็นอเนกประการ ผมขอให้คุณงามความดี และบุญกุศลที่คุณประสิทธิ์ได้บำเพ็ญมาตลอดชีวิต จงเป็นผลสนองให้ท่านประสบความสุข และสันติในสัมปรายภพชั่วนิรันดร เทอญ

ศ.ดร.เกษม สุวรรณกุล

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

คำไว้อาลัย

คุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์ เป็นผู้ที่มีจิตใจงดงาม มีความมุ่งมั่นพัฒนาสร้างงานในอุดมการณ์ให้สำเร็จจงได้ มีความรักความเมตตาต่อทุกๆ คน ท่านได้สร้างคุณงามความดีและคุณูปการต่อเพื่อนมนุษย์ สังคม และประเทศชาติไว้อย่างมากมาย

การให้วิชาความรู้แหล่งวิชาการ โดยการก่อตั้งสถาบันการศึกษามหาวิทยาลัยรังสิตนั้น เป็นการสร้างทานบารมีที่ยิ่งใหญ่ ขอให้บุญกุศลนี้จงเป็นปัจจัยส่งผลหนุนนำให้ คุณประสิทธิ์ อุไรรัตน์ มีความสุข สู่สรวง-สวรรค์ชั้นพรหม เทอญ

ข้าพเจ้าจะระลึกถึงพระคุณของท่านและจะบอกต่อลูกหลานสืบไป

ศ.เรืองศักดิ์ กันตะบุตร

คำไว้อาลัย

มีคนไม่กี่คนที่ได้เกิดมา และมีโอกาสบำเพ็ญตนด้วยคุณงามความดีตามที่ตนเองปรารถนา และจากโลกนี้ไปโดยที่มีผู้คนแซ่ซ้องสรรเสริญ ผมคิดว่าคุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์ เป็นท่านหนึ่งที่เป็นปูชนียบุคคลในกลุ่มนี้

ผมรู้สึกภาคภูมิใจแทนครอบครัวอุไรรัตน์ ที่มีท่านผู้อาวุโสที่มีผู้คนกล่าวขวัญถึงคุณงามความดี ท่านเป็นผู้ที่เพียบพร้อมด้วย ความรู้ ความสามารถ ทรัพย์สมบัติ และมีอายุยืนยาว ผมเองได้มีโอกาสร่วมประชุมกับท่านหลายครั้ง ในฐานะกรรมการสภามหาวิทยาลัยรังสิต ได้รับฟังข้อคิดเห็นต่างๆ ที่เต็มไปด้วยประสบการณ์และวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ท่านเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในชีวิตราชการ และเมื่อท่านเกษียณอายุแล้ว ก็ยังได้ริเริ่มดำเนินธุรกิจที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม ไม่ว่าจะเป็นโรงพยาบาลพญาไท ที่ให้การรักษาพยาบาลแก่ผู้เจ็บป่วย ให้พ้นจากความทุกข์ ไม่ว่าจะเป็นมหาวิทยาลัยรังสิต ที่เป็นที่ประสิทธิประสาทวิชาความรู้แก่เยาวชนให้เป็นอนาคตของประเทศชาติ

ท่านเป็นบุคคลที่เพียบพร้อมไปด้วยความเมตตา กรุณา และประสบความสุขในชีวิต ท่านยังเป็นผู้ที่มีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์ มีอายุยืนยาวจนถึง ๙๖ ปี และได้เห็นลูกหลานเจริญรอยตามท่านในการบำเพ็ญตนเป็นประโยชน์ต่อสังคมและมีชื่อเสียง

ทั้งหมดนี้ เป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนาที่จะให้เกิดแก่ตนเอง แต่มีคนไม่กี่คนที่จะสามารถบรรลุถึงเป้าหมายนี้ ฉะนั้นผมเห็นว่า คุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์ เป็นบุคคลพิเศษ และเป็นปูชนียบุคคลที่คนรุ่นหลังพึงระลึกถึงและยึดถือเป็นแบบอย่าง

ดร.อาชว์ เตาลานนท์

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

คำไว้อาลัย
คุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์

ผมรู้จักคุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์ หลังจากท่านเกษียณอายุราชการแล้ว แต่ได้ทราบว่าขณะที่ท่านรับราชการอยู่ ได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความขยันขันแข็ง ซื่อสัตย์ มีผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อราชการและประเทศเป็นอย่างมาก ผมรู้จักคุณพ่อประสิทธิ์ ในฐานะที่คุณพ่อประสิทธิ์เป็นนายกสภามหาวิทยาลัยรังสิต ส่วนผมเป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัยรังสิต ตั้งแต่เริ่มตั้งมหาวิทยาลัย ช่วงที่ได้สัมผัสและทำงานกับคุณพ่อประสิทธิ์ ผมรู้สึกประทับใจในลักษณะและการกระทำของท่านหลายอย่าง ในด้านลักษณะความเป็นผู้นำของท่าน และความเป็นผู้ที่ความมุ่งมั่น แน่วแน่ พร้อมที่จะฝ่าฝันอุปสรรคต่างๆ ที่มี ในการกระทำของท่านถือว่าท่านมีส่วนในการพัฒนาระบบอุดมศึกษาของชาติเป็นอย่างมาก เพราะท่านเป็นบิดาของมหาวิทยาลัยรังสิต นอกจากนั้น ท่านยังมีคุณูปการต่อประเทศในด้านสาธารณสุขเป็นอย่างมาก การสูญเสียท่านในครั้งนี้ ถือว่าประเทศได้สูญเสียทรัพยากรบุคคล และปูชนียบุคคลที่สำคัญไปผู้หนึ่ง

เพื่อเป็นการไว้อาลัยต่อ คุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์ และเพื่อระลึกถึงความดีของท่านในการทำประโยชน์ให้แก่สังคมไทย ผมขออัญเชิญคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสากลโลกจงดลบันดาลให้คุณพ่อประสิทธิ์ไปสู่สุคติในสัมปรายภพเทอญ

ศ.ดร.อาณัติ อาภาภิรม

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

คำไว้อาลัย

วงการสังคมไทยได้สูญเสียคุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์ บุคคลสำคัญผู้หนึ่งในวงการเมืองของประเทศไทย ในฐานะผู้เป็นที่เคารพรักและนับถือของนักการเมืองไทยโดยทั่วกันตลอดมา

คุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ยังได้สร้างผลงาน คุณความดี และคุณูปการต่อเพื่อนมนุษย์ สังคม และประเทศชาติ ทั้งในระหว่างรับราชการ และการดำเนินธุรกิจหลังเกษียณอายุ แม้ท่านจะจากพวกเราไปแล้ว คุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ยังคงอยู่ในหัวใจ และความทรงจำของพวกเราตลอดไป

รศ.ประกอบ ประพันธ์เนติวุฒิ

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

อาลัยคุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์

คุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์ เป็นปูชนียบุคคลคนหนึ่งของข้าพเจ้า คุณพ่อท่านได้ให้ความรัก ความเมตตา ความสนิทสนม เป็นกันเอง และอบรมสั่งสอนด้วยความเมตตาตลอดมาเป็นเวลายาวนาน ในระหว่างที่ท่านป่วยเข้าและออกจากโรงพยาบาลอยู่เป็นระยะเวลาหลายปี ท่านจะมีปาฏิหาริย์หายและแข็งแรงเป็นระยะเวลายาวนาน ถ้าข้าพเจ้าทราบว่าท่านป่วย ข้าพเจ้าได้ไปให้กำลังใจท่านทุกครั้ง และพูดคุยเป็นกันเองเสมอ ท่านมีความเมตตาสูง ท่านมาเยี่ยมข้าพเจ้าถึงที่บ้านเป็นครั้งคราว ทุกครั้งที่ข้าพเจ้าได้พูดคุยกับท่านข้าพเจ้ารู้สึกว่ามีความสุขมาก ท่านจะสอนให้เป็นคนดี กตัญญู มีความอดทน ขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์สุจริต ในสมองของท่านมีแต่คิดทำธุรกิจอยู่เสมอๆ ท่านเป็นผู้มีความคิดริเริ่ม พัฒนาตลอดเวลา ครั้งหนึ่งข้าพเจ้าไปพบท่าน ท่านได้ปรารภให้ช่วยหาที่ดินว่างๆให้ ท่านจะสร้างโรงเรียนมัธยม เพื่อเด็กๆที่ยังไม่มีที่เรียนอีกเป็นจำนวนมาก ข้าพเจ้าได้เรียนท่านว่าที่ว่างอยู่นั้นเจ้าของเขาขายไปแล้ว เพื่อมิให้ท่านเป็นกังวล

ข้าพเจ้ามีโอกาสได้รู้จักคุณพ่อท่าน และคุณหญิงพัฒนา อุไรรัตน์ เมื่อปีพ.ศ.๒๕๒๖ ซึ่งขณะนั้นสามีของข้าพเจ้า นายวิชิต จำนงบุตร รับราชการตำแหน่งปลัดจังหวัดกระบี่ และข้าพเจ้าสอนอยู่โรงเรียนอนุบาล ท่านรองเฉลียวและคุณพี่ขวัญใจ รัตนวิชา ดำรงตำแหน่งเป็นรองผู้ว่าราชการจังหวัดกระบี่ บอกให้ข้าพเจ้ามารับคุณพ่อท่านและคุณหญิงพัฒนา อุไรรัตน์ และคณะ ซึ่งท่านได้ไปเที่ยวพักผ่อนตามจังหวัดต่างๆ ชายฝั่งทะเลอันดามัน เช่น กระบี่ พังงา ตรัง ฯลฯ ข้าพเจ้าได้มาต้อนรับจนเกิดความสนิทสนมกันเรื่อยมา

ต่อมาข้าพเจ้าได้ย้ายติดตามสามีมาสอนอยู่ที่จังหวัดสระบุรี คุณพ่อท่านได้ให้ข้าพเจ้ามาทำงานที่โรงพยาบาลพญาไท ๒ ซึ่งกำลังก่อสร้างเสร็จใหม่พอดี ข้าพเจ้าจึงลาออกจากราชการครูมารับใช้ท่านมาทำงานที่โรงพยาบาลพญาไท ๒ ตลอดมา ข้าพเจ้าได้ทำงานและรักงานใหม่นี้มาก เพราะข้าพเจ้ารักเจ้าของโรงพยาบาล ตั้งใจทำงานด้วยความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์สุจริต งานทุกอย่างที่คุณพ่อท่านส่งให้ทำ ข้าพเจ้าทำได้และประสพความสำเร็จทุกครั้ง และถูกใจท่าน ข้าพเจ้าภูมิใจมาก ข้าพเจ้าทราบว่าท่านชอบรับประทานอะไร ยามไปพบท่านข้าพเจ้าจะนำไปทุกครั้ง และยามเห็นท่านรับประทาน ข้าพเจ้าจะมีความสุขใจมากที่สุด

สุดท้าย ในการจากไปอย่างไม่มีวันกลับของคุณพ่อท่านในครั้งนี้ นับว่าเป็นการสูญเสียปูชนียบุคคลซึ่งมีผลงานล้ำเลิศ ใหญ่หลวง และมากมาย ข้าพเจ้าขอตั้งจิตอธิษฐานให้กุศลผลบุญบารมี ที่คุณพ่อท่านได้บำเพ็ญสะสมมา จงเป็นผลส่งให้ดวงวิญญาณของคุณพ่อท่าน จงไปสู่สุคติ สถิตสถาพรด้วยความสงบอยู่ในสัมปรายภพ บนสรวงสวรรค์นิรันดร เทอญ

กราบด้วยความเคารพยิ่ง

นวลจันทร์-วิชิต จำนงบุตร

ขอไว้อาลัยแด่ ท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์... ผู้มีคุณูปการต่อการอุดมศึกษาของชาติ

กว่าสองทศวรรษที่ผ่านมา สังคมไทยยังมีสถาบันอุดมศึกษาไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้เรียน ด้วยปณิธานอันแรงกล้า และความมุ่งมั่นตั้งใจอย่างสูงของท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์ จึงสามารถระดมสรรพกำลัง ภูมิปัญญาจากกัลยาณมิตรจำนวนกว่า ๕๐๐ ท่าน มาร่วมเป็นคณะผู้ก่อตั้งมหาวิทยาลัยรังสิตขึ้น ทำให้คนไทยมีโอกาสและเพิ่มทางเลือกในการเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้กว้างขวางและทั่วถึงมากขึ้น ซึ่งนับเป็นคุณูปการต่อการอุดมศึกษาของชาติอย่างยิ่ง

การตัดสินใจในครั้งสำคัญนั้น ย่อมแสดงถึงความเป็นนักบริหารมืออาชีพที่เปี่ยมล้นด้วยประสบการณ์ มีวิสัยทัศน์ยาวไกล และทำงานเชิงรุกเพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวม ดังที่ท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ได้กล่าวไว้ว่า "ถ้าอะไรที่คิดว่าดีมีประโยชน์ต่อส่วนรวมแล้ว จะยากจะเสี่ยงแค่ไหนก็กัดฟันก้าวไป ทำไปปรับปรุงไป ไม่ต้องรอให้พร้อมแล้วจึงเริ่ม เพราะจุดที่เรียกว่าพร้อม ถ้ารีๆ รอๆ ก็จะไปไม่ถึง ถ้าก้าวไปแล้วเกิดมีปัญหาอุปสรรคก็ลงมือแก้ไปที่ละเปลาะ เป็นประสบการณ์การทำงานสะสมซึ่งหาที่ไหนไม่ได้" บัดนี้ สังคมไทยได้ประจักษ์ถึงคุณภาพของผลผลิตที่สืบสานจากปณิธานอันแรงกล้า และความมุ่งมั่นตั้งใจอย่างสูงของท่านที่ว่า "เราจะสร้างเยาวชนและคนรุ่นใหม่ให้เป็นบัณฑิตที่เพียบพร้อมด้วยวิทยาการและเพียบพร้อมด้วยจริยธรรม"

ดิฉันในฐานะผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในกรรมการสภามหาวิทยาลัยรังสิตขอแสดงความไว้อาลัยอย่างยิ่งแด่ท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ซึ่งเป็นผู้มีคุณูปการต่อการอุดมศึกษาของชาติไว้ ณ ที่นี้ด้วย

มัณฑนา ศังขะกฤษณ์
รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๖๓ ปี จากความทรงจำที่มีต่อท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์

ข้าพเจ้าได้รู้จักท่านประสิทธิ์ ขณะที่ท่านดำรงตำแหน่งอัยการจังหวัดน่าน โดยท่านเป็นประธานกรรมการการสอบแข่งขันเจ้าหน้าที่ธุรการของจังหวัด โดยมี คุณเกียรติ สนิทไทย สรรพสามิตจังหวัด และคุณละออ ปัทมพันธุ์ คลังจังหวัดน่าน ร่วมเป็นกรรมการอยู่ด้วย

ผลการสอบแข่งขันได้ ๕ คน ซึ่งหนึ่งในจำนวนนั้น ข้าพเจ้าเป็นผู้หญิงคนเดียว เมื่อทราบผลการสอบแล้ว ท่านก็เรียกอบรม โดยท่านได้อบรมอยู่เป็นเวลา ๓ วัน เพื่อให้รู้จักหน้าที่การงาน เพื่อนร่วมงาน การเคารพนับถือผู้บังคับบัญชา ตลอดจนกิจการรับรองแขกของทางจังหวัด ว่าด้วยการดำเนินการจัดเลี้ยงรับรองอย่างไรให้ถูกวิธี เท่าที่จำได้ท่านได้เน้นถึงการเสิร์ฟอาหาร ว่าทุกอย่างเข้าทางซ้าย น้ำ เครื่องดื่ม เช่น แอลกอฮอล์ เข้าทางขวา เป็นต้น สำหรับอาหารคุณหญิงพัฒนาภรรยาของท่านก็ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่ง และโดยเฉพาะเมื่อคุณไว ณ ลำพูน ได้เดินทางมารับตำแหน่งอัยการผู้ช่วย ขณะนั้นเดินทางโดยรถไฟต่อรถยนต์เข้าเมืองน่าน ซึ่งไม่สะดวกสบายเหมือนขณะนี้ เพราะขณะนั้นอยู่ในระยะปลายสงครามมหาเอเชียบูรพา มีกระเป๋าเดินทางไปใบเดียว (เพราะเป็นโสด) คุณหญิงท่านกรุณาให้ฝากท้อง (อาหาร) ไว้กับที่บ้านท่านเป็นระยะเวลาจนกว่าคุณไวจะหาร้านอาหารและรับปิ่นโตประจำเดือนได้ นับว่าท่านทั้งสองได้ให้ความกรุณาเอื้อเฟื้อต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ทั้งหน้าที่การงานและส่วนตัวเป็นอย่างดียิ่ง

โดยเฉพาะงานในหน้าที่ราชการ นับว่าท่านได้เริ่มต้นบรรทัดฐาน แบบอย่างที่ดี มีระเบียบวินัยให้แก่คุณไวและข้าพเจ้าได้จดจำนำมาปฏิบัติตลอดชีวิตราชการ การมีระเบียบ ขอยกตัวอย่างเป็นต้นว่า แบบพิมพ์ต่างๆของแผนกอัยการมีคำว่า "อ.ก.๑ อ.ก.๒ ตลอดไปเกือบ ๒๐ อ.ก. ท่านจะให้จัดเรื่องไว้ในตู้กระจก โดยขอให้ทางเรือนจำช่วยจัดทำโดยการใช้เศษไม้มาเลื่อยเป็นสี่เหลี่ยมจตุรัส (กว้าง ๒ นิ้ว ยาว ๒ นิ้ว) แล้วเอากระดาษเขียนคำว่า อ.ก. เหล่านั้นปิดวางทับกระดาษแบบพิมพ์ทำให้ปฏิบัติงานได้รวดเร็ว และดูสวยงาม

ท่านเป็นผู้ที่มีความประหยัด ขณะนั้นกระดาษขาดแคลน เพราะผลพวงของสงคราม ท่านจึงให้รื้อเอากระดาษสำนวนเก่าๆ ที่เก็บไว้ครบกำหนดทำลายมาพลิกเอาด้านหลัง พิมพ์ข้อความอย่างด้านหน้าแล้วใช้ได้อีก ท่านให้ใช้วัสดุของทางราชการเป็นประโยชน์จนถึงที่สุด นับว่าท่านมีความคิดพอเพียงมาตั้งแต่บัดนั้น

ท่านเป็นผู้ไม่หยุดนิ่ง เป็นนักพัฒนามาตลอด เช่น การดำเนินธุรกิจหลังเกษียณอายุของท่านนั้น ท่านเคยเล่าให้ฟังว่า เมื่อไปเที่ยวเมืองจีนกำลังนั่งอยู่บนรถไฟ ก็คิดไปต่างๆนานา จนมาจบเอาตอนที่คิดจะสร้างโรงพยาบาลเอกชน เพื่อเป็นการช่วยเหลือสังคมและประเทศชาติ ซึ่งเห็นว่าคงจะดีรุ่งขึ้นจากวันนั้นท่านก็กลับเมืองไทย และเริ่มดำเนินการก่อตั้งโรงพยาบาลพญาไทเป็นแห่งแรก ต่อมาเมื่อข้าพเจ้าและคุณไวได้ไปเยี่ยมท่านที่โรงพยาบาล ยังได้เห็นการทำงานของท่าน โดยคุมช่างปูกระเบื้องพื้นห้องติดต่อสอบถาม ซึ่งทำหลังจากเลิกงานแล้ว เพื่อให้ทันเปิดทำการในวันรุ่งขึ้น นับว่าท่านเอาจริงเอาจังกับการทำงานเป็นอย่างมาก

เมื่อท่านเข้าไปเป็นสมาชิกสโมสรข้าราชการ ซึ่งมีเพียงแห่งเดียวที่มีข้าราชการและพ่อค้าเข้าไปใช้บริการด้านกีฬาทั้งกลางแจ้งและในร่ม ท่านยังจัดให้มีร้านค้าย่อยๆ มีสินค้าที่จำเป็นขายให้กับสมาชิกที่มาใช้บริการ ซึ่งข้าพเจ้าก็เคยเข้าเวรไปนั่งขายหลังจากเลิกงานแล้วด้วย ทำให้ท่านเป็นที่รักและนับถือของบรรดาพ่อค้าและข้าราชการตลอดมา

ท่านได้ใช้เวลาว่างคิดตั้งสหกรณ์ โรงบ่มใบยาสูบ และค้าขายของป่า เช่น ข้าวเย็นเหนือ ข้าวเย็นใต้ เป็นต้น กับบรรดาท่านที่คุ้นเคยชอบพอกัน เช่น คุณหลวงธนานุสร คุณจรูญ เอมะสุวรรณ คุณยอด โรหิตเสถียร และลุงหนานทา เป็นต้น สำหรับพ่อเลี้ยงบุญทา นันทิยา ท่าน และคุณหญิง ก็รักใคร่ชอบพอเป็นพิเศษ เพราะขณะนั้นเมืองน่านมีโรงพยาบาลมิชชั่นอยู่เพียงแห่งเดียวเท่านั้น พ่อเลี้ยงก็เป็นหมออยู่ที่โรงพยาบาลแห่งนี้ ซึ่งบริการเป็นกันเองดีมาก ท่านพูดเสมอว่าอยากพบคุณหมอบุญทา ถ้าทราบที่อยู่ก็ขอให้บอกด้วย ข้าพเจ้าโทรศัพท์เรียนท่านว่าคุณหมอบุญทาและแม่เลี้ยงฟองจันทร์ สองสามีภรรยาได้ถึงแก่กรรมไปนานแล้วท่านก็ยังอยากพบลูกชายอีก ซึ่งทราบว่าเป็นหมอเหมือนกัน ต่อมาเมื่อข้าพเจ้าได้พูดโทรศัพท์กับคุณวิภา (ขาว) ก็ได้ทราบว่าได้พบกันแล้วก็ดีใจด้วย

ท่านมีความประทับใจกับเมืองน่านมาก อยากจะชวนคุณไว ไปเยี่ยมเพื่อนฝูงที่รู้จักก็ยังมีเหลืออยู่หนึ่งคน คือ คุณครูบุญงำ สงวนศรี ท่านชาบซึ้งกับเมืองน่านเหลือเกิน อาจจะเป็นเพราะท่านไปได้ลูกชายคนเดียวที่นั่นก็ได้ เมืองน่านสมัยที่ท่านอยู่ยังไม่มีไฟฟ้า ระยะสงครามมีการพรางแสงไฟอยู่ ถนนหนทางกลางคืนก็เงียบเชียบจนได้ยินเสียงน้ำค้างหยดใส่ใบไม้ดังเปาะแปะและเสียงซึง (ดนตรีพื้นเมือง) ซึ่งหนุ่มๆ ไปเที่ยวสาวเป็นกลุ่ม กลุ่มละ ๔-๕ คน มักจะดีดซึง ท่านประสิทธิ์เคยเปรียบเทียบว่าเหมือนเสียงสวรรค์

แม้ท่านออกจากราชการไปแล้วก็ยังติดต่อกับผู้คนที่คุ้นเคยขณะที่อยู่จังหวัดน่าน ท่านจากเมืองน่านไปอยู่ลพบุรี สระบุรี ถ้าท่านได้เข้ากรุงเทพฯเมื่อไร เช่น งานพระรูป ท่านก็มักจะมีของฝากจากกรุงเทพฯเสมอ เมื่อท่านได้โอนไปเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดใด ก็ได้ทราบข่าวคราวของจังหวัดนั้นๆ ถ้าท่านมีโอกาสไปราชการต่างประเทศก็จะเขียนจดหมายเล่าความเป็นไปให้ผู้ทำงานอยู่ข้างหลังได้ทราบทุกขั้นตอน ต่อมาได้มีการรวบรวมจดหมายเหล่านั้นมาเย็บเล่ม ข้าพเจ้าก็ได้รับความกรุณาทุกครั้ง

ด้วยความผูกพันอย่างลึกซึ้งที่เราทั้งสองได้รับ เมื่อได้ทราบการจากไปของท่านรู้สึกตกใจมาก เพราะไม่คิดว่าจะรวดเร็วเช่นนี้ ท่านเป็นผู้ที่รักษาสุขภาพดีและได้รับการรักษาพยาบาลเป็นอย่างดีด้วย

ท้ายที่สุดนี้ ข้าพเจ้าและคุณไว ขอแสดงความเสียใจ เคารพรัก และอาลัยอย่างสุดซึ้ง ขอตั้งจิตอธิษฐานถึงผลบุญ และคุณความดีที่ท่านได้กระทำมา จงเป็นพลวปัจจัยนำดวงวิญญาณของท่านไปสู่สุคติในสัมปรายภพด้วยเทอญ

ลักษณา ณ ลำพูน

ป.ล. วันที่ครอบครัวของท่านเดินทางย้ายออกจากเมืองน่าน เพื่อไปรับตำแหน่งใหม่ที่จังหวัดลพบุรีนั้น ได้มีบรรดาข้าราชการ พ่อค้า คหบดี ที่รู้จักคุ้นเคยได้ไปส่งขึ้นรถยนต์หน้าบ้านพักอัยการจังหวัดน่าน เมื่อครอบครัวของท่านได้รับการสวมพวงมาลัยจากท่านผู้ว่าราชการจังหวัดแล้ว ท่านได้เดินกลับขึ้นไปบนบ้านเพื่อสำรวจความเรียบร้อยอีกครั้ง ก็ยังมีบรรดาผู้ใกล้ชิดเดินตามขึ้นไป พอดีท่านพบอินทรธนู (ป่าชั้นโท) ตกอยู่ที่ห้อง ๑ ข้าง ท่านเหลือบไปเห็นข้าพเจ้ายืนอยู่ใกล้ๆ ท่านจึงยื่นให้ข้าพเจ้าและกล่าวว่า "เอ้า ลักษณา ป่าชั้นโท เหลืออยู่ข้างหนึ่งให้ไว้อีกข้างไปหาเอาเองนะ" คงเป็นการบอกใบ้ให้ไว้ก็ได้ เพราะต่อมาอีก ๓ ปี คุณไว ณ ลำพูน ก็ได้เลื่อนขึ้นเป็นชั้นโท และเราก็ได้แต่งงานกันตามที่ท่านได้คาดหวังไว้ นี่เป็นเกล็ดเล็กๆ น้อยๆ ที่ความรักเคารพ และความผูกพันที่มีต่อท่านประสิทธิ์ และที่ท่านประสิทธิ์มีต่อเราทั้งสอง จึงขอเล่าให้ฟังพอสังเขปเท่านั้น

ฝากคำอำลา คุณอาประสิทธิ์

ดิฉันรู้จักคุณอาประสิทธิ์ อุไรรัตน์ เมื่อ ๗๐ ปีมาแล้ว (พ.ศ. ๒๔๘๐) ยังจำได้ไม่รู้ลืมเช้าวันหนึ่งดิฉันกับเพื่อนยืนอยู่ที่ประตูโรงเรียนสตรีประจำจังหวัดน่าน มองเห็นสุภาพบุรุษรูปหล่อนั่งสามล้อแปลกและสวยกว่าทุกคันที่มีอยู่ในเมืองน่านเวลานั้น คือที่นั่งคนโดยสารเป็นเก้าอี้หวายสีครีมผ่านหน้าโรงเรียนไป ดิฉันและเพื่อนๆ ตะโกนตามหลังท่านดังๆว่า **"หล่อจังเลย"** ดิฉันไม่เคยได้พูดจากับท่านเลย เพราะดิฉันเป็นแค่เด็กนักเรียนชั้นมัธยมปีที่สี่เท่านั้นเอง หลังจากดิฉันเรียนจบชั้นมัธยมปีที่หกแล้วก็ได้ไปเรียนต่อที่โรงเรียนฝึกหัดครูประถมสวนสุนันทา วิทยาลัย กรุงเทพฯ กลับมารับราชการเป็นครูโรงเรียนสตรีประจำจังหวัดน่าน วันแรกก็ได้รู้จักคุณหญิงพัฒนา อุไรรัตน์ ขณะนั้นท่านเป็นครูสอนอยู่ที่นั่น คุณหญิงเป็นคนสวย สุภาพเรียบร้อย พูดเพราะ เอื้ออาทรต่อทุกคนที่ท่านคบด้วย

ครอบครัวของคุณอาประสิทธิ์ เป็นครอบครัวเล็กๆที่อบอุ่น มีคุณย่ารูปร่างเล็กไว้ผมทรงดอกกระทุ่ม พูดน้อย ใจดี คุณหญิงมีลูกชายอายุประมาณ ๖-๗ ขวบ ชื่อปู๊ด น่ารัก พูดจาฉาดฉาน ฉายแววฉลาดมาแต่เด็ก ปัจจุบันคือ ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์ คุณปู๊ดจะเรียกครูทุกคนที่โรงเรียนว่าคุณน้า ท่านมีน้องชายชื่อ คำนึง อุไรรัตน์ เรียนอยู่โรงเรียนศรีสวัสดิ์วิทยาคารดิฉันสนิทกับครอบครัวท่านมาก คุณประสิทธิ์ อนุญาตให้ดิฉันเรียกท่านว่าคุณอา และเรียกคุณหญิงว่าคุณครู หากคุณอามีราชการที่กรุงเทพฯ ท่านก็ขอร้องให้ดิฉันไปนอนเป็นเพื่อนคุณหญิง

คุณอาประสิทธิ์ ย้ายจากเมืองน่าน (พ.ศ. ๒๔๙๐) ไปอยู่ลพบุรี ดิฉันก็ได้ติดต่อกับครอบครัวท่านตลอดมา ทราบว่าท่านได้ย้ายไปเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี ปราจีนบุรี สมุทรสงคราม ปทุมธานี และเกษียณอายุราชการตอนที่ย้ายมาเป็นผู้ตรวจราชการกระทรวงฯ

คุณอาประสิทธิ์ เป็นผู้มีความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์ ขณะที่อยู่เมืองน่านท่านได้ร่วมหุ้นกับคหบดีและพ่อค้าทำโรงปมใบยาสูบที่บ้านสมุน ตำบลดู่ใต้ อำเภอเมืองน่าน เมื่อท่านเกษียณแล้วแทนที่ท่านจะพักผ่อน เพราะทำงานเหน็ดเหนื่อยมามากแล้ว อาจจะเป็นเพราะท่านมากด้วยประสบการณ์ในชีวิต ได้รู้ได้เห็นมา ได้เก็บเกี่ยวความรู้ไว้มากมาย พร้อมทั้งเป็นคนขยันใฝ่รู้ ท่านจึงได้สร้างโรงพยาบาลพญาไท มหาวิทยาลัยรังสิต และโรงเรียนนานาชาติ ฯลฯ งานแต่ละชิ้นของท่านยิ่งใหญ่และทรงคุณค่า คนเจ็บป่วยก็มีโรงพยาบาลพญาไทรักษา เด็กนักเรียนเมื่อจบชั้นมัธยมปลายแล้วก็มีมหาวิทยาลัยรังสิตรองรับ เด็กภูเก็ตอยากเรียนโรงเรียนนานาชาติก็มีโรงเรียนให้เข้าเรียนได้

เมื่อคุณอามาอยู่กรุงเทพฯที่ซอยอารีสัมพันธ์ และมีบ้านพักสุดสัปดาห์ที่หัวหมาก เมื่อใดที่ดิฉันมากรุงเทพฯ ก็ได้มาเยี่ยมคารวะท่านเป็นประจำ ท่านก็ยังกรุณาต่อดิฉันเหมือนเดิม เมื่อปลายปี ๒๕๔๙ ดิฉันมาเยี่ยมท่านที่บ้านหัวหมาก รู้สึกว่าท่านยังมีสุขภาพดี หน้าตาอิ่มเอิบริมผีปากเป็นสีชมพู ดูหนุ่มกว่าอายุจริงหลายปี พูดคุยเรื่องราวต่างๆ รวมทั้งจำอดีตเมืองน่านได้อย่างแม่นยำ

จู่ๆกลางเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ดิฉันได้ทราบข่าวการจากไปของท่าน ดิฉันรู้สึกตกใจและอาลัยยิ่งเสมือนญาติผู้ใหญ่จากไป เพราะเคารพและระลึกถึงความมีน้ำใจไมตรีปรารถนาดีต่อกันเป็นระยะยาวนานถึง ๗๐ ปี ทำให้นึกถึงพุทธภาษิตที่ว่า **"วิสาสาปรมาญาติ"** ความคุ้นเคยเป็นญาติอย่างยิ่ง

ดิฉันหวังเป็นอย่างมากว่า จากพฤติกรรม และคุณงามความดีที่ท่านได้ปฏิบัติมาตลอดชีวิต ดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ของท่านคงไปสู่สุคติแน่นอน

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ด้วยความเคารพรัก

ธนิดา วิชชวุต

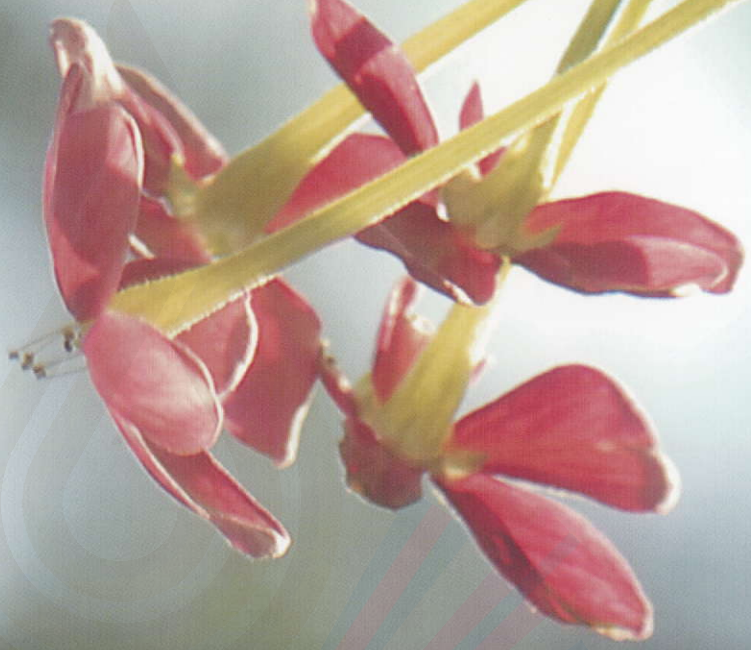

เคารพรัก คุณพ่อประสิทธิ์

ผมมีโอกาสได้พบและได้ร่วมทำงานกับคุณพ่อประสิทธิ์ มาตั้งแต่ปี ๒๕๒๘ ตอนที่พี่อาทิตย์ (ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์) ได้ชวนให้มาช่วยทำมหาวิทยาลัยรังสิต ซึ่งกำลังคิดจะทำ จึงมีโอกาสไปกราบคุณพ่อประสิทธิ์ และร่วมหารือบ่อยครั้งในช่วงนั้น ทำให้มีความประทับใจที่ท่านมีเจตนาชัดเจนในการมีส่วนร่วมในการตอบสนองความต้องการด้านโอกาสทางการศึกษาของประชาชน และความมุ่งมั่นทุ่มเทที่จะทำให้มีการให้โอกาสสู่การศึกษาคุณภาพ

ที่ประทับใจเพราะว่าท่านเคยเป็นผู้ใหญ่ในราชการที่มีผลงานดีเด่น และมีความซื่อสัตย์เที่ยงตรง โปร่งใส ภายหลังเกษียณยังได้ทำกิจการที่เป็นสาธารณประโยชน์ เช่น ลงทุนในการก่อตั้งและดำเนินการโรงพยาบาล และมหาวิทยาลัย และประทับใจที่ท่านเป็นแบบอย่างในการเป็นผู้นำที่รับฟังข้อมูล แนวคิด ข้อเสนอแนะ จากผู้น้อยอย่างทั่วถึงและเต็มที่ พร้อมทั้งให้กำลังใจทุกคน ที่สำคัญ คือ วิธีสรุป ตัดสินใจ ของท่านทุกครั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลและเหตุผลของแนวคิดที่ดีที่สุดเสมอ จึงไม่เป็นที่น่าสงสัยเลยว่าทำไมท่านจึงประสบความสำเร็จในกิจการที่ท่านก่อตั้งและดูแล

นับว่าท่านเป็นแบบอย่างของข้าราชการที่ดีเยี่ยม ในช่วงแรกและเป็นผู้สร้างคุณูปการสำหรับสังคมในช่วงหลัง ผมมีความเคารพรัก คุณพ่อประสิทธิ์ อย่างญาติผู้ใหญ่ และสำนึกในพระคุณในความกรุณา และความไว้วางใจที่ท่านได้ให้ และกำลังใจที่ท่านให้ตลอดมา

ศ.นพ.พรชัย มาตังคสมบัติ
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล
กรรมการสภาผู้ทรงคุณวุฒิ มหาวิทยาลัยรังสิต

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

รำลึกถึงคุณพ่อประสิทธิ์

ผมมีโอกาสดูแลรักษาคุณพ่อประสิทธิ์ มาเป็นเวลาเกือบ ๓๐ ปี สุขภาพของท่านดีมาโดยตลอด จนกระทั่ง ๑๐ ปีที่ผ่านมา คณะแพทย์ได้ตรวจพบว่าท่านเป็นมะเร็งต่อมน้ำเหลืองในช่องท้อง

ได้มีการตั้งคณะแพทย์ขึ้นมาเป็นการเฉพาะ มีการประชุมวางแผนการรักษาหลายครั้ง โดยมีท่านอธิการบดีมหาวิทยาลัยรังสิต ดร.อาทิตย์เข้าด้วยทุกครั้ง ท่านได้รับคีโม และฉายแสงรักษาหลายครั้ง อาการดีขึ้นตามลำดับ ๓ ปีก่อน ท่านเป็นมะเร็งที่เนื้อเยื่อแขนขวา ได้รับการผ่าตัดและฉายแสงจนมะเร็งยุบหายไป

คุณพ่อประสิทธิ์เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลหลายครั้งในระยะ ๑๐ ปีที่ผ่านมา บางครั้งต้องเข้า CCU บางครั้งต้องใส่เครื่องช่วยหายใจ แต่ทุกครั้งท่านก็ตอบสนองต่อการรักษาดี และกลับบ้านได้ ระยะหลังท่านมีหลอดเลือดในสมองตีบ เดินได้ไม่ถนัด ต้องนั่ง Wheel chair บ่อย ท่านมาโรงพยาบาลทุกวัน มาพักผ่อนที่ห้อง ๔๕๐ มาทำกายภาพบำบัด รับประทานอาหารกลางวันแล้วกลับบ้าน เมื่อผมไปตรวจท่าน ตรวจเสร็จแล้วท่านจะพูดว่า **"ขอบคุณหมอ ที่ช่วยดูแลรักษาผม"**

ครั้งสุดท้ายท่านเข้าโรงพยาบาล เมื่อ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ผมเห็นท่านที่ CCU แล้วใจหาย คิดว่า ครั้งนี้โอกาสที่ฟื้นตัวยากมาก ท่านไม่รู้สึกตัวตั้งแต่วันแรกที่เข้าโรงพยาบาล หลอดเลือดแตกในสมองตีบ สมองบวมมาก ระหว่างที่อยู่ CCU อาการท่านทรงและทรุดลงเรื่อยๆ มีอาการแทรกซ้อนทางหัวใจ ติดเชื้อ และสุดท้ายหลอดเลือดสมองแตก สุดปัญญาที่คณะแพทย์จะยุดยื้อไว้ได้

ตลอดระยะเวลาร่วม ๓๐ ปี ที่ผมได้มีโอกาสใกล้ชิดกับท่าน ผมมีความรู้สึกผูกพันเสมือนญาติผู้ใหญ่ของผมคนหนึ่ง ดูแลท่านก็เหมือนดูแลญาติผู้ใหญ่ บางครั้งท่านดุ โมโห อารมณ์เสีย ผมไม่เคยโกรธท่าน บางครั้งผมให้คำแนะนำเรื่องสุขภาพหรือดุท่านบ้างท่านก็ไม่ถือสา เสมือนครูอาจารย์ ผมได้เรียนรู้หลักการคิด การทำงาน จากท่านหลายอย่าง ท่านมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีจิตใจที่เข้มแข็ง มีความเด็ดขาด เด็ดเดี่ยวในการตัดสินใจ และบางครั้งก็เป็นเผด็จการบ้าง อันมีผลให้เครือโรงพยาบาลพญาไท และมหาวิทยาลัยรังสิต เจริญก้าวหน้าเป็นลำดับ เป็นปูชนียบุคคล ๓๐ ปีก่อน ท่านได้ก่อตั้งโรงพยาบาลพญาไท เมื่อคนไข้มากขึ้นจนล้นโรงพยาบาลพญาไท ๒ ก็ถือกำเนิดขึ้น และต่อมาก็มี พญาไท ๓ ไว้รองรับคนไข้ฝั่งธนบุรี ทางด้านการศึกษา ท่านก่อตั้งมหาวิทยาลัยรังสิต ซึ่งได้ขยายตัวออกเป็นคณะต่างๆ มากมายหลายคณะ ท่านได้สร้างคนสร้างงานขึ้นมามากมาย จึงกล่าวได้ว่า ท่านเป็นปูชนียบุคคลของชาวพญาไท และชาวมหาวิทยาลัยรังสิต

ผมขอตั้งจิตอธิษฐาน ขอให้ผลบุญกุศลที่คุณพ่อประสิทธิ์ได้สร้างสะสมมา ดลบันดาลให้ดวงวิญญาณของท่านไปสู่ความสุข สงบ ณ สัมปรายภพ เทอญ

นพ.วิสุทธิ์ จันทน์เครือ

คำไว้อาลัย

เช้าวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ผมกับภรรยาและลูกไปเยี่ยมพี่ประสิทธ์ อุไรรัตน์ ซึ่งนอนป่วยอยู่ที่ห้องซีซียู โรงพยาบาลพญาไท ๑ แต่สื่อสารกันไม่ได้เพราะพี่ประสิทธิ์ไม่รู้สึกตัว สังเกตอาการยังทรงอยู่ พอกลับถึงบ้าน ตอนเย็นก็ได้ทราบว่า พี่ประสิทธิ์ถึงแก่กรรมแล้ว ความรู้สึกของผมในตอนนั้นเหมือนกับได้สูญเสียผู้ที่มีพระคุณอย่างสูงต่อผมและครอบครัว เพราะพี่ประสิทธิ์ได้ให้ความเมตตาและอุปการะลูกหลานของผมทุกคน รวมทั้งคอยชี้แนะตักเตือนให้วิชาความรู้เสมอมา

สำหรับผมเอง ตั้งแต่ พ.ศ.๒๔๘๐ เมื่อสอบ ม.๘ ได้แล้ว คิดอยากจะเข้าเรียนโรงเรียนนายร้อยทหารบกอย่างเดียว แต่เข้าเรียนยังไม่ได้เพราะมีปัญหาเรื่องสุขภาพฟัน ผมเลยลงไปทำงานเป็นลูกจ้างที่หมวดก่อสร้างทางหลวงสายยะลา บ้านโต (เบตง) ระหว่างนั้นพี่ประสิทธิ์ได้ส่งเงินไปให้พร้อมกับจดหมายกำชับให้สมัครเข้าเรียนธรรมศาสตร์ที่จังหวัดยะลา เพื่อจะได้มีอาชีพการงานก้าวหน้ายิ่งขึ้น แต่ผมเอาเงินไปใช้ทางอื่นเสียหมด ก็เลยไม่ได้เข้าเรียน ผมได้ลาออกจากงานที่กองทาง จากนั้นได้เดินทางมาอยู่ที่กรุงเทพฯ พี่ประสิทธิ์ซึ่งรับราชการเป็นอัยการอยู่ที่จังหวัดน่านได้เรียกตัวให้ผมขึ้นไปทำงานที่นั่น เมื่อผมไปถึง พี่ประสิทธิ์ก็ส่งให้ไปฝึกหัดพิมพ์ดีดอยู่ที่ห้องอัยการ และสอบเข้าบรรจุทำงานที่แผนกมหาดไทยจังหวัด หลังจากนั้น พี่ประสิทธิ์ได้ให้สมัครเข้าเรียนธรรมศาสตร์ที่จังหวัดน่าน ต่อมาผมย้ายจากจังหวัดน่านมาอยู่ที่แผนกมหาดไทยศาลากลางจังหวัดธนบุรี และย้ายไปอยู่ที่กองทะเบียนกรมมหาดไทย เมื่อได้อนุปริญญาแล้วก็สมัครเข้าเรียนในโรงเรียนข้าราชการฝ่ายปกครอง แล้วจึงได้ไปเป็นปลัดอำเภอและก้าวหน้าขึ้นไปเป็นนายอำเภออยู่หลายแห่ง ภายหลังได้โอนมาอยู่สำนักนายกรัฐมนตรีจนเกษียณอายุราชการในตำแหน่งปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ผมระลึกตลอดมาว่า ถ้าหากไม่มีพี่ประสิทธิ์ผมคงไม่ได้ก้าวหน้าไปจนถึงตำแหน่งสูงสุดในชีวิตราชการ นอกจากนั้น พี่ประสิทธิ์ยังเป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติปฏิบัติตน โดยพี่ประสิทธิ์นั้นเป็นคนใจเย็น มีระเบียบวินัย สุภาพเรียบร้อย และเป็นคนมีจิตใจเข้มแข็งอดทน พี่ประสิทธิ์เป็นคนเก่งมาก เรียนจบเนติบัณฑิตตั้งแต่อายุไม่ถึง ๒๐ ปี เนื่องจากอายุยังน้อย จึงยังเข้ารับราชการที่กรมอัยการไม่ได้ เลยต้องไปเป็นครูสอนชั้นมัธยม ๗ และ ๘ ที่โรงเรียนอำนวยศิลป์ จนอายุครบ ๒๐ ปี จึงได้เข้ารับราชการที่กรมอัยการ ชีวิตการทำงานของพี่ประสิทธิ์มีความรุ่งโรจน์โดยตลอดมา ได้เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดอยู่หลายจังหวัด เมื่อเป็นผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย ได้เป็นผู้ก่อตั้งการทางพิเศษขึ้น และได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้ว่าการการทางพิเศษคนแรก ภายหลังไปเป็นรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครอยู่ระยะหนึ่ง หลังเกษียณอายุราชการ พี่ประสิทธิ์ก็ได้สร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่สังคม โดยได้ก่อตั้งโรงพยาบาลพญาไท และมหาวิทยาลัยรังสิต

ในเวลานี้ พี่ประสิทธิ์ที่เคารพรักของเราได้จากเราไปอย่างไม่มีวันกลับ และทิ้งไว้แต่เกียรติยศชื่อเสียง และคุณงามความดี ขอกุศลผลบุญและคุณความดีที่พี่ประสิทธิ์ได้ปฏิบัติมาจนตลอดชีวิตจงได้เป็นพลังปัจจัยให้ดวงวิญญาณของพี่ประสิทธิ์ได้ไปสู่สุคติในสัมปรายภาพนั้นด้วยเทอญ

ปรีชา-วีณา โกศลพันธุ์ และครอบครัว

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ด้วยความเคารพ นับถือ และอาลัยยิ่ง

โรงพยาบาลพญาไท เปิดให้บริการ เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๑๙ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่พนักงานชุดแรกได้รู้จักกับคณะผู้บริหาร โดยมีท่านประธานบริษัท คือ ท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ซึ่งต่อมาเราได้รับอนุญาตให้เรียกขานท่านในนาม **"คุณพ่อ"** ไม่ว่าจะเป็นแพทย์ พยาบาล หรือบุคลากรแผนกอื่นๆทุกแผนก ต่างประจักษ์แจ้งใจในคำๆนี้ ซึ่งไม่เพียงแค่เป็นคำแทนชื่อ แต่ท่านเป็น **"พ่อ"** จากความเป็นจริงที่พวกเราได้รับความเมตตา กรุณา ห่วงใย และเอื้ออารี โดยทั่วถึงทุกคน

ดิฉันเองได้รับความกรุณาจากท่าน ร่วมงานใกล้ชิดกับท่านมานาน ทั้งในยามท่านสุขภาพดีแข็งแรง ท่านไปศึกษาดูงานต่างประเทศในระยะที่ขยายกิจการ โรงพยาบาลด้วยตนเอง ซึ่งพวกเราที่มีโอกาสได้ติดตามได้รับความกรุณาให้ศึกษาและตัดสินใจเรื่องเครื่องมือแพทย์ และวิทยาการที่เกี่ยวข้องกับงานโรงพยาบาลที่เหมาะสมกับงานที่ขยายออกไป และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีใหม่ๆ

ในระยะหลังที่กิจการในกรุงเทพฯ เริ่มคงที่พอที่ท่านจะวางมือได้ ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาท่านเหนื่อยและไม่มีเวลาพักผ่อน เพราะท่านห่วงงานที่ท่านสร้างมา บุคลากรที่ท่านพูดเสมอว่าเป็นเพื่อนท่าน รวมทั้งดิฉันและครอบครัวได้เชิญท่านไปทัศนศึกษาตามจังหวัดต่างๆที่ท่านเคยเป็นผู้ว่าราชการก่อนท่านเกษียณ ท่านมีความสุขมากจากการไปเยี่ยมถิ่นที่ท่านพัฒนาไว้ พบปะเพื่อนที่เคยร่วมงาน รื้อฟื้นความจำเดิมถึงถิ่นที่ท่านเคยอยู่ อาหาร และบรรยากาศที่ท่านเคยสัมผัสทำให้ท่านสดชื่นรื่นรมย์ ได้พักผ่อน และคลายความเหน็ดเหนื่อย พ้นภาวะความห่วงใยและใช้ความคิดตลอดเวลาที่ท่านเป็นประธาน ท่านไม่เคยหยุดนิ่ง ท่านคิดสร้างและขยายงานโดยมองการณ์ไกลถึงประชาชนที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น การศึกษาและการสร้างงานไว้รองรับจึงเป็นเรื่องสำคัญ ท่านจึงไม่เคยหยุดนิ่ง ขยายพื้นที่สร้างงานไปตามจังหวัดต่างๆ ซึ่งได้รับการตอบรับด้วยดี

ในระยะ ๘ ปี หลังร่างกายท่านสุขภาพท่านไม่แข็งแรงเหมือนเดิม ประกอบกับอายุและปัญหาต่างๆ ทำให้ท่านคิดมากจนล้มป่วยลง ซึ่งทั้งคณะแพทย์และผู้เกี่ยวข้องได้ให้การดูแลท่านอย่างเต็มที่จนท่านผ่านวิกฤติมาได้ถึง ๒ ครั้ง หลังจากหายป่วยครั้งที่ ๒ ท่านก็ยังได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดจากแพทย์ แต่ท่านก็ยังไม่แข็งแรงเหมือนเดิม รับประทานอาหารน้อยลง พักผ่อนได้ระยะสั้นๆ ซึ่งเมื่อวันเกิดท่านอายุครบ ๙๕ ปี เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๔๙ ท่านยังพูดกับพวกเราที่คอยดูแลท่านอย่างใกล้ชิดว่า ท่านจะอยู่ถึง ๑๐๐ ปี ซึ่งพวกเราคิดว่าน่าจะเป็นไปได้ เพราะท่านทำตามคำแนะนำและการรักษาอย่างเคร่งครัด อดทน ปฏิบัติตนในเรื่องสุขลักษณะอย่างครบถ้วน ซึ่งการปฏิบัติตนของท่านคงมีไม่กี่คนที่จะทำได้ เช่น การรับประทานอาหารตรงต่อเวลา แต่ละมื้อไม่เกิน ๑๕ คำ ซึ่งผู้ใกล้ชิดคอยดูแลให้แต่ละมื้อประกอบด้วยสิ่งที่ให้ประโยชน์สูงสุด ไม่เคยดื่มของมึนเมา ไม่สูบบุหรี่ ท่านเคยพูดให้พวกเราฟังเสมอว่า ของ ๒ สิ่งนี้ คือ ความประมาท ผู้ที่พบปะท่านจะถามถึง ผมของท่านทำไมถึงไม่เคยย้อม ฟันท่านก็ยังเป็นฟันแท้ ตาท่านมองเห็นโดยไม่อาศัยแว่นตา และการได้ยินรับฟังได้ดีเยี่ยม ในเรื่องของบุคลิกการแต่งกาย หาผู้ใดในวัยเดียวกับท่านเทียบเทียมได้ยาก

ตามกฎธรรมชาติ การเกิดดับของชีวิต ไม่มีผู้ใดสามารถจะเลี่ยงหลีกให้พ้นได้ ในที่สุดท่านก็จากพวกเราไป แต่ท่านจากไปในท่ามกลาง...ความรัก ความอาลัย ของทุกคนที่ได้รู้จักท่าน คุณความดี ความเมตตา ความกรุณาของท่าน จะจารึกอยู่ในความทรงจำของผู้คนตลอดไป

ขอกุศลแห่งความดีที่ท่าน ลูกหลานท่าน และผู้ใกล้ชิดท่านได้สร้าง ได้กระทำมาตลอด จงเป็นพลวปัจจัยส่งดวงวิญญาณของท่านไปสู่สุคติในสัมปรายภพ เทอญ

ด้วยความเคารพ และอาลัยยิ่ง

พลเรือเอก ไกรชิต - ปราณี ศรีสมบัติ

ลูก-ศิษย์ ของคุณพ่อ

การจากไปสู่สัมปรายภพของคุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์ นับเป็นการสูญเสียของข้าพเจ้าและครอบครัวเป็นอย่างยิ่ง เพราะตลอดระยะเวลา ๒๖ ปีของข้าพเจ้า และ ๓๐ ปีของสามี คือ นายแพทย์อุดมศักดิ์ ศรีแสงนาม เราได้มีโอกาสมาอยู่ภายใต้ร่มเงาอันอบอุ่นของโรงพยาบาลพญาไท ๑ เราทั้งสองและลูกทุกคนของเราต่างเรียกขานท่านว่า **"คุณพ่อ"** และ **"คุณปู่"** ได้อย่างสนิทใจ

สำหรับข้าพเจ้าเองนั้น ถือว่าเป็นทั้ง **"ลูก"** และเป็นทั้ง **"ศิษย์"** ของคุณพ่อ เพราะได้มีโอกาสอยู่ใกล้ชิดหลังจากที่ย้ายจากแผนกการเงินของโรงพยาบาล มาเป็นผู้ช่วยคุณนิรมล พุ่มรุกขา และได้เป็นเลขานุการประจำตัวคุณพ่อ เมื่อโรงพยาบาลพญาไท ๒ เริ่มก่อสร้าง

ข้าพเจ้าโชคดีที่ได้มาทำงานกับปูชนียบุคคล ที่ **"เก่งทั้งคิด เก่งทั้งคน และเก่งทั้งการบริหาร"** ข้าพเจ้าจำกิจวัตรประจำวันของคุณพ่อได้แม่นยำ ท่านจะเดินทางมาที่หน้าโครงงานการก่อสร้างโรงพยาบาลพญาไท ๒ แต่เช้า เดินตรวจงานรอบทิศเพื่อควบคุมกำกับให้งานดำเนินไปตามกำหนด เรียกว่าคุมเข้มการก่อสร้างโรงพยาบาลแบบ **"ทำมากับมือ"** จริงๆ หลังจากนั้นท่านจึงกลับไปทำงานต่อที่ห้องทำงานของท่านที่โรงพยาบาลพญาไท ๑ พูดคุยกับแขกตามนัดหมาย ตอบจดหมาย ฯลฯ อันเป็นภารกิจประจำวันของท่าน

เมื่อถึงเวลาอาหารกลางวัน คุณพ่อจะรับประทานอาหารตรงเวลา ที่ห้องอาหารโรงพยาบาลพญาไท ๑ ที่อยู่ใต้ถุนอาคารจอดรถ อาหารจะเป็นอาหารไทยคาวหวานหลายชนิด ที่ป้าขวัญและคุณเกษิณี ทำเตรียมไว้ให้ในปริมาณที่พอเหมาะ ไม่มากไม่น้อย ท่านจะรับประทานอย่างละนิดละหน่อย ระหว่างนั้น ท่านมีความสุขที่จะได้ทักทายกับคุณหมอ พยาบาล และพนักงาน บรรดาลูกๆของท่านอย่างเป็นกันเอง ใครติดขัดมีปัญหาอะไรก็ปรึกษาได้

ยามบ่าย ถ้าเป็นวันอังคารและพฤหัสบดีจะเป็นวันพิเศษ ที่คุณพ่อกันไว้สำหรับการพักผ่อน ออกกำลังกาย คุณพ่อมักจะไปออกรอบตีกอล์ฟ สนามที่ท่านไปกับ "ก๊วนกอล์ฟ" ของท่านเป็นประจำคือสนามกอล์ฟกองทัพบก นอกจากนี้ คุณพ่อจะมีรายการพบปะสังสรรค์ รับประทานอาหารร่วมกันกับ **"เพื่อนชาวมหาดไทย"** ที่ใกล้ชิดกันคราวเป็นผู้ว่าฯ เป็นประจำเดือนละครั้ง หากยังมีงานตกค้างอยู่ในใจท่านก็จะกลับมายัง **"ที่มั่น"** ของท่านที่โรงพยาบาลพญาไท ๑ และทุกครั้งที่กลับมาแล้ว ก่อนจะกลับท่านก็จะพูดว่า **"เย็นค่ำแล้ว นกต้องบินกลับรัง"** คำพูดนี้สะท้อนให้เห็นถึงความตระหนักในความสำคัญของสถาบันครอบครัว ซึ่งทุกคนหลังจากทำงานแล้ว ตกเย็นต้องกลับบ้านเพราะมีภารกิจ มีหน้าที่ผูกพันกับครอบครัว

ลักษณะการทำงานของคุณพ่อจะเป็นแบบคิดและลงมือทำทันที นึกสิ่งใหม่สิ่งใดได้ก็จะจดบันทึกไว้ เวลามีการประชุม คุณพ่อจะเข้าประชุมตรงเวลา พิจารณาเรื่องโดยรวบรัดตัดตรง ไม่เน้นการประชุมกลุ่มใหญ่ใช้เวลามาก เฉกองค์กรสมัยนี้ การมีโอกาสเป็นลูกศิษย์ทำให้ข้าพเจ้าได้เป็นเด็กฝึกงาน ได้เรียนรู้ทุกสิ่งทุกอย่างจากคุณพ่อ จำได้ว่าตอนที่คุณพ่อซื้อที่ดินที่รังสิตเพื่อสร้างมหาวิทยาลัยรังสิต ท่านพาพวกเราชาวพญาไทไปดูที่ดินที่ท่านเลือก ท่านชี้ไปไกลแถบทิวสนที่อยู่สุดสายตาแล้วพูดว่า **"โน่น แถวต้นสนทางโน้น"** พวกเราต่างคิดไม่ถึงว่าที่ไกลปืนเที่ยงในสมัยนั้นจะเติบโตเป็นเมืองมหาวิทยาลัยที่งดงาม ใหญ่โต และเขียวขจี อย่างทุกวันนี้ได้อย่างไร นับว่าท่านมีวิสัยทัศน์ที่เหนือชั้น ไกลกว่าคนทั่วๆไปอย่างเทียบไม่ได้

คุณพ่อสอนให้ข้าพเจ้าซึ่งเป็นหญิงและไม่มีหัวคิดเกี่ยวกับเรื่องการก่อสร้างแต่อย่างใด ให้ซึมลึกถึงศาสตร์นี้ ตั้งแต่การก่อสร้างโรงพยาบาลพญาไท ๒ จนถึงมหาวิทยาลัยรังสิต ท่านเน้นการควบคุมการใช้เหล็กและคอนกรีตให้ได้ตามที่วิศวกรคิดคำนวณไว้ คุณพ่อสอนให้ใช้วิธีการที่ดูง่ายๆและเข้าใจง่าย โดยให้ข้าพเจ้าตีตารางตั้งจำนวนเหล็กและคอนกรีตที่วิศวกรคำนวณไว้ และหักออกทุกครั้งที่มียอดมาเบิก ไม่มีการใช้คอมพิวเตอร์มาช่วย ท่านเน้นให้บวกลบเองโดยไม่ใช้แม้แต่เครื่องคิดเลข เพื่อจะฝึกสมองไปด้วย

ทางด้านการร่างจดหมาย ทุกฉบับต้องอ่านทวนประโยคต่อประโยคให้ชัดเจนด้วยเสียงดังฟังชัด สมัยนั้น เวลาขยายกิจการไม่ว่าโรงพยาบาลเปิดใหม่หรือมหาวิทยาลัยรังสิต แน่นอนต้องมีญาติพี่น้องฝากเด็กเข้ามาทำงาน ตามหลักการของคุณพ่อ ทุกคนต้องเข้ามากรอกประวัติด้วยลายมือตนเอง คุณพ่อจะตรวจดูใบสมัครดูลายมือแล้วเรียกมาพูดคุยกับท่าน คุณพ่อจะคัดกรองโดยเน้นวุฒิการศึกษา เน้นการพูดจาสื่อกันรู้เรื่อง ที่สำคัญลายมือต้องอ่านง่าย ตัวอักษรชัดเจน

ในจำนวนนี้มีลูกศิษย์ ๒ คนที่คุณพ่อรับไว้ คนหนึ่งคือ คุณจุฑามาศ (ปุ๊) คุณพ่อรับไว้โดยทราบว่ามีคุณพ่อ คุณแม่ที่ขยันขันแข็ง และปลูกฝังอบรมลูกให้มีความขยันและสุภาพอ่อนน้อม อีกคนหนึ่งคือ คุณวิโรจน์ ซึ่งตอนที่มาสมัครงานเพิ่งจบจากคณะนิติศาสตร์ คุณพ่อดูบุคลิกแล้วรับไว้ เพราะมีความรู้เรื่องกฎหมายดี ทั้งกำลังรอสอบเป็นเนติบัณฑิต คุณพ่อแนะนำให้ใช้เวลาว่างดูหนังสือ ปัจจุบันคุณวิโรจน์เป็นผู้พิพากษาที่เที่ยงธรรม นับว่าคุณพ่อตาแหลมและดูคนไม่ผิด

ความประทับใจอีกประการหนึ่งที่ข้าพเจ้ามี คือคุณพ่อจะเป็นผู้ที่มีความรู้รอบตัวทุกเรื่อง ไม่ว่าการบ้านการเมือง ภายใน ภายนอก คุณพ่อสนใจรับฟังข่าวสารทั้งทางหนังสือพิมพ์ วิทยุ ส่วนโทรทัศน์ คุณพ่อจะมีเครื่องรับโทรทัศน์ที่บ้านตั้งเรียงกัน ๓-๔ เครื่อง วิธีรับฟังในช่วงข่าวท่านจะเปิดพร้อมกันทั้งหมดเพื่อจะได้ติดตามข่าวได้ทุกช่อง เรียกว่าไม่มีการตกข่าวหากตั้งมั่นรู้ทันโลก

อีกเรื่องหนึ่งที่ข้าพเจ้าอยากจะเล่าไว้เป็นที่ระลึกคือ การปลูกสร้างบ้านคุณพ่อที่หัวหมาก ข้าพเจ้าจำได้ว่าคุณพ่อเคยพาพวกเราไปเที่ยวเขื่อนศรีนครินทร์ ที่อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ไปพักที่บ้านพักของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต เป็นบ้านชั้นเดียว คุณพ่อชอบแบบเป็นพิเศษ เพราะถึงแม้เป็นบ้านชั้นเดียว แต่มีพื้นที่ใช้สอยมาก และเหมาะกับผู้สูงวัย คุณพ่อให้ข้าพเจ้าวาดแผนผัง ส่วนความกว้างยาวคุณพ่อให้ใช้วิธีนับแผ่นกระเบื้องเป็นหลัก คงคล้ายแบบญี่ปุ่นที่วัดความกว้างของห้องโดยใช้ขนาดเสื่อทาทามิเป็นหลัก ซึ่งแบบแปลนที่กำหนดโดยผังกระเบื้องที่เขียนด้วยฝีมือของข้าพเจ้านี้เอง ที่ท่านนำไปให้สถาปนิกทำผังรายละเอียดออกมาเพื่อก่อสร้างได้อย่างเป็นรูปธรรม ตรงตามความพึงพอใจของท่าน และท่านได้พำนักในวาระท้ายๆของชีวิต เป็นบ้านที่น่ารัก มีพื้นที่สีเขียว ไม้ผล และไม้ดอกงดงาม จากชื่อบ้าน ท่านสร้างไว้เพื่อตกทอดแก่ลูกหลานของท่านด้วยใจรักและผูกพัน

ข้าพเจ้าและครอบครัวสุดจะบรรยายถึงความรัก ความเมตตา ความห่วงใย ตลอดจนวิชาความรู้ที่หาไม่ได้จากตำราใดๆ ที่คุณพ่อกรุณาปลูกฝังและสั่งสอนให้ครอบคลุมในทุกมิติ แต่ทุกสิ่งทุกอย่างอันเป็นความทรงจำอันงดงามและประเสริฐสุด ครอบครัวของข้าพเจ้าจะจดจำไว้ในใจตลอดชั่วกาลนาน

ดาราดา - นายแพทย์ อุดมศักดิ์ ศรีแสงนาม
นางสาวสิรินันท์ ศรีแสงนาม

บทเรียน และประสบการณ์ จากพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์

บทเรียนและประสบการณ์ จากท่านประธานกรรมการ ประสิทธิ์ อุไรรัตน์ หรือที่ทุกคนที่อยู่ภายใต้บังคับบัญชาของท่าน ตลอดจนบุคคลทั่วไปที่คุ้นเคยกันเรียกท่านว่า **"พ่อ"** ดิฉันเป็นผู้หนึ่งที่มีโอกาสรับใช้ร่วมงานกับท่านมารวมเวลา ๒๒ ปี หลังจากท่านเกษียณอายุจากรับราชการมาแล้ว จึงมีโอกาสได้รับบทเรียนและประสบการณ์มากมาย ดิฉันเชื่อมั่นว่าท่านที่เคารพทั้งหลายและผู้ร่วมงานที่รักทุกคนคงจะจำได้และประจักษ์ชัดด้วยตนเอง ถึงคุณงามความดีอันยิ่งใหญ่ ความมีสติปัญญาอันหลักแหลม ชาญฉลาด จริงจังกับงานทุกชิ้น ทุกโครงการทำอย่างมีระเบียบแบบแผนทุกขั้นตอน มัธยัสถ์ ละเอียดรอบคอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตรงต่อเวลา และความมีคุณธรรมในการพิจารณาทุกเหตุการณ์ ตัดสินปัญหาได้อย่างสวยงาม สามารถยึดถือเป็นหลักในการดำรงชีวิต ในการต่อสู้กับอุปสรรคต่างๆได้เป็นอย่างดียิ่งไม่ว่าจะเป็น

"การวางแผน" ได้รับทราบจากวันพบปะสังสรรค์ วันที่ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้ากราบคารวะขอพรท่านในโอกาสพิเศษต่างๆ นอกจากท่านจะให้พรให้กำลังใจแล้ว เกือบทุกครั้งพ่อจะเล่าถึงประวัติความเป็นมาของโรงพยาบาลพญาไทว่า เกิดจากแรงบันดาลใจที่บุตรของเพื่อนรักคนหนึ่งป่วยหนัก พาไปโรงพยาบาลรัฐบาล ๒ - ๓ แห่ง แต่ทางโรงพยาบาลไม่สามารถรับรักษาได้ เนื่องจากไม่มีเตียง ห้องพักเต็ม ทำให้เกิดความสงสาร สลดหดหู่ใจ หวนคิดคำนึงว่าคนชาติใด ศาสนาใด เด็กหรือผู้ใหญ่ มั่งมีหรือยากจน จะเป็นคนดีหรือคนร้าย ย่อมหนีความเจ็บป่วยไปไม่พ้น จึงได้ตัดสินใจก่อตั้งโรงพยาบาลขึ้น เมื่อคิดและตัดสินใจในเวลานั้น พ่อพูดเน้นว่า **"เริ่มจากศูนย์ ที่ดินยังไม่มี เงินก็ไม่มี มีแต่ความคิด"** แต่ก็ด้วยความมุ่งมั่นอดทน เพียรพยายามทุ่มเททั้งแรงกาย สติปัญญา ขอความร่วมมือจากเพื่อนๆ และยอมเสียสละนำโฉนดที่ดินที่บ้านส่วนตัวเป็นประกันกับธนาคาร ในที่สุดโรงพยาบาลพญาไท จึงเกิดขึ้นสำเร็จและเป็นโรงพยาบาลที่มีชื่อเสียงโดดเด่นเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไป

นอกจากนี้ พ่อยังมีความคิดที่จะสร้างเยาวชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความรู้ความสามารถในการที่จะประกอบอาชีพ และเป็นประชากรที่มีคุณภาพของครอบครัว และประเทศชาติในอนาคต จึงดำริก่อตั้งสถานศึกษามหาวิทยาลัยรังสิต โดยมี ดร.อาทิตย์ ลูกชายที่ท่านภาคภูมิใจที่สุดในความสามารถโดยเฉพาะด้านการบริหาร การศึกษา และวิชาการ เป็นเสมือนรากฐาน เสาหลัก และคลังสมองในการดำเนินการ มหาวิทยาลัยรังสิตจึงถือกำเนิดขึ้นอย่างสง่างามในปี ๒๕๒๙ และพัฒนาก้าวหน้าตามลำดับอย่างรวดเร็ว ในปัจจุบันมีคณะต่างๆ กว่า ๒๐ คณะ ให้เลือกตามความถนัด นับเป็นมหาวิทยาลัยเอกชนที่มีชื่อเสียงมากที่สุดแห่งหนึ่ง จึงถือได้ว่าพ่อประสิทธิ์เป็นผู้สร้างคุณประโยชน์อย่างยิ่งใหญ่ด้วยสายตาอันยาวไกลโดยแท้

"การทำงานและปฏิบัติตนเองให้เป็นแบบอย่าง" พ่อจะทำงานและปฏิบัติตนเองโดยวิธีที่เหมือนการปลูกฝัง กระทำตนเป็นตัวอย่าง นับเป็นวิธีสอนที่แยบยล ในเรื่องความมีสติ ละเอียดรอบคอบประหยัด ภาพตัวอย่างที่พบเห็นเป็นประจำก็คือ การเดินตรวจงานตามตึกคนไข้ อาคารต่างๆ ทุกซอกทุกมุม โดยเฉพาะงานด้านอาคารสถานที่ เห็นจุดบกพร่องก็จะสั่งปรับปรุงแก้ไขทันที

เช้าวันหนึ่งท่านสั่งให้ช่างซ่อมท่อระบายน้ำ รุ่งขึ้นท่านเดินตรวจติดตามผลงาน ปรากฏว่าไปพบเครื่องมือชิ้นเล็กๆ ซึ่งช่างลืมทิ้งไว้ใต้ฝาท่อ เป็นต้น นี่แสดงถึงความละเอียดในการทำงาน และหวังผลงานที่สำเร็จสมบูรณ์ทุกเรื่อง อีกภาพหนึ่งที่ทุกคนพบเห็นจนชินตา ก็คือ อาหารกลางวัน พ่อจะลงไปรับประทานอาหารที่ห้องอาหารรวม ซึ่งมีทั้งแพทย์ พยาบาล พนักงานทุกระดับ ตลอดจนคนไข้ และญาติๆ ร้านค้าประจำที่รู้ใจก็จะจัดอาหารมาให้ซึ่งก็คล้ายๆ หรือเหมือนกับคนอื่นๆ ณ ที่นั้น พ่อจะใช้โอกาสพบปะพูดคุยสนุกสนานแทรกอารมณ์ขันเป็นกันเองกับทุกคน ทำให้ทราบถึงทุกข์สุข ปัญหาต่างๆ ได้ดีโดยมิได้ถือตัวเลย นี่คือ พ่อ (ประธานฯ) ของทุกคน ซึ่งเป็นแบบอย่างให้เห็นถึงความมัธยัสถ์และการเข้าถึงจิตใจของทุกคนได้เป็นอย่างดี

"คิดถึงผู้อื่นก่อนเสมอ" เมื่อมีโครงการใหม่ๆ เกิดขึ้น ในที่ประชุมคณะกรรมการบริหาร ท่านจะเน้นถึงประโยชน์ที่ผู้ถือหุ้นจะได้รับเป็นสำคัญก่อนเสมอ เช่น การประกวดราคาโครงการต่างๆ พ่อจะมีวิธีการเจรจาต่อรองอย่างชาญฉลาด จนได้งานที่มีคุณภาพและในราคาที่ต่ำมากๆ ด้านงานก่อสร้างก็จะยอมเหนื่อยโดยติดต่อ - ต่อรอง - สั่งวัสดุและส่วนประกอบอื่นๆ จำนวนมากด้วยตนเอง แทนที่จะเหมาให้ผู้รับเหมาทำ ทำให้ประหยัดต้นทุนและเป็นประโยชน์ต่อองค์กรอย่างมาก ทั้งวิศวกร และสถาปนิกหลายคนถึงกับทึ่งในความสามารถของท่าน

คุณธรรม ที่เป็นคุณสมบัติพิเศษที่อยู่ในตัวท่านอีกประการหนึ่งก็คือ พรหมวิหาร ๔ เป็นต้นว่า

ความเมตตา มีความปรารถนาดี มีไมตรีจิตต่อทุกคน ไม่ว่าจะเป็นผู้ร่วมงาน ผู้ถือหุ้น บุคคลทั่วๆ ไป

กรุณา เห็นใครทุกข์ยาก หากมีโอกาสจะให้ความช่วยเหลือทันที เช่น เมื่อเริ่มก่อสร้างโรงพยาบาล พบเห็นเด็กหญิงวัยเรียนคนหนึ่งช่วยพ่อแม่ซึ่งเป็นคนงานก่อสร้างขนอิฐ ขนทราย ก็รับอุปการะให้เข้าทำงานประจำโรงพยาบาล เป็นต้น

มุทิตา ผู้ประสบความสำเร็จ ได้ดีมีความเจริญรุ่งเรือง จะยินดี โดยเฉพาะผู้ที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาและยากจนมาก่อน จะสนับสนุนและให้กำลังใจเป็นพิเศษ และมักจะพูดว่า **"พ่อชอบคนสู้ชีวิต"**

อุเบกขา วางตนเป็นกลาง ใครมีปัญหาขัดข้อง ทั้งเรื่องงานและส่วนตัว จะให้ความเป็นธรรม ฝึกให้ใช้ปัญญา ฝึกให้รับผิดชอบ เป็นต้น

"สุขภาพ - การกีฬา และการดนตรี" พ่อจะเอาใจใส่จัดตารางเวลาเพื่อสุขภาพ เล่นกีฬาประจำอย่างมีวินัย กีฬาและงานอดิเรกที่ชอบคือ ตีกอล์ฟ และเล่นบริดจ์ ตีกอล์ฟช่วงบ่ายสัปดาห์ละ ๒ วัน ส่วนบริดจ์จะเล่นวันเสาร์ - อาทิตย์ การปฏิบัติเช่นนี้สม่ำเสมอติดต่อกันเป็นเวลานับสิบๆ ปี ทำให้มีสุขภาพที่ดี ถึงแม้วัยล่วงถึง ๙๐ ปีแล้วก็ยังมีความจำแม่นยำแทบไม่มีใครในวัยเดียวกันเทียบได้ ผมดำเต็มศีรษะ ไม่ต้องย้อม สายตาเยี่ยม สามารถอ่านเขียนหนังสือได้โดยไม่เคยสวมแว่นสายตาเลย หูยังได้ยินปกติ ฟันแท้เต็มปาก เริ่มใช้ฟันปลอมเพียง ๑ ซี่ เมื่ออายุถึง ๘๐ ปี สามารถเคี้ยวผลไม้อาหารประเภทเนื้อได้ เรื่องการเคี้ยวอาหารได้สังเกตว่าพ่อจะเคี้ยวแต่ละคำอย่างนุ่มนวล ช้าๆ เคี้ยวบดละเอียดก่อนกลืนทุกคำ พฤติกรรมเช่นนี้ดิฉันเพียงแต่จำ แต่มิได้ให้ความสำคัญมากนัก จนกระทั่งประมาณปี ๒๕๓๗ - ๒๕๓๘ ได้ทราบจากบทความด้านโภชนาการของประเทศญี่ปุ่น มีการประกวดในหัวข้อ "สิ่งสำคัญที่สุดสำหรับสุขภาพที่ดีคืออะไร" มีผู้ส่งเข้าประกวดมากมาย ปรากฏว่าคำตอบที่ได้รับรางวัลที่ ๑ คือการย่อย จุดแรกคือ "การเคี้ยว" อาหารแต่ละคำต้องเคี้ยวอย่างต่ำ ๒๐ - ๒๕ ครั้งก่อนกลืน ถ้าเป็นเนื้อต้อง ๓๐ ครั้งขึ้นไป ฉะนั้นจะเห็นได้ชัดว่า พ่อคงจะคิดเองและศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งท่านปฏิบัติมานานมากก่อนจะพบในบทความข้างต้น สำหรับอาหาร **"ข้าวสวย"** คือตัวหลักทุกมื้อ ข่องโปรดคือ ปลาต้มเค็ม หมึ่กรอบ ปลาย่างซอสญี่ปุ่น ซี่โครงหมูอบราดซอส ไข่พะโล้ กล้วยน้ำว้า มะม่วงสุก แตงโม และสับปะรด ไม่ดื่มแอลกอฮอล์ทุกชนิด แม้แต่ชา กาแฟ ไม่สูบบุหรี่ ท่านจึงมีสุขภาพที่ดีมาตลอด

วันอังคารที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๐ ก่อนเข้ารักษาตัวที่ร.พ. ในวาระสุดท้ายเพียง ๑ สัปดาห์ ดิฉันไปเยี่ยมท่านที่ห้องพัก ซึ่งท่านจะไปทำกายภาพตามปกติ และรับประทานอาหารกลางวันกับท่าน ท่านยังสามารถใช้ช้อน ใช้ส้อม ตักอาหารรับประทานเองได้ ยกแก้วน้ำดื่มเองได้ พูดคุยถึงคนที่คุ้นเคยอย่างอารมณ์ดี นี่คือวัย ๙๕ ปีของพ่อประสิทธิ์

"การดนตรี" งานเลี้ยงสังสรรค์พิเศษญาติมิตรสหายและผู้ใกล้ชิดในวาระวันเกิด วันพักผ่อนกันเองที่บ้าน บางครั้งจะได้ยินเสียงเพลงไทยเดิม เช่น เขมรไทรโยค ลาวดวงเดือน ฯลฯ จากฝีมือเล่นออร์แกนของพ่อสร้างบรรยากาศได้อย่างน่าประทับใจ

"ด้านครอบครัว" ดิฉันเชื่อและเห็นพ้องกับคนอื่นๆ ว่าพ่อประสิทธิ์ เป็นพ่อที่ประเสริฐที่สุดของครอบครัว **"อุไรรัตน์"** เป็นครอบครัวที่เพียบพร้อมสมบูรณ์ที่สุด ท่านมีภริยา (คุณหญิงพัฒนา) ที่งดงามทั้งกาย วาจา และใจ สุภาพเรียบร้อย เป็นทั้งแม่ศรีเรือน และแม่ศรีของชาติ ผู้มีคุณูปการมากมายต่อสังคมไทย มีทั้งลูก หลาน ประสบความสำเร็จมีชื่อเสียงทั้งการศึกษาระดับสูงสุด และมีอาชีพที่ดีทุกคน จะปฏิเสธไม่ได้เลยว่า สิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งที่ท่านเพียรพยายามทำทุกอย่างมาโดยตลอดนั้น ก็เพื่อความสุขสบายของลูกและหลานๆ ที่รักมากทั้ง ๓ คน เช่น เรื่องที่อยู่อาศัย และอาชีพเป็นต้น

ในปี พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้รับเลือกเป็นบุคคลตัวอย่าง โดยหนังสือพิมพ์เส้นทางเศรษฐกิจ และได้ชื่อว่าเป็น **"พ่อประชาธิปไตย"** อีกด้วย

เกร็ดเล็กๆน้อยๆ คลายเครียด จากพ่อ

พ่อติดกระดุมเสื้อ ซ่อมสอยเสื้อผ้า กางเกง ได้สวยและเรียบร้อยกว่าบรรดาสาวๆบางคนเสียอีก

ปกติพ่อเขียนหนังสือมือขวา แต่พ่อสามารถเขียนมือซ้ายได้สวยกว่าบางคน

ใครทำอะไรไม่ถูกต้อง ไม่รอบคอบจะเรียกคนนั้นว่า หมอนี่/ใยนี่ **"โลซก"**

เวลาอยู่ในลิฟท์เห็นใครกดปุ่มปิด-เปิด ขึ้น-ลง กดๆๆๆ ติดๆกัน ๓-๔ ครั้ง จะพูดว่า **"พ่อว่าลิฟท์ที่นี่มันฉลาด กดครั้งเดียว มันก็รู้"...**

เรื่องขำขันที่พ่อติดใจและชอบมาก มักจะเล่าให้คนคุ้นเคยฟังบ่อยๆ คือเรื่อง **"ผมเปล่าครับ"** เรื่องนี้มีอยู่ว่า เหตุการณ์ในห้องสอบเด็กชั้นประถมปลายระหว่างสอบ ครูผู้คุมสอบเห็น ด.ช.อ้วนกำลังลอกข้อสอบเพื่อน ครูจึงประกาศว่าใครลอกข้อสอบเพื่อนให้ยืนขึ้น ประกาศ ๒-๓ ครั้ง เงียบไม่มีใครยืน ครูจึงเดินมาที่ ด.ช.อ้วน

ครู - อ้วน ครูเห็นเธอลอกข้อสอบของผอม เพื่อนที่นั่งข้างๆ ทำไมไม่ลุกขึ้น

อ้วน - ผมเปล่าครับ

ครู - ก็ครูเห็น ว่าเธอลอก จะสาบานได้ไหม

อ้วน - ได้ครับ

ครู - งั้นสาบานมา

อ้วน - ถ้าผมลอกข้อสอบเพื่อน เวลาออกไปข้างนอก ขอให้รถทับตาย

ผอม - เฮ้ย! อ้วน ทำไมนายกล้าสาบานรุนแรงอย่างนั้นละ ก็นายลอกเราจริงๆนะ

ครู - ครูก็เห็น

อ้วน - ผมเปล่าครับ ก็ผมไม่ได้ลอกข้อสอบจริงๆ ผมลอกแค่คำตอบต่างหาก

"การศาสนา" นับว่าพ่อประสิทธิ์เป็นผู้สร้างบารมีธรรมอย่างแท้จริง โดยได้สร้างศาลาวัด สร้างพระประธาน ทอดกฐิน ผ้าป่า บางครั้งมีพระสงฆ์อาพาธมารักษาตัวที่ ร.พ. ก็จะถวายค่ารักษาพยาบาลเป็นประจำ ผู้ที่จะอุปสมบทก็จะสนับสนุนและอนุโมทนา ตลอดจนร่วมพิมพ์หนังสือธรรมะงานการกุศลสภากาชาดไทยและอื่นๆ

ที่กล่าวข้างต้นมาทั้งหมดเป็นเพียงเศษเสี้ยวหนึ่งของความดีงาม คุณประโยชน์ที่มีคุณค่ามากมายมหาศาล จะเทียบเสมอด้วยทรัพย์สินเงินตรามิได้เลย ฉะนั้นความดีงาม และความมีจิตอันเป็นกุศลตลอดจนผลบุญอันยิ่งใหญ่แห่งจิตใจ เจตนาที่บริสุทธิ์ของพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ที่ได้สั่งสมมาเป็นเวลายาวนาน ย่อมเป็นเสมือนดวงประทีปที่ส่องสว่างนำดวงวิญญาณอันสงบ บริสุทธิ์ ไปสู่สรวงสวรรค์สำราญรมย์ ตราบชั่วนิรันดร์

กราบพ่อ ด้วยความเคารพ และอาลัยยิ่ง

นิรมล พุ่มรุกขา

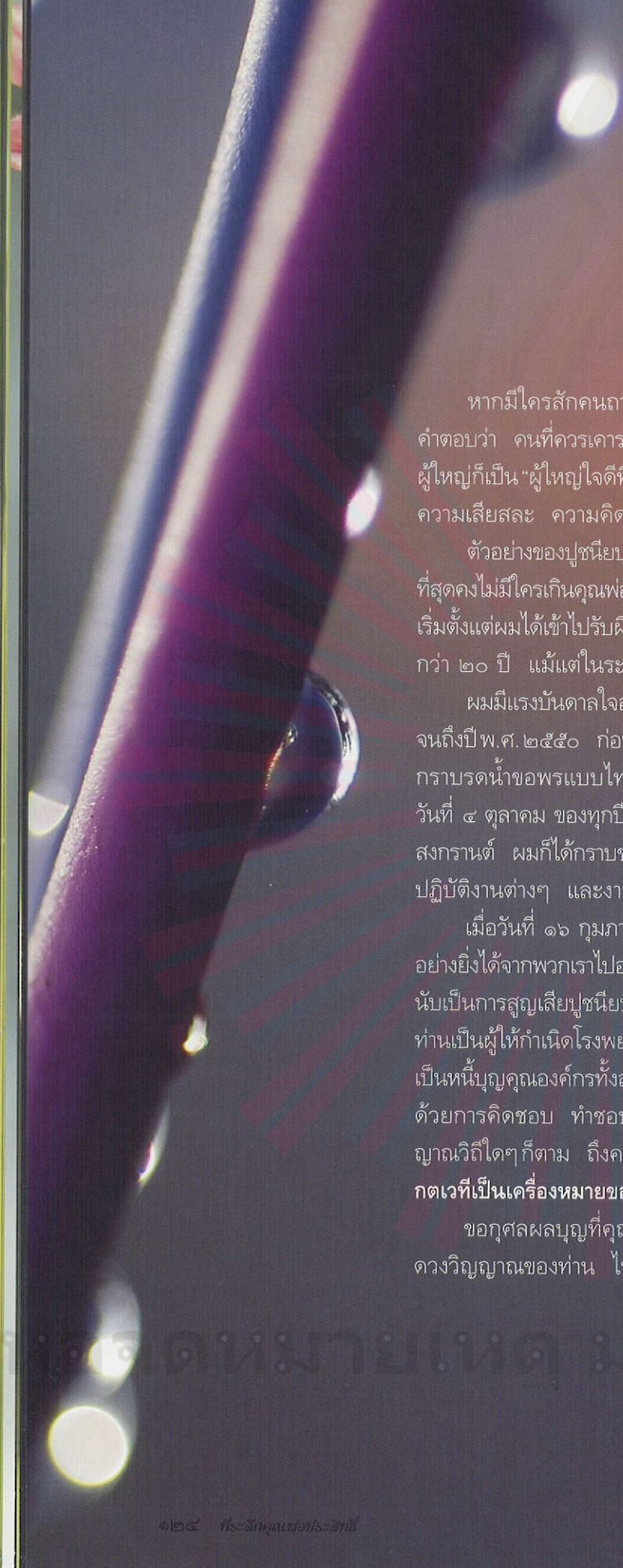

แรงบันดาลใจ

หากมีใครสักคนถามว่า "ปูชนียบุคคล" ควรมีคุณสมบัติอย่างไร ผมคงจะให้คำตอบว่า คนที่ควรเคารพบูชาต้องเป็นคนดีมีศีลธรรม มีความเมตตากรุณา ถ้าเป็นผู้ใหญ่ก็เป็น "ผู้ใหญ่ใจดีที่น่ารัก" เป็นตัวอย่างแก่ผู้อื่นในเรื่องความมีระเบียบ วินัย ความเสียสละ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เน้นเรื่องความซื่อสัตย์และยุติธรรม

ตัวอย่างของปูชนียบุคคลที่ผมนึกได้ในขณะนี้และเป็นปูชนียบุคคลที่สมบูรณ์แบบที่สุดคงไม่มีใครเกินคุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ที่ได้ให้ความเมตตากับผมมาโดยตลอด เริ่มตั้งแต่ผมได้เข้าไปรับผิดชอบงานด้านทันตกรรมของโรงพยาบาลพญาไท เป็นเวลากว่า ๒๐ ปี แม้แต่ในระยะหลังๆ ที่ท่านล้มป่วยลง จนถึงวาระสุดท้ายของชีวิต

ผมมีแรงบันดาลใจอย่างประหลาด โดยนับตั้งแต่ปีแรกที่ผมได้มีโอกาสรู้จักท่าน จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ก่อนที่ท่านจะถึงแก่อนิจกรรม ผมมีความสุขทุกครั้งที่ได้เข้าไปกราบรดน้ำขอพรแบบไทยๆ ในวาระโอกาสต่างๆ เช่น วันคล้ายวันเกิดของท่าน วันที่ ๔ ตุลาคม ของทุกปี ในเทศกาลส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ หรือแม้แต่เทศกาลสงกรานต์ ผมก็ได้กราบขอพรจากท่านอย่างสม่ำเสมอมิได้ขาด ทำให้มีกำลังใจในการปฏิบัติงานต่างๆ และงานก็มักจะดำเนินไปได้อย่างราบรื่นเสมอมา

เมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ผมได้ทราบข่าวว่าท่านผู้มีพระคุณต่อผมเป็นอย่างยิ่งได้จากพวกเราไปอย่างสงบที่โรงพยาบาลพญาไท ทำให้รู้สึกเศร้าใจเป็นอย่างยิ่ง นับเป็นการสูญเสียปูชนียบุคคลที่สมบูรณ์แบบที่สุดของผมไปอีกท่านหนึ่ง ในฐานะที่ท่านเป็นผู้ให้กำเนิดโรงพยาบาลพญาไท และมหาวิทยาลัยรังสิต ผมก็เป็นคนหนึ่งที่เป็นหนี้บุญคุณองค์กรทั้งสองนี้ ขอตั้งปณิธานแน่วแน่ว่าจะแสดงความกตัญญูกตเวทีด้วยการคิดชอบ ทำชอบในทุกสิ่ง เพื่อให้ท่านผู้ก่อกำเนิดสถาบันนี้ได้ทราบด้วยญาณวิถีใดๆ ก็ตาม ถึงความสำนึกในพระคุณของท่านให้สมดังสุภาษิตที่ว่า **"กตัญญูกตเวทีเป็นเครื่องหมายของคนดี"**

ขอกุศลผลบุญที่คุณพ่อประสิทธิ์ได้ประกอบไว้ขณะยังมีชีวิตอยู่ ได้ส่งผลให้ดวงวิญญาณของท่าน ไปสู่สุคติในสัมปรายภพ ด้วยเทอญ

ทันตแพทย์ชนาธิป อมาตยกุล

ใครจะรักพนักงานเท่าท่านประสิทธิ์

ใครจะรักพนักงานเท่าท่านประสิทธิ์
คนทุกคนที่เข้ามาพญาไท
แพทย์ทุกคนท่านเมตตามหาศาล
แบ่งสรรปันส่วนให้ด้วยไมตรี
คุณพ่อเป็นผู้นำทางความคิด
แบบพอเพียงเป็นเยี่ยงอย่างท่านชักนำ
สายตาท่านมองการณ์ไกลในทุกทิศ
สาธารณสุขและศึกษาพาก้าวไกล
ขอกุศลกรรมดีที่สรรค์สร้าง
สัมปรายภพสุขทบทวีที่พำนัก
คุณพ่อของทุกชีวิตคิดแต่ให้
พนักงานและคนไข้ได้สิ่งดี
เหมือนลูกหลานที่เข้ามาทำหน้าที่
มิได้มีบกพร่องครรลองธรรม
และการใช้ชีวิตทุกเช้าค่ำ
ให้มุ่งทำแต่กุศลดลสุขใจ
จึงสืบสานธุรกิจอันยิ่งใหญ่
จะหาใครเทียมท่านนั้นยากนัก
พาท่านสู่ความสว่างทางประจักษ์
ด้วยใจภักดิ์พระคุณท่านนิรันดร

ประมิตร - สายสมร จันทวิมล

ผู้ว่าราชการประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ผู้ควรแก่ความเคารพ

ข้าพเจ้าและภรรยาอุ้มลูกน้อยวัย ๖ เดือน ไปเป็นผู้ใต้บังคับบัญชาของท่านผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรสงคราม ในปี พ.ศ. ๒๕๐๖ โดยกระทรวงศึกษาธิการส่งข้าพเจ้าไปทำงานโครงการทดลองขยายการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งขณะนั้นบังคับให้เรียน ๔ ปี เพิ่มเป็นต้องเรียน ๗ ปี (ภายหลังลดลงเหลือ ๖ ปี) โครงการนี้เป็นโครงการที่ได้รับความร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทย องค์การยูเนสโก และองค์การยูนิเซฟ ซึ่งองค์การทั้งสองส่งผู้เชี่ยวชาญมาร่วมงานด้วย

ก่อนเดินทางไปรับงาน ท่านผู้ใหญ่ของกระทรวงศึกษาธิการได้เรียกข้าพเจ้าไปตักเตือนว่า ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นคนเจ้าระเบียบ ถี่ถ้วน กำชับให้ข้าพเจ้าระมัดระวังในการทำงาน ให้สบอารมณ์ท่าน เพราะงานของเราจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือสนับสนุนและส่งเสริมจากท่าน งานจึงจะสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ระยะแรกที่ไปทำงานสังเกตดูรู้สึกว่าข้าราชการและเจ้าหน้าที่ในจังหวัดล้วนเกรงกลัวท่านมาก หลังจากอยู่ระยะหนึ่งกลับทำให้ทำงานด้วยความสบายใจ รู้สึกว่าท่านเป็นผู้ใหญ่ที่น่าเคารพ ท่านให้การสนับสนุนในการทำงาน ให้ข้อคิด และคำเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงาน ไม่ให้ผิดระเบียบแบบแผน ท่านปกครองดูแลเราเหมือนเป็นลูกหลาน ท่านเป็นผู้ใหญ่ที่ดี มีเมตตา

หลายครั้งที่ท่านเรียกข้าพเจ้าและภรรยาไปที่จวนผู้ว่าฯหลังเลิกงาน เมื่อถามไถ่ถึงปัญหาเรื่องงานแล้ว คุณหญิงจะชวนให้รับประทานอาหารเย็นด้วย จึงเห็นว่าท่านผู้ว่าฯและคุณหญิงเป็นคนประหยัด มัธยัสถ์ รู้จักกิน รู้จักใช้ ดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย ใช้ระบบเศรษฐกิจพอเพียง ข้าพเจ้าและภรรยาถือเป็นแบบอย่างนำมาปฏิบัติ และฝึกสอนลูกๆ ตลอดมา

น้อยนักที่ผู้ว่าราชการจังหวัด จะให้ความสนใจในเรื่องการให้การศึกษาอย่างจริงจัง และสม่ำเสมอ ไม่เหมือนท่านผู้ว่าฯประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ที่ให้ความสำคัญและใส่ใจเป็นพิเศษ ท่านร่วมประชุมวางแผนการเปิดสอนชั้นประถมปลายกับเจ้าหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการ ผู้เชี่ยวชาญจากองค์การยูเนสโก องค์การยูนิเซฟ เพื่อเลือกโรงเรียนที่เป็นจุดศูนย์กลาง ให้นักเรียนที่จบประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔ จากโรงเรียนอื่นมาเรียนได้สะดวก เนื่องจากเมืองแม่กลองเป็นสวนมะพร้าว การคมนาคม ต้องอาศัยเรือ เป็นพาหนะหรือไม่ก็เดินหลังร่องสวน หนทางคดเคี้ยวกวนมาก จังหวัดถึงกับต้องจัดหาไม้แผ่นหนาๆ ให้นักเรียนเดินข้ามร่องสวนไปโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อให้การขยายการศึกษาภาคบังคับได้ผลมากยิ่งขึ้น เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๖ เมืองแม่กลองมีถนนลูกรังสายเดียว คือ จากอำเภอปากท่อถึงท่าน้ำตรงข้ามวัดเพชรสมุทรเท่านั้น นอกนั้นต้องใช้เรือทั้งสิ้น

ครูโรงเรียนในโครงการต้องเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพในการสอน รู้จักใช้เครื่องมือที่ยูนิเซฟให้การช่วยเหลือมา เช่น เครื่องมือช่างสำหรับนักเรียนชาย-หญิง เครื่องมือการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เครื่องเล่นเทปคาสเซท (ชนิดใช้ถ่ายไฟฉาย) อบรมแล้วศึกษานิเทศก์ก็ต้องออกติดตามผล บางครั้งท่านผู้ว่าฯออกตรวจด้วย ครั้งหนึ่งท่านโหนบันไดไม้ขึ้นท่าน้ำหน้าโรงเรียนลูก บันไดหักทำเอาขาท่านเปียกน้ำถึงเข่า อีกแห่งลงเทียนไขขัดพื้นเงาวับ แต่ขยันมากไปหน่อยขัดเก้าอี้ด้วย เมื่อท่านนั่งลงบันทึกความในสมุดจดหมายเหตุของโรงเรียนเสร็จ พอลุกขึ้นกางเกงและเสื้อท่านเป็นรอยเต็มไปหมด ท่านไม่ได้แสดงความโกรธแต่ประการใด กลับเห็นเป็นเรื่องขำขันท่านว่าครูขยันแต่ไม่รอบคอบ

เรื่องที่ท่านเน้นมาก คือ เรื่องเครื่องประกอบการสอนที่ได้รับการช่วยเหลือมา ต้องใช้และเก็บให้เป็นที่เป็นทาง เครื่องมือช่างต้องชโลมน้ำมัน เครื่องครัวต้องล้าง เช็ดให้แห้งก่อนเก็บเข้าที่ ท่านบอกว่าตรงนี้เป็นการให้การศึกษาด้านนิสัย ถ้าสอนเพียงให้รู้แต่ไม่ติดเป็นนิสัยท่านว่าสอนคนได้เพียงครึ่งเดียวเป็นคนไม่สมบูรณ์ ท่านให้ข้อคิดแก่ครูและผู้ออกนิเทศด้วยพร้อมกัน

เมื่อท่านดำริตั้งวิทยาลัยรังสิต ท่านกรุณาชวนข้าพเจ้ามาทำงานด้วย ตลอดระยะเวลา ๑๐ ปีที่ทำงานอยู่ในมหาวิทยาลัย ข้าพเจ้าได้รับความเมตตาจากท่านและคุณหญิงตลอดมา แม้เมื่อได้ลาออกจากมหาวิทยาลัยไปอยู่บ้านจังหวัดราชบุรี ท่านทั้งสองก็ยังให้ความเมตตาเช่นเดิมและแวะเยี่ยมเยียนทุกครั้งที่มีโอกาส ท่านผู้ว่าฯ เหมือนญาติผู้ใหญ่ที่ข้าพเจ้าและครอบครัวให้ความเคารพเป็นอย่างสูง กราบไหว้ด้วยความสนิทใจ ขออำนาจคุณพระรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั่วสากลโลกโปรดนำวิญญาณของท่านสู่สุขคติในสัมปรายภพด้วยเทอญ

นายสุทัศน์ ออกเวหา
อดีตหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์
จังหวัดสมุทรสงคราม

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

นายคนสุดท้ายของผม

ในการฉลองความมีอายุยืนยาวของท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์ เมื่อคราวครบ ๗ รอบ ผมเคยได้เล่าเรื่องและชี้แจงไว้หลายประการ สรุปว่าผมมีความภาคภูมิใจยืดอกบอกผู้คนทั้งหลายว่า นายผมชื่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์

ใครที่มีนายไม่ดี ไม่ให้ความภาคภูมิใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างที่ผมได้รับ ต้องถือว่าชีวิตนี้โชคร้าย

วันเวลาผ่านไป คนอื่นๆ คงจะได้เห็นเช่นกันแล้วว่า ท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์ เป็นที่รักใคร่ของผู้คนในบังคับบัญชาอย่างไร ระหว่างที่ท่านป่วยอยู่ที่โรงพยาบาลพญาไท ๑ ผมไปเยี่ยมท่าน ได้เห็นความเอาใจใส่ห่วงใยของพนักงานโรงพยาบาลพญาไท ๑ เป็นความจริงใจ รักใคร่ เคารพ ที่ชาวพญาไท ๑ มีต่อนายเก่าของเขา เห็นแล้วน่าชื่นใจ

ไม่มีนายเก่าสักกี่คนนักที่จะยังคงยืนยงได้รับความรักใคร่และเคารพแสดงออกมาให้เราเห็น แต่ในกรณีของท่านประสิทธิ์กับชาวพญาไท ๑ ผมได้เห็นประจักษ์ด้วยสายตาตนเองแล้ว

ในการเดินทางเที่ยวสุดท้ายของ ท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์ จากโรงพยาบาลพญาไท ๑ ไปวัดชลประทานรังสฤษดิ์ ผมได้เห็นชาวพญาไท ๑ ออกมายืนมุงดูการเดินทางเที่ยวสุดท้ายของท่าน และให้ความเคารพมากมาย

คนเดินทางเที่ยวสุดท้ายไปจากโรงพยาบาล มักจะเป็นเรื่องธรรมดาของชาวโรงพยาบาล แต่สำหรับท่านประสิทธิ์ เขาออกมากันมากมาย และให้ความเคารพแก่นายเก่าอย่างที่ผมบอกว่าเห็นแล้วน่าชื่นใจ...นี่ไม่ใช่ธรรมดา

การที่ท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ได้รับความเคารพ มีคนรักใคร่ ห่วงใย มากมายนั้น มิใช่แต่ว่า นาย นาย ทั้งหลายจะได้รับทั่วหน้ากันก็หามิได้ แต่นี่ก็เห็นได้ว่าความพึงใจรักใคร่จากผู้คนใต้บังคับบัญชา มาจากความเป็นผู้บังคับบัญชาที่ดี โอบอ้อมอารี ให้ความเห็นอกเห็นใจ และมีน้ำใจตอบแทนแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาของท่านประสิทธิ์นั่นเอง

เมื่อคราวฉลองอายุครบ ๗ รอบ ผมเคยเขียนเล่าเรื่องความใจกว้าง เป็นผู้ให้ของท่านมาแล้ว แต่จะขอเล่าเพิ่มเติมเพื่อให้เห็นถึงความเอื้ออาทรต่อทุกข์ร้อนของผู้ใต้บังคับบัญชาของท่านประสิทธิ์อีกสักเรื่องหนึ่ง พนักงานผู้น้อยของโรงพยาบาลพญาไท ๑-๒-๓ ส่วนใหญ่มีหนี้สินกันมากเพราะดอกเบี้ยนอกระบบสูง โดยเฉพาะที่พญาไท ๒ ด้านขวามือของโรงพยาบาลมีซอยซึ่งมีผู้มีอันจะกิน

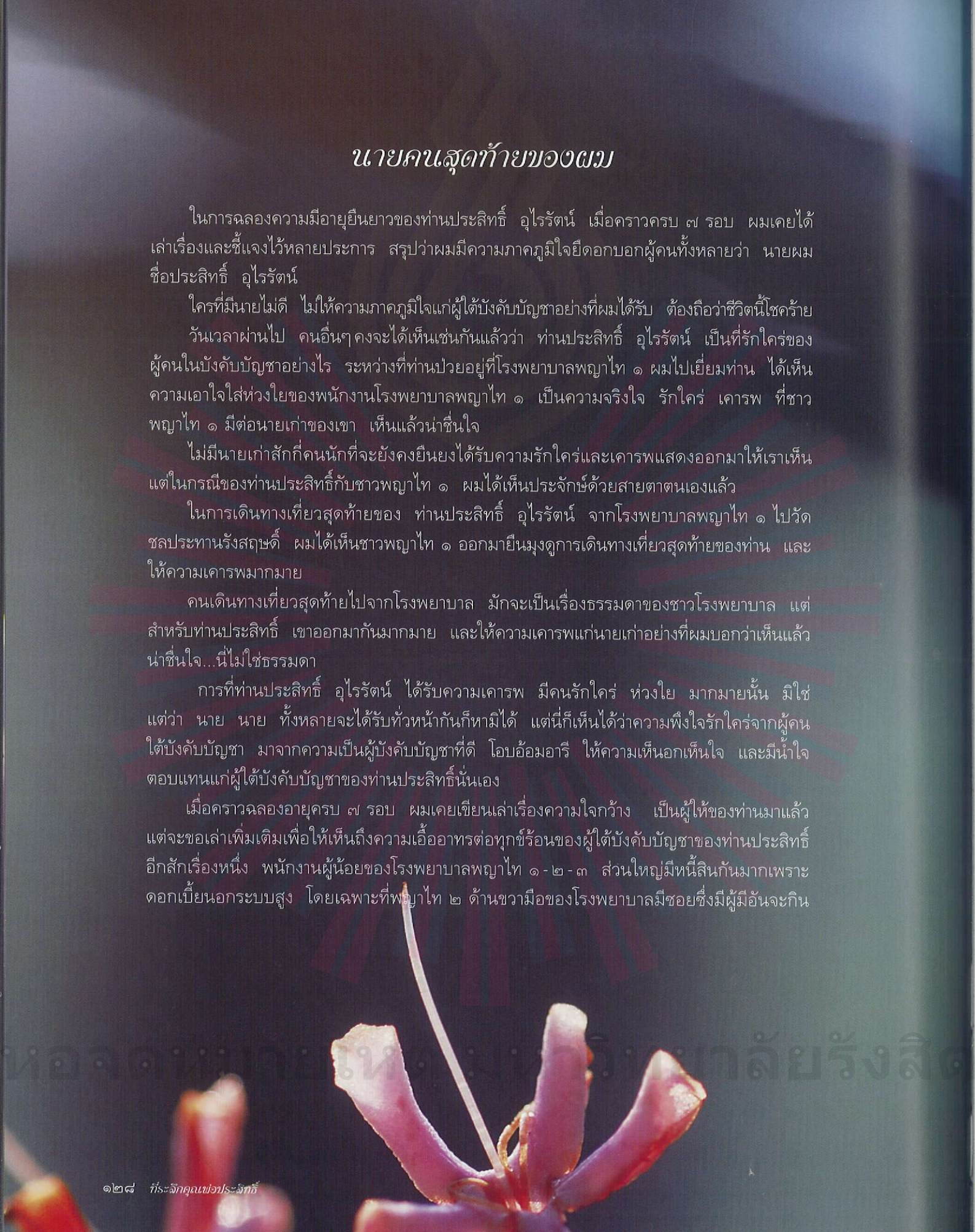

หรือนายทุนอยู่ในนั้นพอสมควร พนักงานผู้น้อยของพญาไท ๒ หลายคน เข้าไปพึ่งบริการขอยืมเงินเขา เขาก็ให้แต่คิดดอกเบี้ยสูงมาก ชาวพญาไทใช้บริการของผู้มีอันจะกินในซอยนั้นกันมาก พอทราบถึงหูท่านประสิทธิ์ ท่านเรียกนายทุนเหล่านั้นว่า **"พวกในกรอก"** และด้วยความห่วงใย ก็หารือกับเจ้าหน้าที่สรุปแล้วท่านให้แก้ไขด้วยการตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์เครือโรงพยาบาลพญาไทขึ้น ย้ายที่กู้เงินเขาจาก **"ในกรอก"** มากู้กันเองที่สหกรณ์ และปัจจุบันสหกรณ์มีเงินเป็นร้อยล้านแล้ว คิดดูเอาเองก็ได้ว่านี่ได้บรรเทาทุกข์ร้อนให้พนักงานผู้น้อยได้เท่าไร นายอย่างนี้แหละที่ผู้น้อยอยากได้

จากนั้นมาจนถึงวันนี้ก็ ๑๐ กว่าปีแล้ว ผมกับท่านไม่ได้ทำงานร่วมกัน แต่ก็ยังติดต่อไปมาหาสู่กันอยู่เสมอ นอกจากท่านจะเป็นฝ่ายเลี้ยงดูผมเวลาออกไปรับประทานอาหารนอกบ้านด้วยกันบ่อยครั้งแล้วผลหมากรากไม้ในบ้านของท่าน ท่านก็ยังเจือจานส่งมาให้ผมอยู่เสมอ ที่บ้านท่านมีกล้วยน้ำว้าเยอะแยะ ที่บ้านผมก็มีกล้วยน้ำว้ารับประทานอยู่ตลอดเวลา เป็นกล้วยน้ำว้าที่ นาย **"ประสิทธิ์ อุไรรัตน์"** นั่งรถเอามาให้ที่บ้านด้วยตนเองอยู่เสมอ ใครจะว่า **"แค่กล้วยน้ำว้า"** ก็ช่างเขาแต่สำหรับผม ถ้านายนั่งรถเอามาให้ถึงบ้าน ถือว่าเป็นของมีค่ามาก มากด้วยน้ำใจที่ท่านให้แก่ผม

ผู้ใต้บังคับบัญชาคนอื่นก็คงจะได้รับสิ่งที่ท่านให้ด้วยน้ำใจอย่างผมเช่นกัน มิฉะนั้น ไหนเลยจะมีผู้คนออกมาเรียงรายให้ความเคารพแก่นายเก่าผู้กำลังจากไปอย่างที่ผมได้เห็น

สำหรับผม ซึ่งบัดนี้ก็ถือว่าเป็นผู้เฒ่าไปแล้ว ผู้บังคับบัญชาที่เป็นเจ้านายผมมาก่อน ก็ทยอยล่วงลับไปหมด ท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ผู้นี้เป็นผู้บังคับบัญชาที่ผมเรียกว่า **"นาย"** เป็นคนสุดท้าย

หลายคนอาจจะเชื่อว่า การไม่มีใครเป็นนายนั้นแหละ ดี เป็นอิสระ แต่สำหรับผมถือว่าไม่ดี เป็นความสูญเสีย ต่อไปนี้คงไม่มีใครให้อะไรแก่ผมอย่างที่นายผมเคยให้

ผมเสียท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์ **"นายคนสุดท้ายของผม"** ไปแล้ว

ทวี ชูทรัพย์

หอจดหมายเหตุ ... ลิขสิทธิ์

อาลัยรัก...แด่ คุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์

ผมได้มีโอกาสพบและรู้จักกับคุณพ่อประมาณปี ๒๕๐๗-๒๕๐๘ ขณะนั้นผมกำลังจะจบจากธรรมศาสตร์ แต่คุณพ่อเป็นข้าราชการผู้ใหญ่ของกระทรวงมหาดไทยแล้ว เวลาที่ผ่านไปกว่า ๔๐ ปีนี้ ได้พบเห็นและคลุกคลีกับชีวิตท่านในหลายด้าน คงจะมีผู้มีเกียรติเขียนถึงมากมาย ทั้งด้านราชการและธุรกิจ

เหตุใดคุณพ่อถึงประสพความสำเร็จถึงเพียงนั้น เราต่างเห็นชัดว่าท่านคิดไม่หยุด จินตนาการได้ตลอดเวลาไม่เลือกสถานที่ตราบใดที่ยังไม่นอนหลับ บางเรื่องสนใจมากหลับแล้วยังเอาไปฝันตื่นขึ้นมาก็คิดต่อได้เลย !

ชาร์ลส์ ดาวิน นักชีววิทยาชาวอังกฤษบอกว่า ในตัวคนเรานี้อะไรที่ไม่ค่อยได้ใช้ มันก็จะค่อยๆ เปลี้ย ล้า หรือลีบไปเลย ส่วนใดที่ใช้บ่อยก็จะมีวิวัฒนาการขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้น สมองคุณพ่อจึงดีเพราะคิดได้ไม่หยุดนี่เอง

แล้วในชีวิตคุณพ่อก็คงมีแต่งาน งาน และงานนะซี ชีวิตส่วนตัวก็มีครับแต่น้อยคนนักจะได้พบเห็น รู้แล้วจะอิจฉาเสียอีกนะที่ผมโชคดี ได้มีโอกาสใกล้ชิดกับชีวิตส่วนนี้ของคุณพ่อใน ๒ เรื่องด้วยกัน

กีฬาบริดจ์

เพื่อที่จะติดตามเรื่องได้สนุก ใคร่ขออนุญาตเกริ่นสักเล็กน้อย บริดจ์เป็นกีฬาชนิดหนึ่งที่มีการแข่งขันระดับโลกทุกปี ใช้ไพ่ป๊อกทั้ง ๕๒ ใบ นี่แหละเป็นอุปกรณ์ในการเล่น ที่มีผู้เล่น ๔ คน แบ่งเป็น ๒ ฝ่าย ผู้ที่นั่งทิศตรงข้ามกันเป็นคู่ขากันอยู่ฝ่ายเดียวกัน เหมือนทิศเหนือคู่ทิศใต้ ตะวันออกคู่ตะวันตก ได้หรือเสียแพ้หรือชนะก็ร่วมชะตากรรมด้วยกันทุกกรณี บริดจ์เป็นกีฬาที่แม้จะใช้ไพ่เล่นก็ไม่ผิดกฎหมายครับ

คุณพ่อชอบเล่นบริดจ์เป็นชีวิตจิตใจไม่ทราบว่าเล่นมานานตั้งแต่เมื่อใด ผมเล่นเป็นในปี ๒๕๐๗ ก็พบท่านแล้วที่โต๊ะบริดจ์ของสโมสรกรมปศุสัตว์ใกล้สี่แยกราชเทวี มองไปรอบๆ ก็พบเพื่อนเล่นของท่าน เช่น คุณละเอียด ดวงดี อธิบดีกรมปศุสัตว์ คุณประวิง สามโกเศศ หัวหน้ากอง ศาสตราจารย์ ดร.เกษม อุทยานิน คณบดีรัฐศาสตร์ จุฬาฯ นายแพทย์รอ.สง่า กสิวัฒน์ ทั้งหมดนี้ไปรอคุณพ่อก่อนนับสิบปีแล้วครับ

ในกลุ่มนี้ ดูคุณพ่อจะมีอารมณ์ขำขันมากกว่าใคร เนื่องจากลีลาการเล่นของเกมส์ คล้ายๆ กับการทำสงคราม ที่มี ๒ ฝ่ายรบพุ่งกัน ย่อมมีการวางแผนเพื่อให้ได้ชัยชนะ ในครั้งที่คุณพ่อเป็นผู้เล่นหรือเป็นแม่ทัพ หากโชคไม่เข้าข้างการวางแผนดีอย่างไรก็ไร้ผลต้องยอมพ่ายแพ้แก่ข้าศึก คุณพ่อจะเปล่งเสียงทำนองรำพึงรำพันตัดพ้อฟ้าดินเหมือนตัวละครในสามก๊ก "ฟ้าให้ยี่ (จิวยี่) มาเกิดแล้ว ใยส่งเหลียง (ขงเบ้ง) มาเกิดด้วยเล่า" ทำเอาฝ่ายคู่ต่อสู้หัวเราะกันครืน แต่เมื่อสวรรค์มีตาพอถึงคราวที่คุณพ่อเป็นผู้บัญชาการรบอีกครั้ง ได้วางกลอุบายที่แยบยลดุจต้อนข้าศึกเข้ามุมอับได้แล้ว ก่อนจะลงดาบประหาร ท่านจะฮัมเพลงทำนองพญาโศกลงลูกคอให้คู่ต่อสู้ฟังก่อน พร้อมกับโปรยยิ้มอย่างผู้ชนะที่เด็ดขาด

ผมสังเกตว่า ทุกครั้งที่คุณพ่อมาถึงสถานที่เล่นบริดจ์คราใด ท่านก็จะมีอารมณ์เบิกบาน มีความสุขดุจมาถึงสรวงสวรรค์ก็มิปานครับ

กีฬากอล์ฟ

ประมาณปี ๒๕๒๙ ผมก็ทราบว่าคุณพ่อเล่นกอล์ฟมาก่อนแล้ว จุดเริ่มต้นที่ผมต้องหัดเล่นก็เพราะเคยชวนท่านไปเล่นบริดจ์ และพักผ่อนที่ศูนย์ฝึกอบรมของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทยที่แหลมฉบัง ขณะนี้กลายเป็นท่าเรือน้ำลึกไปแล้ว เช้าตรู่ก็พาท่านไปเล่นกอล์ฟที่สยามคันทรี่คลับ แต่ผมแค่เดินตามเพราะเล่นไม่เป็นและไม่คิดจะเล่นด้วย เห็นว่าลีลาของเกมส์นี้ ท่าจะเหมาะเฉพาะผู้สูงวัยเท่านั้น และที่สำคัญผมกำลังคลั่งไคล้อยู่กับเทนนิสอย่างสุดใจ เมื่อถูกถามว่าทำไมไม่หัดเล่นกอล์ฟบ้าง ผมก็เลี่ยงตอบไปว่าไม่มีเครื่องมือ ท่านก็ยิ้มแต่ไม่ว่ากระไร

วันหนึ่งต่อมาในช่วงวันหยุด ซึ่งเป็นวันนัดพบเล่นบริดจ์ตามปกติลืมเรื่องกอล์ฟไปแล้ว ได้พบท่านที่ลานจอดรถ ท่านเรียกไปหาแล้วเปิดท้ายรถพร้อมกับพูดว่า **"นี่คือเครื่องมือ"** ผมตกใจแต่ก็ยกมือไหว้ขอบคุณรู้สึกเหมือนนักมวยถูกต้อนเข้ามุม เริ่มคิดหาทางออกหากถูกถามอีก คงเอาเป็นว่าไม่มีเวลาเพราะสมัยนั้น สนามฝึกหัด หรือซ้อมกอล์ฟใน กทม. แทบจะไม่มีเอาเลย ต่างกับสมัยนี้ ซึ่งมีอยู่ทุกมุมเมือง

หากคุณพ่อตั้งใจอะไรไว้แล้วยากที่จะยอมล้มเลิกง่ายๆ วันที่ผมไปลาเพื่อไปรับราชการที่จังหวัดเชียงราย ท่านบอกจะไปเยี่ยมเท่ากับให้ Deadline ในการต้องหัดกอล์ฟไปในตัว วันเดินทางถึงเชียงรายพอเครื่องบินร่อนลง (สนามบินเก่าที่อยู่ในตัวเมือง) มองเห็นแฟร์เวย์สนามกอล์ฟอยู่ติดกับรันเวย์ จึงตัดสินใจสั่งตัวเองให้วางแร็กเก็ตและชุดเทนนิสไว้ก่อน พรุ่งนี้รีบไปหัดกอล์ฟโดยด่วน เพราะแขก VIP กำหนดวันมาเยี่ยมไว้แล้ว หากพบกันแล้วยังพาออกรอบไม่ได้ก็ไม่รู้จะเอาหน้าไปไว้ไหน

วันพบกันที่เชียงรายคุณพ่อมีความสุขเพราะสนุกกับการออกรอบกอล์ฟ ตอนนั้นอากาศกำลังเย็นสบายเหมือนเล่นกอล์ฟในห้องแอร์ ได้เล่นกับนักกอล์ฟมือใหม่ ที่มี Basic การเล่นที่ดี ที่สำคัญเป็นผู้ที่คุณพ่อเคี่ยวเข็ญให้มาเกิดในโลกกีฬากอล์ฟ จนสำเร็จด้วยดีอีกคนหนึ่งนั่นเอง

จากวันนั้นก็มีการไปออกรอบตามที่ต่างๆ ทุกแห่งที่ไปคุณพ่อจะมีความสุขและสนุกมาก แม้จนวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๓ ที่สนามกอล์ฟมิลล์ฟอร์ด จังหวัดหัวหิน เป็นวันออกรอบครั้งแรกหลังจากคุณพ่อหายป่วยหนัก โดยที่เราคิดวางแผนจะให้ท่านเล่นเฉพาะหลุมแรก และหลุมสุดท้ายเท่านั้น เพราะอีกไม่ถึง ๒ เดือนก็จะมีอายุครบ ๙๐ ปีแล้ว แต่พอเริ่มเล่นก็ไม่มีใครหยุดได้เล่นครบรอบจนได้ ดูรูปถ่าย (หาได้จากหนังสือ ๙๐ ปี) ก็จะเห็นว่าท่านมีความสุขและสนุกแค่ไหน พวกเราที่ไปด้วยทั้งนักกอล์ฟ นักท่องเที่ยวประจำ และกองเชียร์ ต่างก็มีความสุขโดยทั่วกันคุณพ่อช่างเป็นคนที่น่ามหัศจรรย์แท้ๆ

อารินทร์ ทิพยรัตน์

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

อาลัยรัก...แด่ คุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์

ดิฉันได้รู้จักกับคุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ตั้งแต่ต้นเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๖ ขณะที่ลูกสาวคนโตของดิฉันเข้ารับการผ่าตัดกระดูกหลังเท้าที่โรงพยาบาลพญาไท ๑ ซึ่งในเวลานั้นเป็นช่วงที่ทางโรงพยาบาลกำลังประกาศขายหุ้นเพิ่มทุน ดิฉันมีความสนใจจึงไปสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม ณ สถานที่ที่เปิดขายหุ้น ณ ที่นั้น ดิฉันได้พบกับผู้ใหญ่ท่านหนึ่งถามดิฉันว่า หนูมาติดต่อธุระอะไรหรือ ดิฉันจึงเรียนท่านว่า ดิฉันมีความสนใจจะซื้อหุ้นของโรงพยาบาล แต่อยากทราบรายละเอียดเพิ่มเติม ท่านจึงให้ความกระจ่างแก่ดิฉัน หลังจากนั้นท่านก็ชวนสนทนาเรื่องอื่นๆ ขณะที่สนทนากันดิฉันรู้สึกประทับใจในตัวผู้ใหญ่ท่านนี้ เพราะท่านมีความรู้มากและคุยสนุก จากนั้นท่านชวนดิฉันเข้าไปนั่งในห้องประธานโรงพยาบาล ซึ่งทำให้ดิฉันรู้สึกแปลกใจ เพราะดิฉันไม่คิดว่าผู้ใหญ่ท่านนี้จะเป็นประธานและเจ้าของโรงพยาบาล เนื่องจากท่านดูเป็นคนเรียบง่าย ไม่ถือตัว และให้ความเป็นกันเองมาก แม้ดิฉันจะไม่เคยรู้จักกับท่านมาก่อน ดิฉันจึงรู้สึกว่าท่านเป็นผู้ใหญ่ที่น่าเคารพนับถือ

ในวันเดียวกันนั้นเอง เมื่อได้ปรึกษากับสามีและตัดสินใจซื้อหุ้นโรงพยาบาล ดิฉันก็ไปติดต่อขอซื้อหุ้น และในเวลาต่อมาก็ได้ชักชวนเพื่อนๆ ไปซื้อหุ้นเช่นกัน ดังนั้น จึงมีโอกาสพบและรู้จักกับท่านประสิทธิ์มากขึ้น ท่านให้ความสนิทสนมเป็นกันเองกับดิฉัน และชักชวนให้ดิฉันพาสามีและลูกๆ มาพบท่านบ่อยๆ ท่านให้ความเอ็นดูดิฉันและครอบครัวเป็นอันมาก ท่านมักจะเล่าถึงประสบการณ์ชีวิตและแนวคิดของท่าน พร้อมทั้งสอดแทรกคำสอนเหมือนดังพ่อสอนลูก ดิฉันและครอบครัวจึงรู้สึกเคารพรักท่านเป็นอย่างมากเสมือนหนึ่งท่านเป็นพ่อบังเกิดเกล้า และทำให้ดิฉันสามารถเรียกท่านว่า "คุณพ่อประสิทธิ์" ได้อย่างสนิทใจ จึงไม่น่าแปลกใจเลยว่าเหตุใดคนรอบข้างท่านถึงเรียกท่านว่า "คุณพ่อประสิทธิ์"

คุณพ่อประสิทธิ์ นับเป็นบุคคลที่น่ายกย่องมาก ท่านมีความคิดก้าวหน้า มองการณ์ไกล มีเมตตาและจิตใจโอบอ้อมอารี แม้จะเกษียณอายุราชการแล้วมาดำเนินธุรกิจส่วนตัว ท่านก็ยังคิดทำคุณประโยชน์เพื่อสังคมและประเทศชาติ หลักปรัชญาทางธุรกิจของท่านมิได้มุ่งหวังผลประโยชน์เชิงพาณิชย์เป็นหลัก ท่านยึดหลักว่า ธุรกิจที่ทำจะต้องเป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติ และต้องคิดค่าบริการอย่างเป็นธรรม ด้วยแนวคิดนี้ จะเห็นว่า โรงพยาบาล มหาวิทยาลัย และโรงเรียนของท่าน ล้วนแล้วแต่ประสพความสำเร็จ และเป็นที่ยอมรับของสังคมเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ ท่านยังมีโครงการที่จะทำศูนย์สุขภาพผู้สูงอายุ และสถานรับเลี้ยงเด็กในบริเวณเดียวกัน เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคนดูแล และมีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่แข็งแรง โดยสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับเพื่อนในวัยเดียวกันและเพื่อนต่างวัย ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ได้รับความเพลิดเพลิน มีความรักความอบอุ่นให้แก่กัน รวมทั้งเด็กจะได้รับการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ต่างๆ จากผู้ใหญ่ การที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ย่อมทำให้เด็กมีพัฒนาการที่ดี เพื่อนต่างวัยจึงเอื้อประโยชน์สุขแก่กัน

ดิฉันได้ทราบมาว่า คุณพ่อประสิทธิ์และคุณหญิงพัฒนารับอุปการะเด็กยากจนมาเลี้ยงดูและให้การศึกษาตามกำลังความสามารถของเด็กมาหลายรุ่น เด็กเหล่านี้ล้วนประสบความสำเร็จในชีวิต และมีตำแหน่งหน้าที่การงานที่ดี

ดิฉันเชื่อมั่นว่าใครก็ตามที่ได้รู้จักท่านจะรู้สึกรักและเคารพยกย่องท่าน คุณพ่อประสิทธิ์ถือเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม นับเป็นโชคของดิฉันและครอบครัวที่ได้รู้จักกับท่าน และการที่ท่านมีอายุยืนยาวถึง ๙๕ ปีนั้น คงเป็นเพราะท่านมีความสุขจากการที่ท่านยังประโยชน์แก่ผู้อื่นและสังคมโดยรวม กุศลกรรมที่ท่านสร้างไว้นานัปการย่อมส่งผลให้ท่านไปสู่ภพภูมิที่ดีอย่างแน่นอน

อาลัยรัก...แด่ คุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์ และท่านจะตราตรึงอยู่ในความทรงจำที่ดีของดิฉันและครอบครัวตลอดไป

สุศีลา สิมะวานิชกุล และครอบครัว

The Governor

The year ๑๙๖๓ was a year of events that affected the world in many ways. On a personal level, it was the year I arrived in Thailand as a Peace Corps volunteer teacher of English. It was the year I arrived in Samut Songkram. And it was the year I had the privilege of meeting Khun Prasit Ourairat, the Governor. Over the years he was to become a friend and mentor not only to myself but to the two other volunteers who were assigned to the province during his tenure. He pointed us in the right direction and gave us a better understanding of Thailand and its people, customs and religion. He was a very special person.

The Governor was a man of vision long before the word "vision" became popular. He looked beyond the horizon and envisioned what things would be like in ten years. It was his support of the construction of the Thonburi-Pak Tho highway through Samut Songkram that brought the bridge across the Meklong River, thus connecting the province to a rapidly developing Thailand. It was his idea to move the Governor's residence and other official homes to their present site near the Provincial Hall as he knew that in time they would be crowded out of their locations by a growing town. He enthusiastically supported various UNICEF educational projects which brought workshops and other facilities to the schools in the district. There were numerous other things which he initiated that had a positive affect on the province and its residents.

The Governor was a man of endless curiosity whose interests were not limited to one or two areas. He was interested in everything, from music to public health, from horticulture to education, from bridge to golf. There were many times when he would ask me or Anne Michaels, the volunteer at the local girls school, a question about English grammar or history. Unfortunately, on many occasions we were never able to come up with a credible answer! He never stopped being curious and so he never stopped learning. His mind was as sharp when he was in his nineties as it was when he was in his fifties.

The Governor was a true gentleman. With his ramrod straight posture and gentle smile, he extended his hand of support and friendship to three young Americans who had the good fortune to be assigned to his province in the early sixties. He invited us into his home. He followed our progress. He guided us. In so doing, he shaped our futures and we will be forever grateful.

The Governor is gone now but I suspect he is out there somewhere, thinking of ways to improve this and that. He was a very special person, indeed.

Bob McCarthy

Bangkok

อาลัยคุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์

ดิฉันรู้จักคุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์ เป็นระยะเวลา ๔๐ ปี เรียกได้ว่าครึ่งชีวิตทีเดียว โดยที่ทั้งครอบครัวได้รับความเมตตาปรานีจากท่านเสมอมา ยามมีความสุขท่านก็จะดีใจด้วย ยามมีความทุกข์ท่านจะเป็นห่วงเป็นใยเสมอ เรื่องใดที่ท่านช่วยได้ท่านก็จะช่วยเหลืออย่างเต็มกำลังด้วยความห่วงใยอย่างจริงใจ ท่านให้ความรักและความเมตตาปรานีเปรียบเสมือนท่านเป็นคุณพ่อจริงๆ คุณพ่อที่มีความรักความห่วงใยต่อลูกคนหนึ่ง ซึ่งดิฉันเองก็รักและนับถือเสมือนท่านเป็นคุณพ่อของตัวเองเรื่อยมา

ช่วงเวลาที่มีโอกาสได้ดูแลรับใช้ใกล้ชิด คือช่วงที่ท่านสร้างโรงพยาบาลพญาไท ๑ ซึ่งท่านได้ชักชวนให้มาทำร้านอาหารที่ห้องอาหารของโรงพยาบาล ทำให้ดิฉันได้ใกล้ชิดกับท่านมากขึ้น เพราะท่านจะแวะมารับประมานอาหารในทุกวันทำงานและวันหยุด ท่านมักจะรับประทานอาหารง่ายๆ แต่ถูกหลักโภชนาการ ขณะรับประทานก็จะพูดคุยสนุกสนาน ท่านมักหัวเราะและยิ้มอย่างมีความสุข เมื่อเห็นพนักงานทยอยกันมารับประทานอาหาร ภายในนั้นท่านรักและเอ็นดูเหมือนลูกๆ และทักทายทุกคนอย่างสนิทสนม อาหารที่ท่านรับประทานเป็นประจำมี สลัดเต้าหู้ แกงเนื้อ ไข่พะโล้ ข้าวผัดกุ้งแห้งไข่ดาว หมี่กรอบ สตูลิ้นหมู ขนมหวาน และผลไม้ต่างๆ บางครั้งลูกๆพนักงานนำอาหารมาฝากท่านก็จะรับประทานอย่างเต็มใจ ให้คนที่นำมาฝากดีใจ ท่านให้ความรักและเมตตาต่อทุกคน ไม่ว่าจะเป็นแพทย์ พยาบาล พนักงานระดับไหน จนทุกคนเคยชินกับการเรียกขานท่านว่า **"คุณพ่อ"**

คุณพ่อประสิทธิ์ มารับประทานอาหารที่พญาไท ๑ เป็นประจำ เกือบจะเรียกได้ว่าจนถึงวาระสุดท้ายก่อนท่านจะป่วยหนัก ยังจำได้ว่ากลุ่มที่ดูแลใกล้ชิดท่านมารับประทานอาหารกลางวันกับท่านตามปกติ ท่านยังพูดคุยหัวเราะกันอย่างสนุกสนาน เอ่ยปากว่า **"ทีหลังเราอย่าไปทานที่อื่นกันเลย มาทานที่ห้อง ๔๔๐ ดีกว่า"** หลังจากนั้นอีกไม่กี่วันท่านก็ป่วย พวกเรามาเฝ้าท่านกันเป็นประจำทุกวัน โดยไม่คิดว่าครั้งนี้จะเป็นครั้งสุดท้าย เพราะท่านเคยบอกว่า **"พ่อจะอยู่จนอายุ ๑๐๘ ปี"** ไม่อยากให้มีวันที่ท่านต้องจากไป แต่ท่านก็จากเราไปอย่างสงบเหมือนคนนอนหลับ ต่อจากนี้ไม่มี คุณพ่อประสิทธิ์ ที่รักยิ่งของพวกเราทุกคนอีกแล้ว คุณพ่อผู้มีลูกมากมายและให้ความรักความเมตตาปรานีต่อทุกคนเสมอกัน

สุดท้ายนี้ ขอให้กุศลผลบุญที่คุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์ บำเพ็ญไว้ และที่เราทั้งหลายได้บำเพ็ญอุทิศให้ จงดลบันดาลให้ดวงวิญญาณของคุณพ่อไปสู่สุคติในสัมปรายภพด้วยเทอญ.

ขวัญใจ รัตนวิชา

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

สูตรอาหารที่คุณพ่อโปรด

สลัดเต้าหู้

เครื่องปรุง

- เต้าหู้ขาว 1 แผ่น
- ผักกาดแก้ว
- หอมใหญ่
- มะเขือเทศ
- แตงกวา

ส่วนผสมน้ำสลัด

- น้ำส้มสายชู $\frac{1}{4}$ ถ้วยตวง
- เกลือป่น $\frac{1}{2}$ ช้อนชา
- น้ำตาลทราย 1 ช้อนโต๊ะ

วิธีทำ

1. นำเต้าหู้ขาวไปทอดให้เหลือง จัดผักสลัด ผักกาดแก้ว หอมใหญ่ มะเขือเทศ แตงกวา
2. นำเต้าหู้ที่หั่นไว้วางข้างหน้าแล้วราดน้ำสลัด

แกงเนื้อพริกแกงเขียว (เมนูโปรดของคนไข้และพนักงานพญาไทด้วย)

เครื่องปรุง

- เนื้อวัว 1 กิโลกรัม
- หัวกะทิ 3 ถ้วย
- หางกะทิ 4 ถ้วย
- พริกชี้ฟ้าเหลืองแดง 10 เม็ด
- ใบโหระพา $\frac{1}{2}$ ถ้วย
- ใบมะกรูด 4 ใบ
- ตะไคร้หั่น 1 ช้อนโต๊ะ
- รากผักชี 1 ช้อนชา
- ข่า 1 ช้อนชา
- กระเทียมหั่น 2 ช้อนโต๊ะ
- หอมแดงหั่น 2 ช้อนโต๊ะ
- ผิวมะกรูดหั่น $\frac{1}{2}$ ช้อนชา
- ผักชี 1 ช้อนโต๊ะ
- ยี่หร่า 1 ช้อนชา
- พริกขี้หนู 30 เม็ด
- พริกไทย 10 เม็ด
- เกลือป่น $\frac{1}{2}$ ช้อนชา
- กะปิ 1 ช้อนโต๊ะ
- มะเขือพวง $\frac{1}{2}$ กิโลกรัม

วิธีทำ

1. หั่นเนื้อเป็นชิ้น รวนในกระทะให้เนื้อเปื่อย
2. ผัดเครื่องแกงกับหัวกะทิจนหอม
3. ใส่เนื้อลงผัด ใส่กะทิที่เหลือ ใส่หม้อตั้งไฟ พอเดือดใส่น้ำปลา มะเขือพวง ใบมะกรูด ใบโหระพา

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ข้าวผัดกุ้งแห้ง ไข่ดาว

เครื่องปรุง

- ข้าวสวย 1 ถ้วย
- กุ้งแห้งป่น $\frac{1}{2}$ ขีด
- กากหมู 1 ช้อนโต๊ะ
- มะม่วงซอย 1 ช้อนโต๊ะ
- มะนาวฝาน 1 ชิ้น
- กระเทียมสับ 1 ช้อนชา

วิธีทำ

เจียวกระเทียมให้หอม ใส่ข้าว กุ้งแห้ง กากหมู คนให้ทั่วกัน ตักใส่จาน โรยมะม่วงซอย วางมะนาว 1 ชิ้น

ไข่พะโล้

เครื่องปรุง

- ไข่ 25 ใบ
- สันคอหมู 1 กิโลกรัม
- เต้าหู้ขาว 1 แผ่น
- กระเทียมโขลกละเอียด 1 ช้อนโต๊ะ
- รากผักชีโขลกละเอียด 1 ช้อนโต๊ะ
- พริกไทยป่น 1 ช้อนชา
- น้ำตาลปีบ $\frac{1}{4}$ ถ้วย
- เกลือ 1 ช้อนโต๊ะ
- ซีอิ๊วขาว $\frac{1}{4}$ ถ้วย
- ซีอิ๊วดำ 2 ช้อนโต๊ะ
- น้ำ 4 ถ้วย
- น้ำมันพืช 2 ช้อนโต๊ะ

วิธีทำ

1. ต้มไข่ให้สุก ปอกเปลือกออก
2. นำสันคอหมูมาหั่นเป็นสี่เหลี่ยมขนาด 1 นิ้ว
3. ใส่น้ำมันในกระทะ ตั้งไฟให้ร้อน ใช้ไฟกลาง
4. ใส่กระเทียม รากผักชี พริกไทยที่โขลกไว้ลงผัดพอเหลืองหอม
5. ใส่น้ำตาลปีบลงผัดต่อจนเหนียว
6. ใส่หมูลงผัด พอสุกตักใส่หม้อ เติมน้ำ
7. ปรุงรสด้วยเกลือ ซีอิ๊วขาว ซีอิ๊วดำ เคี่ยวให้เครื่องปรุงซึมในเนื้อไข่

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

หมี่กรอบ

เครื่องปรุง

• เส้นหมี่	300	กรัม
• เนื้อหมูหั่นชิ้นเล็กๆ	$\frac{1}{2}$	ถ้วย
• กุ้งสดแกะเปลือกหั่น	$\frac{1}{2}$	ถ้วย
• เต้าหู้เหลืองหั่นชิ้นเล็กๆ ทอดกรอบ	2	แผ่น
• หอมแดงสับละเอียด	1	ช้อนโต๊ะ
• กระเทียมสับละเอียด	1	ช้อนโต๊ะ
• กระเทียมดองหั่นบางๆ	2	หัว
• ถั่วงอก	200	กรัม
• กุยช่ายหั่นท่อนสั้นๆ	300	กรัม
• ผิวส้มซ่าหั่นละเอียด	1	ช้อนโต๊ะ
• เต้าเจี้ยว	2	ช้อนโต๊ะ
• น้ำตาลทราย	$\frac{1}{2}$	ถ้วย
• น้ำส้มสายชู	$\frac{1}{4}$	ถ้วย
• พริกป่น	2	ช้อนชา
• น้ำส้มซ่า	2	ช้อนโต๊ะ
• น้ำปลา	$\frac{1}{4}$	ถ้วย
• น้ำมันพืช	3	ถ้วย
• พริกชี้ฟ้าเหลือง แดง หั่นเส้นยาว	3	เม็ด
• ผักชีเด็ดใบ	2	ต้น

วิธีทำ

1. เส้นหมี่แช่น้ำไว้ 5 นาที สงขึ้นให้สะเด็ดน้ำ
2. ใส่น้ำมันในกระทะ 3 ถ้วย รอให้น้ำมันร้อน ทอดไฟอ่อน
3. ใส่เส้นหมี่ทีละน้อย ทอดให้เหลืองกรอบ ตักขึ้นให้สะเด็ดน้ำมัน
4. ใส่น้ำมัน $\frac{1}{4}$ ถ้วยในกระทะ ตั้งไฟให้ร้อน ใส่หอมแดงสับ กระเทียมสับ ลงผัดให้หอม
5. ใส่หมู กุ้ง ปรุงรสด้วยเต้าเจี้ยว น้ำปลา น้ำตาล พริกป่น น้ำส้มสายชู ผัดจนข้น
6. ใส่น้ำส้มซ่า ชิมให้ได้ 3 รส
7. ใส่เส้นหมี่ลงเคล้าเบาๆ ให้ส่วนผสมเคลือบเส้นหมี่ให้ทั่ว
8. ใส่เต้าหู้ที่ทอดกรอบไว้ก่อน ตักใส่จาน โรยผิวส้มซ่า กระเทียมดองซอย พริกเหลือง/แดงซอย ใบผักชี จัดกับถั่วงอก ใบกุยช่าย

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

กล้วยไข่เชื่อม

เครื่องปรุง

• กล้วยไข่ห่ามลูกเล็กๆ	1	หวี
• น้ำตาลทราย	3	ถ้วย
• น้ำ	2	ถ้วย

วิธีทำ

1. ผสมน้ำตาลกับน้ำใส่กระทะทองเหลือง
2. ตั้งไฟพอละลาย และกรองใส่กระทะ ตั้งไฟต่อ
3. เคี่ยวจนน้ำตาลข้น ปอกเปลือกกล้วยใส่ลงในน้ำเชื่อมเดือด
4. เมื่อกล้วยเหลือง กลับอีกด้านหนึ่งลง
5. รอให้กล้วยยืดตัว ตักใส่จาน

มันเชื่อม

ส่วนผสม

• มันเทศหัวเล็กๆ	1	กิโลกรัม
• น้ำตาลทราย	3	ถ้วย
• น้ำ	3	ถ้วย
• น้ำปูนใส	3	ถ้วย

วิธีทำ

1. ล้างมันเทศให้สะอาด ปอกเปลือก ผ่าตามยาว
2. แช่น้ำปูนใสไว้ 30 นาที ล้างให้สะอาด เอาขึ้นให้สะเด็ดน้ำ
3. ใส่น้ำลงกระทะทองเหลือง ตั้งไฟพอร้อน
4. ใส่น้ำตาล คนพอละลาย แล้วกรองใส่กระทะ ตั้งไฟพอเดือด
5. ใส่มันลงเชื่อม พลิกกลับบ้าง
6. พอน้ำตาลเริ่มข้น ลดไฟลง เชื่อมจนชิ้นมันใส ตักใส่จาน

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ความทรงจำจากการดำเนินชีวิตประจำวัน ของคุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์

เริ่มต้นตั้งแต่ตื่นนอน
ยามล้างหน้า ใช้คาถาว่า "พุทโธ สุคโต น ชาลีติ" ๓ ครั้ง
ยามล้างตา ใช้คาถาว่า "จัตรารี" ข้างละ ๓ ครั้ง
แล้วลูบผม ใช้คาถาว่า "ชัยยะ มังคลัง" ๓ ครั้ง

ท่านเคยเขียนแจกให้ลูกๆ จดจำนำไปปฏิบัติด้วยลายมือของท่าน พร้อมอวยพรให้เกิดชัยมงคลแก่ตนเอง

คุณพ่อประสิทธิ์ ดำเนินชีวิตแบบเรียบง่าย ประหยัด อดออม จะไม่ประมาทต่อทุกสภาวการณ์ ท่านจะแนะนำสั่งสอนลูกๆทุกคน เรื่องประหยัด รู้จักเก็บออม มีน้อยให้ออมน้อย มีมากให้ออมมาก ท่านว่าต้องนับหนึ่งให้ได้ก่อน จึงจะนับสอง สาม สี่ ต่อไปได้ และชีวิตคนเราทุกคนนั้นไม่แน่นอน ไม่อาจหยั่งรู้ได้ว่าวันข้างหน้าเราจะต้องพานพบกับอุปสรรคอันใดบ้าง (ประมาณว่าเตรียมความพร้อมทุกสถานการณ์) คุณพ่อประสิทธิ์เป็นคนที่ตรงต่อเวลา และรักษาเวลามากๆ ยามมีนัดไม่ว่าคนๆ นั้นจะเป็นเด็กกว่าหรือผู้ใหญ่กว่า เพราะต้องให้เขาเห็นว่าเราเป็นคนจริงจัง จริงใจ น่าเชื่อถือ ทั้งนี้เพื่อเพิ่มค่าให้กับตัวเราเอง การรับประทานอาหารต้องตรงต่อเวลา ในปริมาณไม่มาก และรับประทานได้ทุกๆ อย่าง (ไม่มีอะไรที่โปรดปรานเป็นพิเศษ) ผู้ดูแลที่รู้ใจจะจัดอาหารหมุนเวียนไปเรื่อยๆ ตามหลักโภชนาการ สิ่งที่คุณพ่อโปรดคือ ผลไม้ เช่น มังคุด มะม่วงเขียวเสวย มะปราง (จัดให้เท่าไหร่ก็หมด)

การแต่งกายของคุณพ่อประสิทธิ์ ต้องสุภาพเรียบร้อย สะอาด เรียกได้ว่าทุกกระเบียดนิ้ว ไม่ชอบคนที่ไว้หนวดไว้เครา หรือแต่งกายรุงรัง ท่านรักษาสุขภาพมากๆ ไม่ดื่มเหล้า ไม่สูบบุหรี่ ถ้าเห็นพนักงานคนใดสูบบุหรี่ ท่านจะสอนเสมอว่าให้เลิกเสีย เพราะมันเป็นสิ่งที่ไม่ดี เสียทั้งเงินและสุขภาพ ตลอดทั้งสังคมก็รังเกียจด้วย คุณพ่อประสิทธิ์จะหาเวลาออกกำลังกายสม่ำเสมอ จนบางอย่างเป็นกิจวัตรประจำวัน เช่น เล่นกอล์ฟ

หลักการทำงานของคุณพ่อประสิทธิ์ มีงานอะไรก็ให้รีบลงมือทำเลยทันที ไม่ต้องจดๆ จ้องๆ ทำเสร็จแล้วเวลาที่เหลือจะได้คิดอ่านหาสิ่งอื่นๆ ทำ จะได้เกิดประโยชน์สูงสุดในชีวิต ท่านพูดเสมอว่างานทุกอย่างไม่ต้องเสียเวลาทำ feasibility study ให้เสียเวลาและเงินทอง คิดให้รอบคอบว่าอะไรควรไม่ควรแล้วก็ลงมือทำไปเลย เพราะงานทุกงาน โครงการทุกโครงการทำไปก็มีปัญหาด้วยกันทั้งนั้น อยู่ที่ว่าเราจะแก้ไขปัญหาเหล่านั้นอย่างไร ทุกปัญหามีทางออก ถ้าหาทางออกที่เหมาะสมไม่ได้ให้ถาม หรือปรึกษาผู้รู้เพื่อหาทางออกให้พบ

คุณพ่อไปทำงานแต่เช้า ไปตรวจตราความเรียบร้อยด้วยตนเอง พบอะไรไม่ชอบมาพากลก็จะซักถามผู้ที่เกี่ยวข้อง พนักงานส่วนใหญ่จะกลัวคุณพ่อ สังเกตได้จากเวลาคุณพ่อเดินไป-มาตรวจตราสถานที่ทำงาน ถ้าหลบเลี่ยงได้หลายคนจะหลบ ผมเคยสอบถามพนักงานด้วยกันว่าหลบทำไม หลายคนตอบว่ากลัว ครั้นถามต่อว่ากลัวอะไรกลับตอบคล้ายๆ กันว่าไม่รู้ (คงเป็นบารมีของคุณพ่อท่านกระมัง)

ในชีวิตการทำงานแม้หลังเกษียณ คุณพ่อประสิทธิ์ ไม่เคยอยู่นิ่งๆ ท่านเคลื่อนไหวไป-มาตลอด แม้กระทั่งวันหยุดแทบไม่มี เพราะท่านคิดเรื่องงานอยู่ตลอดเวลา แทบเรียกได้ว่าทุกลมหายใจ (สังเกตได้จากการสั่งงานในภาระหน้าที่ของแต่ละคน ท่านจะติดตามสม่ำเสมอและเพิ่มเติมอยู่ตลอด)

อย่างไรก็ดี คุณพ่อก็ไม่ลืมแบ่งเวลาสำหรับญาติสนิทมิตรสหาย ท่านจะมีนัดรับประทานอาหารที่ตึกอำนวยการห้องประชุมชั้น ๖ โรงพยาบาลพญาไท ๑ ทุกเดือน กับพรรคพวกที่เคยทำงานกระทรวงมหาดไทยด้วยกัน ในระยะหลังๆ รุ่นเดียวกันมาไม่ไหวหรือเสียชีวิตไปบ้างก็จะนัดรุ่นหลังๆ ถัดลงมา เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นรวมทั้งความเป็นไปของสังคม และบ้านเมือง วันหยุดเสาร์-อาทิตย์ คุณพ่อประสิทธิ์ จะเล่นบริดจ์กับเพื่อนๆ ๔-๖ คน ท่านบอกว่าช่วยให้สมองแล่นไม่หลงลืมง่าย ผมทำงานรับใช้คุณพ่อมา ๑๕ ปี เรื่องการคิดคำนวณตัวเลขคุณพ่อเกือบจะไม่ใช้เครื่องคิดเลขเลย แถมยังคิดได้เร็วและแม่น คุณพ่อมักจะพูดว่า "ใช้ทำไมเครื่องคิดเลข มันทำให้ตัวเราไม่ประเทืองปัญญา"

เรื่องที่คุณพ่อประสิทธิ์ภูมิใจมากและเคยเล่าให้ฟัง คือการสอบไล่ได้เกียรตินิยม จากโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย และบางปีสอบพาสชั้นได้ด้วย ในช่วง ม.๔-ม.๘ และอีกเรื่องที่ภาคภูมิใจไม่น้อยก็คือ อายุ ๘๐-๙๐ แล้วผมไม่หงอก ฟันไม่หลุด สายตายังดี หูก็ไม่หนวก (แม้ถึงวันสิ้นอายุไขเมื่ออายุ ๙๕ ปีกับ ๕ เดือน ผมของคุณพ่อประสิทธิ์ ยังดำมากกว่าขาว) เคล็ดลับของคุณพ่อมีอยู่ ๓ อย่าง คือ

คุณพ่อท่องคาถายามเช้า ตามที่กล่าวมาเบื้องต้น

ใช้ดอก ก้าน ใบ ของต้นพุระหง บดละเอียดรวมกัน เก็บไว้ทาบนศีรษะเป็นประจำ และใช้น้ำมันใส่ผมยาร์ดเลย์ ชนิดอมตะนิรันดร์กาล

คุณพ่อประสิทธิ์ คิดถึงลูกๆ ที่เคยทำงานอยู่ด้วยกันท่านคิดแม้กระทั่งจะทำโครงการหลังเกษียณของพนักงาน หรือผู้สูงอายุหลังเกษียณอื่นๆ จะมาอยู่ร่วมกันก็ยินดี โดยซื้อที่ดินไว้ที่จังหวัดนครปฐม ๕๗๐ ไร่ ในความตั้งใจของท่าน ท่านจะถมที่ให้เสร็จ ปลูกบ้านให้อยู่ในที่ดินตรงนี้ใครใคร่อยากทำอะไรทำ เช่น ปลูกข้าว ปลูกผัก ไม้ผล เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา เลี้ยงหมู ยามออกดอกออกผลก็ใช้เลี้ยงพลเมืองในโครงการนี้ ใครมีเงินช่วยเงิน ใครมีของช่วยของ ใครไม่มีไม่ต้องออก ในส่วนที่เหลือส่งขายให้กับโรงพยาบาลพญาไท ๑, ๒, ๓, ๔ พญาไทจักรวรรดิ์ และเครือพญาไท ตลอดทั้งมหาวิทยาลัยรังสิต พืชผัก พืชผล สัตว์เลี้ยงทั้งหมดปลอดสารพิษ ความฝันของท่านกว้างไกล เปิดโอกาสให้ผู้ประกอบธุรกิจชาวบ้าน ใครไม่มีที่อยู่อาศัยให้มาอยู่ด้วยกัน ทั้งนักเขียน นักศึกษา ใครอยากมาหาเกร็ดความรู้จากผู้ที่มีประสบการณ์หลากหลายก็ยินดี ทางด้านสุขภาพอนามัย จะระดมนักเรียนพยาบาล แพทย์มาช่วยดูแลคนในชุมชนนี้ด้วย ใครตายก็เผากันไป ท่านชี้ไปที่วัดที่อยู่ใกล้ๆ ในหลักการของท่านพื้นที่ตรงนั้นเพาะปลูกทำกินได้จนตายห้ามขาย เสียดายเหลือเกินที่คุณพ่อมาล้มป่วยเสียก่อนที่โครงการนี้จะแจ้งเกิด มีเพียงการถมที่บางส่วน และสิ่งปลูกสร้างเพียง ๑ หลัง ๑๒ ห้อง

ในการป่วยครั้งที่ ๑ คุณพ่อป่วยหนักพักอยู่ในห้อง I.C.U. โรงพยาบาลพญาไท ๑ ประมาณ ๒ เดือนกว่าๆ นอกจากลูกหลานแล้ว มีผมและพี่ขาวดูแล พร้อมทั้งพี่ปราณี ป้าเกษ ป้าขวัญ พยาบาล และแพทย์เจ้าของไข้ ตามความเห็นของแพทย์เจ้าของไข้บอกว่าให้ทำใจ เว้นเสียแต่จะมีปาฏิหาริย์ แต่ในที่สุดคุณพ่อประสิทธิ์ก็ฟื้นลืมตาขึ้นมา ในขณะนั้นคุณพ่อพูดไม่ได้ และขยับแขนขาได้ข้างซ้ายเท่านั้น อีกซีกหนึ่งเป็นอัมพฤกษ์ ในชั้นแรกคุณพ่อจะนอนมองผู้คนที่มาเยี่ยม และมองดูสิ่งต่างๆอยู่รอบตัวท่านเอง จนพอจะลำดับเหตุการณ์ต่างๆทั้งหมดได้ วันหนึ่งคุณพ่อมองมาที่ผมแล้วพยักหน้าเรียก ท่านพยายามจะพูดแต่ไม่มีเสียงเปล่งออกมา เมื่อผมก้มหน้าลงไปใกล้ๆ ท่านโน้มแขนข้างที่ใช้การได้มาขัดไว้ที่คอของผม พร้อมทั้งทำท่าทางให้พยุงท่านลุกขึ้นนั่ง จากนั้นยังไม่พอ ท่านพยายามหมุนตัวขยับลงจากเตียง แล้วค่อยๆเดินรอบเตียง ทีแรกมีผมกับพี่ขาวเท่านั้นที่รู้เห็นเป็นใจ เพราะไม่กล้าขัดใจคุณพ่อ แต่ยังไม่กล้าบอกใครๆ ว่าพาคุณพ่อเดิน ๓ วันแล้ว เพราะยังไม่มีคำสั่งจากแพทย์และพยาบาล เกรงว่าถ้าเกิดอะไรขึ้นมาเขาจะตำหนิเอาได้ อาจกล่าวได้ว่าคุณพ่อประสิทธิ์ ท่านรู้ดีในทุกๆเรื่อง แม้ในยามที่เพิ่งจะฟื้นขึ้นมา ท่านทราบขั้นตอนการปฏิบัติต่างๆเป็นอย่างดี ทำให้ผมทึ่งในสติปัญญาของท่านมากๆ หลังจากนั้นก็เรื่องกายภาพบำบัด ซึ่งคุณพ่อผู้ไม่ยอมแพ้มีความบากบั่นขยันมากๆ จนกระทั่งแข็งแรงดี ตีกอล์ฟได้อีก จะมีบ้างก็บางระบบที่ยังไม่ฟื้นตัวเต็มที่ เช่น กล้ามเนื้อใบหน้าและการขับถ่าย

การล้มป่วยครั้งที่ ๒ เป็นเวลาประมาณ ๑ เดือน ถึงจะไม่รุนแรงเหมือนครั้งแรก แต่ด้วยอายุของคุณพ่อทำให้ฟื้นตัวช้าลง หลังจากหายป่วยก็จะนั่งรถเข็นเป็นส่วนใหญ่ หากเดินก็ต้องประคองตลอด เพราะกำลังขาจะได้อยู่ประมาณ ๔๐-๕๐%

จนกระทั่งป่วยครั้งที่ ๓ คุณพ่อต้องพำนักที่ห้อง C.C.U. ชั้น ๒ โรงพยาบาลพญาไท ๑ ประมาณ ๑ อาทิตย์ก็สิ้นบุญ สิริอายุได้ ๙๕ ปี ๕ เดือน คุณพ่อจากไปในโรงพยาบาลพญาไท ๑ ที่ท่านสร้าง ท่ามกลางความรักและอาลัยของคนไข้ แพทย์ พยาบาล และพนักงานที่พากันมาส่ง ถ้าท่านยังมีชีวิตอยู่ ภาพที่เราเห็นคงเป็นคุณพ่อที่ยิ้มแย้มบนรถเข็นและโบกมือให้ทุกคนจนลาลับไป

กราบคุณพ่อด้วยความเคารพรักอย่างสูง

สุริยะ สีเหลือง (อาร์ต)

หลอดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

คุณพ่อประสิทธิ์ผู้สร้างสรรค์

คุณพ่อประสิทธิ์ เป็นปูชนียบุคคลผู้มีความเมตตากรุณาต่อพนักงานและผู้ที่ทำงานบริการที่เกี่ยวข้องกับเครือพญาไทมาโดยตลอด มีความสม่ำเสมอในไมตรีจิตมิตรภาพโดยไม่เลือกชนชั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มที่เคยมีโอกาสรับใช้ใกล้ชิด จัดอาหารการรับประทานให้ท่านที่ห้องอาหารของโรงพยาบาลพญาไท ๑ รวมทั้งดูแลมิตรสหายและผู้มาเยือนเป็นแขกของท่าน

ดิฉันเป็นคนหนึ่งที่อยู่ในกลุ่มบุคคลที่ติดสอยห้อยตาม ได้รับฟังเรื่องราวประวัติชีวิตและการต่อสู้ตลอดจนเกร็ดความรู้ต่างๆ จากท่าน ซึ่งหลายอย่างได้ใช้เป็นคติพจน์ในการดำรงชีวิตให้มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น

เท่าที่พวกเราได้รู้จักและเคารพนับถือท่าน คุณพ่อประสิทธิ์เป็นผู้ที่ชีวิตวันหนึ่งมีมากกว่า ๒๔ ชั่วโมง เนื่องจากทุกลมหายใจของท่าน คือหน้าที่ คือการงาน คือการใช้ความคิดริเริ่ม ที่แตกตัวอยู่ตลอดเวลา คนเราแทบทุกคน ในวัยเกษียณ คือการพักผ่อน การทำงานอดิเรก การท่องเที่ยว แต่สำหรับคุณพ่อ การเกษียณ คือการเริ่มชีวิตใหม่ที่ท้าทายกว่าเดิม ซึ่งคงมีเรื่องราวให้อ่านในหนังสืออนุสรณ์นี้มากมาย

ในที่นี้จึงขอกล่าวถึงงานสร้างสรรค์ส่วนที่ท่านภาคภูมิใจและเล่าสู่กันฟังเสมอ คือ ความเป็นผู้มีบารมี มีโอกาสได้สร้างปูชนียสถานของสมเด็จพระมหากษัตราธิราชเจ้าของประเทศไทยถึง ๒ พระองค์ด้วยกัน คือ สมเด็จพระบรมรูปทรงม้า (สมเด็จพระปิยมหาราช) ณ หน้าศาลากลางจังหวัดสมุทรสงคราม และสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ที่หน้าโรงพยาบาลพญาไท ๓ ทั้งนี้ โดยพระบรมรูปทรงม้านั้นได้ใช้วัสดุก่อสร้างพื้นบ้านแบบพอเพียง คือ ใช้กาบมะพร้าวผสมปูนปลาสเตอร์เป็นหลัก ออกแบบโดยครูช่างศิลปะของจังหวัด ได้รูปทรงสง่างามและคงทนถาวร ใช้บวงสรวงสักการะมาจนถึงปัจจุบัน สำหรับรูปหล่อสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชประทับราชบัลลังก์ ก็เป็นที่เคารพสักการะของชาวพญาไท ๓ และบุคคลทั่วไปในละแวกนั้น

นอกจากนี้ คุณพ่อยังอัญเชิญพระพรหมประดิษฐานไว้ที่โรงพยาบาลพญาไท ๑ และพญาไท ๒ พร้อมทั้งมณฑปพระศรีศาสดา ไว้เป็นมิ่งมงคลของมหาวิทยาลัยรังสิตอีกด้วย ซึ่งนับว่าท่านได้นำมิ่งมงคลมาสู่ชีวิตของคนไข้ พนักงาน และครูอาจารย์อย่างใหญ่หลวง

ในช่วงสุดท้ายของชีวิต เราได้ติดตามท่านไปในที่ต่างๆ ซึ่งท่านไปออกกำลังกาย ไปพักผ่อน ไปเยี่ยมญาติสนิทมิตรสหาย และไปเยี่ยมจังหวัดที่ท่านเคยเป็นผู้ว่าราชการมาก่อน เช่น ไปที่สมุทรสงครามท่านก็จะไปแวะสักการะอนุสาวรีย์พระบรมรูปทรงม้า แวะรับประทานอาหารทะเล และไปเยี่ยมเยียนเพื่อนพ้อง ผู้นับถือ เช่น คุณหมอธนา เอียการนา คุณสมใจ ชัยชวลิต เป็นต้น บางครั้งก็ไปเยี่ยมญาติไกลถึงทางใต้

ขอกราบขอบพระคุณ ที่คุณพ่อให้โอกาสในการศึกษาเรียนรู้ในสิ่งที่มีประโยชน์กับชีวิตหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิถีชีวิตที่พอเพียง ซึ่งลูกหลานจะขอปฏิบัติตามเพื่อชีวิตที่ยั่งยืนและมีคุณค่าต่อสังคมตามควรแก่อัตภาพ ขอให้ดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ของคุณพ่อไปสู่สุคติ ณ สัมปรายภพตามอานุภาพแห่งกุศลผลบุญที่คุณพ่อเพียรประกอบไว้ด้วยเทอญ

ด้วยความเคารพและนับถืออย่างสูง

เกษิณี เกษตรชนม์ อัมภา โรซาพิทักษ์

ข้อคิดจากคุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์

คุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ที่ผมมีโอกาสได้ดูแลรับใช้ใกล้ชิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบั้นปลายของชีวิต ท่านเป็นผู้ที่เมตตาให้ความคิด คำปรึกษา และแนวทางดำเนินชีวิตที่เหมาะควรกับทุกๆ คนที่ใกล้ชิดท่าน หลายคนที่เคยพบท่าน ทำงานใต้ความดูแลของท่านมักจะกลัวไม่กล้าเข้าใกล้ เพราะจะทราบสรรพคุณดีว่าท่านเจ้าระเบียบและดูน่าเกรงขาม ผมเองครั้งแรกที่พบท่านก็รู้สึกหวาดๆ ทำอะไรไม่ถูกเหมือนกัน แต่พอได้รับใช้ใกล้ชิดกลับพบว่าท่านเป็นครูชั้นเอกทีเดียว ท่านจะเริ่มบทเรียนโดยแนะนำให้เรารู้จักตัวตนของเราเสียก่อน ว่าเราต้องมาทำอะไร ให้ทราบหน้าที่ความรับผิดชอบของเราโดยละเอียด และเมื่อทราบจุดมุ่งหมายแล้วก็ให้เริ่มต้นปฏิบัติเลย โดยไม่ต้องรอให้ออกคำสั่ง ท่านว่าทุกๆ คนที่มาทำงานก็โตกันแล้ว

สิ่งแรกที่ท่านแนะนำปลูกฝังเรา คือเรื่องคำพูด ท่านว่าจะพูดอะไรต้องคิดให้รอบคอบเสียก่อน และต้องรู้จริงในสิ่งที่เราจะพูดหรือสื่อสารกับบุคคลอื่น เมื่อพูดออกไปแล้วจะต้องจดจำทั้งคำพูดที่พูดออกไป พูดกับใคร ชื่ออะไร อยู่ที่ไหน ดังนั้น ต้องฝึกความตั้งใจจำให้เป็นเลิศ ไม่ใช่พูดออกไปแล้วสองสามวันก็ลืม ท่านต้องการคนทำงานที่พร้อมทั้งกายและใจ คนไม่เต็มคนท่านไม่เลือกเอามาทำงานด้วย นี่คือจุดเริ่มต้นในวันที่ได้พบท่าน ได้พูดคุยกับท่านถ้อยคำและสายตาจริงจังของท่านนั้นหลายๆ คน คงทราบกันดีว่าน่าเกรงขาม แต่ในส่วนลึกๆ แล้ว ท่านมีความเมตตาสูง

ในการทำงาน ท่านเป็นนักปกครองชั้นยอด มีปัญหาอะไรจะไม่ถามตรงๆ จะเปิดโอกาสให้พูดคุยระบายถึงอุปสรรคข้อขัดข้องคับแค้น ถ้าพบว่าหาทางออกไม่ได้ท่านก็จะแนะนำแนวทางแก้ไข และที่สำคัญอย่างยิ่งคือการติดตามผล ท่านจะรอรับฟังรายงานแทบทุกเรื่อง จะสำคัญแค่ไหนมากน้อยเพียงไรก็ต้องรายงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานคล่องตัวและทันการ

ในโอกาสนี้จึงอยากจะขอนำคำสั่งสอนที่ท่านเคยเมตตาชี้แนะไว้ มาเป็นประโยชน์แก่การดำรงชีวิตของลูกหลานรุ่นหลัง

การรักษาสุขภาพ...ท่านจะย้ำเสมอว่า ไม่มีใครจะมาเป็นห่วงเป็นใยดูแลเราเท่ากับตัวของเราเอง สุขภาพร่างกายของเราจะสมบูรณ์แข็งแรงหรืออ่อนแอก็อยู่ที่เรา ท่านจะพร่ำบอกกับทุกคนว่า เรื่องเหล้า เรื่องบุหรี่นั้นไม่ดีต่อสุขภาพ และยังสิ้นเปลืองมีแต่พิษภัย ท่านเองไม่เคยนำตัวเข้าไปเกี่ยวข้องแม้แต่น้อย นอกจากนี้ ต้องกินอาหารให้ครบทุกหมู่ ออกกำลังกายสม่ำเสมอ ขับถ่ายให้เป็นเวลา รู้จักฝึกการนอน เมื่อถึงเวลาจะพักผ่อนให้โยนเรื่องงานทิ้งไป ทำจิตใจให้สงบเพื่อที่จะหลับให้สนิท พอตื่นขึ้นมาร่างกายและจิตใจก็จะพร้อมที่จะทำงานได้ทุกเวลา

การแต่งกาย...คุณพ่อประสิทธิ์ ได้ชื่อว่าแต่งตัวดี มีรสนิยม ท่านเองจะพิถีพิถันในการแต่งกายพอสมควร ว่ากันตั้งแต่เท้าจรดศีรษะเลยก็เป็นได้ หลังจากอาบน้ำชำระร่างกายเรียบร้อยแล้ว อันดับแรกท่านจะเช็ดเท้าจนแห้ง ท่านเห็นว่าสุขภาพเท้าเป็นเรื่องสำคัญที่หลายคนอาจมองข้าม ท่านเปรียบให้ฟังว่า เท้าเปรียบเสมือนยางรถยนต์ รถน้ำมันหมดยังเข็นกันไปได้ แต่ทว่ายางแตกก็จบกันต้องจอดอยู่กับที่ การเช็ดเท้าแรงๆ คงเหมือนกับการนวดเท้าเพื่อบำรุงรักษาสุขภาพและการทำงานของอวัยวะต่างๆ ของร่างกาย ที่ในปัจจุบันอยู่ในความนิยมกัน ท่านมองไปถึงรองเท้าว่าให้เลือกที่สวมแล้วพอดีเดินเหินสบาย ไม่ใช่เลือกที่ความสวยหรือเลือกยี่ห้อ ถ้าใส่แล้วกัดเท้าเดินไม่สบายก็ป่วยการ

ทางด้านเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย เรื่องเสื้อผ้าที่สวมใส่ คุณพ่อจะพิถีพิถันมาก เลือกที่ดูภูมิฐาน ทั้งสีสันและแบบต้องถูกกาละเทศะทั้งชุดทำงานและชุดลำลอง จนได้ชื่อว่าแต่งตัวดีมีรสนิยมมาโดยตลอด นอกจากนี้

หอสมุดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

เรื่องการดูแลรักษาผมท่านใช้น้ำมันยาร์ดเล่ย์ ซึ่งแม้ปัจจุบันเลิกผลิตยังต้องฝากซื้อมาจากอังกฤษ เมื่อใส่น้ำมันเสร็จท่านจะใช้หวีจุ่มน้ำแล้วหวีผมเสยไปด้านหลัง มือขวาจับหวีส่วนมือซ้ายลูบผมตามไป ขั้นตอนสุดท้ายท่านจะแสกข้างโดยดันหวีลงบนหนังศีรษะค่อนไปทางซ้ายเล็กน้อย คล้ายกับการเลื่อยไม้ และหวีจากแนวแสกไปทางขวาอีกครั้ง เป็นอันเสร็จกระบวนการ แต่ถ้าดูแล้วยังไม่ดีหรือมีผมเส้นใดชี้ไม่เป็นระเบียบก็จะเริ่มต้นใหม่กันหมดจนเป็นที่พอใจ หนวดเคราต้องโกนให้หมดจดทุกเช้า พนักงานที่ไว้หนวดหากเข้ามาในรัศมีสายตาของท่าน ท่านจะเรียกเข้ามาถามว่า ทำไมหน้าเราก็เท่านี้จะรักษาให้ดูเรียบร้อยไม่ได้หรือ ทำไมถึงปล่อยให้หนวดเคราขึ้นรุงรัง แล้วต่อไปจะวางระเบียบอะไรกับชีวิตตัวเองได้ล่ะ? ผมเองฟังแล้วก็เข็ดไม่ไว้หนวด สำหรับการตัดผมท่านถือฤกษ์ยามจะตัดเฉพาะวันอังคาร

การพัฒนาที่ดินเบื้องต้น...นอกเหนือจากการก่อสร้างซึ่งมีหลายท่านเขียนไว้แล้ว อีกเรื่องหนึ่งที่น่าสนใจซึ่งคุณพ่อเคยทำ คือ การพัฒนาเบื้องต้นจากที่ดินรกร้างว่างเปล่า ก่อนอื่นท่านจะสั่งให้ลงมือแผ้วถางแนวเขตของที่ดินทั้งแปลงโดยรอบก่อน แล้วค่อยๆ ปราบเข้าไปให้เรียบจนได้เห็นที่ดินทั้งแปลง จากนั้นท่านจะสั่งให้หาเสาปูน ๖ เหลี่ยม สูง ๑ เมตร ทาสีขาวสลับแดงที่หัวเสาปักไว้ตรงมุมแต่ละมุมของที่ดินก่อน แล้วตัวท่านเองจะยืนเล็งจากเสาต้นหนึ่งไปอีกต้นหนึ่ง เพื่อจะบอกตำแหน่งที่ของเสาต้นกลางที่จะปักลงใหม่ โดยไม่ต้องใช้กล้องส่องแบบวิศวกร ตัวอย่างเช่น บ้านที่หัวหมากของท่าน ซึ่งที่ดินรูปสี่เหลี่ยมก็จะมีเสาหัวขาวสลับแดงปักตรงมุมที่ดิน ๔ ต้น และปักระหว่างกลางด้านละ ๑ ต้น รวมเป็น ๘ ต้น หลายคนอาจสงสัยว่าทำไมต้องใช้เสา ๖ เหลี่ยม และต้องทาสีขาวสลับแดงที่หัวเสา ท่านให้เหตุผลง่ายๆ อย่างที่เราคาดไม่ถึง คือ สีขาว-แดงเรามองเห็นได้ในระยะไกล ส่วนด้านเหลี่ยมของเสาที่หันเข้าหาที่ดินแปลงนั้นให้เขียนเลขโฉนดที่ดินของแปลงดังกล่าว ฉะนั้น ถ้าเรามีที่ดิน ๒ แปลงติดกัน เสา ๑ ต้นก็จะเป็นที่เขียนเลขโฉนดได้ทั้ง ๒ ด้าน และถ้ามีที่ดิน ๔ แปลงอยู่ในตำแหน่งที่เป็นรูปกากบาท เสาเพียง ๑ ต้นนี้ก็จะเขียนเลขโฉนดได้ทั้ง ๔ แปลง

การกำหนดเข็มทิศชีวิตของบุตร...ท่านพูดว่าท่านเองให้ความสำคัญอย่างมาก เรื่องการเรียนตั้งแต่เล็ก เรื่องความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ เรื่องสาขาวิชาที่ศึกษาต่อต่างประเทศ ท่านเคยคุยกับผู้ใกล้ชนิดสนิทสนมเสมอว่าลูกของเราจะดำเนินชีวิตไปในทิศทางใดอยู่ที่เส้นทางที่เรามีส่วนเลือกให้เป็นผู้กำหนดแนวทางให้ แต่ก็ต้องอย่าลืมว่าตัวเราจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีที่ถูกต้องให้เขาได้เห็นก่อน และต้องให้เขามีโอกาสค้นพบตัวของเขาเองด้วย จนกระทั่งท่านได้ชื่อว่าเป็น "พ่อประชาธิปไตย" ของลูกทีเดียว

การเดินทาง...ท่านจะไม่บอกพนักงานขับรถว่าจะให้ไปทางไหน แต่ทุกคนก็เคยชินที่จะสำรวจว่าเส้นทางไหนใกล้และสภาพคล่องดีที่สุด เพื่อจะได้ประหยัดทั้งเวลาและน้ำมันรถ ในช่วงท้ายทุกวันท่านจะออกจากบ้านซอยอารีสัมพันธ์ ๒ ไปโรงพยาบาลพญาไท ๑ เพื่อทำกายภาพบำบัด ท่านจะไม่ใช้ทางด่วน ท่านว่าถ้าทุกคนไปทางด่วนแล้วเกิดอุบัติเหตุ ก็ต้องติดอยู่บนทางด่วนนั่นไปไหนไม่ทันการ แต่ถ้าวิ่งตามทางปกติ ถ้าเกิดมีปัญหาขึ้นมาก็พอจะหนีออกตามซอกซอยต่างๆ ได้มากมาย สำหรับการเดินทางไปต่างจังหวัด ท่านไม่เคยนั่งหลับแม้แต่ครั้งเดียว หากรู้ตัวทั่วพร้อมเสมอ สายตาท่านจะยอดเยี่ยมมาก ท่านมักจะถามไปตลอดทางว่าทางแยกนั้นทางแยกโน้นไปไหน ป้ายนั่นบอกว่าอะไร ก็เป็นอันว่าคนติดตามไม่มีใครหลับกันทั้งคณะจนถึงจุดหมาย

ส่วนอื่นๆ คงมีผู้ใกล้ชิดสนิทสนมเล่าไว้แล้ว ผมจึงขอฝากความทรงจำที่มีค่าไว้เพียงแค่นี้ ด้วยความเคารพนับถือและสำนึกในพระคุณของคุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์ อย่างไม่มีวันจะลืมเลือน

บรรพต ชัยอุดม

กราบเท้าท่านประสิทธิ์ ด้วยความรัก อาลัย และเคารพอย่างสูงสุด

ขาวได้มาอยู่กับท่านประสิทธิ์และคุณหญิงพัฒนา อุไรรัตน์ เมื่ออายุได้ ๗ ขวบ เมื่อ พ.ศ.๒๔๙๙ ขณะที่ท่านรับราชการเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี ต่อไปที่ปราจีนบุรี สมุทรสงคราม ปทุมธานี และย้ายมาอยู่กรุงเทพฯ เป็นจังหวัดสุดท้าย ท่านทั้งสองได้กรุณาเลี้ยงดู ให้ความรัก ดูแล เอาใจใส่ เหมือนลูกหลาน และส่งเสียให้เรียนจนจบมัธยมสูงสุด

เพื่อสนองพระคุณท่าน ขาวได้ดูแลปรนนิบัติรับใช้ท่านทั้งสองตลอดมา จนกระทั่ง วันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๓๘ คุณหญิงได้จากไป ท่ามกลางความเศร้าโศกเสียใจอย่างสุดซึ้ง รู้สึกเสมือนขาดร่มโพธิ์ร่มไทรไปนานถึง ๑๒ ปี ขณะนั้นท่านประสิทธิ์ อายุได้ ๘๔ ปี สุขภาพยังแข็งแรง ขับรถได้ ตีกอล์ฟ ไปเที่ยวต่างจังหวัด ทานอาหารนอกบ้าน และไปเยี่ยมเพื่อนเก่าๆ ได้

ต่อมาเมื่อ พ.ศ.๒๕๔๐ ท่านอายุ ๘๖ ปี ก็เริ่มป่วยหนักครั้งแรก มีอาการสับสนจำอะไรไม่ได้ ทำอะไรลงไปโดยไม่รู้ตัว เข่าอ่อน แพทย์ได้ตรวจพบว่าเส้นเลือดในสมองตีบ ต้องรักษาโดยฉีดยาละลายลิ่มเลือด ท่านต้องนอนใน CCU เป็นเดือน อาการของท่านหนักมาก คณะแพทย์และพยาบาล โรงพยาบาลพญาไท ๑ ได้ช่วยกันรักษาจนอาการทุเลาลงจึงขอกลับบ้าน แพทย์ได้จัดพยาบาลไปดูแลที่บ้านเพราะท่านยังเดินไม่ได้ดี และต้องมาทำกายภาพบำบัดทุกวัน ท่านต้องนั่งรถเข็นอยู่หลายเดือน ความที่ท่านอดทนและสม่ำเสมอต่อการทำกายภาพบำบัด และได้รับการรักษาจากแพทย์เป็นอย่างดี ท่านจึงเอาชนะสามารถเดินได้ตามปกติ

ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๗ ท่านอายุได้ ๙๒ ปี ท่านเริ่มป่วยเป็นครั้งที่สอง จากอาการเวียนศีรษะ แขนข้างขวาชาเป็นเหน็บ ในชั้นแรกแพทย์สันนิษฐานว่าน้ำในหูไม่เท่ากัน แต่ตอนหลังพบว่าเส้นเลือดในสมองตีบ แพทย์ให้การรักษาอย่างเต็มที่ แต่คราวนี้ต้องใช้เครื่องช่วยหายใจ เจาะคอ และให้อาหารทางสายยาง ท่านนอนอยู่ในโรงพยาบาล ๓ เดือน ครั้งนี้นับว่าอาการหนักมาก ท่านนอนไม่รู้สึกตัวอยู่หลายวัน

การป่วยทั้งสองครั้งหนักมากแทบเอาชีวิตไม่รอด แต่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ท่านเคารพบูชาทุกพระองค์ก็โปรดดลบันดาลคุ้มครองท่านให้หายจากการป่วยหนักอีกครั้ง จนพ.ญ.สุดสวาท เลาหวินิจ ซึ่งเป็นแพทย์ที่ดูแลทางด้านโลหิตวิทยา ผู้สั่งให้ตรวจเลือดทุก ๒ เดือน เรียกขานท่านด้วยความชื่นชมว่า "มนุษย์มหัศจรรย์" ในขณะที่ลูกหลานเชื่อว่า "ปาฏิหาริย์มีจริง" ทุกครั้งที่ท่านป่วยพอค่อยทุเลาก็จะขอกลับบ้าน ครั้งที่สองก็เช่นเดียวกัน แต่คราวนี้ท่านเดินไม่ได้เลย ต้องนั่งรถเข็น และต้องพยุงเวลาลุกขึ้น

พอท่านกลับบ้านก็มาโรงพยาบาลทุกวัน เพื่อทำกายภาพบำบัด กระตุ้นกล้ามเนื้อแขนขา นายแพทย์สุรัตน์บอกว่า คุณพ่อยังมีโอกาสเดินได้เพราะกล้ามเนื้อยังแข็งแรง แต่ครั้งนี้ท่านไม่อดทนจึงต้องนั่งรถเข็น ภาพที่ชินตาของพนักงานโรงพยาบาลพญาไท ๑ คือ คุณพ่อแต่งตัวเรียบร้อย หล่อ หวีผมเรียบนั่งบนรถเข็น ไขว่ห้าง โบกมือ

ช้าๆ ให้กับพนักงานที่สวัสดีท่าน ตอนป่วยครั้งหลังนี้ท่านอายุ ๙๕ ปีแล้ว ขาวกับนายบรรพต ชัยอุดม ได้ช่วยกันดูแลท่านอย่างใกล้ชิด โดยทั่วไปท่านยังช่วยตัวเองได้ แปรงฟัน หวีผม ตัดเล็บ ตักอาหารทานเองอย่างเอร็ดอร่อย ขาวจะจัดอาหารเช้าให้ท่านทุกวันมี แกงจืดเส้นมี่ซั่ว แซนวิช ๖ ชิ้น ไข่ขาวลวก ๑ ฟอง นมสด ๑ แก้ว กล้วยน้ำว้า ๒ ผล ส้มเขียวหวาน ๒ ผล มะละกอสุก ๖ ชิ้น ท่านรับประทานหมดทุกอย่าง ทานได้ทุกวันเป็นปีๆ โดยไม่เบื่อ ในลักษณะของการ"กินเพื่ออยู่" ท่านเป็นคนที่ทานยาเก่งมาก ยา ๑๐ เม็ด ท่านเทใส่ปากดื่มน้ำตามไปและกลืนหมดทีเดียว ท่านจะมีระเบียบในการหวีผม ผมของท่านจะดำตามธรรมชาติ โดยไม่ได้ย้อม ท่านบอกว่า คนเราจะดูดีก็ที่ผม ขาวเคยพูดชมท่านว่า "คุณพ่อ ผมดำ ตาดี จมูกโด่ง ปากแดง" อีกอย่างที่ท่านรักษา คือ เท้าต้องเช็ดให้สะอาดและแห้ง การขับถ่ายต้องทำทุกวันเป็นกิจวัตรไม่เคยปล่อยให้ท้องผูก

ตลอดเวลา ๓ ปี ที่ได้ดูแลปรนนิบัติรับใช้อย่างใกล้ชิดเกือบตลอด ๒๔ ชั่วโมง ท่านบอกว่า "ดีใจที่ขาวดูแลเอาใจใส่ตลอดเวลา พอตื่นขึ้นก็เห็นขาว" บางครั้งท่านคงรำคาญที่เคลื่อนไหวไม่ได้เหมือนเก่า บ่นว่า "พ่อไม่อยากอยู่แล้ว" ขาวเรียนว่า "ถ้าคุณพ่อตาย แล้วขาวจะอยู่กับใคร" บางครั้งก็เสียใจที่แสดงกิริยาที่ไม่ดีกับท่าน

ท่านเมตตาสอนอะไรหลายอย่าง สอนถึงการใช้เงิน ใช้น้ำ-ไฟ ใช้กระดาษ ให้นึกว่าชีวิตเราลำบากมาตั้งแต่เด็ก ให้รู้จักประหยัด

สอนวิธีคิดเลขโดยไม่ใช้เครื่องคิดเลข ตัวท่านเองสามารถคิดได้อย่างรวดเร็ว เวลาอ่านหนังสือพิมพ์เจอข้อมูลอะไรที่สำคัญให้ตัดเก็บไว้ ปะติดใส่สมุดไว้ใช้ประโยชน์ในวันหลัง

สอนวิธีดูข้างขึ้นข้างแรม ถ้าพระจันทร์ส่วนเสี้ยวหันไปทางทิศตะวันออกเป็นข้างขึ้น พระจันทร์เสี้ยวหันไปทางทิศตะวันตกเป็นข้างแรม

เคยมีลูกน้องของท่านใส่เสื้อแขนยาวแล้วพับแขน ท่านบอกว่าทำไมไม่ซื้อเสื้อแขนสั้นเสียเลย จนลูกน้องคนนั้นจำไว้เป็นแบบอย่าง

ท่านจะชอบตัดผมทุกวันอังคาร ท่านบอกว่า "ตัดวันอังคารไชร้ เดชล้ำฤๅชา"

สมัยก่อนท่านชอบเล่นออร์แกน เพลงไทยเดิม เช่น เพลงเขมรพวง เขมรไทรโยค ขาวจะเรียนท่านว่า "ทำไมคุณพ่อไม่เล่นออร์แกนบ้าง ขาวจะอัดเทปไว้ฟัง" ท่านบอกว่า...

"เจ็ดวันเว้นดีดซ้อม ดนตรี
อักขระห้าวันหนึ่ง เนิ่นช้า
สามวันจากนารี เป็นอื่น
วันหนึ่งเว้นล้างหน้า อับเศร้าหมองศรี"

ท่านจะมีความสุขกับการมาโรงพยาบาลทุกวัน โรงพยาบาลพญาไท ๑ เปรียบเสมือนบ้านหลังที่ ๒ ของท่าน ท่านมักจะให้นำกล้วยน้ำว้า ไก่ย่าง ขนม มาฝากพนักงาน ท่านคอยถามว่าเขาจะทานอาหารกันกี่กลุ่มจะได้ซื้ออาหารไปฝาก ครั้งหลังสุด เมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๐ คุณขวัญใจ คุณเกษิณี คุณอำภา ได้จัดอาหารกลางวันมารับประทานกันที่ห้อง ๔๕๐ ซึ่งทางโรงพยาบาลจัดไว้ให้ท่านพักผ่อน ท่านมีความสุข ชมว่า"อร่อยมาก" และบอกว่า "คราวหน้าให้มาทานกันอีก และให้ชวนคุณนิรมลด้วย"

วันอาทิตย์ที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ท่านตื่นเช้าทำกิจวัตรประจำวัน มาโรงพยาบาลทำกายภาพบำบัด กลางวันออกไปรับประทานอาหารที่โรงแรมฟลอริดา ท่านชอบซี่โครงหมูอบ และขนมปังของเขา บ่ายกลับบ้านทานข้าวเย็น กลางคืนตื่นขึ้นมาประมาณตี ๒ คุยได้เรื่องได้ราว พูดถึงเรื่องรายได้ อายุ และท้าวความถึงเรื่องชวนกันมาทานอาหาร ท่านว่าอร่อยให้ชวนมาอีก การพูดครั้งนี้ไม่คิดเลยว่าจะเป็นการพูดครั้งสุดท้าย คุยได้ประมาณ ๒๐ นาที ท่านบ่นว่าเวียนหัว ๒-๓ คำ ขาวไปจับตัวท่านมีเหงื่อออกมาก จึงโทรศัพท์ถึงพยาบาล Ward ๔A ให้ส่งรถมารับคุณพ่อพบนายแพทย์เวร ซึ่งให้การรักษาตามขั้นตอน ให้ทำ C.T สมอง รายงานนายแพทย์สุรัตน์ นายแพทย์วิสุทธิ์ นายแพทย์สุรัตน์ให้ทำ M.R.I พบว่าก้านสมองตีบ จึงพาคุณพ่อมาพักที่ห้อง C.C.U ให้การรักษาด้วยการฉีดยาละลายลิ่มเลือด ให้ยาและอาหารทางสายยาง คุณพ่อหลับตลอดไม่มีการต่อต้าน คณะแพทย์ก็ให้การรักษาอย่างเต็มที่ แต่ก็ไม่สามารถยื้อยุดชีวิตท่านไว้ได้อีก จนกระทั่งเวลา ๑๘.๔๖ น. วันศุกร์ที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ท่านก็สิ้นใจอย่างสงบ พร้อมกับนำโชคให้พนักงานโรงพยาบาลเป็นครั้งสุดท้าย คือ อายุ ๙๕ ปี รถยนต์ที่ท่านนั่ง ๕๙ คุณหมอบอกว่า "ให้คุณพ่อนอนหลับให้สบาย ถ้าท่านอยู่ก็จะทรมาน"

ทั้งๆที่ทราบดีว่าทุกคนก็จะต้องมีวันนี้ไม่ช้าก็เร็ว แต่ก็สงสารและเสียดายท่านเหลือเกินที่จากไปโดยไม่ได้สั่งเสียอะไรเลย ทุกคนยังมีความรู้สึกว่าท่านยังแข็งแรง ความคิด และสมองยังดีอยู่ ทันทีที่ท่านสิ้นใจ คำพูดที่ประทับใจมากจากนายแพทย์วิสุทธิ์ จันทร์เครือ ซึ่งได้ดูแลรักษาเอาใจใส่คุณพ่อมาตลอดเวลา ๓๐ ปีว่า **"นี่คือผู้ดูแลที่แท้จริง ถ้าไม่มีขาว คุณพ่อก็ไม่มีวันนี้"** หมายถึงว่า ขาวได้ดูแลปรนนิบัติท่านตลอดเวลายาวนาน

ถึงแม้ว่าการเกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นกฎของธรรมชาติ และทุกคนหลีกเลี่ยงไม่ได้ การจากไปของท่านก็ทำให้รู้สึกโศกเศร้าเสียใจอย่างมากเหมือนขาดร่มโพธิ์ ร่มไทร และผู้นำของบริวารทุกคน ท่านเคยพูดว่า "พ่อจะอยู่กับขาวอีกสัก ๕ ปี" ไม่เคยคิดว่าวันที่ต้องสูญเสียจะมาถึงรวดเร็วอย่างนี้

ขออำนาจบุญกุศล และผลแห่งความดีที่ท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ได้บำเพ็ญสร้างสมมาเอง และกุศลผลบุญที่ญาติพี่น้อง ลูกหลานท่านผู้มีเกียรติ ท่านผู้คุ้นเคยที่เคารพนับถือได้บำเพ็ญอุทิศให้ ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และที่จะได้บำเพ็ญต่อในอนาคต ดลบันดาลให้ดวงวิญญาณของท่านประสิทธิ์ ที่เคารพรักไปสู่สุขคติไม่ว่าจะสถิตอยู่ในทิพย์วิมานสถานในสัมปรายภพใด ขอจงประสพแต่ความสงบสุขในภพนั้นชั่วนิจนิรันดร ถ้าภพหน้ามีจริงก็ขอให้ได้รับใช้ท่านอีกนะคะ

กราบเท้าท่านผู้มีพระคุณอันสูงส่งด้วยความรักและเคารพอย่างสูง

วิภา อุไรรัตน์

คุณพ่อกับชีวิตที่พอเพียง

คงจะไม่มีใครที่รู้จัก คุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์ แย้งได้ว่าท่านคือตัวอย่างที่โดดเด่นของการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง เพราะไม่ว่าจะเป็นวัยเด็ก วัยหนุ่ม วัยทำงาน ก่อนเกษียณหรือหลังเกษียณ ไม่ว่าจะตอนที่มีสินทรัพย์หลักหมื่นหลักแสน หรืองอกงามทบทวีออกไปกี่เท่าต่อกี่เท่าในกรรมสิทธิ์ ท่านก็ยังใช้ชีวิตประจำวันของท่านเหมือนเดิม

ข้อมูลที่ได้รับมาจากครอบครัวของท่าน และบุคคลที่เป็นญาติสนิทมิตรสหาย ผู้ดูแลรับใช้ใกล้ชิดต่างยืนยันว่าลีลาชีวิตของท่านไม่เคยเปลี่ยนแปลง เพราะท่านอุทิศชีวิตของท่านเพื่อภาระหน้าที่แทบจะทุกวินาทีก็ว่าได้ จนไม่มีเวลาใช้สินทรัพย์เพื่อประโยชน์สุขของตนเอง

ความสม่ำเสมอในข้อวัตรปฏิบัติของท่านก็คือ ตื่นแต่เช้าตรู่ รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ รสไม่จัด ตรงเวลา และสม่ำเสมอ ด้วยความรักและผูกพันในบ้านที่สองของท่าน คือโรงพยาบาลพญาไท ๑ ภาพที่พนักงานและคนไข้เห็นกันจนเจนตาก็คือ ท่านจะมาทำงานแต่เช้า และมาด้วยความกระตือรือร้น อย่างที่ผู้ติดตามเคยเล่าว่า ก่อนรถแล่นเข้ามาท่านก็จะมองลอดกระจกขึ้นไปบนตัวตึกสำรวจว่ามีสิ่งใดผิดสังเกตหรือไม่ เช่น การเปิดหน้าต่าง เปิดไฟทิ้งไว้ เรียกได้ว่าพอก้าวลงจากรถก็เริ่ม "Round ดิน น้ำ ลม ไฟ" ไปรอบๆพร้อมกับแพทย์ Round คนไข้เช่นเดียวกัน ทั้งนี้ เพื่อบำรุงรักษา ดูแลให้ลูกค้าของท่านได้รับความสะดวกทุกซอกมุม

เที่ยงตรง ท่านจะรับประทานอาหารกลางวันที่ห้องอาหารของโรงพยาบาล ที่จัดไว้เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้มาเยี่ยมไข้ แพทย์ พยาบาล พนักงาน ป้าขวัญ ป้าเกษ เป็นผู้จัดอาหารสุขภาพสิ่งละอันพันละน้อยไว้ให้ท่าน ซึ่งได้ขอบางสูตรที่เป็นอาหารโปรดของท่านลงพิมพ์ไว้เป็นที่ระลึกในหนังสือเล่มนี้ด้วย ท่านจะรับประทานไม่มากแต่ครบส่วน บางครั้งท่านก็จะเชิญเพื่อนมหาดไทยก๊วนบริดจ์ มารับประทานอาหารกลางวันแบบง่ายๆ เช่นกัน ในขณะที่ในช่วงที่ท่านปล่อยวางจากงานในบั้นปลายของชีวิต ท่านก็จะชวนญาติสนิทมิตรสหายในแวดวงเดิมไปรับประทานอาหารข้างนอกบ้างในร้านอาหารที่ท่านโปรด เช่น ที่โรงแรมฟลอริด้า ร้านอาหารญี่ปุ่น ข้าวแช่ บะหมี่ลูกชิ้นปลา อาหารบุปเฟต์ แล้วแต่จะชวนกันไป ของหวานที่ท่านชอบก็จะเป็นพวกผลไม้ เช่น มะม่วงสุก มะปราง กล้วยน้ำว้า ที่ท่านมีปลูกไว้ที่บ้านซอยอารีย์และบ้านหัวหมากของท่านด้วย บางครั้งก็มีขนมแบบไทยๆ เป็นหลัก คุณพ่อไม่ดื่มน้ำชา กาแฟ น้ำอัดลม แต่อย่างใด สำหรับมื้อเย็นที่บ้านตั้งแต่คุณหญิงของท่านยังอยู่จนถึงปัจจุบันก็จะเป็นอาหารไทยรสกลางๆที่ไม่ใช่อาหารหนักเช่นเดียวกัน

บ้านซอยอารีย์สัมพันธ์ที่อยู่อาศัยของท่านก็เป็นแบบเรียบง่าย ไม่หรูหราฟุ่มเฟือยด้วยวัตถุ แต่จะมีพื้นที่สีเขียว มีไม้ยืนต้น ไม้ดอก ไม้ใบที่ท่านชื่นชอบ ไม่ว่าท่านจะมีสิ่งก่อสร้างที่ไหน บ้านเก่า บ้านใหม่ มหาวิทยาลัยรังสิต ก็จะมีการวางผังบริเวณ มีสระน้ำ ไม้ยืนต้น ไม้หายาก ไม้มงคล และพืชพันธ์ต่างๆ ให้ความร่มรื่นและออกดอกออกผลให้ชื่นชมทุกแห่ง คุณพ่อรักธรรมชาติมาก เมื่อ ๒๐ ปีมาแล้ว ท่านเคยปลูกต้นหน้าวัวพันธุ์จักรพรรดิ พันธุ์ดวงสมร ประมาณพันกว่าต้น ท่านลงมือเพาะปลูกเอง ทำเองทุกอย่าง ตั้งแต่ทุบอิฐ ผสมดิน ใส่ปุ๋ย แยกหน่อ รดน้ำ มีคนมาซื้อดอกหน้าวัวถึงบ้าน ได้เงินหลายหมื่นบาท เป็นที่ภูมิใจของท่านมาก สำหรับบ้านใหม่ที่หัวหมากซึ่งท่านสร้างไว้ให้ลูกหลานก็อุดมไปด้วยไม้ดอก ไม้ใบ และไม้ผล มีแปลงมะลิหอมดอกดก กอกล้วย ต้นมะม่วง มะปราง แต่ยังไม่ออกผลเหมือนกับต้นที่บ้านซอยอารีย์ ซึ่งท่านเคยให้ถ่ายรูปไว้ด้วยความภาคภูมิใจ

ทางด้านสัตว์เลี้ยง ที่บ้านซอยอารีย์สัมพันธ์ท่านเคยเลี้ยงไก่แจ้ ๕๐ กว่าตัว จากการที่ท่านไปนมัสการท่านพุทธทาสภิกขุที่สวนโมกขพลารามที่ไชยา เห็นไก่แจ้เชื่องๆ เกาะไหล่ ตัก ท่านพุทธทาส จึงนำมาเลี้ยงบ้าง ทำกรงให้อยู่หน้าบ้าน นอกจากนี้ ก็เคยมีกระต่าย นกเขา นกขุนทอง สุนัข สุนัขของคุณพ่อฉลาดและรักเจ้าของ พวกเขาจะมาคอยรับคุณพ่อที่หน้าบ้าน โดยเฉพาะในวันที่กลับจากโรงพยาบาล ตัวสีขาวชื่อ"กาแฟ" คุณพ่อจะเรียกว่า "ไอ้อ้วน" ถ้าวันไหนมันทำเมินคุณพ่อก็จะบอกว่า "แหม วันนี้ไม่ทักกันเลย" ตัวสีดำที่ชื่อว่า"โอเลี้ยง" คุณพ่อจะเรียก "ไอ้ดำ" ในขณะที่ สีน้ำตาล คือ เจ้า"โอวัลติน" ที่โรงพยาบาลพญาไท ๑ ท่านเคยเลี้ยงทั้งปลาคาร์พและกระต่าย

ดนตรี คือ ส่วนหนึ่งของชีวิตท่านเช่นเดียวกัน ยามว่างในบางครั้งท่านก็จะเล่นออร์แกน เปียโน หากไปพบเครื่องดนตรีที่ท่านชอบที่ไหนก็จะตรงเข้าไปลองเล่นเป็นที่สำราญใจ

ทั้งคุณพ่อและคุณแม่ (คุณหญิงพัฒนา อุไรรัตน์) นิยมแต่งกายแบบไทย เน้นความสุภาพเรียบร้อย สะท้อนบุคลิกภาพที่ดีเสมอในทุกเวลาและวาระ ถึงแม้มีเกินพอที่จะจับจ่ายท่านก็ไม่ฟุ่มเฟือยไปกับสินค้านำเข้าทั้งหลายทั้งปวง จะมีก็แต่เครื่องถนิมพิมพาภรณ์ประดับบ้างตามกระแสสังคม แต่มิใช่ตกแต่งแบบต้นคริสมาส ท่านเน้นความดีมีศีลธรรมที่พึงเป็นอาภรณ์ของปัญญาชนและสาธุชน

การทำงานของคุณพ่อประสิทธิ์ ท่านเน้นการ"ถึงลูกถึงคน" ลงไปคลุกคลีกับงานเต็มพิกัด ไม่ว่าจะอยู่ในราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือธุรกิจเอกชน ท่านริเริ่มงานใดงานนั้นไม่ต้องเสียเวลาศึกษาความเป็นไปได้ หรือ Feasibility Study ที่เขานิยมกัน ท่านอาศัยประสบการณ์ที่ลงไปคลุกคลีกับงานด้วยตนเองเป็นจุดเริ่มต้น ท่านใช้คำว่า "ลงไปคลำๆ เอาเอง" ผิดถูกก็แก้ไขปรับปรุงไปเป็นเปลาะๆ ถ้ารอตั้งหลักแล้วตั้งหลักอีกก็คงไปไม่ถึงไหน

งานก่อสร้างไม่ว่าโรงพยาบาล มหาวิทยาลัย สถาบันต่างๆที่ท่านริเริ่ม ท่านจะว่าจ้างผู้รับเหมาแต่ไม่ใช่แบบ Turn Key หรือปล่อยให้ผู้รับเหมาทำเองจนแล้วเสร็จส่งกุญแจเปิดเข้าอาคารให้ผู้จ้างเหมา แต่เป็นการว่าจ้างให้ทำการก่อสร้างตามแบบแปลน ในขณะที่ท่านลงไปคัดสรรค์ เลือกซื้อวัสดุครุภัณฑ์ก่อสร้างเอง จึงไม่มีปัญหาของผิดสเปค ผิดราคา บวกเปอร์เซ็นต์กินเปล่า แถมยังเชื่อของมาใช้ก่อนได้ ไม่ต้องกู้ธนาคารมากมายตั้งแต่ต้นมือ วิธีนี้ภาระตกอยู่ที่เจ้าของ ซึ่งต้องทำงานหนักต้องเหนื่อยกับการควบคุมดูแล แต่ผลที่ได้รับคุ้มค่าและมีคุณภาพ

คุณพ่อเป็นคนทำงานละเอียด มีเสียงเล่าว่าท่านเป็นคนคุมงานอย่างถ้วนถี่ ชนิดเสาทุกต้นท่านรู้ว่าอยู่ที่ตำแหน่งแหล่งที่ใด ยุคที่บริษัทประสิทธิ์พัฒนาเพิ่งเริ่มก่อตั้ง งบมีน้อย กำลังคนมีน้อย บางครั้งบางคราวท่านต้องลงมือเอง ครั้งหนึ่งท่านเคยยกมือปาดเหงื่อตอนไปตากแดดช่วยเขาขุดตอไม้ก่อนลงหลักปักเสาโรงพยาบาลพญาไท ๑ รำพึงรำพันเป็นลำนำว่า

"พ่อไม่รู้แม่ไม่รู้ นึกว่าอยู่สบาย
ขุดดินยังไม่พอ แถมยังขุดตอเกือบตาย"

คนยุคสมัยนั้นเล่าว่า แม้แต่งานสนาม ประเภทผูกเหล็ก เทปูน เข็นเตียงคนไข้ ท่านก็ไม่นิ่งดูดาย เคยลงมือช่วยเขาทำมาแล้วทั้งนั้น แม้เมื่อมีการก่อสร้างโรงเรียนนานาชาติบริติช ภูเก็ต ซึ่งแต่เดิมได้รับแฟรนไชส์จากโรงเรียนนานาชาติดัลลิช อังกฤษ ท่านก็ไปปักหลัก เช่ารีสอร์ทที่ราคาพอควรเพื่อควบคุมการก่อสร้างใกล้ชิด รู้จักอิฐทุกก้อน เสาทุกต้น ที่ส่งผลให้เกิด BIS Phuket ในปัจจุบัน

ประสบการณ์หลากหลายที่สั่งสมมาเหล่านี้เองที่ทำให้ท่านรักทุกอณูที่เป็น"เครือพญาไท"ของท่าน และทำให้ท่านชำนาญการดูแบบแปลน คำนวณราคาค่าก่อสร้างและวัสดุได้ไวเสียยิ่งกว่าดีดลูกคิด คุณดาราดาฯ เลขานุการของท่าน ภริยาคุณหมอเสือ นายแพทย์อุดมศักดิ์ ศรีแสงนาม เล่าว่าคุณพ่อเคยสอนวิธีบวกลบคูณหารโดยไม่ต้องใช้ลูกคิด แต่ไม่มีใคร"สมองไว"ได้เหมือนท่าน บางคนก็บอกว่าท่านความจำดีมาก สมองของท่านเหมือนลิ้นชัก ไม่ว่าเรื่องใดเรียกออกมาใช้ได้ทันทีทันควัน สมัยใหม่ก็คงเรียกว่าหน่วยความจำดี

การคิดไปทำไป ทำไปปรับปรุงแก้ไขไป ทำให้กิจการของท่านขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยน้ำพักน้ำแรงของท่านและน้ำใจจากครอบครัวและทีมนำร่องทั้งหลาย แม้มีผลกระทบจากการลดค่าเงินบาท แต่ใจของท่านก็ยังสู้ และไม่ทิ้งที่มั่นและที่พักทางใจของท่าน คือ พญาไท ๑ ซึ่งเป็นบ้านที่สอง ที่ท่านก่อตั้งมาจาก "หนึ่งสมองและสองมือ" และน้ำพักน้ำแรงของท่านเอง

ทุกคนในเครือพญาไท มหาวิทยาลัยรังสิต และพนักงานในกิจการหลากสาขาของท่านเรียกท่านว่า **"คุณพ่อ"** นอกจากลูกชายคนเดียว ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์ ที่เป็นอภิชาตบุตรเหมือนท่านและหลานๆ ท่านจึงมีลูก หลาน เหลน และโหลน อีกมากมาย

ในบั้นปลายของชีวิต ท่านจึงมีลูกหลานและญาติสนิทมิตรสหายนำพาไปเที่ยวทัศนาจรยังต่างจังหวัด ไปเยี่ยมคนสนิทที่คบค้ากันสมัยท่านเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด ไปเยี่ยมญาติ ไปเที่ยวชายทะเล ไปตีกอล์ฟ เปลี่ยนบรรยากาศและเปลี่ยนที่รับประทานอาหารกันตามอัธยาศัย ท่านพูดเสมอว่าในวัยทองของชีวิต **"จุดหนึ่งอย่าให้เป็นคนว่างเปล่า อีกจุดหนึ่งก็อย่าให้มันว้าเหว่"**

การไปเมืองนอกของท่านก็มิใช่จะไปเที่ยวเล่นให้เปลืองเงินเปลืองทอง แต่เป็นการไปสานต่อธุรกิจการงานไปกับภริยา กับลูกชาย ไปติดต่องานควบคู่กับการซึมซับด้านการเมือง สังคม วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของผู้คน ซึ่งหลายครั้งท่านก็มีข้อคิดมาฝากเพื่อนฝูง ญาติมิตร ซึ่งบางส่วนได้นำลงพิมพ์ในหนังสือเล่มนี้เป็นที่ระลึกด้วย

ยามท่านเจ็บไข้ได้ป่วย พญาไท ๑ คือทางเลือกของท่านที่ไม่มีวันเปลี่ยนแปลง ห้อง ๔๕๐ คือบ้านที่สองของท่านเสมอ ไม่ว่าจะเป็นการมาทำกายภาพฯ นัดรับประทานอาหารกับญาติสนิทมิตรสหาย ตรวจร่างกาย หรือพักฟื้น โชคดีที่ท่านยังเป็น **"พ่อ"** ในจิตใจของชาวพญาไทเสมอมา ซึ่งพิสูจน์ได้ในวันสุดท้ายที่ร่างกายอันปราศจากชีวิตของท่านกำลังจะจากลาจากสถานที่ๆท่านรัก ณ วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐

"พญาไทใจหมองร่ำร้องไห้ ทั้งคนไข้พนักงานสะท้านไหว
อิฐสะท้อนเสาสะเทือนเหมือนขาดใจ พ่อผู้ให้ชีวิตมาปลิดปลง
สี่ห้าศูนย์เห็นทีว่าจะร้างแล้ว เขาตั้งแถวซ้ายขวาต่างมาส่ง
จากชั้นบนมาล่างถึงทางลง ไม่คืนคงแล้วหนอคุณพ่อเรา
ทุกดวงใจจดจ่อขอให้ท่าน ช่วยคุ้มครองลูกหลานเหมือนก่อนเก่า
ขอกุศลดลให้ท่านได้เนา พร้อมคุณหญิงที่ท่านเฝ้าคะนึงมา
ณ สวรรคาลัยสัมปรายภพ ได้ประสพแต่สิ่งดีที่ปรารถนา
ลูกจะจำคำมั่นและสัญญา เป็นคนดีมีเมตตากว่าชีพวาย"

สุดท้ายนี้ จากคำขวัญของคุณพ่อเองที่เคยกล่าวไว้ว่า ชีวิตนั้นไซร้ขอให้เป็นคล้ายดวงเทียน ที่ให้แสงสว่างตลอดเวลาที่ดำรงชีพอยู่ แม้มอดไหม้มลายไปแล้วก็ยังมีความดีที่หลงเหลืออยู่ มิได้สูญเปล่า

"เปลวเทียนมลายแห่ง เพื่อเปล่งแสงอันอำไพ
ชีวิตมลายไป เหลือสิ่งใดไว้ทดแทน"

ด้วยความเคารพอย่างสูง
พิสมัย จันทวิมล

กราบคารวะ ท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์

กระผมได้เริ่มรู้จักท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์ เป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๒ ในการประชุมกรรมการกองทุนเงินทดแทน กรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย ซึ่งท่านดำรงตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านได้ให้ความรักความเมตตาต่อผมเสมือนลูกหลานคนหนึ่ง โดยการสอนวิธีคิด วิธีทำงาน การให้คำแนะนำและให้การสนับสนุนด้วยใจจริงตลอดระยะเวลาเกือบสามสิบปีที่ผ่านมา

ในด้านสายสัมพันธ์ดั้งเดิมที่ท่านได้เล่าให้ผมฟัง มีมาตั้งแต่รุ่นคุณพ่อของผม ซึ่งเป็นลูกศิษย์วัดบวรนิเวศรุ่นพี่ของท่าน ๒-๓ ปี และภรรยาของท่าน คือ คุณหญิงพัฒนา อุไรรัตน์ ก็เป็นอาจารย์รุ่นพี่ของคุณแม่ภรรยาผม คือ อาจารย์อวยพร เปล่งวานิช ได้ทำงานร่วมกันที่โรงเรียนประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช ในระยะเวลาเริ่มต้นชีวิตการทำงานของท่านทั้งสอง และที่สำคัญในยุคของผม คือ ผมได้เป็นนักเรียนประจำที่กรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย รุ่นใกล้กันกับ ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์ บุตรชายคนเดียวของท่านตั้งแต่วัยเด็กสิบขวบมาจนโตเป็นหนุ่ม และเป็นความสัมพันธ์ที่ยาวนานจนถึงทุกวันนี้ ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์ ได้เป็นมิตรอุปการะของผมมาตลอดชีวิต และเมื่อมาเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ในพ.ศ. ๒๕๓๗ ได้เป็นผู้เสนอแต่งตั้งให้ผมเป็นปลัดกระทรวงสาธารณสุข ให้โอกาสแก่ผมได้ทำงานรับใช้ประเทศชาติด้วยความซื่อสัตย์สุจริต อย่างเต็มสติกำลังความสามารถเป็นเวลาต่อมาอีกหลายปี

ท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์ เป็นผู้สร้าง และเป็นผู้เห็นการไกล ท่านได้สอนว่าการที่จะเริ่มทำการสิ่งใดนั้น ต้องดูว่าประเทศชาติมีความต้องการหรือไม่ ทำแล้วเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือไม่ การตั้งต้นสร้างโรงพยาบาลเอกชนมาตรฐานแห่งแรกๆ ที่ท่านริเริ่มขึ้น ก็เพราะประเทศของเรายังมีความต้องการด้านการรักษาโรคให้แก่ประชาชนที่เจ็บป่วย ซึ่งรัฐยังไม่สามารถจัดหาให้ได้หมด การตั้งมหาวิทยาลัยรังสิต ก็เพราะมีนักเรียนที่จบชั้นมัธยมบริบูรณ์เป็นจำนวนมากที่ต้องการศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย และไม่มีมหาวิทยาลัยของรัฐให้เรียน และการเริ่มต้นโครงการทุกโครงการ มีความจำเป็นที่จะต้องเริ่มต้นด้วยการหาที่ดินไว้ก่อน ความคิดที่กว้างไกลของท่านยังได้คิดไปถึงการสร้างเมืองผู้สูงอายุ โดยให้ตั้งอยู่ในสวนต้นไม้ดอกไม้ที่เรียกว่า ARBORETIUM ซึ่งมีอยู่ในหลายๆ ประเทศ และเป็นความใฝ่ฝันอีกอย่างหนึ่งของท่านที่จะทำเพื่อส่วนรวม ในวาระสุดท้ายของชีวิต

ความคิดและเจตนาดีของท่าน ไม่เพียงแต่จะจำกัดอยู่ในงานภาคเอกชนเท่านั้น แต่ยังเอื้อเฟื้อมาถึงระบบราชการอีกด้วย เมื่อท่านดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี ท่านได้จัดหาที่ดินจำนวนมากให้เป็นที่ก่อสร้างมหาวิทยาลัย ซึ่งปัจจุบันคือมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ที่ตั้งอยู่อย่างสง่างาม ริมถนนพหลโยธิน บริเวณประตูน้ำพระอินทร์

มหาวิทยาลัยรังสิต

ในด้านกองทุนประกันสังคม ท่านได้เป็นศูนย์สนับสนุนที่เข้มแข็งในการเสนอให้รัฐบาลจัดตั้งกองทุนนี้ขึ้น โดยเสนอความเห็นในที่ประชุมกรรมการกองทุนเงินทดแทน ซึ่งมีอธิบดีกรมแรงงานเป็นประธานว่า หากกองทุนประกันสังคมไม่มีเงินเริ่มต้น ให้แบ่งออกไปจากกองทุนเงินทดแทนซึ่งพอมีอยู่ในขณะนั้นให้เป็นเงินก้นถุงก่อน เพื่อจะตั้งต้นกองทุนใหญ่ต่อไป

นอกจากนั้น ท่านยังเป็นผู้ให้ความคิด และดำเนินการจัดหาที่ดินประมาณ ๑๕ ไร่ ให้เป็นที่ก่อสร้างสำนักงานประกันสังคม โดยประมาณ พ.ศ. ๒๕๓๕ เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมในขณะนั้น คือ คุณอำพล สิงหโกวินท์ ซึ่งได้ร่วมงานกับท่านมาเป็นเวลานาน ได้มาปรึกษาท่านหลังจากการประชุมกรรมการกองทุนเงินทดแทนครั้งหนึ่งว่า สำนักงานประกันสังคมซึ่งเริ่มต้นใหม่ โดยคุณอำพล เป็นเลขาธิการท่านแรกนั้น มีปัญหา คือ ได้รับงบประมาณจัดสร้างสำนักงานใหญ่มาแล้ว แต่ยังไม่มีที่ดินจะสร้าง ท่านได้แนะนำให้เจรจากับอธิบดีกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบโรงพยาบาลศรีธัญญา เจ้าของที่ดินในยุคที่นายแพทย์ปรีชา อินโท เป็นนายแพทย์ผู้อำนวยการ (ต่อมารับตำแหน่งเป็นอธิบดีกรมสุขภาพจิต) ด้วยบารมีของท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ทำให้ทุกอย่างดำเนินไปด้วยความราบรื่น ทำให้สำนักประกันสังคมมีที่ทำงานอย่างสง่างามอยู่ในพื้นที่กว้างขวาง ตั้งอยู่ที่บริเวณทางเข้าด้านตะวันตกของกระทรวงสาธารณสุขในปัจจุบัน

ทั้งสามเรื่องนี้ ควรได้รับการจารึกไว้เป็นประวัติศาสตร์ของหน่วยงานราชการต่างๆ ที่ได้รับการสนับสนุนจากท่าน เพราะถ้าปราศจากความคิดถึงเหตุการณ์ที่จะเจริญต่อไปในภายภาคหน้า และบารมีของท่านที่มีผู้เห็นชอบปฏิบัติตามความคิดของท่านแล้ว สิ่งต่างๆ ก็คงไม่เกิดขึ้น เจริญขึ้นจนเป็นอย่างที่เราเห็นอยู่ในปัจจุบัน

ตลอดเวลาสามสิบปีที่ผมได้มีโอกาสรู้จักท่าน ผมได้เรียนรู้จักชีวิตหลายอย่างจากท่าน และได้นำมาใช้ในการบริหารงานในช่วงท้ายของชีวิตราชการ ท่านได้สอนผมว่า หากเราได้ทำสิ่งใดเพื่อส่วนรวมให้ได้ดีที่สุดแล้ว ก็ขอให้ภูมิใจในตัวเอง ตำแหน่งหน้าที่ต่างๆ นั้น บางครั้งก็เป็นเรื่องของดวงชะตาไม่ต้องดีใจหรือเสียใจมากต่อสิ่งเหล่านี้ ท่านได้เป็นกำลังใจให้แก่ผมในเรื่องที่มีปัญหาต่างๆ และได้ให้ความสนับสนุนแก่ผมในทุกๆ ด้าน เป็น GODFATHER และบุพการีท่านหนึ่งของผม ผมภาคภูมิใจที่ได้รับเกียรติเป็นลูกหลานคนหนึ่งของท่าน

ท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ได้จากไปแล้ว แต่สิ่งที่ท่านได้สร้างไว้ยังคงอยู่ในจิตใจของผู้ที่ได้รู้จักท่าน อยู่ในคนไข้ที่หายจากโรคภัยไข้เจ็บจากการรักษาของโรงพยาบาลที่ท่านตั้งขึ้น อยู่ในบัณฑิตและนักศึกษาจำนวนนับหมื่นที่จบจากมหาวิทยาลัยรังสิตที่ท่านริเริ่ม และอยู่ในความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติของเรา

ขอให้ดวงวิญญาณของท่านไปสู่สุคติในสัมปรายภพตลอดไป

พลเรือตรี นายแพทย์วิทูร แสงสิงแก้ว

รำลึกถึง คุณประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ด้วยความเคารพ

ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์ ได้ให้โอกาสผมเขียนคำไว้อาลัยคุณประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ผมมีความยินดีและเต็มใจมาก คุณจงจิตต์ (มีกังวาน) เต็งอำนวย ซึ่งเป็นเลขานุการของผมที่กรมวิทยาศาสตร์ มีความเคารพท่านมากดุจบิดา จึงได้เชื่อมโยงให้ท่านและผมรู้จักกัน เมื่อผมได้พบท่านครั้งแรกก็มีความรู้สึกเคารพท่าน หรืออาจกล่าวได้ว่าถูกชะตากันทันที บางคนพบกันครั้งแรกก็มีความรู้สึกไม่น่าคบเลย อาจจะเป็นเพราะท่านและผมมีนิสัยคล้ายคลึงกัน ท่านมีอาวุโสกว่าผม ผมจึงเคารพนับถือท่านเสมือนพี่ชายของผม ในทำนองเดียวกันท่านแสดงความเอาใจใส่เป็นห่วงผมมาอย่างสม่ำเสมอ

ผมขอสรรเสริญคุณความดีของท่านที่ผมได้ใกล้ชิดกับท่านมา ควรจะได้รับการยกย่อง และเป็นตัวอย่างที่ดีมากของคนไทยต่อไป ท่านมีฐานะในระดับเศรษฐี แต่ท่านไม่ได้แสดงตนเหยียดหยาม โอหัง ตรงข้าม ทำตนสุภาพเรียบร้อย อ่อนน้อม ให้ความเอ็นดูต่อผู้น้อย ให้ความช่วยเหลือเอื้อเฟื้อต่อผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน ต่างกับท่านอื่นๆมาก ที่คบหาสมาคมกับคนในระดับเดียวกันเท่านั้น ท่านมีความคิดสร้างสรรค์เพื่อประเทศชาติ ไม่จำเป็นต้องทำอะไรอีก อายุก็มากแต่ท่านก็ยังไม่ย่อท้อ ได้สร้างผลงานไว้มาก อาทิ มหาวิทยาลัยรังสิต และให้ผมรับตำแหน่งกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยรังสิต เป็นมหาวิทยาลัยเอกชนที่กำลังเจริญขั้นชั้นนำของประเทศ

กุศลผลบุญที่ท่านได้ทำไว้มากมาย ก็จะส่งให้ท่านไปสู่สุคติในทุกๆภพ และผมขออธิษฐานให้ได้พบท่านดั่งพี่ชายอีกต่อไป

ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.ประดิษฐ์ เชี่ยวสกุล

อจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์
อดีตนายกสภามหาวิทยาลัยรังสิต

ท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์ เป็นบุคคลสำคัญยิ่งในการร่วมบุกเบิกและรับผิดชอบการจัดตั้งสถาบันร่วมผลิตแพทย์ ระหว่างกรมการแพทย์และมหาวิทยาลัยรังสิตขึ้น เป็นการร่วมมือระหว่างภาครัฐบาลและภาคเอกชนในด้านการศึกษาเป็นครั้งแรกในวงการแพทย์ไทย

ปัจจุบันนี้วิทยาลัยแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต สามารถผลิตแพทยศาสตรบัณฑิตทั้งสิ้น ๑๓ รุ่น รวมจำนวน ๗๕๓ ราย

ขออัญเชิญคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลกโปรดดลบันดาลให้กุศลผลบุญทั้งปวงเสริมส่งให้ ท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์ไปสู่สุคติภพ ประสบความสุข และอิฏฐิคุณมนูญผลในสัมปรายภพทุกประการตลอดไป

รองศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ประสงค์ ตู้จินดา

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ระลึกถึง คุณประสิทธิ์ อุไรรัตน์

ผมพบกับคุณประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ครั้งแรกในเช้าวันหนึ่งของปลายเดือนมิถุนายน ๒๕๒๔ ที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ในที่ประชุมครั้งแรกของคณะอนุกรรมการ (อ.ก.พ.) วิสามัญเกี่ยวกับตำแหน่งและอัตราเงินเดือน ซึ่งคุณประสิทธิ์ดำรงตำแหน่งเป็นประธาน ส่วนผมเป็นอนุกรรมการร่วมกับท่านอื่นอีก ๘-๙ คน เมื่อสิ้นสุดการประชุมของวันนั้น ท่านได้กรุณาเดินมาพูดคุยทำความรู้จักด้วยใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส ผมหวนรำลึกถึงวันนั้น ภาพในความทรงจำของผมเกี่ยวกับท่านก็คือ บุคลิกภาพของความอบอุ่นเป็นกันเอง ความประณีตเรียบร้อย และน้ำเสียงวาจาที่สุภาพอ่อนโยน อันเป็นคุณลักษณะเด่นของท่านที่ผมรู้สึกประทับใจเป็นอย่างมาก และเมื่อยิ่งได้รู้จักกับท่านนานขึ้น ก็ยิ่งเพิ่มพูนความประทับใจในความเมตตากรุณาของท่านมากยิ่งขึ้น

การประชุมของ อ.ก.พ.ดังกล่าว มีทุกสัปดาห์ คือทุกวันอังคารตั้งแต่เช้าถึงเที่ยง ท่านประธานประสิทธิ์ ได้ริเริ่มให้มีการรับประทานอาหารเที่ยงร่วมกันหลังการประชุม แทนที่จะเดินทางกลับไปรับประทานอาหารที่ทำงานซึ่งอยู่ห่างไกล เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกคนได้พูดคุยสังสรรค์กันด้วย สถานที่ที่ใช้คือ ร้านขนมเบื้องสุโขทัย ซึ่งมีชื่อเสียงมาก ตั้งอยู่ที่ถนนสุโขทัย และไม่ไกลจากสำนักงาน ก.พ. มีอาหารอร่อยราคาไม่แพง มีคนนิยมไปอุดหนุนกันเนืองแน่นทุกเที่ยง เจ้าของร้านได้กรุณาจัดโต๊ะพิเศษที่แยกเป็นอิสระจากอาคารใหญ่ของร้าน ทำให้ได้รับความสะดวกสบายมาก น่าเสียดายที่ปัจจุบันนี้ ร้านขนมเบื้องสุโขทัยนี้ได้เลิกกิจการไปแล้ว การร่วมรับประทานอาหารเที่ยงร่วมกัน ได้รับความสำเร็จตามความมุ่งหมาย ภายหลังต่อมาในบางโอกาสท่านประสิทธิ์และคุณหญิงพัฒนา อุไรรัตน์ ได้กรุณาเชิญพวกเราพร้อมกับภรรยาไปรับประทานอาหารเที่ยงในวันหยุดราชการ ที่ห้องรับรองโรงพยาบาลพญาไท ถนนศรีอยุธยา เป็นการทำความรู้จักมักคุ้นและสังสรรค์ในระดับครอบครัว ซึ่งผมและภรรยารู้สึกซาบซึ้งในเมตตากรุณาของทั้งสองเป็นอย่างยิ่ง

ช่วงอายุของ อ.ก.พ. ซึ่งมีวาระ ๒ ปี สมาชิกประจำของอาหารกลางวันร่วมกับท่านประสิทธิ์โดยตลอดมีอยู่ ๒ คน คือ คุณมนัส คอวณิช ผู้หลักผู้ใหญ่ท่านหนึ่งของกระทรวงคมนาคม และผม แต่บางครั้งคุณมนัสติดราชการอื่นๆ คงมีเพียงท่านประธานประสิทธิ์กับผมเท่านั้นที่ไปพบกันที่ร้านขนมเบื้องสุโขทัย พวกเราเป็นขาประจำร้านร่วม ๒ ปี คือ ปี ๒๕๒๔-๒๕๒๕ การสนทนาบนโต๊ะอาหารทุกวันอังคารตอนเที่ยงวันจึงเป็นกิจวัตรสบายๆ นอกจากจะผ่อนคลายจากภาวะเคร่งเครียดของการประชุมแล้ว สำหรับตัวผมเองรู้สึกมีคุณค่าและได้ประโยชน์มากด้วย

ท่านประสิทธิ์ได้ผ่านงานการสำคัญ เผชิญกับเหตุการณ์และพบปะผู้คนต่างๆ มาเป็นอันมาก ท่านจึงมีประสบการณ์ของชีวิตมากมายและหลากหลาย มีความนึกคิดและวิถีปฏิบัติในเรื่องต่างๆ ของท่านเอง ที่ผมได้เรียนรู้และได้นำไปใช้ประโยชน์ในหน้าที่การงาน และการดำเนินชีวิตของผมได้เป็นอย่างดี

เรื่องหนึ่งที่ผมได้จดจำจนบัดนี้ คือ ท่านได้เคยกล่าวไว้เกี่ยวกับคุณสมบัติสำคัญของผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชาที่ดีในทัศนะของท่านว่า ต้องเป็นผู้ที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบทั้งกาย วาจา และใจ เพื่อเป็นแม่แบบให้คนเลื่อมใสศรัทธา ต้องรู้ใจและชนะใจผู้ใต้บังคับบัญชา และต้องเข้าใจในภาระหน้าที่ของงานของตนเองอย่างถ่องแท้ ซึ่งหลักการนี้ตรงกับหลัก "การครองตน การครองคน และการครองงาน" ของการบริหารงานราชการ ดังที่เผยแพร่ให้รู้จักกันดีในปัจจุบัน

อีกเรื่องหนึ่งที่ผมได้รับความรู้จากท่านและผมสนใจเป็นพิเศษ คือ สภาพในอดีตของความเป็นอยู่ของผู้คนและบ้านเมืองในภาคใต้ เนื่องจากผมเองมีถิ่นกำเนิดจากภาคใต้เช่นเดียวกันกับท่าน สภาพในยุคสมัยของท่านและของผมไม่แตกต่างกันมาก แม้ว่าเวลาห่างกันร่วม ๒๐ ปี และอยู่คนละจังหวัด สภาพความเป็นอยู่ของคนทั่วไปโดยเฉพาะในเรื่องการแพทย์และสาธารณสุขยากลำบากมาก ภาพของคนเจ็บป่วย บรรยากาศอันเยือกเย็นและโศกเศร้าของบ้านเมืองในยามที่มีโรคระบาด และมีผู้คนล้มตายจำนวนมาก เป็นภาพที่ฝังลึกในใจของท่านและของผมในวัยเรียน นอกจากนี้ ยังมีปัญหาเรื่องการศึกษา โดยเฉพาะในระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งใน ๔๐-๕๐ ปีที่ผ่านมา ยังกระจายไปไม่ถึงดินแดนภาคใต้ ทำให้ชาวใต้ทั่วไปซึ่งเห็นถึงความสำคัญเรื่องการศึกษามาก ต้องส่งลูกหลานไปเรียนต่อที่กรุงเทพฯ สภาพการณ์ที่ฝังจิตฝังใจนี้ คงเป็นส่วนหนึ่งที่ดลใจให้ผลักดันให้ท่านประสิทธิ์ก่อตั้งโรงพยาบาลพญาไท ถนนศรีอยุธยา ซึ่งเป็นโรงพยาบาลเอกชนที่มีชื่อเสียงที่สุดแห่งแรก และแห่งเดียวที่มีคณะแพทยศาสตร์ในประเทศไทย ในระยะเริ่มแรกของการต่อตั้งมหาวิทยาลัยรังสิต คุณประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ดำรงตำแหน่งนายกสภามหาวิทยาลัย ส่วนผมได้มีโอกาสเข้ามาร่วมงานกับท่านอีกวาระหนึ่งในฐานะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของสภามหาวิทยาลัยที่แต่งตั้งโดยทบวงมหาวิทยาลัย

คุณประสิทธิ์ อุไรรัตน์ เป็นปูชนียบุคคลที่เปี่ยมด้วยคุณูปการและความเมตตากรุณาอย่างยิ่ง ท่านได้ดำรงชีวิตและหน้าที่ที่สมบูรณ์ครบถ้วนเป็นเวลายาวนาน โดยมุ่งประกอบแต่คุณงามความดี สร้างสรรค์แต่สรรพสิ่งที่เป็นคุณประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ แม้ร่างกายท่านจะดับสิ้นไปแล้ว แต่เกียรติประวัติและคุณงามความดีของท่านไม่มีวันดับสูญ กลับจะเป็นแบบอย่างที่งดงามและภาคภูมิใจแก่วงศ์ตระกูล ลูกหลานของท่าน ตลอดจนสาธารณชนทั่วไปชั่วกาลนาน ผมขอน้อมจิตอธิษฐาน รำลึกถึงคุณงามความดี และความเมตตากรุณาของท่านกอปรด้วยบุญกุศลอันยิ่งใหญ่ที่ท่านได้บำเพ็ญมาตลอดชีวิต จักนำส่งให้ท่านไปสถิต ณ สรวงสวรรค์ชั้นสูงสุดชั่วนิจนิรันดร์

ดร.กำแหง สถิรกุล

คุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ผู้สูงอายุที่มีความสามารถเป็นเลิศ

บุคคลหลังเกษียณอายุราชการผู้ที่จะสามารถเริ่มต้นก่อตั้งสถาบันให้บริการที่เป็นปัจจัยสำคัญของชีวิตมนุษย์ในสังคมปัจจุบัน รวมทั้งขับเคลื่อนสถาบันนั้นๆ ให้ก้าวหน้าทันสมัยและพัฒนาเครือข่ายให้กว้างขวางออกไปได้นั้น เป็นบุคคลที่หาได้ยากยิ่งในประเทศไทย

ดิฉันได้รู้จักคุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์ บุคคลที่หาได้ยากยิ่งผู้นั้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๗ ในโอกาสที่เข้าร่วมจัดทำหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต เพื่อเตรียมเปิดคณะพยาบาลศาสตร์ในโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยของท่าน ขณะนั้นท่านมีอายุ ๗๓ ปี คณะกรรมการจัดทำหลักสูตรฯ มีการประชุมเป็นระยะๆ ณ อาคารสำนักงานโรงพยาบาลพญาไท (พญาไท ๑) และได้ชะงักไประยะหนึ่งจึงใช้เวลาแรมปี คุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ประธานโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเป็นประธานที่ประชุมในระยะเริ่มต้น ความต้องการมาตรฐานสูงในการจัดการศึกษาของท่านประทับใจดิฉันมาก สำหรับการผลิตพยาบาลนั้น ท่านต้องการให้พยาบาลมีทั้งความรู้ทางวิชาการและสิ่งแวดล้อม มีจริยธรรมสูง และมีคุณภาพในการปฏิบัติวิชาชีพ ท่านมีแนวทางที่ชัดเจนและมั่นใจในการจัดหาคณาจารย์ และองค์ประกอบอื่นๆ ที่จะอำนวยให้การจัดการศึกษามีประสิทธิผลในมาตรฐานสูง

ในขั้นสุดท้ายของการจัดทำหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (การพยาบาลและผดุงครรภ์) เพื่อเสนอขอนุมัติทบวงมหาวิทยาลัย ดิฉันได้รับภาระนั้นเป็นส่วนใหญ่จึงต้องเดินทางเข้าออกโรงพยาบาลพญาไท ๑ บ่อยครั้ง ได้พบปะพูดคุยกับพยาบาล (รุ่นน้อง) และเจ้าหน้าที่อื่นๆ ของโรงพยาบาลเสมอ ปรากฏว่าทุกคนที่นี่เรียกคุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ว่า "คุณพ่อ" เมื่อถามถึงเหตุผลของการเรียกอย่างนี้ก็ได้รับคำตอบว่า ท่านเป็นผู้บริหารที่เปี่ยมด้วยความเมตตากรุณา เอื้ออาทร เอาใจใส่ชาวพญาไททุกคนดุจลูกหลาน เขาจึงเคารพรักท่านดุจบิดาและเรียกท่านด้วยความรู้สึกนั้นว่า "คุณพ่อ" นับแต่นั้นมาดิฉันผู้มีความศรัทธาเลื่อมใสและเคารพนับถือท่านอยู่แล้ว ทั้งในแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของท่าน ประกอบกับความสูงด้วยประสบการณ์ในการทำคุณประโยชน์ให้แก่ชาติบ้านเมืองและบุคลิกภาพที่น่าเคารพของผู้สูงวัย จึงเรียกท่านว่า "คุณพ่อประสิทธิ์" ด้วยผู้หนึ่ง

โครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยของท่านได้รับอนุญาตให้จัดตั้งเป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ประเภทวิทยาลัยในขั้นต้น (๒๕ มกราคม ๒๕๒๘) มีชื่อว่า "วิทยาลัยรังสิต" เริ่มต้นด้วย ๒ คณะวิชา ได้แก่ คณะบริหารธุรกิจ และคณะพยาบาลศาสตร์ คุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์ เป็นนายกสภาวิทยาลัย และดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์ เป็นอธิการวิทยาลัย ดิฉันรับหน้าที่เป็นผู้ Defend หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต และได้รับตำแหน่งคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยรังสิต เปิดรับนักศึกษารุ่นแรกในปีการศึกษา ๒๕๒๙ คณะพยาบาลศาสตร์ส่งนักศึกษาไปศึกษาวิชาชีพในกลุ่มวิทยาศาสตร์ทั่วไปและพื้นฐานวิชาชีพที่คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และใช้วิธีประสานงานการศึกษาระหว่างคณะ ในวิชาที่จัดสอนภายในวิทยาลัยโดยให้นักศึกษาเข้าศึกษาบางวิชาในหมวดพื้นฐานทั่วไปที่จัดสอนในคณะบริหารธุรกิจ

โครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยของท่านก้าวหน้าสู่จุดมุ่งหมายอย่างรวดเร็ว และด้วยปณิธานมุ่งมั่นที่จะผลิตบัณฑิตในกลุ่มแพทยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์สุขภาพ ซึ่งเป็นสาขาที่ขาดแคลนของประเทศให้ออกรับใช้สังคมเพิ่มขึ้นอย่างมีคุณภาพ โดยที่ท่านประธานโครงการฯ คุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์ มีข้อมูลเกี่ยวกับการใช้พระราชบัญญัติควบคุมมาตรฐานและคุณภาพของวิชาชีพกลุ่มนี้อยู่แล้วนับแต่ในการศึกษา การขึ้นทะเบียน และการประกอบวิชาชีพ ในปี

การศึกษา ๒๕๓๐ วิทยาลัยรังสิต ได้เปิดคณะในกลุ่มนี้เพิ่มขึ้นพร้อมกัน ๔ คณะ ได้แก่ คณะเภสัชศาสตร์ คณะเทคนิคการแพทย์ คณะกายภาพบำบัด และคณะเทคโนโลยีชีวภาพ และเปิดคณะแพทยศาสตร์ในปีการศึกษา ๒๕๓๒ นอกจากนี้ในปีการศึกษา ๒๕๓๑ ได้เปิดคณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ซึ่งวิชาชีพทั้ง ๒ มีพระราชบัญญัติควบคุมมาตรฐานและคุณภาพของวิชาชีพโดยเฉพาะเช่นเดียวกัน เมื่ออายุวิทยาลัยฯ ย่างเข้าปีที่ ๔ (ปีการศึกษา ๒๕๓๒) วิทยาลัยรังสิตมีคณะต่างๆ รวม ๑๒ คณะ มีสาขาวิชาแยกเฉพาะในบางคณะอีก ๒๖ สาขา และเป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชนผู้บุกเบิกจัดการศึกษาในวิชาชีพเวชกรรม ซึ่งมีแพทยสภาดำเนินการควบคุมมาตรฐานและคุณภาพของการศึกษา และการขึ้นทะเบียนประกอบวิชาชีพอย่างเข้มข้นกวดขัน จนกระทั่งปัจจุบันมหาวิทยาลัยรังสิตก็ยังคงเป็นโรงเรียนแพทย์เอกชนเพียงแห่งเดียวในประเทศไทย

วิทยาลัยรังสิตได้เปลี่ยนประเภทเป็น "มหาวิทยาลัยรังสิต" ในปีการศึกษา ๒๕๓๓ (วันที่ ๑๑ กรกฎาคม) คุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์ เป็นนายกสภามหาวิทยาลัย ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์ เป็นอธิการบดี (ผู้ก่อตั้ง) ดำเนินการพัฒนามหาวิทยาลัยรังสิตให้ก้าวหน้าตามปณิธานอย่างมุ่งมั่นและรวดเร็ว

ดิฉันเป็นคณบดี (คนแรก) ของคณะพยาบาลศาสตร์เป็นเวลา ๔ ปีกับ ๑ ภาคการศึกษา จึงได้ลาออก (ตุลาคม ๒๕๓๓) หลังจากการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษารุ่นแรก และได้สอนนักศึกษารุ่นที่ ๕ เพียง ๑ ภาคการศึกษา หลังจากนั้นมหาวิทยาลัยรังสิต ได้แต่งตั้งให้เป็นคณบดีกิตติคุณของคณะพยาบาลศาสตร์ และ ดร.วรรณวิไล จันทราภา เข้าเป็นคณบดีคนต่อมา คณะพยาบาลศาสตร์ได้รับการรับรองสถาบันการศึกษาจากสภาการพยาบาลครั้งแรก เป็นระยะเวลา ๕ ปี จากปีการศึกษา ๒๕๓๒ - ๒๕๓๗ ซึ่งมีผลรับรองวุฒิปริญญาตรีของพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาจากคณะฯ ในระยะเวลา ๕ ปีนั้น ให้สามารถสมัครสอบความรู้เพื่อขอขึ้นทะเบียน และรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการพยาบาล และผดุงครรภ์ได้ตามข้อบังคับของสภาการพยาบาล โดยสภาฯ คงทำการตรวจสอบการจัดดำเนินการของบางคณะฯอย่างต่อเนื่องต่อมาทุกปีการศึกษา เพื่อการรับรองสถาบันการศึกษาระยะต่อมา

การได้เข้ามาทำงานในยุคบุกเบิกของมหาวิทยาลัยรังสิต นับเป็นโชคดีอย่างยิ่งในชีวิตของดิฉันที่มีโอกาสได้รู้จักบุคคลผู้มีวิญญาณแห่งการบุกเบิกสร้างสรรค์ และได้เห็นการบุกเบิกจัดการศึกษาในกลุ่มวิชาชีพ ที่จัดได้ยากหลายสาขาพร้อมกันได้รวดเร็วฉับไวอย่างที่ดิฉันไม่เคยพบเห็นมาก่อน ท่านคือ คุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ผู้นำการก่อตั้งและขยายกิจการของโรงพยาบาลในเครือโรงพยาบาลพญาไท และมหาวิทยาลัยรังสิต ซึ่งเป็นสถาบันที่ยังประโยชน์อย่างสูงแก่เพื่อนมนุษย์และประเทศชาติ ด้วยความสามารถ มองการณ์ไกล รอบรู้ มีปณิธานมุ่งมั่น และมีความสามารถเป็นเลิศในการบริหารจัดการให้บรรลุผลได้ตามความมุ่งหมาย

คุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ได้สิ้นชีวิตลงโดยสงบ สิริอายุ ๙๖ ปี คงฝากไว้แต่ชื่อเสียงเกียรติคุณ และสถาบันผลงานเป็นอนุสรณ์ที่จะให้บริการอันทรงคุณค่าแก่ชนรุ่นหลัง และพัฒนาก้าวหน้าสืบไปอย่างยั่งยืน ดิฉันเชื่อมั่นว่าการทำคุณประโยชน์อเนกอนันต์แก่บ้านเมือง และเพื่อนมนุษย์ที่คุณพ่อประสิทธิ์ ได้สร้างสมมาตลอดชีวิตของท่านเป็นกุศลกรรมที่มีอานิสงส์ยิ่งใหญ่ได้นำดวงวิญญาณของท่าน ไปจุติในภพที่ประเสริฐด้วยคุณธรรมความดี ความงดงาม และความสุข สมดั่งจิตปรารถนาของท่านทุกประการ

ด้วยความเคารพอย่างสูง

ละออ หุตางกูร

ที่บ้านนนทบุรี

กราบคุณพี่ (คุณพ่อของชาวพญาไททั้งหมด) ที่เคารพรักอย่างสูง ณี น้องๆ ลูกหลาน เคยได้ขอพรให้คุณพี่มีความสุข แข็งแรง อายุมั่นขวัญยืน ถึง ๑๕๐ ปี เมื่อประมาณ ๔ ปีก่อน คุณพี่ชอบใจมาก และบอกว่าพี่แข็งแรงไม่ได้เป็นอะไรเลย หัวเราะสบายใจและแต่งตัวสวย เรียบร้อย รูปหล่อ พาลูกหลานไปทานข้าวกลางวัน ที่ชอบมากคือ Florida ใกล้ๆกับพญาไท ๑ เพราะชอบฝีมือกุ๊กที่นี่มานานแล้ว และบางครั้งได้พาไปทานที่ร้านญี่ปุ่นหลายหน (โดยคำแนะนำของยุ้ยลูกของปราณี) พี่ขาว (วิภา อุไรรัตน์) คอยชำระเงินเยอะๆ เป็นเลขาฯ และพยาบาลพิเศษ คอยดูแลทุกอย่าง ตั้งแต่คุณพี่หญิงพัฒนา อุไรรัตน์ เสียชีวิตไป ๑๐ กว่าปีแล้ว คุณพี่เป็นผู้มีใจบุญ เมตตาต่อทุกๆ คน น้องๆ ของคุณพี่หญิงพัฒนาก็ได้รับความอุปการะในเวลาป่วยเจ็บ หรือได้งานทำ

ณีได้ออกจากราชการมาทำงานพญาไทรวม ๒๖ ปี โดยได้รับความกรุณาจากคุณพี่ทั้งสอง (และระยะหลังก็ได้ ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์ ด้วย) ตั้งแต่ทำงานไม่เป็นจนกระทั่งคล่องแคล่ว รู้งานในด้านการเงินเป็นอย่างดี เพราะไม่เคยเรียนด้านนี้มาเลย (เพราะจบพยาบาลศิริราช)

คุณพี่เป็นผู้ที่ฉลาด ขยัน อดทนมากที่สุด และมีความประหยัดเป็นยอด วันหนึ่งคุณพี่ขึ้นไปตึกพญาไท ๑ ชั้น ๖ ได้เห็นคนเดินออกจากห้องน้ำแต่ปิดน้ำก๊อกไม่สนิท น้ำไหลดังจ๊อกๆ ท่านก็อุตส่าห์ตามคนนั้นให้มาดูและปิดน้ำ ท่านเป็นผู้ที่ละเอียดมากๆ (จากผู้ว่าราชการจังหวัด) มาก่อตั้งโรงพยาบาลพญาไทหลายโรง (มาเปลี่ยนเป็นคุณหมอสำเร็จอย่างงดงาม) ได้ทำบุญกุศลให้คนได้มีงานทำหลายพันคน พร้อมทั้งพระหลายองค์ที่อาพาธก็ได้ชำระเงินค่ารักษาแทนเป็นจำนวนมาก (เป็นแสน เป็นล้าน)

ขอบารมีแห่งกุศลผลบุญ คุณความดีทั้งหลายที่คุณพี่ได้ทำมาตลอด จงเป็นพลังปัจจัยนำวิญญาณไปสู่สวรรค์ชั้นสูงในภพต่อไปนะคะ

เคารพรักอย่างสูง
ปราณี วีรานุวัตติ์

กราบรำลึก และอาลัย ท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์

ข้าพเจ้าได้รู้จักคุ้นเคยสนิทสนมอย่างมากกับคุณหญิงพัฒนา อุไรรัตน์ ภรรยาของท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ตั้งแต่สมัยที่ท่านประสิทธิ์เป็นอัยการจังหวัดน่าน ข้าพเจ้าเรียกท่านว่า "คุณพี่" เพราะเรียกคุณหญิงว่า "คุณพี่" ตลอดมา ความสนิทสนมคุ้นเคยมีมาก จนกระทั่งแทบทุกเย็น เรา ๓-๔ คนจะไปป้วนเปี้ยนอยู่บ้านพักอัยการจังหวัด เมื่อเลิกจากโรงเรียนแล้ว ตลอดระยะเวลา ๑๐ ปี ท่านประสิทธิ์ประจำอยู่จังหวัดน่าน จนกระทั่งท่านประสิทธิ์ ย้ายจากจังหวัดน่านไปเป็นอัยการจังหวัดอีกหลายแห่ง และไปเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดอีกหลายจังหวัดเช่นกัน จนที่สุดท่านเป็นผู้ตรวจราชการกระทรวง และเกษียณอายุ ท่านเป็นคนละเอียดลออมากในการทำงาน สุภาพ มีระเบียบ พูดน้อยแต่ทำมาก

ประมาณเดือนมีนาคม ข้าพเจ้าได้รับโทรศัพท์จากคุณลักษณา ณ ลำพูน จากจังหวัดเชียงใหม่ แจ้งว่าท่านประสิทธิ์ ถึงแก่กรรมแล้ว ข้าพเจ้าต้องย้ำถามถึง ๒ ครั้ง เพราะไม่แน่ใจว่าที่ได้ฟังมานั้นถูกหรือไม่ คุณลักษณาก็ยืนยัน ข้าพเจ้าถือโทรศัพท์ค้างอยู่สักพัก เพราะไม่แน่ใจ อึ้งอยู่นาน จึงวางหูโทรศัพท์ เพราะไม่เคยได้ทราบว่าท่านเจ็บป่วยอะไร เท่าที่ทราบท่านยังแข็งแรง ไปตีกอล์ฟได้เสมอ ส่วนมากตั้งแต่คุณหญิงเสีย เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้าพเจ้าก็ไม่ค่อยได้ติดต่อกับท่าน นับว่าเป็นการสูญเสียคนดีไปอีกคนหนึ่ง

ข้าพเจ้ามีความเศร้าเสียใจ เสียดายคนดีอย่างท่านประสิทธิ์เป็นอย่างยิ่งที่ท่านจากไปโดยไม่มีวันกลับ หลังจากทราบข่าวแล้ว ข้าพเจ้าก็ได้โทรศัพท์ไปบอกหลานชายและหลานสะใภ้ที่กรุงเทพฯ ให้เขาไปกราบเคารพ และไปแสดงความเสียใจแทนข้าพเจ้า ที่วัดชลประทาน นนทบุรี และหลานก็ได้ร่วมทำบุญตามสั่งแล้ว เขาบอกว่าได้พบคุณปู๊ด (ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์) แล้ว ดีใจที่คุณปู๊ดยังจำข้าพเจ้าได้

ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย กุศลผลบุญ ตลอดจนคุณงามความดีทั้งหลายที่ท่านได้สร้างสมไว้ในชาตินี้ พร้อมทั้งกุศลผลบุญที่ลูกหลาน ญาติมิตร ได้ร่วมกันบำเพ็ญกุศลอุทิศให้ท่าน จงดลบันดาลให้ดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ของท่านได้ไปสู่สุคติ และเสวยสุขในสัมปรายภพชั้นสูงชั่วนิรันดร

บุญงำ สงวนศรี
จังหวัดน่าน

กราบเท้าคุณลุงประสิทธิ์ที่เคารพรักอย่างสูง

การจากไปของคุณลุง นับเป็นความสูญเสียอันยิ่งใหญ่ของหลานทุกคน เพราะคุณลุงเป็นญาติผู้ใหญ่ที่มีพระคุณ ให้ความเมตตาและอบรมสั่งสอนชี้แนะ นับตั้งแต่รุ่นคุณพ่อ จนถึงรุ่นเราซึ่งเป็นหลาน และรุ่นลูกของเราด้วยความที่คุณลุงเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกลมีความริเริ่มที่จะทำในสิ่งที่คนอื่นไม่กล้าทำ คุณลุงเป็นคนเก่งมาก เป็นแบบอย่างแห่งความพากเพียรและความสำเร็จ คุณลุงได้สอนให้เราใช้ชีวิตที่ประหยัดมัธยัสถ์ คุณลุงเปรียบเสมือนร่มโพธิ์ร่มไทรที่มีความมั่งคง แผ่กิ่งก้านสาขาและใบ ให้ความร่มเย็นเป็นที่พึ่งพิงแก่ลูกหลาน และญาติพี่น้อง ตลอดจนทุกคนที่ได้มีโอกาสใกล้ชิดคุณลุง การสูญเสียคุณลุงทำให้เราตระหนักว่าเวลานี้เราไม่มีคุณลุงคอยให้คำแนะนำแล้ว เราจะต้องก้าวขึ้นไปเป็นผู้ใหญ่อีกระดับหนึ่ง และพยายามที่จะดำเนินรอยตาม ช่วยสานต่อในสิ่งที่คุณลุงได้วางรากฐานเอาไว้ให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้

จำได้ว่า ทุกครั้งที่ได้อยู่ใกล้ชิดคุณลุง ไม่ว่าจะเป็นตอนเด็กๆที่จังหวัดสระบุรี คุณลุงก็ได้ให้ความรักความเมตตาเสมือนลูก เมื่อทำผิดคุณลุงจะอบรมสั่งสอน ซึ่งมักจะกลัวคุณลุง ครอบครัวของเราเรียกได้ว่าโชคดีมาก ที่ได้มีโอกาสใกล้ชิดคุณลุง เพราะคุณพ่อ(ปรีชา โกศลพันธุ์) เป็นน้องของคุณป้าพัฒนา คุณลุงและคุณป้าพัฒนาจึงได้นำหลานจิ๋มและหลานจ๊อด (นายแพทย์เพิ่มยศ โกศลพันธุ์)ไปอยู่ด้วยที่จังหวัดสระบุรี โดยเฉพาะหลานจ๊อด ซึ่งคุณลุงคุณป้าได้เลี้ยงดูจนจบคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ส่วนหลานจุ๊บ(พิมประภา โกศลพันธุ์) ซึ่งเป็นเภสัชกร คุณลุงได้เรียกตัวมาทำงานที่โรงพยาบาลพญาไท หลานแจ็ด(เพิ่มศักดิ์ โกศลพันธุ์) คุณลุงก็คอยแนะนำในด้านการทำธุรกิจเสมอมา เมื่อหลานจิ๋มมีครอบครัว คุณลุงก็ยังเป็นห่วงเป็นใย ในครั้งแรกครอบครัวย้ายถิ่นฐานกลับมาจากอเมริกา คุณลุงได้ชวนให้ไปอยู่ด้วยที่บ้านซอยอารีสัมพันธ์ และเมื่อเราต้องตัดสินใจกลับไปทำงานที่อเมริกาอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งคุณลุงจะไม่ค่อยเห็นด้วย แต่คุณลุงก็ไม่ห้าม คุณลุงได้สอนให้คิดหาวิธีทำธุรกิจร่วมกับบริษัท Hallmark ที่ไปเป็นลูกจ้างอยู่ จะได้กลับมาตั้งต้นทำธุรกิจที่เมืองไทย เป็นหลักเป็นแหล่งหลังจากที่ได้ทำงานที่อเมริกานานถึง ๑๖ ปี จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๕๒๙ คุณลุงได้ก่อตั้งมหาวิทยาลัยรังสิต จึงเขียนจดหมายไปเรียกตัวให้กลับมาช่วยงานที่คณะศิลปกรรม รวมทั้งอาจารย์อำนวยวุฒิด้วย

วันแรกที่เริ่มงาน ได้ตั้งใจว่าการมีส่วนร่วมในการสร้างคณะศิลปกรรม เป็นโอกาสที่จะตอบแทนพระคุณของคุณลุงและคุณป้า เป็นโอกาสที่จะร่วมสานความฝันของคุณลุงให้บรรลุเป้าหมาย เวลาผ่านมาเกือบ ๒๐ ปี หลังจากที่ครอบครัวของเราย้ายกลับมา บัดนี้ คุณลุงได้จากเราไปอีกท่านหนึ่ง หลังจากที่คุณป้าได้จากไปเมื่อ ๘ ปีที่แล้ว รู้สึกเป็นการสูญเสียที่ใหญ่หลวงอีกครั้งหนึ่งในชีวิต ความรู้สึกว้าเหว่เข้ามาในจิตใจของหลาน หากวันนี้ดวงวิญญาณของคุณลุงสามารถที่จะรับรู้ได้ อยากให้คุณลุงได้ทราบว่าหลานขอกราบเท้าขอบพระคุณคุณลุง และจะพยายามตอบแทนพระคุณคุณลุงด้วยการร่วมสร้างมหาวิทยาลัยรังสิตให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้และจะไม่ทำให้คุณลุงผิดหวัง

หลานขอกราบอธิษฐาน ขอให้องค์พระเจ้า ผู้ศักดิ์สิทธิ์ทรงโปรดรับดวงวิญญาณของคุณลุงไปสู่สุขคติในสวรรค์สถาน ขอให้หลานได้มีโอกาสพบกับคุณลุงและคุณป้าที่นั่นด้วยเทอญ

ด้วยความรักและอาลัยคุณลุง

นายอำนวยวุฒิ สาระศาลิน (หลานอี้)

รศ.พิศประไพ สาระศาลิน (หลานจิ๋ม)

แด่ คุณลุงประสิทธิ์ ที่เคารพ

ผมได้มีโอกาสใกล้ชิดกับคุณลุงประสิทธิ์ มาเป็นเวลานานมากกว่า ๕๐ ปี เนื่องจากเป็นหลานชาย ซึ่งคุณลุงประสิทธิ์และคุณป้าพัฒนาเลี้ยงดูมา ตั้งแต่อายุยังไม่ถึง ๒ ขวบ จนเรียนจบเป็นแพทย์ จากจุฬาลงกรณ์มหาวิยาลัย เมื่อสมัยเป็นเด็กได้ติดตามไปอยู่กับคุณลุง ซึ่งขณะนั้นเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดหลายแห่ง ได้แก่ จังหวัดสระบุรี ปราจีนบุรี สมุทรสงคราม และปทุมธานี ได้รับการอบรมสั่งสอนเสมือนเป็นลูก มีความประทับใจและได้เรียนรู้สิ่งดีๆที่มีอยู่มากมายในตัวคุณลุง

คุณลุงเป็นผู้ใหญ่ที่น่าเคารพนับถืออย่างสูง มีความมั่นคงในจิตใจ ยึดมั่นต่อการคิดดี ปฏิบัติดี ไม่เคยหวั่นไหวต่อกิเลสต่างๆ บริหารทั้งราชการและครอบครัวอย่างมีคุณธรรม ผมเคยเห็นคุณลุงปฏิเสธเงินทองของกำนัลที่มีผู้นำมาให้เพื่อหวังผลส่วนตัวอย่างเด็ดขาดอยู่เป็นประจำ ได้เห็นว่าคุณลุงเป็นผู้ให้มากกว่ารับ เป็นผู้ที่มีเมตตาช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อนอยู่เสมอๆ ได้ให้การอุปการะบุคคลต่างๆเป็นจำนวนมาก

คุณลุงเป็นบุคคลตัวอย่างในการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง ตั้งแต่สมัยที่เป็นข้าราชการที่มีแต่เงินเดือน จนกระทั่งเป็นเจ้าของเครือโรงพยาบาลและมหาวิทยาลัย ไม่เคยเห็นคุณลุงซื้อของที่ฟุ่มเฟือยเลย ของใช้ทุกอย่างคุณลุงจะใช้อย่างมีเหตุผลเท่าที่จำเป็น ไม่เคยหลงไปกับความฟุ้งเฟ้อของสังคม คุณลุงเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ที่ยาวไกล จึงมักจะคิดโครงการใหม่ๆอยู่เสมอ ถึงแม้อายุจะมากขึ้นก็ไม่เคยที่จะหยุดคิด จึงทำให้มีสมองที่ชาญฉลาดอยู่ตลอดเวลา

คุณลุงเป็นนักสู้ที่ไม่เคยคิดที่จะยอมแพ้ต่ออุปสรรคต่างๆทั้งในเรื่องของการงานและสุขภาพ ในช่วงหลังๆของชีวิตเคยป่วยหนักมากหลายครั้ง จนคณะแพทย์สรุปว่าถ้าหายหรือฟื้นขึ้นมาได้จะถือว่าเป็นปาฏิหาริย์ คุณลุงก็แสดงปาฏิหาริย์ให้ทุกคนได้เห็น สามารถฟื้นกลับคืนมาได้สมบูรณ์อย่างไม่น่าเชื่อ สามารถคิดวางแผนโครงการใหม่ๆได้อีก คุณลุงมักจะสอนผู้ที่ใกล้ชิดซึ่งรวมถึงคุณพ่อปรีชาด้วยว่า อย่ายอมแพ้ เราต้องทำให้ได้ โรคจะต้องหาย ถึงแม้จะมีขาที่อ่อนแรงก็ต้องเดินให้ได้ และแล้วคุณลุงก็เดินได้จริงๆ

ในฐานะที่เป็นหลานใกล้ชิดที่คุณลุงเคยสั่งสอนมา จึงอยากจะบอกให้ทุกๆคนได้รับทราบถึงความประทับใจ ความชื่นชมที่มีต่อคุณลุงอย่างสูงสุด ซึ่งไม่สามารถจะบรรยายได้ทั้งหมดในที่นี้ ผมหวังที่จะเป็นลูกปู่ที่เดินตามอย่างแม่ปู่ที่เป็นสุดยอดตัวอย่างขอให้ได้สักเสี้ยวหนึ่งก็พอใจแล้ว

ผมระลึกถึงคุณลุงที่ผมรักและเคารพอย่างที่สุด และหวังว่าจะมีโอกาสอยู่ใกล้ชิดคุณลุงเช่นนี้ตลอดกาลนาน

ด้วยความรักและเคารพอย่างสูง

จากหลานจ๊อด

(นายแพทย์เพิ่มยศ โกศลพันธุ์)

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ประสิทธิ์ในความทรงจำ

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ศาลากลางจังหวัดสระบุรีในปัจจุบัน

ประสิทธิ์ อุไรรัตน์
ผู้ว่าฯ นักพัฒนา

การถึงแก่กรรมของ **"ท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์"** ทำให้เราในฐานะคณะผู้จัดทำหนังสือได้มีโอกาสออกมาตามหาเรื่องราวในอดีตของท่าน เมื่อครั้งยังดำรงตำแหน่งสำคัญอย่าง ผู้ว่าราชการใน ๔ จังหวัด ไม่ว่าจะเป็นจังหวัดสระบุรี ปราจีนบุรี สมุทรสงคราม และปทุมธานี

การเดินทางไปตามจังหวัดต่างๆ ในครั้งนี้ ทำให้เราได้มีโอกาสพบกับบุคคลมากมาย ที่เคยมีความเกี่ยวข้องและสนิทสนมกับท่าน ซึ่งทุกคนต่างมีความประทับใจและเคารพในตัวของท่านประสิทธิ์เป็นอย่างยิ่ง เรื่องราวของท่านประสิทธิ์ ในด้านต่างๆ ทำให้เราสามารถสรุปได้ถึงสิ่งสำคัญสิ่งหนึ่ง จากคำพูดที่ทุกคนต่างเอ่ยในทำนองเดียวกัน นั่นก็คือ **"ท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ถือเป็นสุดยอดผู้ว่าฯ นักพัฒนา"**

ท่านประสิทธิ์ เริ่มต้นชีวิตราชการในฐานะนักกฎหมาย ด้วยการเป็นอัยการกว่า ๒๐ ปี ที่จังหวัดราชบุรี พัทลุง น่าน ลพบุรี นครสวรรค์ และกรุงเทพฯ จากนั้นชีวิตพลิกผันไปสู่เส้นทางนักบริหารโดยโอนไปรับราชการในตำแหน่งผู้ว่าราชการที่จังหวัดสระบุรี เมื่อปีพ.ศ.๒๔๙๖-๒๕๐๑ ปราจีนบุรี พ.ศ.๒๕๐๑-๒๕๐๕ สมุทรสงคราม พ.ศ.๒๕๐๕-๒๕๑๐ และปทุมธานี พ.ศ.๒๕๑๑-๒๕๑๒ กล่าวได้ว่า ชีวิตในตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดนี่เอง ท่านได้อุทิศแรงกายแรงใจเพื่อพัฒนาความเจริญมากมายจนได้รับความนับถือศรัทธาจากบุคคลทุกระดับชั้น

โอกาสนี้คณะผู้จัดทำหนังสือ ได้เดินทางไปพูดคุยกับบุคคลทั้ง ๙ ท่าน ซึ่งมีความเกี่ยวพันกับท่านประสิทธิ์

หอสมุดมหาวิทยาลัยรังสิต

ต่างกรรม ต่างวาระ อาทิ คุณสมบูรณ์ ชุมศักดิ์วินิจ เจ้าของโรงแรมเกี่ยวอัน และประธานกรรมการบริหาร บริษัทโรงพยาบาลมิตรภาพเมโมเรียล จังหวัดสระบุรี ที่มีความสนิทสนมกับท่านประสิทธิ์ ตั้งแต่สมัยคุณสมบูรณ์ เริ่มต้นร้านอาหารขนาด ๒ ห้องแถว คุณปริญญา อุดมศิลป์ อดีตนายกเทศมนตรี จังหวัดปราจีนบุรี นายแพทย์อุดม จันทร์สวัสดิ์ อดีตนายแพทย์ประจำสถานีอนามัยเทศบาล จังหวัดปราจีนบุรี คุณจรูญ พลับสวาท อดีตอักษรเลข (เลขานุการ) สมัยที่ท่านเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรสงคราม คุณทองใบ สอนภู่ อดีตนายกเทศมนตรี จังหวัดสมุทรสงคราม หลวงพ่อสะอาด เปรมสุข พระวัดธรรมประสิทธิ์ จังหวัดสมุทรสงคราม อดีตครูใหญ่โรงเรียนวัดคลองช่อง พระครูสมุทรสารโสภณ (ไสว ราชฐาน) เจ้าอาวาสวัดบางกะพ้อม และคุณเฉลียว รัตนวิชา อดีตนายอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ถ้อยคำของบุคคลทั้ง ๙ ท่าน ทำให้เราได้เห็นภาพของท่านประสิทธิ์ ที่ซ้อนกันอยู่ถึง ๓ ภาพ นั่นคือ ภาพของนักพัฒนา ที่ให้ความสำคัญกับความกินดีอยู่ดีของประชาชน ภาพของนักการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และสุดท้าย คือ ภาพบุคลิกของการเป็นนักบริหาร ผู้เปี่ยมวิสัยทัศน์ ผู้มีบุคลิกภาพที่คนนับถือ รวมทั้งยังเป็นผู้ที่มีความเด็ดขาด กล้าตัดสินใจ โดยที่การตัดสินใจอันใดนั้นจะอยู่บนพื้นฐานประโยชน์ส่วนรวมที่ชาวบ้านจะได้รับก่อนเสมอ

๑. ผู้ว่าฯ ประสิทธิ์ กับความใส่ใจต่อความกินดีอยู่ดีของประชาชน

จังหวัดสมุทรสงคราม เมื่อปี พ.ศ.๒๕๐๕ ยังไม่มีถนนหนทาง ชาวบ้านสัญจรโดยทางเรือเป็นหลัก ท่านประสิทธิ์เข้าไปพัฒนาเมือง สร้างถนนไว้หลายสาย อาทิ ถนนประสิทธิ์พัฒนา (ซึ่งเป็นเส้นทางที่ตัดขึ้นเพื่อเชื่อมตัวอำเภอเมืองออกสู่ถนนธนบุรี-ปากท่อ) ถนนธรรมนิมิต ถนนราชญาติรักษา สะพานข้ามคลองบางจะเกร็ง

คุณจรูญ พลับสวาท อดีตอักษรเลข (เลขานุการของท่านประสิทธิ์) ออกตัวว่าอาจจะหลงลืมกับเรื่องราวในอดีตไปบ้าง แต่สีหน้ากลับเต็มไปด้วยรอยยิ้มตลอดเวลาที่เล่าเรื่องราวของอดีต **"ใต้เท้า"** ของคุณลุง

"สมัยก่อนจากอำเภอเมืองไปอำเภออัมพวา อำเภอบางคนที ต้องนั่งเรือ ท่านเห็นว่าชาวบ้านเดือดร้อน จึงริเริ่มสร้างถนนขึ้น โดยได้ใช้เงินจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด ท่านบอกว่าค่อยๆ สร้างไปทีละเล็กทีละน้อย เป็นทางเล็กๆ พอให้ล้อรถวิ่งไปได้"

คำว่าทางเล็กๆ นี้ เป็นผลงานที่พิสูจน์ถึงความเฉลียวฉลาดของท่านประสิทธิ์ในการบริหารงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ภายใต้งบประมาณอันจำกัด โดยการสร้างถนนจากอำเภอเมืองมาอำเภออัมพวา

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

สวนสาธารณะ น้ำพุ และสนามกีฬาเด็กเล่นริมแม่น้ำปราจีนบุรี

ป้ายถนนปราจีนตคาม

รวมระยะทาง ๖ กม. ซึ่งเชื่อม ๓ อำเภอ คือ อำเภออัมพวา อำเภอเมือง และอำเภอบางคนที ใช้งบประมาณเพียง ๕ แสนบาท ซึ่งในส่วนของพื้นที่ได้ขอจากชาวบ้าน จากนั้นได้ดูดทรายจากแม่น้ำขึ้นมาเป็นวัสดุในการสร้าง และด้วยงบประมาณที่จำกัด จึงต้องตัดถนนเหมือนทางรถไฟ คือ เทคอนกรีตกว้าง ๑ เมตร ๒ แถว ให้พอดีล้อรถยนต์วิ่งได้ ซึ่งตรงกลางไม่ทำ ปัจจุบันมีการบูรณะใหม่ สามารถตัดผ่านไปถึงจังหวัดราชบุรีได้

ด้านคุณลุงทองใบ สอนภู่ อดีตนายกเทศมนตรีสมัยของท่านผู้ว่าฯ ประสิทธิ์ ได้กล่าวถึงเรื่องราวที่มีความประทับใจถึงบุคคลที่คุณลุงเรียกติดปากว่า **"ข้าหลวงประสิทธิ์ฯ"** แม้ว่าวันนี้คุณลุงมีอายุเกือบ ๘๐ ปี แต่ท่าทีก็ยังดูแข็งแรง กระปรี้กระเปร่า อาสาเป็นไกด์นำคณะทำหนังสือไปถ่ายภาพสถานที่ต่างๆ ที่ท่านประสิทธิ์เคยสร้างไว้ คุณลุงเล่าเรื่องได้อย่างสนุกสนาน มีคำคมพูดสอดแทรกให้เราได้หัวเราะอยู่ตลอดเวลา

"ทุกวันนี้ที่เราขับรถเข้ามาได้ก็เพราะท่าน อีกอย่างนะ คือ ท่านเป็นคนใจเด็ด ท่านเป็นผู้ต่อสู้กับจอมพลสฤษดิ์ เรื่องรถไฟสายแม่กลอง ซึ่งเป็นสถานีรถไฟที่ถือว่าเป็นสายเลือดของคนแม่กลอง"

ตลาดประสิทธิ์พัฒนา

เหตุการณ์ที่คุณลุงฝากทิ้งท้าย คือ เหตุการณ์การคัดค้าน จอมพลสฤษดิ์ ของท่านประสิทธิ์ ในเรื่องรื้อทางรถไฟสายแม่กลอง - วงเวียนใหญ่ ซึ่งถือว่าเป็นสถานีรถไฟที่มีความสำคัญในการเดินทางของคนแม่กลองในสมัยนั้น เนื่องจากจอมพลสฤษดิ์ ต้องการตัดถนนจากกรุงเทพฯ ไปยังจังหวัดสมุทรสงคราม โดยจะตัดถนนทับแนวทางรถไฟที่มีอยู่ ตอนนั้น พล.อ.ไสว ไสว-แสนยากร เป็นผู้ว่าการรถไฟ เป็นเพื่อนทหารรุ่นเดียวกับจอมพลสฤษดิ์ วันหนึ่ง พล.อ. ไสวไปทอดกฐินที่วัดเพชรสมุทร (หลวงพ่อวัดบ้านแหลม) ท่านประสิทธิ์เข้าไปขอ พล.อ.ไสว ให้ช่วยไปเรียน จอมพลสฤษดิ์ ด้วยว่าทางรถไฟสายแม่กลองวงเวียนใหญ่นี่เป็นเส้นเลือดของชาวสมุทรสงครามขออย่าให้รื้อเลย... พล.อ.ไสว บอกว่าท่านผู้ว่าฯ ว่ากันไปเองแล้วกัน ผมไม่เล่นด้วยหรอก เคยโดนมาแล้ว...แล้วท่านก็เล่าเรื่องเก่าของท่านให้ฟังว่า จอมพลสฤษดิ์ เคยสั่งให้ย้ายหัวลำโพงไปไว้ที่บางซื่อเพราะทำให้รถติด เนื่องจากรถไฟวิ่งเข้ามาที่หัวลำโพง ครั้งนั้น พล.อ. ไสว ก็บอกไปว่า ถ้าจะย้ายหัวลำโพงไปต้องเสียเงิน ๑,๒๐๐ ล้านบาท แต่ถ้ายกทางรถไฟให้สูงขึ้นจะเสียเงินเพียง ๘๐๐ ล้านบาทเท่านั้น จอมพลสฤษดิ์ เขียนมาเลยว่า **"นี่จะขัดคำสั่งหรือ"**

อย่างไรก็ตาม ท่านประสิทธิ์ได้ทำหนังสือถึงจอมพลสฤษดิ์ ว่าทางรถไฟที่วิ่งอยู่ได้เพราะมันมีไม้หมอนและ Load มันก็จะเฉลี่ยไปตามรางรถไฟได้ แต่ถ้าสร้างทางรถยนต์ ดินบริเวณนั้นมันดินเหลว รถยนต์น้ำหนักจะลงที่ล้อ ดินจะรับน้ำหนักไม่ได้ และอีกประการหนึ่งตัวรางและฐานดินกว้าง ๑๐ เมตร เป็นอย่างมาก แต่ถ้าทำถนนจะต้องกว้างถึง ๓๐-๔๐ เมตร ดังนั้น ถ้าจะสร้าง

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ถนนก็จะต้องเวนคืนที่ดินอีก และระหว่างสร้างประชาชนจะเดือดร้อนมาก ไหนๆ จะต้องเวนคืนที่ดินอยู่แล้ว จะไปเวนคืนที่อื่นเลยจะไม่ดีกว่าหรือ รถไฟก็ปล่อยให้เขาวิ่งกันไป เมื่อถนนสะดวกคนไม่ขึ้นรถไฟ ก็จะเลิกกันไปเอง จอมพลสฤษดิ์ เขียนตอบมาว่า เหตุผลของผู้ว่าฯฟังขึ้น ทางรถไฟสายแม่กลองก็เลยไม่ต้องรื้อมาจนเดี๋ยวนี้

เมื่อครั้งที่ท่านประสิทธิ์ ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี ก็ได้แสดงความมุ่งมั่นในเรื่องการพัฒนาเมืองอีกหลายอย่าง

คุณสมบูรณ์ ชุมศักดิ์วินิจ เจ้าของโรงแรมเกี่ยวอันและประธานกรรมการบริหาร บริษัท โรงพยาบาลมิตรภาพเมโมเรียล จังหวัดสระบุรี ย้อนอดีตระลึกถึงบุคคลที่ตนเรียกว่า **"ท่านพ่อ" "ท่านพ่อจะไปตรวจท้องที่ทุกอำเภอ ลำบากยังไงท่านก็ไป แต่อย่างว่าในสมัยก่อนงบประมาณไม่ค่อยจะมี พัฒนาไม่ได้มาก แต่ก็ถือได้ว่าท่านก็มาพัฒนาหลายอย่าง มาสร้างถนน ตัดถนนให้ ผลงานของท่านก็อย่างเช่น ศาลากลางหลังแรก หรือถนนอุไรรัตน์ ตรงแก่งคอย"** ข้ามมาที่จังหวัดปราจีนบุรี ท่านประสิทธิ์ ก็ได้ไปพัฒนาสิ่งปลูกสร้างเพื่อความสะดวกสบายของชาวบ้านอีกหลายอย่าง อาทิ ถนนปราจีนตคาม ถนนปราจีนอนุสรณ์ ถนนศรีมหาโพธิ์ ถนนสายบ้านสร้าง และสร้างตลาดสด ๒ แห่ง รวมทั้งพัฒนาที่ดินประมาณ ๒๐๐ ไร่ ช่วยเหลือให้ข้าราชการและประชาชนมีที่ดินส่วนตัว เพราะคุณลุงไม่ค่อยได้ยิน อันเป็นผลมาจากความชราของอายุที่มีมากถึง ๘๔ ปี แต่นั่นก็ไม่ใช่อุปสรรคที่หนักหนาเลย น้ำเสียงของคุณลุงยังคงชัดเจนและพรั่งพรู

"ถนนสายปราจีนตคามเชื่อมตัวอำเภอเมืองกับอำเภอประจันตคาม แต่เดิมจะต้องเดินทางจากตลาดปราจีนบุรีไปวงเวียนสี่แยกเนินหอม แล้ววิ่งตัดไปตามถนนสุวรรณศรี ออกอำเภอประจันตคาม ระยะทาง ๓๘ ก.ม. แต่เส้นทางที่ท่านประสิทธิ์ตัดใหม่ คือ ๑๘ ก.ม. ซึ่งในการสร้างถนนสายนี้ ท่านก็ไปหากำนันนายอำเภอเอง ทำให้ไม่ต้องเสียค่าเวนคืนพื้นที่ที่นำมาสร้างถนน และท่านยังสร้างถนนสายบ้านสร้าง ถนนสายปราจีนอนุสรณ์ และถนนศรีมหาโพธิ์ ท่านก็ไปขอที่ชาวบ้านมาสร้างถนน พูดให้ชาวบ้านเห็นความสำคัญ ชี้ให้เห็นว่ามันจะดีกับเขาอย่างไร ชาวบ้านให้ความร่วมมือกันมาก"

สำหรับจังหวัดปทุมธานี ซึ่งถึงแม้ว่าจะเป็นระยะเวลาที่ท่านประจำอยู่ที่นี่ไม่นานมากนัก แต่การเอาใจใส่ต่อความกินดีอยู่ดีของประชาชนในการปกครองของท่าน ก็ไม่น้อยไปกว่าจังหวัดก่อนๆ ที่ท่านไปประจำอยู่เลย

คุณลุงเฉลียว รัตนวิชา อดีตนายอำเภอคลองหลวง ได้เล่าความหลังในเรื่องการให้ความสำคัญกับการกินดีอยู่ดีแก่ชาวบ้านของท่านประสิทธิ์ว่า

"ท่านสนใจเรื่องการประกอบอาชีพของชาวบ้านเป็นอย่างมาก เนื่องจากดินที่รังสิตนั้นมีสภาพที่ไม่ดี สมัยก่อนในหลวงรัชกาลที่ ๕ ทรงมีพระราชดำริให้ทำการพัฒนาที่ดินบริเวณทุ่งรังสิต มีโครงการส่งเจ้าหน้าที่เข้ามาร่วมกับจังหวัด โดยจัดตั้ง บริษัท คันคูนาสยาม ขึ้น เพื่อขุดลอกคูคลอง ถ่ายเทน้ำจากการทำนาที่จะทำให้น้ำไหลเวียนชะล้างหน้าดิน ปรับสภาพดินให้เหมาะแก่การเกษตร

๒. ผู้ว่าประสิทธิ์กับการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๐๔ รัฐบาลไทยมีนโยบายปฏิรูปการศึกษาโดยขยายการศึกษาภาคบังคับจากเดิมถึงระดับชั้นประถม ๔ เป็นชั้นประถม ๗ ท่านประสิทธิ์เอาใจใส่ในเรื่องการศึกษาเป็นอย่างมาก ได้ผลักดันให้จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นจังหวัดนำร่อง และประสบความสำเร็จเป็นจังหวัดแรก นอกจากนี้ท่านยังได้บูรณะ ปรับปรุงศาสนสถาน และโรงเรียนหลายแห่ง ได้แก่ วัดช่องลม

"ท่านเป็นคนสง่าผ่าเผย ใครๆ ก็ต่างขนานนามท่านว่า ผู้ดีอังกฤษ และท่านยังเป็นคนเจ้าระเบียบมากที่เดียว มีอยู่ครั้งหนึ่งครูช่างที่สร้างวัด สร้างกุฏิ ใช้เครื่องมือแล้วไม่ยอมเก็บเข้าที่ ท่านก็ถามว่า "เธอได้รับการอบรมมาบ้างรึเปล่า"

สมัยท่านประสิทธิ์ ท่านเห็นชาวบ้านส่วนใหญ่ทำนาตามฤดูกาลปีละครั้ง ผลผลิตที่ได้ต่อปีประมาณไร่ละ ๓๐ ถัง ราคาถังละ ๓๐ บาท แล้วก็เจอปัญหาศัตรูพืช เช่น ปู หอยเชอร์รี่ วัชพืชต่างๆ เมื่อหักค่าใช้จ่าย เช่น ค่าปุ๋ย ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าเก็บเกี่ยว ชาวบ้านจะมีรายได้ไม่พอค่าใช้จ่าย จึงมีการหารือกันในจังหวัดให้ชาวบ้านทำนาปีละ ๒ ครั้ง โดยท่านสั่งให้ผมไปหาพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพเหมาะกับสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศ เพื่อให้ชาวบ้านทำนานอกฤดูกาล ซึ่งระหว่างนั้นผมได้มีโอกาสเดินทางไปศึกษาดูงานที่ประเทศไต้หวัน ได้ไปดูเรื่องการทำเกษตรกรรมของที่นั่น ผมกลับมาก็จัดหาปุ๋ยที่มีคุณสมบัติบำรุงพันธุ์ข้าวที่เหมาะสมกับดินที่อำเภอคลองหลวง ซึ่งหลังจากการเก็บเกี่ยวผลผลิตปรากฏว่าชาวนาได้ผลผลิตเพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัว

วัดวชิรคาม วัดไทร วัดเกตการาม วัดบางกะพ้อม และวัดธรรมประสิทธิ์

หลวงพ่อสะอาด เปรมสุข อดีตครูใหญ่โรงเรียนวัดธรรมประสิทธิ์ เล่าให้เราฟังถึงความสนใจของท่านผู้ว่าประสิทธิ์ ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หลวงพ่อมีอายุกว่า ๘๘ ปี นึกและเรียบเรียงเรื่องราวในอดีตที่ผ่านมานานเกือบ ๔๐ ปี

"แต่ก่อนวัดธรรมประสิทธิ์ (ตั้งอยู่ในตำบลคลองช่อง) อยู่ท้ายหมู่บ้าน เด็กที่ไปเรียนต้องเดินเข้าไปไกล จากปากคลองเข้ามาก็ไกล จึงเรียนท่านผู้ว่าฯ ประสิทธิ์ ว่าอยากย้ายวัดและโรงเรียนมาที่นี่ ซึ่งถือว่าเป็นจุดศูนย์กลางจากปากคลองและจากท้ายหมู่บ้านเข้ามาก็สะดวก ท่าน

หอจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์รังสิต

วัดเกตการาม จ.สมุทรสงคราม

ก็เห็นว่ามีเหตุผลดีจึงอนุญาต เพื่อเป็นการประหยัด ท่านก็เรียกครูช่างมาใช้ในการสร้างวัดและโรงเรียน ซึ่งครูทุกคนก็เต็มใจ ท่านก็ตอบแทนให้ เช่น การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง ซึ่งก็ได้สร้างโรงเรียนก่อน วัดจึงตามมาทีหลัง โดยเมื่อก่อนโรงเรียนเดิมชื่อโรงเรียนวัดคลองช่อง ท่านเห็นว่าวัดชื่อธรรมประสิทธิ์ จึงเปลี่ยนชื่อโรงเรียนให้เป็นชื่อเดียวกับวัดด้วย ท่านมาตรวจโรงเรียนบ่อยๆ ที่แถวนี้เป็นถิ่นกันดาร ตั้งแต่มีผู้ว่าฯ มา ก็มีแต่ท่านประสิทธิ์คนเดียวที่มาที่นี่ ท่านมาตอนโรงเรียนเลิกแล้ว ประมาณ ๕ โมงเย็น เพราะกลางวันมาไม่ได้ ต้องมาตอนเย็นเพราะน้ำขึ้นเรือถึงจะเข้าได้

สำหรับการบูรณะ ปรับปรุงวัด และโรงเรียนของท่านประสิทธิ์ ในจังหวัดปทุมธานี รายละเอียดในเรื่องนี้ คุณลุงเฉลียว อดีตนายอำเภอคลองหลวง ได้เล่าให้เราฟังอย่างละเอียด ราวกับว่าเรื่องราวเหล่านั้นมิเคยลบเลือนไปจากจิตใจคุณลุง "ท่านผู้ว่าชอบไปนมัสการเจ้าอาวาสตามวัดต่างๆ และเยี่ยมเยียนมัสยิดอยู่เป็นนิจ ท่านสนใจเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาของเยาวชน เนื่องจากโรงเรียนที่มีอยู่ในสมัยนั้นมีสภาพเก่าแก่ ทรุดโทรม และอาคารเรียนคับแคบ ไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียนที่เพิ่มมากขึ้น ท่านจึงมีนโยบายให้ขยายอาคารเรียน และโรงเรียน โดยจัดให้มีการเรี่ยรายเงินส่วนหนึ่งจากชาวบ้านและขอเงินสนับสนุนจากรัฐบาลอีกส่วนหนึ่ง เพื่อนำมาสร้างอาคารเรียน ท่านเห็นสภาพโรงเรียนสมัยนั้น แล้วบ่นว่าเหมือนสลัม รกรุงรัง ใครชอบใจจะสร้างก็สร้าง ไม่มีการวางแผน ไม่มีนโยบาย แถวไหนมีโรงเรียนมากก็มากเกินไป ไอ้ที่ไม่มี ก็ไม่มีเลย ท่านเน้นว่าโรงเรียนต้องพัฒนาอยู่ตลอดเวลา ไม่ใช่ปลูกไว้แค่ไหนก็ทิ้งไว้แค่นั้น ท่านได้แนะนำให้มีการสำรวจสำมะโนประชากรว่ามีอัตราการเกิดเท่าไหร่ เพื่อที่จะขยายอาคารเรียนให้เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน มีอยู่ครั้งหนึ่งระหว่างเดินทางไปนมัสการเจ้าอาวาสที่วัดกล้าชอุ่ม คลอง ๕ ท่านเห็นนักเรียนนั่งเรียนหนังสืออยู่ที่ศาลาท่าน้ำของวัด ซึ่งพื้นที่ตรงนั้นเป็นบริเวณที่ชาวบ้านสัญจรไปมา ท่านจึงให้การสนับสนุนการปลูกสร้างโรงเรียน โดยสั่งการให้ผมไปจัดหาพื้นที่ที่จะสร้างโรงเรียน ซึ่งก็ได้พื้นที่ติดกับวัดในการสร้างโรงเรียน นอกจากนี้ ท่านยังให้การสนับสนุนการขยายอาคารเรียน สร้างโต๊ะเก้าอี้ เช่น โรงเรียนประชาธิปัตย์ และโรงเรียนหัตถสาส์นเกษตร" เป็นต้น

๓. ผู้ว่าประสิทธิ์กับภาวะผู้นำ

นอกจากการให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเพื่อความกินดีอยู่ดีของชาวบ้าน ให้ความสนใจด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมแล้ว คำบอกเล่าของผู้ใกล้ชิดทุกท่านต่างสะท้อนภาพที่ตรงกัน ๒ ประการ อันแสดงถึงภาวะผู้นำของท่านประสิทธิ์ ได้แก่ บุคลิกภาพอันสุภาพ การให้เกียรติผู้อื่น ความมีวินัยในตัวเอง รวมถึงความเด็ดขาดกล้าตัดสินใจ

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

โรงเรียนช้างบัณฑิตพิทยาคม

คุณลุงจรูญ พลับสวาท อดีตอักษรเลข (เลขานุการ) เล่าให้เราฟังเกี่ยวกับเรื่องนี้ด้วยท่าทีที่มีความสุข **“เวลาท่านเรียกให้ไปร่างหนังสือ ท่านจะบอกรอบเดียว ถามไม่ได้ ผิดถูกไม่รู้ เสร็จแล้วต้องอ่านให้ฟังด้วย เสร็จเรียบร้อยไปพิมพ์เลย แต่มีบางทีถ้าหนังสือที่ท่านสั่งให้ไปร่างแล้วพิมพ์มามีจุดผิดเพียงนิดเดียว เช่น ไม่มีการเว้นวรรค ท่านจะไม่ยอมเซ็นให้เด็ดขาด ซึ่งการทำงานกับท่านจะผิดพลาดไม่ได้ เพราะท่านไม่ชอบคนไม่มีระเบียบ”**

ทางด้านหลวงพ่อสะอาด เปรมสุข ก็ได้เล่าเสริมถึงความมีระเบียบของท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ว่า

“ท่านเป็นคนสง่าผ่าเผย ใครๆ ก็ต่างขนานนามท่านว่า ผู้ดีอังกฤษ และท่านยังเป็นคนเจ้าระเบียบมากทีเดียว มีอยู่ครั้งหนึ่งครูช่างที่สร้างวัด สร้างกุฏิใช้เครื่องมือแล้วไม่ยอมเก็บเข้าที่ ท่านก็ถามว่า “เธอได้รับการอบรมมาบ้างรึเปล่า” พอจบประโยคดังกล่าว หลวงพ่อสะอาด ก็หัวเราะด้วยความชอบใจ

คุณลุงทองใบ สอนภู่ อดีตนายกเทศมนตรีจังหวัดสมุทรสงคราม ได้เล่าถึงความเจ้าระเบียบนี้ด้วยรอยยิ้ม

“ผมให้อันดับ ๑ ของจังหวัดเลย เรื่องความเรียบร้อย เป็นระเบียบของข้าหลวงประสิทธิ์เนี่ย ชนิดที่หาใครเปรียบไม่ได้เลยเชียว รองเท้าแบบธรรมดาไม่ได้ ต้องเป็นแบบมีเชือกผูก ต้องสวมหมวก และชุดต้องเข้ากัน ซึ่งนอกจากท่านจะมาสร้าง มาพัฒนาความเจริญให้จังหวัดแล้ว ท่านยังมาสร้างความมีวินัย ความเป็นระเบียบให้จังหวัดในทางที่ถูกต้องด้วย”

อีกท่านหนึ่งที่กล่าวถึงบุคลิกของท่านประสิทธิ์ด้วยความชื่นชมเช่นกัน นั่นก็คือ คุณลุงปริญญา อุดมศิลป์ อดีตนายกเทศมนตรี จังหวัดปราจีนบุรี

“ท่านเป็นคนที่พูดตรงไปตรงมา ขยัน เจ้าระเบียบ ไม่ถือเอ็งถือข้า ไม่มีตุกติก โดยเฉพาะเรื่องเงินทอง และท่านยังเป็นคนใจเย็น เป็นสุภาพบุรุษ ถ้าใครขัดแย้งท่านก็โต้เถียง อธิบายด้วยเหตุผล” และที่น่าสังเกตอีกอย่าง คือ คุณลุงเฉลียว รัตนวิชา อดีตนายอำเภอคลองหลวง ที่พวกเราเห็นว่า บุคลิกของคุณลุงก็ถือว่ามีความคล้ายคลึงกับท่านประสิทธิ์ ในเรื่องที่แต่งตัวเนี้ยบเป็นระเบียบ นั่นคือ คุณลุงยังคงนุ่งทับ ชายเสื้อใส่ในกางเกง ทั้งๆ ที่เป็นการสัมภาษณ์แบบสบายๆ ในบ่ายวันอาทิตย์

วิหารของวัดไทร จ.สมุทรสงคราม

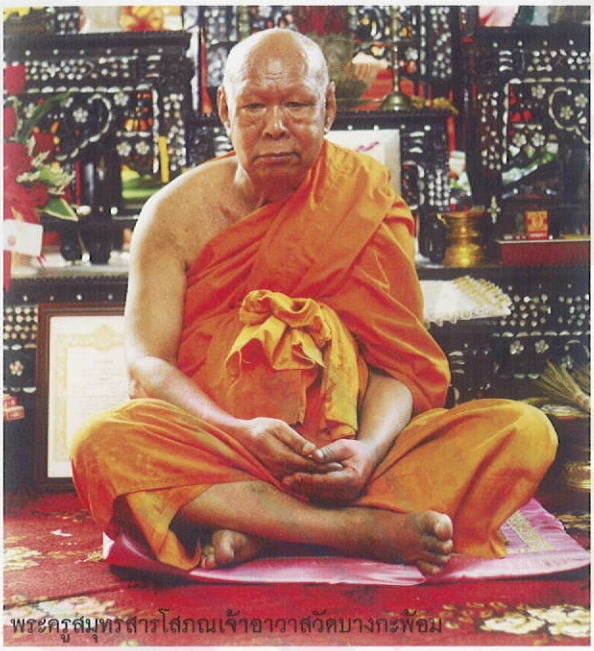

พระครูสมุทรสารโสภณเจ้าอาวาสวัดบางกะพ้อม

“ผมมีโอกาสได้ร่วมงานกับท่านผู้ว่าไม่นานนัก เนื่องจากท่านดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานีเพียงปีเดียว แต่ผมก็นับถือท่านเหมือนพ่อคนหนึ่ง ท่านเป็นคนโอบอ้อมอารี ไม่เคยดุด่าว่ากล่าวผู้ใต้บังคับบัญชา แต่จะคอยแนะนำ ท่านเคยสอนผมเรื่องบุคลิกว่า เดินให้ตรง จะได้ดูดีมีสง่า ซึ่งหลังจากนั้นผมก็ฝึกตนเองเรื่อยมา” ว่ากันว่าความแตกต่างระหว่างผู้บริหารกับผู้นำ ต้องดูกันที่ความกล้าตัดสินใจอย่างเด็ดเดี่ยว โดยไม่ได้เกรงกลัวใครหรืออำนาจใดๆ เป็นการตัดสินใจบนข้อมูลที่เพียงพอ ตัดสินใจโดยมองเป้าหมายเป็นสำคัญ มากกว่านั้นเป็นการตัดสินใจบนพื้นฐานประโยชน์ของคนส่วนใหญ่

ไม่เฉพาะแต่เหตุการณ์คัดค้าน จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เรื่องการรื้อทางรถไฟสายแม่กลองเพื่อสร้างถนนเท่านั้น เรื่องราวต่อไปนี้ถือเป็นบทบันทึกเล็กๆ ที่พิสูจน์ความเป็นผู้นำที่แก้ปัญหาและกล้าตัดสินใจของท่านประสิทธิ์

นายแพทย์อุดม จันทร์สวัสดิ์ อดีตนายแพทย์ประจำศูนย์สาธารณสุข จังหวัดปราจีนบุรี เล่าเรื่องย้ายร้านอาหารให้ทีมงานฟังว่า “ที่สนามเทนนิส แถวศาลากลาง จะมีร้านขายอาหารอยู่ใกล้ๆ เวลาที่แกผัดพริก ทำกับข้าว พวกที่เล่นเทนนิสกันอยู่ก็เหม็น แสบจมูก คือ ร้านอาหารมันไม่ควรตั้งอยู่ตรงนี้ ท่านผู้ว่าฯ ก็มาคิดและวางแผน ว่าจะทำอย่างไรดี สักพักท่านก็คิดออก และวางแผนที่จะย้ายร้านค้าไปอยู่ในที่ที่ท่านจัดหาไว้ให้ ท่านก็ไปคุยกับเจ้าของร้าน แม่ค้าคนนี้ค่อนข้างจะปากร้าย ไม่มีใครกล้ายุ่ง พอเข้าไปคุยแกโกรธด่ากลับมา ท่านก็ไม่สนใจ สั่งทำที่เอาไว้รอแล้ว พอที่เสร็จท่านก็สั่งย้ายเลย ถ้าเป็นคนอื่นนะไม่กล้าทำหรอก ผมประทับใจท่าน ตรงที่เมื่อได้วางแผนแล้ว ท่านก็จะทำให้สำเร็จ”

พระครูสมุทรสารโสภณ (ไสว ราชฐาน) เจ้าอาวาสวัดบางกะพ้อม ยังได้กล่าวถึงเรื่องความเด็ดขาดในการตัดสินใจของท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์ เมื่อครั้งที่ท่านมาตรวจโรงเรียนวัดบางกะพ้อม ทำเอาเราที่นั่งฟังอยู่ ทึ่งไปตามๆ กัน “วันเสาร์-อาทิตย์ ท่านผู้ว่าฯประสิทธิ์จะมาตรวจงานที่โรงเรียน ท่านเห็นงานไม่เดินหน้า ไม่เรียบร้อย ท่านสั่งปลดครูใหญ่ให้เป็นครูน้อยทันที” จากการเดินทางตระเวนไปทั้ง ๔ จังหวัด สระบุรี ปราจีนบุรี สมุทรสงคราม และปทุมธานี ที่ท่านประสิทธิ์เคยเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดในครั้งนี้ แม้ว่าสิ่งต่างๆ ที่ท่านสร้างไว้จะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา แต่สิ่งหนึ่งที่จะไม่มีวันสูญหายไปตามกาลเวลาอย่างแน่นอน สิ่งนั้นก็คือ ความมุ่งมั่นในการพัฒนาความเจริญให้แก่ชาวบ้านของท่าน สมกับคำว่า ข้าราชการในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ คุณงามความดีที่ท่านฝากไว้นี้ จะยังคงเป็นภาพที่ชัดเจนอยู่ในจิตใจของผู้คนที่จดจำคุณค่าความดีของท่านตลอดไป

“ท่านเป็นคนที่พูดตรงไปตรงมา ขยัน เจ้าระเบียบ ไม่ถือเอ็งถือข้า ไม่มีตุกติก โดยเฉพาะเรื่องเงินทอง และท่านยังเป็นคนใจเย็น เป็นสุภาพบุรุษ ถ้าใครขัดแย้ง ท่านก็โต้เถียง อธิบายด้วยเหตุผล”

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

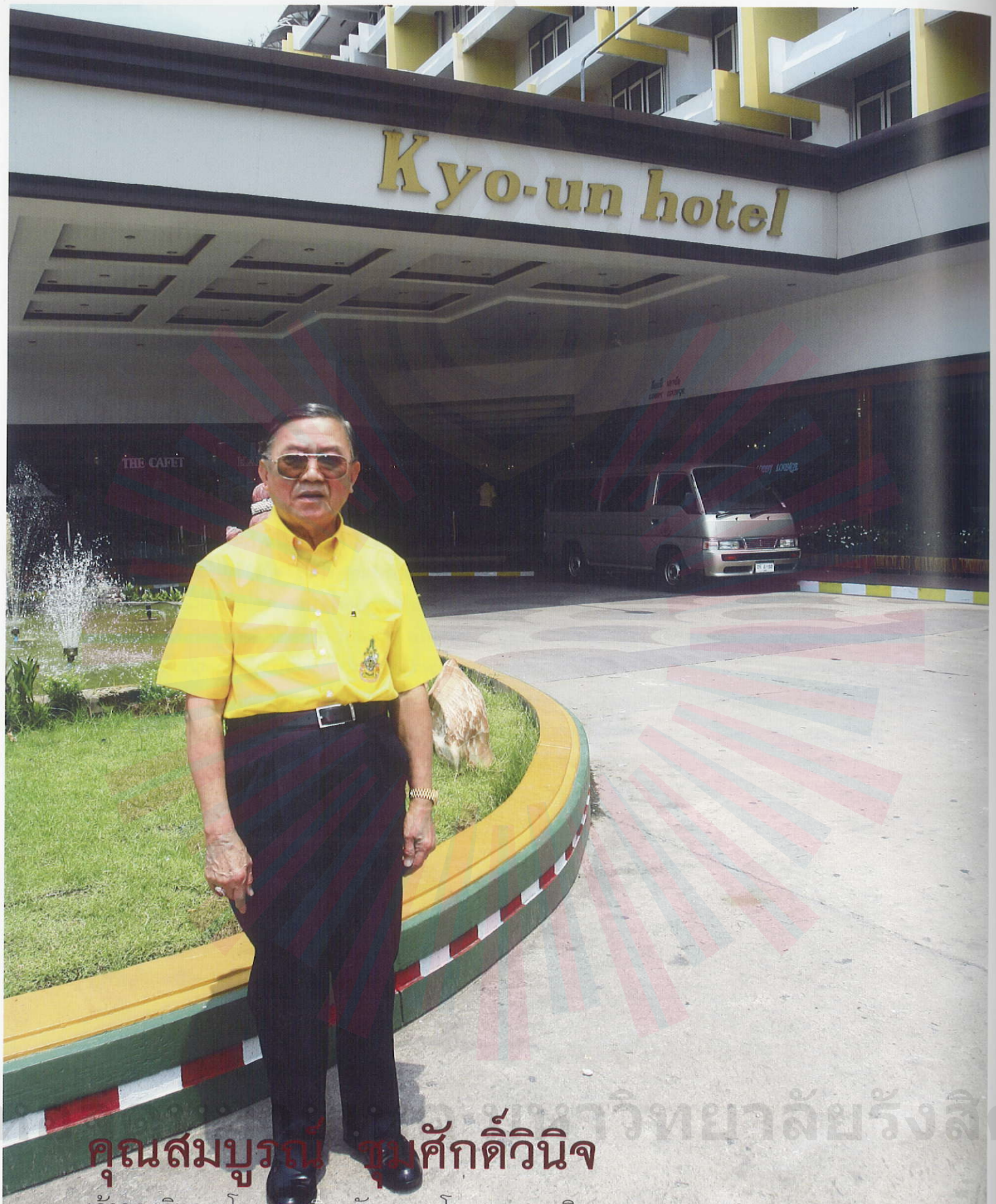

คุณสมบูรณ์ ชุมศักดิ์วินิจ

เจ้าของกิจการโรงแรมเกี่ยวอัน และโรงพยาบาลมิตรภาพ

เจ้าของร้านอาหารเกี่ยวอัน สมัยคุณพ่อประสิทธิ์เป็นผู้ว่าฯ จังหวัดสระบุรี

• รู้จักท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์ได้อย่างไร

รู้จักท่านตั้งแต่ท่านมาเป็นผู้ว่าฯ ที่นี่ ตั้งแต่ปี ๒๔๙๖ และท่านเองก็มาทานข้าวที่ร้าน ผมก็ต้อนรับท่าน ซึ่งท่านก็มาทานอาหาร มาอุดหนุนบ่อย ท่านก็เอ็นดูเราเหมือนลูก ผมก็เรียกท่านว่า **"ท่านพ่อ"** มาตลอด

• ช่วยเล่าเหตุการณ์ช่วงที่ท่านประสิทธิ์ เป็นผู้ว่าฯ สระบุรี

ทุกคนมีความเคารพท่านมาก ท่านเข้าถึงประชาชน เป็นคนที่มีบุคลิกนิ่มนวล บุคลิกท่านดีมาก แต่งตัวเนี้ยบ ไม่เคยถือตัว ซึ่งท่านเป็นคนไม่ดื่มเหล้า แต่เมื่อใครชวนท่านก็จะไปร่วมด้วยทุกครั้ง ท่านก็ดื่มน้ำเปล่าแทน และท่านยังเป็นผู้ดีทุกกระเบียดนิ้ว พูดจาดี พูดเพราะ ซึ่งท่านก็ชอบไปพูดคุยกับพระกับเจ้า เช่น กับเจ้าคุณวัดปากเปรียว ซึ่งท่านยังมีสัมพันธไมตรีกับทหาร เข้ากันได้ดีกับทหารทุกหมู่เหล่า นอกจากนี้ ท่านยังมีความ

ท่านยังมีความเมตตาต่อทุกคนมาก ใครไปขอความช่วยเหลือจากท่าน ไม่เคยที่จะปฏิเสธ

เมตตาต่อทุกคนมาก ใครไปขอความช่วยเหลือจากท่าน ไม่เคยที่จะปฏิเสธ แต่ทุกคนที่รู้จักกับท่านก็จะรู้นิสัยอย่างหนึ่งของท่าน คือ เวลาไปหาท่านต้องแต่งตัวให้ดี ติดกระดุมให้เรียบร้อย เมื่อตอนที่ท่านจะย้ายไปเป็นผู้ว่าฯ ที่ปราจีนบุรี ผมก็ไปส่งท่านถึงที่ คนสระบุรีก็ยังไปส่งท่านกันมากมายเลยล่ะ

• ผลงานที่ท่านประสิทธิ์ ได้สร้างไว้ให้แก่จังหวัดสระบุรี

ในเรื่องการปกครอง ท่านจะไปตรวจท้องที่ทุกอำเภอ ลำบากยังไงท่านก็ไป ซึ่งท่านยังให้ความเมตตาและดูแลความเรียบร้อยทุกอำเภอ แต่อย่างว่าในสมัยก่อนงบประมาณไม่ค่อยจะมี พัฒนาไม่ได้มาก แต่ก็ถือได้ว่าท่านก็มาพัฒนาหลายอย่าง มาสร้างถนน ตัดถนนให้ ผลงานของท่าน ก็อย่างเช่น ศาลากลางหลังแรก หรือถนนอุไรรัตน์ ตรงแก่งคอย

• ประทับใจท่านพ่อประสิทธิ์เรื่องใดบ้าง

ความเมตตา ท่านรักเราเหมือนลูกเหมือนหลาน ท่านเคยพูดกับผมว่า "เด็กคนนี้เป็นคนขยันทำมาหากิน คอยดูนะที่ตรงนี้ (โรงแรมเกี่ยวอันในปัจจุบัน) จะเป็นของเด็กคนนี้ทั้งหมด ซึ่งแต่ก่อน ร้านอาหารผมก็เช่าเค้าอยู่ มีพื้นที่แค่ ๓๐ ตารางวา หรือประมาณ ๒ ห้องเท่านั้น ผมเองก็รู้สึกปลื้มอกปลื้มใจ เหมือนท่านให้พรเรา ซึ่งผมเองก็พยายามสร้างเนื้อสร้างตัว พอท่านพ่อพูดมาแบบนี้ ผมก็มีกำลังใจ เก็บเงินและอดทนมาเรื่อยๆ จึงตัดสินใจเปิดโรงแรมนี้ นอกจากนี้ เมื่อตอนที่ผมจะ

เปิดโรงพยาบาล ท่านก็ยังสอนว่าถ้าจะสร้างโรงพยาบาลก็ต้องทำให้เหมือนโรงแรม คือ ทำให้ครบวงจร ผมเองก็ยึดคำสอนของท่านมาโดยตลอด

เราก็ยังไปมาหาสู่กันเสมอ ท่านไม่เคยลืม มาทานอาหารที่โรงแรมเป็นประจำ เวลามาก็ชอบที่จะถามหาคนนั้นคนนี้อยู่เสมอ บางทีผมก็ไปหาท่านที่บ้านก็ประมาณครั้งหรือ ๒ ครั้ง แต่เมื่อ ๒ ปีที่แล้ว ท่านก็โทรศัพท์มาหาผม บอกว่าอยากจะซื้อที่ทำโรงเรียนนานาชาติ ก็ชวนให้ผมทำด้วยกัน คงเพราะความที่ท่านสนิท ผูกพันกับคนเก่าๆ เวลาท่านจะทำกิจการอะไร ท่านก็จะชวนร่วมด้วย ท่านก็บอกผมว่า **"สมบูรณ์ พ่อจะชวนทำโรงเรียนอนุบาล"** ซึ่งท่านอยากทำโรงเรียนที่ต่างจังหวัด ผมก็นึกหัวเราะอยู่ในใจ และถามไปว่า **"ท่านพ่อ ท่านอายุเท่าไหร่แล้ว"**

หอจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยรังสิต

คุณปริญญา อุดมศิลป์
อดีตนายกเทศมนตรี
สมัยคุณพ่อประสิทธิ์เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดปราจีนบุรี

• ช่วยเล่าเหตุการณ์สมัยคุณพ่อประสิทธิ์มาเป็นผู้ว่าที่ปราจีนบุรี

ตอนนั้นผมเองก็เป็นนายกเทศมนตรีอยู่ อายุยังน้อย ภรรยาของผมก็ทำงานเป็นกาชาดของจังหวัด ซึ่งทำงานร่วมกับคุณหญิงพัฒนา จึงทำให้รู้จักกับทั้งผู้ว่าฯ และภรรยาของท่าน ก็ถือว่ามีความคุ้นเคยกันพอสมควร ท่านรักงาน รักลูกน้อง เข้ากับชาวบ้านได้ดี ซึ่งกับผมนั้น ท่านจะใช้ผมเรื่องงานโยธาฯ ซึ่งก่อนที่ท่านจะเข้าศาลากลาง ท่านก็จะต้องมาตรวจดูงานที่ท่านสั่งก่อน ว่ามีความคืบหน้า และเรียบร้อยมาก-น้อยเพียงใด ในเรื่องของการศึกษา ท่านก็สนใจดี ใกล้ชิดกับพวกครู ไปร่วมประชุมกับท้องถิ่นทุกที่

ประจันตคาม) ซึ่งแต่เดิมจะต้องเดินทางจากตลาดปราจีนบุรีไปวงเวียนสี่แยกเนินหอม แล้ววิ่งตัดไปตามถนนสุวรรณศรีไปประจันตคาม ระยะทาง ๓๘ ก.ม. เส้นทางที่ตัดใหม่ คือ ๑๘ ก.ม. สามารถย่นระยะทางได้ถึง ๒๐ ก.ม. ซึ่งในการสร้างถนนสายนี้ ท่านก็ไปตรวจพื้นที่ ไปหากำนัน นายอำเภอ ทำให้ไม่ต้องเสียค่าเวนคืนพื้นที่ที่นำมาสร้างถนน และท่านยังสร้างถนนสายบ้านสร้าง ถนนสายปราจีนอนุสรณ์ และถนนศรีมหาโพธิ์ ซึ่งท่านก็ไปขอที่ชาวบ้านมาสร้างถนนสายดังกล่าว และแต่งตั้งให้ผมเป็นกรรมการควบคุมการสร้าง นอกจากนี้ ท่านยังจัดสรรที่ดิน และได้พัฒนาเนื้อที่ประมาณ ๒๐๐ ไร่ โดยไม่มีผลกำไรส่วนบุคคลและทางราชการ ช่วยเหลือให้ข้าราชการและประชาชนมีที่ดินส่วนตัว

ท่านเป็นคนขยัน คอยติดตามงานที่ท่านสั่งอยู่เสมอ ไม่มีขาด ไม่ถือเอ็งถือข้า ใจเย็น เป็นสุภาพบุรุษ พูดตรงไปตรงมา ถ้าใครขัดแย้ง ท่านก็โต้เถียง อธิบายด้วยเหตุผล ที่สำคัญคือไม่มีตุกติก

สวนสุขภาพ ริมแม่น้ำปราจีนบุรี

• ท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์ เป็นคนอย่างไร

ท่านเป็นคนขยัน คอยติดตามงานที่ท่านสั่งอยู่เสมอ ไม่มีขาด ไม่ถือเอ็งถือข้า ใจเย็น เป็นสุภาพบุรุษ พูดตรงไปตรงมา ถ้าใครขัดแย้ง ท่านก็โต้เถียง อธิบายด้วยเหตุผล ที่สำคัญคือไม่มีตุกติก โดยเฉพาะเรื่องเงินทอง ซึ่งผู้ว่าฯ ที่ยุ่งเรื่องเงินทองก็มี

ท่านก็เป็นคนที่มาสร้างความเจริญให้กับที่นี่ มาสร้างตลาดสดเทศบาล ซึ่งตอนนั้นยังไม่มี ท่านสร้างทั้งตลาดบนและล่าง และท่านก็ยังสร้างถนนอีกหลายสาย ไม่ว่าจะเป็นถนนสายปราจีนตคาม (ปราจีนบุรี+

• ประทับใจท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ในเรื่องใดบ้าง

ผมนับถือท่านมากที่สุด ตั้งแต่มีผู้ว่าฯ มาอยู่ที่นี่ ผู้ว่าคนอื่นยังไม่เท่าเลย คนปราจีนฯ ก็รักท่านมาก ตอนท่านย้ายไปอยู่แม่กลอง พวกเราก็ไปส่งท่านกันมาก แม่กลองสมัยนั้น ก็ไม่มีถนน ไปไหนมาไหนลำบาก ต้องใช้เรือเท่านั้น ท่านประสิทธิ์ก็ไปสร้างถนน ไปพัฒนาความเจริญให้ ผมก็ยังติดต่อกับท่านอยู่เรื่อยๆ เมื่อตอนท่านอายุ ๙๒ ท่านก็มาหาถึงที่ปราจีนฯ นี่เลย เอาหนังสือกับพวงกุญแจมาให้ ท่านบอกว่าท่านยังแข็งแรงอยู่ ยังตีกอล์ฟด้วย

หอจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยรังสิต

คุณหมออุดม จันทร์สวัสดิ์

อดีตหัวหน้าสถานีอนามัย

สมัยคุณพ่อประสิทธิ์เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดปราจีนบุรี

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

• คุณหมอรู้จักกับท่านประสิทธิ์ได้อย่างไร

ตอนที่ผู้ว่าฯ ประสิทธิ์มาอยู่ที่นี่ ตอนนั้นผมก็เป็นนายแพทย์อยู่ที่สถานีอนามัยเทศบาล ซึ่งสถานีอนามัยก็ติดกับจวนผู้ว่าฯ ทำให้ผมกับผู้ว่าฯ ประสิทธิ์ มีความสนิทสนมกันพอสมควร มีกิจกรรมร่วมกันทุกวัน ในวันธรรมดาจะเล่นเทนนิส ส่วนวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ ก็จะเล่นไพ่บริดจ์

• ความทรงจำเกี่ยวกับคุณพ่อประสิทธิ์

ถ้าพูดถึงลักษณะการทำงาน ผมว่าถ้าประเทศไทยมีคนอย่างท่านประสิทธิ์มากกว่านี้ ประเทศต้องเจริญมากแน่ เพราะท่านไม่เคยหยุดนิ่ง อยู่เฉยไม่ได้ วันหนึ่งๆ ท่านคิดร้อยอย่าง ท่านพัฒนาหลายอย่างมากกว่าผู้ว่าฯ ทุกคน ที่เห็นได้ชัด เช่น การจัดสรร การพัฒนาเมือง สร้างถนนหลายสาย สร้างตลาด ย้ายศาลากลางและศูนย์สาธารณสุขไปสร้างในที่ใหม่ เป็นนักบริหารที่เก่ง เป็นนักแก้ปัญหา ท่านจะทำงานในลักษณะที่เอาคนเป็นรอง กระดาษเป็นหลัก ไม่ธรรมดา เสียงดังเอะอะ ไม่กลัวใคร ท่านผู้ว่าก็คิดว่าจะทำอย่างไรดี สักพักท่านก็คิดออก และวางแผนที่จะย้ายร้านค้าไปอยู่ในที่ใหม่ที่ท่านจัดหาไว้ให้ ท่านก็ไปคุยกับเจ้าของร้านค้า แต่เจ้าของร้านค้าแกโกรธก็ด่ากลับมา ท่านก็ไม่สนใจ ท่านสั่งทำที่เอาไว้รอแล้วนี่ พอที่เสร็จท่านก็สั่งย้ายเลย ถ้าเป็นคนอื่นนะไม่กล้าทำหรอก ผมประทับใจท่านตรงที่เมื่อได้วางแผนแล้วท่านก็จะทำให้สำเร็จ

อีกเรื่องที่ผมชอบใจท่าน คือ ท่านชอบดมยาดม ผมก็ถามว่าดมทำไม ท่านก็บอกหอมดี ผมเลยบอกท่านไปว่า **"ดมเข้าไป ช่วยให้หัวใจเต้นอีกเดี๋ยวก็ต้องดมใหม่ไปๆ มาๆ ก็ทำให้ติด"** ท่านคิดได้ สักพักท่านก็โยนทิ้งเลย จากนั้นผมก็ไม่เห็นท่านดมอีก

ทางวิ่งในสวนสุขภาพ

ถ้าพูดถึงลักษณะการทำงาน ผมว่าถ้าประเทศไทยมีคนอย่างท่านประสิทธิ์มากกว่านี้ ประเทศต้องเจริญมากแน่ เพราะท่านคิดไม่เคยหยุดนิ่ง อยู่เฉยไม่ได้ วันหนึ่งๆ ท่านคิดร้อยอย่าง

• พอจะยกตัวอย่างเหตุการณ์การแก้ปัญหาของท่านผู้ว่าฯ ประสิทธิ์ ให้ฟังหน่อยได้ไหม

ก็อย่างเช่น ที่สนามเทนนิส จะมีร้านค้าขายอาหารอยู่ใกล้ๆ เวลาที่แกผัดพริก ทำกับข้าว พวกเราที่เล่นเทนนิสกันอยู่ก็เหม็น แสบจมูก แม่ค้าคนนี้ก็

• ยังได้ไปมาหาสู่กับท่านบ่อยไหม

มีอยู่ครั้งหนึ่งท่านคิดถึงผม บอกกับผมว่าท่านจะย้ายมาอยู่ปราจีนฯ ท่านบอกอยู่คนเดียวเงียบ ผมก็เข้าใจดี เพราะอายุมากขนาดนี้ มันก็ไม่ค่อยเหลือเพื่อน ผมเองยังต้องไปตีกอล์ฟกับพวกเด็กอายุห้าสิบกว่า ผมรู้ว่าที่บ้านท่านไม่ยอมให้ท่านมาหรอก ก็บอกไปว่า **"ท่านจะเหงานะ"** ท่านก็ตอบกลับว่า **"ไม่เป็นไรจะชวนหมอไปตีกอล์ฟ"** เมื่อตอนที่ท่านอายุ ๙๒ ปี ท่านยังแวะมาหาที่นี่ ยังคิดถึงคนเก่าๆ อยู่ตลอด

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

คุณจรูญ พลับสวาท

อดีตอักษรเลข (เลขานุการ)

สมัยคุณพ่อประสิทธิ์ เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรสงคราม

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

• รู้จักท่านผู้ว่าฯ ประสิทธิ์ได้อย่างไร

ตอนนั้นผมเป็นปลัดอำเภออยู่ที่บางคนที ท่านก็มาหาบอกว่าอยากพบผม ท่านมาหาทุกเย็น ผมก็สงสัยว่าผมเป็นปลัดอำเภอบางคนทีอยู่ ท่านมาหาทำไม ก็คุยกัน ท่านก็ถาม **"จรูญมาอยู่นี่นานหรือยัง"** ผมก็ตอบว่า **"ได้ ๒ ปีแล้วครับ"** ก็คุยกันไปเรื่อย อีกประมาณวันสองวันท่านมาอีกแล้ว บอกว่าอยากให้ผมไปเป็นอักษรเลข ท่านพูดว่า **"ผมมองดูแล้วคุณเป็นคนมีบุคลิกลักษณะดี แต่งเนื้อแต่งตัวดี พูดจาดี การศึกษาก็ดี ไปอยู่กับผมมั๊ย อักษรเลขผมขาดอยู่พอดี ผมอยากได้คนอย่างคุณนี่แหละ"** ผมเองก็ได้ยินกิตติศัพท์ว่าท่านเป็นคนทำงานมีระเบียบแบบแผน และค่อนข้างเคร่งครัด ไม่นานผมก็ตอบตกลง **"ยินดีที่จะไปรับใช้ท่าน"** ท่านก็ออกคำสั่งเลย จากปลัดอำเภอบางคนทีมาเป็นอักษรเลข ผมก็มาอยู่กับท่านตั้งแต่นั้น

• ช่วยเล่าตอนที่ทำงานกับท่านให้ฟังหน่อยนะคะ

การทำงานกับท่าน เมื่อท่านเรียกเมื่อไหร่ ก็ต้องไปเมื่อนั้น ไม่ว่าจะเป็นตอนเช้าหรือตอนเย็น ที่สำคัญเราเองจะต้องรู้ใจท่าน ว่าท่านชอบอะไร ไม่ชอบอะไร เช่น ท่านจะมาทำงานประมาณ ๙ โมงเช้า บนโต๊ะของท่านต้องมีหนังสือพิมพ์ ๔-๕ ฉบับวางไว้ และก่อนที่จะเอางานไปเสนอท่าน ผมก็ต้องสังเกตว่าท่านวางหนังสือพิมพ์ฉบับสุดท้ายหรือยัง เมื่อเห็นว่าอ่านฉบับสุดท้ายแล้ว ผมก็จะเอาแฟ้มหนังสือราชการมาเสนอ และท่านจะไม่ค่อยบอกอะไรตรงๆ เช่น เวลาหน้าฝน ท่านก็จะออกมาบอกว่า **"จรูญฝนมันสาดนะ"** พอหน้าหนาว ก็จะออกมาบอกเพียงว่า **"จรูญ แดดมันส่องจัดนะ"** ผมก็ต้องใช้ไหวพริบและศึกษาเอาเอง ซึ่งผมก็จัดแจงย้ายโต๊ะให้ท่าน นอกจากนี้ เวลาเข้าไปร่างหนังสือราชการ ท่านจะบอกรอบเดียว ถามไม่ได้ ผิดถูกไม่รู้ เสร็จแล้วต้องอ่านให้ฟังด้วย พอดีผมสมองไวเขียนหนังสือเร็ว ถ้าใช้ได้ ท่านจะบอกคำเดียว **"เสร็จเรียบร้อย ไปพิมพ์เลย"**

เวลาพูดกับลูกน้อง จะพูด **"คุณ"** ตลอด ซึ่งท่านจะชอบคนที่มีไหวพริบดี แต่งตัวสะอาดเรียบร้อย ตั้งใจทำงาน ขี้เกียจไม่ได้ สั่งคำไหนต้องคำนั้น

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

• ว่ากันว่าเรื่องบุคลิกเด่นของท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์ เป็นที่พูดถึงกันมาก

ท่านเป็นคนสุภาพ แต่งตัวดี พูดจาไพเราะ เวลาพูดกับลูกน้อง จะพูด **"คุณ"** ตลอด ซึ่งท่านจะชอบคนที่มีไหวพริบดี แต่งตัวสะอาดเรียบร้อย ตั้งใจทำงาน ขี้เกียจไม่ได้ สั่งคำไหนต้องคำนั้น และท่านยังเป็นคนที่มีความจำแม่นมาก รวมทั้งละเอียดลออในทุกเรื่อง เช่น เวลาร่างจดหมาย ต้องตัดกระดาษกว้างเท่านั้น ยาวเท่านั้น ตามที่ท่านบอก (กว้าง ๒๗ ซม. ยาว ๑๔ ซม.) จะเอากระดาษมามั่วไม่ได้ ถ้าพิมพ์แล้วไม่ถูกใจก็จะไม่เซ็น หรือบางทีถ้าหนังสือที่ท่านสั่งให้ไปร่างแล้วพิมพ์มา มีจุดผิดเพียงนิดเดียว เช่น ไม่มีการเว้นวรรค ท่านก็จะขีดเส้นแดงมาให้ และจะไม่ยอมเซ็นให้เด็ดขาด การทำงานกับท่านจะผิดพลาดไม่ได้เลย ท่านไม่ชอบคนไม่มีระเบียบ

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

• **ผลงานที่ท่านประสิทธิ์ฯ สร้างไว้ให้แก่จังหวัดสมุทรสงคราม**

ก็อย่างเช่น ถนนประสิทธิ์พัฒนา ซึ่งจากธนาคารกรุงไทย ไปถึงถนนธนบุรี - ปากท่อ และท่านยังเป็นผู้ริเริ่มสร้างถนน ซึ่งสมัยก่อนจากอำเภอเมืองไปอำเภออัมพวา อำเภอบางคนที ต้องนั่งเรือ ท่านเห็นว่าประชาชนเดือดร้อน จึงสร้างถนนขึ้นโดยได้ใช้เงินจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด ท่านบอกว่าค่อยๆ สร้างไปทีละเล็กทีละน้อย เป็นทางเล็กๆ พอให้ล้อรถวิ่งไปได้ นอกจากนี้ ท่านยังเป็นผู้ริเริ่มสร้างพระบรมรูปทรงม้ารัชกาลที่ ๕ โดยใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านด้วยการนำเปลือกมะพร้าวมาชุบกับปูนพลาสเตอร์ แล้วเอาไปปะแต่งขึ้นมาให้เป็นองค์

ถนนธนบุรี-ปากท่อ

• **ประทับใจท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์ในเรื่องใดบ้าง**

ท่านเป็นคนที่คิดถึงลูกน้องตลอดเวลา เช่น เมื่อครั้งที่ท่านเป็นรองผู้ว่ากรุงเทพมหานคร ท่านก็ยังคงนึกถึงผม มีหนังสือให้ผมไปเป็นเลขาฯ ของท่าน ผมก็ลังเล เพราะญาติพี่น้องอยู่ที่แม่กลองหมด สุดท้ายก็ต้องบอกปฏิเสธในความกรุณาของท่าน นอกจากนี้ ท่านยังรู้จักคนว่าคนไหนควรค่าแก่การให้ คนไหนไม่ควรให้

โรงเรียนวัดธรรมประสิทธิ์

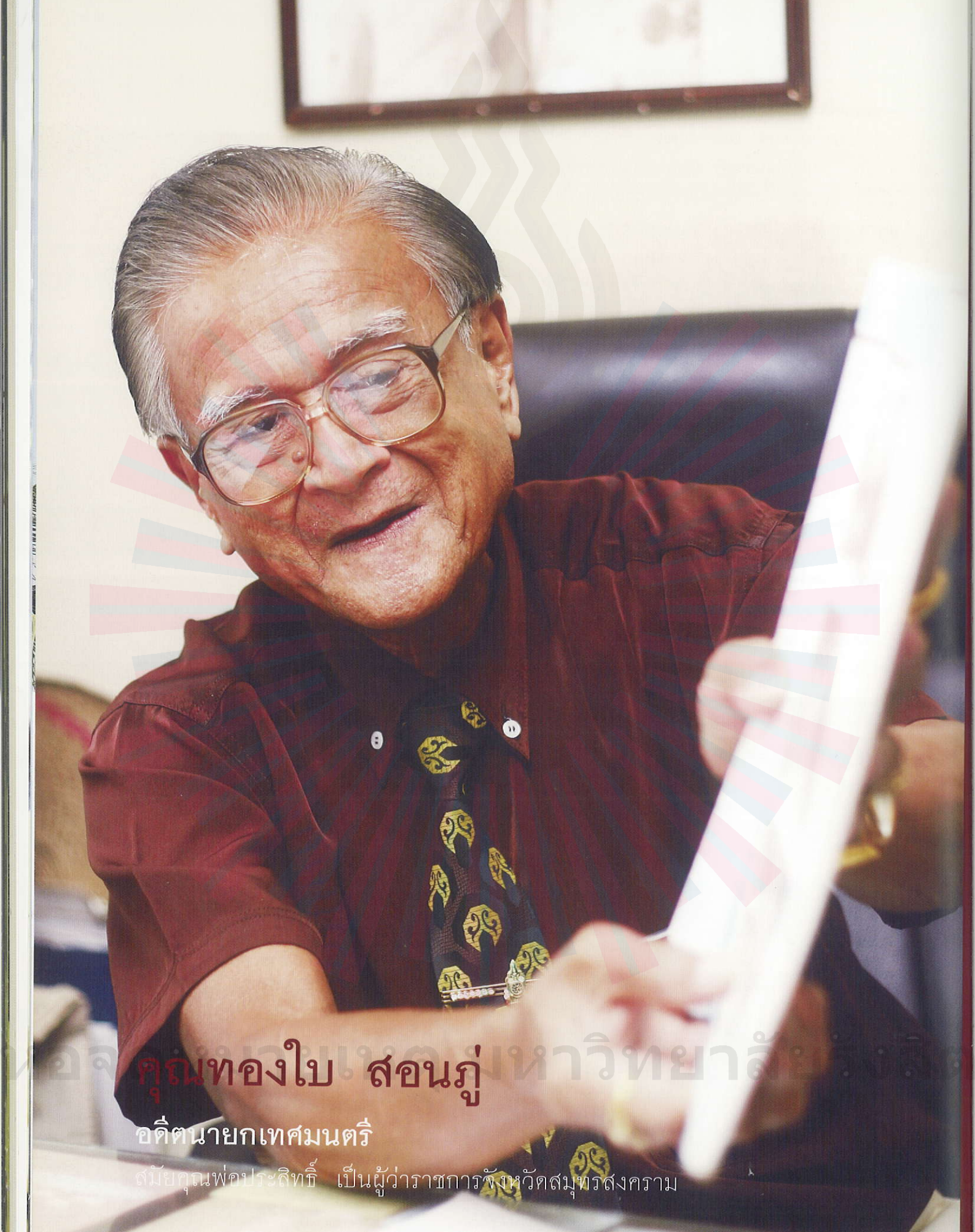

คุณทองใบ สอนภู่

อดีตนายกเทศมนตรี

สมัยคุณพ่อประสิทธิ์ เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรสงคราม

• รู้จักท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ได้อย่างไร

เวลาที่ท่านไปไหนมาไหนจะใช้เรือประจำจังหวัด คือ เรือสมุทรสงคราม ผมก็เป็นกะลาสีเรือ คอยผูกเรือให้ท่าน เวลาท่านจะไปตรวจพื้นที่ที่ไหน ก็จะเรียกผมเรื่อย บางทีท่านจะเรียกผมมาใช้ทำการร่างหนังสือราชการที่ห้องทำงานของท่าน ท่านบอกให้ผมเขียนผมก็เขียน เมื่อจบเรื่องแล้วผมก็นำไปพิมพ์เสนอท่านลงนามต่อไป คือ ช่วยท่านอักษรเลข (คุณจรูญ พลับสวาท) อีกแรง

• บุคลิกของท่านประสิทธิ์ฯ เป็นอย่างไรบ้าง

ท่านเป็นคนมีระเบียบ แต่งตัวเนี้ยบ รองเท้าจะเป็นแบบธรรมดาไม่ได้ ต้องเป็นแบบมีเชือกผูก หมวกต้องสวมตลอด ผมให้อันดับ ๑ ของจังหวัดเลยล่ะเรื่องความมีระเบียบของท่าน และทุกเช้าท่านจะเดินตรวจทุกแผนก ข้าราชการทุกคนต้องแต่งเครื่องแบบให้เรียบร้อย สโลแกนของท่าน คือ **"รวดเร็ว ทันใจ ว่องไว ฉับพลัน งานต้องไม่มีผิดพลาด"**

• ผลงานที่ท่านประสิทธิ์ฯ สร้างไว้ให้แก่จังหวัดสมุทรสงคราม

ท่านสร้างและพัฒนาหลายอย่างให้แก่จังหวัดสมุทรสงคราม ท่านสร้างสะพานไว้หลายแห่ง อย่างสะพานบางจะเกร็ง ซึ่งมีชื่อท่านติดเอาไว้ แต่ตอนหลังก็โดนเอาออก และสะพานวัดศรัทธาธรรม ถนนราช-ญาติรักษา ถนนราชประสิทธิ์ ถนนประสิทธิ์พัฒนา หรือที่ทำถนนไปบางนกแขวก โดยทำขอบถนนข้างละ ๕๐ ซม. พอให้ล้อรถวิ่งไปได้ ผมก็ถามว่าท่านจะทำทางรถไฟเหรอ ท่านก็บอกว่า **"เปล่า สตังค์ไม่มี"** การมาสร้าง มาพัฒนาของท่านในหลายๆ สิ่ง ถือว่าทำให้เกิดความคล่องตัวทางด้านคมนาคมแก่จังหวัด

• ประทับใจท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ในเรื่องใดบ้าง

ประทับใจท่านในเรื่องการพัฒนาเมือง ทุกวันนี้ที่เข้ามาได้ก็เพราะท่าน นอกจากนี้ ท่านยังมีระเบียบในทางที่ถูกต้อง สร้างคนให้มีวินัยทั้งราชการและพลเรือน อีกอย่างนะ คือ ท่านเป็นคนใจเด็ด ท่านเป็นผู้ต่อสู้

ท่านเป็นคนใจเด็ด ท่านเป็นผู้ต่อสู้กับ จอมพลสฤษดิ์ เรื่องรถไฟสายแม่กลอง ซึ่งเป็นสายรถไฟที่ถือว่าเป็นสายเลือดของคนแม่กลอง ถ้ารื้อไป ชาวบ้านก็จะเดือดร้อน

กับ จอมพล สฤษดิ์ เรื่องรถไฟสายแม่กลอง ซึ่งเป็นสายรถไฟที่ถือว่าเป็นสายเลือดของคนแม่กลอง ถ้ารื้อไป ชาวบ้านก็จะเดือดร้อน โดยตอนหลังผมก็ได้พัฒนาต่อ โดยเสนอไปทางรถไฟสายแม่กลองว่าควรจะทำสะพานข้ามที่ท่าจีนกับแม่น้ำแม่กลอง ซึ่งทางการรถไฟก็เห็นด้วย

สะพานบางจะเกร็งต้น

สถานีรถไฟมหาชัย

หลวงพ่อสะอาด เปรมสุข

อดีตครูใหญ่โรงเรียนธรรมประสิทธิ์

สมัยคุณพ่อประสิทธิ์ เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรสงคราม

• **รู้จักกับท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ได้อย่างไร**

รู้จักชื่อเสียงของท่านว่าท่านเป็นคนเจ้าระเบียบเป็นเหมือนผู้ดีอังกฤษ และได้รู้จักท่านมากยิ่งขึ้น เมื่อครั้งที่ท่านริเริ่มให้มีการย้ายวัดธรรมประสิทธิ์ กับโรงเรียนวัดคลองช่อง เหตุผลที่ต้องย้ายเพราะเมื่อก่อนนั้นวัดกับโรงเรียนอยู่ท้ายหมู่บ้าน เด็กเดินเข้าไปเรียนก็ไกล คนจากปากคลองเข้ามาก็ไกล เพื่อความสะดวกและความก้าวหน้าต่อไป จึงหาจุดศูนย์กลางระหว่างปากคลองกับท้ายหมู่บ้าน ซึ่งก็คือที่นี่

อาตมาได้พูดกับผู้ว่าฯ ประสิทธิ์ว่า เห็นด้วยกับท่าน คือ มีเหตุผล มีความปรารถนาดีกับชาวบ้าน แต่ก็ขอว่าย้ายเฉพาะโรงเรียนออกมาก่อน วัดจึงย้ายตามมาทีหลัง ซึ่งท่านก็เห็นดีด้วย

จากนั้นพอย้ายออกมาที่ใหม่ทั้งวัดทั้งโรงเรียนแล้ว ท่านเห็นว่าโรงเรียนนี้ชื่อว่าโรงเรียนวัดคลองช่อง ส่วนวัดชื่อว่าวัดธรรมประสิทธิ์ ท่านจึงให้เปลี่ยนชื่อโรงเรียนเป็นชื่อเดียวกับวัด คือ โรงเรียนวัดธรรมประสิทธิ์ จนมาถึงปัจจุบันนี้

• **ทำไมเรียกท่านประสิทธิ์ฯ ว่า "ผู้ดีอังกฤษ"**

ผู้หลักผู้ใหญ่ และคนในจังหวัด เขาเรียกกัน **"ผู้ดีอังกฤษ"** คงเพราะบุคลิกของท่าน ที่เป็นคนสง่าผ่าเผย

• **การสร้างวัด และโรงเรียน ต้องจ้างกำลังคนหรือไม่อย่างไร**

ในการสร้างไม่ต้องเสียเงินจ้างใคร เพราะผู้ว่าฯ ประสิทธิ์ ท่านเป็นคนประหยัด ท่านจะเรียกครูช่างมาใช้ในการสร้างวัด สร้างโรงเรียน เป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย แต่ครูทุกคนก็เต็มใจ ซึ่งท่านเองก็ตอบแทนให้ เช่น การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง

วัดธรรมประสิทธิ์

ท่านริเริ่มให้มีการย้ายวัดธรรมประสิทธิ์ กับโรงเรียนวัดคลองช่อง เหตุผลที่ต้องย้าย เพราะเมื่อก่อนนั้นวัดกับโรงเรียนอยู่ท้ายหมู่บ้าน เด็กเดินเข้าไปเรียนก็ไกล คนจากปากคลองเข้ามาก็ไกล เพื่อความสะดวกและความก้าวหน้าต่อไป จึงหาจุดศูนย์กลางระหว่างปากคลองกับท้ายหมู่บ้าน

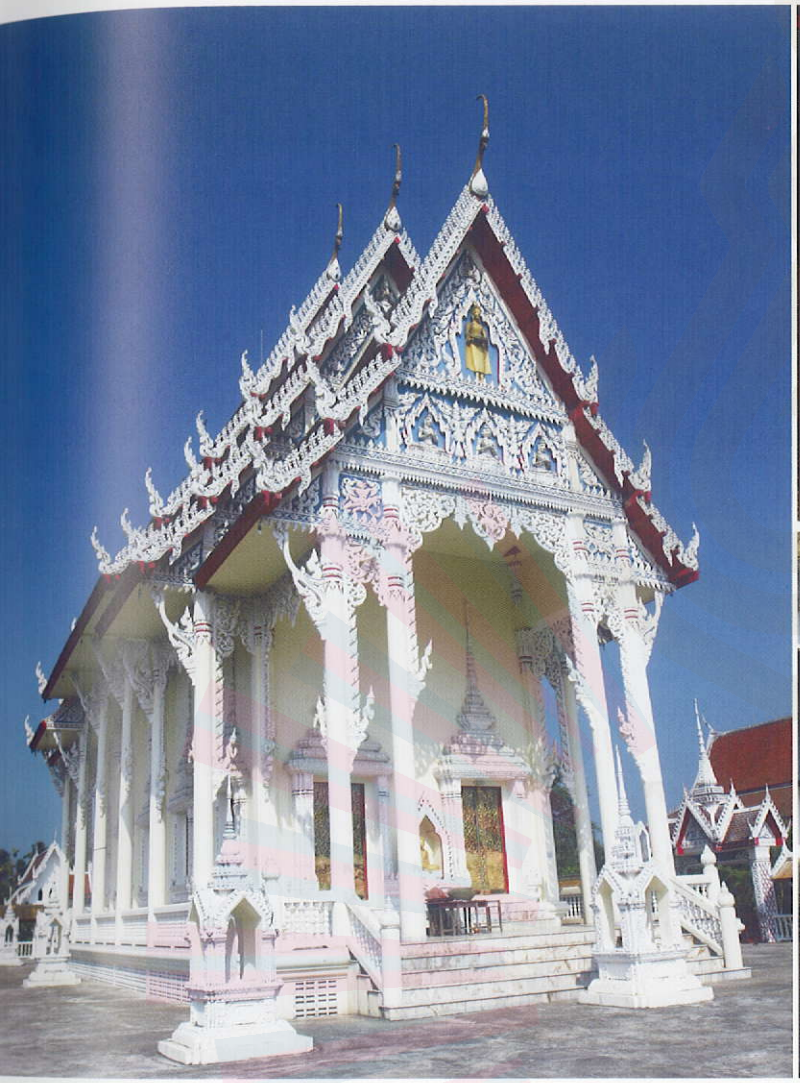

• ช่วยเล่าถึงตอนที่ท่านประสิทธิ์มาตรวจโรงเรียนให้ฟังได้หรือไม่

ท่านเป็นคนสมบุกสมบันพอสมควร ท่านจะมาตรวจช่วงโรงเรียนเลิก เวลาประมาณ ๑๗.๐๐ น. เหตุผลที่ท่านมาช่วงเย็นก็เพราะตอนเย็นเป็นช่วงน้ำขึ้น ช่วงกลางวันเข้ามาค่อนข้างลำบาก จำได้ว่าท่านชมเชยเด็กที่นี่ว่าเป็นเด็กมีมารยาท มีระเบียบเรียบร้อยดี แต่ก็ติเรื่องสุขาที่โรงเรียน เพราะเราใช้ขวดเหล้า ขวดเบียร์เปล่ามาทำเป็นผนัง ท่านบอกคราวหน้าทำให้ดีกว่านี้

• ที่บอกว่าท่านประสิทธิ์เป็นคนเจ้าระเบียบ ช่วยเล่าถึงความเจ้าระเบียบของท่านให้ฟังได้หรือไม่

มีอยู่ครั้งหนึ่ง ครูช่างที่มาสร้างวัด สร้างโรงเรียน ใช้เครื่องมือแล้วไม่ยอมเก็บเข้าที่ ท่านเห็น ท่านก็พูดเพียงประโยคเดียวกับครูช่างคนนั้นว่า **"เธอได้รับการอบรมมาบ้างรึเปล่า"** ท่านเจ้าระเบียบมากทีเดียว ท่านจะไม่ชอบคนไม่มีระเบียบ

• ผลงานที่ท่านประสิทธิ์ได้สร้างไว้ให้แก่จังหวัดสมุทรสงคราม

ท่านก็มาช่วยหลายอย่าง โดยเฉพาะเรื่องการบูรณะพัฒนาวัด ถนน และโรงเรียนต่างๆ เรียกได้ว่าท่านมาช่วยจัดระเบียบเรียบร้อยให้แก่จังหวัด

• หลังจากที่ท่านประสิทธิ์ย้ายจากจังหวัดสมุทรสงครามไปแล้ว มีโอกาสเจอกับท่านบ้างหรือไม่

ก็เจอกับท่านอยู่หนสองหน ช่วงนั้นอาตมาบวชแล้ว จำได้ว่าไปหาท่านตอนท่านประชุม รอท่านอยู่ตั้งนาน พอประชุมเสร็จ เจ้าหน้าที่ก็เรียกให้เข้าไปหาท่าน แต่ก็ได้คุยกับท่านเพียงเล็กน้อย

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยสังสิต

คุณลุงเฉลี่ยว รัตนวิชา
อดีตนายอำเภอคลองหลวง
สมัยคุณพ่อประสิทธิ์ เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี

• อยากให้คุณลุง เล่าถึงสมัยที่ได้ร่วมงานกับผู้ว่าฯ ประสิทธิ์

ผมมีโอกาสได้ติดตามท่านผู้ว่าไปเยี่ยมชาวบ้านอยู่บ่อยๆ ท่านจะสนใจในเรื่องการประกอบอาชีพของชาวบ้านเป็นอย่างมาก สมัยนั้นชาวบ้านส่วนใหญ่ทำนาตามฤดูกาลปีละครั้ง ผลผลิตที่ได้ต่อปีประมาณไร่ละ ๓๐ ถัง ราคาถังละ ๓๐ บาท ซึ่งระหว่างการทำนาชาวบ้านจะพบปัญหาศัตรูพืช เช่น ปู หอยเชอร์รี่ วัชพืชต่างๆ ซึ่งเมื่อหักค่าใช้จ่าย เช่น ค่าปุ๋ย ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าเก็บเกี่ยว ชาวบ้านจะมีรายได้ไม่พอใช้จ่าย ดังนั้น จึงมีการหารือกันในจังหวัดให้ชาวบ้านทำนาปีละ ๒ ครั้ง โดยท่านสั่งให้ผมไปหาพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพเหมาะกับสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี เพื่อให้ชาวบ้านทำนานอกฤดูกาล ซึ่งระหว่างนั้นผมได้มีโอกาสเดินทางไปศึกษาดูงานที่ประเทศไต้หวัน ได้ไปดูเรื่องการทำเกษตรกรรมของที่นั่น ผมจึงกลับมาจัดหาปุ๋ยที่มีคุณสมบัติบำรุงพันธุ์ข้าวที่เหมาะสมกับดินที่แถวอำเภอคลองหลวง ซึ่งหลังจากการเก็บเกี่ยวผลผลิตปรากฏว่าชาวบ้านได้ผลผลิตเพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัว

• นอกจากการพัฒนาอาชีพแล้วท่านผู้ว่าฯ สนใจเรื่องใดอีก

ท่านชอบไปนมัสการเจ้าอาวาสตามวัดต่างๆ และเยี่ยมเยียนมัสยิด สนใจเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาของเยาวชน เนื่องจากโรงเรียนที่มีอยู่ในสมัยนั้นมีสภาพเก่าแก่ ทรุดโทรม และอาคารเรียนคับแคบ ไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียนที่เพิ่มมากขึ้น ท่านจึงมีนโยบายให้ขยายอาคารเรียน และโรงเรียน โดยจัดให้มีการเรี่ยรายเงินส่วนหนึ่งจากชาวบ้าน และขอเงินสนับสนุนจากรัฐบาลอีกส่วนหนึ่ง เพื่อนำมาสร้างอาคารเรียน

ท่านผู้ว่าเคยบอกว่า โรงเรียนเหมือนสลัม รกรุงรัง ใครชอบใจจะสร้างก็สร้าง ไม่มีการวางแผน ไม่มีนโยบาย แห่งไหนมีโรงเรียนมากก็มาก ไอ้ที่ไม่มีก็ไม่มีเลย และกำชับว่าโรงเรียนต้องมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา ไม่ใช่ปลูกไว้แค่ไหนก็ทิ้งไว้แค่นั้น สมัยก่อนโรงเรียนจะเป็นอาคารเรือนไม้ที่ปลูกตามทางลาด หากมีการขยับขยายอาคารเรียนท่านก็แนะให้ปลูกต่อไปจะยาวแค่ไหนก็ได้

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

จะได้ช่วยประหยัดฝาผนังไปได้ด้านหนึ่ง ถ้าโรงเรียนไหนมีพื้นที่น้อยก็ปลูกให้สูงเป็น ๓ ชั้น ๕ ชั้น เพราะเด็กมีกำลังที่จะเดินขึ้น-เดินลง ซึ่งท่านจะเน้นประหยัดและมีคุณภาพ นอกจากนี้ ความที่ท่านเป็นคนมองการณ์ไกล ก่อนจะสร้างโรงเรียน ท่านแนะนำว่าให้การสำรวจสำมะโนประชากรว่ามีอัตราการเกิดเท่าไหร่ เพื่อที่จะขยายอาคารเรียนให้เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน มองการณ์ไกล เป็นนักพัฒนา หากสนใจที่จะพัฒนาเรื่องใดแล้วก็ตามท่านจะติดตามผลตลอด ท่านบอกว่าเผื่อมีปัญหาอะไรขัดข้องท่านจะได้เข้ามาช่วยแก้ไขให้ และไม่ว่าจะขออนุมัติเรื่องอะไรก็ตามที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาบ้านเมืองท่านจะไม่ขัดขวาง ท่านจะอนุมัติและให้การสนับสนุน ซึ่งท่านจะชื่นชอบคนที่มีความรับผิดชอบ ขยัน และซื่อสัตย์

ความที่ท่านเป็นคนมองการณ์ไกล ก่อนจะสร้างโรงเรียน ท่านแนะนำว่าให้การสำรวจสำมะโนประชากรว่ามีอัตราการเกิดเท่าไหร่ เพื่อที่จะขยายอาคารเรียนให้เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน

มีอยู่ครั้งหนึ่งระหว่างเดินทางไปนมัสการเจ้าอาวาสที่วัดกล้าชอุ่ม คลอง ๕ ท่านเห็นนักเรียนนั่งเรียนหนังสืออยู่ที่ศาลาท่าน้ำของวัด ซึ่งพื้นที่ตรงนั้นเป็นบริเวณที่ชาวบ้านสัญจรไปมา ท่านให้การสนับสนุนการปลูกสร้างโรงเรียน โดยสั่งการให้ผมไปจัดหาพื้นที่ที่จะสร้างโรงเรียน ซึ่งก็ได้พื้นที่ติดกับวัดในการสร้างโรงเรียน นอกจากนี้ท่านยังให้การสนับสนุนการขยายอาคารเรียน สร้างโต๊ะเก้าอี้ เช่น โรงเรียนเทศบาลตำบลประชาธิปัตย์ และโรงเรียนหัตถสาส์นเกษตร และสนับสนุนให้ขยายการศึกษาจากประถมศึกษาปีที่ ๕ ให้ถึงปีที่ ๗

• ท่านผู้ว่าฯ เป็นคนอย่างไร มีอุปนิสัยอย่างไร

ผมมีโอกาสได้ร่วมงานกับท่านผู้ว่าไม่นานนัก เนื่องจากท่านดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานีเพียง ๑ ปี ซึ่งผมคิดว่าท่านเป็นผู้ว่าที่มีความเป็นผู้นำ

"ผมนับถือท่านเหมือนพ่อคนหนึ่ง โอบอ้อมอารี ไม่ดุด่าว่ากล่าวผู้ใต้บังคับบัญชา แต่จะคอยแนะนำ ท่านเป็นคนอยู่ง่าย กินง่าย ไม่เจ้ายศเจ้าอย่าง ท่านเคยบอกผมว่า **"เดินให้ตรงๆ หน่อย ดูไม่ดี ไม่สง่า"** ซึ่งหลังจากนั้นผมก็ฝึกตนเองเรื่อยมา"

ท่านเป็นนักปกครองที่มีความเป็นประชาธิปไตย รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เช่น ครั้งหนึ่ง ท่านเคยเสนอความคิดที่จะนำงบประมาณของแต่ละอำเภอมารวมกัน เพื่อจะได้งบก้อนใหญ่ในการพัฒนา โดยเวียนงบประมาณก้อนใหญ่ที่ได้ไปแต่ละอำเภอ ซึ่งผมให้การคัดค้านเพราะหากเป็นเช่นนี้ระหว่างปีอำเภออื่นๆ ก็จะไม่มีงบประมาณไปใช้หมุนเวียนอย่างอื่น ชาวบ้านอำเภอผมก็จะว่าผมได้ ท่านก็ไม่ว่าอะไร ให้จัดสรรงบประมาณตามแบบเดิม

ผู้ว่าการการทางพิเศษแห่งประเทศไทย

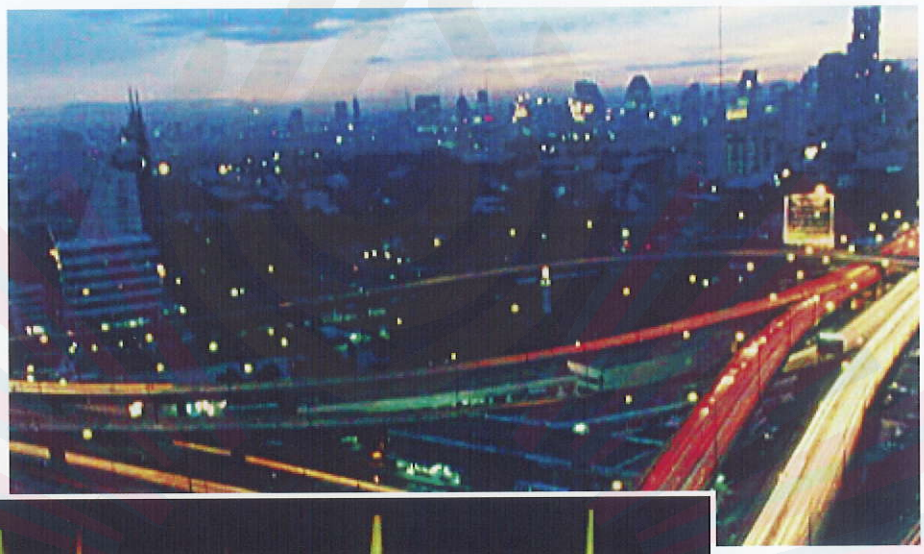

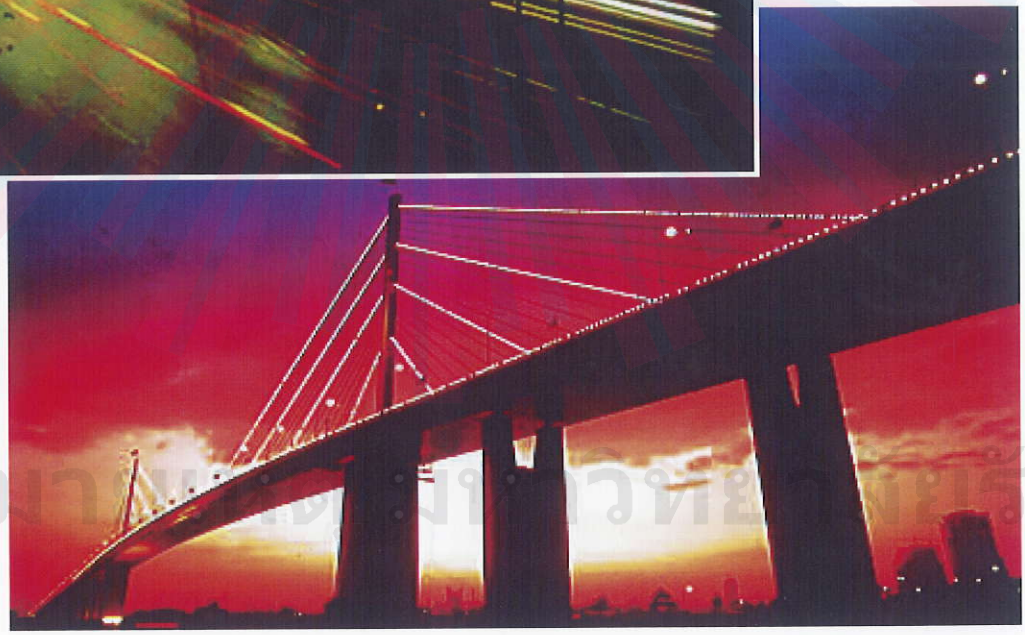

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยนเรศวร

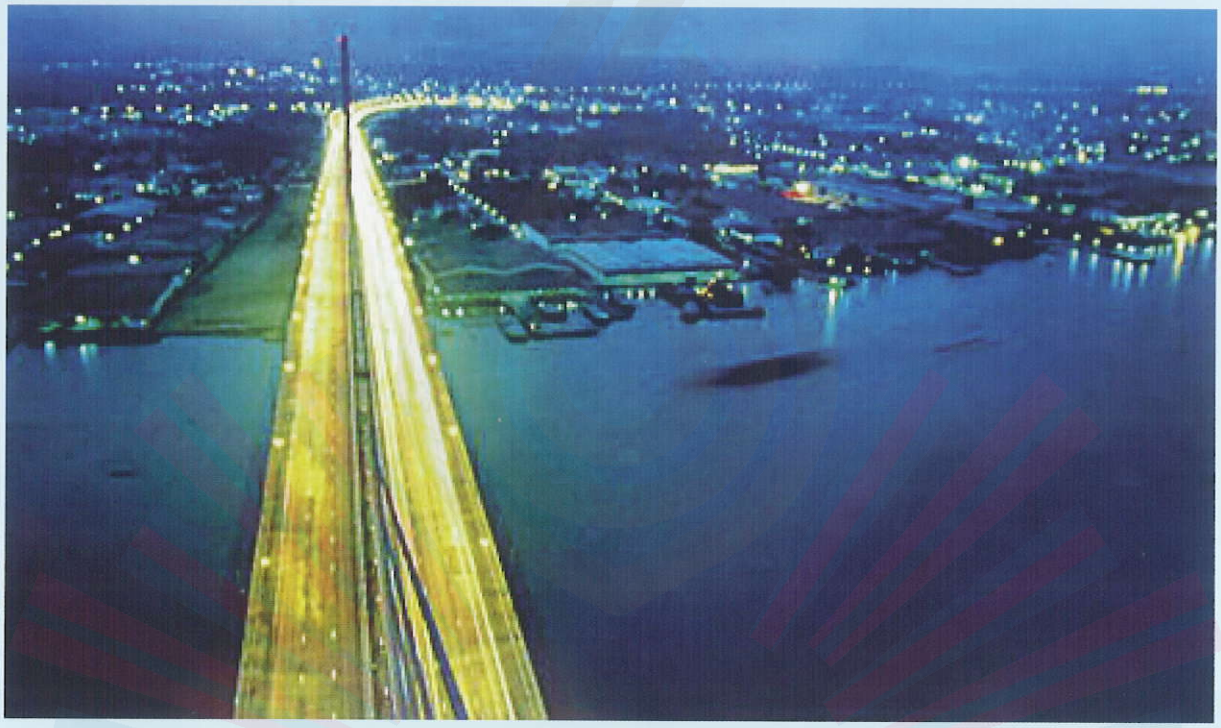

ประสิทธิ์ อุไรรัตน์

ผู้ว่าการคนแรกของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย

ความเป็นมาของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย

สืบเนื่องจากปัญหาการจราจรติดขัดได้เกิดความสูญเสีย และความสูญเปล่าทางด้านเศรษฐกิจของประเทศอย่างใหญ่หลวง และมีแนวโน้มทวีความรุนแรงขึ้นเป็นลำดับ รัฐบาลจึงได้พิจารณาจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะขึ้นมาเพื่อศึกษารูปแบบ จัดสร้าง และบริหาร ก่อตั้งการทางพิเศษแห่งประเทศไทย (กทพ.) ขึ้น โดยให้ทำหน้าที่ก่อสร้าง **"ทางพิเศษ"** เพื่อบรรเทา และแก้ปัญหาการจราจร ดังกล่าว

การทางพิเศษแห่งประเทศไทย (กทพ.) เป็นรัฐวิสาหกิจที่ก่อตั้งขึ้นตามวัตถุประสงค์ข้างต้น โดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๙๐ ลงวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๑๕ ให้ดำเนินการในรูปของรัฐวิสาหกิจ สังกัดกระทรวงมหาดไทย โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะดำเนินการก่อสร้างหรือจัดให้มีทางพิเศษ บำรุงรักษาทางพิเศษ จัดดำเนินการหรือควบคุมธุรกิจเกี่ยวกับระบบการขนส่งมวลชน ตลอดจนดำเนินงานต่างๆที่เกี่ยวกับทางพิเศษ เพื่ออำนวยความสะดวกและความรวดเร็วในการจราจร และการขนส่งเป็นพิเศษ ช่วยขจัดปัญหาและอุปสรรคในส่วนที่เกี่ยวกับเส้นทางคมนาคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

"ทางพิเศษ" หมายถึง ทางหรือถนนซึ่งจัดสร้างขึ้นใหม่ ไม่ว่าในระดับพื้นดิน เหนือพื้นดิน หรือพื้นน้ำ เพื่ออำนวยความสะดวกในการจราจรเป็นพิเศษ และหมายความรวมถึงทางซึ่งใช้สำหรับรถรางเดียว หรือรถใต้ดิน สะพานอุโมงค์เรือสำหรับขนส่งรถข้ามฟาก ท่าเรือสำหรับขึ้นลงรถ ทางเท้า ที่จอดรถ เขตทาง ไหล่ทาง เขื่อนกั้นน้ำ ท่อทางระบายน้ำ กำแพงกันดิน รั้วเขตหลักระยะ สัญญาณจราจร เครื่องหมายจราจร อาคาร หรือสิ่งอื่นอันเป็นอุปกรณ์เกี่ยวกับงานทางพิเศษ (การทางพิเศษแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๐)

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทบาทของนายประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ในการก่อตั้งการทางพิเศษแห่งประเทศไทย

นายประสิทธิ์ อุไรรัตน์ นับเป็นผู้หนึ่งที่มีส่วนสำคัญในการก่อตั้งการทางพิเศษแห่งประเทศไทย จากเอกสารของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย "บันทึกเรื่องความเป็นมาของการจัดตั้งการทางพิเศษแห่งประเทศไทย" ลงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๑๖ ซึ่งใช้เป็นเอกสารประกอบการประชุมคณะกรรมการการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ครั้งที่ ๑/๒๕๑๖ ปรากฏชื่อของท่านในคณะกรรมการและอนุกรรมการ ที่มีส่วนก่อตั้งการทางพิเศษฯ หลายคณะ ได้แก่

- เป็นกรรมการพิจารณาสำรวจแก้ไข และวางแผนการจราจรทางบก ทำหน้าที่วางโครงการ การหาผู้เชี่ยวชาญและแหล่งเงินกู้ ตลอดถึงการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินของราษฎร และเป็นงานที่ต้องเร่งทำโดยด่วน
- เป็นกรรมการเตรียมการจัดตั้งองค์การเก็บค่าผ่านทาง เพื่อทำการร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งองค์การเก็บค่าผ่านทาง โดยที่เป็นองค์การพิเศษที่จะดำเนินงานก่อสร้างถนนในเขตจังหวัดพระนครและธนบุรี โดยใช้เงินกู้เป็นส่วนใหญ่ แล้วจัดเก็บค่าธรรมเนียมผ่านทางใช้คืน
- เป็นประธานคณะอนุกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายองค์การเก็บค่าผ่านทาง ทำหน้าที่ศึกษาและพิจารณาร่างกฎหมายองค์การเก็บค่าผ่านทาง และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการจัดตั้งองค์การเก็บค่าผ่านทาง
- เป็นอนุกรรมการจัดรูปงานองค์การเก็บค่าผ่านทาง ทำหน้าที่ศึกษา และพิจารณาจัดวางรูปงานการแบ่งส่วนขององค์การ ขอบเขตการดำเนินงาน และสายการบังคับบัญชา ตลอดจนกำหนดหน้าที่ขององค์การเก็บค่าผ่านทาง
- เป็นหัวหน้าคณะเจ้าหน้าที่ศึกษาดูงานด้านกฎหมาย และด้านการดำเนินการขององค์การเก็บค่าผ่านทาง ที่ประเทศญี่ปุ่นและเกาหลี คณะผู้ศึกษาดูงานในครั้งนั้นประกอบด้วย นายประสิทธิ์ อุไรรัตน์ เป็นหัวหน้าคณะ นายจำลอง ศาลิคุปต์ นายวันจักร วรดิลก และนายสนอง รอดโพธิ์ทอง ได้ศึกษาดูงานระหว่างวันที่ ๑๗ มกราคม ถึงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕ แล้วจึงนำแบบอย่างทั้งทางด้านกฎหมาย และการจัดรูปงานมาดัดแปลงใช้ให้เหมาะสมกับประเทศไทย

ข้อคิดจากการศึกษาดูงานการดำเนินการขององค์กรเก็บค่าผ่านทางในต่างประเทศ

ระหว่างวันที่ ๑๗ มกราคม ถึงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕ นายประสิทธิ์ อุไรรัตน์ และคณะ ได้รับมอบหมายให้ไปศึกษาดูงานด้านกฎหมาย และด้านการดำเนินการขององค์การเก็บค่าผ่านทางที่ประเทศญี่ปุ่นและเกาหลี ได้สรุปข้อคิดเห็นเสนอเป็นรายงานต่อคณะกรรมการเตรียมการจัดตั้งองค์การเก็บค่าผ่านทางผ่านปลัดกระทรวงมหาดไทย *(ในเวลานั้น คือ นายพ่วง สุวรรณรัฐ : หมายเหตุผู้เขียน)* เมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕ มีความสำคัญโดยสรุป ดังนี้

- ควรพิจารณาดำเนินการทางด้าน Mass Transit คือ Subway หรือ Monorail พร้อมกับการก่อสร้าง Expressway โดยเก็บค่าธรรมเนียมผ่านทางควบคู่กันไป เพราะกิจการทั้ง ๒ อย่าง มีวัตถุประสงค์ต่างกัน คือ Mass Transit เป็นการดำเนินการเพื่อให้การเดินทางของประชาชนโดยทั่วไปได้รับความสะดวก ส่วน Expressway เป็นการแก้ไขการจราจร (ยานพาหนะ) คับคั่ง การที่จะมีระบบอย่างหนึ่งอย่างใด เพียงอย่างเดียวย่อมแก้ปัญหาทั้ง ๒ ประการไม่ได้ จึงควรดำเนินการทั้ง ๒ ระบบพร้อมกัน
- สมควรเพิ่มขอบเขตความรับผิดชอบของการทางพิเศษแห่งประเทศไทยในกฎหมายที่กำลังร่างอยู่ ให้รวมถึงการดำเนินงานด้าน Mass Transit ด้วย

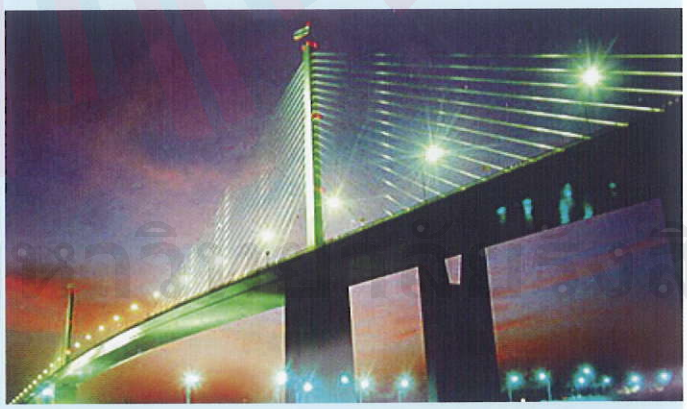

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัย

• การดำเนินการในเรื่อง Expressway โดยการเก็บค่าธรรมเนียมผ่านทาง ควรจะเป็นในรูปรัฐวิสาหกิจกู้เงินมาดำเนินการ และเก็บค่าธรรมเนียมผ่านทางมาชำระเงินกู้ ส่วนการดำเนินงานด้าน Mass Transit ควรให้เอกชนมาลงทุนดำเนินการสร้าง Subway หรือ Monorail เอง อย่างไรก็ดี เพื่อมิให้เป็นปัญหาในเรื่องการใช้อำนาจเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ควรให้ทรัพย์สินที่เวนคืนนั้นตกเป็นของรัฐทันที

• การเก็บค่าธรรมเนียมผ่านทาง มีโอกาสคืนทุนได้เร็วกว่ากำหนด เพราะจำนวนรถจะเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ ดูตัวอย่างในทางปฏิบัติจากประเทศญี่ปุ่นที่คืนทุนภายในเวลา ๑๘ ปี จากที่กำหนดไว้ ๓๐ ปี

• การทางพิเศษแห่งประเทศไทยจำเป็นต้องมีอำนาจหน้าที่จัดให้มีปั๊มน้ำมัน ร้านอาหาร ร้านค้า และที่จอดรถในเขตทางของ Expressway ด้วย เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ทาง

• เพื่อเพิ่มรายรับของประเทศให้สูงขึ้น ควรเพิ่มภาษีน้ำมันเบนซินมาใช้ในการสร้างทาง

• ทางหลวงและสะพานที่เก็บค่าผ่านทาง ทั้งมีอยู่แล้วและกำลังสร้าง ควรมอบให้เป็นภาระของการทางพิเศษดูแล และบำรุงรักษา เพื่อเป็นทุนส่วนหนึ่งในการดำเนินงาน

• การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ตามกฎหมายที่กระทรวงมหาดไทยยกร่างขึ้นนั้น ปรากฏว่า มีความคล้ายคลึงกับประเทศญี่ปุ่น

• กฎหมายว่าด้วยการกันเขตห้ามก่อสร้างนอกเขตทาง ที่ได้ยกร่างไว้ในพระราชบัญญัติการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ปรากฏว่า ประเทศเกาหลีได้กำหนดไว้เช่นกัน

การจัดตั้งการทางพิเศษแห่งประเทศไทย

คณะอนุกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายองค์การเก็บค่าผ่านทาง ซึ่งมีนายประสิทธิ์ อุไรรัตน์ เป็นประธาน ได้จัดให้มีการประชุม ๒๓ ครั้ง จึงได้นำเสนอร่างพระราชบัญญัติ "การทางพิเศษแห่งประเทศไทย" ต่อคณะกรรมการเตรียมการจัดตั้งองค์การเก็บค่าผ่านทางเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ ประธานคณะกรรมการเตรียมการจัดตั้งองค์การเก็บค่าผ่านทาง จึงได้เสนอให้คณะปฏิวัติพิจารณา เพราะสมัยนั้นเป็นระยะปฏิวัติ หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงได้มีบัญชาให้คณะที่ปรึกษากฎหมาย

หอสมุดกลาง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะปฏิวัติเป็นผู้พิจารณา มีความเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้บัญญัติให้จัดตั้งการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ในรูปรัฐวิสาหกิจ มีอำนาจหน้าที่สร้างทางพิเศษให้มีความสะดวกในการจราจร และเก็บค่าธรรมเนียมในการผ่านทาง กับกำหนดวิธีการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ เพื่อสร้างเส้นทางพิเศษแตกต่างจากที่กำหนดในพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ประกอบกับขณะนั้นคณะกรรมการกฤษฎีกากำลังพิจารณาร่างพระราชบัญญัติทางหลวง ที่กรมทางหลวงยกร่างขึ้นใหม่อยู่ และร่างพระราชบัญญัติการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ก็มีข้อความซ้ำซ้อนกับพระราชบัญญัติทางหลวงหลายประการ คณะที่ปรึกษากฎหมายคณะปฏิวัติ จึงได้ส่งร่างพระราชบัญญัติการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ไปให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาประกอบร่างพระราชบัญญัติทางหลวง

คณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติการทางพิเศษแห่งประเทศไทยแล้วเห็นว่า เป็นนโยบายรีบด่วน จึงได้ยกร่างแก้ไขจากรูปพระราชบัญญัติเดิม แปลงรูปเป็นประกาศของคณะปฏิวัติ แล้วนำเสนอคณะที่ปรึกษาคณะปฏิวัติพิจารณานำเสนอสภาบริหารของคณะปฏิวัติ เพื่อขอรับหลักการ ซึ่งก็ให้ความเห็นชอบ และนำเสนอหัวหน้าคณะปฏิวัติลงนามประกาศใช้เป็นกฎหมายตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๙๐ ลงวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๔ จัดตั้งการทางพิเศษแห่งประเทศไทยขึ้น เป็นรัฐวิสาหกิจในกำกับของกระทรวงมหาดไทย และประกาศลงในหนังสือราชกิจจานุเบกษาฉบับพิเศษ เล่มที่ ๘๙ ตอนที่ ๑๘๒ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๑๕ ดังนั้นทุกวันที่ ๒๗ พฤศจิกายนของทุกปี จึงนับเป็นวันคล้ายวันก่อตั้งการทางพิเศษแห่งประเทศไทย

(ต่อมา ได้มีการออกพระราชกฤษฎีกาแก้ไขบทบัญญัติให้สอดคล้องกับการโอนอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ กระทรวงมหาดไทย โอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย (กทพ.) ไปอยู่ภายใต้กระทรวงคมนาคม นับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๔๕ : หมายเหตุผู้เขียน)

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๗ แห่งประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๙๐ ลงวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๔ ให้จัดตั้งการทางพิเศษแห่งประเทศไทยขึ้น เป็นรัฐวิสาหกิจในกำกับของกระทรวงมหาดไทย กระทรวงมหาดไทยจึงได้เสนอขอแต่งตั้งคณะกรรมการการทางพิเศษแห่งประเทศไทยไปยังคณะรัฐมนตรี โดยมี ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นประธานกรรมการ *(ในขณะนั้น คือ พลเอก ประภาส จารุเสถียร : หมายเหตุผู้เขียน)* และกรรมการอื่นประกอบด้วย นายถวิล สุนทรศารทูล รัฐมนตรีช่วยว่าการทระทรวงมหาดไทย นายอุทัย วุฒิกุล รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม นายวิทุร จักกะพาก ปลัดกระทรวงมหาดไทย นายดำรง ชลวิจารณ์ อธิบดีกรมโยธาธิการ พันเอก จำลอง อรัณยกานนท์ ผู้อำนวยการสำนักผังเมือง พลโท ชาญ อังศุโชติ ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ นายเรณู สุวรรณสิทธิ์ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นายชำนาญ ยุวบูรณ์ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และนายประเทือง กีรติบุตร อัยการพิเศษประจำกรมอัยการ รวม ๑๐ ท่าน คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้แต่งตั้งตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ประกาศ ณ วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๑๖

สำหรับสถานที่ทำงานของการทางพิเศษแห่ง

ประเทศไทย ได้ตกลงใช้ที่ทำการของกองการศึกษาประชาบาล กรมการปกครอง (เดิม) ที่ศรีย่าน เป็นที่ทำการชั่วคราว และติดต่อขอเช่าที่ดินของกรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง บริเวณตรงข้ามกรมป่าไม้ ถนนพหลโยธิน บางเขน เพื่อปลูกสร้างอาคารเป็นที่ทำการถาวรและใช้จนปัจจุบัน ส่วนเรื่องงบประมาณนั้น ในปีงบประมาณ ๒๕๑๖ สำนักงบประมาณได้จัดสรรเงินให้เป็นทุนดำเนินการของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ไว้ ๕ ล้านบาท

ผู้ว่าการการทางพิเศษแห่งประเทศไทยคนแรก

นายประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ว่าการการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ตั้งแต่วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๑๖ ดังปรากฏในรายงานการประชุมคณะกรรมการการทางพิเศษ ครั้งที่ ๑/๒๕๑๖ วันศุกร์ที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๑๖ ระเบียบวาระที่ ๒.๑ เรื่องแต่งตั้งผู้ว่าการการทางพิเศษแห่งประเทศไทย มีความตอนหนึ่งว่า

"โดยที่ นายประสิทธิ์ อุไรรัตน์ เป็นผู้ได้รับมอบหมายจากกระทรวง ได้ดำเนินการจัดตั้งการทางพิเศษแห่งประเทศไทยตั้งแต่ต้นตลอดมา และได้เคยเดินทางไปศึกษาดูงานการทางพิเศษจากประเทศญี่ปุ่นและเกาหลีมาแล้ว ประกอบกับเคยได้รับความเห็นชอบในหลักการและตัวบุคคลจากคณะปฏิวัติให้ดำรงตำแหน่งผู้ว่าการการทางพิเศษแห่งประเทศไทยเป็นการภายในมาแล้ว จึงขอเสนอให้ที่ประชุมคณะกรรมการพิจารณาแต่งตั้งนายประสิทธิ์ อุไรรัตน์ เป็นผู้ว่าการฯ เป็นทางการอีกครั้ง ที่ประชุมพิจารณาแล้ว มีมติเป็นเอกฉันท์เห็นชอบตามที่ประธานเสนอ"

หลังมติที่ประชุมคณะกรรมการการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ครั้งที่ ๑/๒๕๑๖ วันศุกร์ที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๑๖ เห็นชอบเป็นเอกฉันท์ให้แต่งตั้ง นายประสิทธิ์ อุไรรัตน์ เป็นผู้ว่าการการทางพิเศษแห่งประเทศไทย กระทรวงมหาดไทยในฐานะกระทรวงที่ทำหน้าที่กำกับดูแล ได้ทำหนังสือเลขที่ มท. ๐๒๐๓/๓๑๗๖ ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๑๖ เพื่อเสนอขอความเห็นชอบไปยังคณะรัฐมนตรีในเรื่องตัวบุคคลและอัตราเงินเดือนของผู้ว่าการฯ โดยกำหนดอัตราเงินเดือนขั้นต่ำ ๑๐,๐๐๐ บาท เท่ากับผู้ว่าการการเคหะแห่งชาติ ซึ่งได้แต่งตั้งในระยะเวลาไล่เลี่ยกัน คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ

ผลงานระหว่างปฏิบัติหน้าที่ผู้ว่าการการทางพิเศษแห่งประเทศไทย

ในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ผู้ว่าการการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ตั้งแต่วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๑๖ นั้น นายประสิทธิ์ อุไรรัตน์ มีผลงานสำคัญดังนี้

๑. การออกข้อบังคับการทางพิเศษแห่งประเทศไทย เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ ได้แก่
- ข้อบังคับของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ว่าด้วยการปกครองบังคับบัญชาพนักงาน
- ข้อบังคับของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ว่าด้วยการปฏิบัติงานของพนักงาน
- ข้อบังคับของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ว่าด้วยลูกจ้าง
- ข้อบังคับของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ว่าด้วยการจ้าง
- ข้อบังคับของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ว่าด้วยการจัดซื้อทรัพย์สิน

๒. การแบ่งส่วนงาน หน้าที่ และความรับผิดชอบของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย

๓. การกำหนดอัตรากำลังพนักงานและลูกจ้างของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย

๔. การพิจารณากำหนดชื่อย่อ เครื่องหมาย และชื่อภาษาอังกฤษของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

การทางพิเศษแห่งประเทศไทย มีชื่อย่อว่า กทพ.

ส่วนเครื่องหมายเป็นดวงตารูปวงกลม มีรูป **"รถไฟฟ้า"** ซึ่งมีความหมายถึง ระบบการขนส่งมวลชน (Rapid Transit System) ซึ่งอาจจะเป็นรถใต้ดิน รถไฟฟ้าเหนือระดับดิน รถรางเดียว หรือรถประเภท BART System ก็ได้ ส่วนรูป **"ทางด่วนพิเศษ"** หมายถึง ระบบทางด่วนพิเศษ Expressway System ซึ่งเป็นทางหลวงแบบ Full Control of Access รูปดังกล่าวครอบคลุมไปถึงอำนาจหน้าที่ของการทางพิเศษแห่งประเทศไทยโดยครบถ้วน ในดวงตราวงกลมตอนบนมีคำภาษาไทยว่า **"การทางพิเศษ"** ส่วนตอนล่างมีคำว่า "แห่งประเทศไทย" ชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า "Expressway & Rapid Transit Authority of Thailand" เรียกโดยย่อว่า ETA.

๕. การปรึกษาหารือผู้เชี่ยวชาญด้านระบบขนส่งมวลชนและวางระบบจราจร ในขณะนั้น กระทรวงมหาดไทย ได้เห็นชอบแต่งตั้งให้ ดร.เบคมันน์ (Dr. Lutz Beckmann) กับคณะผู้เชี่ยวชาญเยอรมัน เป็นที่ปรึกษาเกี่ยวกับการวางระบบจราจรให้แก่การทางพิเศษแห่งประเทศไทย

๖. โครงการก่อสร้างระบบทางเร่งด่วนพิเศษ (ระบบทางด่วนขั้นที่ ๑) ในเขตกรุงเทพมหานคร ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเยอรมัน เพื่อบรรเทาการจราจรติดขัดในเขตกรุงเทพมหานคร และช่วยเชื่อมโยงการจราจรจากทางเหนือไปใต้หรือตะวันออกเป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็ว โครงการดังกล่าวมีมูลค่าการก่อสร้างประมาณ ๑,๓๓๐ ล้านบาท โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- สายดินแดง - ท่าเรือ มีระยะทางยาว ๕.๙ กิโลเมตร ประมาณราคาก่อสร้าง ๓๐๐ ล้านบาท
- สายท่าเรือ - บางนา เชื่อมถนนบางนา - ตราด มีระยะทางยาว ๙.๗ กิโลเมตร ประมาณราคาก่อสร้าง ๔๘๐ ล้านบาท
- สายท่าเรือ - ดาวคะนอง เชื่อมต่อทางทิศใต้ถนนธนบุรี - ปากท่อ มีระยะทางยาว ๖.๕ กิโลเมตร ประมาณราคาก่อสร้าง ๓๕๐ ล้านบาท กับสะพานข้ามตรงถนนตก - ดาวคนอง ประมาณราคาก่อสร้าง ๒๐๐ ล้านบาท

๗. โครงการก่อสร้างทางพิเศษระบบการขนส่งมวลชน ซึ่งเป็นงานในลักษณะการจัดสายรถโดยสารสายสำคัญต่างๆ ให้สามารถบริการประชาชนได้อย่างสะดวกรวดเร็วและไม่ก่อให้เกิดปัญหาติดขัดแก่การจราจรทั่วไป โดยกำหนดไว้ ๓ สายดังนี้

- สาย ก. พระโขนง - บางซื่อ
- สาย ข. วงเวียนใหญ่ - สาธร - ลาดพร้าว
- สาย ค. วงเวียนใหญ่ - สะพานผ่านฟ้า - คลองตัน

โครงการนี้ การทางพิเศษแห่งประเทศไทยและคณะที่ปรึกษาชาวเยอรมันจัดทำเป็น "รายงานข้อเสนอแนะการพิจารณาระบบการขนส่งมวลชน" แล้วเสร็จในเดือนกรกฎาคม ๒๕๑๖ แต่ได้นำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ในการประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๑๖ วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๑๖ *(ซึ่งในเวลานั้น*

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

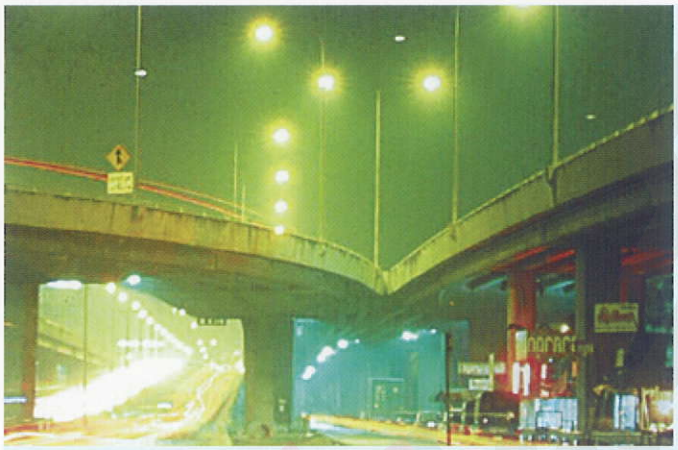

นายประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ได้พ้นจากตำแหน่งผู้ว่าการฯ แล้ว : หมายเหตุผู้เขียน)

ปัจฉิมบทการเป็นผู้ว่าการการทางพิเศษแห่งประเทศไทย

เมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๑๖ คณะรัฐมนตรีได้มีมติ ให้พิจารณาแต่งตั้ง นายประสิทธิ์ อุไรรัตน์ เป็นที่ปรึกษาของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย จึงเป็นผลให้ต้องพ้นจากตำแหน่งผู้ว่าการการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ซึ่งเหตุผลในเรื่องนี้มาจากปัญหาข้อขัดข้องในทางกฎหมายเกี่ยวกับอายุเกิน ๖๐ ปีบริบูรณ์ ซึ่งความปรากฏอยู่ในหนังสือ ที่ สร. ๐๒๐๓/๑๐๓๗๔ ลงวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๑๖ จากสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เรื่อง ตำแหน่งผู้ว่าการการทางพิเศษแห่งประเทศไทย แจ้งข้อพิจารณาการจ้างนายประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ซึ่งมีอายุเกิน ๖๐ ปีบริบูรณ์ เป็นลูกจ้างของทางราชการ ว่า

"การจะแต่งตั้ง นายประสิทธิ์ อุไรรัตน์ นั้น จำเป็นจะต้องแก้ไขเพิ่มเติมประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๙๐ เรื่อง การจัดตั้งการทางพิเศษแห่งประเทศไทย *(หมวด ๒ ว่าด้วยคณะกรรมการและผู้ว่าการ มาตรา ๒๒ และ ๒๓ คุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งผู้ว่าการ : หมายเหตุผู้เขียน)* คณะรัฐมนตรีพิจารณาแล้ว จึงลงมติสมควรให้พิจารณาแต่งตั้ง นายประสิทธิ์ อุไรรัตน์ เป็นที่ปรึกษาของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย"

อย่างไรก็ดี นายประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ยังมาปฏิบัติหน้าที่ผู้ว่าการฯ ตามปกติ จนกระทั่ง วันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๑๖ ซึ่งเป็นวันที่การทางพิเศษแห่งประเทศไทย ได้รับแจ้งยืนยันมติคณะรัฐมนตรีจากสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการ ว่าให้พ้นจากตำแหน่ง และในวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๑๖ การทางพิเศษแห่งประเทศไทย ได้มีคำสั่งที่ ๓๒/๒๕๑๖ เรื่อง บรรจุและแต่งตั้ง นายประสิทธิ์ อุไรรัตน์ เป็นที่ปรึกษาของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย โดยให้ได้รับอัตราค่าจ้างเดือนละ ๙,๐๐๐ บาท นับเป็นการยุติบทบาทผู้ว่าการคนแรกของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย และเริ่มต้นบทบาทใหม่ในการเป็นที่ปรึกษา นับจากนั้น

แม้ว่าจะเป็นระยะเวลาอันสั้น ประมาณ ๔ เดือนเท่านั้น ในการดำรงตำแหน่งผู้ว่าการการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ระหว่างวันที่ ๒๗ มีนาคมถึงวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๑๖ ของนายประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ผู้ว่าการการทางพิเศษแห่งประเทศไทยคนแรก หากผลงานที่ได้ปรากฏผ่านสายตา และเอกสาร ทั้งก่อนและหลังการก่อตั้งการทางพิเศษแห่งประเทศไทยนั้น สะท้อนให้ผู้เป็นอนุชนรุ่นหลัง ได้รับทราบว่า ผู้ว่าการฯ ท่านนี้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการสร้างและพัฒนาองค์กรอย่างแท้จริง สมควรจารึกไว้ให้เป็นที่ประจักษ์ว่า นายประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ผู้ว่าการคนแรกท่านนี้ ได้สร้างคุณูปการแก่การทางพิเศษแห่งประเทศไทยไว้อย่างเอนกอนันต์

รวบรวมและเรียบเรียงโดย

ดร.มลิวัลย์ ประดิษฐ์ธีระ

มหาวิทยาลัยรังสิต

ขอขอบคุณ

ผู้ว่าการ การทางพิเศษแห่งประเทศไทย

ผู้อำนวยการสำนักผู้ว่าการ การทางพิเศษแห่งประเทศไทย

หัวหน้าห้องสมุด การทางพิเศษแห่งประเทศไทย

คุณสุเชาว์ ณ สงขลา อดีตผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่ การทางพิเศษแห่งประเทศไทย

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม

เอกสารอ้างอิง

การทางพิเศษแห่งประเทศไทย. **การทางพิเศษแห่งประเทศไทย ฉบับพิเศษ ๘ ปี.** กรุงเทพฯ : การทางพิเศษแห่งประเทศไทย, ๒๕๒๓.

การทางพิเศษแห่งประเทศไทย. **การทางพิเศษแห่งประเทศไทย (เว็บไซต์)** Available at http://www.eta.co.th (เมษายน ๒๕๕๐)

การทางพิเศษแห่งประเทศไทย. เอกสารคำสั่งการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ที่ ๓๒/๒๕๑๖ เรื่อง บรรจุและแต่งตั้งที่ปรึกษา (๒๗ สิงหาคม ๒๕๑๖)

ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๙๐ ลงวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๕ การจัดตั้งการทางพิเศษแห่งประเทศไทย หนังสือราชกิจจานุเบกษาฉบับพิเศษ เล่ม ๘๙ ตอนที่ ๑๘๒ (๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๑๕)

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ. เอกสารกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การแต่งตั้งและการกำหนดอัตราเงินเดือนของผู้ว่าการการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ที่ มท. ๓๒๐๓/๓๑๗๖ (๒๐ มีนาคม ๒๕๑๖)

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ. เอกสารสำนักปลัดกระทรวงมหาดไทย ถึงปลัดกระทรวงมหาดไทย เรื่อง รายงานการดูงานเกี่ยวกับองค์การเก็บค่าผ่านทางของญี่ปุ่นและเกาหลี (๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕)

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ. เอกสารการทางพิเศษแห่งประเทศไทย. รายงานการประชุมคณะกรรมการการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ครั้งที่ ๑/๒๕๑๖ (๑๖ มีนาคม ๒๕๑๖)

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ. เอกสารการทางพิเศษแห่งประเทศไทย. รายงานการประชุมคณะกรรมการการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ครั้งที่ ๒/๒๕๑๖ (๓ เมษายน ๒๕๑๖)

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ. เอกสารการทางพิเศษแห่งประเทศไทย. รายงานการประชุมคณะกรรมการการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ครั้งที่ ๓/๒๕๑๖ (๒๗ เมษายน ๒๕๑๖)

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ. เอกสารการทางพิเศษแห่งประเทศไทย. รายงานการประชุมคณะกรรมการการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ครั้งที่ ๔/๒๕๑๖ (๓๐ กรกฎาคม ๒๕๑๖)

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ. เอกสารการทางพิเศษแห่งประเทศไทย. รายงานการประชุมคณะกรรมการการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ครั้งที่ ๕/๒๕๑๖ (๖ กันยายน ๒๕๑๖)

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ. เอกสารการทางพิเศษแห่งประเทศไทย. รายงานการประชุมคณะกรรมการการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ครั้งที่ ๖/๒๕๑๖ (๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๑๖)

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ. เอกสารการทางพิเศษแห่งประเทศไทย เรื่อง โครงการก่อสร้างระบบทางด่วนและระบบการขนส่งมวลชนขั้นแรกเพิ่มเติม (๒๙ พฤษภาคม ๒๕๑๖)

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ. เอกสารสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ถึง ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ที่ สร. ๐๒๐๓/๑๐๓๗๔ เรื่องตำแหน่งผู้ว่าการการทางพิเศษแห่งประเทศไทย (๑๙ กรกฎาคม ๒๕๑๖)

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ. เอกสารสำนักนายกรัฐมนตรี ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี แต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการการทางพิเศษแห่งประเทศไทย (๑ มีนาคม ๒๕๑๖)

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ตำนาน "พญาไท จากต้นสู่ปลาย...เหมือนจะแพ้แต่ไม่แพ้"

หากชีวิตจากต้นสู่ปลายของ **"คุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์"** เป็นดั่งหนังสือเล่มใหญ่ ที่เปี่ยมค่า

ตำนานของโรงพยาบาลพญาไท จากยุคก่อตั้ง ก้าวสู่ความสำเร็จสูงสุด จวบจนวิกฤตและก้าวสู่ยุคเปลี่ยนผ่าน ย่อมเป็นบทตอนที่สำคัญ ซึ่งเป็นบทเรียนอันยิ่งใหญ่ที่สะท้อนความเปลี่ยนแปลงอันเป็นสัจธรรมของชีวิต

แม้ใครหลายคนจะสามารถยิ้มรับกับความสำเร็จ ทว่าจะมีใครสักกี่คนที่สามารถต่อสู้เผชิญหน้าอย่างแข็งแกร่ง ไม่ขึ้งโกรธกับความเปลี่ยนแปลงที่มาเยือน เฉกเดียวกับ "คุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์"

จากจุดเริ่มต้น...

ในวัยเกษียณอายุราชการสำหรับใครบางคนอาจเลือกใช้ชีวิตบั้นปลายด้วยการพักผ่อน แต่สำหรับคุณพ่อประสิทธิ์ ที่แม้จะไม่เคยทำธุรกิจมาก่อนแต่ด้วยวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ทำให้ท่านตัดสินใจ ที่จะลงทุนในธุรกิจโรงพยาบาล ซึ่งในเวลานั้นยังมีไม่มาก

ที่สำคัญภาคเอกชนยังมีส่วนร่วมในการลงทุนด้านพัฒนาสังคมน้อยมาก เพราะคนทั่วไปมักจะเห็นว่าการลงทุนด้านพัฒนาสังคมได้ผลประโยชน์น้อยกว่าการลงทุนทางเศรษฐกิจ แต่ด้วยตระหนักว่าการลงทุนทางสังคมเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศที่

วางศิลาฤกษ์ รพ.พญาไท อุบล ๗ ตุลาคม ๒๕๓๗

วางศิลาฤกษ์ รพ.พญาไท ๓ ๗ ตุลาคม ๒๕๓๖

สมดุล โดยเฉพาะในขณะนั้นประเทศประสบปัญหาเรื่องโครงสร้างพื้นฐานและบุคลากรทางการแพทย์การสาธารณสุขขาดแคลน การตัดสินใจเข้ามาลงทุนในครั้งนั้นจึงไม่เพียงความท้าทายในแง่ของความสำเร็จทางธุรกิจ แต่ภารกิจสำคัญยังอยู่ที่ความท้าทายในการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสังคม

ในวันที่เริ่มต้น

คุณพ่อประสิทธิ์เล่าไว้ว่า **"ผมได้ศึกษาสถิติองค์การอนามัยโลก เห็นว่ากรุงเทพมหานครมีพลเมืองถึง ๔ ล้านคน ต้องการเตียงคนไข้ ๑๖,๐๐๐ เตียง แต่โรงพยาบาลของรัฐและเอกชนในกรุงเทพ มีเพียง ๙,๐๐๐ เตียงเท่านั้น คิดเป็นเพียง ๖๐% ของความต้องการทั้งหมด ยังขาดอยู่ถึง ๔๐% ยังไม่รวมประชาชนที่หลั่งไหลมาจากต่างจังหวัด อีกจำนวนมาก ดังนั้น จึงคิดว่าน่าจะสร้างโรงพยาบาลขึ้นมาเอง"**

"ในเวลาเดียวกันเพื่อนคนหนึ่งมาปรารภให้ฟังว่าลูกเขากินกรดน้ำส้มเข้าไป วิ่งหาโรงพยาบาลที่จะรับคนไข้ไว้ไม่มี เพราะไม่มีเตียงว่าง ผมเลยพูดเล่นๆ ว่า ถ้าอย่างนั้นทำไมเราไม่ช่วยกันสร้างโรงพยาบาลเสียเองล่ะ ซึ่งเพื่อนคนนั้นเขาก็ตกลง เมื่อตกลงมันก็เกิดขึ้นจริงๆ"

จากการระดมทุนชักชวนเพื่อนๆ มาร่วมหุ้นที่มีตั้งแต่รายละสามร้อยห้าร้อยบาทไปจนกระทั่งหลักแสน ก็ได้เงินก้อนแรกมาจนสามารถจัดซื้อที่ดินบริเวณถนนศรีอยุธยาจำนวน ๓.๕ ไร่ ในราคา ๖ ล้านบาท ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งของโรงพยาบาลพญาไท ๑ ในปัจจุบัน

แม้ในตอนเริ่มต้นจะมีความคิดแบ่งออกเป็น ๒ ฝ่าย ฝ่ายหนึ่ง เห็นว่าควรสร้างโรงพยาบาลในพื้นที่ที่ห่างจากโรงพยาบาลรัฐ ขณะที่อีกฝ่ายเห็นว่า ควรสร้างในพื้นที่ที่ใกล้กับโรงพยาบาลหลวง เพื่อคนส่วนหนึ่งจะตัดสินใจมาใช้บริการที่โรงพยาบาลที่ตั้งขึ้น และน่าจะช่วยให้จำนวนผู้ป่วยที่ไปรอคิวตามโรงพยาบาลของรัฐในแต่ละวันลดปริมาณลงได้

"การที่คนมีเงินจะคิดอาศัยอำนาจทางการเงินและอำนาจอื่นๆ ของตนไปแย่งคิวตัดคิวของคนป่วยที่มีเบี้ยน้อย และไม่มีอภิสิทธิ์ใดๆ เขาก็อาจจะเปลี่ยนใจมาใช้โรงพยาบาลของเรา และไม่มีใครครหานินทาเอาได้" ในที่สุดเสียงข้างมากก็ออกมาเป็นเอกฉันท์ว่า ควรสร้างโรงพยาบาลในย่านชุมชน และอยู่ใกล้โรงพยาบาลหลวง

โดยมีเงินทุนจดทะเบียนครั้งแรก ๑๐ ล้านบาท ภายใต้ชื่อ บริษัทประสิทธิ์พัฒนา ซึ่งเป็นชื่อเดียวกับตลาดประสิทธิ์พัฒนาที่พระตั้งให้ และเป็นโครงการจัดสรรที่ดินในจังหวัดปราจีนบุรี ที่คุณพ่อประสิทธิ์เคยสร้างไว้ และประสบความสำเร็จก่อนหน้านั้น โดย

หอจดหมายเหตุ ม.หอการค้าไทย

พิธีอัญเชิญพระพรหม รพ.พญาไท ๒ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๓๐

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

เลือกใช้ชื่อโรงพยาบาลว่าพญาไท ตามทำเลที่ตั้งบนถนนพญาไท

ความคิดที่ถูกก่อร่างสร้างตัวในปี ๒๕๑๕ ถูกทำให้เป็นความจริงและเกิดโรงพยาบาลพญาไท ที่เปิดให้บริการประชาชนเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๑๙

ก่อนหน้าที่จะเปิดให้บริการ แม้จะมีเงินจดทะเบียน ๑๐ ล้านบาท แต่เมื่อเสียค่าที่ดินไป ๖ ล้านบาท ก็เหลือเงินเพียง ๔ ล้านบาท กว่าที่อะไรจะดำเนินการต่อมาได้ก็ต้องวิ่งเต้นหาเงินกู้ เพื่อซื้ออุปกรณ์ทางการแพทย์จำนวน ๒๐ ล้านบาท

"ตอนนั้นมาคิดว่าเราจะทำอย่างไร ถึงจะได้เงินมาทำงานชิ้นนี้ต่อไป แรกที่เดียวจึงลองติดต่อทูตการค้าของสถานกงสุลอเมริกันให้ช่วยติดต่อหาเงิน เพื่อนำมาซื้ออุปกรณ์ทางการแพทย์สักล้านดอลล่าร์ หรือราว ๒๐ ล้านบาท เขาก็ติดต่อทางเอ็กซิมแบงค์ สำนักงานฮ่องกงให้ แต่ทางโน้นก็บอกว่าจะต้องกู้ไม่ต่ำกว่า ๕ ล้านดอลล่าร์ หรือราว ๑๐๐ ล้านบาท กู้น้อยกว่านั้นเขาให้ไม่ได้ ผมมาคิดดูว่าเงินกู้ตั้ง ๑๐๐ ล้านบาท ดอกเบี้ยตกปีละ ๗ ล้าน ก็กลัวดอกเบี้ยไม่รู้จะหาเงินที่ไหนให้เขา จึงไม่ได้ตกลงกันจนต้องมาวิ่งเต้นขอเงินกู้ธนาคารกรุงเทพและธนาคารกรุงไทย ในที่สุดก็ได้เงินจากธนาคารกรุงไทยราว ๒๐ ล้านบาท"

ในเดือนเมษายน ๒๕๑๙ แม้ตัวอาคารโรงพยาบาลจะสร้างเสร็จ แต่เงินก็ยังไม่พอซื้อเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์ ก็ดิ้นรนขวนขวายกันต่อไปอีก

พิธีเปิด รพ.พญาไท ๒ เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๓๐ โดยสมเด็จพระสังฆราช

"ในเวลาเดียวกันเพื่อนคนหนึ่งมาปรารภให้ฟังว่า ลูกเขากินกรดน้ำส้มเข้าไป วิ่งหาโรงพยาบาลที่จะรับคนไข้ไว้ไม่มี เพราะไม่มีเตียงว่าง ผมเลยพูดเล่นๆว่า ถ้าอย่างนั้นทำไมเราไม่ช่วยกันสร้างโรงพยาบาลนอนเสียเองล่ะ ซึ่งเพื่อนคนนั้นเขาก็ตกลง เมื่อตกลงมันก็เกิดขึ้นจริงๆ"

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

พิธีเปิด รพ.พญาไท ๑ เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๑๙

พิธีเปิด รพ.พญาไท ๒ เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๓๕๓๐ โดยสมเด็จพระสังฆราช

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

วางศิลาฤกษ์ รพ.เอกอุดร จังหวัดอุดรธานี

วางศิลาฤกษ์สถาบันร่วมผลิตแพทย์

หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยนเรศวร ลิขสิทธิ์

ว่ากันว่าในสมัยเริ่มต้นถางทางก่อนโรงพยาบาลจะเปิด คุณพ่อประสิทธิ์ดำเนินการติดต่อ และทำงานคนเดียวมาตลอด ตั้งแต่ปี ๒๕๑๖ ที่เริ่มงานจนถึงกลางปี ๒๕๑๙ ก่อนที่ในช่วงเดือนพฤษภาคม ๒๕๑๙ ก่อนที่โรงพยาบาลจะเปิดไม่นาน ก็มีทีมงานชุดแรกอันประกอบด้วย ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์ นพ.สุรพงศ์ อำพันวงษ์ ซึ่งในเวลาต่อมาดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการบริหาร และผู้อำนวยการแพทย์ เข้ามาร่วมทำงานในที่สุด และเริ่มมีทีมงานเข้ามาทำงานเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ

คณะกรรมการบริหารชุดแรกประกอบด้วย คุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์ เป็นประธานกรรมการ นายสุวิทย์ จันทรประเสริฐ นายเทพ หิมะทองคำ นายอาทิตย์ อุไรรัตน์ นายไพบูลย์ พานิชชีวะ เป็นกรรมการ นายพิฑูร อนาวิล และนายทรงศักดิ์ จันทรประเสริฐ เป็นกรรมการผู้จัดการ

คณะแพทย์ที่มาร่วมงานในขณะนั้น นอกจาก นพ.สุรพงศ์ อำพันวงษ์ ที่เป็นผู้อำนวยการแพทย์แล้ว ยังมี นพ.ดิเรก ลิมจิตติ นพ.เทพ หิมะทองคำ นพ.สุเทพ ณ สงขลา พญ.ละออ สุรพัฒน์ นพ.โกวิท ภูตะคาม นพ.ไพโรจน์ มิคะเสน ทต.ชำนาญ ชนะภัย นพ.รัชช สมบูรณ์สิน ยุวดี สมิทธิวาสน์ ร่วมเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาฝ่ายแพทย์

อาจจะเพราะด้วยปรัชญาที่ คุณพ่อประสิทธิ์กล่าวเสมอว่า "ไม่ว่าคนชาติใด ศาสนาใด เด็กหรือผู้ใหญ่ มั่งมีหรือยากจน และไม่ว่าคนดีหรือคนร้าย ย่อมหนีความเจ็บป่วยไปไม่พ้น ดังนั้น โรงพยาบาลพญาไท แห่งบริษัทประสิทธิ์พัฒนา จำกัด ได้ก่อตั้งขึ้นเพื่อหวังช่วยเหลือเพื่อมนุษย์ด้วยกันให้พ้นจากความทุกข์แห่งการเจ็บป่วย"

การให้บริการของโรงพยาบาลพญาไท ที่แม้จะเป็นโรงพยาบาลเอกชน แต่ก็มีหลักยึดต่อแนวทางในการปฏิบัติต่อคนไข้ด้วยความเอาใจใส่ ตรงไปตรงมา และมีความยุติธรรม โดยคำนึงถึงความประหยัดค่าใช้จ่ายของคนไข้เป็นสำคัญ

ด้วยเหตุผลนี้จึงทำให้โรงพยาบาลพญาไท ก้าวสู่ความสำเร็จอย่างรวดเร็ว

คุณพ่อเล่าไว้ในครั้งหนึ่งว่า **"บางครั้งเราก็ได้รับการต่อว่าจากคนไข้ ว่าทำไมให้กลับบ้านเร็ว ทั้งนี้ เพราะหมอเขาเห็นว่า อาการของคนไข้อยู่ในขั้นที่ปลอดภัยแล้ว และสามารถไปพักฟื้นที่บ้านได้ ซึ่งจะเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายของคนไข้โดยตรง"**

ที่โรงพยาบาลยังมีห้องสังเกตุการณ์คนไข้ เมื่อคนไข้มารับการรักษาอาการไม่มาก หมออาจจะฉีดยาให้น้ำเกลือ และถ้าเห็นอาการเป็นปกติก็จะให้กลับบ้านทั้งนี้ เพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายของผู้ป่วย

ในเวลาเพียง ๕ เดือน โรงพยาบาลก็เต็ม และเริ่มไม่พอเพียงกับความต้องการของผู้ที่จะเข้ามาใช้บริการ เพียงไม่ถึงปี ในเดือนมีนาคม ๒๕๒๐ จึงมีการขยายอาคารอีกแห่งเป็นอาคาร ๘ ชั้น พร้อมกับสร้างอาคารที่จอดรถเพิ่มเติมก่อนที่จะขยายอาคาร ๑๐ ชั้น เพิ่มอีกอาคารในปี ๒๕๒๓ โรงพยาบาลพญาไท ได้รับการจัดอันดับให้เป็นเบอร์ ๑ ของโรงพยาบาลเอกชน ในการจัดอันดับของคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และในปี ๒๕๒๓ จากการวิเคราะห์กิจการ ๑,๐๐๐ บริษัท โรงพยาบาลพญาไท ก็ได้รับการยกย่องให้เป็นเบอร์ ๑ ในธุรกิจโรงพยาบาลเอกชนอีก

คุณพ่อเล่าไว้ในครั้งหนึ่งว่า **"บางครั้งเราก็ได้รับการต่อว่าจากคนไข้ ว่าทำไมให้กลับบ้านเร็ว ทั้งนี้ เพราะหมอเขาเห็นว่า อาการของคนไข้อยู่ในขั้นที่ปลอดภัยแล้ว และสามารถไปพักฟื้นที่บ้านได้ ซึ่งจะเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายของคนไข้โดยตรง"**

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยหังสิต

พิธีวางศิลาฤกษ์ รพ.พญาไท ๒ เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๒๘

การได้รับการตอบรับมากมาย สถานการณ์ในวันนั้นจึงดูเหมือนว่ายิ่งขยายเท่าไหร่ยิ่งไม่พอ !!

ขยายอาณาจักร...สู่ความสำเร็จและภาคภูมิ

จากนั้นจึงนำไปสู่การลงทุนสร้างโรงพยาบาลพญาไท ๒ เป็นการขยายอาณาจักรอย่างรวดเร็วของกลุ่ม **"ประสิทธิ์พัฒนา"**

คุณพ่อประสิทธิ์ เขียนเล่าไว้ในหนังสือเพื่อระดมทุนก่อสร้างโรงพยาบาลพญาไท ๒ ไว้ว่า

"ดำเนินการมาได้ ๗ เดือน ในเดือนมีนาคม ๒๕๒๐ ปรากฏว่าโรงพยาบาลของเรามีผู้ป่วยมาใช้บริการจนเต็มสถานที่ จึงได้ดำริที่จะสร้างโรงพยาบาลเพิ่มเติม โดยซื้อที่และก่อสร้างตึก ๓ ชั้นขึ้นอีกหลังในเดือนกรกฎาคม ๒๕๒๓ ครั้นพ.ศ.๒๕๒๕ ตึก ๘ ชั้นก็เต็มอีก จึงได้ซื้อที่ก่อสร้างตึก ๑๐ ชั้น เมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๒๖ ขณะนี้โครงสร้างตึก ๑๐ ชั้นได้เสร็จแล้ว คงเหลือแต่การตกแต่ง ทางโรงพยาบาลก็พยายามที่จะรีบตกแต่งภายใน ให้เป็นที่รับคนไข้ไปทีละชั้น ขณะนี้ได้ตกแต่งภายในไปถึงชั้น ๖ ก็ปรากฏว่าคนไข้ก็เต็มตามไปถึงชั้น ๖ ด้วย"

"เมื่อมาถึงระยะนี้ ก็อ่านเหตุการณ์ได้ชัดว่า แม้จะสร้างครบถ้วน ๑๐ ชั้น ก็ไม่สามารถที่จะช่วยคนไข้ได้ เพราะในปัจจุบันมีคนไข้ที่รอเตียงเพื่อจะเข้าทำการรักษา แต่โรงพยาบาลก็ไม่มีเตียงว่างที่จะรับคนไข้ได้ การที่คนไข้ไม่ได้รับการรักษาที่โรงพยาบาลพญาไทตามความเข้าใจของเขา สิ่งนั้นคือ ความเสียใจของโรงพยาบาลพญาไท ที่ไม่อาจช่วยเขาได้ในเวลาที่เขาเจ็บป่วย"

โรงพยาบาลพญาไท ๒ จึงถือกำเนิดขึ้นในปี ๒๕๒๖ โดยขยับขยายมาที่ ถนนพหลโยธิน บริเวณสนามเป้า มีเนื้อที่ ๔ ไร่ครึ่ง ใช้ทุนในการดำเนินการทั้งสิ้น ๔๕๐ ล้านบาท โดยก่อสร้างเป็นอาคารสูง ๑๕ ชั้น รองรับคนไข้ได้ ๓๕๐ เตียง และรองรับผู้ป่วยนอกได้ถึงวันละ ๑,๐๐๐ คน โดยเปิดดำเนินการอย่างเป็นทางการในวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๓๐

เพื่อแบ่งเบาภาระโรงพยาบาลพญาไท ๑ ซึ่งในแต่ละวันมีคนไข้เข้ามารับการรักษาถึง ๑,๕๐๐ ราย ซึ่งเกินขีดความสามารถของโรงพยาบาลที่จะให้บริการที่ดีและมีคุณภาพได้ ด้วยความแน่วแน่ของผู้บริหารในอันที่จะช่วยเหลือประชาชนผู้ที่เจ็บป่วยให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ จึงได้ระดมทุนอีกครั้งเพื่อสร้างโรงพยาบาลพญาไท ๒ ซึ่งไม่ใช่เรื่องที่ยากเกินไปนัก เพราะก่อนที่จะมีการก่อตั้งโรงพยาบาลพญาไท ๒ มีผู้ที่เรียกร้องต้องการซื้อหุ้นโรงพยาบาลพญาไทจำนวนมาก

ความสำเร็จของโรงพยาบาลพญาไท ๑ นั่นเองที่ส่งผลให้ผู้คนถึงกับแย่งกันซื้อหุ้นโรงพยาบาลพญาไท ๒ แบบถล่มทลาย !!

หลังเปิดระดมทุนขายหุ้นสู่ประชาชน เมื่อวันที่

หอจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยรังสิต

รพ.พญาไท ๑ ครบ ๗ ปี

พ่อ-ลูกในงานครบรอบ ๒๔ ปี รพ.พญาไท ๑

๑๘ กรกฎาคม ๒๕๒๗ ประเดิมขั้นแรก ๕๐ ล้านบาท โดยประกาศว่า ถ้าซื้อหุ้นภายในวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๒๗ จะจำหน่ายในราคาหุ้นละ ๑๐๐ บาท ถ้าหลังจากนั้นจะเพิ่มเป็น ๑๕๐ บาท แต่ผลปรากฏว่าเพียงต้นเดือนกันยายน หุ้นก็ขายหมด ดังนั้น จึงได้เพิ่มทุนเป็น ๑๐๐ ล้านบาท ซึ่งก็ขายหมดอีก ในวันที่ ๑๕ กันยายน เท่านั้น จึงตัดสินใจเพิ่มทุนอีกครั้งเป็น ๑๒๕ ล้านบาท ซึ่งก็ขายหมดอีกภายในเวลา ๕ วันต่อมาหลังการประกาศ จนกระทั่ง เมื่อถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๒๗ ก็สามารถขายหุ้นได้ถึง ๑๔๐ ล้านบาท และได้เพิ่มทุนอีก ๕๐ ล้านบาท เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๒๘ เพื่อให้สัดส่วนของทุนกับเงินกู้ใกล้เคียงกัน

สรุปแล้วภายในระยะเวลาเพียง ๒ เดือน โรงพยาบาลพญาไท ๒ สามารถระดมทุนได้ทั้งหมด ๑๙๐ ล้านบาท มีผู้ถือหุ้น ๒,๕๐๐ ราย ในจำนวนนั้นมีทั้งแพทย์ ผู้ร่วมงาน คนไข้ เพื่อนฝูง ญาติมิตร และประชาชนทั่วไป !!

ในทางธุรกิจการตัดสินใจลงทุนในครั้งนั้นถือเป็นการตัดสินใจที่ถูกต้องอย่างยิ่ง นอกจากจะได้ช่วยเหลือผู้ป่วยเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันยังเป็นการก้าวสำคัญในการขยายอาณาจักรธุรกิจ และส่งให้เครือประสิทธิ์พัฒนาเข้าสู่ยุคที่เฟื่องฟูที่สุด

พาดหัวหน้าหนึ่ง หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายสัปดาห์ ฉบับลงวันที่ ๑๙-๒๔ กรกฎาคม ๒๕๓๗ ระบุว่า **"ชนชั้นกลางเทใจให้แชมป์พญาไท ๒"**

จากการสำรวจพฤติกรรมการรักษาพยาบาล และความคิดเห็นของชนชั้นกลางที่มีต่อโรงพยาบาลเอกชน ของหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายสัปดาห์ ร่วมกับศูนย์ข้อมูลเศรษฐกิจบริษัทบริการข้อมูลผู้จัดการ จำกัด โดยพิจารณาถึงทำเลที่ตั้ง ชื่อเสียง และการให้บริการเป็นหลัก จากโรงพยาบาลเอกชน ๑๗ แห่ง ในเวลานั้น ปรากฏว่าโรงพยาบาลพญาไทคว้าไป ๒ อันดับ โดยการสำรวจครั้งนั้นใช้กลุ่มเป้าหมายของการสำรวจที่แท้จริง ๓๙๘ คน

ปีต่อมาหนังสือพิมพ์ FINANCIAL DAY ยกย่องว่าโรงพยาบาลพญาไท ๒ เป็นโรงพยาบาลที่ครองใจชาวกรุงเทพ โดยทำการสำรวจความคิดเห็นคนกรุงเทพจำนวน ๔๐๑ ราย จบปริญญาตรี ๖๔.๘% ต่ำกว่าปริญญาตรี ๒๕.๙% และสูงกว่าปริญญาตรี ๙.๒% โดยมีทั้งพนักงาน ข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ เจ้าของกิจการ จำนวน ๗๕.๑%

การได้รับการยอมรับในวันนั้นทำให้โรงพยาบาลพญาไท ๒ มีผู้เข้ามาใช้บริการต่อวันอยู่ในระดับ ๑,๒๐๐-๑,๓๐๐ คน และเพิ่มสูง ๑,๗๐๐ คนต่อวัน นับเป็นอัตราการเข้ารักษาที่ไม่ธรรมดา

ในยุคนั้นอาจจะกล่าวได้ว่าเป็นยุคเริ่มต้นของการบูมของธุรกิจสุขภาพ โดยยืนยันได้จากอัตราการเกิดขึ้นของโรงพยาบาลที่เพิ่มขึ้นทุกปี และเป็นภาพสะท้อนเดียวกันกับการเติบโตของโรงพยาบาลพญาไท

ด้วยความที่อยู่ในธุรกิจที่กำลังมาแรง และเป็นผู้นำในธุรกิจโรงพยาบาลเอกชน หลังจากเข้าตลาดหลักทรัพย์เมื่อปี ๒๕๒๖ ในช่วงเดือนมกราคม ปี ๒๕๓๘ หุ้นของบริษัทประสิทธิ์พัฒนา (PYT) สร้างปรากฏการณ์ในตลาดหลักทรัพย์ โดยเป็นหุ้นที่มีการซื้อขายสูงสุดเป็นประวัติการณ์ถึง ๑,๙๖๗,๑๐๐ หุ้น ซึ่งถือเป็นสถิติสูงสุดในรอบปี ประการหนึ่งเกิดจากข่าวการจะเข้าไปเทคโอเวอร์กิจการของกลุ่มหมอบุญวนาสิน เจ้าของโรงพยาบาลธนบุรี ประกอบกับแรงซื้อจากนักลงทุนจำนวนไม่น้อยที่ต้องการลงทุนระยะยาวในหุ้นพญาไท เนื่องจากมีผลประกอบการที่ดี เพราะในเวลานั้นหุ้นพญาไท ถือเป็นหุ้นที่มีผลตอบแทนจากการลงทุนสูงสุดในกลุ่ม และยังมีแผนที่จะขยายกิจการอย่างต่อเนื่องในปีนั้น

แผนการขยายการลงทุนที่ว่า นอกจากขยายสาขาไปยังต่างจังหวัดสาขาแรก ที่อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ในชื่อโรงพยาบาลพญาไท ศรีราชา

ในปี ๒๕๓๙ ยังลงทุน โรงพยาบาลพญาไท ๓ ที่ขยายออกไปสู่ฝั่งธนบุรี ถนนเพชรเกษม บริเวณคลองบางไผ่ โดยซื้อที่ดินประมาณ ๗ ไร่ สร้างอาคารสูง ๑๙ ชั้น มีเนื้อที่ ๙๐,๐๐๐ ตารางเมตร และรับคนไข้ได้ ๕๕๐ เตียง หลังจากการขยายไปสู่โรงพยาบาลพญาไท ๒ เพียง ๕ ปี

คุณประสิทธิ์กับนักศึกษาแพทย์ ม.รังสิต

หอจดหมายเหตุ ม.รังสิต

โรงพยาบาลพญาไท

บริษัท ประสิทธิพัฒนา จำกัด

364/1 ถนนเศรษฐีอยุธยา กรุงเทพมหานคร โทรศัพท์ 2452620-1

ที่ 22/2527

27 มิถุนายน 2527

เรื่อง การก่อสร้างโรงพยาบาลพญาไท 2

เรียน ท่านสมาชิก

โรงพยาบาลพญาไท ปัจจุบันได้เริ่มคิดและดำเนินการก่อสร้างมา ตั้งแต่ พ.ศ.2516 และได้ทำการเปิดโรงพยาบาลในขั้นแรกเมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2519 โดยมีตึก 5 ชั้นครึ่ง เป็นที่ดำเนินการ

ดำเนินการมาได้ 7 เดือน ในเดือนมีนาคม 2520 ปรากฏว่าโรงพยาบาลของเรามีผู้ป่วยมาใช้บริการเต็มสถานที่ จึงได้ดำริที่จะสร้างโรงพยาบาลเพิ่มเติม โดยซื้อที่และก่อสร้างตึก 8 ชั้นขึ้นเลียหลังหนึ่งในเดือนกรกฎาคม 2523 ครั้น พ.ศ.2525 ตึก 8 ชั้นก็เต็มอีกจึงได้ซื้อที่ก่อสร้างตึก 10 ชั้น เมื่อเดือนพฤษภาคม 2526 ขณะนี้โครงสร้างของตึก 10 ชั้นได้เสร็จแล้ว คงเหลือแต่การตบแต่ง ทางโรงพยาบาลก็พยายามที่จะรีบตบแต่งภายใน ให้เป็นที่รับคนไข้ไปทีละชั้น ขณะนี้ได้ตบแต่งภายในขึ้นไปถึงชั้น 6 ก็ปรากฏว่าคนไข้ก็เต็มตามไปถึงชั้น 6 ด้วย

เมื่อมาถึงระยะนี้ ก็อ่านเหตุการณ์ได้ชัดว่า แม้สร้างครบถ้วน 10 ชั้น ก็ไม่สามารถที่จะช่วยคนไข้ได้ เพราะในปัจจุบันมีคนไข้ที่รอเตียงเพื่อจะเข้าทำการรักษา แต่โรงพยาบาลก็ไม่มีเตียงว่างที่จะรับคนไข้ได้ การที่คนไข้ไม่ได้รับการรักษาที่โรงพยาบาลพญาไท ตามความตั้งใจของเขา สิ่งนั้นคือความเสียใจของโรงพยาบาลพญาไทที่ไม่อาจช่วยในเวลาที่เขาเจ็บป่วย

มองมาในทางที่จอดรถ โรงพยาบาลพญาไทพยายามสร้างที่จอดรถ 6 ชั้น ก็ปรากฏว่าที่จอดรถแน่นทุกวัน แม้จะได้จัดเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือ ให้ความสะดวกในการเข้าจอด แต่ไม่อาจเอาชนะกับจำนวนรถที่เพิ่มพูนขึ้นทุกวัน มองหาที่ที่จะสร้างในบริเวณนี้ ก็ไม่มี

ในทางเกียรติคุณของโรงพยาบาลพญาไท ทางบริษัทขอเรียนว่า ใน พ.ศ. 2523 คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี แห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้วิเคราะห์ 600 บริษัท ซึ่งประกอบธุรกิจในประเทศไทย ก็ปรากฏว่า โรงพยาบาลพญาไท ได้รับเกียรติอยู่ในอันดับ 1 ของโรงพยาบาลเอกชน และใน พ.ศ. 2525 คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี แห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ก็ได้ทำการวิเคราะห์กิจการของ 1,000 บริษัท ก็ปรากฏว่า โรงพยาบาลพญาไท ได้รับเกียรติอยู่ในอันดับที่ 1 ของโรงพยาบาลเอกชนอีก

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ในทางตลาดหลักทรัพย์ ก็ปรากฏว่า ตลาดหลักทรัพย์และกระทรวงการคลัง ได้รับโรงพยาบาลพญาไท ให้เข้าตลาดหลักทรัพย์ใน พ.ศ. 2526 ซึ่งเป็นโรงพยาบาลในประเทศไทยแห่งเดียวที่ได้รับเกียรติเช่นนี้

โดยเหตุผลที่คนไข้เพิ่มพูนขึ้นมาทุกด้าน โรงพยาบาลพญาไทจึงจำเป็นต้องตัดสินใจสร้างโรงพยาบาลพญาไท 2 ขึ้น โดย ซื้อที่ใหม่ตั้งอยู่ริมถนนพหลโยธิน ใกล้กับอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ มีเนื้อที่ประมาณ 4.5 ไร่

<u>โรงพยาบาลพญาไท 2 นี้ มีหลักการโดยย่อดังนี้</u>

1. เรียกได้ว่า เป็นโรงพยาบาลเดียวกับโรงพยาบาลพญาไทเดิม เป็นแต่เพียงแยกสถานที่อยู่ห่างกันเท่านั้น

2. คณะโรงพยาบาลพญาไทชุดเดิม ไปบริหารที่โรงพยาบาลพญาไท 2 หมอทั้ง 800 คน ก็จะไปบริการให้แก่คนไข้ที่โรงพยาบาลพญาไท 2 เช่นเดิม พนักงานเจ้าหน้าที่ก็ย้ายสับเปลี่ยนกันไปมาได้

3. คนไข้จะเข้าทำการรักษาตัว จะไปที่โรงพยาบาลพญาไทปัจจุบัน หรือโรงพยาบาลพญาไท 2 ก็จะได้รับการบริการเหมือนกัน ต้องการหมอคนใดก็ได้ โรงพยาบาลไหนว่างก็อาจถ่ายเทคนไข้ไปมากันได้

เพื่อมิให้เป็นการเสียเปรียบแก่ผู้ถือหุ้นของพญาไทปัจจุบัน และเพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้แก่คนภายนอกที่ประสงค์จะมาร่วมงานกับคณะเรา จึงตั้งบริษัทขึ้นใหม่ ทุน 50 ล้านบาท แบ่งเป็น 500,000 หุ้น ๆ ละ 100 บาท ชื่อว่า "<u>บริษัท โรงพยาบาลพญาไท 2 จำกัด</u>"

<u>การจองหุ้นและการชำระเงิน</u>

1. ในระยะเริ่มแรก ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป จึงถึงวันที่ 30 กันยายน 2527 ผู้จองหุ้นในระยะนี้ ถือว่าเป็นผู้เริ่มก่อการในชั้นต้นด้วยกัน คิดค่าหุ้นเท่ากับราคาในใบหุ้น คือ 100 บาท และชำระเงินดังนี้

ก. ส่งเงินพร้อมกับใบจองหุ้น 50% ของจำนวนเงินทั้งหมด

ข. หลังจากส่งเงินตามข้อ ก. อีก 3 เดือน ส่งเงินที่เหลือ 50%

2. บุคคลที่ไม่ได้จองภายในเวลาตามข้อ 1. คือ ภายในวันที่ 30 กันยายน 2527 มีสิทธิที่จะซื้อได้โดยลาภัยหลักเกณฑ์ดังนี้ คือ

ก. จองภายในวันที่ 1 ตุลาคม 2527 ถึง 31 มีนาคม 2528 ได้ในอัตราหุ้นละ 150 บาท เกินจากราคามูลค่าของหุ้น 50 บาท โดย

ข. ชำระพร้อมใบจองหุ้น ๆ ละ 80 บาท

ค. หลังจากชำระในข้อ ข. อีก 3 เดือน ชำระหุ้นละ 40 บาท

ง. หลังจากวันชำระในข้อ ค. อีก 3 เดือน ชำระอีก หุ้นละ 30 บาท

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

3. หุ้นซึ่งตั้งไว้ 50 ล้านบาทนี้ บริษัทประสิทธิ์พัฒนา จำกัด จะถือหุ้นจำนวนหนึ่ง ซึ่งคณะกรรมการจะได้พิจารณาภายหลัง

หลังจากวันที่ 31 มีนาคม 2528 ถ้ามีหุ้นเหลืออีก บริษัทประสิทธิ์พัฒนา จำกัด จะซื้อไว้ทั้งหมด

4. การจองหุ้น ขอให้จองอย่างต่ำจำนวน 100 หุ้น

5. การส่งเงินภายในกรุงเทพฯ ขอให้ส่งเช็คขีดคร่อมชำผู้ถือออก ส่งในนาม นายประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ตามสถานที่ข้างต้น สำหรับผู้อยู่ต่างจังหวัด ขอได้โปรดส่งเป็นดร๊าฟท์ เพราะถ้าส่งเป็นเช็คไปเก็บต่างจังหวัด ทางธนาคารจะคิดอัตรา 4,000 บาท หัก 5 บาท จะทำให้เงินค่าหุ้นไม่ครบ

6. ทางผมจะส่งใบรับชั่วคราวไปให้ก่อน เมื่อได้รับเงินครบถ้วนและได้จดทะเบียนบริษัทเรียบร้อยแล้ว จะได้ส่งใบหุ้นของบริษัทมาให้ภายหลัง

<u>แนวทางในการก่อสร้างโรงพยาบาลพญาไท 2</u>

โดยที่ได้รับบทเรียนจากโรงพยาบาลพญาไทปัจจุบันมาเป็นเวลา 10 ปี จึงคิดว่า เมื่อได้ร่วมมือกับสถาปนิกที่ชำนาญในทางออกแบบโรงพยาบาล ก็คงจะทำให้โรงพยาบาลพญาไท 2 มีความสมบูรณ์และดีกว่าโรงพยาบาลพญาไทปัจจุบัน

คิดว่า ตัวโรงพยาบาลจะสร้างเป็นตึกสูง 12 ชั้น กว้าง 48 เมตร ลึก 55 เมตร เนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 31,680 $ม^2$ ค่าก่อสร้างประมาณ 80 ล้านบาท ค่าตกแต่งต่างหาก และจะสร้างที่จอดรถอีกหลังหนึ่ง สูงประมาณ 9 ชั้น จอดรถได้ประมาณ 400 คัน ทางขึ้นลงสำหรับรถจะแยกขึ้นและลงคนละทาง

เพราะฉะนั้น คนมาทีหลัง จองหุ้นภายหลัง จึงต้องช่วยเสียค่าดอกเบี้ยให้แก่ผู้ที่ลงหุ้นไปก่อนโดยการเพิ่มราคาหุ้น

คิดว่าข่าวนี้คงจะเป็นที่พอใจของท่านผู้ซึ่งเรียกร้อง ต้องการหุ้นพญาไท มาเป็นเวลา 3-4 ปีแล้ว ขอได้โปรดรีบบอกเพื่อนฝูง และรีบจองหุ้นโรงพยาบาลพญาไท 2 ซึ่งเชื่อและมั่นใจว่า จะไม่ทำให้ท่านผิดหวังและเสียใจ การปฏิบัติของโรงพยาบาลพญาไทปัจจุบัน เป็นเวลาประมาณ 8 ปี ที่ผ่านมา คงจะเป็นสิ่งที่ท่านพอเชื่อถือได้

ท่านผู้ป่วยซึ่งมาใช้บริการที่โรงพยาบาลพญาไท และเรียกร้องหาหุ้นของโรงพยาบาลนั้น ขอได้โปรดถือโอกาสนี้ร่วมกันเป็นเจ้าของโรงพยาบาลพญาไทเถิด

ขอแสดงความนับถือ

(นายประสิทธิ์ อุไรรัตน์)

ประธานกรรมการ

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

แย่งซื้อหุ้นรพ.พญาไท ทำสถิติหมุนเวียนสูงสุด

กรุงเทพฯ – "พญาไท" ส่งสัญญาณเปลี่ยนแปลงโรงสร้างรายใหญ่ นักลงทุนแย่งซื้อหุ้นเก็งกำไร แม้ข้อมูลซื้อขายยังสับสน พร้อมแรงหนุนส่งจากปัจจัยพื้นฐาน ผลักให้ดันกลายเป็นหุ้นที่มีอัตราหมุนของการซื้อขายติดกลุ่มสูงสุดตลอดสัปดาห์

หุ้นของบริษัทประสิทธิพัฒนา (PYT) หรือที่รู้จักว่า "โรงพยาบาลพญาไท" ตลอดสัปดาห์ที่ผ่านมาราคาหุ้นได้ไต่ระดับเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เมื่อนับจากวันแรกของสัปดาห์ซึ่งปิดที่ 39.75 บาทถึงวานนี้ (3 ก.พ.) ซึ่งปิดที่ 50 บาท จะพบว่ามีส่วนต่างที่เพิ่มขึ้น 10.25 บาทหรือคิดเป็น 25.79%

เฉพาะวานนี้ปรากฏว่า หุ้นที่มีการตกลงซื้อขายได้เพิ่มสูงขึ้นเป็นประวัติการณ์ถึง1,967,100 หุ้น เป็นสถิติที่สูงสุดนับจากเดือนกุมภาพันธ์เมื่อปีที่แล้วไม่นับรวมการซื้อขายรายใหญ่หรือบิ๊กล็อตซึ่งมีการตกลงซื้อขายทั้งสิ้น 250,000 หุ้นโดยในวงการค้าหุ้นคาดว่าซื้อขายผ่านทางโบรกเกอร์หมายเลข 22 บงล.เอ็มซีซี

พญาไท เริ่มต้นเป็นหุ้นที่ได้รับความนิยมจากนักลงทุนอย่างสูงเมื่อประมาณปลายสัปดาห์ที่ 3 ของเดือนมกราคมที่ผ่านมา (พิจารณากราฟประกอบ) โดยเป็นผลมาจากกระแสข่าวการเข้าไล่ซื้อหุ้นของกลุ่มหมอบุญวนาสินเจ้าของโรงพยาบาลธนบุรี เพื่อต้องการครอบงำกิจการ

ผลทางจิตวิทยาการเทกโอเวอร์ของกลุ่มดังกล่าว ผลักดันให้อัตราการหมุนของการซื้อขายหุ้นพญาไทในแต่ละวันถีบตัวขึ้นสูงสุดในอันดับต้นๆ ของหุ้นทั้งกระดานและล่าสุดมีอัตราหมุนเวียนคิดเป็น 2.58% ของทุนจดทะเบียน

"การซื้อขายรายใหญ่ที่เกิดขึ้นวานนี้ เป็นครั้งแรกนับจากปรากฏข่าวเทกโอเวอร์ มีนัยสำคัญต่อนักลงทุนรายย่อยอย่างยิ่ง คือเมื่อนำไปรวมกับความเชื่อที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงของพญาไทที่มีอยู่ก่อนหน้าแม้จะไม่ได้รับการยืนยันก็ตาม ทำให้นักลงทุนเข้ามาลงทุนซื้อเก็งกำไรหนาแน่นขึ้น"เจ้าหน้าที่ตลาด โบรกเกอร์แห่งหนึ่งกล่าว

อย่างไรก็ตามแรงซื้อสนับสนุนส่วนหนึ่งก็มาจาก นักลงทุนจำนวนไม่น้อยที่ต้องการลงทุนระยะยาวในหุ้นพญาไท โดยพิจารณาจากผลประกอบการที่ผ่านมา ซึ่งปรากฏว่าเมื่อเทียบกับราคาตลาดปัจจุบัน หุ้นพญาไทเป็นหุ้นที่มีผลตอบแทนจากการลงทุนสูงสุดในกลุ่ม และมีแผนการขยายงานต่อเนื่องในปีนี้

ก่อนหน้านี้ คณะกรรมการพญาไท มีมติให้บริษัททำการเพิ่มทุนจดทะเบียนของบริษัทจาก 600 ล้านบาทเป็นทุนจดทะเบียน 1,050 ล้านบาท โดยออกหุ้นสามัญจำนวน 45,000,000 หุ้น มูลค่าที่ตราไว้หุ้นละ 10 บาทรวม 450 ล้านบาทให้แก่ผู้ถือหุ้นเดิม

โดยจะจัดสรรหุ้นเพิ่มทุนจำนวน 30,000,000 หุ้นให้แก่ผู้ถือหุ้นเดิม ในอัตราส่วน 2 หุ้นเดิมต่อ 1 หุ้นใหม่ ราคาหุ้นละ 30 บาท ซึ่งมีสิทธิได้รับใบสำคัญแสดงสิทธิในอัตราส่วน 4 หุ้นสามัญเดิมต่อ 1 หน่วยในราคาหน่วยละ 10 บาท นอกจากนี้ให้จัดสรรหุ้นจำนวน 15,000,000 หุ้นเพื่อรองรับการใช้สิทธิตามใบสำคัญแสดงสิทธิ

วัตถุประสงค์ของการเพิ่มทุนบริษัทจะนำเงินไปลงทุนเพิ่มเติมในหุ้นสามัญของบริษัท ภูเก็ตพาราไดซ์ จำกัด จำนวน 28.57 ล้านหุ้น ในราคาหุ้นละ 14 บาทเป็นเงิน 400 ล้านบาท และยังลงทุนเพิ่มเติมในหุ้นสามัญของบริษัท โรงพยาบาลพญาไท 5 จำนวน 18 ล้านหุ้นเป็นเงิน 360 ล้านบาท

นอกจากนี้เพื่อนำเงินไปใช้คืนเงินกู้ยืมจากกรรมการ จำนวน 262 ล้านบาท เนื่องจากกรรมการให้บริษัทยืมเงินโดยไม่คิดดอกเบี้ย เพื่อการลงทุนเพิ่มเติมในหุ้นสามัญของบริษัทคลาสวี จำกัดส่วนที่เหลือของเงินเพิ่มทุนครั้งนี้ใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนของบริษัท

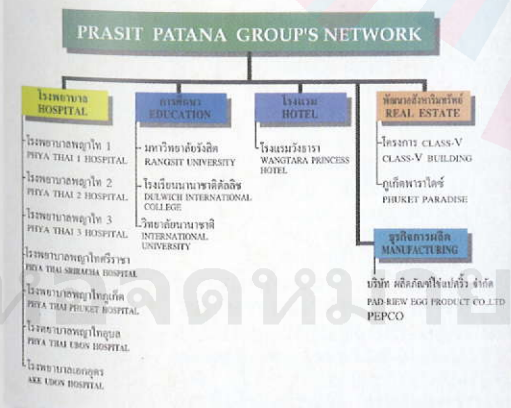

ที่ระลึกคุณเพ่งประสิทธิ์

ดูงานที่ประเทศออสเตรเลีย เมื่อวันที่ ๔-๗ พฤษภาคม ๒๕๒๘

ดูงานที่ประเทศออสเตรเลีย เมื่อวันที่ ๔-๗ พฤษภาคม ๒๕๒๘

จากนั้นมีการขยายสาขาในต่างจังหวัดเพิ่มเติม โดยสร้างโรงพยาบาลพญาไทภูเก็ตขึ้น ในปี ๒๕๓๙ และโรงพยาบาลพญาไท อุบล ที่จังหวัดอุบลราชธานี และโรงพยาบาลเอกอุดร ในปี ๒๕๔๐

เป็นการรุกก้าวขยายอาณาจักรไปไกลกว่าที่ใครจะคาดคิดไว้ในครั้งแรก ไม่เพียงธุรกิจสุขภาพ ภายใต้แนวคิดและปรัชญาดั้งเดิมของบริษัท ที่ว่า มุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และคุณภาพชีวิต ทำให้เครือประสิทธิ์พัฒนาหันมาให้ความสนใจในการลงทุนด้านการศึกษา โดยลงทุนก่อสร้างมหาวิทยาลัยรังสิต ในปี ๒๕๒๙ ซึ่งกลายมาเป็นธุรกิจหลักในปัจจุบัน และโรงเรียนนานาชาติดัลลิช ภูเก็ต ปัจจุบันเปลี่ยนเป็น British International School, Phuket ในปี ๒๕๓๙

รวมถึงการลงทุนในธุรกิจอื่น อาทิ บริษัท ผลิตภัณฑ์ไข่ผงแปดริ้ว จำกัด ภูเก็ตพาราไดซ์ โรงแรมวังธาราปริ้นเซส จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งในทุกกิจการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชน และเปิดโอกาสให้มหาชนมีหุ้นส่วนในการขยายกิจการ โดยมุ่งสร้างความสามารถในการแข่งขันแบบรอบด้าน

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ดูงาน รพ.ที่ Sydney, Australia

สู่ยุคเปลี่ยนผ่าน ปิดตำนานพญาไท

การลงทุนจำนวนมากอย่างต่อเนื่องในเวลานั้นภาพหนึ่งถือเป็นความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ หากแต่ใครจะรู้บ้างว่าการเติบโตอย่างก้าวกระโดดในเวลานั้น กลับส่งผลให้โรงพยาบาลประสบปัญหา และกลายเป็นจุดเริ่มต้นของวิกฤตที่นำไปสู่ยุคเปลี่ยนผ่าน

จนท้ายที่สุดไม่มีใครรู้เลยว่าโรงพยาบาลพญาไทที่คุณพ่อประสิทธิ์ ลงทุนลงแรงบุกเบิกในธุรกิจนี้มาตั้งแต่ต้น จะต้องตกไปอยู่ภายใต้กลุ่มทุนอื่นอย่างมิอาจหลีกเลี่ยง

ผลจากวิกฤตเศรษฐกิจปี ๒๕๔๐ ทันทีที่มีการลอยตัวค่าเงินบาทหนี้สินที่เคยมีประมาณ ๕,๐๐๐ ล้านบาท กลายเป็น ๑๐,๐๐๐ ล้านบาท ในทันที ยิ่งเมื่อบวกดอกเบี้ยแล้วทำให้ในเวลานั้นโรงพยาบาลพญาไทมีหนี้สูงถึง ๑๓,๐๐๐ ล้านบาท

ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์ เคยเปิดใจให้สัมภาษณ์ไว้ว่า **"ปัญหาของโรงพยาบาลพญาไท เกิดขึ้นในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ เพราะตอนนั้นเราขยายกิจการเร็วเกินไป เรากู้เงินมากไป มีคนอยากให้กู้เยอะ ก็เลยยัดเยียดให้กู้เยอะ รวมแล้วประมาณ ๕,๐๐๐ ล้านบาท แบ่งไปสร้างโรงพยาบาลพญาไท ที่อุบลราชธานี ๑,๗๐๐-๑,๘๐๐ ล้านบาท สร้างตึกตรงข้ามโรงพยาบาลพญาไท ๑ ลงทุนไปประมาณ ๒,๐๐๐ ล้านบาท แต่ยังสร้างไม่เสร็จลงทุนทำพญาไทจักรวรรดิ์ ซึ่งเดิมเป็นกองปราบสามยอดหมดเงินไป ๔๕๐ ล้านบาท และจะสร้างพญาไท ๔ ที่ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ ปากซอยนานา เนื้อที่ ๕ ไร่ ประมาณ ๘๕๐ ล้านบาท รวมแล้วประมาณ ๕,๐๐๐ ล้านบาท แต่พอลดค่าเงินบาทหนี้ก็กลายเป็น ๑๐,๐๐๐ ล้านบาท บวกดอกเบี้ยอีก ก็เป็น ๑๓,๐๐๐ ล้านบาท"**

หลังจากต้องเผชิญหน้ากับจำนวนหนี้ที่เพิ่มขึ้นเกินกว่าเท่าตัว และต้องเข้าสู่กระบวนการทำแผนฟื้นฟูกิจการ ในสมัยนั้น ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม จึงเลือก **"บริษัทไพร้ซ วอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส คอร์เปเรท รีสตรัคเจอร์ริ่ง"** บริษัทที่ปรึกษาชื่อดังเข้ามาเป็นที่ปรึกษา และทำแผนฟื้นฟูกิจการ

แต่การเข้ามาของไพร้ซฯ แทนที่จะส่งผลบวก

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

เนเธอแลนด์ อัมสเตอร์ดัม ฟอนแดนด์ สวีเดน เมื่อวันที่ ๕-๑๔ มีนาคม ๒๕๓๙

ในการเข้ามาบริหารแผนครั้งนี้ ทางไพร้ซฯ ได้มีการแต่งตั้ง นายเดริล เมย์ทอม มานั่งในตำแหน่งประธานเจ้าหน้าที่บริหารบริษัทประสิทธิ์พัฒนา โดยให้เหตุผลว่า เป็นคนที่มีความรู้ความสามารถ แต่กลับเกิดปัญหาอย่างมากในการบริหารงาน และเป็นเหตุให้กลุ่มอุไรรัตน์ เข้าแจ้งความเพื่อดำเนินคดีกับนายเดริล เมย์ทอม ซีอีโอ นายเคนเน็ต ไชน์ลี และนางจิราพร เจียมสากล

หอจดหมายเหตุ สถาบันวิทยาลัยรังสิต

และสามารถนำพาธุรกิจให้รอดพ้นวิกฤต แต่สิ่งที่เกิดขึ้นในเวลานั้นกลับส่งผลให้พญาไท ประสบปัญหามากยิ่งขึ้น พร้อมๆ กับเป็นการเปิดประตูให้กลุ่มทุนใหม่เข้ามายึดกิจการ

"จากบทเรียนครั้งนี้ ทำให้ผมเข็ดแล้วกับการจ้างบริษัทฝรั่ง จริงๆ แล้วคนไทยมีฝีมือก็มีอยู่มากมาย ไม่เห็นจำเป็นต้องใช้ฝรั่ง ผมเลือกไพร้ซฯ เองไม่ได้เปิดประมูลด้วยซ้ำ แต่เลือกเพราะเข้าใจว่าเป็นบริษัทที่มีชื่อเสียง หลงปลื้มว่าเป็นมืออาชีพ แต่แท้จริงแล้วกลับสร้างปัญหา ถ้าพูดภาษาเราก็เหมือนกับหากินบนซากศพคนไทย มันเข้ามาแบบใส่สูทหรูโก้ เสร็จแล้วกลับมาสูบเลือดให้มันเจ๊ง ไม่เจ๊งก็ต้องเจ๊ง ต่อไปจะไม่ไว้ใจฝรั่งอีกแล้ว"

ดร.อาทิตย์ เล่าไว้หลายครั้งว่า แผนการฟื้นฟูที่ไพร้ซฯ ทำ คือ การรวมหนี้ของโรงพยาบาลทั้ง ๓-๔ แห่งเข้าด้วยกัน ทั้งที่จากเดิมจดทะเบียนคนละบริษัท และมีเจ้าหนี้ที่ต่างกัน เช่น พญาไท ๒ มีธนาคารกรุงเทพเป็นเจ้าหนี้ใหญ่ พญาไท ๓ มีเจ้าหนี้ คือธนาคารกรุงไทย และธนาคารกรุงศรีอยุธยา แต่พญาไท ๑ เจ้าหนี้ส่วนใหญ่เป็นเจ้าหนี้ต่างประเทศ ทั้งที่ในความเป็นจริงความสามารถในการชำระหนี้ของแต่ละแห่งนั้นแตกต่างกัน โดยพญาไท ๒ ทำรายได้ดีที่สุดในกลุ่ม ขณะที่ในเวลานั้นพญาไท ๑ อาการหนักที่สุด แทนที่จะปล่อยให้ล้มไปแห่งเดียว การนำหนี้ทั้งหมดมารวมเป็นที่เดียวกันโดยอ้างว่าสะดวกกับการทำแผนฯ ทำให้ในที่สุดสถานการณ์ยิ่งเลวร้ายลงไป

จาก ๑๖ ตุลาคม ๒๕๔๓ ที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ และตั้งบริษัทไพร้ซ วอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส คอร์เปเรท รีสตรัคเจอร์ริ่ง เป็นผู้ทำแผน และศาลเห็นชอบด้วยแผน เมื่อวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๔๔

ในการเข้ามาบริหารแผนครั้งนี้ ทางไพร์ซฯ ได้มีการแต่งตั้ง นายเดริล เมย์ทอม มานั่งในตำแหน่งประธานเจ้าหน้าที่บริหาร บริษัทประสิทธิ์พัฒนา โดยให้เหตุผลว่า เป็นคนที่มีความรู้ความสามารถ แต่กลับเกิดปัญหาอย่างมากในการบริหารงาน และเป็นเหตุให้กลุ่มอุไรรัตน์ เข้าแจ้งความเพื่อดำเนินคดีกับนายเดริล เมย์ทอม ซีอีโอ นายเคนเน็ต ไชน์ลี และนางจิราพร เจียมสากล ผู้อำนวยการฝ่ายคอมพิวเตอร์ หลังจากนั้น นายเมย์ทอม หนีออกนอกประเทศ ขณะที่นางจิราพรเข้ามอบตัวและใช้หลักทรัพย์ประกันตัวออกไป

สิ่งผิดปกติที่ทำให้กลุ่มอุไรรัตน์ จำเป็นต้องแจ้งความดำเนินคดี สิ่งผิดปกติประการแรก คือ การคิดค่าบริหารแผนเป็นรายหัว โดยคิดเป็นรายชั่วโมง ชั่วโมงละเหยียบหมื่น หมายความว่า ต่อวันก็จะต้องเสียค่าบริหารวันละ ๑ แสนบาท ตกเดือนละ ๓ ล้าน สรุปแล้วตัวเลขค่าใช้จ่ายจะออกมาราว ๑๓๐-๑๔๐ ล้านบาทต่อค่าจ้างบริหารแผน หลังจาก ดร.อาทิตย์ เสนอตัวเข้าบริหารแผนเองโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย ทำให้บริษัทคิดค่าบริหารแผนลดลงเหลือ ๑.๒ ล้านบาทต่อเดือน แต่สุดท้ายก็มีการคิดกลับเป็นรายชั่วโมงแบบที่ไม่มีใครรู้ และค่าใช้จ่ายก็ออกมาถึง ๒๐๐ ล้านบาท

ประการต่อมา มีการสั่งซื้อคอมพิวเตอร์ที่มีแนวโน้มที่จะฉ้อโกง โดยตั้งแต่ที่นายเมย์ทอมเข้ามาบริหารมีการปรับปรุงระบบคอมพิวเตอร์ให้เป็นระบบเดียวกันทุกโรงพยาบาล ซึ่งต้องเปลี่ยนใหม่ทั้งหมด ซึ่งกลายเป็นชนวนใหญ่ในเวลาต่อมา เพราะวิธีการที่ทำก็คือ ซื้อคอมพิวเตอร์ก่อน ๗๐๐ เครื่อง แล้วค่อยไปซื้อระบบซอฟแวร์ โดยเริ่มต้นตั้งแต่พญาไท ๑ ทำอยู่ปีกว่าก็ยังใช้การไม่ได้ พญาไท ๒ และพญาไท ๓ เครื่องคอมพิวเตอร์จึงถูกทิ้งกองพะเนินกว่า ๒๐๐ เครื่อง

ประการที่ ๓ มีความไม่ชอบธรรม กรณีการปลดนายประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ออกจากตำแหน่งประธานกรรมการ โดยอ้างหนังสือลาออก เมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๔๔ ซึ่งในความเป็นจริงแม้คุณพ่อประสิทธิ์ จะให้ทำหนังสือลาออกแจ้งไปยังโรงพยาบาลพญาไททั้ง ๓ แห่ง เนื่องจากโรงพยาบาลที่ก่อตั้งมากับมือมีปัญหา และต้องการแสดงความรับผิดชอบ แต่เมื่อกรรมการคนอื่นทราบเรื่องก็ได้ยับยั้ง ซึ่งคุณพ่อก็ยอมและขอจดหมายลาออกคืน ทั้งพญาไท ๑ และพญาไท ๓ คืนหนังสือฉบับดังกล่าว แต่พญาไท ๒ อ้างว่าจดหมายหาย ซึ่งต่อมาไพร้ซฯ ได้นำหนังสือดังกล่าวมาใช้ในการปลดคุณพ่อประสิทธิ์ออกจากการเป็นกรรมการบริษัท ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ๒๕๔๖

หอจดหมายเหตุพญาไท มหาวิทยาลัยรังสิต

เนเธอแลนด์ อัมสเตอร์ดัม ฟอนแลนด์ สวีเดน
๕-๑๔ มีนาคม ๒๕๓๘

"จากบทเรียนครั้งนี้ ทำให้ผมเข็ดแล้วกับการจ้างบริษัทฝรั่ง จริงๆแล้วคนไทยมีฝีมือก็มีอยู่มากมายไม่เห็นจำเป็นต้องใช้ฝรั่ง ผมเลือกไพร้ซฯ เองไม่ได้เปิดประมูลด้วยซ้ำ แต่เลือกเพราะเข้าใจว่าเป็นบริษัทที่มีชื่อเสียง หลงปลื้มว่าเป็นมืออาชีพ แต่แท้จริงแล้วกลับสร้างปัญหา ถ้าพูดภาษาเราก็เหมือนกับหากินบนซากศพคนไทย มันเข้ามาแบบใส่สูทหรูโก้ เสร็จแล้วกลับมาสูบเลือดให้มันเจ๊ง ไม่เจ๊งก็ต้องเจ๊ง ต่อไปจะไม่ไว้ใจฝรั่งอีกแล้ว"

ปมปัญหาที่เกิดขึ้นนำไปสู่คดีประวัติศาสตร์ ที่แม้คู่กรณีของกลุ่ม "อุไรรัตน์" จะเป็น "ไพร้ซฯ" แต่เมื่อในเหตุการณ์ปรากฏชื่อของนายวิชัย ทองแตง ทนายความคดีชุกหุ้น ซึ่งมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับ พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีในสมัยนั้น การต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมของกลุ่ม "อุไรรัตน์" กับคู่กรณี "ไพร้ซฯ" จึงเสมือนเป็นการต่อสู้กับกลุ่มที่มีเงาอำนาจรัฐบาลเก่าอยู่เบื้องหลัง

เปิดหน้าคดีประวัติศาสตร์...

ไม่เพียงแจ้งความดำเนินคดีกับผู้บริหารฯ ในคดีแรก ดร.อาทิตย์ ยังขอยื่นอุทธรณ์ต่อศาลฎีกา เพื่อยกเลิกคำสั่งของศาลล้มละลายกลาง และคำสั่งการให้กลุ่มโรงพยาบาลพญาไทหลุดพ้นจากการฟื้นฟูกิจการ โดยขอให้บริษัทกลับไปสู่สภาพเก่า หลังจากไพร้ซฯ ขอยื่นต่อศาลล้มละลายออกจากแผนฟื้นฟู โดยอ้างว่าการฟื้นฟูกิจการได้ทำสำเร็จตามแผนแล้วซึ่งศาลอนุมัติเมื่อวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๔๖ และยื่นขอให้ปลดไพร้ซฯ ออกจากผู้บริหารแผนฯ เนื่องจากเป็นการบริหารแผนโดยไม่สุจริต โดยเฉพาะประเด็นสำคัญยิ่ง ในการตั้งบุคคลภายนอกเข้ามาเป็นกรรมการ คนนอกที่ว่าคือ นายวิชัย ทองแตง และนายชนินทร์ เย็นสุดใจ กรรมการโรงพยาบาลเปาโลฯ ซึ่งเป็นคู่แข่งของ **"พญาไท"**

ทั้งๆที่ในแผนฟื้นฟู กำหนดว่าเจ้าหนี้ยังไม่สามารถขายหุ้นที่เกิดจากการแปลงหนี้เป็นทุนได้ ต้องรอจนกว่าจะออกจากแผนฟื้นฟูฯ ครบ ๑ ปี แต่กรณีนี้ มีการใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทน

ทั้งๆที่ตามปกติ เมื่อศาลมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการย่อมมีผลทำให้ผู้บริหารแผนฯ หมดอำนาจ และผู้บริหารของบริษัทลูกหนี้จะกลับมามีอำนาจในการจัดการกิจการ แต่ในกรณีนี้ ปรากฏว่า ผู้บริหารแผนได้ปลดนายประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ออกจากกรรมการบริษัท ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ๒๕๔๖ และตั้งคนอื่นเข้ามาเป็นกรรมการ

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

พิธีเปิด รพ.พญาไท ๑ เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๑๙

เวลานั้นมีการวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนาหูว่า การเข้ามาซื้อหุ้นโรงพยาบาลพญาไทของนายวิชัย ทองแตง มือกฎหมายคดีชุกหุ้น มีเงาของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรีทาบทาอยู่ข้างหลัง เพราะใครต่อใครย่อมรู้ว่าในวันนั้นธุรกิจโรงพยาบาลนั้น อยู่ในกลุ่มธุรกิจดาวรุ่งที่มีอนาคต และสอดรับกับนโยบายการสร้างให้ไทยเป็นศูนย์กลางด้านสุขภาพในเอเชีย หากมองถึงความสัมพันธ์ระหว่างวิชัยและทักษิณ ผนวกรวมกับประโยชน์ทางธุรกิจ สมมติฐานที่ว่าจึงมีความเป็นไปได้

ก่อนศาลฎีกาจะตัดสินในขณะที่ นายวิชัย ทองแตง ปรากฏหน้าผ่านสื่อมวลชน และยืนยันว่าไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ และหลังจากกว้านซื้อหุ้นจากนอกตลาดหลักทรัพย์ จาก WestLB AG, Singapore Branch จำนวน ๓๘๔,๐๙๐,๙๕๐ หุ้น เฉลี่ยหุ้นละ ๐.๓๘ บาท คิดเป็นสัดส่วน ๒๒.๑๘% ก่อนที่จะได้หุ้นเพิ่มมาในภายหลัง ๓.๓๖% ทำให้สัดส่วนการถือหุ้นของนายวิชัย กลายเป็น ๒๕.๕๔% และยื่นทำเทนเดอร์ออฟเฟอร์ หรือทำคำเสนอซื้อหลักทรัพย์ทั้งหมดของกิจการ บริษัทประสิทธิ์พัฒนา จำกัด (มหาชน) และทำให้เขากลายเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ในพญาไทและมีอำนาจในการบริหารอย่างเต็มตัว

เมื่อเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ก็เท่ากับว่า นายวิชัยก็กลายเป็นหุ้นส่วนในมหาวิทยาลัยรังสิต หรือบริษัทประสิทธิรัตน์ จำกัด ที่บริษัทประสิทธิ์พัฒนา ถือหุ้นอยู่ ๓๓%

หลังจากนั้นกลุ่มนายวิชัย เข้ามาเจรจาเพื่อขอแลกหุ้นระหว่าง บริษัทประสิทธิ์พัฒนากับมหาวิทยาลัยรังสิต แต่ไม่สามารถตกลงกันได้ เนื่องจาก ดร.อาทิตย์ เห็นว่าราคาหุ้นที่เสนอมาเพื่อขอแลกหุ้นโรงพยาบาลพญาไทนั้นต่ำเกินไปอยู่ที่ประมาณ ๐.๓๐ - ๑ บาทต่อหุ้น ขณะที่จะขอแลกหุ้นมหาวิทยาลัยรังสิต หุ้นละ ๖๐๐ บาท ทั้งที่จริงตามมูลค่าหุ้นตามบัญชีของมหาวิทยาลัยรังสิตอยู่ที่ ๓๐๐ บาทต่อหุ้น ซึ่งท้ายที่สุดก็ตกลงกันไม่ได้

แม้จะมีการวิพากษ์กันมากในเวลานั้นว่าเขาเอาเงินที่ไหนมาซื้อ แต่ประเด็นสำคัญที่กลุ่ม "อุไรรัตน์" ผู้ก่อตั้ง "พญาไท" ข้องใจกว่าก็คือ วิชัย ทองแตง เริ่มต้นเข้ามาได้อย่างไร และใครเป็นผู้อยู่เบื้องหลัง

ในเวลานั้น ดร.อาทิตย์ กล่าวว่า "พอรู้มาบ้างว่านายวิชัยจะมีการเจรจากับกลุ่มเจ้าหนี้เพื่อขอซื้อหุ้น

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

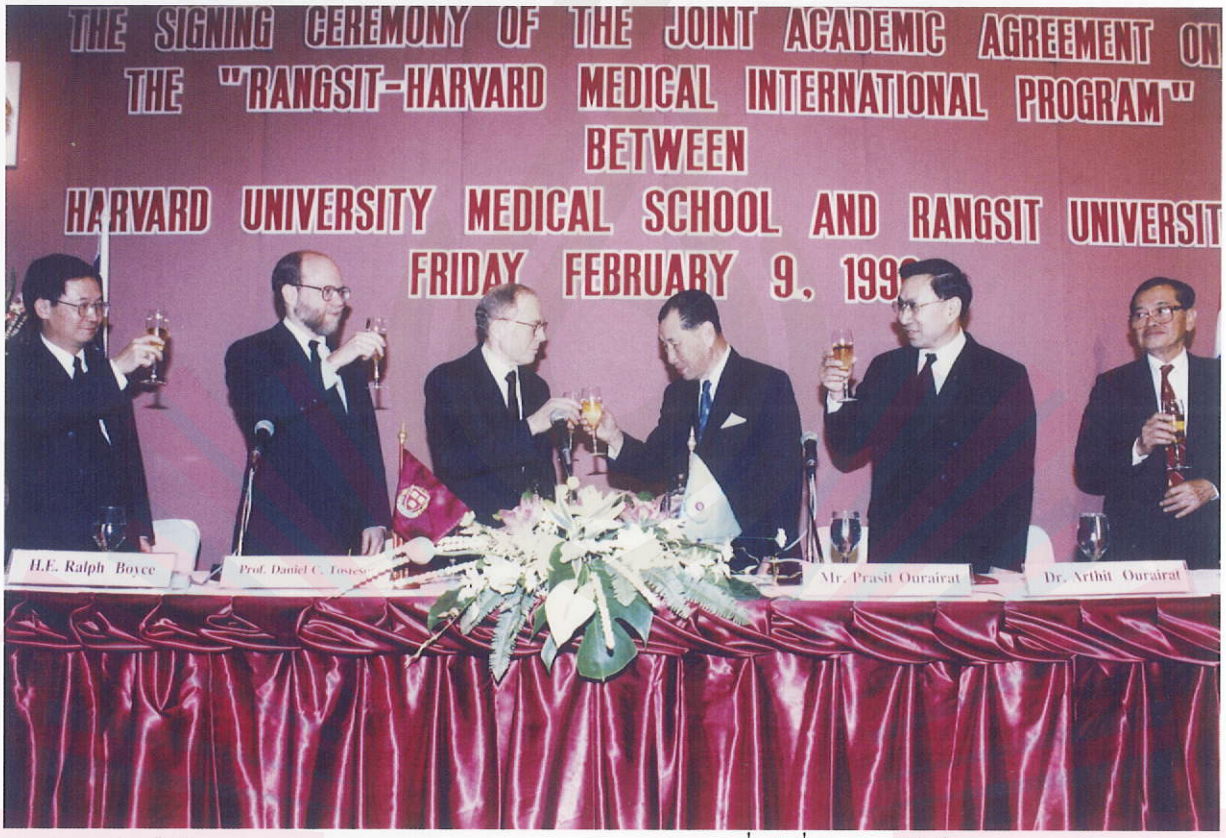

ลงนามความร่วมมือกับ Harward Rangsit University Medical School เมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๙

และทำข้อเสนอซื้อ แต่กลุ่มผู้ถือหุ้นเดิมคงไม่คัดค้านหรือดำเนินการอะไรเพื่อชิงความเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่กลับมา"

"ผมเองก็เคยเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ พอบริษัทมีปัญหาก็ต้องลดพาร์ลงจาก ๑๐ บาท เหลือ ๑ บาท เพื่อล้างขาดทุนสะสม ก็ทำให้สัดส่วนการถือหุ้นลดลง ภายหลังบริษัทเพิ่มทุนก็ยิ่งลดสัดส่วนลงอีก ที่จริงเราคิดว่าเขาทำไม่ถูกมาตั้งแต่ต้น ตั้งแต่ช่วงที่มีการต่อสู้ แต่เมื่อศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งให้ออกจากการฟื้นฟูกิจการและให้กลุ่มนายวิชัย เข้ามาเป็นผู้บริหารที่ถูกต้อง ก็ต้องยอมรับการตัดสินของศาล รวมถึงกฎเกณฑ์ของ ก.ล.ต. ที่ให้ทำคำสั่งเสนอซื้อ เมื่อมีหุ้น ๒๕% เราคงไม่มีเงินมากพอที่จะไปต่อสู้เพื่อซื้อหุ้นคืน สัดส่วนหุ้นก็เหลือน้อย ตอนนี้คงทำอะไรไม่ได้"

ในเวลานั้นทางออกเพียงทางเดียวในการรักษาฐานที่ตั้งให้ **"พญาไท"** ซึ่งเป็นธุรกิจของตระกูล **"อุไรรัตน์"** ที่คุณพ่อประสิทธิ์ เป็นผู้ก่อตั้งนั้น คือ การรอคำตัดสินจากศาลฎีกา และในที่สุด ชัยชนะก็มาเยือน เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ เมื่อศาลฎีกาได้วินิจฉัย และมีคำสั่งให้ศาลล้มละลายกลางพิจารณาคำขอให้ยกเลิกการฟื้นฟูกิจการใหม่ โดยระบุว่า การที่นายอาทิตย์ อุไรรัตน์ แถลงค้านว่า ผู้บริหารแผนไม่สุจริตถือเป็นประเด็นสำคัญที่จะส่งผลต่อการมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการโดยตรง ดังนั้น ศาลล้มละลายกลางต้องดำเนินการไต่สวนหาความจริงในข้อเท็จจริงที่ถกเถียงกันอยู่ ซึ่งศาลล้มละลายกลางจะต้องยกคำร้องขอให้ปลดผู้บริหารแผนของลูกหนี้ขึ้นทำการไต่สวน และมีคำสั่งใหม่ด้วยอุทธรณ์ของผู้ร้องฟังขึ้น

ศาลฎีกาจึงพิพากษายกคำสั่งศาลล้มละลายกลางในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคำร้องขอให้ยกเลิกฟื้นฟูกิจการและคำร้องขอให้ปลดผู้บริหารแผนของลูกหนี้ และให้ศาลล้มละลายกลางไต่สวนและมีคำสั่งใหม่ โดยผู้ร้อง

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

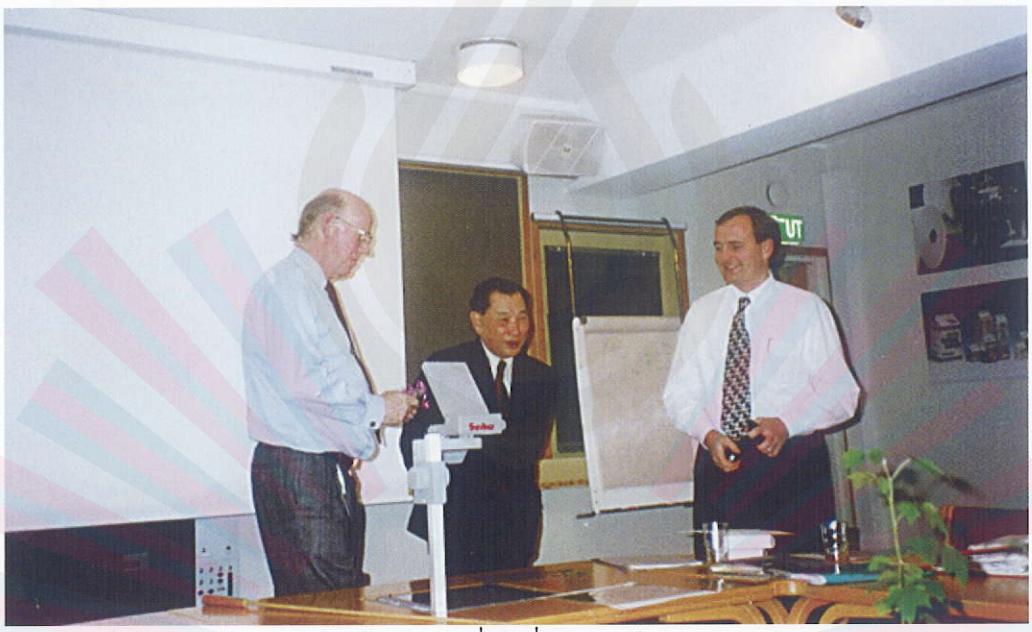

เนเธอแลนด์ อัมสเตอร์ดัม ฟอนแลนด์ สวีเดน เมื่อวันที่ ๕-๑๔ มีนาคม ๒๕๓๘

ยื่นคำคัดค้านคำร้องขอให้ยกเลิกการฟื้นฟูกิจการต่อศาลล้มละลายกลาง ภายใน ๑๕ วัน นับตั้งแต่วันอ่านคำพิพากษา ซึ่งทำให้นำไปสู่การล้มแผนควบรวมกิจการระหว่าง รพ.เปาโล และ รพ.พญาไท ที่นายวิชัยได้วางแผนไว้

ระหว่างขั้นตอนการไต่สวนในการทบทวนคำพิพากษาใหม่ ท่ามกลางการจับตาจากสังคมภายนอกว่า กลุ่ม "อุไรรัตน์" จะมีโอกาสกลับเข้าไปมีบทบาทในโรงพยาบาลพญาไทอีกครั้งหรือไม่

กลุ่ม **"อุไรรัตน์"** กับเลือกแนวทางการต่อสู้ที่สงบและอหิงสา !!

หลังความขัดแย้งที่ยาวนาน ท้ายที่สุด กลุ่ม ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์ ได้ยื่นคำร้องขอถอดถอนคำร้องคดีการถอดถอนผู้บริหารแผนของบริษัทประสิทธิ์พัฒนา และถอนคำร้องกรณีที่ยื่นการคัดค้านการออกจากแผนฟื้นฟูของบริษัทประสิทธิพัฒนา ซึ่งศาลล้มละลายกลางได้อนุญาตให้มีการถอนคำร้องดังกล่าวตามคำขอ พร้อมทั้งนัดให้มาฟังคำสั่งการพิจารณาให้บริษัทดังกล่าวออกจากแผนฟื้นฟู ในวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๔๙

โดยทั้ง ๒ ฝ่าย ตกลงร่วมกัน คือ ดร.อาทิตย์ จะทำหน้าที่ในการบริหารเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยรังสิต ซึ่งมีโรงพยาบาลพญาไทเป็นผู้ถือหุ้น ด้านกลุ่มนายวิชัยจะไม่เข้าไปแทรกแซงอย่างเด็ดขาด ขณะที่กลุ่ม ดร.อาทิตย์ ก็จะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวการบริหารงานโรงพยาบาล โดยเปิดโอกาสให้กลุ่มใหม่เข้ามาบริหารงานอย่างเต็มที่ และจะอยู่ในฐานะผู้ถือหุ้นรอรับผลตอบแทนจากการลงทุนเท่านั้น

การเจรจาดังกล่าว ถือเป็นฉากสุดท้ายในการต่อสู้อันยาวนาน และเป็นการปิดฉากตำนานพญาไท ของกลุ่มอุไรรัตน์ ให้เหลือไว้เป็นเพียงอดีตที่ต้องจดจำ !!

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

โรงพยาบาลพญาไท ๒

คุณพ่อประสิทธิ์ มุมมองของคนโรงพยาบาล

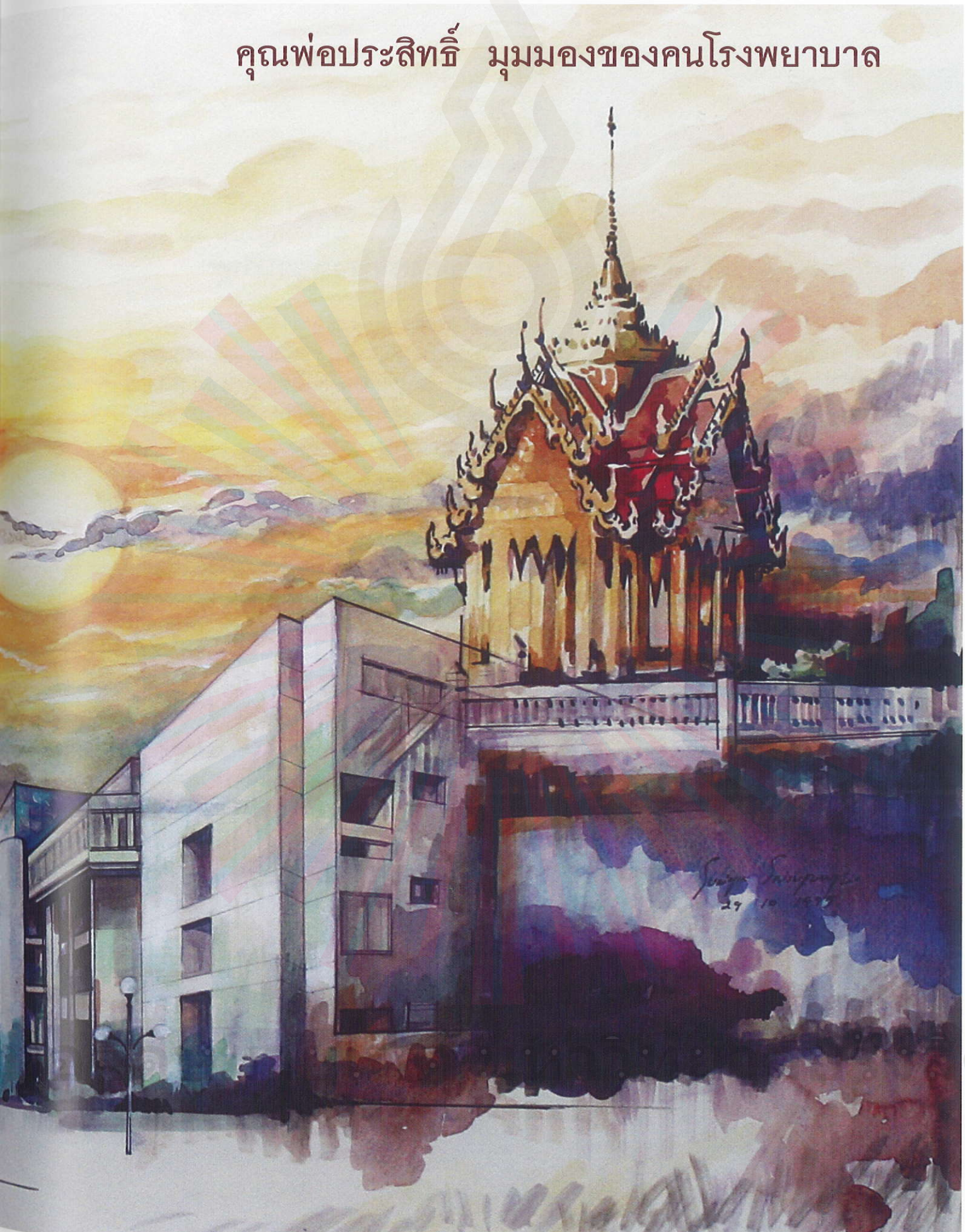

บทความนี้เขียนเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลในช่วงที่ผมได้ทำงานกับคุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ผมต้องการเล่าสิ่งที่ได้พบเห็น และอธิบายในสิ่งที่หลายท่านถามเสมอว่า ทำไมโรงพยาบาลของคุณพ่อประสิทธิ์ที่มานะสร้างขึ้นมาจึงตกไปอยู่ในมือของคนอื่น สิ่งที่คุณพ่อประสิทธิ์ได้รับคงเป็นตัวอย่างหนึ่ง ของการครอบครองกิจการที่ได้รับการตีตราว่า ถูกต้อง แต่ยังน่าสงสัยในด้านจรรยาบรรณ และคุณธรรม

สุเชาว์ ณ สงขลา

คุณพ่อประสิทธิ์ มุมมองของคนโรงพยาบาล

คนที่ไม่น่าไหว้ เราเดินหนีไปก็ได้ ไม่ต้องไหว้ สำหรับคุณพ่อประสิทธิ์เป็นคนที่ผมต้องหาโอกาสไหว้และกราบ ยังไม่พอต้องกดฝ่ามือไปตรงที่กราบ กดแรงๆ ความศรัทธาเป็นเรื่องส่วนบุคคล ไม่ต้องอธิบาย

ผมเห็นคุณพ่อประสิทธิ์ครั้งแรก เมื่อสามสิบสามปีที่แล้วตั้งแต่วันแรกเข้าทำงาน ตอนนั้นผมมีแต่คำอุทาน อ้อ...คนนี้หรือผู้ว่าการการทางพิเศษแห่งประเทศไทย อืมมม...ท่าทางไม่เลวแฮะ เอ...แต่ทำไมเวลาเขาสั่งงานคุณวิชัย พนักงานพิมพ์ดีด จึงต้องตั้งใจพูดขนาดนั้น สั่งงานแบบนี้ชิมันน่าทำงานให้ อยากให้เขาสั่งงานผมบ้าง

สิบเจ็ดปีผ่านไป ผมพบคุณพ่อประสิทธิ์อีกครั้งเมื่อเข้าเป็นพนักงานโรงพยาบาลพญาไท ๒ แพทย์ พยาบาล พนักงานจำนวนมากเรียกว่า คุณพ่อ ผมเรียกว่าท่านประธาน เพราะเห็นว่าน่าจะเป็นคำที่ลูกจ้างควรยกย่องแก่นายจ้างตามตำแหน่ง

ต่อมาอีก เมื่อผมต้องรายงานหรือนำงานเสนอ ผมก็เรียกปนกันไปท่านประธานบ้าง คุณพ่อบ้าง ในใจเราก็ยังรู้สึกเกร็งๆ ขึนๆ ทุกครั้งที่เรียกคุณพ่อ

จนบัดนี้ยังจำไม่ได้ว่าเริ่มเรียกคุณพ่อได้สนิทปากมาตั้งแต่เมื่อไร รู้แต่ว่าถ้าคนเราทำตัวเป็นพ่อ คนก็จะเรียกพ่อ บุรุษผู้นี้ไม่ใช่แต่ประธานกรรมการ แต่เป็นผู้นำครอบครัวใหญ่ และเป็นผู้บริหารทำงานติดดิน เป็นภาพซ้อนที่สวยงามลงตัวในคนเดียวกัน

ประทับใจอะไรคุณพ่อประสิทธิ์

ผมเวียนถามคนที่รู้จักและเคยทำงานด้วยว่าเขาประทับใจอะไรคุณพ่อประสิทธิ์

พนักงานเก่าคนหนึ่งบอกว่า คุณพ่อประสิทธิ์สอนให้พนักงานมีเมตตากับคนไข้ และท่านเองทำตัวอย่างให้เห็นเสมอ เช่น คุยกับคนไข้ หมั่นสังเกต และกำชับให้พนักงานดูแลคนไข้ ไม่นิยมการหาเงินจากคนไข้โดยไม่มีเหตุผล ไม่ให้เอาเปรียบคนไข้ ไม่นิยมการขายสินค้าที่ไม่จำเป็นแก่คนไข้ในโรงพยาบาล

บางคนตอบว่าคุณพ่อมีความห่วงใยพนักงานเหมือนพ่อห่วงลูก เมื่อคุณพ่อประสิทธิ์ทราบว่าอดีตลูกจ้างของท่านซึ่งยังทำงานอยู่ที่โรงพยาบาลจะถูกเลิกจ้าง ท่านอยากตั้งบริษัทเพื่อช่วยพนักงานให้ได้มีงานทำ แต่คราวนี้คุณพ่อได้แต่คิด

ผมเคยเห็นสิ่งนี้ การขยายกิจการ ส่วนหนึ่งเพราะ

พิธีฌาปนกิจ พระพรหม รพ.พญาไท ๒ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๓๐

ต้องการทำให้พนักงานที่เป็นคนดีน่าไว้วางใจได้มีงานทำ และช่วยกันดูแลกิจการ

บางคนประทับใจความละเอียดให้ความสนใจงานทุกด้าน คุณจินดา บอกว่าจำภาพเมื่อยี่สิบปีที่แล้วได้ดี เห็นท่านในชุดเสื้อซาฟารีตัวเก่ง เดินตรวจงานก่อสร้างด้วยตนเอง ตรวจอย่างละเอียด

หลายคนเห็นว่าท่านรอบรู้แต่ถ่อมตน เมื่อมีคนถามว่าท่านมีพื้นฐานเป็นนักปกครอง เป็นอัยการทำไมรู้จักเรื่องเครื่องมือแพทย์ รู้จักการบริหารโรงพยาบาล ท่านตอบว่าเรียนรู้ไปเรื่อยๆ คลำๆ เอา ความหมายลึกๆ ก็คือ ต้องรู้รายละเอียด หาข้อมูลไม่หยุด ศึกษาไม่หยุด มีคำถามให้ต้องหาคำตอบใหม่ๆ ตลอดเวลา

บางคนชอบความเด็ดขาด หากผิดต้องสอบสวนลงโทษโดยเร็ว และให้ความเป็นธรรม ถ้ารู้ว่าพนักงานประพฤติไม่ดี ขี้เกียจ หรือไม่ซื่อตรงก็จะต้องรีบจัดการแก้ไขคนที่ไม่ดีทันที

บางคนศรัทธากลยุทธ์ที่ฉลาด คิดไม่ซ้ำใคร ในยุคแรกของโรงพยาบาลเอกชน การเลือกทำเลตั้งโรงพยาบาลพญาไท ๑ ใกล้โรงพยาบาลรัฐบาล คนไม่เห็นด้วย เห็นว่าเสี่ยง เพราะคนจะไปโรงพยาบาลรัฐบาลแทน แต่ท่านคิดถูก เพราะหัวใจของโรงพยาบาลคือ แพทย์ ต้องให้แพทย์สะดวก การตัดสินใจก่อตั้งโรงพยาบาลพญาไท ๒ ในเวลาต่อมาก็ใช้หลักการเดียวกัน

หลายท่านทึ่งในความจำและความสามารถในการคิดคำนวณ แม้ในวัยใกล้เก้าสิบปีก็ยังสามารถคิดคำนวณตัวเลขบวก ลบ คูณ หาร ตัวเลขจำนวนร้อยล้านได้สบาย ไม่ใช้แว่นตา ไม่ใช้เครื่องคิดเลข คุณพ่อประสิทธิ์ ชี้นิ้วไปที่ศีรษะคุณอานนท์ พนักงานรุ่นหลาน บอกว่าให้ใช้หัว ไม่ต้องจิ้มเครื่องคิดเลข

บางท่านประทับใจความสามารถด้านกฎหมาย เพราะมีประสบการณ์เป็นทนายของบ้านเมือง และเป็นผู้ใช้กฎหมายเพื่อการบริหารบ้านเมือง คุณกฤชบอกว่าความสามารถด้านกฎหมายของคุณพ่อประสิทธิ์ ไม่เป็นรองใคร ในตอนที่ต้องฟื้นฟูกิจการจนถึงการเข้าสู่กระบวนการทางศาล หากพ่อประสิทธิ์ไม่ป่วยการต่อสู้คดีจะสนุก และโรงพยาบาลพญาไทจะไม่มีวันแพ้

หลายคนประทับใจคุณพ่อประสิทธิ์พบพนักงานเพราะคุยสนุก เป็นกันเอง และมีคติเสมอ ทั้งเรื่องทั่วไป จนถึงความก้าวหน้าและแผนงาน บางครั้งชักชวนพนักงานสร้างตัว ให้มีบ้านมีที่ดินอยู่ใกล้กันในบั้นปลายชีวิต ฯลฯ เป็นวิธีการให้วิสัยทัศน์ ขายความคิด ให้กลยุทธ์ สอนวิธีการทำงาน และการใช้ชีวิตที่แนบเนียน

ผมเคยคุยกับคุณดาราดา ว่าผมต้องการเก็บห้องทำงานของคุณพ่อไว้เป็นที่รวบรวมคติ แนวคิดในการทำงาน วัฒนธรรมองค์กร ศูนย์รวมใจ เพื่อหลอมให้เกิดความสามัคคีและผูกพันระหว่างคนในองค์กร พนักงานใหม่จะมาเริ่มต้นที่นี่ตั้งแต่วันปฐมนิเทศ แต่ความฝันของผมไม่ได้เกิดขึ้น

บางคนประทับใจเมื่อเห็นคุณพ่อประสิทธิ์ และลูกชาย คือ ดร.อาทิตย์ประชุมหรือทำงานด้วยกัน เป็นที่รู้กันว่าพ่อลูกเก่งทั้งคู่ สไตล์อาจต่างกัน แต่เมื่อได้ทำงานด้วยกันงานจะลงตัวสมบูรณ์ที่สุด แต่น่าเสียดายภาพนี้เกิดขึ้นยากมาก เวลาทำงานไม่ค่อยตรงกัน ลูกชายทำงานให้เวลาแก่สังคมและการเมืองมากหน่อย เป็นคนของประชาชนรับตำแหน่งรัฐมนตรีบ้าง ประชุมภายนอกบ้าง จะเข้ามาที่ทำงานก็มักเป็นเวลาที่คุณพ่อประสิทธิ์กลับไปแล้ว เหมือนดวงอาทิตย์กับดวงจันทร์ขึ้นกันคนละเวลา

หอจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยรังสิต

พ่อป่วยพร้อมกับกิจการมีปัญหา ๓ ปี สุขภาพฟื้นฟูได้ แต่กิจการฟื้นฟูไม่ได้

ปาลิตาเห็นว่า แม้อายุใกล้ ๙๐ ปี แต่ไม่น่าเชื่อที่คุณพ่อประสิทธิ์ หนุ่มกว่าอายุจริงมากๆ เดินเร็ว เดินตัวตรง ทำงานไม่หยุด คิดไม่หยุด มีโครงการใหม่ๆ ทำตลอดเวลา แต่การกล้าคิดกล้าทำเช่นนี้เป็นอันตรายต่อกิจการในภายหลัง ดร.อาทิตย์ แสดงความหนักใจและเตือนคุณพ่อบ่อยครั้ง เมื่อเห็นคุณพ่อคิดโครงการใหม่ๆ ไม่หยุด เพราะเห็นว่าอายุมากแล้วอยากให้คุณพ่อพักผ่อน

ขณะป่วยหนักในปี ๒๕๔๐ เป็นช่วงเวลาที่ท่านกำลังง่วนอยู่กับหลายโครงการ หนึ่งในโครงการใหญ่เป็นเรื่องของแผนจัดสร้างอุทยานสำหรับผู้สูงอายุ จะทำที่ว่างเปล่าแห่งหนึ่งในจังหวัดนครปฐมให้กลายเป็นเมืองมีทั้งโรงเรียน โรงพยาบาล สิ่งอำนวยความสะดวกและที่อยู่อาศัย

การป่วยคราวนั้นสาหัสมาก รักษาด้วยคีโม ๘ ชุด ฉายแสง ๓๐ ครั้ง ยามากมาย ฯลฯ แต่น่าประหลาดใจที่แพทย์และท่านช่วยกันพัฒนาร่างกาย และความสามารถกลับมาได้ ผมเห็นกับตา วันหนึ่งที่หน้าลิฟท์ชั้น ๕ คุณพ่อเดินไม่ได้แต่ก็ไม่ต้องการนั่งรถเข็น ต้องการก้าวเท้าซ้าย เท้าขวากลับเดินแทน คุณพ่อเอามือเอื้อมจับเท้าซ้ายที่ต้องการเดินบังคับให้ยื่นออกไป พูดว่า **"เอ้า เดินออกไป กูจะเอาชนะให้ได้"** พร้อมสืบเท้าออกไป และเน้นแรงๆ กระทืบแรงๆ ครั้งแล้วครั้งเล่า เหมือนนิยายครับ ๓ เดือนต่อมาผมเห็นคุณพ่อประสิทธิ์ พูดคิดอ่านและเดินได้เกือบปกติ

แม้ต่อมาคุณพ่อประสิทธิ์ป่วยหนักมากอีกสองครั้ง แต่ด้วยสติ จิตใจเข้มแข็ง และภูมิคุ้มกันทางร่างกายดีมาก ช่วยให้การรักษาได้ผลดีเหนือความคาดหวัง แพทย์หญิงสุดสวาท เลาหวินิจ เรียกท่านว่า "มนุษย์มหัศจรรย์"

สภาวะทางการเงินหลังการลดค่าเงินบาท ทำให้หนี้ของโรงพยาบาลเพิ่มขึ้นสองเท่า ฐานะของกิจการป่วยหนักไม่แพ้สุขภาพของผู้นำ โรงพยาบาลใหญ่หลายแห่งที่ขยายกิจการอย่างรวดเร็วโดยใช้เงินกู้ต่างประเทศ ต่างก็ตกอยู่ในสภาพเดียวกัน แต่กิจการของคุณพ่อประสิทธิ์โชคร้ายกว่า เพราะเมื่อฟื้นฟูกิจการเสร็จ โดยปกติต้องมอบสิทธิ์การบริหารคืนให้แก่คุณพ่อ หรือ ดร.อาทิตย์ ผู้บริหารเดิม แต่ในกรณีนี้ผู้บริหารแผนเสนอให้ศาลตัดสินยกให้กลุ่มธุรกิจใต้เงานักการเมืองใหญ่เข้าบริหารโรงพยาบาลแทน

กลุ่มบุคคลอย่างน้อย ๕ กลุ่ม ได้ร่วมมือกันอย่างเป็นระบบ เพื่อทำให้เกิดเหตุการณ์ที่ผิดฝาผิดตัวครั้งนี้

กลุ่มที่หนึ่ง เป็นทีมงานคนรุ่นหนุ่มสาว มีประสบการณ์จากสถาบันการเงิน เสียดายที่จรรยาบรรณวิ่งตามไม่ทัน จึงไม่อายที่จะหอบเอาความลับทางการเงิน และโอกาสของพญาไทไปเริ่มต้นใหม่ กับผู้ต้องการเข้ามาเป็นเจ้าของกิจการ สร้างโอกาสให้ตนเองด้วยตำแหน่งและค่าตอบแทนที่สูงกว่าทำงานกับคุณพ่อประสิทธิ์หลายเท่า ความดีงามของคุณพ่อประสิทธิ์ และดร.อาทิตย์ไม่ได้อยู่ในสายตาของคนเหล่านี้

กลุ่มที่สอง นักธุรกิจบริหารโรงพยาบาลที่มีความสัมพันธ์แนบแน่นกับสถาบันการเงินและการเมือง และมีเครือข่ายที่ช่วยเหลือให้จัดหาเงินมาซื้อหนี้โรงพยาบาล แม้คนกลุ่มนี้จิตใจไม่เหมาะกับงานที่ต้องให้ความเมตตาคนอื่น แต่เขาก็มีสิ่งอื่นๆ และโอกาส

กลุ่มที่สาม ผู้รับจ้างบริหารแผนเพื่อฟื้นฟูโรงพยาบาลให้คุณพ่อประสิทธิ์ แต่กลับนำหนี้ และธุรกิจโรงพยาบาลในเครือมารวมกัน แทนที่ปัญหาหนี้เสียจะเกิดกับโรงพยาบาลพญาไท ๑ เพียงแห่งเดียว กลับผูกโยงถึง ๓ แห่งรวมกัน หากมีการฮุบครองกิจการก็จะเสียกิจการไปทั้งหมดในราคาถูก เมื่อได้ฟื้นฟูกิจการเสร็จแล้ว ไม่ส่งกิจการคืนให้แก่คุณพ่อประสิทธิ์ แต่กลับเสนอให้แก่นายทุนกลุ่มใหม่ได้กิจการอย่างง่ายดาย

กลุ่มที่สี่ นักบริหารรับจ้างทั้งชาวต่างชาติ และชาวไทย ได้รับลูกโดยทำลายความน่าเชื่อถือ สร้างภาพให้เกิดความกลัวดร.อาทิตย์และครอบครัว ทำทุกอย่างเพื่อให้อำนาจของคุณพ่อประสิทธิ์ ดร.อาทิตย์ และครอบครัวอุไรรัตน์อ่อนแอ ตัดเส้นทางข้อมูล ห้ามให้ข้อมูล จับตาพนักงาน เลิกจ้างหรือโยกย้ายคนที่ถูกสงสัยว่ายังจงรักภักดีต่อคุณพ่อประสิทธิ์ และดร.อาทิตย์ ฯลฯ

กลุ่มที่ห้า กรรมการแพทย์ผู้ใหญ่ และผู้บริหารระดับสูงบางส่วน ที่เคยทำงานร่วมกับคุณพ่อประสิทธิ์มาตั้งแต่วางศิลาฤกษ์อาคารก็มี คนเหล่านี้รู้ข้อมูลโรงพยาบาล รู้จุดอ่อนจุดแข็ง และความสามารถของพนักงาน เมื่อได้ร่วมมือกับกลุ่มอื่น จึงเสมือนออกญาจักรีที่เปิดประตูเมือง ชี้เบาะแสให้โจรเข้าปล้นบ้านหวังกำจัดเจ้าของบ้าน และตนเองมีอำนาจแทน งานโบว์แดงอีกชิ้นหนึ่งของกลุ่มนี้คือเป็นต้นเรื่องของการถอดถอนคุณพ่อประสิทธิ์ออกจากตำแหน่งประธานกรรมการ

เหตุเกิดจากคุณพ่อประสิทธิ์ ป่วยไป ๓ ปี เหมือนหลับไปอยู่คนละมุมโลก เมื่อท่านกลับมาทำงานพบว่า

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

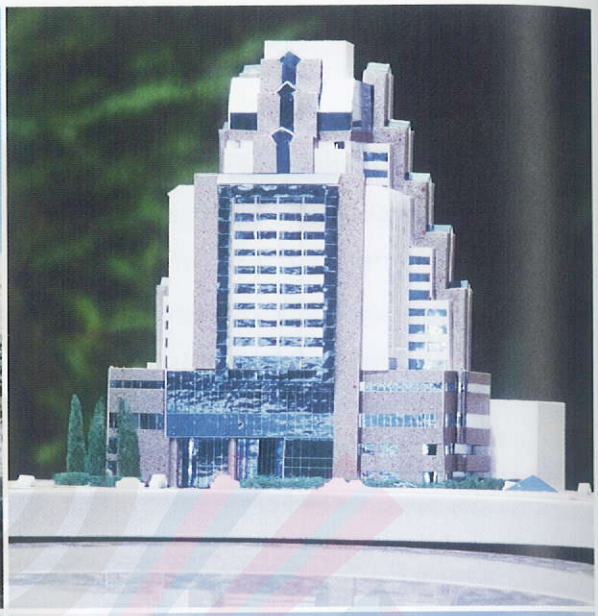

พญาไท ศรีราชา

พญาไท ภูเก็ต

ทุกสิ่งเปลี่ยนแปลงไปหมด ไม่เข้าใจว่าเหตุใดต้องรวมหนี้โรงพยาบาลเข้าด้วยกัน เมื่อไม่มีใครอธิบายให้หายสงสัย ก็เหมือนไม่มีคนห่วงใยกิจการ คุณพ่อประสิทธิ์น้อยใจ เขียนหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลพญาไททั้ง ๓ แห่ง เหมือนพ่อพูดประชดลูกๆ ว่า เมื่อไม่สามารถช่วยเหลือกิจการได้ก็ขอลาออกจากตำแหน่งประธานกรรมการ

ผู้รับหนังสือทั้งหลายรู้ดีว่าทำไมคุณพ่อประสิทธิ์จึงเขียนเช่นนั้น แต่ละคนรู้ดีว่าตนไม่ใช่คณะกรรมการที่จะมีอำนาจอนุมัติการลาออกของประธานกรรมการได้ แทนที่จะเข้าใจ เห็นใจ และปลอบโยนต่อกันเมื่อมีทุกข์ คนกลุ่มนี้กลับเห็นเป็นโอกาสกำจัดคุณพ่อประสิทธิ์ พญาไท ๑ และ ๓ คืนหนังสือให้คุณพ่อ แต่พญาไท ๒ ไม่คืนอ้างว่าหาย แต่กลับนำหนังสือที่ส่งถึงผู้อำนวยการบริหารโรงพยาบาลพญาไท ๒ ไปยื่นต่อกระทรวงพาณิชย์ขอเปลี่ยนตัวประธานกรรมการโรงพยาบาลพญาไท ๒ พร้อมกับทำสำเนาปลอมอีก ๒ ฉบับ สำหรับถอดคุณพ่อประสิทธิ์ ออกจากกรรมการโรงพยาบาลพญาไท ๑ และพญาไท ๓ ด้วย ผิดกฎหมายชัดๆ

เมื่อตั้งพวกของตนขึ้นเป็นประธานกรรมการอำนาจในโรงพยาบาลอยู่ในกำมือ การกระทำการอื่นๆ ก็สะดวก

คุณพ่อไม่มีสิทธิ์เข้าไปนั่งโต๊ะทำงานในโรงพยาบาลที่พ่อสร้างไว้อีกต่อไป

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

พ่อไม่เคยโกรธ

คุณพ่อประสิทธิ์ยังเข้าใช้บริการรักษา และทำกายภาพบำบัด ยังห่วงใยโรงพยาบาล บ่อยครั้งท่านบอกให้พนักงานปิดไฟเพราะไม่อยากให้สิ้นเปลืองค่าไฟฟ้า ท่านยังคงให้คุณบรรพตไปดูว่าพนักงานกินอยู่อย่างไร กินที่ไหน จำนวนเท่าไร เพื่อหาของฝากมาให้

คุณขาว ยืนยันว่า ไม่เคยเห็น ไม่เคยได้ยิน คุณพ่อประสิทธิ์ แสดงความโกรธแค้นใครต่อใครที่ร่วมกันกระทำต่อท่าน และกิจการที่ท่านรักในครั้งนี้จะมีก็แต่คำถามซ้ำๆว่า **"เขาเข้ามาได้อย่างไร" "มันเกิดอะไรขึ้น"**

เมื่อสิบปีกว่ามาแล้ว ผมได้ขอให้คุณวิชัย นุ่นพันธ์ ศิลปินมือดีวาดภาพเป็นของขวัญวันเกิดคุณพ่อประสิทธิ์ และตั้งใจประดับไว้ที่อาคารใหม่ เป็นรูปชายหญิงมีเด็กชายนอนหนุนตัก ใต้ร่มไม้ใหญ่ร่มเย็น ให้ชื่อภาพว่า "พ่อผู้สร้าง ผู้ปกป้อง" ผมจัดประกวดแต่งกลอนเพื่ออธิบายภาพ คุณทวีป อธิบายภาพดังนี้

ประทุมาลอยเด่นเห็นคุณค่า *งามสง่าผู้ก่อพ่อผู้ให้*
เป็นผู้สร้างผู้ปกป้องกรองคุ้มภัย *ให้ลูกหลานพญาไทได้พักพิง*
ประหนึ่งร่มไม้ใหญ่แผ่ไพศาล *ดังกิจการก้าวหน้าทุกแห่งหน*
อุปสรรคขวางหน้ากล้าผจญ *ให้เกิดผลสำเร็จเสร็จดังใจ*

คุณพ่อประสิทธิ์ ได้กล่าวกับพนักงานในที่ประชุมในวันนั้นว่า
"พ่อน่ะสร้างให้ได้ แต่ผู้ปกป้องก็ต้องพวกเรานี่แหละ"

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

มหาวิทยาลัยรังสิต
RANGSIT UNIVERSITY

ผู้ก่อตั้งมหาวิทยาลัย

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

สมเด็จพระพุฒาจารย์ประกอบพิธีเปิดอาคารนันทนาการ เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๓๕

สดุดีท่านผู้ก่อตั้งมหาวิทยาลัยรังสิต

บุคคลใดเป็นผู้มีจิตเมตตากรุณา เป็นผู้หวังดีและปรารถนาดีแก่ปวงชนทั้งหลาย เป็นผู้ประพฤติปฏิบัติแน่วแน่ในการทำนุบำรุงประเทศชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ให้มีความเจริญวัฒนาสถาพรต่อไปมิรู้จบมิรู้สิ้น

บุคคลผู้ทรงคุณธรรมอันยิ่งใหญ่ ไว้ในจิตใจอันควรเคารพบูชาเป็นอย่างยิ่งเช่นนี้ ย่อมมีอยู่ในประเทศไทยมิใช่น้อย พลังแห่งความดีของท่านผู้ควรแก่การเคารพบูชาทั้งหลายเหล่านี้ได้พิทักษ์รักษาปกป้องคุ้มครองประเทศไทยให้ปลอดภัย และมีความร่มเย็นเป็นสุข

คุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ผู้ก่อตั้งมหาวิทยาลัยรังสิต ย่อมนับเนื่องอยู่ในหมู่แห่งบุคคลผู้ทรงคุณธรรมอันยิ่งใหญ่นี้ คือ คุณธรรมแห่ง **"สัตบุรุษ"** หรือบุรุษผู้สูงสุด เป็นคนดีที่โลกต้องการ

บัญญัติของสัตบุรุษ มี ๓ อัน ประกอบด้วย

๑ ทาน คือ การสละของส่วนตนเพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น

๒ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น

๓ บำรุงบิดามารดาของตนให้เป็นสุข

ลักษณะของสัตบุรุษ มี ๓ อัน ประกอบด้วย (๑) เป็นผู้ทำความดีเอง (๒) รู้คุณความดีที่คนอื่นทำไว้แก่ตน แก่หมู่คณะ และยกย่องเชิดชูไม่ลบหลู่ปิดบัง (๓) ชักนำให้ผู้อื่นทำคุณงามความดี

คุณธรรมของสัตบุรุษ มี ๔ อัน ประกอบด้วย (๑) เรื่องใดเป็นข้อเสียหายของผู้อื่น แม้ถูกถามก็ไม่เผยเรื่องนั้น (๒) เรื่องใดเป็นเกียรติคุณของผู้อื่น แม้ไม่มีใครถามก็เผยเรื่องนั้น (๓) เรื่องใดเป็นข้อเสียหายของตน แม้ไม่มีใครถามก็เผยเรื่องนั้น (๔) เรื่องใดเป็นเกียรติคุณของตน แม้มีใครถามก็ไม่เผยเรื่องนั้น

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ประชุมวิชาการ มหาวิทยาลัยรังสิต ครั้งที่ 6

ระหว่างวันที่ 24-27 มกราคม 2544 ณ ห้อง 3-101 อาคารอุไรรัตน์ มหาวิทยาลัยรังสิต

รักรังสิต

ปีที่ 1 ฉบับที่ 32 13 ตุลาคม 2543

ประมวลภาพงานฉลอง ๙๐ ปี คุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์

คำอวยพร เนื่องในโอกาสฉลอง ๙๐ ปี คุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์

พิธีลงนามการบริหาคอาคาร
และจัดตั้งสถาบันร่วมผลิตแพทย์ เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๓๙

พระพุทธองค์ตรัสว่า "สัตบุรุษเมื่อเกิดในตระกูล ย่อมเกิดมาเพื่อประโยชน์เกื้อกูลเพื่อความสุขแก่ชนเป็นอันมาก คือ แก่มารดา บิดา แก่บุตร ภริยา ทาส กรรมกร คนรับใช้ มิตรสหาย สมณพราหมณ์

เปรียบเหมือนฝนห่าใหญ่ ยังข้าวกล้าทั้งปวงให้งอกงาม ชื่อว่าย่อมมีมาเพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อความสุขแก่ชนเป็นอันมาก ฉันใด สัตบุรุษเมื่อเกิดในตระกูล ย่อมเกิดมาเพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อความสุขแก่ชนเป็นอันมาก ฉันนั้นเหมือนกัน"

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

พิธีสถาปนา ม.รังสิต

ปล่อยนกหน้าอาคารอาทิตย์ อุไรรัตน์

๙๔ ปี คุณประสิทธิ์ เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๔๙

ปล่อยเต่าทำบุญในวันเกิด

โครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยรังสิตนี้ ไม่สามารถระบุได้ว่าแท้จริงแล้ว ก่อกำเนิดเมื่อใด เหตุเพราะว่ากว่าที่จะมาเป็นคำพูดว่าจะสร้างเมื่อใดนั้น คำๆ นี้ย่อมก่อกำเนิดอยู่ภายในจิตใจของคุณพ่อประสิทธิ์ และ ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์ มาเป็นเวลานานแล้ว จิตเจตนาที่ฟูมฟักไว้จึงเติบใหญ่ จนกลายเป็นวาจาที่ออกจากปากของท่านดร.อาทิตย์ เมื่อปลายปี พ.ศ. ๒๕๒๕ ที่ท่านได้กล่าวกับคณะทำงานของท่านฯ ว่า **"...พี่ปู๊ดปรึกษากับคุณพ่อฯ แล้ว ตกลงจะสร้างมหาวิทยาลัย..."** และนับจากนั้นมาการดำเนินงานในทุกด้านทุกทาง ถ้าหากจะนับเป็นชิ้นงานที่ต้องทำก็นับเป็นหมื่นเป็นแสนชิ้นงานที่ท่านทั้งสองได้นำมาร้อยเรียงรวมกันจนเป็น **"วิทยาลัยรังสิต"** และทุ่มเทต่อไปตลอดช่วงเวลาอันยาวไกลจนกระทั่งเป็น **"มหาวิทยาลัยรังสิต"** มหาวิทยาลัยสมบูรณ์แบบ ที่เป็นแหล่งอำนวยประโยชน์เกื้อกูลแก่ปวงชนทั้งหลาย

"...การสร้างคุณงามความดี มิใช่ทำได้ง่ายๆ ต้องพากเพียร บากบั่น ไม่ขาดสาย ยอมสละความสุขเฉพาะหน้า อดทนกล้าหาญ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่กำลังเผชิญ ทำในสิ่งที่บุคคลอื่นทำได้ยาก ซึ่งเป็นสิ่งประเสริฐ และอัศจรรย์ เหนือวิสัยคนธรรมดาสามัญจะกระทำได้..." อรรถธรรมเหล่านี้ คือ ธรรมที่สะท้อนให้เห็นภาพของ...คุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์...ผู้เป็นหนึ่งในหมู่แห่งสัตบุรุษของประเทศไทย และเป็นแหล่งรวมแห่งความรัก ความเคารพ และความศรัทธาของพวกเราทั้งหลายร่วมกัน

พินิจ วุฒิพันธุ์

๑๖ มีนาคม ๒๕๕๐

มหาวิทยาลัยรังสิต

คุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ผู้สร้างประโยชน์เกื้อกูล

หวนระลึกถึงว่า **"ในช่วงเวลานั้น"** คือตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๕ ถึง พ.ศ. ๒๕๓๘ คุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์ นายกสภามหาวิทยาลัยรังสิต และผู้ก่อตั้งมหาวิทยาลัยรังสิต ในภาพแห่งความทรงจำ คือ สุภาพบุรุษผู้สูงวัยที่แข็งแรง มีวรรณะโดดเด่นผ่องใสสะอาด มีลักษณะเข้มแข็งทรงอำนาจ และหนักแน่นดังขุนเขา และมีประกายตาที่ทรงภูมิแห่งปัญญาอันลึกล้ำไพศาลเกินหยั่งคะเนได้

ยามท่านนั่งทำงานตามปกติในห้องทำงานของท่าน กับเวลาที่ท่านไม่อยู่หรือออกไปข้างนอก บรรยากาศของห้องจะแตกต่างกันมากในระหว่างที่ท่าน **"อยู่"** กับ **"ไม่อยู่"** เพราะยามที่ท่าน **"อยู่"** รู้สึกได้ว่าห้องทำงานนั้นสว่างไสว มีปีติ มีพลังอันเข้มแข็ง มีความกล้าที่จะฟันฝ่าอุปสรรค และทำงานทุกชิ้นให้สำเร็จลุล่วงและได้ผลเลิศ สังเกตได้ว่าทุกๆ คนที่ท่านตามให้ไปพบ และมอบหมายงานให้ไปดำเนินการทั้งๆ ที่เป็นงานที่ยากลำบาก แต่ทุกคนที่เดินออกมาจากห้องของท่าน ต่างยิ้มแย้มแจ่มใสราวกับได้รับรางวัลทั้งๆ ที่แบกภาระอันหนักอึ้งเต็มทั้งสองบ่าออกมาด้วย

งานบางอย่างที่ท่านจะมอบหมายเฉพาะตัวบุคคล ท่านจะพาบุคคลนั้นออกไปข้างนอกกับท่านด้วย เพื่อไปแนะนำตัวให้รู้จักกับบุคคลต่างๆ ที่จะต้องทำงานเกี่ยวข้องกัน อาทิ เจ้ากระทรวง ทบวง กรม เจ้าของที่ดิน ผู้บริหารธนาคาร และผู้บริหารสถาบันการเงินต่างๆ ให้เขาได้ทราบได้รู้จักกับผู้ที่ท่านจะมอบหมายให้มาดำเนินการแทนตัวท่าน ในโอกาสต่อไปที่ท่านไม่สามารถมาด้วยตนเองได้

หอจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยรังสิต

อาคารอาทิตย์ อุไรรัตน์

ในหมู่แห่งพวกเราอันถือว่าเป็นบริวารของท่านทุกๆ คนเรียกขานท่านว่า **"คุณพ่อ"** เมื่อมาเจอกันก็ต้องเอาเรื่องที่ถูกคุณพ่อดุเอามาวิพากษ์วิจารณ์กัน อันเป็นเรื่องขำขันคลายเครียดว่า ใครผู้ใดไปโดนคุณพ่อดุเอาบ้าง ด้วยเรื่องอะไร? แต่ก็เป็นเรื่องแปลกประหลาดอย่างหนึ่งที่ไม่เคยมีผู้ใดเลยจะมีจิตใจผูกโกรธที่ถูกคุณพ่อดุเอา ทั้งๆ ที่บางคนก็โดนท่านดุเอาเป็นประจำ แต่ก็กลับกลายเป็นว่าคนที่ถูกดุ ถูกว่าเป็นประจำนั้นเอาถ้อยความที่คุณพ่อดุเอานั้นมาเป็นวัตถุดิบในการเล่าเป็นเรื่องตลกให้พวกเราทั้งหลายได้ฮาครืนกันทุกเรื่องทุกราวไป และคิดว่าคงไม่มีใครเลยที่ไม่โดนท่านดุเอา พวกเราทุกคน จึงมีเรื่องที่ถูกดุเป็นเรื่องประจำตัวไปทุกคน บางคนก็มีมาก บางคนก็มีน้อย และแต่ละเรื่องที่ถูกท่านดุเอานั้น ก็เป็นสัญลักษณ์ประจำตัวของพวกเราไปด้วย โดยไม่ซ้ำกันเลย

อันที่จริงแล้วการที่ใช้คำว่า **"ท่านดุเอา"** นั้นไม่ตรงกับความหมายที่แท้จริง เพราะว่าความจริงคือ **"ท่านสั่งสอน"** ตามที่ได้ทราบเรื่องราวจากชาวเราบางคนที่ถูกท่านดุเป็นเวลานานนับชั่วโมง หรืออันที่จริงคือท่าน **"ทุ่มเทสั่งสอน"** เช่น ในเรื่องการเขียนหนังสือโต้ตอบ จึงเป็นเรื่องที่น่าจะนำมาบอกเล่าสู่กันบ้าง ซึ่งเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในอดีตแห่ง **"ในช่วงเวลานั้น"** ของชาวเราคนหนึ่ง...

ความรอบคอบ

วันหนึ่ง ท่านเรียกเขาเข้าไปพบแล้วบอกให้เขาค้นหาเรื่องๆ หนึ่ง ซึ่งเขาต้องไปค้นหมายเลขหนังสือจากสมุดทะเบียนรับ - ส่งหนังสือ และไปนำเอาแฟ้มสำเนาหนังสือฉบับนั้นมาเสนอให้ท่าน เมื่อท่านรับแฟ้มหนังสือแล้ว มองดูแวบหนึ่ง ก็ถามว่า **"มีเพียงเท่านี้หรือ?"** พร้อมกับส่งแฟ้มหนังสือคืนมา เขารับมาดูแล้ว ก็พบว่าหนังสือหรือจดหมายฉบับนั้นมีการอ้างอิงถึงเรื่องเดิม ซึ่งเป็นความสะเพร่าที่มิได้ดูให้รอบคอบ จึงขอเวลาท่านไปค้นหามาเพิ่มเติม ท่านก็พูดว่า **"ไปหามาทั้งหมด ทั้งหนังสือเข้า - ออกที่อ้างอิงถึงกัน แล้วก็...ไม่ต้องยกมาทั้งแฟ้ม หยิบมาเฉพาะเรื่องที่จะใช้ใช้เสร็จแล้วให้เอาไปเข้าแฟ้มไว้อย่างเดิม"** เขาบอกว่าโชคดีนะที่ท่านบอกอย่างนั้น ถ้าท่านไม่บอกเขาคงจะยกทั้งแฟ้มไปเสนอท่านอีก และคงจะลำบากน่าดู เพราะเรื่องมันกระจายกันอยู่หลายแฟ้ม และเขาคงจะมีสภาพเหมือนคนบ้าหอบฟาง คือ เป็นคนบ้าหอบแฟ้มเข้าไปหาท่าน

เมื่อได้เรื่องทั้งหมดแล้ว ท่านก็นำไปอ่านคร่าวๆ เพราะท่านคงทราบอยู่แล้วว่าท่านได้เขียนอะไรไว้บ้าง แล้วท่านก็บอกให้เขาอ่านด้วย เมื่ออ่านเสร็จ ท่านก็บอกว่าท่านจะเขียนหนังสือเพื่อติดตามสอบถามว่าเรื่องใดได้ดำเนินไปถึงไหนแล้ว ติดขัดเงื่อนไขอย่างไร? ท่านจะบอกให้เขาจดลงในเศษกระดาษที่ท่านส่งมาให้

เขียนออกเสียง

ท่านบอกให้เขาจดตามเริ่มตั้งแต่ เลขที่หนังสือ วัน เดือน ปี เรื่อง เรียน หรือกราบเรียน อ้างถึง สิ่งที่ส่งมาด้วย ซึ่งในตอนต้นนี้เขาก็ยังจดตามได้พอทันที่ท่านบอกให้จด แต่พอมาถึงเนื้อเรื่องซึ่งมีนัย และสาระสำคัญ และเป็นสำนวนเฉพาะตัวของท่านเองก็จะเกิดปัญหาที่เขาจดตามที่ท่านบอกไม่ทัน ยิ่งรีบจดก็ยิ่งลืม โดยเฉพาะประโยคที่ยาวๆ ความรู้สึกตอนนั้นเหมือนเขาวิ่งตามท่านอยู่ แต่ท่านก็ล่วงหน้าไปไกลจนมองไม่เห็น รู้สึกเหมือนคนหลงทาง ได้แต่ร้องว่ารอเดี๋ยวครับคุณพ่อๆๆ ท่านก็หยุดรอ จนเขาเขียนเสร็จแล้วท่านก็ยังนิ่งอยู่ กลายเป็นต่างคนต่างนิ่งที่ท่านนิ่งอยู่ เพราะคิดว่าคนเขียนยังเขียนไม่เสร็จ แต่คนเขียนเมื่อเขียนเสร็จแล้วก็มิได้บอกท่านฯ ว่าเขียนเสร็จแล้ว เพราะใจจดจ่อที่จะฟังประโยคที่ท่านจะบอกให้จดต่อไป จึงเงียบกันอยู่อย่างนั้น

ท่านแก้ปัญหาการชะงักงันในเรื่องการเขียนตามคำบอกนี้ได้ภายในทันที โดยกล่าวว่า **"เอาอย่างนี้ดีกว่า เวลาพ่อบอกแล้วคุณ...ก็เขียนไปพร้อมกับอ่านออกเสียงไปตามที่เขียนด้วย พ่อจะได้รู้ว่าเขียนไปถึงไหนแล้ว ก็จะได้บอกต่อได้ถูกจังหวะ..."** การเขียนแบบออกเสียงที่ท่านแนะนำให้ทำ จึงแก้ปัญหาเรื่องการจดตามไม่ทันให้หมดไป

มหาวิทยาลัยรังสิต

ศูนย์ศึกษาวิภาวดี ณ อาคาร ที่ เอส ที่ ทาวเวอร์

อ่านออกเสียง

ในกระบวนการนี้ถือว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก ท่านจะให้อ่านหนังสือที่ได้ร่างไว้ตามคำบอกของท่านทุกตัวอักษร และในขั้นตอนนี้จะเป็นกระบวนการปรับปรุงแก้ไข ตกแต่ง ต่อเติม ขัดเกลาสำนวน การเว้นวรรคตอน และเนื้อหาสาระ ที่จะต้องต่อเนื่องกับเรื่องเก่าในอดีต หรือต้องไม่ขัดแย้งกันกับเรื่องเดิมที่เคยติดต่อกันไว้แล้ว และนำสถานการณ์ในปัจจุบัน หรือสิ่งที่มีแนวโน้มเอียงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต จากข่าวคราวทั้งในประเทศและต่างประเทศมาร่วมพิจารณาด้วย

ที่ว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก คือ เป็นขั้นตอนที่ท่านใช้ทดสอบเจ้าหน้าที่ที่ท่านเรียกมาให้จดบันทึก

ศูนย์ศึกษาสาทรธานี

คนนั้นนั่นแหละ (ซึ่งไม่อาจที่จะบอกว่าท่านได้เรียกใครไปทดสอบบ้าง? จำนวนกี่คน? มีแต่ท่านเท่านั้นที่ทราบอยู่ในใจเพียงผู้เดียว) เพราะว่าหลังจากอ่านหนังสือที่ร่างไว้ให้ท่านได้ฟังจนจบแล้ว ท่านก็จะถามว่ามีความเห็นอย่างไร? สาระของหนังสือครบถ้วนตามความประสงค์หรือไม่? จะแก้ไขตรงไหน? จะตัดตรงไหนออก? จะเพิ่มตรงไหนบ้าง? มีข้อความใดที่ทำให้ผู้อ่านหรือผู้รับหนังสือเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อองค์กรหรือต่อผู้บริหารขององค์กรหรือไม่? ถ้าพบว่ามีจะต้องตัดออก หรือปรับปรุงข้อความเสียใหม่ ท่านขอให้พึงระวังสังวรณ์ว่าหนังสือหรือจดหมายทุกฉบับที่ออกไปในนามขององค์กรนั้น คือรูปร่างหน้าตา คือตัวแทนขององค์กรนั้นๆ ผู้ที่รับหรือผู้ที่อ่านหนังสือของเรา แล้วเขาจะประเมินภาพรวมได้ทันทีว่าองค์กรของเรามีรูปร่างหน้าตาเป็นอย่างไร? งานของเราจะประสบความสำเร็จหรือความยุ่งยาก หรือความล้มเหลว ก็มีส่วนอยู่ที่หนังสือนี้เป็นสำคัญ และก็พอดีในระยะเวลานั้น เป็นช่วงเวลาที่การดำเนินกิจการของโรงพยาบาลพญาไท ๑ กำลังรุ่งเรืองถึงขีดสูงสุด พร้อมๆ ไปกับการก่อตั้งมหาวิทยาลัยรังสิต และก่อตั้งโรงพยาบาลพญาไท ๒ ดังนั้นจึงมีเรื่องราวสารพัดสารพันที่จะต้องติดต่อ และโต้ตอบเป็นหนังสือเรียงรายกันเข้ามาให้ท่านได้ใช้เป็นข้อสอบเอาไว้ทดสอบเจ้าหน้าที่ของท่านได้อย่างไม่รู้จักหมด และเป็นข้อสอบที่เป็นของจริง ไม่ใช่ข้อสอบที่สมมติใช้สอบกันในห้องเรียนที่สอบตกแล้วก็มาสอบแก้ตัวได้ แต่ข้อสอบของท่านคือเรื่องจริง และเป็นของจริง คือการตัดสินใจ และจะต้องไม่สอบตก และสาเหตุสำคัญที่ช่วยไม่ให้เจ้าหน้าที่ของท่านสอบตกก็คือตัวท่านนั่นเองที่จะสั่งสอนอย่างไม่เคยเหน็ดเหนื่อย หรือมีท่าทีเบื่อหน่ายกับการสอนนั้นเลย จนผู้ถูกทดสอบได้ดวงตาเห็นธรรม

อ่านครั้งสุดท้าย

ในกระบวนการนี้ถือว่าสอบผ่านแล้ว จึงเหลือวิธีปฏิบัติอีกไม่มากนัก คือ ร่างหนังสือฉบับเดิมที่ถูกขีดฆ่าแก้ไข ต่อเติม ดูแล้วจะเห็นสภาพว่ายุ่งเหยิง และสับสน ซึ่งจะสร้างปัญหาอ่านไม่ออกให้แก่ผู้พิมพ์ดีด ท่านจะให้คัดลอกใหม่ด้วยลายมือ อักษรต้องตัวโต และอ่านง่าย เสร็จแล้วต้องอ่านทวนให้ท่านฟังอีกครั้งหนึ่งก่อนที่จะส่งไปพิมพ์ และลำดับต่อไปก็เป็นเรื่องรายละเอียดว่าควรจะส่งสำเนาให้ผู้ใดบ้าง? ควรจะส่งไปถึงเวลาใด? และควรจะส่งด้วยวิธีใด? อาทิ ให้พนักงานนำไปส่งถึงตัวผู้รับ หรือส่งทางไปรษณีย์ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าหนังสือหรือจดหมายที่ท่านต้องลงมาดูเองนี้เกือบทั้งหมดจะใช้วิธีส่งถึงตัวผู้รับ หรือที่เรียกกันว่าส่ง "บาย - แฮนด์" เพราะเป็นเรื่องสำคัญ และเงื่อนไขแห่งเวลาที่หนังสือส่งถึงมือผู้รับก็มีความสำคัญด้วย

ผู้ที่ผ่านการสอน

ท่านจะทุ่มเทให้การสอนไปเรื่อยๆ ทดสอบไปเรื่อยๆ จนเมื่อท่านเห็นว่าพอที่จะวางใจได้แล้ว ท่านก็เปลี่ยนวิธีการใหม่ คือ ท่านจะเล่าความเป็นมา หรือ

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยรังสิต

ประวัติ หรือปฐมเหตุแห่งเรื่องนั้นๆ จนกระทั่งถึงสถานการณ์ในปัจจุบัน และสิ่งที่ท่านปรารถนา หรือวัตถุประสงค์ที่ท่านต้องการให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบ พร้อมกับข้อเสนอ ข้อต่อรอง หรือทางเลือกว่าควรจะมีทางเลือกเพื่อเป็นทางออกอย่างไรบ้าง แล้วท่านก็บอกว่า **"ลองไปร่างให้พ่อดูหน่อย สงสัยอะไรก็มาถามนะ"**

เมื่อร่างหนังสือตามที่ท่านสั่งเสร็จแล้ว (ควรทำให้เสร็จเร็วที่สุด เพราะท่านจะรอดูอยู่ ไม่ควรข้ามวัน เว้นแต่ท่านจะบอกเองว่า **"พรุ่งนี้ค่อยนำมาให้พ่อดู"**) ก็นำไปอ่านให้ท่านฟัง ซึ่งท่านก็จะแก้ไขให้จนเสร็จสมบูรณ์แล้วจึงส่งไปพิมพ์

เมื่อหวนระลึกถึงช่วงเวลานั้น ในยามที่ท่านทุ่มเทสั่งสอน และถ่ายทอดประสบการณ์ความรู้โดยวิธีเล่าเรื่องราวต่างๆ สอดแทรกไว้ เป็นอุทาหรณ์ในประเด็นปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น และวิธีการแก้ไขสถานการณ์ของท่าน ในขณะนั้นเขารู้สึกเหมือนได้กลับเข้าไปนั่งเรียนเป็นนักศึกษาอีกครั้งหนึ่ง เป็นการเรียนการสอนแบบตัวต่อตัวกับท่าน และตัวท่านที่เขาเคยคุ้นกับความรู้สึก ที่เรียกท่านว่า **"คุณพ่อ"** นั้น ได้เพิ่มภาวะฐานะจากเดิมไปอีกเป็น **"คุณครูผู้ประเสริฐ"** หลอมรวมเข้าไว้ในความรู้สึกอีกชั้นหนึ่ง และถ้ามีผู้ใดไปเห็นในยามที่ท่านอยู่ระหว่างการทำงานในกระบวนการ **"เขียนออกเสียง"** และ **"อ่านออกเสียง"** แล้ว ท่านผู้นั้นจะไม่มีความเห็นเป็นอย่างอื่นเลย นอกจากจะเห็นว่าคุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์ กำลังสอนหนังสืออยู่

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

คุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์ เป็นผู้อบอุ่นด้วยมิตรสหาย และบุตรหลาน รวมทั้งผู้ที่ท่านถือว่าเป็นลูกหลานของท่านอีกนับหมื่นนับแสนกระจัดกระจายกันอยู่ทั่วประเทศ คือ นักศึกษา ท่านเคยปรารภว่ามนุษย์ทุกคนต้องได้รับการบำรุงทั้ง **"เรือนกาย"** และ **"เรือนใจ"** อันหมายถึง สุขอนามัย และการศึกษา ตลอดจนศีลธรรมจรรยา

โรงเรียนนานาชาติ British International School ที่จังหวัดภูเก็ต

ผู้ร่วมวางรากฐานของมหาวิทยาลัยรังสิต

ตั้งแต่ต้นปี ๒๕๒๖ เป็นต้นมา การดำเนินงานในทุกด้านทุกทางจึงเริ่มต้นขึ้นเป็นรูปธรรม และในช่วงระยะเวลานั้นเองจึงได้เห็นว่า สายสัมพันธ์ที่บุคคลทั้งหลาย จากบุคคลทุกระดับชั้น ทุกอาชีพที่มีต่อคุณพ่อประสิทธิ์ และดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์ นั้นมีมากมาย ซึ่งเต็มไปด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และหลายต่อหลายท่านได้ช่วยเป็นกำลังสำคัญในการก่อตั้งมหาวิทยาลัยรังสิต จึงขออนุญาตนำรายนามของท่านทั้งหลาย ที่พอจดจำได้มาแสดงไว้ ณ ที่นี้ ในฐานะที่ท่านเหล่านี้ คือผู้ที่มีความรักใคร่ชอบพอในตัวของท่านทั้งสองเป็นการส่วนตัว และอีกด้านหนึ่งคือ ท่านเหล่านี้ คือส่วนประกอบสำคัญแห่งฐานรากของมหาวิทยาลัยรังสิต (ในยศและตำแหน่งของท่านในสมัยนั้น เรียงลำดับตัวอักษร)

ก.

นาวาอากาศตรี กำธน	สินธวานนท์
นายกฤช	เทพปฏิพัธน์
ดร.กัญจนา	สินธวานนท์

จ.

ดร.จำลอง	ทองดี
อ.จำนงค์	วิสุทธิ์สุนทร
นายเจียม	ชวศิริกุณฑล

หอจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยรังสิต

British International School

ฉ.

ศ.กิตติคุณ ฉวี	บุนนาค

ช.

ศ.ดร.ชัย	มุกตพันธุ์
พันเอก ชัยชาญ	โมกขสมิต
ดร.เชาว์เลิศ	เลิศโอฬาร
นางชัยพร	สกุลพานิช

บรรยากาศการเรียนการสอนที่โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยรังสิต

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัย

ด.

คุณหญิงดวงใจ	สิงหเสนี
นางดาราดา	ศรีแสงนาม

ต.

นายต่อศักดิ์	นทิคามิน

ท.

อ.ทวีชัย	ทัศนสุวรรณ

ธ.

อ.ธงชัย	สันติวงศ์
ดร.ธำรงศักดิ์	หมื่นจักร
นายธาตรี	บุญดีเจริญ

น.

ศ.ดร.นิพนธ์	ศศิธร
ดร.นฎาประไพ	สุจริตกุล
นางนิรมล	พุ่มรุกขา
อ.นวลจันทร์	บุนนาค

บ.

ดร.บุญธรรม	สมบูรณ์สงค์
อ.บัณจบ	พลาวงศ์
อ.บุญเกื้อ	ควรหาเวช

ป.

ศ.ดร.ปกรณ์	อดุลพันธ์
ดร.ประดิษฐ์	เชยจิตร

มหาวิทยาลัยรังสิต

นางปราณี ศิริสมบัติ
ผศ.ประโยชน์ บุญสินสุข

พ.

ม.ร.ว.พัฒนไชย ไชยยันต์
ศ.ดร.พนัส สิมะเสถียร
พลเอก พร ธนะภูมิ
นายพินิจ วุฒิพันธุ์
ดร.พิชิต อัคราทิตย์
ศ.ดร.พรชัย มาตังคสมบัติ
นายพิชัย วาศนาส่ง

ม.

นางมารยาท นันทแพศย์

ย.

ดร.ยอดยิ่ง คงทอง
นายยงค์ วนาไสว
นายโยธิน บุญดีเจริญ

ร.

ศ.เรืองศักดิ์ ก้นตะบุตร

ล.

รศ.ละออ หุตางกูร
ผศ.เลอสรวง ชวนิชย์

ว.

ศ.ดร.วีกูล วีรานุวัฒน์
ศ.ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน
รศ.ดร.วินัย รังสินันท์

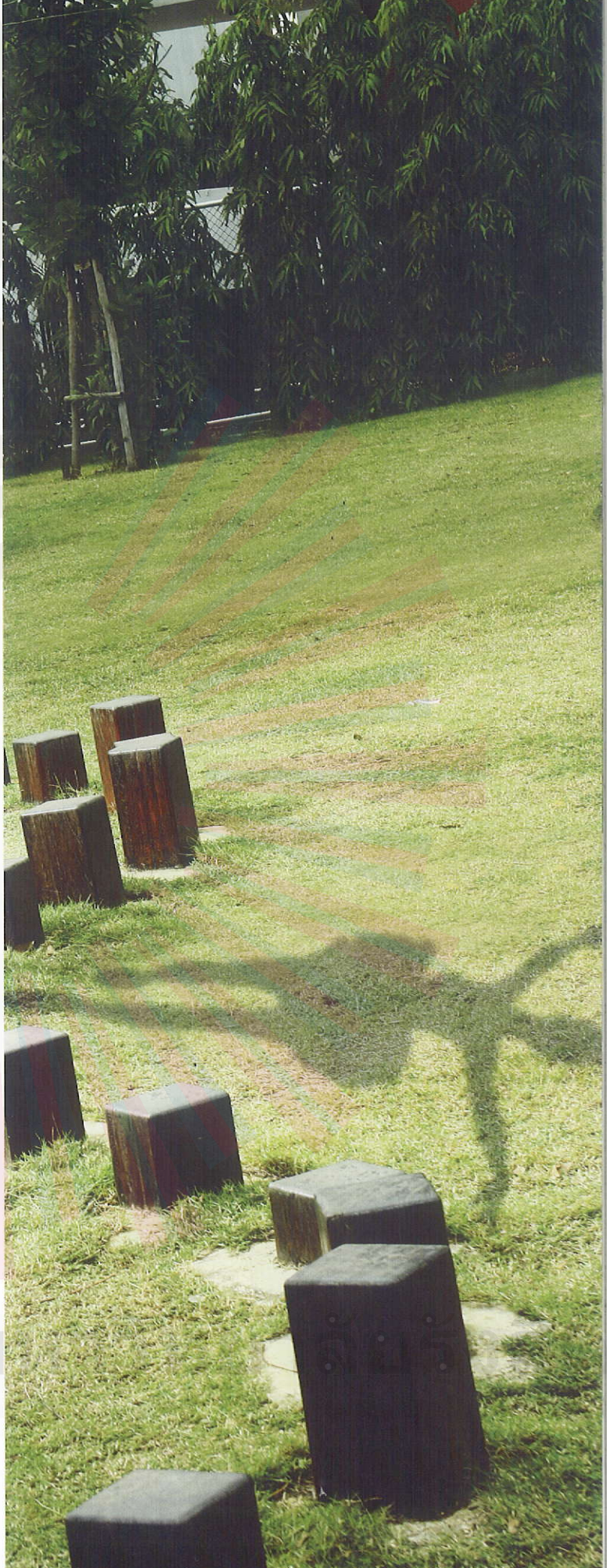

หอจดหมายเหตุ ม

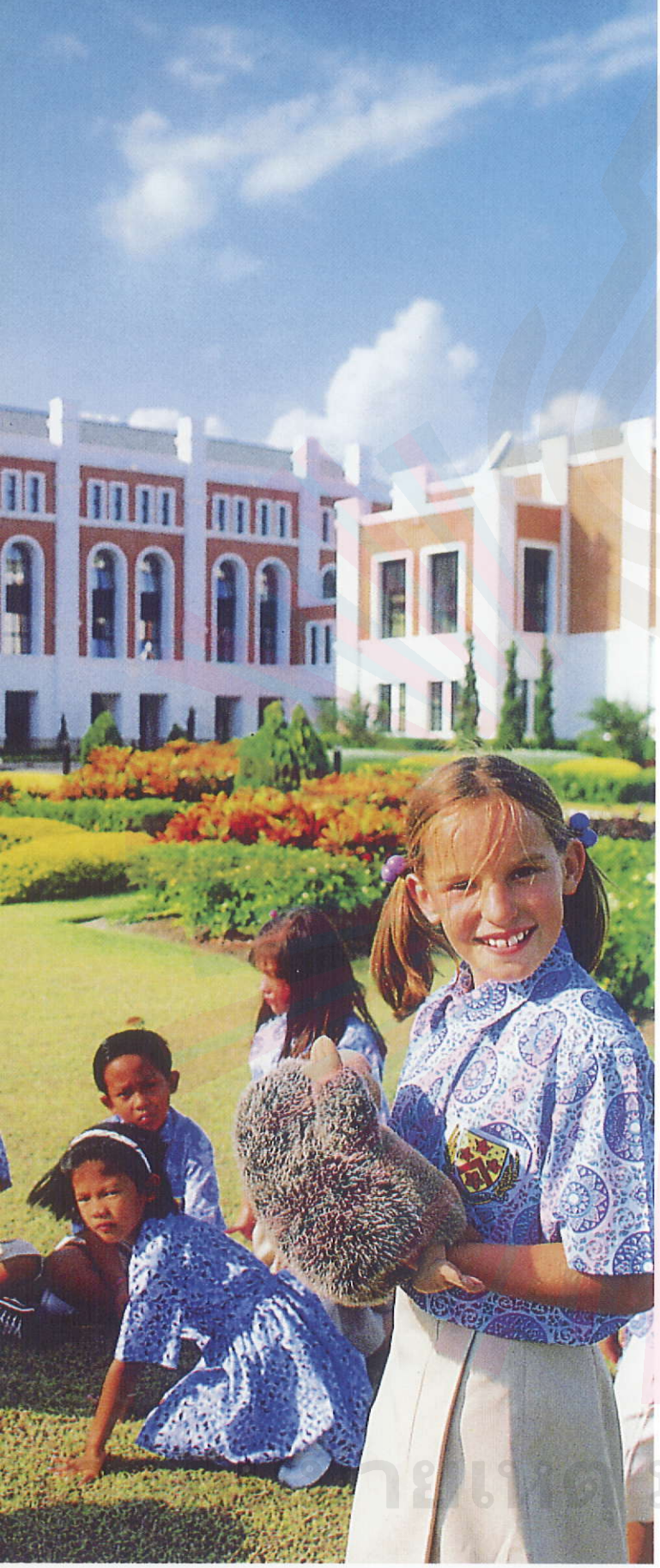

ดร.วิศาล	ชนะรัตน์
น.ส.วิภา	แจ่มโสภณ
ดร.วิไล	จันทรประภา
ดร.วราพรรณ	น้อยสุวรรณ
อ.วราวุธ	เครือสินธุ์
ดร.วัลลภ	ชูสัตยานนท์
ดร.วรรณวิไล	จันทราภา
นายวนิช	เกิดบ้านคราม
นายวสันต์	วชิรไชยการ

ส.

ศ.ดร.สิปปนนท์	เกตุทัต
คุณสุนทร	อรุณานนท์ชัย
ดร.สมบุญ	อินทรประสาท
คุณสุวิช	ชูสวัสดิ์
คุณสุทธิพงษ์	โอฬารสฤษดิ์กุล
รศ.สมพันธ์	หิญชีระนันท์
ผศ.สุลักษณ์	มีชูทรัพย์
ศ.สังเวียน	อินทรวิชัย
ดร.เสาวณีย์	สิชฌวัฒน์
ดร.สืบแสง	พรหมบุญ
ผศ.สุธีรา	อายุวัฒน์
นายสมศักดิ์	ชัยรัตน์ลี้ตระกูล
อ.สสี	ปันยารชุน
อ.สุทัศน์	ออกเวหา
อ.สมใจ	หาญสมบัติทรัพย์

อ.

ศ.ดร.อาณัติ	อาภาภิรม
ดร.อาชว์	เตาลานนท์
ศ.ดร.เอกวิทย์	ณ ถลาง
ดร.อรัญ	ชมไพศาล

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพมุมสูงของโรงเรียนนานาชาติที่จังหวัดภูเก็ต

นายอดุลย์ศักดิ์	ตีระจินดา
นายอานันท์	หาญพาณิชย์พันธ์
นางสาวอุทัย	ทุติยะโพธิ
นายอาทร	ชนเห็นชอบ

คุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์ เป็นผู้อบอุ่นด้วยมิตรสหาย และบุตรหลาน รวมทั้งผู้ที่ท่านถือว่าเป็นลูกหลานของท่านอีกนับหมื่นนับแสนกระจัดกระจายกันอยู่ทั่วประเทศ คือ นักศึกษา และบุคลากรทั้งหลายในกิจการต่างๆ ที่ท่านได้สร้างไว้ ท่านเคยปรารภว่ามนุษย์ทุกคนต้องได้รับการบำรุงทั้ง **"เรือนกาย"** และ **"เรือนใจ"** อันหมายถึง สุขอนามัย และการศึกษาตลอดจนศีลธรรมจรรยา และท่านก็ทำสำเร็จสมดังเจตนาของท่านแล้วทุกๆประการ ผลงานทุกสิ่งทุกอย่างของท่าน ที่ได้สร้างไว้เป็นสิ่งที่ทรงคุณค่ายิ่งนัก นามของคุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์ จึงเป็นนามแห่งสัตบุรุษผู้สร้างประโยชน์เกื้อกูล และสร้างความสุขให้แก่ปวงชนที่ไม่มีวันลบเลือนหายไปจากหัวใจของบุคคลทั้งหลายตราบนานเท่านาน

พินิจ วุฒิพันธุ์

๑๖ มีนาคม ๒๕๕๐

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

วิทยาลัยรังสิต

โครงการมหาวิทยาลัยสมบูรณ์แบบ

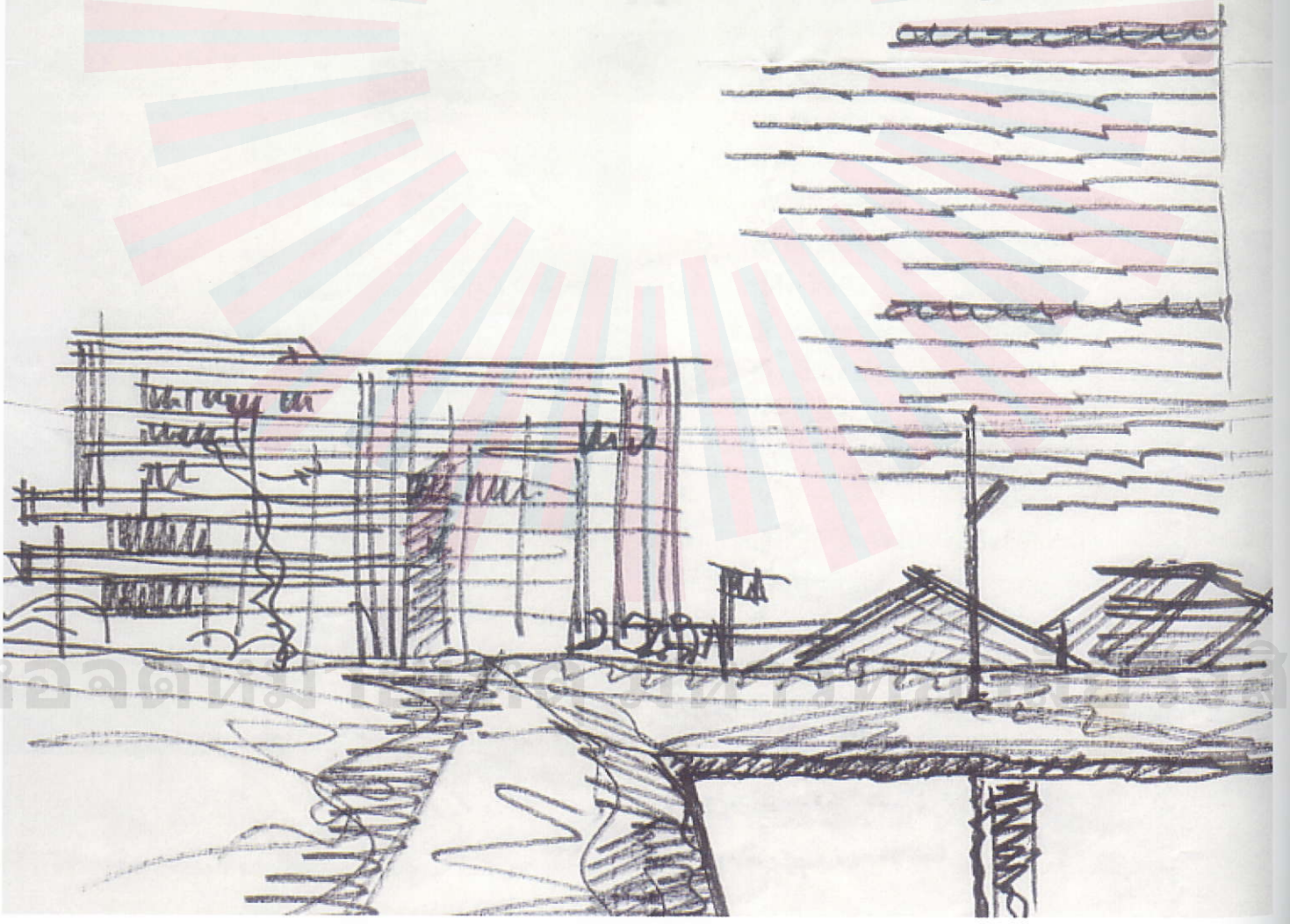

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยรังสิต

ท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์ กับบทบาทนายกสภามหาวิทยาลัยรังสิต

เรียบเรียงโดย ดร.มลิวัลย์ ประดิษฐ์ธีระ

ข้าพเจ้าจำไม่ได้ว่า มีใครพูดให้ฟังว่า สภามหาวิทยาลัยโดยส่วนใหญ่นั้น ไม่ได้ทำหน้าที่เสนอแนะให้คำปรึกษาและกลั่นกรองการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย แต่ทำหน้าที่เป็น "ตรายางของสถาบัน" เท่านั้น คำกล่าวนี้คงจะใช้ไม่ได้เมื่อเทียบกับสิ่งที่ข้าพเจ้าจะยกมาอ้างอิงต่อไปนี้ ในการทำหน้าที่นายกสภามหาวิทยาลัยรังสิตของท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์

ข้าพเจ้านับว่ามีโชคที่ได้ปฏิบัติหน้าที่กับมหาวิทยาลัยมาตั้งแต่ยุคที่ยังเป็นวิทยาลัยรังสิต ได้มีโอกาสได้รับคำชี้แนะจากท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ผู้ก่อตั้งและนายกสภาท่านแรกของมหาวิทยาลัยรังสิต ในขณะที่ต้องเตรียมการจัดตั้งห้องสมุด ซึ่งนับว่าเป็นหน่วยงานอันดับแรกของวิทยาลัยรังสิตก็ว่าได้ ขณะนั้น เราต้องใช้พื้นที่อาคารอำนวยการ ชั้น ๖ ของโรงพยาบาลพญาไท (หมายถึงโรงพยาบาลพญาไท ๑ ขณะนั้นโรงพยาบาลพญาไท ๒ ยังไม่เปิดดำเนินการ) เป็นที่ทำการชั่วคราว นอกจากการเตรียมจัดหาและจัดหมวดหมู่หนังสือ วารสาร และสื่ออื่นๆ ที่สนับสนุนการเรียนการสอนในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต และบริหารธุรกิจบัณฑิต ซึ่งเป็น ๒ หลักสูตรแรกของวิทยาลัยแล้ว ทีมงานห้องสมุดของเราซึ่งขณะนั้น ประกอบด้วยคุณมุกดา ชวาลพานิช คุณพัชรา หาญเจริญกิจ คุณวรากร รักษาสัตย์ คุณชะอ้อน พันถัน คุณพรศรี สุขการค้า และข้าพเจ้า ต้องเตรียมการด้านครุภัณฑ์ห้องสมุดด้วย มีอยู่วันหนึ่งในขณะที่ข้าพเจ้ากำลังสนใจอยู่กับแค็ตตาล็อกครุภัณฑ์เพื่อจัดหาโต๊ะและเก้าอี้สำหรับผู้ใช้ในห้องสมุด ท่านประสิทธิ์เดินมาที่โต๊ะ ถามว่า ข้าพเจ้ากำลังเลือกหาสิ่งใดอยู่ เมื่อข้าพเจ้าตอบท่านกลับไป ท่านก็สอบถามแผนการจัดพื้นที่ในการทำงานและการให้บริการของห้องสมุดอย่างละเอียด ก่อนที่จะกำหนดลักษณะและดำเนินการจัดซื้อ โดยท่านได้เป็นผู้คัดเลือกและดูแลการสั่งซื้อให้ด้วยตัวท่านเอง พร้อมกันกับครุภัณฑ์ประเภทอื่นๆที่ใช้ในอาคารเรียนหลังแรก คือ อาคาร ๒ หรืออาคารประสิทธิรัตน์ ห้องสมุดแรกตั้งนั้นใช้พื้นที่บางส่วนในชั้น ๓ และ ๔ ของอาคารหลังนี้ เมื่อมีโอกาสท่านได้อธิบายให้ข้าพเจ้าฟังภายหลังว่า การซื้อครุภัณฑ์นั้น ถ้าวางแผนการจัดซื้อให้ดี ซื้อพร้อมๆ กันกับครุภัณฑ์อื่นๆ ก็จะมีโอกาสต่อรองราคาลดลงได้ เพราะเราซื้อจำนวนมาก

เมื่อวิทยาลัยรังสิตพร้อมเปิดดำเนินการและรับนักศึกษาเป็นครั้งแรกในปีการศึกษา ๒๕๒๙ นั้น เอกสารประชาสัมพันธ์วิทยาลัยรังสิตมีอยู่หลายรูปแบบ แสดงถึงความพร้อมทางด้านวิชาการและการดำเนินงาน โดยขณะนั้น แม้จะเปิดเพียง ๒ คณะ คือ คณะพยาบาลศาสตร์ และคณะบริหารธุรกิจ แต่การโฆษณาประชาสัมพันธ์เน้นว่า วิทยาลัยรังสิตมีความมุ่งมั่นไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยสมบูรณ์แบบในอนาคต

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

มีเอกสารบางชิ้นที่ข้าพเจ้าค้นได้จากแฟ้มเอกสารโครงการก่อตั้งวิทยาลัยรังสิต ซึ่งเป็นแฟ้มที่คุณอานันท์ หาญพาณิชย์พันธ์ มอบให้หอจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยรังสิต แสดงรายชื่อคณะผู้บริหารวิทยาลัยรังสิต ซึ่งนับเป็นเอกสารอ้างอิงได้ถึง อธิการคนแรก (ในสมัยนั้นถ้าสถาบันเป็นระดับวิทยาลัย จะเรียกตำแหน่งผู้บริหารว่าอธิการ ไม่เรียกอธิการบดี) คือ ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์ รองอธิการ ดร.วินัย รังสินันท์ คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ รศ.ละออ หุตางกูร และคณบดีคณะบริหารธุรกิจ ดร.บุญธรรม สมบูรณ์สงค์ พร้อมปรากฏรายนามกรรมการสภาวิทยาลัยรังสิตชุดแรก ประกอบด้วย นายประสิทธ์ อุไรรัตน์ พลเอก พร ธนะภูมิ หม่อมราชวงศ์พัฒนไชย ไชยันต์ ดร.ชัย มุกตพันธ์ ดร.สิปปนนท์ เกตุทัต ดร.อาณัติ อาภาภิรม นายแพทย์วีกูล วีรานุวัตติ์ ดร.อาชว์ เตาลานนท์ น.ต.กำธน สินธวานนท์ ดร.ปกรณ์ อดุลพันธุ์ ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์ ดร.สืบแสง พรหมบุญ ดร.ถวัลย์ วรเทพพุฒิพงศ์ และดร.จินตนา ยูนิพันธุ์

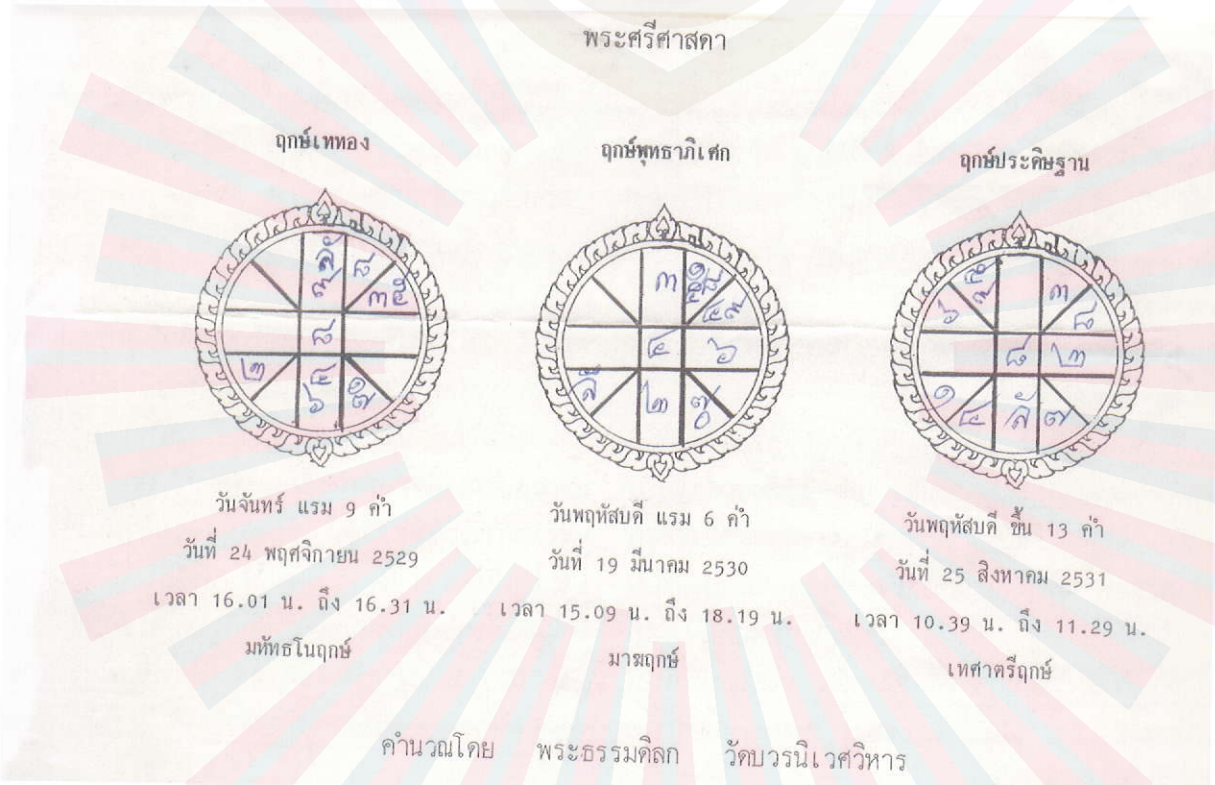

ฤกษ์เททอง พุทธาภิเศก และประดิษฐานพระศรีศาสดา

ในการก่อตั้งมหาวิทยาลัยรังสิตนั้น อาจกล่าวได้ว่า ท่านประสิทธิ์ ได้ทำหน้าที่ผู้นำหรือหัวหน้าครอบครัวในการ **"ก่อร่างสร้างบ้าน"** ตามขนบธรรมเนียมประเพณีไทย เวลาจะสร้างบ้าน ต้องมีการหาฤกษ์งามยามดี พอสร้างบ้านเสร็จ ก่อนเข้ามาอยู่บ้านใหม่ เรามักเริ่มต้นการย้ายเข้าบ้านใหม่ด้วยการอัญเชิญพระพุทธรูปมาประดิษฐานเพื่อเป็นสิริมงคล ท่านประสิทธิ์ก็เช่นกัน พาพวกเราเข้าบ้านแห่งใหม่ชื่อ **"วิทยาลัยรังสิต"** ด้วยการร่วมกันหล่อพระศรีศาสดา เพื่อเป็นพระพุทธรูปประจำวิทยาลัย จากนั้นได้สร้างมณฑปเพื่อเป็นที่ประดิษฐาน และได้มีพิธีสมโภชเพื่อเป็นสิริมงคลแก่พวกเรา จนถึงปัจจุบัน

หอจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยรังสิต

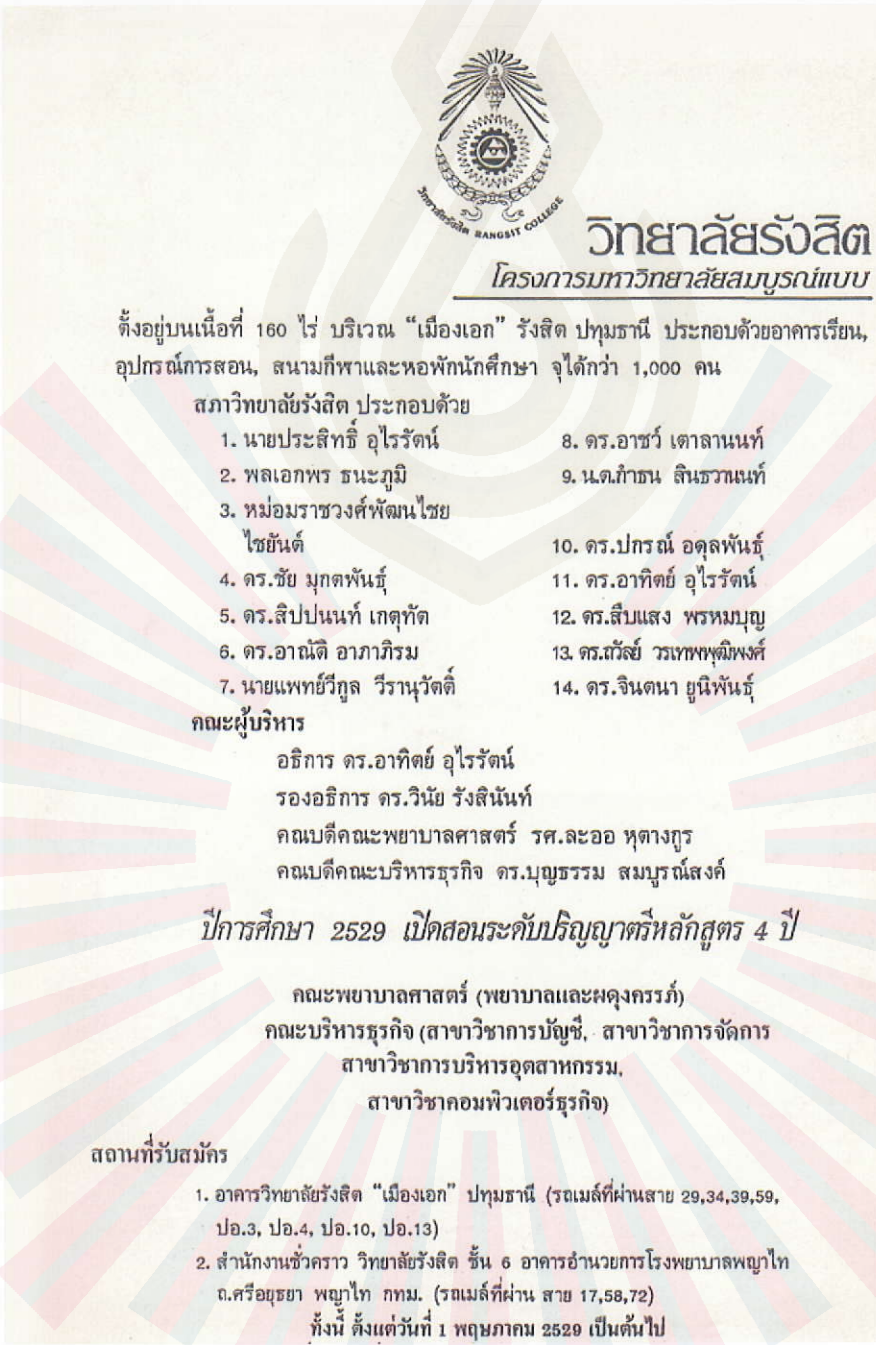

วิทยาลัยรังสิต

โครงการมหาวิทยาลัยสมบูรณ์แบบ

ตั้งอยู่บนเนื้อที่ 160 ไร่ บริเวณ "เมืองเอก" รังสิต ปทุมธานี ประกอบด้วยอาคารเรียน, อุปกรณ์การสอน, สนามกีฬาและหอพักนักศึกษา จุได้กว่า 1,000 คน

สภาวิทยาลัยรังสิต ประกอบด้วย

1. นายประสิทธิ์ อุไรรัตน์
2. พลเอกพร ธนะภูมิ
3. หม่อมราชวงศ์พัฒนไชย ไชยันต์
4. ดร.ชัย มุกตพันธุ์
5. ดร.สิปปนนท์ เกตุทัต
6. ดร.อาณัติ อาภาภิรม
7. นายแพทย์วีกูล วีรานุวัตติ์
8. ดร.อาชว์ เตาลานนท์
9. น.ต.กำธน สินธวานนท์
10. ดร.ปกรณ์ อดุลพันธุ์
11. ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์
12. ดร.สืบแสง พรหมบุญ
13. ดร.สุวัย์ วรเทพพุฒิพงศ์
14. ดร.จินตนา ยูนิพันธุ์

คณะผู้บริหาร

อธิการ ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์
รองอธิการ ดร.วินัย รังสินันท์
คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ รศ.ละออ หุตางกูร
คณบดีคณะบริหารธุรกิจ ดร.บุญธรรม สมบูรณ์สงค์

ปีการศึกษา 2529 เปิดสอนระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปี

คณะพยาบาลศาสตร์ (พยาบาลและผดุงครรภ์)
คณะบริหารธุรกิจ (สาขาวิชาการบัญชี, สาขาวิชาการจัดการ
สาขาวิชาการบริหารอุตสาหกรรม,
สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ)

สถานที่รับสมัคร

1. อาคารวิทยาลัยรังสิต "เมืองเอก" ปทุมธานี (รถเมล์ที่ผ่านสาย 29,34,39,59, ปอ.3, ปอ.4, ปอ.10, ปอ.13)
2. สำนักงานชั่วคราว วิทยาลัยรังสิต ชั้น 6 อาคารอำนวยการโรงพยาบาลพญาไท ถ.ศรีอยุธยา พญาไท กทม. (รถเมล์ที่ผ่าน สาย 17,58,72)

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2529 เป็นต้นไป

เอกสารประชาสัมพันธ์วิทยาลัยรังสิตในยุคแรก

ในสมัยแรก **"บ้าน"** บนพื้นที่ ๑๖๐ ไร่ของพวกเรานั้นเป็นท้องทุ่งนาโล่งและร้อนระอุ ท่านประสิทธิ์ได้จัดให้มีวันร่วมกันปลูกต้นไม้ทั่วบริเวณวิทยาลัย โดยเน้นไม้ยืนต้นเป็นหลัก เท่าที่ข้าพเจ้าจำได้ ก็ได้แก่ ต้นประดู่ ต้นชัยพฤกษ์ ต้นชมพูพันธ์ทิพย์ ต้นหางนกยูง เราจึงเห็นมหาวิทยาลัยรังสิตร่มรื่นจนทุกวันนี้ ต้นไม้ใหญ่บริเวณรอบอาคารต่างๆ มีอายุพอๆ กับอายุของมหาวิทยาลัยเลยทีเดียว

ในสมัยที่ ดร.อุทัย ทุติยะโพธิ เป็นผู้อำนวยการสำนักหอสมุดนั้น ได้พยายามเก็บเอกสารสำคัญต่างๆ เท่าที่จะเก็บได้ อาทิ เอกสารโครงการจัดตั้งวิทยาลัยปิ่นเกล้า ซึ่งต่อมาเปลี่ยนจากการสร้างที่พุทธมณฑลมาสร้าง

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ที่ปทุมธานี และใช้ชื่อว่า วิทยาลัยรังสิต เอกสารการขอเปิดหลักสูตรแรก คู่มือการศึกษาฉบับแรก เอกสารประชาสัมพันธ์ รูปภาพต่างๆ ฯลฯ

ต่อมา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๘ มหาวิทยาลัยได้อนุมัติให้มีการจัดตั้งหอจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยรังสิตขึ้น โดยเป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักหอสมุด มีคุณพัชรา หาญเจริญกิจ เป็นหัวหน้าหอจดหมายเหตุ คุณพัชราได้สำรวจและเสาะแสวงหาเอกสารสำคัญของมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับการก่อตั้งและเอกสารของผู้บริหารที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งของท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ผู้เป็นทั้งผู้ก่อตั้งและนายกสภาฯ คนแรกด้วย ข้าพเจ้าในฐานะเป็นทั้งผู้บริหาร

สำนักหอสมุดในปัจจุบันและผู้ใช้เอกสารจดหมายเหตุจึงได้มีโอกาสรู้จักท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์ มากขึ้น จากเอกสารการทำงานของท่านที่มีไปถึงผู้บริหารและบุคคลหลายๆ ท่านที่ได้ทำงานร่วมกัน ด้วยเหตุนี้จึงเป็นที่มาของการเขียนบทความนี้ขึ้น โดยเน้นหลักฐานอ้างอิงจากเอกสารจดหมายเหตุเป็นหลัก

ตลอดระยะเวลาที่ท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์ เป็นนายกสภามหาวิทยาลัยวิทยาลัย ระหว่างปีการศึกษา ๒๕๒๙-๒๕๓๗ นั้น สิ่งแรกที่ปรากฏสะท้อนจากเอกสาร คือ ความเอาใจใส่ดูแลในเรื่องการใช้จ่ายเงิน มีบันทึกหลายฉบับที่ท่านประสิทธิ์ แสดงความห่วงใยและกังวล ในเรื่องการใช้จ่ายเงินของคณะและหน่วยงานในมหาวิทยาลัย ในช่วงนั้น

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

RANGSIT COLLEGE

วิทยาลัยรังสิต

3 มีนาคม 2532

เรียน ท่านอาจารย์ที่นับถือ

ผมเป็นห่วง เรื่องค่าใช้จ่ายในการซื้อหนังสือตามความประสงค์ของคณะต่างๆ เริ่มต้นด้วยการที่คณะต่างๆ ส่งรายชื่อมา ข้อนี้ผมไม่แน่ใจ ว่าได้มีการกลั่นกรองกันรอบคอบหรือไม่ หรือต่างคนเขียนได้เขียนเอา แล้วส่งมาให้อาจารย์ซื้อ ขอท่านอาจารย์ได้โปรดกรุณาพิจารณาด้วย ถ้าเห็นไม่สมควรหรือยังไม่จำเป็น ก็ขอได้โปรดคัดออกไว้ก่อน เอาแต่ที่จำเป็นจริงๆ เพราะขณะนี้มีสิ่งที่ต้องบังคับให้จ่ายเงินอยู่เป็นจำนวนมาก เช่นอาคารเรียนเป็นต้น จึงใคร่ที่จะใช้จ่ายเงินไปในที่ที่ต้องการสูงก่อน ส่วนที่จำเป็นรองลงมาก็ค่อยทยอยๆ ซื้อหาต่อไป เดือนนี้ทราบว่ามีเพียง 3-4 ราย ขอขอบคุณด้วยที่อาจารย์ช่วยพิจารณาให้ในทางประหยัด

ขอแสดงความนับถือ

(นายประสิทธิ์ อุไรรัตน์)

เป็นยุคแรกเริ่ม มหาวิทยาลัยมีการลงทุนในอาคารและสิ่งปลูกสร้าง รวมทั้งอุปกรณ์การเรียนการสอนเป็นจำนวนมาก มีบันทึกฉบับหนึ่ง ท่านเขียนถึง ดร.อุทัย ทุติยะโพธิ ผู้อำนวยการสำนักหอสมุด (ในขณะนั้น) ลงวันที่ ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๒ แนะนำให้มีการกลั่นกรองการเสนอซื้อหนังสือเข้าและจัดลำดับความสำคัญในการใช้เงินซื้อหนังสือเข้าห้องสมุด (ปีการศึกษา ๒๕๓๑-๒๕๓๒ มหาวิทยาลัยรังสิต มีคณะทั้งสิ้น ๑๑ คณะ)

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ตามหนังสือของอาจารย์ลงวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2536 ขอให้ความเห็นและข้อแนะนำ ดังนี้

1. การที่เราจะรับเด็กวันใด เรารู้อยู่ในใจของเรา แต่คนภายนอกเขาไม่รู้

2. ทราบว่าเราจะรับ 15 เมษายน ถึง 15 พฤษภาคม 2536 ในกรณีเช่นนี้ อยากให้ประกาศไว้ที่พญาไท 1 พญาไท 2 ฐานเศรษฐกิจ และที่มหาวิทยาลัยรังสิต หรือที่อื่น ๆ ว่าเราจะรับสมัครวันใด ถึง วันใด คนอื่นจะได้ทราบความในใจของเราบ้าง

เห็นที่มหาวิทยาลัยบางแห่ง เข้าใจว่าเป็นมหาวิทยาลัยพายัพ ยังมาประกาศไว้ที่สะพานหัวช้าง ว่าเขาจะรับเด็กวันใด เมื่อใกล้วันจริงค่อยประกาศใหม่ กำหนดวันเวลาให้ชัดเจน เพื่อการวางแผนของเด็กด้วย

ประกาศทว่า มีลักษณะเป็นป้าย จะใช้ผ้า หรือไม้อัด ก็ได้ แต่ถ้าจะประกาศหนังสือพิมพ์ ต้องดูจังหวะ และค่าใช้จ่าย

จึงขอเรียนมาเพื่อทราบ

ท่านมีความห่วงใยในเรื่องความพอเพียงในการจัดสรรอุปกรณ์การเรียนการสอนของนักศึกษา หากนักศึกษาร้องเรียนว่า อุปกรณ์ไม่พร้อมจะดำเนินการให้ผู้รับผิดชอบหรือผู้เกี่ยวข้องอธิบายความเป็นมาเป็นไปให้รับทราบทันที พร้อมกันนั้น ท่านก็จะพินิจพิเคราะห์หาสาเหตุ และแนะนำวิธีการทำงานที่จะไม่เกิดปัญหาดังกล่าวขึ้นอีกในอนาคต นอกจากนี้ ท่านยังเอาใจใส่ในการดำเนินการเตรียมการรับสมัครนักศึกษา ท่านแนะนำให้ดำเนินการประชาสัมพันธ์การเปิดรับสมัครโดยให้มีข้อมูลการรับสมัครที่ชัดเจน มีการประชาสัมพันธ์ให้นักศึกษาและผู้ปกครองได้รู้เรื่องกำหนดการเปิดรับสมัครและสถานที่รับสมัคร ตลอดจนแนะนำว่าควรจะใช้สื่อประเภทใดจึงจะเหมาะสม

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

F

บริษัท ประสิทธิรัตน์ จำกัด THE PRASITIRAT CO., LTD.

สำนักอธิการบดี
เลขรับ 1934/37
วันที่ 13 ก.ค. 37
เวลา 16.10 น.

13 กรกฎาคม 2537

เรียน ท่านอาจารย์สืบแสง

ตามที่อาจารย์ฉวี ได้เคยปรารภว่าอยากได้ห้องเรียนชนิดที่ยกระดับทางด้านหลัง ให้สูงกว่าด้านหน้า เพื่อจะได้เห็นหน้านักศึกษา นั้น

ทราบว่า ได้มีการมอบให้ทางคณะสถาปัตย์เขียนแบบอยู่ แต่เนื่องจากอาจารย์ของคณะสถาปัตย์มีภาระที่จะต้องสอนนักศึกษาเป็นจำนวนมาก จึงทำให้ล่าช้าอยู่

บัดนี้ ได้ทราบว่า การศึกษาของคณะต่าง ๆ ได้เติบโตขึ้น จึงทำให้ห้องเรียนของแต่ละคณะ ไม่เพียงพอ

จึงเรียนรบกวน ขอได้โปรดประชุมคณบดีทุกคณะ ให้ประเมินว่า ต้องการอาคารเรียนชนิดใด ขนาดจุนักศึกษาห้องละเท่าใด แต่ละคณะต้องการห้องชนิดใด ขนาดใด กี่ห้อง เพื่อที่จะประมวลก่อสร้างขึ้นในพื้นที่หลังอาคารวิษณุรัตน์ ซึ่งเข้าใจว่ามีส่วนกว้างประมาณ 21 เมตร และยาวประมาณ 50 เมตร เมื่อได้ยอดจำนวนเท่าใดแล้ว ขอให้บวกเพิ่มเป็นส่วนเกินไว้เผื่อสำหรับอนาคต อีกประมาณ 20 – 30%

สำหรับผู้เขียนแบบ ไม่ทราบว่าจะอาศัยท่างคณะสถาปัตย์ได้หรือไม่ และควรจะคิดค่าเขียนแบบให้แก่อาจารย์ด้วย

ขอได้โปรดช่วยดำเนินการด่วนด้วย

ขอขอบคุณ

ประสิทธิ์ ประสิทธิรัตน์

เรียน ท่านรองอธิการบดี
ท่านคณบดีทุกคณะ
ขอความกรุณาพิจารณาดำเนินการ
ตามที่ท่านประสิทธิ์ ประสิทธิรัตน์ เสนอ
ด่วนที่สุด ในวันอังคารที่ 20 ก.ค.
เวลา 10.00 น.
20 ก.ค.
14 ก.ค. 37

ท่านประสิทธิ์นับเป็นผู้บริหารที่ใช้ข้อมูลในการบริหารและตัดสินใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องความต้องการในการใช้ห้องเรียน ซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้นตามการเพิ่มขึ้นของคณะและรายวิชา ท่านมีความเห็นว่า ควรมีการสร้างอาคารเพิ่มขึ้น ท่านได้สั่งการให้อธิการบดีขอให้คณบดีทุกคณะประเมินความต้องการด้านห้องเรียนในปัจจุบันและอนาคต ไม่ว่าจะเป็นความจุของห้องเรียนแต่ละห้อง ลักษณะของห้อง ขนาด และจำนวน เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการออกแบบอาคารเรียนเพิ่มขึ้น

หอจดหมายเหตุ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

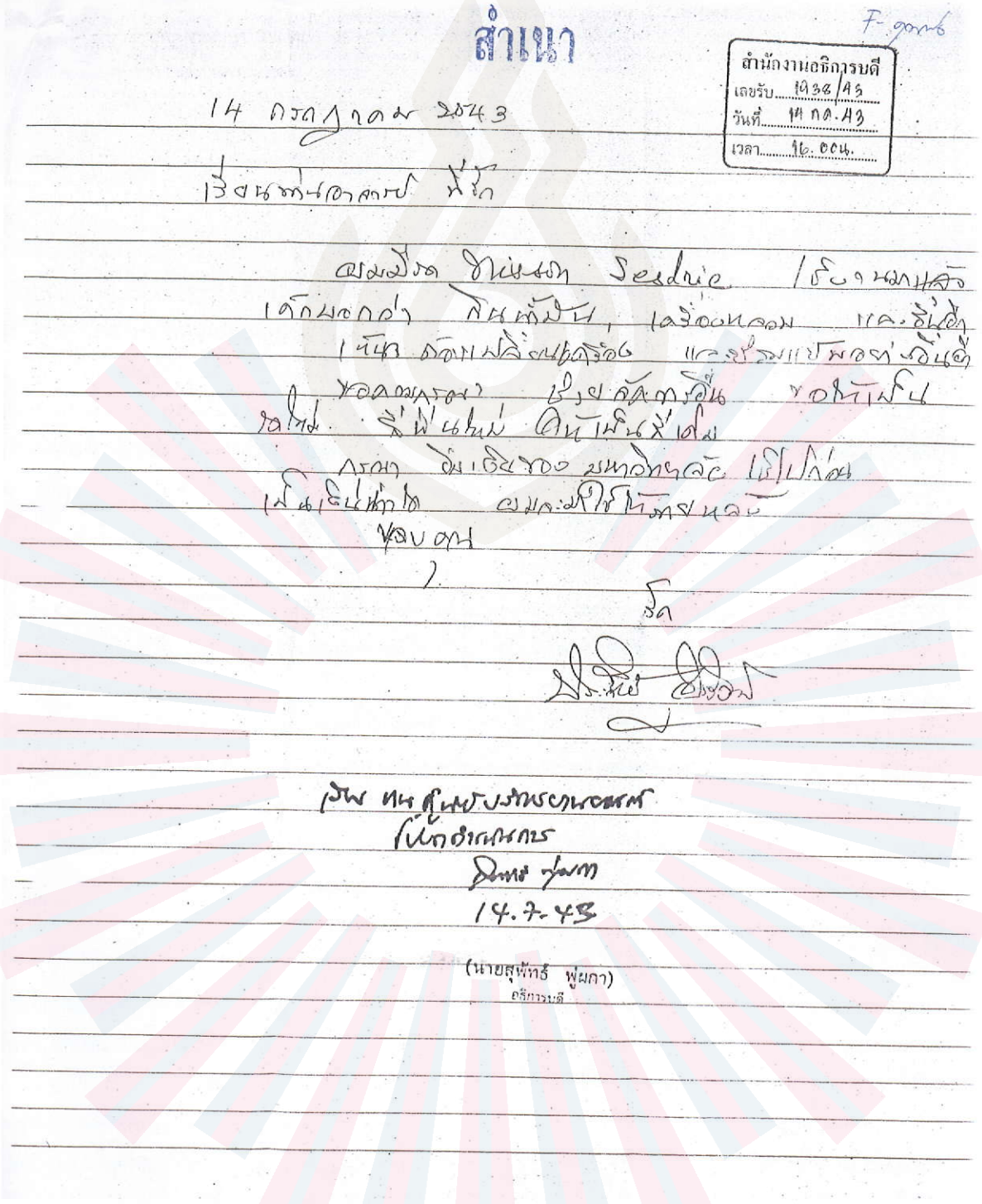

สำเนา

ตำนักงานอธิการบดี
เลขรับ 1936/43
วันที่ 14 กค. 43
เวลา 16.00 น.

14 กรกฎาคม 2543

เรียน ท่านอธิการบดี ที่รัก

ขอมอบ ให้แก่ Sedue เรียนหมายถึง
เด็กนอกอ่าว สินพันธ์, เลขที่นอกคอม กค. ธันวา
เน็ท ตอนปลิ้นปลิ้วอ่อน และร่วมเรียนอย่างอื่นอื่น
ของมหาลัย ปุ่งปลัดทรัพย์ ของให้เป็น
ของใช้ ที่ฟันแน่น อินเทิร์นเซ็ต
กรณา อันเชิญของ มหาวิทยาลัย เปิดเผย
เป็นธรรมให้ ของคุณพิชิตนิพนธ์
ขอบคุณ
ด้วย

รัก

ประพันธ์ ปรีชา

ประพันธ์ ปรีชา
โปรดดำเนินการ
Dismiss ด่วนมาก
14.7.43

(นายสุพัทธ์ พูผกา)
อธิการบดี

นอกจากสิ่งที่ปรากฏให้เห็นจากการทำงานแล้ว ข้าพเจ้าได้รู้จักท่านเพิ่มขึ้นในเรื่องของอุปนิสัยการใช้สิ่งของอย่างคุ้มค่า เอกสารชิ้นหนึ่งที่ข้าพเจ้าได้พบจากสำนักงานอธิการบดี เป็นต้นฉบับลายมือของท่านเขียนถึง ดร.สุพัทธ์ พูผกา อธิการบดี (ในขณะนั้น) ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ มีใจความว่า ท่านมีรถยนต์นิสสัน เซดริค อยู่คันหนึ่งใช้งานมานานแล้ว มีปัญหาเครื่องยนต์ ท่านต้องการให้อธิการบดีช่วยดำเนินการซ่อมแซมให้สามารถใช้งานได้ ค่าใช้จ่ายเท่าไหร่ท่านจะจ่ายให้เมื่อซ่อมเสร็จ (ดร.สุพัทธ์ ท่านมีความรู้ในเรื่องรถยนต์เป็นอย่างดี ท่านจึงขอให้ช่วยดูแลซ่อมแซมให้)

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

พวกเราที่รู้จักท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์ คงทราบดีว่า ท่านชอบเขียนจดหมายเป็นอย่างยิ่ง ในจดหมายของท่านนอกจากจะถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ ที่ประสบพบเห็น ท่านยังแสดงความคิดเห็นสอดแทรก บางครั้งก็ถือโอกาสสอนสั่งไปในตัว นับเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหารในยุคนี้ ซึ่งเป็นยุคแห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ แม้ท่านจะเป็นผู้บริหารมายาวนาน แต่วิธีการบริหารของท่านนั้นเป็นวิธีการที่ทันสมัยยิ่ง

ในเรื่องของอุปนิสัยการเขียนจดหมายของท่านประสิทธ์นั้น ท่านดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์ ได้เคยกล่าวถึงเรื่องนี้ว่า ในสมัยที่ท่านเดินทางไปศึกษาต่อที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ท่านประสิทธิ์ คุณพ่อของท่านเขียนจดหมายถึงท่านเกือบทุกวัน และจดหมายที่ท่านเขียนตอบถึงคุณพ่อนั้น เมื่อท่านเดินทางกลับมาจากอเมริกา พบว่าถูกเก็บไว้อย่างดีทุกฉบับ

สิ่งที่ข้าพเจ้านำมาเขียนนี้ เป็นเพียงร่องรอยที่สะท้อนจากจดหมายและบันทึกบางส่วน (ซึ่งเป็นส่วนน้อย) ที่เก็บอยู่ในหอจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยและสำนักงานอธิการบดี ข้าพเจ้าเข้าใจว่า ยังมีจดหมายและบันทึกที่ท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ได้เขียนถึงผู้บริหารและบุคคลท่านอื่นอีกมากมาย ทั้งในเรื่องการบริหารมหาวิทยาลัยรังสิตและเรื่องอื่นๆ หากด้วยข้อมูลเอกสารที่ประจักษ์แก่สายตาของข้าพเจ้าเพียงจำนวนน้อยนี้ ก็สะท้อนได้เป็นอย่างดีถึงความรัก ความเอาใจใส่ ความห่วงใยที่มีต่อมหาวิทยาลัยรังสิต เสมือน **"พ่อดูแลลูก" "ผู้นำดูแลครอบครัว"** ท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์ เป็นผู้ริเริ่ม เป็นผู้ก่อตั้ง เป็นผู้นำ และผู้บริหารที่ดำเนินบทบาทการสร้าง พัฒนา และบำรุงรักษามหาวิทยาลัยรังสิตแห่งนี้ อย่างไม่ขาดตกบกพร่องเลยแม้แต่น้อย

แหล่งอ้างอิง

ดร.อุทัย ทุติยะโพธิ. เอกสารส่วนบุคคล

คุณพินิจ วุฒิพันธ์. เอกสารส่วนบุคคล

คุณอานันท์ หาญพาณิชย์พันธ์. เอกสารส่วนบุคคล

บริษัท ประสิทธิรัตน์ จำกัด. เอกสารส่วนบุคคล ประสิทธิ์ อุไรรัตน์.

สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยรังสิต. เอกสารสภามหาวิทยาลัยรังสิต.

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต

สำนักงานประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยรังสิต

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

นายกสภามหาวิทยาลัย ถกปัญหากับ รมว.ทบวงฯ

เมื่อเร็วๆ นี้ นายถวิล ไพรสณฑ์ รมว.ทบวงมหาวิทยาลัย ได้จัดประชุมหารือปรึกษาแนวทางแก้ปัญหามหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน

โดยนายถวิล กล่าวถึงแนวนโยบายของทบวงมหาวิทยาลัยว่า ทบวงฯ มีนโยบายร่างกฎหมายให้มหาวิทยาลัยของรัฐออกนอกระบบราชการ จะมีสถาบันแห่งใดบ้างที่สนใจออกนอกระบบราชการ จากนั้นจะเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและเสนอกฎหมายเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎร

รมว.ทบวงฯ ได้กล่าวอีกว่า ได้ขอให้มหาวิทยาลัยในต่างจังหวัดเพิ่มจำนวนการรับโควต้ามากกว่าเดิม นอกจากนี้ จะดำเนินการขยายวิทยาเขตอย่างจริงจัง

ในการประชุมครั้งนี้ก็ได้มีเข้าร่วมประชุมหลายท่าน อาทิ ศ.ดร.เกษม สุวรรณกุล ศ.ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน นายสง่า สรรพศรี นายมีชัย วีรไวทยะ ศ.ดร.ประภาศน์ อวยชัย นายทินกร วงศ์กระวี ศ.ดร.บุญรอด บิณฑสันต์ น.พ.บุญสม มาร์ติน นพ.ยงยุทธ สัจจวณิชย์ นายพิศาล ภัทรธรรมมาศ และนายประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ประชุม ณ ทบวงมหาวิทยาลัย

ขอตัดตอนมาที่ คุณประสิทธิ์ อุไรรัตน์ นายกสภามหาวิทยาลัยรังสิต ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า

"ในการซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอนของสถาบันการศึกษาเอกชนมีปัญหามาก แต่ต้องติดขัดระเบียบราชการเขียนไว้แบบขวางโลก ทบวงฯ เอง ก็ไม่สามารถแก้ไขอะไรได้ จากการที่รัฐบาลมีนโยบายอย่างเด่นชัด และเขียนในแผนว่าให้เอกชน โดยสถาบันการศึกษาเอกชนช่วยการศึกษา โดยเฉพาะการผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาชีพที่ขาดแคลน เมื่อมหาวิทยาลัยรังสิต ผลิตบัณฑิตแพทย์ กลับมองว่าเป็นการทำลาย และเป็นโจรประทุษร้ายวงการแพทย์ ทำให้รู้สึกแปลกใจมากทั้งที่ทบวงฯ อนุมัติแล้ว และมีการรับรองมาตรฐาน นอกจากนี้ ได้ทำหนังสือร้องเรียนเรื่องดังกล่าว นายกรัฐมนตรีมาหลายคน ตลอดจนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข และ รมว.ทบวงฯ ก็ไม่สนใจ ปล่อยให้เรื่องเงียบหายไป กลายเป็นไม่มีใครกล้าตัดสินใจ การกระทำเช่นนี้เปรียบเสมือนว่าคนของรัฐบาลเกเร อีกทั้งบัณฑิตของมหาวิทยาลัยเอกชนถูกดูถูกว่าไม่มีคุณภาพ ทั้งที่อาจารย์ผู้สอนก็มาจากมหาวิทยาลัยของรัฐ"

คัดจากข่าวหนังสือพิมพ์
วัฏจักรการศึกษา
ฉบับวันที่ ๑๘-๒๔ เมษายน ๒๕๔๘

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

เรื่องราวในรั้วมหาวิทยาลัยรังสิต

นามรังสิต

"รังสิต" เป็นชื่อเรียกพื้นที่จังหวัดปทุมธานีด้านฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา แต่เดิมเป็นป่าและทุ่งกว้างมีต้นอ้อปกคลุม เป็นที่อาศัยของโขลงช้างและเสือ ชาวบ้านเรียกกันว่า **"ทุ่งหลวง"** ซึ่งแปลว่า **"ทุ่งใหญ่"**

ในปี พ.ศ. ๒๔๓๓ รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ประเทศไทยต้องการขยายพื้นที่ปลูกข้าว จึงโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ บริษัทขุดคลองและคูนาสยาม ขุดคลองชลประทาน เพื่อจัดสรรพื้นที่เพราะปลูก และพระราชทานนามคลองนี้ว่า **"คลองรังสิตประยูรศักดิ์"** ตามพระนามพระราชโอรส พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารังสิต - ประยูรศักดิ์ แต่ชาวบ้านนิยมเรียกชื่อคลองนี้เพียงสั้นๆว่า **"คลองรังสิต"** โดยที่เป็นคลองสายใหญ่ที่สุดที่ตัดผ่านบริเวณนี้ ชาวบ้านจึงเปลี่ยนมาเรียกพื้นที่นี้ว่า **"ทุ่งรังสิต"** ตามชื่อคลอง

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๔๔ เมื่อราษฎรอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานทำมาหากินเพิ่มมากขึ้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกฐานะเป็นเมือง และพระราชทานนามว่า **"ธัญญบุรี"** หรือ **"เมืองข้าว"** คู่กับ **"มีนบุรี"** ซึ่งแปลว่า **"เมืองปลา"** และอีก ๖ ปีต่อมา ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดประกวดพันธุ์ข้าวขึ้นเป็นครั้งแรก และจัดตั้งสถานีทดลองพันธุ์ข้าวที่ธัญญบุรี เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๓ ซึ่งในปัจจุบันได้เปลี่ยนชื่อเป็น **"ศูนย์วิจัยข้าวปทุมธานี"**

ด้วยความอุดมสมบูรณ์ของผืนดินและแหล่งน้ำ ข้าวจากทุ่งรังสิตเป็นข้าวพันธุ์ดี มีชื่อเสียง เคยประกวดได้รับรางวัลที่ ๑ ในการประกวดพันธุ์ข้าวงานเกษตรและพาณิชย์ที่จัดขึ้นที่กรุงเทพฯ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๔ และ พ.ศ. ๒๔๕๕ และต่อมาให้ปี พ.ศ. ๒๔๗๖ จากการประกวดพันธุ์ข้าวระดับนานาชาติที่เมืองเรยินา ประเทศ

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

แคนาดา พันธุ์ข้าวจากรังสิตได้รับรางวัลชนะเลิศครั้งที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ รวมทั้งรางวัลอื่นๆอีก ๑๐ รางวัล จากรางวัลทั้งหมด ๒๐ รางวัล

ระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๕๘ และ พ.ศ. ๒๔๕๙ เมืองธัญญบุรี ได้เลื่อนฐานะเป็นจังหวัดธัญญบุรี และอำเภอเมือง เปลี่ยนชื่อเป็น อำเภอรังสิต จากการปฏิรูปการปกครองในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ จังหวัดธัญญบุรีถูกยุบเป็นอำเภอ และโอนไปขึ้นกับจังหวัดปทุมธานี ในขณะที่อำเภอรังสิตยุบลงเป็นตำบลรังสิต แต่ชาวบ้านเองยังคงเรียกพื้นที่ในย่านนี้ว่า **"ทุ่งรังสิต"** สืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน

เมื่อคณะผู้ก่อตั้งวิทยาลัยรังสิต ได้เลือกพื้นที่ตำบลคูคต อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ซึ่งอยู่บริเวณทุ่งรังสิต เป็นสถานที่ก่อตั้ง จึงได้นำมงคลนาม **"รังสิต"** อันเนื่องมาจากพระนาม พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารังสิตประยูรศักดิ์ พระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มาตั้งเป็นชื่อของ **"วิทยาลัยรังสิต"** เมื่อแรกก่อตั้ง

ลงหลักปักฐาน

อดีตของทุ่งรังสิต คือ ผืนนาลุ่ม ฟ้าอุ้มฝน และผู้คนที่ทำนาเป็นอาชีพ เป็นตำนานที่กล่าวขานถึงผู้บุกเบิก พลิกฟื้นผืนดินให้เป็นแหล่งพืชพันธุ์ธัญญาหาร

นับจากวันก่อนเก่าที่รังสิตเป็นเพียงตำบล ต่อมาเพียง ๒ ทศวรรษ ร่องรอยแห่งอดีตที่เหลืออยู่ คือ นาร้าง ซึ่งมิใช่ **"ทุ่งนา"** แหล่งผลิตทางเกษตรกรรมอีกต่อไป หากคือ **"ที่ดิน"** ในความหมายของการค้าและการพาณิชย์

ท้องทุ่งรังสิตแห่งนี้ ครั้งหนึ่งเคยผ่านการสรรค์สร้างตามแนวพระราชดำริของพระปิยมหาราช ให้เป็นอู่ข้าวอู่น้ำที่สำคัญที่เลี้ยงผู้คนได้นับแสนนับล้าน ที่นี่เคยเป็นบ่อเกิดแห่งความหวัง ความฝัน และจินตนาการ

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ลงหลักปักฐาน

คณะผู้ริเริ่มโครงการวิทยาลัยรังสิตได้เดินทางเข้ามาที่นี่ตามถนนดินที่แยกจากถนนพหลโยธิน ระยะทางกว่า ๓ กิโลเมตร

อาณาบริเวณอันกว้างใหญ่กำลังอยู่ในระหว่างการแปรสภาพ จากนาร้างเป็นชุมชนที่พักอาศัย

รอยตีนตะขาบของรถตักดิน กองเสาเข็มที่รอการตอกฝังเป็นฐานรากของอาคารกองอยู่เป็นพะเนิน ปั้นจั่นที่กำลังทำงาน คือ บรรยากาศอันเร่งรีบและกลิ่นอายของการเปลี่ยนแปลงที่คืบหน้าอยู่กลางท้องทุ่งธัญญาในวันวาน

"เราจะลงหลักปักฐาน พลิกฟื้นผืนนาให้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์แห่งภูมิปัญญา เป็นที่สรรค์สร้างเยาวชนคนรุ่นใหม่ให้เป็นบัณฑิตที่เพียบพร้อมด้วยวิทยาการ และเพียบพร้อมด้วยจริยธรรม"

นี่คือปณิธาน เป็นคำประกาศเจตนารมณ์ของคุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ผู้ริเริ่มโครงการและนายกสภามหาวิทยาลัยรังสิต ในขณะนั้น

เมื่อมองย้อนหลังไปยังอดีตอันเรืองรองของท้องทุ่งรังสิต ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยรังสิตในปัจจุบัน ซึ่งเป็นหนึ่งในกลุ่มผู้ริเริ่มก่อตั้ง ตระหนักดีถึงความขาดแคลนทรัพยากรบุคคลที่มีความสามารถหลายสาขา โดยมหาวิทยาลัยของรัฐยังตอบสนองความต้องการได้ไม่เพียงพอ มีความมั่นใจในโครงการ โดยตระหนักดีว่า

"ท้องทุ่งรังสิตแห่งนี้ ครั้งหนึ่งเคยผ่านการสรรค์สร้างตามแนวพระราชดำริของพระปิยมหาราช ให้เป็นอู่ข้าวอู่น้ำที่สำคัญ ที่เลี้ยงผู้คนได้นับแสนนับล้าน ที่นี่เคยเป็นบ่อเกิดแห่งความหวัง ความฝัน และจินตนาการ

วิทยาลัยรังสิตถือกำเนิดและเติบโตที่นี่ โดยพลิกฟื้นผืนแผ่นดินจากสภาพที่เป็นทุ่งร้างวังเวง แทบจะไม่หลงเหลือร่องรอยแห่งอดีตอันรุ่งเรืองใดๆ

บัดนี้ เรากำลังบุกเบิกแสวงหาหนทางใหม่ ให้ที่นี่เป็นความหวังทางการศึกษาของเยาวชน เป็นเนื้อนาที่บ่มเพาะภูมิปัญญา สรรค์สร้างกำลังคนในสาขาที่ยังขาดแคลน เพื่อพัฒนาประเทศชาติ โดยเชื่อมั่นว่าด้วยปณิธาน และการทุ่มเทกายใจของพวกเราทุกคน สิ่งที่เรามุ่งหวังไว้จะต้องเป็นจริง"

ปี พ.ศ. ๒๕๒๗ บนผืนดินที่มีเนื้อที่ประมาณ ๑๖๑ ไร่ รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าเชื่อมติดกับสามเหลี่ยมหน้าจั่ว อันเป็นอาณาบริเวณที่ลุ่ม เริ่มมีการวางผังพัฒนาสภาพภูมิทัศน์ในพื้นที่ต่ำ มีการขุดเป็นบึงน้ำและคูคลอง ตามด้วยการหว่านพืชพันธุ์ แมกไม้ บัวบานหลากสี ซึ่งต่อมากาลเวลาช่วยทำนุบำรุงให้เกิดเป็นความงามที่เขียวชอุ่มพุ่มไสว ร่มรื่น และสงบเย็นประดับอยู่ทั่วอาณาบริเวณทุกระยะสัมผัสของสายตา พืชพันธุ์แห่งภูมิปัญญาพร้อมที่จะลงรากฝังลึกในผืนดินอันอุดมสมบูรณ์ที่พลิกฟื้นขึ้นมาแล้ว

ณ จุดหนึ่ง บนอาคารอำนวยการชั้น ๖ โรงพยาบาลพญาไท ๑ อันเป็นสำนักงานชั่วคราว กลุ่มนักศึกษา นักวิชาการ และบุคคลในวงการต่างๆ มาร่วมกันทุ่มเทแรงกาย แรงใจ และภูมิปัญญา จัดทำหลักสูตรการศึกษาและรายละเอียดทุกด้านที่จะเอื้ออำนวยให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีคุณภาพ และได้มาตรฐาน ทั้งวันทั้งคืน พวกเขาผนึกกำลังทำงานอย่างขะมักเขม้น

และ ณ อีกจุดหนึ่ง เสียงเครื่องจักรกลเริ่มทำงานอย่างต่อเนื่อง ปฏิบัติการภาคสนามทุ่งรังสิตเริ่มขึ้น และดำเนินไปอย่างไม่หยุดยั้ง เพื่อสานฝันให้เป็นจริง

วันเสาร์ที่ ๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๗ นายกสภามหาวิทยาลัย อธิการบดี พร้อมด้วยคณะผู้ก่อตั้ง ร่วมประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์อาคารหลังแรกของโครงการ

หอจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยรังสิต

เริ่มก่อสร้าง ม.รังสิต

ชื่อ **"อาคารประสิทธิรัตน์"** ซึ่งเริ่มแรกเป็นอาคารเอนกประสงค์ เป็นทั้งห้องเรียน ห้องสมุด ห้องทำงาน และสำนักงานของคณะบริหารธุรกิจ คณะพยาบาลศาสตร์ โครงการจัดตั้งคณะศิลปศาสตร์ รวมทั้งเป็นสำนักงานของหน่วยบริการทุกสายงาน

ในช่วงเวลาต่อเนื่องกันกับการก่อสร้างอาคารหลังแรกก็เริ่มก่อสร้างอาคารประสิทธิ์พัฒนา ซึ่งเป็นอาคารหอพัก สูง ๑๒ ชั้น ๒ หลัง และโรงอาหารรูปดอกเห็ด เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาจากที่ต่างๆ ได้มีโอกาสใช้ชีวิตการศึกษาร่วมกัน และดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตามความถนัดและความสนใจ

การก่อสร้างดำเนินต่อไปโดยไม่หยุดยั้ง ควบคู่ไปกับการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและอาณาบริเวณประดับประดาด้วยไม้ยืนต้น ไม้ดอกไม้ประดับ การปรับแต่งสนามหญ้า ตลอดจนสร้างสนามกีฬากลางแจ้ง เช่น สนามฟุตบอล สนามเทนนิส และสนามบาสเกตบอล ทุกสิ่งทุกอย่างดำเนินไปภายใต้เป้าหมายหลักของการสรรค์สร้าง **"โครงการมหาวิทยาลัยสมบูรณ์แบบ"**

แต่เป้าหมายเบื้องต้น คือ การเปิดการเรียนการสอนให้ได้ภายในปีพ.ศ.๒๕๒๙ ดังนั้น เมื่อถึงต้นปีดังกล่าว ทุ่งนาที่เคยรกร้างและวังเวง ก็กลับกลายเปลี่ยนสภาพไปโดยสิ้นเชิง จากถนนพหลโยธิน มองตรงไปทางทิศตะวันตก จะมองเห็นธงไตรรงค์ และธงฟ้า-บานเย็น สัญลักษณ์แห่งวิทยาลัยรังสิตโบกสะบัดอยู่เหนือพื้นที่ที่เคยเป็นทุ่งกว้าง และนาร้างมาก่อน

พืชพันธุ์แห่งการศึกษาเริ่มลงรากฝังลึกลงในผืนดินแห่งนี้ กิจกรรมบ่มเพาะภูมิปัญญาเริ่มก่อตัว และแผ่กิ่งก้านสาขา

ผู้รู้ นักวิชาการ นักวิชาชีพ ผู้ชำนาญการ นักวางแผน นักการศึกษา นักคิดจากหลายสำนักและหลากสาขา มารวมพลังกันที่นี่ ทุกคนมีส่วนสำคัญในการบุกเบิกสร้างสรรค์หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุน ไม่เพียงแต่เพื่อบรรลุมาตรฐานตามกฎเกณฑ์ และวิธีการปฏิบัติที่กำหนดไว้ หากยังอาศัยความพากเพียรพยายามและความกล้าที่จะเริ่มแนวความคิด และทรรศนะใหม่ๆ

"เราจะลงหลักปักฐาน พลิกฟื้นผืนนาให้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์แห่งภูมิปัญญา เป็นที่สรรค์สร้างเยาวชนคนรุ่นใหม่ให้เป็นบัณฑิตที่เพียบพร้อมด้วยวิทยาการ และเพียบพร้อมด้วยจริยธรรม"

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

สร้างนวัตกรรมการศึกษาเพื่อคนรุ่นใหม่ ก่อเป็นรูปเป็นร่าง และพัฒนาต่อยอดโดยไม่หยุดยั้ง

ปรัชญาการทำงานของคุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์ คือ

"ถ้าอะไรคิดว่าดี มีประโยชน์ต่อส่วนรวมแล้ว จะยากจะเสี่ยงแค่ไหนก็กัดฟันก้าวไป ทำไปปรับปรุงไป ไม่ต้องรอให้พร้อมแล้วจึงเริ่ม เพราะจุดที่เรียกว่าพร้อม ถ้ารีๆ รอๆ ก็จะไปไม่ถึง ถ้าก้าวไปแล้วเกิดมีปัญหาอุปสรรค ก็ลงมือแก้ไปทีละเปลาะ เป็นประสบการณ์ทำงานสะสมซึ่งหาที่ไหนไม่ได้"

จากใจผู้ก่อตั้ง

งานที่ผมดำริริเริ่มขึ้นมา ไม่ว่าจะเป็นงานใด หนึ่งจะต้องแก้ไขปัญหา และตอบสนองความต้องการของประเทศชาติทั้งในปัจจุบัน และที่คาดประมาณว่าอาจเกิดขึ้นในอนาคต สอง ถ้าใช้วิจารณญาณพบว่าอะไรดีอะไรชอบ กอปรกับมีต้นทุนและพันธมิตรมาร่วมคิดร่วมมือร่วมใจ ร่วมลงทุนลงแรง ก็ให้ลงมือทำไปเลย มีปัญหาค่อยแก้ไขไปเป็นเปลาะๆ ไม่ต้องเสียเวลาศึกษาความเป็นไปได้

ถ้าดูจากประวัติการงานที่ผมริเริ่ม ใครๆ คงคิดว่าในใจผมโรงพยาบาลเอกชนนั้นมาก่อน แต่ขอเรียนไว้ ณ ที่นี้ว่า จากการที่ผมมีโอกาสทำงานเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดต่างๆ ผมให้ความสนใจอย่างยิ่งต่องานวางผังเมือง การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการศึกษาเป็นหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาจะอยู่ในใจผมมาโดยตลอด ผมพูดเสมอว่า

"ผมเองได้รับราชการมาในตำแหน่งหน้าที่หลายตำแหน่ง แต่ไม่เคยภูมิใจในตำแหน่งใดยิ่งกว่าตำแหน่งครู เมื่อมีคนมาเรียกว่าครูก็ชื่นใจ"

ปี พ.ศ. ๒๕๐๖ ผมอยู่จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดของผมเป็นจังหวัดทดลองรุ่นแรกที่มีการขยายการศึกษาภาคบังคับจาก ป.๔ ถึง ป.๗ ผมหา Peace Corps มาสอนภาษาอังกฤษจนเด็ก ป.๕ ในชนบทใช้ภาษาอังกฤษได้

ราวปี พ.ศ. ๒๕๑๑ ผมไปดูงานที่ประเทศเยอรมันนี ไปดูเรื่องของการศึกษาด้วย มีศาสตราจารย์มาบรรยายถึงการศึกษาว่าช่วยให้คนมองเห็นจุดเชื่อมระหว่างวัฒนธรรมและอารยธรรม ทำให้เด็กเกิดปัญญา ไม่ยึดติดกับภาพลักษณ์ของอนาคต แต่เชื่อมโยงทั้งสามมิติ

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

"ถ้าอะไรคิดว่าดี มีประโยชน์ต่อส่วนรวมแล้ว จะยากจะเสี่ยงแค่ไหนก็กัดฟันก้าวไป ทำไปปรับปรุงไป ไม่ต้องรอให้พร้อมแล้วจึงเริ่ม เพราะจุดที่เรียกว่าพร้อมถ้ารีๆรอๆก็จะไปไม่ถึง ถ้าก้าวไปแล้วเกิดมีปัญหา อุปสรรค ก็ลงมือแก้ไปทีละเปลาะ เป็นประสบการณ์ทำงานสะสมซึ่งหาที่ไหนไม่ได้"

นี้เข้าด้วยกัน แนวคิดนี้อยู่ในใจผมตลอดมา พาให้ครุ่นคิดว่า วันหนึ่งเราจะทำอย่างไรให้เด็กไทยของเรามองเห็นอดีต ปัจจุบัน และอนาคต รู้จักระมัดระวังทุกย่างก้าว และมีจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อประเทศและมนุษยชาติเมื่อเติบโตขึ้น ทำอย่างไรเราจะช่วยกันอุ้มแกลงจากหลังควายตัวเดิมได้ ไม่ใช่มาเรียน ๔ ปี ๗ ปี แล้วกลับไปอยู่บ้าน ไปอยู่บนหลังควายตัวเดิม ผมคิดของผมอย่างนี้มาตลอด เมื่อสบโอกาส คือ มีประสบการณ์จากการจัดตั้งโรงพยาบาลเอกชนด้วยสมองและสองมือจนเป็นผลสำเร็จ ประกอบกับรัฐเปิดไฟเขียวกำหนดไว้ในแผนพัฒนาว่าให้เอกชน โดยสถาบันการศึกษาเอกชนช่วยการศึกษา โดยเฉพาะการผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาชีพที่ขาดแคลน ความคิดที่อยู่ในใจจึงถ่ายทอดออกมาเป็นความจริง เป็นรูปธรรมออกมาได้

แม้ว่า อิฐ หิน ดิน ทราย แมกไม้สายธารผืนแผ่นดินที่รองรับมหาวิทยาลัยรังสิตนั้นมีชีวิต คงจะช่วยถ่ายทอดประวัติความเป็นมา และวิวัฒนาการของมหาวิทยาลัยรังสิตได้ดีที่สุด เพราะคณะผู้ก่อตั้งได้ทุ่มเทแรงกาย แรงใจ จินตนาการ และพลังสร้างสรรค์ทุกรูปแบบไว้ในทุกอณูของความเป็นรังสิต นับตั้งแต่การปรับพื้นที่ที่เป็นนาข้าวเก่าแก่ พงหญ้าป่ากก ที่ลุ่มน้ำขังจนกระทั่งเป็นผืนดินเดียวที่หล่อเลี้ยงด้วยคูน้ำ และธารน้ำเวียนวน สลับด้วยพื้นที่สีเขียว และแปลงไม้ดอกไม้ประดับ ผมได้นำประสบการณ์ของการวางผังหลักกำหนดที่ตั้งอาคารต่างๆ ตามลำดับความสำคัญก่อนหลังเรามีทุกอย่างไว้ในใจ คณะต่างๆ สรรค์สร้างขึ้นตามกระแสความต้องการ กำลังคน คุณภาพ อาคารใดที่ยังไม่จำเป็นเท่าก็รั้งรอไว้ก่อน โดยอิงอาศัยซึ่งกันและกันจึงไม่แปลกที่เรามีตึก ๑ ทีหลังตึกอื่นๆ

ความภูมิใจของคณะผู้ก่อตั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผมเองอยู่ที่การเห็นเยาวชนของชาติได้มีที่เรียนระดับอุดมศึกษาที่มีคุณภาพ ไม่ต้องเสียอกเสียใจซ้ำซากกับการสอบไม่ติดมหาวิทยาลัยของรัฐ ไม่มีที่ให้แทรกเข้าไปเรียน ได้ร่วมระดมสรรพกำลังจากครูอาจารย์ภาครัฐให้มีการใช้ประโยชน์สูงสุด และช่วยให้ครูอาจารย์เป็นจำนวนมากมีการผลิตเกินความต้องการได้ใช้ศักยภาพของตนในการจัดการเรียนการสอน ได้พัฒนาตัวเองทางวิชาการ และมีวิชาชีพที่มั่นคง เป็นหลักเป็นฐานสำหรับครอบครัว ผมภูมิใจที่ทุกวันนี้รังสิตเป็นที่พึ่งพิงอิงอาศัยของคนนับหมื่นๆ คน อีกทั้งเป็นสถานที่บ่มเพาะสถาบันคุณภาพให้งอกงามขึ้นมาอีก ทั้งโรงเรียนนานาชาติ British International School, Phuket และโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยรังสิต

ต่อจากนี้ไป ไม่ว่าผมจะอยู่หรือไม่ รับรู้หรือไม่ในยามที่มหาวิทยาลัยรังสิตพัฒนาขึ้นเต็มรูปแบบ ทั้งอาคารสถานที่ โครงสร้างพื้นฐาน หลักสูตรวิชาต่างๆ แต่อิฐ หิน ดิน ทราย แมกไม้สายธาร ก็กอปรก่อขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยรังสิต จะเป็นประจักษ์พยานแทนผมถึงวิวัฒนาการต่างๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคต เมื่อเราทุกคนคืนกลับไปเป็นส่วนหนึ่งของดิน น้ำ ลม ไฟ เราก็จะได้ซึมซับถึงทุกอณูของความเป็นรังสิตสืบต่อไปชั่วนิจนิรันดร

ผมจะมีความสุขอย่างยิ่ง ถ้าทุกคนทั้งนักศึกษา คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และทุกชีวิตที่เคยเป็น กำลังเป็น และจะก้าวเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของรังสิตในอนาคต จะรักหวงแหน และภูมิใจในมหาวิทยาลัยรังสิตอย่างที่ผมรู้สึก และขอถือโอกาสนี้อวยพรให้ทุกคนประสบความสำเร็จสมหวัง ทั้งในหน้าที่การงาน และการส่วนตัว เป็นพลังร่วมสร้างสรรค์มหาวิทยาลัยรังสิตให้เจริญก้าวหน้าสืบต่อไปในอนาคต

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

รำลึก...บุพการี

นาวาอากาศเอก นายแพทย์เพิ่มยศ โกศลพันธุ์

คงเป็นที่ทราบกันดีว่า คุณประสิทธิ์ อุไรรัตน์ กับคุณหญิงพัฒนา อุไรรัตน์ มีบุตรคนเดียว คือ ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์ ซึ่งหลังจากได้พูดคุยกับเครือญาติของคุณประสิทธิ์ จึงทราบว่าคุณประสิทธิ์เป็นผู้ที่มีความโอบอ้อมอารี ให้การอุปการะเลี้ยงดูบุตรหลาน ญาติพี่น้อง หรือแม้กระทั่งคนทำงานบ้าน

นาวาอากาศเอก นายแพทย์เพิ่มยศ โกศลพันธุ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ และอาจารย์ประจำภาควิชารังสีวิทยา คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นอีกท่านหนึ่งที่คุณประสิทธิ์ได้อุปการะมาแต่เยาว์วัย ซึ่งคุณหมอได้เล่าความหลังเมื่อ ๒๐ ปีที่ผ่านมา ด้วยความปลื้มปิติให้ฟังว่า คุณพ่อผม เป็นน้องชายแท้ๆ ของคุณป้า (คุณหญิงพัฒนา อุไรรัตน์) ดังนั้นผมจึงเป็นหลานของคุณลุง (คุณประสิทธิ์ อุไรรัตน์) คุณลุงรับผมและพี่สาวไปเลี้ยงตั้งแต่ผมอายุ ๑ ขวบ และสักระยะหนึ่งคุณพ่อก็ได้มาขอตัวพี่สาวกลับไปเลี้ยงที่บ้าน ซึ่งขณะนั้น ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์ กำลังเรียนอยู่โรงเรียนประจำในกรุงเทพฯ ผมจึงติดสอยห้อยตามคุณลุงอยู่ตลอด ตั้งแต่สมัยคุณลุงเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดอยู่จังหวัดสระบุรี (ชั้นอนุบาล) จังหวัดปราจีนบุรี (ชั้นประถมศึกษา) จังหวัดสมุทรสงคราม (ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น) และจังหวัดปทุมธานี (ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย) ก็ไม่ต่ำกว่า ๒๐ ปี

"สมัยที่อยู่จังหวัดสมุทรสงคราม (อายุประมาณ ๑๑-๑๒ ขวบ) หากเป็นวันหยุดผมก็จะติดสอยห้อยตามคุณลุงไปตรวจราชการ หรือเป็นเด็กเดินตามผู้ว่าฯ ซึ่งผู้คนในจังหวัดสมุทรสงคราม จะสัญจรไป-มาทางน้ำ หน้าที่ผมก็คือเด็กขับเรือให้ผู้ว่าฯ แต่ระหว่างที่คุณลุงอยู่ จังหวัดปทุมธานี ผมได้กลับไปอยู่กับคุณพ่อชั่วคราว กระทั่งสอบเข้าคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงย้ายกลับไปอยู่กับคุณลุงอีกครั้ง"

ภาพที่เห็นคุณลุงมาแต่วัยเยาว์

คุณลุงเป็นคนที่ค่อนข้างมีจุดยืนที่มั่นคง ชัดเจน ตรงไปตรงมา ไม่มีนอกไม่มีใน คิดอย่างไรก็อย่างนั้น เป็นคนมีเหตุมีผล และขึ้นชื่อเรื่องระเบียบวินัย เช่น ถ้าคุณลุงเดินไปแล้วเห็นใครปลดกระดุมเสื้อก็จะตำหนิ เป็นต้น นอกจากนี้ คุณลุงยังเป็นคนใช้จ่ายอย่างประหยัด เน้นความพอเพียง คือ อะไรน่าจะประหยัดก็ประหยัด อะไรไม่จำเป็นก็ไม่ใช้ มีเหตุมีผลในการใช้จ่ายทุกอย่าง (แต่ไม่ได้เป็นคนขี้เหนียว) ใช้เหตุใช้ผลในการใช้จ่าย ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน เช่น ที่โรงพยาบาลพญาไท เราจะเห็นคุณลุงเดินตรวจรอบๆ โรงพยาบาล เดินปิดไฟเอง คุณลุงเคยพูดว่า **"เราจะเปิดทำไมตรงนี้มันไม่จำเป็นต้องใช้"** ซึ่งก็เป็นอย่างนั้นจริงๆ หรือการใช้น้ำ คุณลุงจะเป็นต้นแบบ คือ จะใช้เท่าที่จำเป็น จะเปิดเมื่อใช้และจะปิดเมื่อเลิกใช้ จะไม่เปิดให้น้ำไหลตลอดเวลา จะเปิดให้ไหลพอดีๆ ไม่เปิดแรงเกินไป หรือกระดาษชำระ ก็จะใช้เท่าที่ต้องใช้ ซึ่งบางคนเวลาใช้กระดาษชำระก็จะดึงยาวมาก ซึ่งเกินความจำเป็น (ผมยังเคยคิดเลยว่า ถ้าคุณลุงเห็นโดนแน่เลย)

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

คุณลุงเป็นคนที่บุคลิกดีมากๆ หรือเป็นคนมีบารมี เช่น ผมเคยเดินตามคุณลุงไปงานต่างๆ ซึ่งหลังจากคุณลุงเกษียณราชการแล้ว ก็จะมีคนเข้ามากราบไหว้ทักทาย ต้อนรับขับสู้เป็นอย่างดี

"เรื่องของความซื่อตรง ผมเคยเห็นเหตุการณ์จริงเลย คือ ครั้งหนึ่งมีพ่อค้าคนหนึ่งมาพบคุณลุงที่บ้าน นำเงินใส่ซองมาให้คุณลุง (ซึ่งผมก็นั่งอยู่ตรงนั้นด้วย) คุณลุงไม่รับพร้อมกับให้พ่อค้าคนนั้นกลับไป เพราะคนที่ทำแบบนี้กับผู้ว่าฯ ก็มักจะหวังผลประโยชน์"

คุณลุงเป็นผู้ที่มีความเอื้อเฟื้อ มีเมตตา โอบอ้อมอารี ที่เห็นได้ชัดเจน คือ คุณลุงจะอุปการะเลี้ยงดูบุตรหลาน ญาติพี่น้อง หรือใครที่เดือดร้อนหลายต่อหลายคน เช่น คนทำงานในบ้านคุณลุงก็จะส่งให้เรียนหนังสือ ไม่ให้เป็นแค่คนทำงานเพียงอย่างเดียว หรือบ้างก็มาจากต่างจังหวัด บางคนก็คนรู้จักฝากฝังเอาไว้ ดังนั้น จึงมีเด็กๆ มาอยู่ที่บ้านคุณลุงหลายคน ซึ่งผมถือเป็นเรื่องปกติเพราะเห็นมาตั้งแต่เด็ก

บทบาทการดำเนินชีวิต

ผมค่อนข้างเป็นเด็กหัวอ่อน จึงไม่มีปัญหาอะไรมากนัก ผมคิดว่าคุณลุงปกครองคนในบ้านและที่ทำงานจะไม่ต่างกันมาก อาจจะเข้มงวดน้อยกว่า คุณลุงจะดุ (พูดจริงทำจริง) ถ้าบอกว่าไม่ก็คือไม่ แต่ไม่ถึงกับตีหรือลงโทษรุนแรง จะมีคุณป้าเสียอีกที่เคยตี คุณลุงจะพูดเฉยๆ แต่เราก็จะรู้แล้วว่านี่คือดุ คุณลุงจะปล่อยให้คิดเอง ทำเอง เลือกเอง จะมีแนะนำบ้างแต่ก็ให้เราตัดสินใจเอง ซึ่งที่ผมเรียนแพทย์ก็เพราะคุณพ่อคุณแม่และคุณป้า จริงๆ แล้วผมไม่ชอบหมอ ชอบทางด้านวิศวกรรมศาสตร์มากกว่า แต่ที่เลือกเรียนก็เพราะอยากเอาใจคนที่บ้าน และผมก็สามารถเรียนได้ จึงเลือกแพทย์เป็นอันดับ ๑

ปกติคุณลุงเป็นคนพูดน้อย ไม่ค่อยเล่าเรื่องอะไรให้ฟังเท่าไหร่ นอกเสียจากเรื่องที่อยากให้รู้ เช่น จะทำโรงพยาบาล คุณลุงอยากให้รู้เพราะจะได้ให้เข้าไปช่วย คุณลุงเคยคุยกับผมเรื่องโรงพยาบาลพญาไท แต่ผมเฉยๆ คุณลุงก็จะไม่ถาม ไม่สั่ง ไม่บังคับ เพราะคุณลุงจะรู้ว่าผมไม่สนใจ คุณลุงจะเคารพในการตัดสินใจของคนอื่น คุณลุงก็จะปล่อยเพราะโตแล้วสามารถคิดและตัดสินใจเองได้ ผมจึงไม่ได้คลุกคลีกับโรงพยาบาลพญาไท หรือมหาวิทยาลัยรังสิตสักเท่าไหร่ มีเหมือนกันช่วงหลังๆที่ คุณลุงคิดจะทำโครงการขึ้นมาอีก คุณลุงบอกว่าผมต้องรับแล้ว ซึ่งพอดีตรงกับช่วงที่คุณลุงป่วย โครงการต่างๆที่คุณลุงคิดจึงยังไม่เกิด

"โดยส่วนตัวแล้วผมไม่ค่อยชอบเอกชนสักเท่าไหร่ อาจเนื่องมาจากผมคลุกคลีอยู่กับราชการมาตลอดตั้งแต่เด็ก เรียน กระทั่งทำงาน ผมเห็นภาพของราชการมาตลอด คือ ระหว่างที่เรียนแพทย์อยู่ปี ๕-ปี ๖ ผมก็เริ่มห่างจากบ้าน เพราะตอนเรียนต้องใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่โรงพยาบาล ไม่ค่อยมีเวลากลับบ้าน และพอจบก็ไปทำงานอยู่ต่างจังหวัดถึง ๗ ปี และแต่งงานมีครอบครัว ผมจึงมีเวลาไปกราบคุณลุงบ้างบางครั้งบางคราว พอย้ายเข้ามากรุงเทพฯจึงไม่ได้มีส่วนร่วมอะไรมากนักกับโรงพยาบาลพญาไท มีบ้างที่จะเข้ามาทำ Part time โดยการเข้าเวรช่วงวันหยุด และเป็นคณะกรรมการอยู่ช่วงหนึ่งซึ่งเป็นช่วงสั้นๆ (ผมเองก็ยังงงอยู่เหมือนกันว่าหลุดรอดมาได้อย่างไร) ซึ่งคุณลุงจะต่างจาก ดร.อาทิตย์ เพราะหาก ดร.อาทิตย์ พบผมทีไรก็จะชวนเข้ามาทำงานด้วยกัน แต่คุณลุงจะไม่"

พ่อพิมพ์...ต้นแบบ

คุณลุงเป็นคนที่น่าเคารพ และเป็นแบบอย่างที่ดี นอกจากเหตุการณ์ข้างต้นแล้ว ยังมีอีกหลายเรื่องที่น่านำมาเป็นแบบอย่าง คือ คุณลุงเป็นคนไม่หยุดนิ่ง เป็นคนที่บริหารสมองอยู่ตลอดเวลา ไม่คิดอะไรเรื่อยเปื่อย ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจมาก อย่างตัวผมเองเวลาที่ว่างก็อยากให้สมองมันว่างเปล่าไม่อยากคิดอะไร แต่กับ

หอจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยรังสิต

คุณลุงนี่ไม่ได้เลย คิดตลอดเวลา สมองคุณลุงดีมาก สมองไม่เหี่ยว นอกจากนี้ คุณลุงเป็นคนที่รักษาสุขภาพมาก ไม่แตะต้องอบายมุขทุกชนิด ผมเคยลองสูบบุหรี่ คุณลุงรู้เข้าท่านก็ดุผม แต่ไม่ได้ใส่อารมณ์ แต่ผมกลัว ผมก็เลยไม่สูบอีก เป็นต้น จึงมีหลายอย่างที่ผมเลียนแบบมาจากคุณลุง หรือเรียกได้ว่าติดมาเอง

ความทรงจำสุดประทับใจ

สมัยที่ผมยังเด็กๆ ผมจำได้ว่าผมป่วย คุณลุงบอกว่าไข้ขึ้นสูงมาก และผมก็หายใจไม่ออก คุณลุงอุ้มผมไปหาหมอที่โรงพยาบาล คุณลุงอุ้มไปเองเลย ไม่ยอมให้คนอื่นอุ้ม ซึ่งผมก็ประทับใจมาก

อีกเหตุการณ์ คือ ช่วงหลังๆ ผมมีครอบครัวแล้ว ก็ไม่ค่อยมีเวลาไปกราบคุณลุงซักเท่าไหร่ มีอยู่วันหนึ่ง คุณลุงท่านเรียกผมให้ไปพบที่บ้าน ซึ่งช่วงนั้นเป็นช่วงที่ผมเลิกกับภรรยา จึงย้ายไปอยู่คอนโดมิเนียม คุณลุงท่านถามผมว่า **"เป็นอย่างไรบ้างอยู่คอนโดฯ ซื้อมาใช่ไหม ซื้อมาเท่าไหร่"** หลังจากถามเสร็จคุณลุงก็ให้เช็คเงินสดแก่ผม และครั้งหนึ่งคุณลุงก็โอนหุ้นมาให้ผมส่วนหนึ่ง ซึ่งเหตุการณ์ทั้ง ๒ ที่กล่าวข้างต้นนั้น ผมไม่ทราบมาก่อน ผมงงมาก คุณลุงจะเป็นคนที่พูดน้อยต่อยหนัก คือ จะทำอะไรก็ทำเลย ไม่บอกก่อน จัดสรรทุกอย่างให้เสร็จสรรพ คุณลุงชวนผมไปอยู่ด้วยกันที่บ้าน ผมเองคิดว่าไม่สะดวก เนื่องจากผมทำงานกลับดึก ๔-๕ ทุ่ม สงสารคนที่จะมาเปิดประตูต้องคอยอยู่ดึกๆ ทุกวัน ผมจึงอยู่คอนโดฯ อย่างเดิม

คุณลุงเป็นคนที่บุคลิกดีมากๆ หรือเป็นคนมีบารมี เช่น ผมเคยเดินตามคุณลุงไปงานต่างๆ ซึ่งหลังจากคุณลุงเกษียณราชการแล้ว ก็จะมีคนเข้ามากราบไหว้ทักทาย ต้อนรับขับสู้เป็นอย่างดี

ช่วงที่คุณลุงป่วยคราวก่อนอาการค่อนข้างร้ายแรง (พ.ศ.๒๕๔๓) หมอที่รักษาคุณลุงได้หารือเกี่ยวกับอาการป่วยของคุณลุงที่ผ่านมา การที่คุณลุงสามารถรอดชีวิตมาได้นั้น ถือว่าเป็น Miracle ในวงการแพทย์อย่างมาก เนื่องจากคุณลุงไม่รู้สึกตัวอยู่ ๒ เดือน พอฟื้นขึ้นมาสามารถกายภาพบำบัดกระทั่งเดินได้เหมือนปกติ คุณลุงท่านคุยกับคุณพ่อผมเวลาไปเยี่ยมที่โรงพยาบาล ซึ่งคุณพ่อผมก็จะทำท่าอิดโรยบ่นเรื่องสุขภาพ คุณลุงจะบอกว่า **"ไม่ได้นะ ต้องสู้อย่าท้อ ดูอย่างผมซิขนาดเดินไม่ได้ยังสู้เลย"** ซึ่งจะเห็นได้เลยว่าคุณลุงเป็นคนที่ไม่ยอมแพ้จะสู้จนถึงที่สุด ซึ่งช่วงที่คุณลุงป่วยผมจะพบคุณลุงบ่อยกว่าปกติ เพราะช่วงที่คุณลุงป่วยผมจะไปเยี่ยมท่านที่โรงพยาบาลประมาณ ๓-๔ ทุ่ม ซึ่งถ้าใครเฝ้าไข้คุณลุงช่วงนั้นก็จะเจอผม แต่ถ้าคุณลุงอยู่บ้านจะไม่ค่อยได้เจอกัน

"คุณลุงเป็นคนที่เติบโตมาด้วยตัวเอง สู้ชีวิตมาด้วยตัวเอง โดยเริ่มต้นจากเด็กต่างจังหวัดที่มาอาศัยอยู่วัดในกรุงเทพฯ ต่อสู้ดิ้นรนกระทั่งประสบความสำเร็จด้วยตัวเอง ผมเคยคิดอยู่เหมือนกันว่าที่คุณลุงทำโครงการต่างๆ ทั้งหมดสำเร็จได้ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะบารมีที่สั่งสมไว้ เนื่องจากสมัยคุณลุงทำงานราชการก็เป็นผู้ให้มาตลอด ผู้คนจึงต่างเชื่อถือและศรัทธาในตัวคุณลุง ดังนั้น เวลาคุณลุงทำอะไรก็จะมีคนมาให้ความช่วยเหลือ และเชื่อใจคุณลุงเป็นอย่างมาก ผมคิดว่าถ้าเป็นคนอื่นคงไม่สามารถทำได้"

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ระลึกถึงคุณพี่ประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ด้วยความเคารพ

เมื่อเริ่มจำความได้ ก็ได้เห็นภาพถ่ายคนหนุ่มหน้าตาดี สวมเสื้อครุยเนติบัณฑิต ใส่กรอบพิงไว้กับกระจกเงาบนหิ้งเล็กๆ ที่ติดตั้งไว้ตรงรอยต่อของห้องกลางกับห้องนอนที่บ้านเกิด ผมขอย้ำว่า เห็นภาพถ่ายนี้เมื่อเริ่มจำความได้ พอเริ่มอ่านหนังสือออกก็อ่านข้อความใต้ภาพนั้นว่า **"มอบให้น้าเพียรที่รัก ไว้เป็นที่ระลึก"** มีลายมือชื่อใต้ข้อความเป็นตัวหวัด ที่ลักษณะการเขียนและลีลาตัวอักษรที่ไม่มีใครเหมือนและไม่มีใครเลียนแบบได้ เมื่อผมโตแล้วจึงได้รู้ว่าลายมือชื่อนั้นคือ **"คุณประสิทธิ์ อุไรรัตน์"** ตอนแรกๆ ผมเห็นแล้วก็ไม่ติดใจหรือสนใจอะไร เพราะยังไม่รู้จักคิด ภาษาปักษ์ใต้อันเป็นภาษาถิ่นที่ผมเกิด เขาไม่นิยมเรียกน้องของพ่อว่า **"อา"** เหมือนภาคอื่น จะเป็นน้องชายหรือน้องสาวของพ่อเขา ก็เรียกว่า **"น้า"** คำว่าน้าเพียรหมายถึง บิดาของผม

จนกระทั่ง ผมเรียนจบป.๔ และติดตามพ่อไปงานบวชคุณพี่ประสิทธิ์ อุไรรัตน์ และพักอยู่ที่บ้านพักอัยการ ผู้ช่วยจังหวัดพัทลุง ซึ่งตั้งอยู่หลังโรงเรียนประจำจังหวัดพัทลุง หน้าโรงเรียนเป็นถนนลูกรัง สายพัทลุง-ตรัง ได้ยินเขาพูดกันว่า ถนนสายนี้ผ่านเขาพับผ้าในเทือกเขาบรรทัด ซึ่งน่ากลัวและอันตราย

ก่อนถึงวันบวช คุณพี่ประสิทธิ์ พูดกับพ่อว่าอยากได้เด็กมาอยู่เป็นเพื่อนคุณป้าแม้นระหว่างบวชที่วัดประดู่หอม ซึ่งอยู่ใกล้บ้าน พ่อชี้มาที่ผม คุณพี่

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

คุณพี่กลับมารับประทานอาหารกลางวันที่บ้านทุกวันสม่ำเสมอ ใช้เวลาว่างด้วยการรวมพวกผมมาช่วยตัดกระดาษพับซองจดหมาย กระดาษพวกนั้นเป็นกระดาษสีฟ้าอ่อนบ้าง สีชมพูอ่อนบ้าง ที่ใช้ห่อของส่งมาทางพัสดุไปรษณีย์ นำมาตัดเป็นรูปซองจดหมาย ปิดแป้งเปียกเก็บไว้เป็นร้อยๆ ซอง

ประสิทธิ์พูดว่า เล็กเกินไป ทำอะไรไม่ได้ พ่อก็รับปากว่า จะนำพี่ชายผมมาอยู่ด้วยอีกคน เมื่อคุณพี่ประสิทธิ์บวชเป็นพระภิกษุจำพรรษาอยู่ที่วัดประดู่หอมนั้น ผมกับพี่ชายซึ่งเรียนหนังสืออยู่ที่โรงเรียนประจำจังหวัดพัทลุง มีหน้าที่ยกสำรับและหิ้วปิ่นโตอาหารไปถวายเพลพระที่วัดทุกวัน โดยคุณป้าแม้นเป็นคนเตรียมอาหาร คุณพี่เปลี่ยนชื่อผมกับพี่ชายจากชื่อเดิมที่พ่อตั้ง ผมจึงชื่อ **"คำนึง"** ตลอดมาจนบัดนี้ ผมกับพี่ชายทำหน้าที่ยกสำรับและหิ้วปิ่นโตอาหารถวายเพลพระอยู่ตลอดพรรษา จนคุ้นเคยกับเด็กวัดหลายคน ซึ่งส่วนหนึ่งมีภูมิลำเนาอยู่อำเภอระโนด และอำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา สมัยก่อนการเดินทางจากสองอำเภอนี้ไปเรียนชั้นมัธยมที่อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ต้องนั่งเรือเมล์ใช้เวลาข้ามวันข้ามคืน แต่ถ้านั่งเรือข้ามฟากข้ามทะเลสาบมาตัวเมืองพัทลุง จะสะดวกกว่ามาก

ในช่วงวันปิดเสาร์-อาทิตย์หรือปิดเทอม คุณพี่ซึ่งยังเป็นพระภิกษุ มักเรียกเด็กวัด รวมทั้งผมและพี่ชายมาตั้งวงทำกิจกรรมตัดข้อความสำคัญและภาพสวยๆ ในหนังสือพิมพ์มาติดในสมุดสารบบเก่าๆ เล่มใหญ่ๆ ของแผนกอัยการ ซึ่งคุณพี่คงรับมาจากแผนกอัยการจังหวัดพัทลุง เนื่องจากครบกำหนดเก็บรักษาเกินสิบปี และให้เผาทำลายตามระเบียบทางราชการ แต่คุณพี่นำมาทำประโยชน์จนได้ พวกผมเริ่มประทับใจในนิสัยมัธยัสถ์และรู้จักนำสิ่งของมาดัดแปลงทำประโยชน์ ผมจำได้ว่าขณะจัดข้าวของเตรียมเดินทางย้ายไปจังหวัดน่าน ผมต้องช่วยเก็บสารบบที่ปิดข้อความและภาพถ่ายจากหนังสือพิมพ์ตามที่เล่าให้ฟังลงในลังไม้ฉำฉา คุณพี่สอนให้รู้จักใช้ค้อนถอนตะปูมาดัดให้ตรงและตอกปิดฝาลังเหล่านั้น เขียนข้อความปิดบนฝาลังว่า ประสิทธิ์ อุไรรัตน์ พัทลุง - เด่นชัย - น่าน

คุณพี่บวชอยู่สามเดือน ลาสิกขาบทออกมา และแต่งงาน คุณพี่กับคุณป้าแม้นเดินทางไปพิธีแต่งงานที่จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยให้ผมกับพี่ชายทำหน้าที่เฝ้าบ้านที่จังหวัดพัทลุง แต่ได้บอกสถานที่ไว้สำหรับติดต่อหากจำเป็นว่า บ้านคุณพระสิทธิศักดิ์ ภักดี ตำบลท่าวัง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ในปีที่แต่งงานนั้น คุณพี่ได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นอัยการจังหวัดน่าน ได้เรียกผมกับพี่ชายไปถามว่าจะตามไปด้วยหรือจะกลับบ้านที่จังหวัดสงขลา ผมตอบทันทีโดยไม่ได้คิดอะไรมากว่าจะตามไปด้วย เพราะในใจคิดว่าการเดินทางไปจังหวัดน่าน ต้องผ่านกรุงเทพฯ เด็กปักษ์ใต้บ้านนอกอย่างผมสมัยนั้น คงคิดเหมือนกันว่าการได้ไปเห็นบางกอกหรือกรุงเทพฯ ดูเป็นเรื่องใหญ่และไม่ควรละโอกาสนั้น

ผมจำได้ว่าเป็นการย้ายกลางปี ซึ่งสมัยนั้นก็ประมาณเดือนมกราคม คุณพี่ขนไปหมดแม้กระทั่งสุนัขห้าตัว ซึ่งผมจำชื่อได้ทุกตัว ผมมีหน้าที่คอยดูแลสุนัขตลอดการเดินทาง คุณพี่ให้ผมกับพี่ชายช่วยกันทำกรงสองกรงแยกขังสุนัข สองตัวกรงหนึ่ง และสามตัวอีกกรงหนึ่ง ใช้ไม้กระดานลังไม้ฉำฉามาดัดแปลงมีช่องให้น้ำให้อาหารและระบายอากาศเสร็จสรรพ รถด่วนออกจากพัทลุงราวหนึ่งทุ่มเศษๆ ไปถึงสถานีหัวลำโพงเช้าวันรุ่งขึ้น คุณพี่พาครอบครัวและผู้ติดตามทั้งหมดไปพักบ้านคุณพี่ของคุณหญิงพัฒนา ซึ่งผมเรียกติดปากว่าพี่อรุณที่บ้านเลขที่ ๗ ซอยพิชิต ถนนสุขุมวิท ๑๘ หรือเพลินจิต ผมกระทบอากาศหนาวครั้งแรกที่กรุงเทพฯ

ครั้งสุดท้าย ผมได้รับใช้คุณพี่ในวิชาชีพทนายความ เมื่อการก่อสร้างโรงพยาบาลพญาไท ๒ มีปัญหา ถูกทางราชการบังคับให้รื้ออาคารจอดรถโดยกล่าวหาว่าไม่ร่นแนวให้ห่างทางสาธารณะตามที่กฎหมายกำหนด ทั้งที่ทางเดินนั้นมิใช่ทางสาธารณะ ผมก็ออกมารับใช้ด้วยความเต็มใจ จนประสบความสำเร็จ

นี้เอง พักอยู่สอง - สามวัน ก็เดินทางต่อโดยรถด่วนสายเชียงใหม่ ถึงสถานีเด่นชัยประมาณ ๕ นาฬิกาของวันใหม่แห่งเดือนมกราคม หนาวจับขั้วหัวใจ ลงจากรถที่สถานีเด่นชัย มีรถบรรทุกแกมโดยสารมารับ รถนั้นผ่านจังหวัดแพร่ ไปถึงจังหวัดน่าน ซึ่งอยู่ห่างไป ๑๒๐ กิโลเมตร เมื่อเวลาประมาณ ๔ ทุ่ม เรื่องหนาวไม่ต้องพูดถึง มีอัยการผู้ช่วยชื่อนายบุญเรียน นิจถาวร จัดการเตรียมน้ำอุ่น สำหรับอาบและเตรียมอาหารไว้ต้อนรับที่บ้านพักอัยการจังหวัด คืนนั้นนอนหลับเป็นตาย หนาวมาก ต่อมาวันสองวันผมก็ได้เข้าเรียนที่โรงเรียนประจำจังหวัดน่าน **"ศรีสวัสดิ์วิทยาคาร"**

ชีวิตที่น่าน ๕ ปี ได้เรียนรู้อะไรหลายอย่าง โดยเฉพาะนิสัยใจคอและความประพฤติที่น่านับถือเป็นแบบอย่างของคุณพี่ประสิทธิ์ เป็นการประพฤติปฏิบัติที่หากสมัยนี้มีข้าราชการที่เหมือนคุณพี่ประสิทธิ์ ประเทศชาติจะเจริญก้าวหน้ายิ่งกว่านี้มากมายนัก เรื่องส่วนตัวนั้นพอจะกล่าวได้ว่า ยิ่งกว่าเศรษฐกิจพอเพียง คุณพี่กลับมารับประทานอาหารกลางวันที่บ้านทุกวันสม่ำเสมอ ใช้เวลาว่างด้วยการรวมพวกผมมาช่วยตัดกระดาษพับซองจดหมาย กระดาษพวกนั้นเป็นกระดาษสีฟ้าอ่อนบ้าง สีชมพูอ่อนบ้าง ที่ใช้ห่อของส่งมาทางพัสดุไปรษณีย์ นำมาตัดเป็นรูปซองจดหมาย ปิดแป้งเปียกเก็บไว้เป็นร้อยๆ ซอง คุณพี่จะตอบจดหมายทุกฉบับที่เขียนมาถึงคุณพี่เป็นคนเคร่งครัด มีระเบียบ และเข้มแข็ง มีเหตุผลในทุกกรณี ปี พ.ศ. ๒๔๘๒ เกิดกรณีพิพาทระหว่างไทยกับฝรั่งเศส เรื่องเรียกร้องดินแดนคืน จังหวัดน่านตั้งอยู่ติดกับแคว้นลานช้าง ทางด้านทิศตะวันออก เลยไปเป็นแม่น้ำโขงและหลวงพระบาง คุณพี่เป็นหัวหน้าเจ้าหน้าที่ไทยไปรับพลเมืองชาวลาวและญวนที่สวามิภักดิ์ต่อประเทศไทยมาพำนักในตัวจังหวัดน่าน ทางราชการมีแผนป้องกันภัยทางอากาศโดยให้พรางแสงไฟยามค่ำคืน ผมเป็นเด็กที่ใฝ่รู้ ได้ยินเขาพูดกันว่าคณะกรรมการจังหวัดน่าน ประชุมกันให้ตราเป็นเทศบัญญัติ มีบทลงโทษผู้ฝ่าฝืนไม่พรางแสงไฟยามค่ำคืน เสียงส่วนมากเห็นด้วยกับการตราเป็นเทศบัญญัติ แต่คุณพี่ไม่เห็นด้วย เพราะถือหลักการว่าจะออกเทศบัญญัติได้เฉพาะที่เกี่ยวกับหน้าที่โดยตรงของเทศบาล แต่ในที่สุดก็แพ้เสียงส่วนมาก ฝ่ายที่ชนะเป็นพวกที่เกาะกลุ่มกันเปิดบ่อนการพนันและบุกรุกที่ราชพัสดุ ซึ่งมีตำรวจส่วนหนึ่งกับพวกเทศบาลส่วนหนึ่ง พวกเหล่านี้จึงคอยจับผิด ผู้ว่าราชการจังหวัดน่านสมัยนั้นมักปรึกษาและเห็นตามคุณพี่ในเรื่องสำคัญเสมอ จนมีมือดีเอาป้ายบ้านพักผู้ว่าราชการจังหวัดมาปิดที่ประตูรั้วบ้านอัยการจังหวัด และถอดป้ายบ้านพักอัยการจังหวัดไปปิดที่ประตูรั้วจวนผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นที่ฮือฮากันทั้งเมือง อยู่มาวันหนึ่ง **"คุณพร บุณยประสพ"** นายอำเภอนาน้อยมาพักที่บ้าน และคงไม่รู้เรื่องเทศบัญญัติการพรางแสงไฟได้ไขตะเกียงลานใช้แสงสว่างอ่านหนังสือพิมพ์อย่างเพลิดเพลิน ตำรวจมาจับยึดตะเกียงลานเป็นของกลาง และแจ้งข้อหาว่า คุณพี่ทำผิดเทศบัญญัติ คุณพี่ในฐานะผู้ต้องหาของตำรวจให้การปฏิเสธ ทางตำรวจทำสำนวนสั่งฟ้องผู้ต้องหาและส่งสำนวนไปยังแผนกอัยการจังหวัดน่าน ผมได้ยินคุณพี่พูดกับคุณหญิงพัฒนาว่า ช่างมันพี่แก้ตัวเอาตัวรอดได้ และผมได้ทราบว่า คุณพี่ในฐานะอัยการจังหวัดมีคำสั่งไม่ฟ้องนายประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ผู้ต้องหา เมื่อสำนวนถูกส่งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดชี้ขาด

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ สำนักหอสมุดแห่งชาติ ลิขสิทธิ์สงวน

ผู้ว่าราชการจังหวัดก็ชี้ขาด สั่งไม่ฟ้องคดีก็จบ จากนั้นก็มีการโจมตีชื่อเสียงโดยหนังสือพิมพ์เสียงไท คุณพี่ก็โต้ตอบในทุกประเด็น ผมรู้เรื่องนี้ค่อนข้างละเอียดจากหนังสือพิมพ์ฉบับนี้ และจำเป็นแบบอย่าง เมื่อตำรวจผู้บังคับกองประจำจังหวัดน่านย้ายไป ผู้ที่ได้รับการโยกย้ายมาประจำจังหวัดน่านแทน คือ ร้อยตำรวจเอก แดง พลกล้า

คุณพี่ประสิทธิ์ เป็นข้าราชการที่ดี เด็ดขาด มีเหตุผล และรอบคอบในทุกด้าน มีจิตใจบริสุทธิ์และเป็นธรรม เป็นอัยการจังหวัดน่านอยู่ ๙ ปี แล้วย้ายมาอยู่จังหวัดลพบุรี ๔ ปี ย้ายเข้าเป็นอัยการประจำกรม ๒ ปี แล้วได้รับโอนไปเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๖ ผมไปช่วยเก็บของทุกครั้งที่ย้าย ขณะเก็บข้าวของก่อนย้ายไปเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี ผมได้รับคำสั่งเป็นอัยการผู้ช่วยประจำกรมอัยการ คุณพี่มอบเสื้อครุยสำหรับใส่ว่าความให้ ผมได้ใช้และซ่อมแล้วซ่อมอีก โดยใช้โครงเดิม ตลอดชีวิตอัยการ ผู้พิพากษา และทนายความ ผมสวมเสื้อครุยตัวนี้ด้วยความอบอุ่นและเกิดความมั่นใจ

ครั้งสุดท้าย ผมได้รับใช้คุณพี่ในวิชาชีพทนายความ เมื่อการก่อสร้างโรงพยาบาลพญาไท ๒ มีปัญหา ถูกทางราชการบังคับให้รื้ออาคารจอดรถโดยกล่าวหาว่า ไม่ร่นแนวให้ห่างทางสาธารณะตามที่กฎหมายกำหนด ทั้งที่ทางเดินนั้นมิใช่ทางสาธารณะ ผมก็ออกมารับใช้ด้วยความเต็มใจ จนประสบความสำเร็จ

คุณพี่รับราชการเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี ปราจีนบุรี สมุทรสงคราม และปทุมธานี แล้วย้ายเข้าเป็นผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย ปลดเกษียณแล้วยังได้รับแต่งตั้งเป็นรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติ และได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้ว่าการการทางพิเศษคนแรกของประเทศไทย เป็นกรรมการข้าราชการพลเรือน กรรมการกองทุนเงินทดแทน สำนักงานประกันสังคม **"กรมแรงงาน"** ได้เป็นผู้ขอที่ดินสร้าง **"สำนักงานประกันสังคม"** จาก น.พ. วิทุร แสงสิงแก้ว ซึ่งเป็นปลัดกระทรวงสาธารณสุขในขณะนั้น จนได้รับโล่ประกาศเกียรติคุณจากคุณอำพล สิงหโกวินท์ รองปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๒

โดยเหตุที่คุณพี่เป็นผู้มีคุณธรรม ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ดำเนินชีวิตด้วยความราบเรียบ สมถะ เข้มงวด เข้มแข็ง ไม่บกพร่องไม่ว่าในทางราชการ หรือส่วนตัว มีภริยาที่ดีพร้อมได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ "จตุตถจุลจอมเกล้า" เป็นคุณหญิง มีบุตรที่เป็นอภิชาตบุตร ศึกษาจบชั้นปริญญาเอก เป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร และได้รับเลือกให้เป็น **"วีรบุรุษประชาธิปไตย"** จนส่งผลให้คุณพี่ได้คัดเลือกให้เป็น **"พ่อประชาธิปไตยดีเด่น"** ปี ๒๕๓๗ เป็นรัฐมนตรีสามสมัย และเป็นนักการเมืองดีเด่น มีชื่อเสียงในวงการเมือง

เพราะฉะนั้น แม้คุณพี่ได้ละจากโลกนี้ไปแล้ว พลังแห่งความดีงามทั้งหลาย ที่คุณพี่ประพฤติปฏิบัติดีมาตลอดชีวิต จงดลบันดาลให้ดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ผุดผ่องของคุณพี่ไปสู่สุคติในสัมปรายภพทุกๆ ภพ

คำนึง อุไรรัตน์
อดีตผู้พิพากษาศาลฎีกา

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

เมื่อคุณพ่อรับตำแหน่งรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้เป็นผู้วางแผนสร้างสะพานลอยข้ามทางแยกเส้นแรกของกรุงเทพมหานคร คือ สะพานลอยยมราช ร่วมกับ คุณบำเพ็ญ จตุรพฤกษ์ คุณประเสริฐ สมะลาภา ปลัดกรุงเทพมหานคร ในสมัยนั้น

ขณะที่กำลังจะเกษียณอายุ มีโครงการวางแผนสร้างโรงพยาบาล คุณพ่อบอกว่า คนอายุ ๖๐ ปี ยังมีความคิด มีประสบการณ์

จากบันทึกของคุณพ่อ

พ.ศ. ๒๔๗๗ - ๒๔๙๕	อัยการผู้ช่วย พัทลุง ราชบุรี ๓ ปี
	อัยการจังหวัดน่าน ลพบุรี นครสวรรค์ กรุงเทพฯ ๑๗ ปี
พ.ศ. ๒๔๙๕ - ๒๕๑๑	ผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี ปราจีนบุรี
	สมุทรสงคราม ปทุมธานี
พ.ศ. ๒๕๑๑ - ๒๕๑๔	ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย
พ.ศ. ๒๕๑๔	เกษียณอายุ
พ.ศ. ๒๕๑๑	สมาชิกสภานิติบัญญัติ
พ.ศ. ๒๕๑๕ - ๒๕๑๖	ผู้ว่าการการทางพิเศษแห่งประเทศไทย
พ.ศ. ๒๕๑๖ - ๒๕๑๙	สร้าง ร.พ.พญาไท ๑
พ.ศ. ๒๕๒๙	สร้างวิทยาลัยรังสิต
๓๑ กรกฎาคม ๒๕๓๓	สถาปนาเป็นมหาวิทยาลัยรังสิต
พ.ศ. ๒๕๓๐	สร้าง ร.พ.พญาไท ๒
พ.ศ. ๒๕๔๐	สร้าง ร.พ.พญาไท ๓
พ.ศ. ๒๕๑๗	รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
พ.ศ. ๒๕๑๕ - ๒๕๔๐	กรรมการกองทุนเงินทดแทน
	สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน
พ.ศ. ๒๕๒๓ - ๒๕๓๖	กรรมการข้าราชการพลเรือน
พ.ศ. ๒๕๓๖ - ๒๕๕๐	ประธานกรรมการ บริษัท ซิเวย์ เอ็กเพรส จำกัด
พ.ศ. ๒๕๓๕ - ๒๕๔๖	กรรมการ บริษัท G.H.P. องค์การเภสัชกรรม กระทรวงสาธารณสุข

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

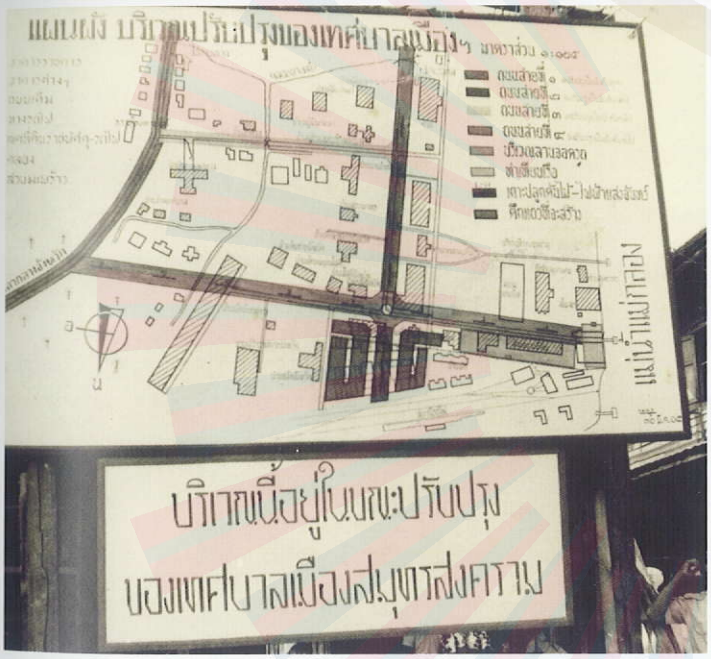

รวมเอกสารเก่า

นิราศปทุมธานี

เทพ สุนทรศารทูล
ประพันธ์ในโอกาสคุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์
ย้ายจากจังหวัดสมุทรสงครามไปเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี

นิราศปทุมธานีศรีอักษร

ระลึกถึงวันเมื่อสัญจร
ท่านเจ้าเมืองสมุทรสุดเคารพ
ปทุมธานีศรีวิไล
ท่านเจ้าเมืองประสิทธิ์ลิขิตชื่อ
เป็นเจ้าเมืองเลื่องชื่อฝีมือดี
ทั้งคุณนายก็มีไมตรีจิต
ท่านเมตตาเอ็นดูเชิดชูพักตร์
เราจึงขอแต่งกลอนอักษรศรี
ให้ชาวบ้านชาวเมืองได้เลื่องลือ
เป็นเยี่ยงอย่างภายหน้าชื่อปรากฏ
เป็นเกียรติแด่มหาดไทยได้ประเทือง
ถึงจะมีข่าวคราวเขาเล่าเรื่อง
ทำความเสื่อมเอือมระอาประชาชี
แต่เจ้าเมืองที่ดีก็มีอยู่
ขอแต่เพียงมหาดไทยเลือกใช้คน
อย่างเจ้าเมืองประสิทธิ์พินิจแล้ว
เป็นเจ้าเมืองแนวหน้าสง่ามี
เป็นเยี่ยงอย่างอำมาตย์มหาดไทย
ผู้นั่งเมืองเรืองเดชทุกเขตคาม
เมื่อทำดีผีสางเจ้าทางท่า
ประชาชีดีชั่วคนทั่วไป
อย่างเจ้าเมืองแม่กลองก็ลองคิด
เพื่อยกย่องคุณงามนามกร
ซึ่งเจ้าเมืองประสิทธิ์ไม่ผิดเนตร
อยู่แม่กลองหกปีไม่มีใคร
ท่านเป็นนักวางแผนแสนฉลาด
เป็นบัณฑิตรอบรู้เป็นผู้นำ
ทั้งความจำก็แม่นแสนฉงน
แม่นตัวบทกฎหมายแยบคายมี
ไปนครสามโคกเป็นโชคชัย
อพยพย้ายสังกัดจังหวัดใหม่
เราจึงไปส่งท่านในวันนี้
เคยนับถือท่านนักเป็นศักดิ์ศรี
ทั้งท่านมีบุญคุณการุญรัก
เคยใกล้ชิดสนิทสนมอย่างสมศักดิ์
เราก็นักกลอนนึกเคยฝึกปรือ
ไว้เป็นที่สำหรับเครื่องนับถือ
จารึกชื่อประสิทธิ์ไว้ติดเมือง
อนาคตคนผู้ได้รู้เรื่อง
ได้สืบเนื่องตำนานโบราณคดี
ว่าเจ้าเมืองบางคนหม่นหมองศรี
จนเสื่อมที่ศรัทธาประชาชน
ยังพอกู้แก้หน้าสถาผล
ไม่ถึงกับอับจนซึ่งคนดี
ก็ผ่องแผ้วพอจักมีศักดิ์ศรี
ควรเป็นที่ยอเยินสรรเสริญนาม
ผู้ยิ่งใหญ่รุ่งเรืองในเมืองสยาม
ให้ทำความดีชอบประกอบใจ
เทวดาดลจิตพิสมัย
ก็รักใคร่สรรเสริญเจริญพร
ยังมีมิตรหนึ่งเพียรเขียนอักษร
ให้ถาวรเกียรติยศปรากฏไกล
เราสังเกตพินิจอยู่ชิดใกล้
ทำงานได้เปรียบปานที่ท่านทำ
สมองปราชญ์เปรื่องคมคารมขำ
เหมาะสมตำแหน่งเขื่องเจ้าเมืองดี
จำผู้คนแม่นยำทำหน้าที่
รู้ทีหนีทีไล่ไวปัญญา

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

พระบรมรูปทรงม้าหน้าศาลากลางจังหวัดสมุทรสงคราม

รูปก็งามเป็นสง่ามีราศี
แต่สุภาพท่าทีกิริยา
แต่เข้มแข็งเฉียบขาดและอาจหาญ
กล้าชี้ขาดข้อขัดตัดสำนวน
อัยการก็เกรงนักเลงเก่า
ฝ่ายตำรวจก็ยั้งระวังตัว
ฝ่ายครูบาอาจารย์การศึกษา
ใครอ้อยสร้อยอ้อยอิ่งไม่จริงจัง
ถึงพระสงฆ์องค์เจ้าที่เบาความ
ท่านแนะนำทำแบบให้แยบยล
ท่านเป็นนักพัฒนาที่หายาก
ทำทั้งมือปรากฏอยู่งดงาม
หน้าศาลากลางนั้นก็สรรค์สร้าง
บรมรูปทรงม้าอนุสาวรีย์
หอประชุมส่วนกลางก็สร้างใหม่
ทั้งบ้านพักผู้ว่าก็น่ายล
บ้านพักข้าราชการทางด้านหลัง
แนวถนนซอยออกข้างนอกใน
เป็นผู้ดีโดยนิสัยไว้สง่า
ทั้งวาจาก็ไพเราะเสนาะนวล
ทำการงานในหน้าที่โดยถี่ถ้วน
ให้คู่ควรคนเกรงนักเลงกลัว
เพราะรู้เท่าสำนวนโดยถ้วนทั่ว
ใครเป็นวัวหลังหวะก็ระวัง
ก็ตั้งหน้าทำดีเป็นที่ตั้ง
เดี๋ยวโดนสั่งสอนครูอายผู้คน
ครองอารามง่วงเหงาเฉาฉงน
ก็เกิดผลดีบ้างบางอาราม
ทำทั้งปากสั่งเผงไม่เกรงขาม
สมุทรสงครามมีฝากไว้มากมี
เป็นแบบอย่างรูปองค์พระทรงศรี
ไว้เป็นที่วันทาประชาชน
หลังกว้างใหญ่ยังเห็นอยู่เป็นต้น
ล้วนเป็นผลงานท่านทั้งนั้นไป
ก็วางผังเองสร้างขึ้นอย่างใหม่
ก็วางไว้ระเบียบเรียบร้อยดี

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ตลาดเก่าขุนนิพัทธ์ก็ขัดขวาง
พวกพ่อค้าคัดค้านนานเต็มที
พอเจ้าเมืองประสิทธิ์มาคิดสู้
ว่าไม่สำเร็จหรอกเขาบอกกัน
แต่เจ้าเมืองประสิทธิ์คิดสำเร็จ
ผิดผีมือท่านไปมิได้ชม
ใครรู้เรื่องเบื้องหลังก็ยังหวาด
แต่อาศัยใจกล้าปราศราคี
บริเวณจวนเก่าก็เข้ากวาด
สร้างถนนประณีตคอนกรีตปู
สร้างสะพานข้ามข้างคลองบางแก้ว
ทำถนนท่าน้ำเตรียมข้ามไป
ถนนไปอัมพวาสิบกว่าปี
ท่านปูคอนกรีตพอกับล้อรถ
นับแต่บัดนั้นมารถราแล่น
ครั้นต่อมาทำถนนบางคนที
ตั้งแต่ปีศูนย์ห้าท่านมาอยู่
ตกถึงปีศูนย์หกพระศกไซร้
ทางกระทรวงศึกษามาขยาย
ถึง ป.๗ ให้เสร็จทันเวลา
ท่านเจ้าเมืองประสิทธิ์จึงคิดอ่าน
เอาแผนที่มากางวางผังไป
เที่ยวออกตรวจโรงเรียนวนเวียนทั่ว
ดูผลงานต่างต่างทุกอย่างมี
มีคณะกรรมการเข้าทานตรวจ
การโยกย้ายปลายปีมีรายงาน
ไม่ยอมให้ใครทำตามใจชอบ
งดอำนาจอำนวยช่วยคนรัก
การก่อสร้างโรงเรียนเพียรไปตรวจ
ไปดูด้วยตนเองไม่เกรงใคร
เมืองสมุทรสงครามงามอุโฆษ
หม่อมหลวงปิ่นเป็นรัฐมนตรี
ว่าสมุทรสงครามงามนักหนา
จะทำทางติดห้องเจ้าของที่
ไม่เห็นมีผู้ว่าไหนกล้าฟัน
ใครที่รู้ความในก็ไหวหวั่น
จะเกิดอันตรายด้วยยามซวยจม
ทำจนเสร็จเสียด้วยอย่างสวยสม
น่านิยมปัญญาบารมี
ว่าท่านอาจเสียคนจนปนปี้
จึงฝากผีมือไว้ให้ใครดู
ทำตลาดใหม่สร้างไว้อย่างหรู
แนวตึกคู่ขนานข้างก็วางไว้
ทั้งวางแนวถนนสร้างไว้กว้างใหญ่
สะพานใหม่ข้างหน้าอนาคต
กรุยแต่ที่ทำทางจนร้างหมด
เพราะอัฐฟัสมีน้อยไม่ค่อยดี
คนขึ้นแน่นมาไปขวักไขว่ขี่
ล้วนเป็นผีมือท่านเริ่มงานไว้
บ้านเมืองดูก้าวหน้ากว่าครั้งไหน
มีโชคชัยส่งเสริมเพิ่มเติมมา
ประถมปลายโครงการด้านศึกษา
ทดลองว่าผลงานประการใด
คุมแผนงานเองหมดให้สดใส
ตำบลไหนจะขยายเป็นรายปี
เข้าถึงตัวครูนั้นขมันขมี
ทั้งความดีความชอบประกอบการ
ใครยิ่งยวดหย่อนนักมีหลักฐาน
ต้องตรวจทานสอบสวนถี่ถ้วนนัก
มีระบอบแบบแผนเป็นแกนหลัก
ไม่ถือพรรคถือพวกสะดวกใจ
คอยขันกวดทุจริตผิดตรงไหน
ดูไม้ไล่ปูนทรายหลายวิธี
คนเขาโจษขานถึงกันอึงมี่
ออกทีวีสัมภาษณ์ประกาศชม
การศึกษาก้าวเดินเจริญสม

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

วัดช่องลม

ประถมปลายไปปลิวลิ่วลอยลม
พวกครูบาอาจารย์ก็พานปลื้ม
ออกตรวจตราโรงเรียนวนเวียนไป
โรงเรียนใดได้งบสมทบน้อย
เอาครูช่างช่วยสร้างวางวิธี
วัดช่องลมก็ระดมแรงครูช่าง
โรงฝึกงานทั้งอาคาร ป.๑ ไซร้
วัดวชิรคามก็ตามสร้าง
ทั้วตัวไม้ฝีมือก็ล้อชา
โรงเรียนใดได้ทุนประมูลสร้าง
ต้องขัดเคืองพ่อค้าต่อว่ากัน
ผู้รับเหมาบางรายร้ายเอาเรื่อง
ว่าเข้มงวดกวดหนักแกล้งชักโยง
พวกครูบาอาจารย์ก็งานหนัก
ทำงานกันหลังชดไม่หมดเปลือง
ไปรังวัดที่ทางไปถางป่า
ไปสร้างบ้านพักครูให้อยู่ดี
โรงเรียนวัดธรรมประสิทธิ์ใครคิดเห็น
กลายเป็นวัดมีชื่อฝีมือใคร
เจ้าเมืองนักพัฒนานั้นหายาก
ควรนิยมว่าเฟื่องกว่าเมืองใด
เราก็ครื้มคิดสนุกจึงบุกใหญ่
คุมช่างให้สร้างโรงเรียนแนบเนียนดี
เงินไม่ค่อยพอสร้างอย่างเต็มที่
โดยไม่มีค่าจ้างแต่อย่างใด
ไปช่วยสร้างจนเสร็จสำเร็จได้
ได้อาศัยใช้กันทุกวันมา
ใช้ครูช่างสร้างช่วยสวยสง่า
ได้ดูเล่นเป็นขวัญตามาทุกวัน
ส่งครูช่างไปตรวจคอยกวดขัน
เพราะเรามันตงฉินไม่กินโกง
ฟ้องเจ้าเมืองพัลวันควันโขมง
จะเตะโด่งย้ายออกไปนอกเมือง
ไม่ได้พักพัฒนาจนหน้าเหลือง
มีแต่เรื่องพัฒนาทั้งตาปี
พัฒนาพงเสือเตรียมเนื้อที่
จนเดี๋ยวนี้เป็นอาคารตระหง่านตา
แต่ก่อนเป็นป่าโกงกางอันกว้างใหญ่
จะเล่าไว้ให้เห็นเป็นพยาน
ถึงลำบากก็บุกสนุกสนาน

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ย้ายจากจังหวัดสมุทรสงครามมาจังหวัดปทุมธานี
๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๑๐

เราได้เป็นหัวหน้าครูอาจารย์
เมื่อแต่เดิมเริ่มต้นมีคนขัด
พอทำที่ราบเตียนก็เปลี่ยนใจ
ฝ่ายครูบาอาจารย์ทำงานหนัก
เจ้าเมืองนักเร่งรัดพัฒนา
เรื่องอะไรใครเล่ามาเข้าหู
สั่งแก้ไขฉับพลันโดยทันที
ใครรายงานเรื่องใดจำได้แม่น
ถ้ารายงานยกเมฆปลุกเสกมา
ใครไม่กล้าทุจริตทำผิดชุ่ย
ข้าราชการถ้วนทั่วจึงกลัวเกรง
ถึงผู้น้อยต้อยต่ำทำหน้าที่
ท่านก็ฟังนั่งนิ่งอย่างจริงใจ
ใครทำผิดทำพลาดแต่อาจหาญ
ว่าคำไหนคำนั้นไม่บั่นรอน
ไปทำการก่นถางก่อร่างไว้
ไม่ย้ายวัดไปอยู่ต่อสู้ใหญ่
ย้ายออกไปอยู่นั่นทุกวันมา
เจ้าเมืองนักบริหารการศึกษา
เล่นบัญชาใช้เพื่อนทั้งเดือนปี
ออกไปดูสอบสวนโดยถ้วนถี่
มิได้มีทอดทิ้งประวิงเวลา
ออกเรือแล่นจอดกึกเข้าศึกษา
เป็นต่อว่าทันควันเดี๋ยวนั้นเอง
เดี๋ยวท่านคุ้ยหลักฐานประจานแผง
ถ้าใครเก่งก็ยกอย่าตกใจ
ถ้ากล้าชี้แจงแจ้งแถลงไข
รับเอาไปปฏิบัติไม่ตัดรอน
เข้าให้การจริงหมดก็ลดหย่อน
ไม่สั่นคลอนหน่วงหนักมีหลักใจ

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

โรงเรียนวัดธรรมประสิทธิ์

วัดถ้ำชิรคาม

จะช่วยใครให้ดีก็มีหลัก
มีหลักเกณฑ์อ้างอิงทุกสิ่งไป
สมัยท่านครองเมืองเรื่องทั้งหมด
ไม่โยกโย้คลอนแคลนแน่นกระชับ
แต่คนชั่วกลัวเกรงยำเยงมาก
คนเกียจคร้านพาลพาระอาใจ
ท่านไม่ชอบตามใจใครง่ายง่าย
ไม่เลี้ยงคนทุจริตผิดวิธี
ท่านกล้าขัดคอคนขัดผลประโยชน์
เรื่องสุรานารีบุหรี่นั้น
เมื่อเจ้าเมืองไม่เมาซึ่งเหล้ายา
เจ้าเมืองเมาเหล้ารื่นมัวชื่นเชย
ถ้าเจ้าเมืองเมายศก็หมดท่า
ไม่สมภูมิผู้ใหญ่อายใจจัง
แต่เจ้าเมืองประสิทธิ์พินิจแล้ว
สมเป็นนักปกครองหมู่ผองชน
เจ้าเมืองไม่วุ่นวายอบายมุข
ปวงชนดูผู้นำแล้วทำตาม
ตัวอย่างเมืองแม่กลองก็มองเห็น
พวกที่หัวรานำประจำวัน
ถ้าผู้ว่าทุกจังหวัดถือสัจธรรม
เหมือนเจ้าเมืองคนนี้มีวินัย

ใครจะหักโค่นท่านไม่หวั่นไหว
ไม่เกรงใครจะว่านินทาทับ
ดูมีกฎเกณฑ์ทำเป็นลำดับ
ไม่มีลับมีลมเป็นคมใน
จนไม่อยากตีสนิทเข้าชิดใกล้
คนไม่ใคร่ชอบท่านนั้นก็มี
เพราะท่านหมายรักษาซึ่งหน้าที่
ตามแบบที่ใครใครชอบใช้กัน
คนจึงโกรธเคืองบ้างที่ขวางกั้น
ไม่พัวพันเกี่ยวข้องแตะต้องเลย
จึงรักษาหน้าที่ได้ดีเฉย
มัวกอดเกยแต่นารีมีแต่พัง
กิริยาวาจาเป็นบ้าหลัง
เหมือนลิงนั่งแป้นอยู่ดูพิกล
ดูผ่องแผ้วพักตราสถาผล
พาให้คนดีกลัวคนชั่วคร้าม
เหมือนกันทุกเขตเนื่องเมืองสยาม
คงมีความเจริญสุขขึ้นทุกวัน
พวกที่เล่นเมรัยลิ้นไก่สั้น
การพนันสโมสรก็หย่อนไป
เป็นผู้นำทางปัญญาอัชฌาสัย
พวกคนไทยขี้เหล้าคงเบาลง

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

วัดไทร

ท่าเรือข้ามฟากแม่น้ำแม่กลอง (สมุทรสงคราม - สมุทรสาคร)

ถึงวัดวาอารามก็ตามติด
เข้ายกวัดที่ต่ำให้ดำรง
อย่างวัดไทรแต่ก่อนร่อนชะไร
เพราะอยู่ในที่อับเร้นลับตา
ท่านเจ้าเมืองประสิทธิ์ได้คิดอ่าน
ยาวหกสิบกว่าเมตรเสร็จสมปอง
เปิดประถมปลายด้วยช่วยทั้งสิ้น
ใครก็ไปเยี่ยมเยียนโรงเรียนกัน
เพราะเจ้าเมืองประสิทธิ์ได้คิดอ่าน
จนวัดไทรโด่งดังฟังฟังดู
อันวัดธรรมสถิตท่านคิดอ่าน
ท่านเปลี่ยนชื่อธรรมสถิตเหมือนติดตัง
ก็วัดเกตการามในความหลัง
ท่านเจ้าเมืองประสิทธิ์คิดสำคัญ
รื้อกุฏิเก่านั้นมาสรรค์สร้าง
ป้องกันการสกปรกไม่รกเรื้อ
เที่ยวบอกบุญคหบดีผู้มีทรัพย์
หว่างกุฏิมีเว้นให้เณรพระ
ส่งครูฝีมือชายเป็นนายช่าง
ท่านเจ้าเมืองประสงค์จำนงใจ
อันวัดธรรมประสิทธิ์ก็คิดเห็น
เพราะหมู่บ้านย้ายไปอยู่ไกลตา
ท่านเจ้าเมืองประสิทธิ์จึงคิดย้าย
ไม่ห่างหมู่บ้านคนไปจนไกล
คนจะได้ช่วยเหลือเกื้อกูลสงฆ์
เข้าใกล้ชิดวิสาสะกับพระสงฆ์
คนขึ้นลงวัดนั้นทุกวันมา
หามีใครรู้จักกันนักหนา
แล่นนาวาเข้าไปข้างในคลอง
สร้างอาคารเรียนดีไม่มีสอง
ให้เป็นของวัดไทรสมัยนั้น
เชิญหม่อมปิ่นมนตรีไปที่นั่น
จนทุกวันวัดไทรใครก็รู้
เปิดทางผ่านความเจริญเดินไปสู่
กลับลืมผู้เริ่มต้นชอบกลจัง
เคยเรียกขานวัดคู้ไม่สู้ขลัง
คนจึงตั้งต้นเรียกสำเหนียกกัน
กุฏิยังปลูกปักอยู่ลักลั่น
ร่วมกับท่านเจ้าคุณช่วยจุนเจือ
เพื่อจะวางผังใหม่ทั้งใต้เหนือ
ให้มีเนื้อที่ว่างวางระยะ
ให้เขารับสร้างช่วยให้สวยสะ
อยู่กระจะแจ่มโล่งปลอดโปร่งใจ
ไปช่วยสร้างวัดนั้นทันสมัย
หวังจะให้เป็นวัดพัฒนา
เป็นวัดเร้นลับไปอยู่ในป่า
เพื่อหาปลาในทะเลร่อนเร่ไป
อารามหมายให้ติดอยู่ชิดใกล้
เพื่อจะได้ช่วยเหลือจุนเจือจาน
ให้ดำรงธรรมไปอย่างไพศาล

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

พระจะได้ช่วยหนุนการบุญทาน
ท่านให้ซื้อที่ดินเป็นถิ่นฐาน
มอบให้เราเข้าออกข้างนอกใน
ท่านเตรียมการสร้างวัดตัดต้นไม้
สร้างบ้านพักครูยกขึ้นปกครอง
คิดสร้างวัดธรรมประสิทธิ์นิมิตหมาย
เป็นวัดใหม่ธรรมประสิทธิ์ด้วยจิตเพียร
ท่านก็ย้ายไปก่อนสุดผ่อนผัน
เพียงแต่ซื้อที่ทางเตรียมถางไพร
ต่อท่านย้ายไปนานทางการสงฆ์
เป็นวัดใหม่ธรรมประสิทธิ์อยู่ติดคลอง
แต่น่าแปลกวัดนี้ก็มีชื่อ
การที่ท่านคิดทำก็สัมฤทธิ์
วันที่สิบตุลาห้าหนึ่งหนึ่ง
ต้องจากเมืองแม่กลองนองนที
ท่านมาอยู่เมืองนี้ปีที่หก
เราอาจกล้ากล่าวได้โดยไม่กลัว
อันถนนดาวคะนองท่องปากท่อ
ท่านเสนอกรมทางอย่างสำคัญ
เพื่อเปิดเมืองแม่กลองที่มองอับ
ให้เป็นเมืองเปิดรับไม่อับตา
กรมทางหลวงจึงสำรวจออกตรวจสอบ
แม่กลองเป็นเมืองเปิดเลิศวิไล
เจ้าเมืองดีก็เป็นศรีสง่าหน้า
เจ้าเมืองทรามก็เห็นเป็นเวรกรรม
อันเจ้าเมืองดีดีก็มีอยู่
บ้างซื่อสัตย์นักหนาบ้างน่ารัก
แต่เจ้าเมืองประสิทธิ์นี้คิดเห็น
ทางกระทรวงมหาดไทยเลือกได้การ
ถ้าเจ้าเมืองของไทยได้ดั่งว่า
บ้านเมืองจะพัฒนาขึ้นน่าดู
เรื่องชั่วร้ายคอรัปชั่นจะบรรเทา
เจ้าเมืองดีมีศีลธรรมช่วยนำไทย
ให้ชาวบ้านทำบุญอบอุ่นใจ
ใกล้หมู่บ้านที่ผู้ไปอยู่ใหม่
ซื้อที่ไว้ใหญ่กว้างอยู่ข้างคลอง
เตรียมที่ไว้ดิบดีไม่มีสอง
เตรียมสำรองที่ทางสร้างโรงเรียน
โดยโยกย้ายวัดเก่าเอามาเปลี่ยน
ก็จวนเจียนสมจิตที่คิดไว้
จึงวัดนั้นหาเสร็จสำเร็จไม่
ไม่ทันได้ทำสมอารมณ์ปอง
จึงตกลงสร้างเสริมเฉลิมฉลอง
ตามแผนของท่านสมอารมณ์คิด
คนเลื่องลือชื่อวัดธรรมประสิทธิ์
ชื่อก็ติดนามวัดประวัติมี
เป็นวันซึ่งเจ้าเมืองผู้เรืองศรี
ไปปทุมธานีเมืองมีบัว
คนก็ยกย่องดีไม่มีชั่ว
ว่าหาตัวเทียบยากลำบากครัน
ใครเล่าหนอวางแผนแสนขยัน
ถนนกั้นน้ำทะเลนานเนมา
เป็นเมืองลับแลลึกสุดนึกหา
คนจะได้ไปมาไม่ห่างไกล
ก็เห็นชอบสร้างทางอย่างกว้างใหญ่
เพราะอาศัยบารมีท่านชี้นำ
ชาวประชาพึ่งได้ไม่ตกต่ำ
ราษฎรตาดำดำชอกช้ำนัก
ได้ไปมาหาสู่ได้รู้จัก
แต่ก็มักชอบกลเรื่องผลงาน
ว่างานเด่นดีนักเป็นหลักฐาน
เป็นเจ้าบ้านผ่านเมืองที่เฟื่องฟู
มหาดไทยได้หน้าไม่น้อยอยู่
ประชาชนคนผู้เบิกบานใจ
จะบางเบาโจรผู้ร้ายห่างหายได้
ให้แจ่มใสดีงามด้วยความดี

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ห้องทำงานผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรสงครามปัจจุบัน

หอประชุมส่วนกลาง

ที่บ้านเมืองเคืองเข็ญไม่เป็นเรื่อง
ไม่สมเพชเวทนาประชาชี
บ้างคุณหญิงคุณนายก็ร้ายนัก
คิดแต่ท่าหาหอบเป็นกอบกำ
เจ้าเมืองผีมือดีก็มีมาก
ดวงจะเด่นก็ดับต้องอับดวง
เจ้าเมืองความรู้ดีก็มีอยู่
เพราะโลภโมห์โทสันมันตะบึง
เจ้าเมืองเหมือนบิดาประชาราษฎร์
ราษฎรร้องระงมอยู่ชมเชอะ
มิได้ทำเพื่อชาติราษฎร
ยังทำเพื่อมหาดไทยไม่กระทำ
เพราะระบบแต่งตั้งให้นั่งเมือง
ถ้าเลือกได้คนดีเป็นศรีนคร
ถ้าเลือกคนเอนเอียงไม่เที่ยงตรง
เลือกคนโลภโลภาคิดหาทุน
ราษฎรเคืองเข็ญไม่เป็นสุข
เพราะเจ้าเมืองกินเมืองเสียเรื่องเดียว
ใครเดือดร้อนก็จะมุ่งเข้ากรุงสอ
เจ้าเมืองเป็นหัวตอกันต่อไป
ตั้งเจ้าเมืองเอาไว้ทำไมเล่า
เรื่องนี้ควรจะได้วิจัยกัน
ระบบรวมอำนาจก็อาจเป็น
ระบบกินเมืองรวยส่งส่วยไป

เพราะเจ้าเมืองอับปัญญาอับราศี
เอาแต่มีโลภหลงไม่ทรงธรรม
คิดจะตักตวงมันวันยังค่ำ
ถือว่าน้ำขึ้นจักรีบตักตวง
เว้นแต่หากมัวเมาจนเหงาง่วง
เพราะเมียหลวงเมียน้อยแม่คอยดึง
แต่ไม่สู้จะดีเป็นที่หนึ่ง
เป็นที่พึ่งไม่ได้เหลวไหลเลอะ
หากว่าขาดคุณธรรมก็จำเปรอะ
เพราะมาเจอะพ่อหมูเป็นผู้นำ
ยังอาวรณ์ส่วนตัวที่ชั่วต่ำ
เพื่อจะบำรุงชาติราษฎร
ตามแบบเบื้องโบราณแต่กาลก่อน
ประชากรก็จะได้พึ่งใบบุญ
เลือกคนหลงคนเมาหัวเต่าตุ่น
ก็เกิดวุ่นวายฉาวเป็นข่าวเกรียว
นั่งเจ่าจุกจนปัญญาจนหน้าเขียว
สุดจะเหลียวแลหาพึ่งพาใคร
เพื่อจะขอเข้าพบท่านผู้ใหญ่
พึ่งไม่ได้เจ้าเมืองน่าเคืองครัน
คนไม่เข้าพึ่งพามันน่าขัน
เหตุผลมันเป็นสถานประการใด
ระบบเล่นพวกพ้องถูกต้องไหม
ระบบใช้ศักดินาชราจริง

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

จวนผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรสงคราม

ระบบเจ้าขุนมูลนายช่างร้ายเหลือ
ระบบผูกขาดแคบเข้าแอบอิง
ขืนปล่อยไปเช่นนี้แล้วดีร้าย
เมืองจะเป็นอันตรายเลวร้ายจม
อันระบบแต่งตั้งจะพังพ่าย
เป็นระบบเลือกตั้งฟังฟังดู
เพราะระบบผูกขาดประหลาดเหลือ
คิดแต่เลี้ยงลูกน้องให้ผ่องงาม
การตั้งเจ้าเมืองไทยสมัยนี้
ท่านตั้งแต่อำมาตย์มหาดไทย
เลือกจากคนกลุ่มน้อยเพียงร้อยกว่า
เลือกจากตราชสีห์ไม่กี่คน
เจ้าเมืองปกครองไทยตั้งหลายแสน
ใช่ระบอบเพื่อเหล่าชาวประชา
อันคนของกระทรวงทบวงอื่น
ไม่ได้เป็นผู้ว่ามันน่าเคือง
เป็นระบอบล้าสมัยไม่ได้เรื่อง
มีแต่เขาเลือกตั้งโด่งดังไกล
สมัยพระปิยมหาราช
การปกครองบ้านเมืองยังเลื่องลือ
เพราะท่านคัดเลือกคนทุกหนแห่ง
ใครฝีมือลือชาปัญญางาม
ใครซื่อสัตย์สุจริตน้ำจิตซื่อ
ใครมีคุณธรรมดีมีเมตตา
ไม่น่าเชื่อว่ายังมีเป็นผีสิง
น่าจะทิ้งสุสานเสียนานนม
อาจจะสายแก้ไขมิได้สม
ชาติจะล่มลงเมื่อไรใครจะรู้
มหาดไทยจะสลายมิได้อยู่
เพราะเหตุผู้ว่าการพาลจะทราม
ไม่เอื้อเฟื้อประชาชาวสยาม
คิดแต่ความผูกขาดครองชาติไทย
ท่านตั้งตีวงแคบถือแบบไหน
เลือกจากในกรมกองพวกพ้องตน
เป็นผู้ว่าจังหวัดจำกัดผล
จึงได้ชนชั้นด้อยถอยปัญญา
เลือกจากแดนกะลาครอบระบอบบ้า
ระบอบหามือตีนไปกินเมือง
ก็ดาษดื่นสามารถและปราชญ์เปรื่อง
นี่คือเรื่องผูกขาดมหาดไทย
มีบ้านเมืองไหนเขาเหมือนเราไหม
เพื่อจะได้คนดีมีฝีมือ
ปกครองชาติในกาลโบราณหรือ
ยังมีชื่อเจ้าเมืองกระเดื่องนาม
จากทุกแหล่งกระทรวงทบวงสยาม
ใครมีความรู้ดีมีวิชา
ใครมีชื่อเชี่ยวชาญว่าหาญกล้า
ใครปัญญาตาญาณเห็นการณ์ไกล

หอจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยรังสิต

พระบรมรูปทรงม้าหน้าศาลากลางจังหวัดสมุทรสงคราม

ใครเชื้อสายผู้ดีมีประวัติ
ใครมีศีลมีธรรมประจำใจ
บรรดาเจ้าเมืองไทยสมัยเก่า
ท่านแต่งตั้งคนดีมีฝีมือ
ระบอบแต่งตั้งใหม่สมัยนี้
เป็นระบบผูกขาดชาติไปกำ
ระบบเลี้ยงลูกน้องมันฟ้องว่า
เป็นระบบผูกขาดมหาดไทย
เป็นระบบเจ้าขุนมูลนายเก่า
ส่งลาภผลขนเสบียงเลี้ยงอุทร
ตั้งคนในวงแคบแบบผูกขาด
เหมือนไม่มีน้ำใหม่ไหลเข้ามา
ประชาชนก็ละม้ายคล้ายมัจฉา
อันเจ้าเมืองเหมือนว่าชลาลัย
ต้องหมุนเวียนเปลี่ยนให้น้ำไหลคล่อง
ปลาจึงโตโผผลุดขึ้นผุดดำ
การแต่งตั้งเจ้าเมืองในเบื้องหน้า
คัดเลือกคนทุกกระทรวงทบวงไป
ประชาชนในชาติฉลาดขึ้น
คงล้มล้างเลิกลบระบบชรา
มหาดไทยจะล้มลงจมปลัก
เพราะไร้รัฐบุรุษดีที่มีแวว
มัวแต่หลงอำนาจราชสีห์
พ่อซื่อสัตย์สืบเนื่องครองเมืองใหญ่
ส่งออกไปครองเมืองให้เลื่องลือ
จึงเป็นเจ้าเมืองดีชั้นมีชื่อ
น่านับถือในระบอบที่ชอบธรรม
เป็นแบบที่เลี้ยงชุบอุปถัมภ์
อมพนำกรมเดียวไม่เหลียวใคร
ช่วยพวกข้าให้เด่นได้เป็นใหญ่
แต่มิใช่เพื่อชาติราษฎร
หวังให้เจ้าเมืองน้อมยอมโอนอ่อน
เจ้านครของกูเป็นหูตา
จึงมหาดไทยเฉาไม่ก้าวหน้า
ปวงมัจฉาหงอยเหงาซบเซาไป
อยู่ในวารีลำแม่น้ำใหญ่
น้ำใหม่ไม่ไหลเข้าก็เน่าดำ
น้ำจึงผ่องใสขึ้นค่อยชื่นฉ่ำ
ปลาได้น้ำใหม่ขึ้นค่อยชื่นใจ
ถ้าหากว่าไม่มุ่งปรับปรุงใหม่
คงไม่ได้คนดีมีปรีชา
เกิดจากพื้นผลงานการศึกษา
ให้ประชาเลือกตั้งกันมั่งแล้ว
จะสิ้นศักดิ์ชื่อแซ่เป็นแน่แน่ว
ช่วยวางแนวมหาดไทยให้ไพบูลย์
ไม่นานปีพงศ์พันธุ์จะสิ้นสูญ

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

เหมือนราชสีห์สัตว์ป่าที่อาดูร
เราจะทายไว้หนอเป็นหมอแม่น
อันกระทรวงมหาดไทยจะใกล้วัน
วิธีการแก้ไขก็ไม่ยาก
คัดเลือกคนทุกกระทรวงทบวงไทย
โอนตำแหน่งเจ้าเมืองอย่าเยื้องยัก
ผู้ว่าการจะได้กล้าตรวจตราดู
เป็นหัวหน้ารัฐบาลคุมงานรัฐ
มิใช่คนมหาดไทยใฝ่แต่งาน
มหาดไทยให้ดีควรมีแผน
หาคนดีมีศักดิ์ถูกหลักเกณฑ์
รักษาตราราชสีห์ให้ดีอยู่
แม้นไม่ปรับปรุงงานการสำคัญ
คงมีการเลือกตั้งเหมือนดั่งว่า
ราชสีห์อนาคตจะปลดปลง
อย่างเจ้าเมืองประสิทธิ์น่าคิดหนอ
ท่านมาแต่อัยการต่างงานไป
นักปกครองชั้นดีมีชื่อเสียง
อันเจ้าเมืองมีชื่อฝีมือดี
ลูกหม้อแท้เสียอีกกลับหลีกหลบ
ก็มีแต่พื้นพื้นดื่นดื่นไป
เลิกอวดอ้างเสียทีจะดีหนอ
ใช่ลูกหม้อก่อเกิดจึงเลิศลอย
อย่างพระยารัษฎานุประดิษฐ์
เป็นเจ้าเมืองชั้นดีมีตำนาน
เจ้าพระยายมราชชาติเสนา
เป็นครูบาอาจารย์มานานปี
เป็นลูกหม้อมหาดไทยที่ไหนเล่า
นักปกครองชั้นเลิศประเสริฐจัง
อย่างเจ้าเมืองประสิทธิ์น่าคิดหนอ
นับเป็นปลาพันธุ์ใหม่อัยการ
ท่ายย้ายไปวันนี้จึงมีใจ
ใช่สอพลอตอเต่าแกล้งเล่าลือ
ทั้งสมภารเจ้าวัดมีสัตย์ธรรม
ไม่เพิ่มพูนแพร่หลายขยายพันธุ์
ถ้าหากแม้นไม่เพียรคิดเปลี่ยนผัน
จะถูกบั่นอำนาจให้ขาดไป
เว้นแต่หากฝ่ายปกครองต้องใจใหญ่
แต่งตั้งให้ครองเมืองจึงเฟื่องฟู
ขึ้นสำนักนายกที่มีอยู่
งานทุกหมู่กรมกระทรวงทบวงการ
ส่วนจังหวัดถ้วนทั่วทุกสถาน
เอาแต่ด้านมหาดไทยใจเอียงเอน
ตั้งผู้แทนกระทรวงที่ดวงเด่น
ส่งไปเป็นปลัดจังหวัดนั้น
ไม่มีผู้รานรุกมาบุกบั่น
ไม่นานวันจะสลายทำลายลง
เป็นประชาธิปไตยใจประสงค์
เพราะลุ่มหลงอำนาจผูกขาดไว้
ใช่ลูกหม้อสืบมาก็หาไม่
เหมือนน้ำใหม่ไหลมาเพิ่มวารี
ใช่มีเพียงแต่อำมาตย์ราชสีห์
มิใช่มีแต่อำมาตย์มหาดไทย
ไม่ค่อยพบนักปกครองที่ผ่องใส
ที่ยิ่งใหญ่ดีเด่นนั้นเห็นน้อย
เรื่องลูกหม้อลูกไหอย่าได้ฝอย
เราเฝ้าคอยดูมาเป็นช้านาน
นายพานิชยอดนักบริหาร
ก็ลูกป่าสาธารณ์แต่เดิมที
คือมหาปั้นเดิมเฉลิมศรี
ท่านก็มีชื่อเสียงสำเนียงดัง
แต่พระเจ้าแผ่นดินท่านแต่งตั้ง
ใครก็ยังไม่เทียบมาเปรียบปาน
ใช่ลูกหม้อมหาดไทยควรไขขาน
ก็เชี่ยวชาญหน้าที่มีฝีมือ
แต่งกลอนไว้สำหรับเครื่องนับถือ
พยานคือผลงานหลักฐานมี
ก็กล่าวคำสรรเสริญเจริญศรี

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

รางรถไฟ

สาธุชนที่เห็นทั้งเณรชี
ชมว่าเมืองแม่กลองค่อยผ่องใส
ตลาดโรงเรียนถนนหนทางจร
เราก็ได้ใกล้ชิดสนิทสนม
ท่านจากไปใจหายเสียดายงาน
ให้ปรากฏยศถาไปช้าเนิ่น
ก็ไม่ใครใกล้เฉียดละเอียดลออ
ท่านโดยสารรถไฟไปวันนี้
มาส่งท่านแน่นหนาที่หน้าชาน
เราก็ได้ไปมั่งในครั้งนี้
แต่งนิราศรจนาด้วยอาลัย
ท่านจากไปคราวนี้ไม่มีหมอง
ท่านช่วยเหลือเรามาด้วยการุณ
ถึงรถไฟแม่กลองก็ตรองตรึก
เดินรถไฟจะร้างเป็นทางเรือ
รัฐบาลท่านจะสร้างหนทางใหม่
ท่านเจ้าเมืองประสิทธิ์จิตจำนง
ว่ารถไฟสายนี้ยังมีผล
ถ้าเลิกไปราษฎรร้อนรำคาญ
อ้างหลักฐานมากมายหลายสถาน
ว่ารถไฟสายนี้มีกำไร
รัฐบาลยอมแพ้แก้หลักฐาน
ก็รู้ดีสรรเสริญเจริญพร
จนผิดตากว่าในสมัยก่อน
เริ่มแต่ตอนท่านประสิทธิ์มาคิดการ
นึกนิยมปัญญาดังว่าขาน
จึงแต่งสารสรรเสริญไว้เยินยอ
ได้กล่าวเกริ่นราวเรื่องสืบเนื่องต่อ
กล่าวแต่พอให้เห็นเป็นพยาน
ประชาชีที่รักสมัครสมาน
บ้างโดยสารไปส่งด้วยจงใจ
เป็นกวีมวยวัดเพิ่งหัดใหม่
โดยจิตใจสำนึกรู้สึกคุณ
เราร้อยกรองเรื่องราวไว้กล่าวหนุน
เหมือนทำบุญได้บุญมาจุนเจือ
คงสำนึกคุณด้วยที่ช่วยเหลือ
ท่านเอื้อเฟื้อขัดขวางไม่ร้างลง
จะเลิกหมดรถไฟใจประสงค์
รายงานส่งไปขัดรัฐบาล
ประชาชนจีนไทยได้โดยสาร
หมดยวดยานเข้ากรุงจะยุ่งใจ
ประกอบการรายจ่ายและรายได้
เหตุไฉนเลิกล้มไม่สมควร
ไม่สั่งการเลิกใช้รถไฟด่วน

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ย้ายจากจังหวัดสมุทรสงครามมาจังหวัดปทุมธานี ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๑๐

กลับซื้อรถเพิ่มใหม่หลายขบวน
การย้ายไปครั้งนี้จึงมีใจ
คนส่งผู้ว่าการโดยสารมา
จากแม่กลองแล่นมาถึงนาโคก
แบบนิราศโบราณนมนานปี
เพราะมิ่งมิตรภรรยาก็มามั่ง
มิได้จากคนรักแต่สักนิด
ถึงนาขวางข้างหน้าว่าไม่ถูก
เหมือนนาขวางมาขวางไม่ห่างไกล
ว่าแต่งกลอนโกหกนั่งยกเมฆ
นักประพันธ์ฝันเพ้อละเมอเมา
บ้านกาหลงหลงใหลอะไรเล่า
มนุษย์เราแท้จริงทั้งหญิงชาย
ไม่สมมาดปรารถนาก็บ้ารัก
บ้างก็ฆ่าตัวตายทำลายชนม์
โรคอกหักรักพลาดประหลาดเหลือ
ถ้าใครเคยอกหักประจักษ์ใจ
ถึงแผ่นดินไม่ไร้เท่าใบพุทรา
มันมืดมนเอาจริงจริงสิ่งทั้งปวง
โรคอกหักรักหน่ายเมื่อหายแล้ว
อันบทเรียนชีวิตที่ผิดมา
จะให้คืนความหลังมาตั้งต้น
รถไฟควรขอบคุณกรุณา
ยอมให้ไปฟรีฟรีไม่ตีค่า
สักร้อยกว่าก็ไปรถไฟฟรี
ควรจะโศกศัลย์หามารศรี
แต่ไม่มีใจโศกวิโยคคิด
เข้ามานั่งเคียงคู่อยู่ติดติด
ก็นั่งชิดนาโคกจะโศกใย
เพราะบุญปลูกขวางติดอยู่ชิดใกล้
ทำโศกใครเขารู้จะดูเบา
คิดปลุกเสกอุปโลกน์ว่าโศกเศร้า
แต่งกลอนเข้าป่ากล้วยนึกขวยอาย
จะเหมือนเราหลงรักสมัครหมาย
ก็วุ่นวายเรื่องคู่ทุกผู้คน
จนอกหักเสียจริตคิดฉงน
บ้างก็หม่นหมองเศร้าอับเฉาไป
ไม่น่าเชื่อว่าเป็นสิ่งที่ยิ่งใหญ่
จึงจะได้รู้รสกำสรดทรวง
แต่หากว่าทำเอาจนเหงาง่วง
เหมือนไร้ดวงสุริยันพระจันทรา
โลกจะแผ้วผ่องพักตร์ขึ้นหนักหนา
พาหูตาใสสว่างกระจ่างใจ
ก็หลีกพ้นคนเก่าหาเอาใหม่

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

เหมือนค่าตัวเราจะด้อยลดถอยไป
ใครสมมาดปรารถนาก็ร่าเริง
ลืมมารดาหน้าที่ลืมพี่น้อง
อารมณ์รักหนักเหลือเหนือเหตุผล
อารมณ์หนุ่มสาวนั้นสำคัญเชียว
อารมณ์รักของมนุษย์สุดประหลาด
ลืมพ่อแม่บ้านช่องพี่น้องไป
เป็นเจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดินยังสิ้นหวัง
สละหมดยศถาไม่ช้าชัก
ถึงบ้านบ่อบ่ออะไรเล่าในโลก
ทั้งบุรุษต่ำช้าอาชาไนย
บวชเป็นสงฆ์สุขใจอยู่ในวัด
ใคร่จะลงบ่อโศกโยกเยกกัน
ถามกินน้ำบ่อไหนเล่าใครรู้
ว่ากินน้ำบ่อโศกโยกทำนอง
โบราณเข้าใจผูกให้ลูกหลาน
อันน้ำบ่อโศกนั้นคือฉันใด
กินไม่รู้จักพอน้ำบ่อโศก
กินกันอยู่ชั่วนาและตาปี
ถึงบ้านแหลมแห่งนี้เป็นที่สอง
ชื่อบ้านแหลมสองแห่งมันแทงใจ
อาจมีมากกว่าหนึ่งก็พึงรู้
สุดแต่ดวงชะตาเป็นมาเชียว
พวกผู้ชายเรานั้นทุกวันนี้
เพราะยังไร้โอกาสจะฟาดฟัน
ถ้าแม้นมีโอกาสวาสนา
มีหญิงสาวเข้าออกข้างนอกใน
เรื่องจะไม่ใคร่คิดเข้าชิดเชื้อ
ใครจะเป็นพระอิฐก็ผิดคน
เกิดเป็นชายหมายมาดว่าชาติเชื้อ
ถึงแก่เฒ่าหนังเหนียวเขี้ยวไม่มี
ใครคุยว่าข้าซื่อใจถือสัตย์
แต่ศีลคุณธรรมคุณคอยจุนเจือ
ถ้าไปไขว่คว้าเก่าเอามาครอง
ความบันเทิงรักนี้ไม่มีสอง
คิดจะล่องลอยฟ้าไปท่าเดียว
พาให้คนหลงใหลไม่เฉลียว
เหมือนน้ำเชี่ยวไหลมาแต่ป่าไกล
ถึงลืมชาติศาสนาที่อาศัย
ความรักใคร่มีอำนาจประหลาดนัก
ราชบัลลังก์มงกุฎวิสุทธิศักดิ์
เพื่อความรักความสวาทประหลาดใจ
เหมือนบ่อโศกลึกซึ้งกว่าบึงใหญ่
ก็หลงใหลเล่นสนุกอยู่ทุกวัน
กาสาวพัสตร์ยังร้อนเมื่อนอนฝัน
เหมือนเพลงชั้นโบราณลูกหลานร้อง
พวกเจ้าหนูชื่นชอบตอบสนอง
พาตรึกตรองตื้นลึกยิ่งนึกไป
ร้องเพลงกานต์ล้ำลึกนึกไฉน
คือหลงใหลบ่อเสน่ห์ประเวณี
บ่อในโลกมนุสสามารศรี
เป็นสิ่งที่เสพติดในจิตใจ
ที่แม่กลองก็มีนี่ไฉน
ว่าสิ่งใดมิได้มีเพียงที่เดียว
เช่นเนื้อคู่เคหาอย่าเฉลียว
ถึงจะเบี้ยวบิดเบือนกลบเกลื่อนกัน
ที่ยังมีเมียเดียวโดดเดี่ยวนั่น
คุยว่าฉันซื่อสัตย์ประหยัดใจ
มีเงินตราพอเพียงจะเลี้ยงไหว
ไม่มีใครกีดหน้าขวางตาตน
เข้าแนบเนื้อเสน่หาอย่าฉงน
ใครจะพ้นอรหันต์ตัดโลกีย์
เปรียบเหมือนเสือในป่าพนาศรี
เล็บยังดีตะปบจะขบเนื้อ
ไม่กำหนัดในสตรีไม่มีเชื่อ
จึงเงือดเงื้อหอกค้างไม่สร้างเวร

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

สถานีรถไฟมหาชัย

ข้ามแม่น้ำท่าจีนถิ่นสถาน
ขึ้นนั่งรถบัสมาพาตระเวน
เข้าถนนเศรษฐกิจสร้างติดต่อ
ชาวสมุทรสาครสัญจรกัน
เข้าถนนเพชรเกษมปรีดิ์เปรมนัก
มีบ้านเรือนปลูกขยายขึ้นก่ายกอง
พวกจัดสรรที่ดินหากินง่าย
ผ่อนระยะสั้นยาวเกรียวกราวไกล
มีโรงงานมาสร้างแถวทางนี้
เป็นโรงงานร้านปักขึ้นชักโยง
ความเจริญก้าวหน้าเข้ามาถึง
แต่เรามองมองไปไม่ใคร่ดี
ปล่อยให้สร้างกันไปไม่ใคร่สวย
ไม่มีผังเมืองจัดทางลัดซอย
เมื่อรัฐตามมาแก้คงแย่หน่อย
มหาดไทยกระทรวงอุตสาหกรรม
รัฐบุรุษไทยเรายังเมามัว
เห็นแก่ลาภแก่ผลของตนแท้
ปล่อยให้น้ำไหลบ่ายถากรรม
ไม่วางแผนแดนไทยให้ประเทือง
ไม่วางแผนภายหน้าอนาคต
รัฐบุรุษที่ฉลาดเปรื่องปราชญ์เปรียว
มาถึงบ้านมหาชัยมิใช่เล่น
ไปตามเส้นทางถนนรถยนต์นั้น
ท่านได้ก่อสร้างทางลาดยางนั่น
ไม่อุดตันลับแลเหมือนแม่กลอง
รถแล่นขวักไขว่ครื้นทั้งขึ้นล่อง
ตลอดสองข้างทางสล้างไป
มาซื้อขายที่ถักอยู่ขวักไขว่
ที่นาไร่กลายเกลื่อนเป็นเรือนโรง
เคยเป็นที่นาตลอดแลปลอดโปร่ง
ควันโขมงไปแล้วถิ่นแถวนี้
อึงคนึงเรือนชานสถานที่
ไม่ใคร่มีระเบียบความเรียบร้อย
รัฐไม่ช่วยวางผังดูยังปล่อย
อีกสักหน่อยก็จะเป็นเช่นสลัม
เพราะเราปล่อยกันมากถลากถลำ
มัวไปทำอะไรอยู่ไม่ดูแล
มีแต่หัวโง่เง่าและเก่าแก่
ไม่ช่วยแก้การงานให้บ้านเมือง
ไม่ช่วยทำคูคันให้มันเขื่อง
เอาแต่เรื่องแก้ปัญหาไปท่าเดียว
ไม่กำหนดแผนงานชาญเฉลียว
หมดตัวเจียวหรือไรชาติไทยเรา

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

เราควรซื้อที่ทางให้กว้างใหญ่
สร้างเมืองใหม่ให้หรูไม่ดูเบา
ตัดถนนหนทางให้กว้างลิ่ว
สร้างอาคารร้านมุ่งให้รุ่งเรือง
เอกชนคนไหนใจใหญ่เชื่อง
ต้องวางผังเมืองลงเป็นวงล้อม
มิใช่ตัดแต่ถนนให้คนมี
ปลูกอาคารร้านค้ายถากรรม
อุตสาหกรรมตกลงจะส่งเสริม
มิใช่สร้างได้สิ้นทั่วถิ่นแคว้น
เป็นเขตแดนโรงงานสถานที่
ใครใคร่สร้างซื้อเช่าสักเท่าไร
เขตใดเป็นอาคารย่านการค้า
มีที่จอดรถรามีท่าลง
เขตใดเป็นสถานเรือนชานอยู่
ทำตรอกซอยน้อยใหญ่ในบุรี
เขตใดสร้างแฟลตลิบสูงสิบชั้น
ไม่มีบ้านเรือนคละมาปะปน
ส่วนในเมืองในกรุงต้องมุ่งผล
ต้องรักษาแบบเก่าของเขาไว้
ถ้าเก่าแก่แท้จนทนไม่ไหว
ต้องสร้างเหมือนกันหมดให้งดงาม
ใช่ปล่อยให้สร้างกันลักลั่นอยู่
ท่านยินยอมให้สร้างได้อย่างไร
ถึงบางแคแลหาพฤกษาศรี
บ้านบางแคแลไม่ปะนัยน์ตา
แลเห็นแต่อาคารร้านพานิช
สูงตั้งสามสี่ชั้นเป็นหลั่นไป
มีแต่ร้านคนจีนสิ้นทั้งแถบ
โอ้คนไทยอย่างเราเฝ้าละเมอ
เก่งแต่แต่งนิราศวางมาดเชื่อง
รู้แต่ทำราชการนมนานมา
คิดจะตั้งบริษัทกลุ้มกลัดอยู่
จะออกจากราชการอาจหาญไป
สักหมื่นไร่แสนไร่ได้ไหมเล่า
เหมือนแบบเขาชาวฝรั่งวางผังเมือง
เป็นแถวทิวที่อยู่ให้ฟูเฟื่อง
มีทั้งเรื่องการประปาไฟฟ้าพร้อม
จะสร้างเมืองขึ้นใหม่อย่างใหญ่ย่อม
ไม่ยินยอมให้เป็นเช่นสลัม
เที่ยวซื้อที่ค้าเล่นไม่เป็นสำ
เป็นน้ำครำไปสิ้นทั่วดินแดน
ก็ต้องเริ่มหาที่อย่างมีแผน
ต้องหาแผ่นดินสงวนไว้ส่วนใด
ควรจะมีสักผืนละหมื่นไร่
มีทางให้น้ำทิ้งไหลวิ่งลง
ก็ให้มาสร้างตามความประสงค์
การขนส่งสินค้าไปมาดี
ทำเป็นหมู่ใต้เหนือตามเนื้อที่
ตลาดมีไฟน้ำทุกตำบล
ก็สร้างสรรค์สวยงามตามถนน
ประชาชนซื้อเช่าแบ่งเบาไป
ช่วงถนนไหนสร้างแบบอย่างไหน
วางแบบให้สมนึกแบบตึกราม
จะสร้างใหม่ให้ดีไม่มีห้าม
ตลอดคามเขตนั้นเหมือนกันไป
ห้าชั้นคู่สองชั้นนั่นไฉน
จนเมืองไทยมองดังเช่นรังกา
ไม่เห็นมีต้นแคเที่ยวแลหา
คนชราแอบแฝงอยู่แห่งใด
สร้างต่อติดเป็นพืดยาวยืดใหญ่
แต่ร้านไทยธรรมดาหาไม่เจอ
คนไทยแอบหาบเร่อยู่เป่เปอ
คิดจนเซ่อมานานเรื่องการค้า
ไม่รู้เรื่องพาณิชย์ยังคิดบ้า
ไม่กล้าค้ากล้าขายละอายใจ
ยังขาดผู้จัดการทำงานให้
เพื่อจะได้ขายค้าไม่กล้าลอง

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

สถานีรถไฟบ้านแหลม

เคยแต่การเล่าเรียนเขียนอักษร
แต่การค้าพาณิชย์มาคิดตรอง
ก็ชนชั้นเรานี้มีความรู้
พวกตาสีตาสาชาวนาไทย
การศึกษาของเราแต่เก่าก่อน
ไม่ได้ฝึกการค้าทางพาณิชย์
การศึกษาภายหน้าอนาคต
ให้ศึกษาพาณิชย์กิจวิธี
รถแล่นลัดตัดมาถึงท่าพระ
ฝากประวัติศาสตร์เก่านั้นเอาไว้
พระประธานที่วัดราชนัดดา
จากสุโขทัยมาล่องวารี
เมื่อแห่ไปหน้าวัดสุทัศน์นั่น
ทำตะเข้ชักลากแล่นกรากมา
ตะเข้ทับเจ้าพระยาถึงขาขาด
ขณะยืนอยู่ข้างหน้าบัญชาการ
ต้นตระกูล "ยมนาค" เราหากรู้
ชื่อท่าพระยังมีร้อยปีปลาย
เพื่อรักษาเรื่องราวแต่เก่าก่อน
มีประวัติศาสตร์อ้างไว้อย่างไร
มาถึงบางขุนนนท์ตำบลใหญ่
คือทุเรียนพันธุ์ไทยในตำบล
บางขุนนนท์แต่กาลโบราณเรื่อง
ท่านขุนนนท์มีชื่อระบือไป
บางขุนกองมีด่านทำการอยู่
ท่านขุนกองใช่ชั่วตัวสำคัญ
บางขุนศรีมีชื่อเลื่องลืออยู่
เรื่องบทกลอนร้อยแก้วก็แคล่วคล่อง
กลัวขัดข้องขาดทุนสูญกำไร
ยังไม่สู้กล้าค้าแล้วหน้าไหน
จะกล้าไปขายค้าก็น่าคิด
อาจสั่งสอนศึกษามาผิดผิด
จึงดูติดขัดไปไม่ใคร่ดี
ควรเปลี่ยนบทบาทใหม่ให้เต็มที่
เพื่อไทยมีมากหน้าพ่อค้าไทย
สาธุสะชื่อนามตามสมัย
พระพุทธใหญ่แห่เอามาทางท่านี้
ท่านใส่พานแห่มาสง่าศรี
คนแถวนี้ไชโยโมทนา
องค์พระนั้นใหญ่หนักอยู่นักหนา
ใช้คนกว่าร้อยเศษมีเหตุการณ์
เจ้าพระยายมราชชาติทหาร
ต้องวายปราณลงเพราะเป็นเคราะห์ร้าย
ชื่อยังอยู่บัดนี้ไม่หนีหาย
เพราะไม่หมายเปลี่ยนนามกันตามใจ
ให้คิดย้อนถึงกาลโบราณสมัย
จึงคนไทยรู้เรื่องบ้านเมืองตน
ก็เคยได้รู้เรื่องแต่เบื้องต้น
บางขุนนนท์มีชื่อเลื่องลือไกล
เคยลือเลื่องเรียกขานนายด่านใหญ่
คนจึงได้เรียกบางกันอย่างนั้น
คนก็รู้เรื่องราวได้กล่าวขวัญ
นายด่านชั้นมีชื่อเลื่องลือชา
ทุกคนผู้รู้จักกันนักหนา

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

สภาพห้องแถว ๕๑ ห้อง (ตลาดขุนนิพัทธ์) เดิมก่อนทำการปรับปรุง

ท่านขุนศรีนายด่านด้านนาวา
บางขุนไทรไทยจีนได้ยินชื่อ
บางขุนไทรสำคัญอยู่ครันคราม
บางขุนเทียนเวียนล่องไปคลองล่าง
ท่านขุนเทียนเมืองธนคนสำคัญ
บางขุนด่านด้านใต้ใกล้ปากน้ำ
ท่านขุนด่านมีชื่อเลื่องลือดี
บางขุนแก้วแคล่วคล่องก็ก้องชื่อ
ท่านขุนแก้วมีชื่อเลื่องลือนาน
บางขุนพรหมคนผู้ได้รู้เรื่อง
ขุนพรหมรวยภาษีมั่งมีนัก
เพราะรักษาชื่อบ้านสถานถิ่น
ได้รู้เรื่องโบราณเนิ่นนานช้า
แต่ว่า *ขุนเทียนวิเชียรหงษ์
เป็นกวีใช่ชั่วชั้นตัวดี
สืบตระกูล **"โปรเทียรฆ์"** จำเนียรมา
แต่ชื่อเสียงไม่เด่นเป็นสำคัญ
อันนายด่านภาษีมักมีชื่อ
ทั้งพ่อค้าแม่ขายผู้ร้ายโจร
อันนายด่านเดี๋ยวนี้ที่มีอยู่
แต่เรือนชานบ้านพักแทบหักเอียง
ขนาดไม่โกงกินตงฉินเฉียบ
จึงเรียกว่าบางขุนศรีก็มีนาม
คนเล่าลือฤทธิเดชถึงเข็ดขาม
จึงตั้งตามชื่อท่านทุกวารวัน
ผู้เดินทางเรือเล่าก็กล่าวขวัญ
จึงเรียกกันชื่อบ้านโบราณคดี
ก็เป็นคำเรียกด่านสถานที่
ชื่อจึงมีติดบางเป็นทางการ
คนเลื่องลือเหลือหลายเป็นนายด่าน
มีชื่อบ้านตำบลให้คนทัก
ว่าขุนเขื่องอำนาจราชศักดิ์
คนจึงมักเรียกขานช้านานมา
จึงได้ยินได้ฟังนั่งศึกษา
เอามาว่าลำนำคำกวี
มีพันธุ์พงศ์สืบตระกูลประยูรศรี
ชื่อเสียงมีมาจำเนียรนายเทียนวรรณ
ถึงเวลาบัดนี้ยังมีมั่น
เทียบเท่าชั้นนายด่านโบราณโพ้น
คนเขาลือขานโจษกันโลดโผน
ก็มักโดนค่าด่านบานตะเกียง
ถึงไม่สู้เลื่องลือมีชื่อเสียง
เพราะของเลี่ยงภาษีมันหนีคึก
รถยังเลียบแล่นมาเวลาดึก

*นามบรรดาศักดิ์ ว่า ขุนเทียนวิเชียรหงษ์

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

เข้ามาทางหลังบ้านจอดลานลึก
ทำเอาหูไปนาตาไปไร่
พญาครุฑบินเปาะมาเกาะเกย
บ้านคลองบางกอกน้อยเคลื่อนคล้อยถึง
บ้านพ่อตาเราตั้งอยู่ฝั่งนี้
เคยขึ้นล่องเข้าออกบางกอกน้อย
เป็นคลองรักคลองเสน่ห์เมื่อเวลา
คลอดลูกสาวคนไหนก็ได้มา
เดินทางผ่านวันนี้จึงวิ่วแวว
ถึงบางพลัดพลัดใครที่ไหนเล่า
แต่พลัดรักเก่าก่อนร่อนชะไร
ชีวิตเราก็คล้ายละม้ายนัก
ใช่แกล้งเปรียบเทียบใหญ่ให้ใครยิน
ถ้าหากว่าจะนับลำดับพักตร์
ที่ใกล้ชิดสนิทกันถึงพันพัว
จะออกชื่อออกนามถึงงามชื่น
ว่าเราเป็นผู้ชายรักหลายใจ
เพราะเราเพียงแต่พบประสบพักตร์
แต่มีกรรมจำพรากต้องจากกัน
อุปสรรคขวากหนามในความรัก
เป็นเช่นนั้นเนื่องมาเป็นอาจิณ
จนถึงคนสุดท้ายก็หลายพัก
ท่านเจ้าเมืองแต่งให้ไม่อายคน
นึกจะแต่งนิยายเมื่อภายหลัง
ก็หลายรักหลายหลงหลายนงเยาว์
อ่านนิยายขายดีที่มีเกลื่อน
รักเราโลดโผนครันพันทวี
นนทบุรีรถผ่านเป็นบ้านสวน
มีต้นไม้เขียวชอุ่มเป็นพุ่มมัน
แต่บัดนี้มีสถานอาคารค้า
อันเรือกสวนพฤกษาค่อยราลด
อีกร้อยปีข้างหน้าพฤกษาสวน
นนทบุรีศรีมหาเกษตรเป็นเขตแดน
สุดจะนึกกินใช้ไม่ไหวเลย
ทั้งเงินทองของใช้ได้เสวย
ของมันเคยแต่โบราณนานเต็มที
บ้านหลังหนึ่งริมคลองในท้องที่
ค้างที่นี่หลายครั้งแต่หลังมา
นั่งเรือลอยวารินถวิลหา
ก่อนวิวาห์กันนี้หลายปีแล้ว
อยู่พักพาอาศัยใจผ่องแผ้ว
ยังเห็นแนวลำน้ำชื่นฉ่ำใจ
ก็คู่เรานั่งติดอยู่ชิดใกล้
ก็เคยได้พลัดมาเป็นอาจิณ
ชีวิตรักนักกลอนสุนทรถวิล
อายฟ้าดินโกหกพูดยกตัว
ถึงคนรักเราล้วนให้ถ้วนทั่ว
ก็น่ากลัวจะคล้ายนิยายไป
คนจะคลื่นไส้กันนึกหมั่นไส้
ถ้าใครไม่รู้จริงสิ่งสำคัญ
แล้วก็รักหมายถนอมเป็นจอมขวัญ
เพราะบุญนั้นมิใช่คู่ได้อยู่กิน
ก็ชวนชักให้วิโยคโศกถวิล
เหมือนฟ้าดินบันดาลให้ผ่านพ้น
จึงสมรักได้วิวาห์สถาผล
ก็ชอบกลนักหนาชะตาเรา
สมัยครั้งรักร้อนแต่ก่อนเก่า
นึกอายเขาอ่านรู้ไม่สู้ดี
ไม่มีเหมือนรักเรียมเข้าเทียมที่
ในชีวีชีวิตรักเราหนักครัน
ก็แลล้วนผลไม้เหมือนไพรสัณฑ์
มีหลายพันธุ์พฤกษ์สล้างริมทางรถ
รุกเข้ามาปลูกสร้างริมทางหมด
เป็นปรากฏการณ์ใหม่ในไทยแลนด์
จะแปรปรวนเป็นสถานเรือนชานแน่น
กลายเป็นแผ่นดินย่านอาคารค้า

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ถิ่นแถวนี้เคยมาในคราหนึ่ง
ชมบางขวางเป็นหมู่กับครูบา
ชื่อลาดยาวกล่าวชื่อกันลือร่ำ
ขังอันธพาลชนคนสำคัญ
เราเคยได้ไปดูได้รู้เห็น
ขาขังคอกให้อยู่เหมือนหนูนก
ยัดกันอยู่เหมือนหมูที่อยู่เล้า
มองเหมือนสัตว์ชนิดหนึ่งรำพึงไป
ที่อ้วนก็อ้วนฉุผิวขรุขระ
เห็นแววตาทุกข์ระทมดูตรมตรอม
บ้างหน้าตามุทะลุดุดุดัน
บ้างประสาทเสื่อมเกดูเรโร
เอามาขังไว้ทำไมก็ไม่รู้
เปลืองเงินทองกองเปล่าไม่เข้าที
สร้างเมืองใหม่เข้าสักเมืองให้เลื่องชื่อ
ส่งนักโทษทั่วเขตประเทศไทย
แบ่งเนื้อที่เป็นเขตเกษตรกรรม
ให้เลี้ยงสัตว์จัดหาทุ่งหญ้าดี
พวกการช่างสร้างบ้านสถานที่
ช่างจักสานช่างไม้อะไรนั้น
ส่งสินค้ามาขายเป็นรายรับ
รัฐได้เงินคืนทุ่นคุ้มทุนรอน
เอามาขังไว้ทำไมไม่ได้เรื่อง
เราอยากให้มหาดไทยใช้ปัญญา
นึกไปถึงดอนเมืองอันเลื่องชื่อ
ว่าเดี๋ยวนี้แคบคับอับเต็มที
คิดสร้างใหม่ดีดอกจะบอกให้
คนจะหนวกหูเหลือเสียงเรือบิน
ย้ายกองทัพอากาศของชาติออก
ส่วนดอนเมืองนี้กลับเปลี่ยนปรับปรุง
สนามบินอู่ตะเภาของเรานี่
ทัพอากาศไปอยู่จะฟูลอย
หรือใครซื้อที่ทางไว้บ้างเล่า
คงรวยบ้างบางคนตำบลนี้
ไปจนถึงลาดยาวเศร้าหนักหนา
จำติดตามาตั้งแต่ครั้งนั้น
ภาพเรือนจำจำได้ยังไหวหวั่น
ก็คิดฝันลาดยาวราวนรก
คิดก็เป็นเวทนาระอาอก
จะหยิบยกยมโลกน่าโศกใจ
เหมือนควายเขาขังคอกจะบอกให้
ไม่สดใสคนคุกขมุกขมอม
บางคนจะใกล้ตายดูผ่ายผอม
บางคนย่อมเยาวัยไม่ใคร่โต
สายตามันเหมือนมนุษย์สุดโมโห
บ้างหน้าโง่เซ่อซ่าครึ่งบ้าดี
ไม่เป็นผู้เป็นคนหม่นหมองศรี
ไม่เห็นมีคุณค่าจะว่าไป
ที่ดินซื้อเวนคืนสักหมื่นไร่
ห้าหมื่นให้อยู่เฟื่องในเมืองนี้
ให้เขาทำเรือกสวนอย่างถ้วนถี่
ให้เขามีงานทำประจำวัน
ให้อยู่ดีมีสุขเกษมสันต์
ให้ทำกันจริงจังไม่นั่งนอน
ให้คุ้มกับรายจ่ายเพื่อถ่ายถอน
อาชญากรก็จะดีมีวิชา
มีแต่เปลืองเงินเปล่าไม่เข้าท่า
ฝึกอาชญากรชนเป็นคนดี
ก็เลื่องลือมานานสถานที่
จะสร้างที่หนองงูเห่าเราได้ยิน
แต่มันใกล้กรุงมากหากถวิล
ควรหาดินแดนใหม่ห่างไกลกรุง
ไปอยู่นอกกรุงไกลจะไม่ยุ่ง
เพื่อหมายมุ่งเป็นสนามพาณิชย์น้อย
ที่ตาคลีมหามิตรคงคิดถอย
ควรค่อยค่อยคิดกันให้มันดี
หนองงูเห่าจึงดันกันเต็มที่
แต่บางทีเรื่องราวจะยาวความ

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

นึกถึงธัญญบุรีเคยมีนาม
คู่เมืองมีนบุรีท่านตีความ
ท่านยุบลงเป็นเสมออำเภอนอก
เคยเป็นเมืองมีหน้ากลับมาจม
นับประสาอะไรเล่าชาวมนุษย์
อันบ้านเมืองเฟื่องฟูอยู่แต่ไร
ข้ามสะพานนนทบุรีอันมีชื่อ
ถูกฆ่าตายลอยมาในวารี
จึงเรียกขานว่าสะพานนวลฉวี
ว่าโมราใจชั่วฆ่าผัวตาย
เรื่องความรักเหลือร้ายทั้งชายหญิง
ถึงแก่ฆ่ากันยับแล้วจับโยน
เข้าปทุมธานีเป็นที่สุด
ชื่อสามโคกรุ่งเรืองเป็นเมืองตรี
พระโปรดเกล้าเปลี่ยนนามอร่ามศรี
เพราะมีบัวหลวงเกิดเลิศวิไล
สุนทรภู่ครูกลอนเคยจรมา
แต่งนิราศหยดย้อยคำร้อยกรอง
"ถึงสามโคกโศกถวิลถึงปิ่นเกล้า
ประทานนามสามโคกเป็นเมืองตรี
โอ้พระคุณสูญลับไม่กลับหลัง
โอ้เรานี้ที่สุนทรประทานตัว
สิ้นแผ่นดินสิ้นนามตามเสด็จ
แม้นกำเหนิดเกิดชาติภพใดใด
สิ้นแผ่นดินขอให้สิ้นชีวิตบ้าง
เหลืออาลัยใจตรมระทมทวี
เราก็ตามนายมาในคราวนี้
ถึงไม่จากไปตามวายชีวา
ขอให้ท่านอยู่ดีและมีสุข
ครองปทุมธานีศรีวิไล
เป็นเยี่ยงอย่างแก่ปวงข้าหลวงอื่น
จำยุบลยลแยบแบบวิธี
ชาวปทุมธานีไมตรีจิต
ได้ต้อนรับขับสู้ผู้ที่มา
เมืองข้าวงามสดในในสยาม
เมืองปลาตามภาษาปลาอุดม
ขึ้นบางกอกกรุงเทพก็เจ็บสม
เหนือนนาล่มข้าวเสียตำเตี้ยไป
จะผ่องผุดค้ำฟ้าอยู่ท่าไหน
ยังต่ำไปเป็นเสมออำเภอมี
เคยเลื่องลือเรื่องล้วนนวลฉวี
เพราะสามีฆ่าภรรยาชีวาวาย
เพราะสามีฆ่าภรรยาน่าใจหาย
นี่ยิ่งร้ายจันทโครพมาคบโจร
ไม่รักจริงก็เป็นโทษที่โลดโผน
เอาหมกโคลนลอยมาในวารี
สมัยพระพุทธเลิศหล้าสง่าศรี
พวกมอญมีหลายหมื่นมาขึ้นไทย
ชื่อปทุมธานีศรีสมัย
ดอกไสวเป็นพุ่มปทุมทอง
คร่ำครวญหาเจ้านายด้วยใจหมอง
เป็นทำนองไว้ศักดิ์นักกวี
พระพุทธเจ้าหลวงบำรุงซึ่งกรุงศรี
ชื่อปทุมธานีเพราะมีบัว
แต่ชื่อตั้งเขายังอยู่เขารู้ทั่ว
ไม่รอดชั่วเช่นสามโคกยิ่งโศกใจ
ต้องเที่ยวเตร็จเตร่หาที่อาศัย
ขอให้ได้เป็นข้าฝ่าธุลี
อย่ารู้ร้างบงกชบทศรี
ทุกวันนี้ชังตายทรงกายมา"
ท่านเป็นที่พึ่งพักเราหนักหนา
ก็ย้ายมาเมืองต่างอยู่ห่างไกล
นฤทุกข์โทษผองสุขผ่องใส
ผู้คนได้พึ่งพาบารมี
ที่จะขึ้นเคียงมาทำหน้าที่
เยี่ยงอย่างที่ท่านทำเป็นตำรา
ทั้งพ่อค้าพาณิชย์มาพร้อมหน้า
เลี้ยงสุราอาหารเบิกบานใจ

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

สะพานบางจะเกิ้งปลาย

ถนนราษฎร์ประสิทธิ์

กินสุราอาหารสำราญสม
บ้างลงเรือตามลำแม่น้ำไป
นกปากห่างวัดนี้ก็มีชื่อ
พวกฝรั่งยังมาสอพูดยอยก
นึกเมื่อหลายปีก่อนย้อนประวัติ
มาชมนกปากห่างพลางรำพัน
เจ้าปักษีมีคู่ตัวผู้เมีย
บ้างตัวผู้เกาะนิ่งบนกิ่งไม้
บ้างก็มีลูกอ่อนออดอ้อนแม่
แม่ป้อนเหยื่อลูกอ่อนนอนตะกาย
ปักษีมีคู่ผัวและตัวเมีย
บินไปไหนไปอยู่เป็นคู่กัน
ถ้าคนฆ่าคู่ตายทำลายชีพ
เฝ้าบินถามาดูคู่ชีวี
ส่งเสียงร้องก้องเรียกพร่ำเพรียกหา
เฝ้าอาลัยในคู่เคยอยู่กิน
คนยังกล้าฆ่าแกงเหมือนแกล้งพราก
มิได้ยกเมตตาขึ้นสาธก
เราก็เคยฆ่านกวิหคเล่น
ฆ่าสนุกมือเล่นเป็นประจำ
ครั้นได้เรียนพระธรรมคำพระเจ้า
เราจึงเว้นฆ่าสัตว์ตัดชีวิต
เรื่องฆ่าสัตว์เป็นสนุกให้ทุกข์ท่าน
เราไม่เคยนิยมชมว่าดี
เราชอบองคุลีมาลโบราณเรื่อง
เที่ยวเดินชมร้านค้าอัชฌาสัย
ขึ้นวัดไผ่ล้อมจ้องเที่ยวมองนก
เขาเลื่องลือกันขรมชมวิหค
ว่ามีดกดื่นจังทำรังกัน
เคยมาวัดไผ่ล้อมกับจอมขวัญ
ฝากรักกันเหมือนนกวิหคไพร
บ้างคลอเคลียพร่ำพรอดบนยอดไผ่
ตัวเมียไข่อยู่ข้างข้างไม่ห่างกาย
ส่งเสียงแซ่ฟังไปก็ใจหาย
มองละม้ายคล้ายคนชอบกลครัน
เฝ้าคลอเคลียคู่เคียงส่งเสียงขัน
อัศจรรย์ใจนักมันภักดี
มันไม่รีบโผผินโบยบินหนี
วนเวียนที่ร่างนกที่ตกดิน
บินถลาโฉบแถแทบแดดิ้น
ไม่ยอมบินไปไกลน้ำใจนก
ให้นกจากคู่ไปจนไกลอก
คงนรกเรียกร้องสนองกรรม
เมื่อยังเป็นเด็กป่าปัญญาต่ำ
เห็นเขาทำกันได้ก็ไม่คิด
ก็นึกเศร้าใจตัวที่ชั่วผิด
ถือเป็นนิจศีลมาไม่ฆ่าตี
ทำเป็นพรานชาวไพรน้ำใจผี
มิใช่กีฬาเหล่าพวกชาวพุทธ
ที่ท่านเปลื้องบาปเวรละเว้นหยุด

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

สำเร็จเป็นอรหันต์ขั้นวิมุติ
ขอเดชะอานิสงส์ที่ปลงจิต
บำเพ็ญแต่ธรรมะอยู่ประจำ
ขอพลานิสงส์ที่จงจิต
เหมือนเทศน์นอกธรรมาสน์นิราศไทย
คิดอะไรให้สมอารมณ์คิด
ให้ห่างชั่วมัวเมาพ้นเหล่าพาล
นิราศปทุมธานีศรีอักษร
ใครอ่านเล่นเห็นชอบก็ขอบใจ
แม้คารมคมคายปากร้ายบ้าง
เป็นความคิดอิสระและเสรี
แม้นประมาทพลาดผิดด้วยจิตเขลา
อย่ารังเกียจเกลียดเห็นไม่เป็นมิตร
นึกว่าเลี้ยงนกเขาเอาไว้ขัน
สมัยนี้ที่รู้อย่าดูเบา
เมื่อยามไร้มาลีดอกสีสวย
ดอกหญ้าแทนดอกไม้ในไพรวัน
เมื่อคืนวันจันทร์แรมไม่แจ่มฟ้า
คืนเมฆมิดปิดฟ้านภาบน
กวีวรรณบ้านนอกเหมือนดอกหญ้า
เมื่อเดือนแรมแจ่มแจ้งด้วยแสงดาว
ขอเคารพจบกลอนอักษรศรี
ดั่งดอกหญ้าท้าเหยียบย่อมเปรียบความ
คัตราวุธละวางมุ่งทางธรรม
ละบาปผิดเมามัวที่ชั่วต่ำ
ขอเวรกรรมจงดับระงับไป
เพียรลิขิตคำกลอนอักษรสมัย
จงผ่องใสในชีวิตเป็นนิจกาล
ครองชีวิตเป็นสุขเกษมศานติ์
ขอพบผ่านแต่บัณฑิตเป็นนิตย์ไป
เป็นคำกลอนกล่าวห้วนสำนวนใหม่
มหาดไทยถ้าโกรธขอโทษที
อย่าอางขนางนึกเกลียดว่าเสียดสี
ประเพณีนักกลอนนั่งนอนคิด
โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์คิดอ่านผิด
ท่านบัณฑิตจงให้อภัยเรา
ฟังเสียงมันเล่นแต่พอแก้เหงา
หายากเข้าทุกทีกวีวรรณ
อันเปรียบด้วยแล้งศรีกวีสวรรค์
ชื่นชมกันว่างามเมื่อยามจน
ชื่นชมดาราเร่บนเวหน
ยังแลต้นหญ้าพร้อยหิ่งห้อยพราว
พอมีค่าควรชมแซมผมสาว
ยอดหญ้าขาวพราวพร้อยหิ่งห้อยงาม
นิราศปทุมธานีศรีสยาม
ใครอย่าหยามศักดิ์ศรีกวีเอยฯ

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

กลิ่นหมวกฟาง

โดย ดร.วิชา เศรษฐบุตร

ข้อเขียนนี้คัดมาเป็นบางตอนจากเรื่องกลิ่นหมวกฟาง ของ ดร.วิชา เศรษฐบุตร อดีตปลัดกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ ซึ่งได้ตีพิมพ์ในหนังสือ ๑๐๐ ปี ราชบพิธ โดยคัดมาในส่วนที่เกี่ยวข้องที่ท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับเครื่องแบบนักเรียนสมัยนั้น บรรยากาศในการเรียน ครูประจำชั้นผู้มาสอบเนติบัณฑิต ได้พร้อมกัน และชื่อเพื่อนร่วมรุ่นบางคนที่เป็นที่รู้จักกันในสมัยหลังหลายคน

เมื่อ ๖๐ ปีมาแล้ว ผู้ใหญ่เขามักจะพูดกระทบกระเทียบเด็กวัยรุ่นสมัยนั้น ที่ริทำตัวก้อร่อก้อติกกับผู้หญิงสาวว่า เด็กหัวยังไม่สิ้นกลิ่นหมวกฟาง ผมเองไม่เคยโดนว่าอย่างนี้หรอก แต่อยากจะบอกว่ากลิ่นหมวกฟางที่คนสมัยนี้ไม่เคยได้ประสบกับตัวเองนั้นมันหอมหวนอย่างไร ในโอกาสที่โรงเรียนราชบพิธมีอายุครบ ๑๐๐ ปี ผมจึงขออนุญาตเล่าความสัมพันธ์ของหมวกฟางกับโรงเรียนเก่าของผมเสียหน่อย

นักเรียนสมัยนั้นต้องแต่งเครื่องแบบเหมือนกัน คือ นุ่งกางเกงขาสั้น สีดำ ราคาตัวละสลึงเดียวและสวมเสื้อแขนยาวสีขาวคอปิด มีกระเป๋า ๔ กระเป๋า กลัดกระดุมทองเหลือง ๕ เม็ด เรียกกันว่าเสื้อราชปะแตน ราคาตัวละ ๖ สลึง ถุงน่องรองเท้าไม่ต้องมีก็ได้ แต่ถ้าเป็นเวลาออกงานหลวงโก้ๆ เช่น เข้าแถวรับเสด็จพระราชดำเนินมาถวายผ้าพระกฐินพระราชทานประจำปีให้แก่วัดที่โรงเรียนตั้งอยู่ก็แต่งให้ครบเครื่อง เพื่อความสง่าราศีของโรงเรียนและอุปกรณ์จำเป็นชิ้นสุดท้ายและสำคัญยิ่งกว่ารองเท้าก็คือ หมวกฟาง หมวกแบบนี้

หาดูไม่ได้เสียแล้ว และอธิบายรูปร่างลักษณะให้เห็นจริงได้ยากสักหน่อย ตัวหมวกทำด้วยฟางอย่างชื่อของมัน แต่ไม่ใช่ฟางข้าวบ้านเราแต่เป็นพวกฟางข้าวฝรั่ง เขาถักฟางเป็นเส้น และเอามาขดต่อกันให้เกิดเป็นปีกหมวกแข็ง เอาใช้ร่อนให้ปลิวอย่างงดงาม เหมือนกับเด็กสมัยนี้ร่อนจานบิน หรือปลิวอย่างงดงาม หรือถ้านึกสนุกขึ้นมา จะเอาหมวกฟาดกันดูว่า ของใครจะแข็งกว่ากันก็ยังได้ และก็เช่นเดียวกัน หมวกทั้งหลายรอบขอบหมวกจะมีผ้าพัน ทำเป็นโบว์ไว้ทางซ้ายของหมวก ผ้าพันมีความสำคัญอย่างมาก คือ ใช้แบ่งวิทยฐานะของนักเรียน สำหรับเด็กชั้นประถมผ้าพันหมวกจะเป็นแถบ ขนาด ๓ ซม. มีแถบสีเหลืองเส้นเดียวกระหนาบด้วยแถบสีน้ำเงิน แต่สำหรับเด็กชั้นมัธยม ผ้าพันหมวกจะเป็นแถบกว้างกว่า มีแถบย่อย ๗ แถบ สลับกัน ๓ สี คือ สีขาว น้ำเงิน เหลือง น้ำเงิน ขาว ดูไปแล้วผ้าพันหมวกมัธยมสวยกว่าประถม แต่ก็เป็นไปได้ว่าเป็นเพราะศักดิ์ศรีเหนือกว่าก็ได้ นอกจากนี้จะมีอักษรย่อประจำโรงเรียนทำด้วยทองเหลือง มีเดือยด้านหลังสำหรับฝังผ่านผ้าพันหมวกทะลุเข้าไปในเนื้อฟาง ติดอยู่ด้านหน้าของหัวหมวก เพื่อให้รู้ว่าผู้ที่สวมหมวกนั้นอยู่โรงเรียนไหน โรงเรียนของเรานั้นใช้อักษรย่อ รบ. หมวกฟางที่ครบองค์ประกอบนี้จะต้องอยู่บนหัวนักเรียนตลอดเวลา นอกจากอยู่ที่บ้านในห้องเรียน หรือขณะเล่นเวลาเดินมาโรงเรียนพบครู นักเรียนจะต้องหยุดเดิน ยืนเปิดหมวกแล้วโค้งคำนับครูอย่างงดงาม ถ้านักเรียนไม่มีหมวกโรงเรียนจะถือว่าเป็นอาชญากรก็ไม่ปาน

ไม่มีใครรู้ที่มาของหมวกฟาง แบบนี้รู้แต่ว่าราคาใบละสลึง เป็นของสั่งมาจากต่างประเทศ วันหนึ่งผมนั่งดูโทรทัศน์เห็นข่าวงานแข่งเรือประเพณี ระหว่างมหาวิทยาลัยอ็อกฟอร์ด และเคมบริดจ์ ผมเห็นพวกคนหนุ่มสาวที่นั่งเรือคอยดูการแข่งขันอยู่ริมแม่น้ำ คนหนุ่มเขาสวมเสื้อแจ็กเก็ตสปอร์ต แต่สวมหมวกฟางอย่างที่ผมเคยใส่เลยนึกได้ว่า คนที่คิดแบบนักเรียนไทยต้องไปเอามาจากเมืองอังกฤษนี่เอง เพราะครูหัวนอกรุ่นแรกๆ สมัยนั้นได้ทุนไปเรียนที่อังกฤษ ย่อมจะไม่เอาเครื่องแบบมาจากอเมริกาแน่ หมวกฟางนั้นนอกจากจะใช้ประโยชน์กันแดด และเป็นศักดิ์ศรีแก่ผู้สวมแล้ว ยังใช้กันก้อนอิฐที่เราไล่ปากันสนุกๆ ไม่ให้กระทบหัวเราโดยตรงได้ เอาใช้ออกกำลังลองแข่งกันว่าใครจะร่อนได้ไกลกว่ากัน นับเป็นกีฬากลางแจ้งของยุคชนิดหนึ่งและยังเป็นต้นตระกูลหมวกกันน็อคสมัยนี้ เพราะเพื่อนผมคนหนึ่งตกจากรถจักรยาน ๒ ล้อ ที่ขี่ไปโรงเรียน หัวฟาดพื้นถนนปรากฏว่าไม่บาดเจ็บเลย แต่หมวกฟางยุบฉีกขาดต้องไปซื้อใหม่

นักเรียนสมัยนั้นก็คงจะเหมือนสมัยนี้ ที่ชอบทำอะไรแผลงๆ เพื่อนผมบางคนเห็นว่าใส่หมวกปีกแข็งที่อเหมือนคนอื่นมันไม่โก้ เลยหักปีกด้านหน้าให้มันงอ ทำนองหมวกคาวบอยในภาพยนตร์ แต่ก็ทำได้ไม่เหมือนหรือเพราะเป็นหมวกปีกแข็ง จนกระทั่งวันหนึ่งต้องเดินฝ่าฝนกลับบ้าน กาวที่ฉาบฟางไว้ละลายกลายเป็นหมวกคาวบอยได้อย่างสบาย หมวกฟางบางใบคงจะทากาวไม่ดีมาจากโรงงานใช้ไปสักหน่อยส่วนที่ปิดหัวจะหลุดเปิดเผยิบผยาบ ให้ผมลอดออกมาเล่นลม ทำลายบุคลิกของเจ้าของหมวก เลยต้องให้คุณแม่ใช้ด้ายเย็บเข้าที่เสียหรือโยนให้รถรางทับก็สิ้นเรื่อง

หมวกฟาง เมื่อซื้อมาจากร้านใหม่ๆ กลิ่นหมวกมันหอมหวนจริงๆ คงจะเป็นเพราะเขาต้องใส่ยากันบูดหรือยากันแมลงแทะ ตอนที่บรรจุหีบส่งมาขายเรา แต่เมื่อใช้ไปไม่กี่วันกลิ่นดั่งเดิมหายไปมีกลิ่นหัวของเราเข้าไปแทนที่ เด็กสมัยนั้นจะเรียนถึงมัธยม ๖ แล้วก็ยังไม่ใช้ครีมแต่งผม ฉะนั้นเมื่อใช้ไปนานๆ กลิ่นผมอันแท้จริงของแต่ละบุคคลจะติดประจำกลิ่นหมวกฟาง ถึงแม้ว่าจะไม่มีใครติดป้ายชื่อหรือเขียนชื่อของตัวเองไว้ข้างในหมวก แต่เราก็สามารถชี้บอกหมวกของใครได้ ด้วย

ด้วยจมูกของเรานั่นแหละก็คงจะเป็นเพราะเจ้ากลิ่นหมวกเป็นลักษณะประจำตัว นี่แหละผู้ใหญ่จึงเรียกพวกเราว่า พวกหัวยังไม่สิ้นกลิ่นหมวกฟาง

หอสมุดหนังสือ มหาวิทยาลัยรังสิต

หมวกฟาง เมื่อซื้อมาจากร้านใหม่ๆ กลิ่นหมวกมันหอมหวนจริงๆ คงจะเป็นเพราะเขาต้องใส่ยากันบูดหรือยากันแมลงแทะ ตอนที่บรรจุหีบส่งมาขายเรา แต่เมื่อใช้ไปไม่กี่วันกลิ่นดังเดิมหายไปมีกลิ่นหัวของเราเข้าไปแทน กลิ่นผมอันแท้จริงของแต่ละบุคคลจะติดประจำกลิ่นหมวกฟาง

จมูกของเรานั่นแหละ ก็คงจะเป็นเพราะเจ้ากลิ่นหมวกเป็นลักษณะประจำตัวนี่แหละผู้ใหญ่จึงเรียกพวกเราว่าพวกหัวยังไม่สิ้นกลิ่นหมวกฟาง

นึกถึงหมวกฟางขณะนี้ ทำให้ผมอดนึกถึงการเรียนสมัยโน้มไม่ได้ โรงเรียนเปิดเรียน ๘ โมงเช้า หยุดกินกลางวันตอนเพลเพียง ๔๕ นาที ให้โอกาสพวกที่เป็นศิษย์พระวัดราชบพิธไปรับใช้อาจารย์และฉลองตัวเองได้ ตอนบ่ายเรียนอีก ๒ ชั่วโมง ไปเลิกเรียนเอาบ่ายโมงสี่สิบห้า การให้เลิกเรียนเร็วคงจะเพื่อให้เด็กนักเรียนกลับไปจ่ายกับข้าว และช่วยแม่ขูดมะพร้าว ตำน้ำพริก เพราะฝรั่งยังไม่มาเปิดร้านอาหารฟาสต์ฟู้ดกัน

ผมจบประถม ๓ ที่โรงเรียนวัดสุทัศน์ มาเข้าเรียนต่อมัธยม ๑ ที่วัดราชบพิธ ไม่ต้องพบกับการสอบเข้าอย่างสมัยนี้ คำว่าแป๊ะเจี๊ยะยังไม่มีใครรู้จัก ยิ่งกว่านั้นเบื่อโรงเรียนนี้จะย้ายกลางเทอมไปเข้าโรงเรียนอื่นที่ไหนก็ได้ ยังไม่มีโต๊ะหรือเก้าอี้เสริมตามปกตินักเรียนจะเป็นเด็กที่อยู่ใกล้โรงเรียนในระยะเดินไปเรียนได้สะดวก ไม่มีใครคิดข้ามเขตไปเรียนได้สะดวก ไม่มีใครคิดข้ามเขตไปเรียนโรงเรียนโก้ๆ อย่างสมัยนี้ เพราะคุณภาพครูแต่ละโรงเรียนมีเท่ากัน สมัยนั้นจบแค่มัธยม ๖ ก็หางานทำได้แล้ว ถ้าเข้ารับราชการจะได้เงินเดือน ๓๐ บาท พวกรุ่นผมหลายคนออกไปอยู่กรมรถไฟ ไม่คิดเรียน ม.๗-๘ ต่อที่โรงเรียนสวนกุหลาบ ได้เป็นพนักงานขับรถจักร พนักงานคุมรถได้เห็นโลกกว้าง มีสตางค์ใช้เร็วกว่าผมเสียอีก

วัดราชบพิธ สมัยนั้นเป็นที่ประทับของสมเด็จพระสังฆราชเจ้ากรมหลวงชินวรสิริวัฒน์ โรงเรียนต้องไปอาศัยบารมีของพระองค์ท่าน จึงอาภัพเรื่องสถานที่สักหน่อย เพราะวัดราชบพิธมีเนื้อที่จำกัดไม่มากเหมือนวัดอื่น วัดมีแต่บริเวณพุทธาวาส และสังฆวาส ไม่มีลานว่างหน้าวัดเหมือนวัดมกุฏกษัตริย์ หรือวัดเทพศิรินทร์ ห้องเรียนได้อาศัยศาลาริมกำแพงเป็นส่วนใหญ่ มีตึก ๒ ชั้น อยู่ตึกเดียวซึ่งใช้เป็นที่สอนมัธยม ๖ มีห้องครูใหญ่ และห้องพักครูปัจจุบันก็ยังเห็นอาคารเหล่านี้แตกต่างไปบ้าง ก็ตรงเพิ่มศาลาเป็น ๒ ชั้นขึ้น ห้องประชุมก็ไม่มีที่ประชุมของโรงเรียน คือ ลานข้างโบสถ์ นั่นเองผมได้กล่าวแล้วว่าสมัยนั้น เด็กอยู่ใกล้โรงเรียนไหนก็ไปเรียนโรงเรียนนั้น นักเรียนรุ่นผมจึงเป็นเด็กที่มาจากครอบครัวที่อาศัยเช่าบ้านแถวตรอกหม้อตรงข้ามโรงเรียนแพร่งภูธร แพร่งสรรพศาสตร์ โบสถ์พราหมณ์ ประตูผี สะพานถ่าน สนามน้ำจืด ท่ากลาง ท่าโรงยา สถานที่ที่ออกชื่อเหล่านี้ เด็กรุ่นใหม่คงไม่รู้จักเป็นแน่ ผมจำนามสกุลไม่ได้ เคยพบนุ่งขาวห่มขาว เกล้าผมมวยยืนเป่าสังข์ในพระราชพิธีและที่เป็นถึงพระครูรามเทพมุนีก็มี ส่วนพวกที่เรียนเก่งได้เรียนต่อ ม.๗-ม.๘ จนต่ออุดมศึกษาก็มากมาย เช่น พลเอกทวิช เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา ยวช สีศิลาช จาด อุรัสยะนันทน์ ประสิทธิ์ อุไรรัตน์ บุญรอด โพธิ์วสุ เป็นต้น เฉพาะบุญรอดนี้ตอนหลังเปลี่ยนชื่อตัวและชื่อสกุลเสียจนเพื่อนจำไม่ได้ เขากลายเป็น อรรถ วิสูตรโยธาภิบาล การที่ผมจำคนนี้แม่นก็เพราะเราสองคนยืนอยู่หัวแถวนักเรียน เป็นต้นเสียงนำร้องเพลงสรรเสริญพระบารมีทุกปีเมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ ๖ เสด็จพระราชดำเนินมาพระราชทานผ้าพระกฐิน ณ วัดราชบพิธ โดยขบวนพยุหยาตราน้อยซึ่งหาดูไม่ได้แล้วในปัจจุบันนี้

ขึ้นชั้นมัธยมที่ ๕ ผมได้ครูจรัส สารนาถ เป็นครูประจำชั้น ท่านสอนดีและอารมณ์เย็น ทราบว่าตอนหลังท่านสอบกฎหมายได้เลยไปเป็นผู้พิพากษา เงินเดือนมากกว่าเป็นครูเสียอีก

คำปราศรัย ของนายประสิทธิ์ อุไรรัตน์
ผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี
ในที่ประชุมครู อำเภอลำลูกกา ๒๕ มีนาคม ๒๕๑๑

คำนำ

อำเภอลำลูกกา มีความประสงค์จะจัดพิมพ์คำปราศรัยของข้าพเจ้า ซึ่งได้พูดในที่ประชุมครูอำเภอลำลูกกา เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๑๑ เพื่อแจกจ่ายให้แก่ครูของจังหวัดปทุมธานีทั่วไป ข้าพเจ้าไม่ขัดข้องประการใด เพราะเห็นว่าเรื่องที่ข้าพเจ้านำมาพูดครั้งนั้นเป็นเรื่องที่ครูทุกคนควรจะทราบไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองและพัฒนาการศึกษาโดยทั่วไปด้วย

โดยที่ปราศรัยของข้าพเจ้าครั้งนี้ ข้าพเจ้าพูดออกไปโดยมิได้เรียบเรียงถ้อยคำไว้ก่อน เป็นแต่ได้วางประเด็นของเรื่องไว้ว่าจะพูดถึงเรื่องอะไรบ้างแล้วก็พูดไปตามแนวนั้นโดยมิได้ร้อยกรองถ้อยคำไว้ล่วงหน้า ฉะนั้น หนังสือเล่มนี้จึงมีถ้อยคำสำนวนมิใคร่สละสลวย คือเป็นสำนวนพูดตามธรรมดานั่นเอง

ก่อนที่จะพิมพ์หนังสือเล่มนี้ นายกมล ยุทธวิริยะ ศึกษาธิการอำเภอลำลูกกา ได้นำต้นฉบับซึ่งได้ถ่ายทอดออกจากเทปแล้วมาให้ข้าพเจ้าตรวจแก้ไขก่อน แต่ข้าพเจ้าไม่มีเวลาที่จะแก้ไขหรือเรียบเรียงขึ้นใหม่ได้ จึงได้มอบให้ นายกมล ยุทธวิริยะ ซึ่งเป็นเจ้าของเรื่องนี้ช่วยแก้ไขหรือเรียบเรียงให้ด้วย จึงขอขอบคุณ นายกมล ยุทธวิริยะ ศึกษาธิการอำเภอลำลูกกาผู้มีเจตนาแรงกล้าในการจัดพิมพ์หนังสือนี้ไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย ข้าพเจ้าหวังว่าหนังสือเล่มนี้คงจะเป็นประโยชน์แก่เพื่อนครูได้บ้างพอสมควร

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

คำปราศรัย ของนายประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี
ในที่ประชุมครูอำเภอลำลูกกา วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๑๑
ณ โรงเรียนเลิศพินิจพิทยาคม

สวัสดีท่านนายอำเภอ ท่านศึกษาธิการอำเภอ และเพื่อนครูที่รักทุกท่าน

ใจผมนั้นอยากจะพบกับเพื่อนครู อยากรู้จักกับบรรดาครูทุกโรงเรียน จึงได้ตั้งใจว่าจะพยายามไปเยี่ยมตามโรงเรียนต่างๆ บังเอิญเวลาที่ผมมารับราชการในจังหวัดนี้มีน้อย มีเวลาจนถึงปัจจุบันนี้ก็ราวสัก ๔ เดือน โดยหยาบๆ ก็ไปเยี่ยมได้เพียง ๔๐ โรงเรียน โรงเรียนเรามีประมาณ ๑๗๐ ยังขาดอีก ๑๓๐ เพราะฉะนั้นผมคิดว่าไม่มีทางใดในปีนี้ที่ผมจะไปเยี่ยมให้ครบ ๑๗๐ โรงเรียนได้ ก็หาทางลัดเอาหน่อยหนึ่ง คือว่า นัดให้มาพบกันทุกอำเภอ จริงอยู่ในการพบกันมากๆ ผมก็คงไม่รู้จักครูทุกคนได้ดี ถ้าว่าได้ไปคุยกันที่โรงเรียนแล้วก็คงพอจำกันได้ ถ้าว่ามารวมกลุ่มกันทีละร้อยอย่างนี้ก็เหลือสติปัญญาจะจำกันได้ว่าครูคนไหนอยู่ที่ไหน เพราะฉะนั้น ก็เป็นแต่เพียงว่ามาคุยกัน และความในใจของผมมีอย่างไรเกี่ยวกับการศึกษา ก็จะได้ถ่ายเทให้รู้เพื่อที่เราจะได้ประสานงานจะได้ก้าวหน้าไปพร้อมๆ กัน อันนี้เป็นวัตถุประสงค์สำคัญ นอกจากนั้น เมื่อผมได้ระบายความในใจของผมออกไปบ้างแล้วก็อยากจะฟังความเห็นของครูบ้างว่ามีความอึดอัดใจในการศึกษาอย่างไรบ้าง มีทุกข์สุขอย่างไรบ้าง เป็นการคุยแลกเปลี่ยนความคิดความเห็นในระหว่างผู้ร่วมงานด้วยกัน

ในเรื่องแรกที่ผมจะกล่าวถึงก็คืออยากจะพูดถึงเรื่องโรงเรียน คือ ที่เป็นตัวอาคารเรียนนี้เสียก่อน อาคารเรียนนี้เท่าที่ผมพบเห็นที่จังหวัดปทุมธานีนี้ มีข้อแปลกใจอย่างประการหนึ่ง จังหวัดของเรานี้ทุกโรงเรียนมักจะรวยโรงเรียน ที่ผมว่ารวยโรงเรียนนั้นหมายความว่าในที่แห่งหนึ่งมีโรงเรียนมากเกินไป เช่น เป็นต้นว่าที่เลิศพินิจฯ นี้ก็มีสามหลัง มีตรงนี้หลังหนึ่ง และมีแบบ ๐๐๘ อยู่ตรงนั้นอีกครึ่งหลัง มีแบบโรงฝึกงานอยู่อีกหลังหนึ่ง ที่วัดสระบัวของธัญญบุรี ก็พบสามหลังเป็นแบบ ป.๑ เรียงเป็นเส้นขนานอย่างนี้สามหลังอยู่เช่นนี้ผมก็มีความคิดว่าทำไมจึงเป็นเช่นนั้น คำตอบเท่าที่หาได้ก็คือว่านักเรียนของเรามันเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เพราะฉะนั้นพอร้องว่าโรงเรียนไม่พอ ทางนี้ก็เขียนไปเลยเอาแบบ ป.๑ ไปสร้าง แบบ ๐๐๔ ไปสร้าง แบบ ๐๐๘ ไปสร้าง เราถึงได้เขียนไปแต่แบบนี้ คือว่าเป็นการรักษาไข้โดยไม่ตรวจอาการของคนไข้ นี่ผมอยากจะพูดภาษาหมอ เวลาเขาบอกว่าโรงเรียนไม่มี เราก็ว่า เอาแบบ ป.๑ ไปสร้าง ที่นี้มันก็เกิดขึ้นมาหลายหลัง โดยเราไม่ได้ดูฐานะของที่นั้นเป็นอย่างไร ฐานะของที่เลิศพินิจฯ นี้เป็นอย่างไร เราไม่ได้ดู เราไม่ได้ดูว่าคนนี้มันปวดท้องหรือปวดฟัน เอะอะก็เอาแอสไพรินไปกินเม็ดหนึ่งก่อน ใครมาก็แอสไพรินไปกิน เพราะฉะนั้น โรงเรียนมันก็ขึ้นเป็นดอกเห็ด แล้วก็ไม่พอ เท่านั้นก็ยังไม่พอ ยังไม่มีที่สร้างอีก สมมติตัวอย่างเช่นว่าเลิศพินิจฯปีหน้าได้งบประมาณมาแสนบาทถ้วนและให้มาสร้างแบบ ป.๑ ที่เราสร้างค้างไว้นั้นเป็นแบบ ๐๐๘ ทีนี้ที่เหลืออีกครึ่งหนึ่งเอามาสร้างแบบ ป.๑ มา แบบที่ค้างเป็นแบบ ๐๐๘ นี้ ถ้าเรารู้ฐานะสักนิดเราก็จะเห็นได้ว่าอย่างเลวที่สุดนั้น เราควรจะสร้างแบบ ๐๐๘ ต่อออกไปให้ครบ ไม่ใช่แบบ ป.๑ ของเก่ามันเป็นแบบ ๐๐๘ อยู่ เพราะฉะนั้น ผมจึงว่ารักษาไข้

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ว่า ๓๖๕ วัน มันมี ๙ แสน วันหนึ่งเท่าไรชั่วโมงหนึ่งเท่าไร ก็จะปรากฏออกมาว่าในหนึ่งนาทีมีคนเกิดราวคนครึ่ง หรือ ๒ นาทีคน ก็เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วเราก็ต้องคิดเอาไว้ ถ้าเราสร้างโดยให้ยาแอสไพรินไปอย่างว่าก็เป็นการแก้ปัญหาที่ไม่มีจบสิ้น วนเวียนกันไปเรื่อย ที่นี่ก็ไม่พอและก็ไม่พอกันไปทุกแห่งก็เกิดความว้าวุ่น

ทีนี้ในประการสุดท้ายในเรื่องการสร้างโรงเรียน คือ เรื่องสถานที่ อันนี้ต้องดูให้มากในเรื่องสถานที่ ถ้าเราสร้างในแบบที่เรียกว่า Horizontal คือว่า แบกะดินไปหมดอย่างนี้ ชั้นเดียวๆ อย่างนี้ที่เต็มหมด อย่างเลิศ-พินิจฯ นี่มีที่ ๑๐ ไร่ก็พอแล้ว แต่ว่าพอจะสร้างเข้าอีกบอกว่าไม่มีที่สร้างเต็มไปหมด นี่ก็หลัง นั่นก็หลัง แล้วก็จะอีกหลังหนึ่งไม่มีที่สร้าง ในขณะนี้ร้องอยู่ว่าไม่มีที่สร้าง และก็เป็นเช่นนี้อยู่หลายแห่ง คือว่าเราไปทางพื้นดิน ไม่ใช่ทาง Vertical คือไม่ขึ้นสูงขึ้นไป ไม่เป็นตึก ๑๐ ชั้นขึ้นมา เอาไอ้ ๑๐ ชั้น ให้มาปูเป็นชั้นเดียวๆ มันก็เต็มหมด เพราะฉะนั้นเราต้องคิดถึงเนื้อที่ ที่นี้พอที่จะทำอะไร เพราะนั้น ผมจึงว่าอย่างที่เลิศพินิจฯ ต้องขยายเป็นแบบสองชั้น เป็นแบบ ๐๑๕ แล้วผมก็ได้ให้ความคิดเห็นแก่ทางศึกษาฯ ไปว่าโรงเรียนที่จะสร้างต่อไปนี้นั้น ให้ระลึกไว้เป็นหลักใหญ่ประการหนึ่ง คือให้มีอนาคต อย่าไปตัดอนาคตของตนเอง ต้องเป็นแบบที่ต่อได้ ต้องไม่เป็นแบบที่อย่างนี้ไม่ใช่แบบ ๐๐๘ ไม่ใช่แบบ ๐๐๔ ต้องเป็นแบบ ป.๑ แบบ ป.๑ นี้ ห้องยาวๆ อย่างนี้เราใส่เสาใส่หลังคาถึงอยุธยาก็ได้ถึงบ้านภาชีก็ได้ไม่เป็นไร แต่ถ้าอย่างนั้นมันทำไม่ได้ เพราะฉะนั้นงดเว้นแบบ ๐๐๔ แบบ ๐๐๘ งดเว้นแบบทั้งหมดที่จะต่อไม่ได้ ผมก็กำหนดให้เป็นสองแบบ ถ้าชั้นเดียวให้เอาแบบ ป.๑ ถ้าสองชั้นให้เอาแบบ ๐๑๕ ใครไปจังหวัดสมุทรสงครามมาแล้วบ้าง ครูใหญ่โปรดยกมือซิ เห็นแบบไหม ๐๑๕ สองชั้นเห็นไหม เอาแบบนั้นแล้ว ของเราไม่มีสักหลังหนึ่งผมก็ไม่เข้าใจแล้วเขาก็ร้องอุทธรณ์ว่าไม่มีเงิน ความจริงเงินมีเหลือแต่ว่าวิธีใช้เงินไม่เป็น ได้สตางค์มา ๑๐ สตางค์แทนที่จะเอาไปซื้ออะไรมาเป็นชิ้นเป็นอัน ไปซื้อหวานเย็นมาก็ละลายไปหมด มันก็เป็นแบบนี้ เพราะฉะนั้นผมคิดอยู่เดี๋ยวนี้ว่าโรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ ๒๐๐ ขึ้นไป หรือโรงเรียนที่มีประถมต้นประถมปลายรวมกัน หรือโรงเรียนที่เราเห็นได้ชัดว่ามีความโน้มเอียงที่จะเติบโต เราก็ให้เป็นสองชั้น ๐๑๕ ปีนี้จะให้มาสัก ๖ ห้องเรียนก่อน ใช้เงินสักสองแสนสี่ ห้องละสี่หมื่น แผลงมาทางนี้ ๖ ห้องเรียน พอถึงปีหน้าเรื้อเอาหลังนี้ไปให้โรงเรียนอื่นที่ยังไม่มี เช่น โรงเรียนวัดชัยฯ โรงเรียนขจรเนติยุทธ์ หรือโรงเรียนอะไรที่ไม่ค่อยเป็นโรงเรียนอยู่ สักแต่ว่าเป็นโรงเรียนแต่มองแล้วมันก็เหมือนโรงครัว หรืออะไรอย่างนั้น เราก็รื้อเอาไปให้เขาอย่าเสียดายเลยรวมทั้งหลังนี้ด้วย รื้อทิ้งไปให้หมด แล้วทุกโรงเรียนจะปรับปรุงอย่างนี้ อย่างเช่นโรงเรียนวัดสุวรรณ (ลำลูกกา) นี้ต่อจนหมดที่ทั้งด้านที่ขนานกับแม่น้ำและจะเอาขวางแม่น้ำไปอีกต่อซ้ายต่อขวาจนหมด แล้วก็ถ้าเสนอต่อแบบนั้นมันก็หมดวันยังค่ำ คือว่ามันเล่นปูเรียงกัน เอาธนบัตรไปเที่ยวเรียงกับดินมันก็เต็ม ให้มันขึ้นไปข้างบนซิ ลองเป็นสองชั้นก็สบาย เพราะฉะนั้นอย่างวัดสุวรรณ ผมก็คิดว่าเอาไว้ปีหน้าแล้วก็รื้อหมดเลย สร้างเป็นสองชั้นขึ้นมาใหม่ ของที่รื้อเราก็ไม่เอาไปทิ้ง เอาไปให้โรงเรียนอื่นที่เขายังต้องการไปผสมผสาน คือแทนที่เราจะเสียเงินสร้างทั้งโรงเรียนใหญ่ เสียเงินสร้างทั้งโรงเรียนเล็ก เราใช้วิธีผ่อนถ่ายเอา

ไปบ้าง ถ่ายโรงเรียนใหญ่ที่เป็นตัวเป็นตนอย่างนี้เอาไปบ้าง เพราะอย่างไรเราก็ทำผิดกันมาแล้ว เพราะฉะนั้น เราก็ไม่ควรทำผิดเพิ่มเติมเข้าไปอีก นี่ใจผมนึกอย่างนี้

ทีนี้พูดถึงโรงเรียน ผมอยากจะพูดสักหน่อยว่า ครูใหญ่หรือครูในโรงเรียนนั้นต้องมีความรู้ตัวของตัวเอง พอสมควรว่าเรานี้เป็นใครมีคุณวุฒิอย่างไร ได้ป.๑ มา หรือได้ ป.๒ มา หรือ ม.๖ มา ผมจะยกตัวอย่างโรงเรียนนี้ (คือเลิศพินิจพิทยาคม) ผมมาถึงก็ถามครูใหญ่ว่า โรงเรียนของครูยาวเท่าไร ครูก็บอกว่า เอ...๘๔ เมตรมัง ผมถามว่ากี่ห้องเรียนก็บอก ๑๖ ห้องเรียน ผมบอกไม่ใช่นะ ก็พูดใหม่เหลือ ๓ ห้องเรียน ผมว่าไม่ใช่น่ะ ๓ ห้องเรียน มันยาวนี่ ตกลงผมก็วัดๆ ช่วงเสาหนึ่งมัน ๔.๕๐ เมตร วัดดูก็ ๑๖ ช่วงเสา เพราะฉะนั้นผมก็บอกครูใหญ่ทีหลัง ถ้าใครถามว่าโรงเรียนยาวเท่าไรผมก็คิดว่า ช่วงเสาหนึ่งมัน ๔.๕๐ เมตร ๒ ช่วงเสา ๙ เมตร ๘ คูณ ๘ เท่ากับ ๖๔ ๘ คูณ ๙ ก็ ๗๒ เลยสั่งครูใหญ่ว่าทีหลังถ้าใครถามโรงเรียนนี้ยาวเท่าไร บอกว่ายาว ๗๒ เมตรนะ ถ้าถามว่ากี่ห้องเรียนก็บอกว่าถ้าไม่นับมุขตรงนี้น่ะ ๘ ห้องเรียน สองช่วงเสานี่น่ะมันหนึ่งห้องเรียน ๔.๕๐ เมตร ถ้านับมุขด้วยก็รวม ๑๐ ห้อง นี่ต้องรู้พอควร ถ้าถามแล้วไม่รู้ปล่อยให้ชาวบ้านเขามาวัดเองแล้วเขามาบอกเรามันก็แย่นี่ผมก็บอกไว้ ผมก็พูดตรงๆ อย่างนี้นะครับ เพราะฉะนั้นโรงเรียนของใคร ใครก็ต้องรู้ตัวของตัว ไม่รู้แล้วให้ชาวบ้านเขามารู้มันก็แย่

ในประการที่สอง ผมก็อยากพูดถึงตัวบุคคล บุคคลในที่นี้ผมหมายถึงครูผู้บริหารโรงเรียน การบริหารนี้ผมคิดว่าเราจำเป็นที่จะต้องทราบถึงฐานะในปัจจุบันของเรานี้เสียก่อนครูอาจมีความว้าวุ่นใจในการที่โอนมาอยู่ในองค์การบริหารส่วนจังหวัด เมื่อก่อนนี้ถ้าครูแก่ๆ หน่อย ก็เคยอยู่เป็นครูประชาบาลไม่ขึ้นกับใคร ต่อมาก็โอนไปเป็นกระทรวงศึกษาฯ ต่อมาก็โอนเป็นองค์การบริหารส่วนจังหวัด ครูก็ยังมีความว้าวุ่น และผมก็รู้สึกว่าครูยังมีความเข้าใจผิด ตอนที่เราปรับปรุงเป็นฝ่ายบริหารส่วนหนึ่ง ฝ่ายสอนส่วนหนึ่ง นี่เป็นเช่นนี้เพราะฉะนั้นทางกระทรวงมหาดไทยเขาก็ร่างหลักการมาให้ดำเนินการเช่นนั้น ที่ผมจับได้ว่าคงจะมีการเข้าใจผิดกันในเรื่องนี้ คือว่าเมื่อก่อนนี้เราเอาครูไปช่วยราชการที่อำเภอแล้วก็เงินเดือนที่อำเภอน่ะไม่มีเงิน ไม่มีเราก็ใช้ยี่ห้อครูนี้เอาไว้ที่โรงเรียนนะครับ ให้อาศัยเบิกเงินเดือน แต่ตัวนั้นเอาไปใช้อยู่ที่อำเภอ ชื่อคงเป็นครูโรงเรียนนั้นอยู่นั่นเอง นี่เป็นวิธีเดิม แต่ว่าเงินเดือนมันไม่มี ผมเคยย้ายครูไปช่วยราชการที่อำเภอ ทางกระทรวงศึกษาฯ ก็ท้วงมาบอกว่าที่อำเภอมันไม่มีสตางค์หรอก ขืนย้ายไปก็อดเพราะนั้นใช้ดึงไส้ในเอาไป คือหมายความว่าเอาชื่อเอายี่ห้อไว้ที่โรงเรียน ดึงไส้เอาตัวไปใช้ที่อำเภอ นี่เป็นรูปการณ์เดิม

ครั้นมาถึงสมัยนี้ทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดเขาก็ถือว่าเป็นหน่วยงานเป็นนิติบุคคลอันหนึ่ง เขาวางรูปงานวางเจ้าหน้าที่ออกมานะครับ คือ วางเป็นเจ้าหน้าที่ตั้งแต่ส่วนการศึกษาลงมา อย่างครูนี่นะขึ้นกับส่วนการศึกษา เขาแบ่งส่วนใหญ่ อาจเป็นส่วนการคลัง ส่วนการโยธา ส่วนการศึกษาอะไร แบ่งเป็นส่วนๆ นะครับ คล้ายๆ กับว่าทั้งหมดมันเป็นกรม เพราะเหตุว่าอำนาจของผู้ว่าราชการในปัจจุบันนี้ที่เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่เกี่ยวกับบรรดากฎหมายต่างๆ นั้นให้เทียบเท่ากับอธิบดี คือ อำนาจใดที่พระราชบัญญัติ

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยจังสิต

ข้าราชการพลเรือนกล่าวไว้ว่าเป็นอำนาจที่พระราชบัญญัติข้าราชพลเรือนกล่าวไว้ว่าเป็นอำนาจของอธิบดีเป็นอำนาจของปลัดกระทรวงนั้นน่ะ ตลอดจนอำนาจของรัฐมนตรีให้มาเป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดหมด มันมีอำนาจในทางส่วนบริหารนี้เพิ่มขึ้นไป แล้วทางกระทรวงก็วางแนวทางเอาไว้ว่าให้เราวางผังว่า จะแบ่งส่วนราชการนี้ออกไปเป็นอย่างไรบ้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยเฉพาะในส่วนที่วางผังนี้ ผมวางไปแล้วนะครับพูดถึงว่าถ้าเต็มรูป เราต้องใช้คนฝ่ายบริหารเกือบๆ ๑๐๐ อัตรา นับตั้งแต่ตัวศึกษาธิการของส่วนการบริหารนี่เป็นต้นไป ตัวศึกษานี้น่ะเดี๋ยวนี้เราใช้ศึกษาธิการจังหวัด ทางอำเภอเราใช้ศึกษาธิการอำเภอ ต่อไปก็จะแยกออกมา เมื่อแยกออกมาแล้วก็จะมีเจ้าหน้าที่รองลงมา เช่น เป็นต้นว่า ตัวศึกษาธิการอำเภอก็เป็นชั้นโท ตัวผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภออาจเป็นชั้นตรี แล้วก็หัวหน้าหมวดการศึกษาก็อาจเป็นชั้นตรี หัวหน้าหมวดการเงินก็อาจเป็นชั้นตรี แล้วก็มีเสมียนออกมาอีก นี่ก็เป็นชั้นจัตวา อย่างนี้เป็นต้น นี่รูปที่วางไว้เต็ม

แต่ในขณะเริ่มแรกนี้เราก็ยังย่อรูปอยู่ แล้วก็ยังอาศัยศึกษาธิการจังหวัด ซึ่งเป็นฝ่ายกระทรวงศึกษาฯ นี้มาบริหารแทน ที่ใดที่มีสตางค์พอก็แยกออกไป อย่างเช่นที่เทศบาลนครกรุงเทพ ซึ่งเป็นรูปคล้ายกันกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดนี้ หัวหน้าฝ่ายการศึกษานี้เป็นชั้นพิเศษ ทีนี้เมื่อพูดมาถึงจุดนี้ผมก็จะชี้ให้ครูเห็นว่าความก้าวหน้าของครูนั้นน่ะมีประการใดบ้าง ก็คือว่านอกจะเป็นครูแล้วมีความก้าวหน้าในทางครู อาจจะมาเป็นข้าราชการฝ่ายบริหารนั้นน่ะเช่นเดียวกับทางฝ่ายศึกษาฯ คือ ควรจะเป็นผู้ชาย จะมีความเหมาะสมไปตรวจตามโรงเรียนต่างๆ แม้แต่กระทรวงศึกษาฯ เขาก็ไม่ยอมให้ผู้หญิงไปเป็นศึกษาธิการอำเภอ หรือศึกษาธิการจังหวัด เพราะฉะนั้นองค์การบริหารฯก็มีความโน้มเอียง หรือรับ Concept อันนี้เข้ามาปฏิบัติงานด้วย คือ ต้องเป็นผู้ชาย

ทีนี้ผมได้รายงานขึ้นไปยังกระทรวงในเรื่องการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงเหล่านี้แล้วว่าเราจะดำเนินการอย่างนี้ แต่โดยที่ผมเห็นเมื่อก่อนนี้คนชอบไปอยู่อำเภอ แล้วก็อำเภอหนึ่งมีตั้ง ๔ คน ๖ คน เป็นต้น เราก็บอกให้ถอนออกให้เหลือ ๒ คน เพราะว่างานมันไม่มีอะไรในส่วนที่เกี่ยวกับองค์การบริหารฯในขณะนี้ แต่พอถอนออกมามีบางอำเภอบอกว่าไม่มีครูเต็มใจที่จะโอนไปอยู่ที่อำเภอ พอใช้คำโอนนี้ผมก็เลยสะดุดใจ ก็เลยขีดเส้นใต้ไปแล้วก็ส่งไปให้แผนกศึกษาฯ บอกไม่ได้โอน ครูก็คงเป็นครู ข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดอยู่นั่นเอง เป็นแต่ว่าเพียงย้ายโต๊ะนั่งกลับไปกลับมากันได้ เพราะว่ามันเป็นสีเดียวกัน เงินเดือนกระเป๋าเดียวกัน สังกัดเดียวกัน ไม่มีการโอน เป็นแต่เพียงย้ายโต๊ะนั่ง เหมือนกับว่าครูสอน ป.๒ ไปสอน ป.๓ ครู ป.๑ ไปสอน ป.๔ กลับไปกลับมาอยู่เช่นนี้ ครูคงมีความเข้าใจผิด ใครคงจะพูดให้ครูเข้าใจผิด มีบางอำเภออยู่ตั้ง ๕ คน พอเราบอกให้เหลือไว้สักแค่ ๒ คน กลับเหลือ ๑ คน หาอีกคนหนึ่งหาไม่ได้ เพราะฉะนั้นผมก็อยากทำความเข้าใจในเรื่องนี้ แล้วก็อยากจะบอกเพื่อนครูไว้สักประการหนึ่งว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ ผู้ชาย อาจจะมีโอกาส ถ้าครูคนใดได้แสดงให้เห็นแวว ให้เห็นว่ามีความสามารถที่จะมีความก้าวหน้าในทางการบริหารขององค์การส่วนจังหวัดแล้ว อาจจะเลือกมาเป็นฝ่ายศึกษาได้ อันนี้ผม

ก็อยากจะขอฝากเอาไว้ ไม่ใช่ว่าพูดแล้วหัวหดหายไปหมดเลย โดยไม่ต้องฟังคำชี้แจงหรือพยายามรู้ให้ถ้วนถี่ ผมอยากจะชี้ให้เป็นประการหนึ่งว่า ที่สมุทรสงครามโรงเรียนหลังที่สองที่ครูไปนั่นน่ะ มีห้องเรียน ๒๙ ห้อง วัดธรรมสถิตย์ นั่นน่ะโรงเรียนนั้นมี ๒๙ ห้องเรียน มีนักเรียน ๖๐๐ คนเศษ ครูใหญ่โรงเรียนนั้นขอย้ายมาเป็นหัวหน้าหมวดฝ่ายสารบรรณที่จังหวัด เป็นชั้นตรีเต็มขั้น เขาขอเข้ามาทิ้งตำแหน่งครูใหญ่ ใหญ่กว่าโรงเรียนนี้มีถึง ป.๗ เหมือนกัน

พอมาพบที่นี่คนไม่เอา ขอโทษให้ผมเปรียบเทียบอะไรสักอัน แต่อย่าว่าผมเปรียบเทียบอะไรแล้วรุนแรงเหลือประมาณ ผมจะเล่าให้ฟัง ผมไปพบเด็กขี้ควายอยู่กลางทุ่งนาแล้วก็ชวนไปอยู่ด้วยกัน แกไม่ไป อยากจะอยู่ขี้ควายของแกอยู่นั่น ไม่เชื่อลองไปดูซิ จริงไหมอย่างว่านี้ รู้สึกว่าถ้าเราเอาไปไว้ที่บ้านนี่ มันตัดเสรีภาพร้อยแปด ไม่ได้ผิวปากสบายๆ ตามแสงแดดและสายลมอะไรอย่างนี้ มันเป็นเช่นนี้จริงๆ เพราะฉะนั้นที่ผมเอาครูไปเปรียบเทียบว่านั้นน่ะก็อย่าโทษผม แต่ผมเปรียบเทียบธรรมชาติของคนเราให้ฟังว่า มันเป็นอยู่เช่นนี้ ถ้าว่าไปออกสักนิดแล้วรู้สึกว่ามันจะหลงทางหายไปไหน ไม่กล้าเดินออกไปนอกทางที่เคยเดินวนเวียนอยู่ในเขาวงกตนี่เอง ผมพูดอย่างนี้ครูก็คงพอจะนึกขึ้นมาได้ ผมเองไม่ได้มาโฆษณาหลอกลวงอะไรหอกนะครับ เพราะฉะนั้นผมขอย้ำว่าครูที่มาทำตำแหน่งเสมียนนี้น่ะไม่ใช่เรื่องโอน เป็นเรื่องสอน ป.๑ แล้วไปสอน ป.๔ แล้วมาสอน ป.๑ (ตอนนี้หยุดชั่วคราวเพราะมีครูเพิ่งเข้า) ผมคิดว่าในตำแหน่งครูนี้มีอนาคต เมื่อก่อนนี้เราพูดถึงกระทรวงศึกษาฯ เรามีความเข้าใจกันว่า แหมมันอืดอาดล่าช้า ไม่รู้จักไปไหนกันแต่ในระยะหลังๆ นี่ในการศึกษามีทางก้าวหน้าไปเป็นอันมาก ครูตามโรงเรียนนี่ก็เป็นชั้นโท และใจผมนั้นก็ตั้งใจเอาไว้ว่าครูใหญ่สำหรับชั้นประถมต้นอยากจะให้เป็นชั้นตรีทั้งหมด แล้วครูใหญ่ที่มีชั้นประถมปลาย อยากจะให้เป็นชั้นโททั้งหมด นอกจากนั้นก็มีการปรับปรุง (ตอนนี้มีครูเข้ามาอีก) ผมก็อยากเห็นครับว่าเรานี้จัดงานด้านการศึกษาด้วยกัน เพราะฉะนั้นจะเป็นโรงเรียนราษฎร์โรงเรียนกรมสามัญ วิสามัญ หรือว่าโรงเรียนอะไรก็มาด้วยกันทั้งหมดนะครับ ผมอยู่ที่โน่นเวลามีการอบรมครูเป็นหมวดเป็นวิชานี้อบรมกันทุกปี เอาครูทุกประเภทนั้นมาอบรมกันหมด แต่มาที่นี่มันเกี่ยวกับการเงิน แล้วผมมาในระยะนี้เงินทุกบาททุกสตางค์เขากำหนดเอาไว้แล้วว่าให้ซื้อโต๊ะ ซื้ออะไรกัน เพราะฉะนั้นก็ต้องรอกันไปจนถึงปีหน้า เพราะฉะนั้น ผมก็ขอบอกเพื่อนครูว่าอย่าได้วิตกกังวลเรื่องตำแหน่งหน้าที่ผู้บังคับบัญชาก็มีความหวังให้ครูได้ก้าวหน้าต่อไปในทางหนึ่งทางใด ไม่จนอยู่ ขออย่าได้เป็นห่วง

ผมว่าในเรื่องการย้ายซึ่งในระยะนี้มีการปรับปรุงให้ครูนี่กระจายไปเพราะผมไปพบในบางแห่งเห็นว่าครูนี่น่ะสูงอยู่ในอำเภอเดียวกันก็ตาม เช่น มีนักเรียน ๑๕๐ คน มีครู ๓ คน แต่นักเรียน ๑๓๐ คน มีครู ๕ คน โรงเรียนก็อยู่ไม่ไกลกันนัก ก็ทำไมไม่ดึงครูที่ ๑๓๐ คนนั่นน่ะไปให้ ๑๕๐ คนนั้นเสียสักคนหนึ่ง มันจะได้เป็น ๔...ก็เลยนอนกันมาอยู่เฉยๆ หรืออะไรอย่างนี้ ผมก็เลยให้กระจายไปโดยบอกว่าที่โรงเรียนนั้นขาดที่โรงเรียนนี้เกิน พอถอนไปได้ก็ให้ถอนไปก่อนในการที่ย้ายครั้งนี้เป็นการย้ายชั่วคราว แล้วก็จะปรับกลับกัน

ไปเลยที่ขาดๆ อยู่ เรามีโรงเรียนที่ครู ๒ คน และ ๓ คน ทั้งจังหวัด ๗๔ โรงเรียน แล้วมีครูคนเดียวอยู่ที่ลาดหลุมแก้ว อีกคนหนึ่งรวมเป็น ๗๕ คน นายคนเดียวนั้นเป็นพระนารายณ์เลย สอน ๔ ชั้นนะครับ ที่นี้เราก็ต้องเห็นหัวอกเพื่อที่ไปอยู่ในฐานะเช่นนั้นบ้าง และนอกจากนั้นเราก็ต้องเห็นหัวอกเด็กบ้างที่เข้ามา ๔ ปี ถ้าแกขืนอยู่อย่างนี้ ๔ ปี แกก็กลับไปบ้านอยู่กับควายตามเดิม ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงขึ้นมา เพราะฉะนั้นการที่เด็กเสียโอกาส ๔ ปีนี้น่ะไม่ได้หมายความว่าแกเสีย ๔ ปี แต่แกเสียตลอดชีวิตของแกไปเลย ชาตินี้ทั้งชาติได้เข้าโรงเรียนกับเขาหนเดียวกันนี้ เพราะฉะนั้นถ้าไม่รู้ก็ไม่ต้องรู้กัน เราคิดดูว่าพลเมืองของชาติที่อยู่ในลักษะเช่นนี้นั้น ชาติจะมีความเจริญก้าวหน้าแค่ไหน ดังนั้นถ้า เพื่อนครูทั้งหลายที่อาศัยอยู่ในวัด หรือที่ไหนก็ตาม ก็ควรบอกสมภารว่า คนที่จะเข้าวัดเข้าวา หรือว่าที่ท่านไปทุ่มเททำอะไรมากๆ นั้น อยากให้ท่านมาช่วยสร้างโรงเรียนเสียก่อน แล้วก็ค่อยไปสร้างโบสถ์ทีหลัง เพราะว่าเมื่อท่านได้สร้างลูกศิษย์ไว้เยอะๆ แล้วลูกศิษย์มันก็จะสร้างโบสถ์ให้ท่านเอง ขอให้ท่านมาช่วยสร้างโรงเรียนเสียก่อน เพราะว่าคนที่จะเข้าโรงเรียนมันก็อยู่ในระยะช่วงเด็กนี่นะครับ ขนาดโตๆ อย่างเราเขาก็ไม่เอาไปเข้าโรงเรียนแล้ว รถโรงเรียนเขา ครูก็ปกครองลำบากนะครับ วัดจะเข้าเมื่อไรก็เข้าได้ ผมก็อยากจะชี้ว่าที่ย้ายคราวนี้ย้ายไปชั่วคราว มีครูที่อำเภอเมืองผมย้ายให้ไปช่วยที่ลาดหลุมแก้ว ก็ถามว่าครูคนนี้น่ะ บ้านอยู่ที่ไหน ก็บอกว่าบ้านอยู่กรุงเทพฯ กลับบ้านอาทิตย์ละครั้งตอนวันหยุด แล้วระหว่างนั้นอยู่กับใคร ก็บอกว่าอาศัยอยู่ที่วัด เมื่อเราทราบสภาพของครูเช่นนี้แล้ว ก็เลยให้ไปช่วยที่ลาดหลุมแก้ว เพราะเหตุว่าที่นั่นก็มีวัดให้อาศัยอยู่เหมือนกัน แล้วก็จะกลับบ้านที่ค่อยกลับเอาวันหยุดราชการ ก็มีครูได้มาบ่นเห็นเขียนรายการขอค่าพาหนะเข้ามา ว่ามีตู้ มีเตียง มีอะไรที่จะต้องขนย้ายผมชักโมโหเหมือนกันว่าครูนี้เล่นลูกไม้ ซึ่งผมรู้ว่ามันไม่จริง ทำให้เรื่องมันยาวความ อย่าว่าแต่ไปรบกับข้าศึกที่ไหนเลย เปลี่ยนวัดแค่นี้ก็ร้องอุทธรณ์ ก็เรียกนายอำเภอมา นายอำเภอก็บอกว่าได้ดุไปแล้ว ครูคนนั้นได้ออกเดินทางไปเรียบร้อยดีแล้ว บังเอิญเข้าใจกันดีเช่นนี้ก็ดี อย่ามาตั้งแง่ตั้งงอน เราเป็นครูเรามีอุดมคติว่า เราจะไปสอนเด็กแล้วพอจะไปสอนเข้าจริงๆ ยังมาเลือกที่อย่างนี้

เพราะฉะนั้นผมก็อยากจะยกตัวอย่างของเพื่อนหมอคนหนึ่ง นายแพทย์บรรลุ ศิริพานิช ในปัจจุบันนี้เป็นผู้อำนวยการโรงพยาบาลสระบุรี แกเล่าชีวิตของแกให้ฟังว่าขณะที่เรียนแพทย์อยู่ได้ยินเขาพูดกัน บอกว่าเป็นหมอนี่น่ะโดยมากพอเรียนจบแล้วก็คิดหาเงิน จังหวัดลำบากก็ไม่กล้าไป ไม่ยอมไปไหน แกก็จำเอาไว้ทีเดียวว่าเขาว่าอย่างนั้นดังนั้นพอสอบเสร็จแกก็สมัครสองแห่ง ๑ กระบี่ ๒ สกลนคร ตกลงเขาก็ให้ไปสกลนคร แกก็หิ้วกระเป๋าของแกไป ไปถึงมันยังไม่มีโรงพยาบาล กำลังสร้างอยู่ ก็มีคนงานอยู่คนหนึ่งเป็นภารโรง ลุงนั่นก็ถามนี่จะมาหาใคร แกก็บอกฉันจะมาเป็นหมอที่นี่แหละ ก็เลยกอดคออยู่กันไป อยู่กันไป ๒ ปี คิดดูนะสองปีที่ผมว่านี่ แกก็คิดดูว่า เอ...โรงพยาบาลเรานี่ ไม่มีนางพยาบาล แกก็เลยเขียนจดหมายถึงคู่รักซึ่งไม่ได้

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

เขียนถึงกันมา ๒ ปี ว่านี่เธอ ถ้าจะแต่งงานกับฉันก็ให้หิ้วกระเป๋าตามมาสกลนคร คู่รักนั้นก็ใจเด็ดดีเหมือนกัน หิ้วกระเป๋าตามไปสกลนคร ทั้งที่ไม่ได้ติดต่อกันมา ๒ ปี แล้ว แล้วก็แต่งงานอยู่กันมาถึงทุกวันนี้ นี่ผมถึงชอบใจน้ำใจคนที่บุกบั่นในการงาน แล้วต่อมาแกมาอยู่ที่สระบุรีก็แบบเดียวกันอีก หิ้วกระเป๋าเข้ามาแล้วก็มาสร้างโรงพยาบาลที่สระบุรีเดี๋ยวนี้ก็โรงพยาบาลใหญ่โต แกก็ยังอยู่ที่สระบุรีต่อไป ผมชอบใจที่บอกว่า มีคู่รักทั้งคนบอกว่าลืมไปเสีย ๒ ปี พอนึกถึงว่าไม่มีนางพยาบาลก็เลยนึกถึงคู่รัก ไม่ใช่นึกถึงเพราะว่าเรามีคู่รัก แต่นึกเพราะต้องการนางพยาบาล นี่ผมเล่าให้ฟังที่นี้พวกครูเรานี้ไปแค่นี้ ไม่ได้ไปแค่ไหน จะมาปฏิเสธกันทำไม

วันนั้นผมไปเยี่ยมที่โรงเรียนพระวิสุทธิวงส์ (ลำลูกกา) แล้วก็ได้คุยกับหลวงพ่อที่นั่น (คุณพ่อยอแซฟ อาแบล พานิชอุดม) นี่ครูใหญ่มาหรือเปล่านี่ ครูมานะ รักชีพ มาหรือเปล่า (ศึกษาธิการอำเภอตอบว่าไปศาล) เขาว่าเคยไปเรียนที่บางนกแขวก สมุทรสงคราม ผมก็คุยต่อไปบอกว่า วันนั้นผมไปพบสังฆราชกาแรตโตของเขาชอบใจ ฉลาด แล้วพูดภาษาได้ดี คล่องแคล่ว แล้วทีนี้ตอนหนึ่งเขาพาผมเข้าไปเที่ยวในโบสถ์ ผมก็ไปเห็นได้รู้ว่าเป็นแท่นๆ อยู่ ผมถามว่าอะไร เขาบอกเป็นที่ฝังศพของหลวงพ่อก่อนๆ ที่เป็นเจ้าอาวาส ท่านมาตายแล้วเขาก็ฝังไว้ในโบสถ์นั่น แล้วผมก็ออกไป ไปกล่าวพิธีเปิดอาคารเรียนโรงเรียนนารีวัฒนา แล้วผมก็บอกว่า นี่นะพวกเราต้องเป็นหนี้บุญคุณแก่คณะแคธอลิคคณะนี้ เพราะเหตุว่า เขามาทำประโยชน์แก่เรา มาสร้างโรงเรียน มาสร้างคุณงามความดีโดยผู้ที่มานั้นมาตามคำสั่งฝ่ายศาสนา แล้วเอาชีวิตมาทิ้งไว้ ฝังไว้ในโบสถ์ ตัวเองจะตายที่ไหนก็ไม่รู้ต้องจากบ้านเกิดเมืองนอนมา แล้วก็มาตายในเมืองไทย สังฆราชชอบใจใหญ่ กระโดดเข้าจับมือเลย แล้วก็คิดดูว่าคนต่างชาติเขายังเอากระดูกมาทิ้งเมืองไทยได้ คนในเมืองไทยนี้ไม่สักแค่คลอง ๕ คลอง ๓ คลอง ๑๐ ร้องไอ้ยาแล้ว แล้วมันจะไหวกันอย่างไร

เมื่อพ.ศ.๒๔๘๔ ผมไปที่ทุ่งช้าง ตอนนั้นเขาเรียกนายอำเภอและจังหวัดน่าน ผมไปเป็นอัยการจังหวัดอยู่ที่นั่นก็ไปที่ตำบลห้วยโขน ติดเมืองเงิน แขวงหงสาของหลวงพระบาง เขตต่อกันเลยบนสันดอย เราเดินจากอำเภอไปราว ๒ ชั่วโมง ก็ถึงหมู่บ้านใหญ่ เขาเรียกว่าตำบลชอน ปัจจุบันนี่เขาเรียกตำบลเชียงกรานที่ประกาศวิทยุอยู่นี่ ตรงนั้นมีแม่น้ำน่านผ่าน แล้วพอพ้นฟากหนึ่งของแม่น้ำน่านก็ขึ้นเขาเลยทีเดียวครับ ขึ้นไปบนเขานี่เราเห็นยอดเขาแหลมๆ ค่ำก็ไปถึงหมู่บ้านห้วยโน ชายแดนเลยครับ ที่นี่มีโรงเรียนอยู่หลังหนึ่ง ครูที่อยู่โรงเรียนนี้มี ๒ คน โดยเฉพาะครูใหญ่ต้องมารับเงินเดือนที่อำเภอ พออาทิตย์หนึ่งก่อนสิ้นเดือน แกก็เดินทางมา แล้วก็มาพักที่ตำบลชอนนี้ซึ่งเป็นบ้านของแกสักวันสองวันแล้วก็เข้าอำเภอ ใช้เวลา ๗ วัน รับเงินเดือน รับเงินเดือนเสร็จแล้วก็ ๗ วัน ถึงโรงเรียน รวมความว่าในเดือนหนึ่งนั้นแกใช้เสีย ๑๕ วัน สำหรับเดินทางมาอำเภอนี่ มารับอาทิตย์หนึ่ง กลับอาทิตย์หนึ่ง แกอยู่ที่โรงเรียน ๒ อาทิตย์ เราไปพบโรงเรียนนั้นเข้าบ้างจะเป็นอย่างไร

ที่นี่ผมก็จะเล่าให้ฟัง ว่าคนที่บ้านห้วยโขนน่ะเขา

จะเป็นอย่างไร

ที่นี่ผมก็จะเล่าให้ฟัง ว่าคนที่บ้านห้วยโขนน่ะเขาอยู่กันอย่างไร ผู้หญิงตั้งแต่เด็กจนแก่ ไม่มี topless ไม่มีเลยครับ ไม่สวมอะไรเลย แล้วก็อยู่กันอย่างนั้นน่ะ primitive แล้วเวลาอาบน้ำ ผมไปพักอยู่ริมห้วย ชาวบ้านมาถึงอาบน้ำ ผู้หญิงก็เอาผ้าขึ้นมาพันหัว เขาแก้ผ้าอยู่อย่างนั้นเอง แล้วน้ำแค่นี้ (ทำมือให้ดู) ตกลงที่แกนั่งอยู่มันก็เหนือน้ำทั้งนั้น วักๆๆๆอยู่สองสามทีแล้วก็ไป เอาผ้าลงมาแล้วก็ไป คนก็เต็ม มันไม่มีอะไรที่ว่าผิดประหลาด คือว่ามันไม่มีอะไรที่ผิดมนุษย์ธรรมดา มนุษย์ธรรมดาเขาทำกันอย่างนั้น ผมได้ถ่ายรูปมา ทรงผมสูงๆที่ปัจจุบันเรานี้นะครับ เมื่อ พ.ศ.๒๔๘๔ พวกนั้นเขาทำผมกันอย่างนั้น เราพึ่งไปทันเขา คนที่อยู่แถวกรุงเทพฯ นี่พึ่งตามไปทันวัฒนธรรมอันนี้ ผมมาคิดๆ ดูว่าแบบที่อาบน้ำนี่เราคงตามไปทันเขาบ้าง แต่ผมนี่เพิ่งเห็นตามไปทันเขาปีสองปีนี่ mini-skirt หรือ micro-skirt นี่มันชักสั้นๆ ขึ้นมาบางทีมันอาจตามไปทันเขาบ้างก็ได้ ไอ้ตรง primitive ตรงนั้นน่ะ

ในเรื่องการปรับปรุงที่ผมเรียนท่านมาแล้วว่าเป็นการปรับปรุงเพียงชั่วคราว ผมอยากจะทำตามความประสงค์ของครู คืออยากจะให้ครูที่ต้องการย้ายไปอยู่ที่ใดแสดงความจำนงผ่านทางโรงเรียนแล้วผ่านทางอำเภอบอกให้ชัดว่าตัวน่ะบ้านอยู่ที่ใด และต้องการย้ายไปอยู่ที่ใดตามลำดับ ๑, ๒, ๓ ดังนี้ การเดินทางจะเป็นอย่างนั้นๆ บอกมา เผื่อไม่ได้โรงเรียนนั้นเราจะได้ให้โรงเรียนใกล้เคียง แต่ไม่ใช่เขียนบอกไว้ว่าต้องการจะอยู่โรงเรียนเลิศพินิจฯ เฉยๆ เพราะผมไม่รู้ว่ามาจากทิศไหน มาเรือหรือมารถ ต้องให้ความรู้ไปให้ back ground ไปพอสมควรว่าเรามีเหตุมีผลอย่างไร มีจุดมุ่งหมายอย่างไรจะได้อ่านออก

ในเรื่องตัวคนนี้ผมคิดว่าผมจะพูดสักคำ ผมพูดถึงโรงเรียนพูดถึงครู ในการที่ผมจะพูดครั้งนี้ ก็อยากจะยกตัวอย่างเรื่องที่ผมยกตัวอย่างในวันครูมาแล้ว ใครไปที่งานวันครูบ้าง โปรดยกมือซิ มีเยอะ ใครจำได้บ้างถึงเรื่องขุนชำนิฯ สอนวิ่งเปรี้ยวให้เด็กวัดสุทธิฯ จำได้ไหมครู ครูมีคติอะไรบ้างที่ผมบอกในวันนั้น (ตอนนี้ครูปถม เชยกีวงษ์ ตอบ) สำหรับครูที่ไม่ได้ไปผมขอเล่าให้ฟังอีกครั้งหนึ่ง โรงเรียนวัดสุทธิฯ เอาถ้วยไปกินทุกปี แข่งขันกีฬาประจำปีในกรุงเทพฯ โรงเรียนวัดสุทธิฯ โรงเรียนเดียวเท่านั้นผูกขาดเอาถ้วยไป ผมก็ไปดูว่าทำไมเขาชนะ ไม่มีความคิดอะไร รู้แต่ว่าโรงเรียนเรามันแพ้โรงเรียนเขาเท่านั้น วิ่งทีไรแพ้เขาทุกที วิ่งเปรี้ยวนี้ไม่ยากอะไร วิ่งอ้อมเสาสองเสาเวลาวิ่งทันอีกฝ่ายหนึ่งเอาไม้จิ้มหลังอีกฝ่ายก็แพ้แล้ว แต่ว่าทำไมมันแพ้เขาทุกที โรงเรียนทั้งหลายบรรดาในกรุงเทพฯ ก็ตั้งร้อยกว่าโรงเรียน แพ้โรงเรียนวัดสุทธิฯ ทีนี้ผมก็เห็นเขาสอนอยู่อันหนึ่ง โรงเรียนวัดสุทธิฯ นั้นเขาให้เด็กไปยืนอยู่อย่างนี้ไปยืนอยู่ที่เสา พอพวกมาถึงก็เอาธงใส่มือ พับ...ไอ้นี่ก็ออกวิ่ง ถ้าแม้นไม่ทำอย่างนี้โรงเรียนวัดสุทธิฯ ก็กินดิบ ผมเรียนขึ้นมาเรื่อยอย่างบวรฯ อยู่ราชบพิธฯ ผมอยู่

๓, ๔, ๕, ๖ ปี มัธยม ๖ พ.ศ. ๗๑ ครูใหญ่โรงเรียนวัดสุทธิฯ ย้ายมาเป็นครูใหญ่โรงเรียนราชบพิธ ขุนชำนิขบวนสาส์น (ถนอม นาควัชระ) ย้ายมาเป็นครูใหญ่ที่นี่ ผมเห็นแกหัดวิ่งเปรี้ยว เรียกเด็กมาหัด เช้า กลางวัน เย็น แกให้เด็กถอยออกไปสามวา จากเสานี้ถอยไปสามวา พอพวกเดียววิ่งมาข้างหน้าสามวาจะถึงเสา แกก็ให้เด็กนั้นวิ่ง เด็กคนไหนไม่วิ่งแกถือไม้เรียวหวดขวับไอ้นั่นต้อง start วิ่ง ให้วิ่งออกมาทีเดียวทีละสองคน คนหน้าพลาดคนหลังรับไปเลย เพราะฉะนั้นพอปรปักษ์วิ่งเลี้ยวนี่มันหมดแรงไอ้นั่นโผพุ่งไป สักสามทีสี่ทีเท่านั้น เอาไม้จิ้มหลังเสร็จ ชนะ แกทำอย่างนี้ โรงเรียนวัดสุทธิฯ ถือแบบเก่าอย่างนี้ แพ้โรงเรียนวัดราชบพิธฯ เห็นได้ง่ายๆว่า การพุ่งตัวอย่างนี้นะมันเกิดความเร็วขึ้นแล้วความเร็วมาตั้งแต่โน่น ส่วนมือรอรับอย่างนี้ ความเร็วมันยังสูงอยู่ เมื่อไรเรารับใส่มือ สมองสั่งให้ตีนวิ่ง ความเร็วมันจึง start โผมาจากโน่นความเร็วมันมีแล้ว เพราะนั้นราชบพิธฯ ก็ชนะสุทธิฯ ผมจึงถามว่าเรามีความคิดอะไรจาก problem อันนี้ไหม ผมว่าเรามีความคิดได้สามประการ

ในประการที่หนึ่ง ตอนที่ขุนชำนิฯ อยู่ที่สุทธิฯ นั้นน่ะ ทำไมไม่มีมนุษย์คนไหนที่คิดเอาชนะสุทธิฯ ให้ได้ทำไมปล่อยให้สุทธิฯ เอาถ้วยไปกินทุกปีๆ บรรดาครูทั้งหลายนั้นน่ะไปนอนอยู่ที่ไหนหมด ทำไมจึงยอมแพ้ ทำไมถึงไม่มีความคิด จัดอยู่อย่างเดียว เอ้า...ถึงเวลาไปวิ่งเปรี้ยว คนนี้วิ่งเร็วชนะ เอ้าส่งเข้าแข่ง แต่ว่าคนมันไม่ได้ train ไม่ได้วางแผนการณ์ดำเนินงาน มันก็เจ๊งคนที่เขาทำงาน หรือเขามีแผนการณ์ อย่างโรงเรียนทั้งหลายนี้แพ้วัดสุทธิฯ เพราะว่าโรงเรียนทั้งหลายนี้อาจจะรวมพวกเราด้วยหรือเปล่า ปล่อยแต่เด็กเข้าไปแข่งกันไป เข้าไปฟัดกัน ไม่ได้มีวิธีการที่จะทำเหนือคาดหมาย ไม่ได้เป็นแม่ทัพ ไม่ได้เป็นเสนาธิการที่จะเล็ง ผมว่าเป้าหมายของเรานะอยู่อย่างไร

ในประการที่สองแสดงให้เห็นว่า ทำไมสุทธิฯ ถึงแพ้ราชบพิธฯ ก็เพราะสุทธิฯ ไม่ปรับปรุงตัวเอง มีเท่าไรก็มีความพอใจเท่านั้น ไม่รู้จัดคิด ว่าจะให้มีความก้าวหน้าขึ้นอย่างไร

ในประการที่สามแสดงให้เห็นว่าการที่ราชบพิธฯ ชนะสุทธิฯ นั้น "คนเรามีโอกาส train กันได้ มีโอกาสที่จะปรับปรุงตัวเองได้ มีโอกาสที่จะหัดได้ ไม่ใช่ว่าได้แค่นี้แล้วก็หมด steam ต่อไปทำอะไรอีกไม่ได้" นี่ผมให้คติในการทำงาน

ผมอยากจะพูดถึงเรื่องสมุทรสงคราม เมื่อผมหยิบคำว่าสมุทรสงครามขึ้นมา ก็อย่าคิดว่าผมเชียร์จังหวัดสมุทรสงคราม แต่ว่าขอให้นึกถึงคติให้ดี คำนี้จะเอามาจากคำของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งได้ลงในหนังสือพิมพ์ชาวไทย เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ เดือนที่แล้ว แล้วก็ได้ประกาศทางวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๑ ซึ่งตรงกับวันที่ผมมาลำลูกกาครั้งที่สอง หม่อมหลวงปิ่นมาลากุล ได้ให้สัมภาษณ์แก่หนังสือพิมพ์เกี่ยวกับ

การขยายการศึกษาภาคบังคับจนถึงประถมปีที่ ๗ นั้น ส่วนกลางยังไม่ได้ขยาย เท่าที่ได้ขยายไปแล้วมี ๔ โครงการ คือ ๑ โครงการศึกษาภาคบังคับจังหวัดสมุทรสงคราม ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดนี้เป็นจังหวัดเล็กมี ๓ อำเภอ และ ๓๕ ตำบล การประถมศึกษาของจังหวัดนี้นับว่าดีที่สุดของประเทศ ผมอยากจะขีดเส้นใต้ตรงคำว่า การประถมศึกษาของจังหวัดนี้นับว่าดีที่สุดของประเทศ ผมจะเล่าให้เพื่อนครูฟัง สมุทรสงคราม เมื่อปี ๒๕๐๕ เมื่อผมเข้าไปอยู่ก็เหมือนกับทั้งประเทศที่เป็นอยู่เดี๋ยวนี้ แต่ว่าภายหลังที่เรากวดเข้าไป train เข้าไป เราก็เป็น ร.ร. วัดสุทธิฯ ได้ แล้วก็มาเป็น ร.ร.วัดราชบพิธฯ แล้วก็ก้าวๆ ขึ้นมาจนรัฐมนตรีว่าดีที่สุดของประเทศ เพราะฉะนั้นผมเอาคำนี้มาพูดเป็นคติก็เพื่อให้ครูเห็นว่าเดี๋ยวนี้ผมมาอยู่ปทุมธานีแล้ว คำเดียวที่ผมอยากได้ก็คือคำพูดจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาฯ อยากให้ท่านพูดว่าจังหวัดปทุมธานีนี้การศึกษาประถมต้นดีที่สุดในประเทศ ผมต้องการคำนี้ ครูจะช่วยผมได้ไหมและพร้อมไหมที่จะปรับปรุงพร้อมไหมที่จะเป็นราชบพิธฯ หรืออยากเป็นเช่นโรงเรียนทั้งหลาย หรืออยากเป็น grade B แค่วัดสุทธิฯหรืออยากเป็น grade A เช่นวัดราชบพิธฯ ครูเลือกเอา เราคิดว่าตัวเรานี้หมดภูมิแล้วหรือ เราคิดว่าครูที่สมุทรสงครามนั้น ๔ มือ เช่น นารายณ์ ๔ กร หรือเราคิดว่าครูที่สมุทรสงครามไม่ได้เล่าเรียนในเมืองไทยอย่างเรา หรือสวนสุนันทา บ้านสมเด็จฯ กศ.น. ประสานมิตร ครูพวกนั้นไม่ได้เรียนมาจากสำนักเดียวกันนี้หรือ เราหมดทุนที่จะสู้เขาหรือ ผมอยากจะถามครูที่ปทุมฯ ที่ลำลูกกานี้ ในวันนี้ ว่าอย่างนี้ ผมว่าไม่จริงเลย โอกาสนั้นเรามี และมีเท่ากัน และสามารถทำได้เช่นเดียวกับที่วัดราชบพิธฯ ชนะวัดสุทธิฯ หากเราได้รู้จักวิธีปรับปรุงรู้จักวิธีดำเนินงาน ผมใคร่ขอฝากไว้ในเรื่องนี้ ครูคงจะเข้าใจ ที่ผมยกสมุทรสงครามก็ดีอะไรมาก็ดี ไม่ได้หมายความว่าผมต้องการเชียร์สมุทรสงคราม แต่ผมต้องการให้ครูเข้าใจในสถานการณ์ว่าคนเรานั้นมีสิ่งที่จะทำให้ดีขึ้นได้ มีความก้าวหน้าที่จะทำได้ ไม่ใช่หมด steam แค่นี้ แค่ถ้าเราทอดหุ่ยทุกอย่างปล่อยให้เป็นไปตามแสงแดดและสายลม เหมือนคนที่นั่งบนหลังควาย แน่นอนชาตินี้ไม่มีอนาคตมันก็ได้แค่นั้น จนกว่าควายตัวนั้นจะเข้าคอกไปนอนตอนเย็นก็ตามไปนอนด้วย รุ่งเช้าก็ออกมาอีก ผมว่าถ้าเรามีความคิด มีเป้าหมาย มีแผนการในการทำงาน ผมคิดว่าเราจะก้าวหน้าไปได้แน่นอน

ในเรื่องครูกับโรงเรียนผมขอย้อนกลับใหม่ สำหรับโรงเรียนที่ยังขาดอยู่นั้นกำลังให้สำรวจทั้งหมดแล้วผมคิดว่าภายในพ.ศ. ๒๕๑๒ เป็นอย่างช้า จะให้จังหวัดนี้มีโรงเรียนถาวรทุกโรงเรียน เงินสะสมของจังหวัดมีเท่าใดผมจะดึงเอามาใช้ในเรื่องนี้ทั้งหมด เก็บไว้ทำไมในเมื่อเด็กของเรานี่ไม่มีที่เรียน ผมคิดว่ากระทรวงก็คงไม่ขัดข้อง

ส่วนเรื่องครูที่ยังขาดอยู่ ปัจจุบันยังขาดครูอยู่ ๑๐๐ อัตรา ถ้าเราได้ ๓๕ อัตรา ในปีกลายนี้ ผมจะขอไปอีก ถ้าได้ผมคิดว่าในปี ๒๕๑๑ หรือว่าในเดือนพฤษภาคม ที่จะถึงนี้จะพยายามให้มีครูครบทุกโรงเรียนโดยวิธีจ้างเด็กซึ่งจบมัธยมหก หรือเทียบเท่า หรือใคร

ก็ได้ที่เคยเป็นครูออกไปแล้วให้มาสอน ให้เงินเดือนเขาไปคนละ ๔๕๐ บาท ที่กระทรวงเขาให้ ๓๕๐ ผมคิดว่าจะเพิ่มให้เขาอีกสัก ๑๐๐ เป็น ๔๕๐ ขอจ่ายจากเงินสะสม เป็นเงินประมาณ ๕,๔๐๐.๐๐ บาท ต่อคน เพราะฉะนั้น ถ้า ๑๐๐ อัตรา ก็แค่ ๕๐๐,๐๐๐ บาท ผมว่าไม่มากเลยสำหรับให้เด็กได้รู้หนังสือ เราเกณฑ์เด็กมาแล้วให้มานั่งเฝ้าโต๊ะ นั่งดูโรงเรียนแล้วก็ให้กลับไป ใช้เวลา ๔ ปี ผมไม่ต้องการอย่างนั้น ถ้าเราทำเช่นนี้ เราจะมีครูครบในเดือนหนึ่งข้างหน้า นี่กำลังให้ทางโรงเรียนได้สำรวจในเรื่องครูที่โรงเรียนต้องการ

ในเรื่องการบริหารโรงเรียนเป็นปัญหาอันที่สามที่ผมจะนำมาพูดในวันนี้ การบริหารในโรงเรียนนั้นเราอาจจะแยกออกมาได้เป็น ๒ อัน ด้านหนึ่งเกี่ยวกับวิชาสอนเด็ก อันนี้ครูได้มาจากแหล่งวิทยาการพอสมควร แต่ผมใคร่จะเรียนว่าเด็กในปัจจุบันนี้ได้มีความรอบรู้มากกว่าเด็กในสมัยผม เพราะเหตุว่าหตุการณ์ต่างๆ มันหมุนเวียนเร็วขึ้น มีวิทยุ มีโทรทัศน์ ซึ่งเด็กสามารถรู้ได้ นอกจากนั้น ก็ยังมีหนังสือพิมพ์ และข่าวสารต่างๆ แพร่สะพัดมากกว่าเด็กในสมัยก่อน ถ้าเป็นรัชกาลที่ ๕ ที่ ๔ แล้ว เรียนชั้นประถม ๓ นี่ได้เป็นเสนาบดีเขามีอยู่ ๓ ชั้น ชั้นหนึ่งนี่อย่างเลวๆ ก็ดีกว่าครูในปัจจุบันนี้ของเรา ปัจจุบันนี้เรียนไปถึงชั้น ๘ ชั้น ๑๐ ก็ยังพาตัวไปไม่ค่อยรอดก็มี เพราะฉะนั้นเราจะเอาวันนี้ไปเทียบกับวันก่อนนั้นไม่ได้ มันคนละวันกัน เมื่อเรารู้ว่าบ้านเมืองมันเจริญขึ้นฐานะของเด็กเป็นอยู่อย่างนี้ ก็อยากจะมาพูดถึงครูว่า ครูนั้นเพียงแต่จะศึกษาออกมาจากสำนักแล้วก็มาอยู่เฉยๆ มาขายของเก่าแบบเจ๊กเชียงกงอยู่นั่นน่ะ มันไม่ไหวมันต้องหาของมาใส่ร้าน ต้องหาวัตถุดิบมาเพิ่มขึ้นบ้าง เพราะว่าเด็กมันฉลาดทันสมัยขึ้นทุกวัน

นอกจากนั้นในประการที่สองเรารู้ว่าการดำเนินงานนี้ กระทรวงศึกษาฯ ได้ให้หนังสือเล่มนี้มา แล้วก็ให้มีหลักสูตรแค่นี้ เราก็รู้ว่าทางกระทรวงกำหนดให้ครูทุกคนทำประมวลการสอนว่าทำอย่างไรจึงจะบรรลุเป้าหมาย ลำพังเพียงเท่านี้ไม่พอ เพราะเหตุว่าแต่ละคนก็ต่างจิตต่างใจ แต่ละคนมีความรู้ความสามารถผิดกัน คนจะมีอาการ ๓๒ เท่ากันได้ ความรู้ กศ.น. มาเท่ากันได้ ปกศ. สูงมาเท่ากัน แต่มิได้หมายความว่าผลของการปฏิบัติงานนั้นจะเท่ากัน ผลการปฏิบัติงานย่อมเปลี่ยนแปลงไป เมื่อเป็นเช่นนี้ทำอย่างไรจึงจะได้ผลที่แน่นอนให้เด็กของเรา วิธีที่แน่นอนนั้นก็ต้องมีตั้งหน่วยขึ้นมาสำหรับฝึกอบรม หน่วยนี้ได้แก่ศึกษานิเทศก์ ก็ต้องเป็นแหล่งกลางที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาแยกแยะ แล้วเชิญครูมาสัมมนากันว่ามีอุปสรรคอย่างไรบ้างที่จะต้องแก้ไข มีทางลัดทางไหนบ้างหรือไม่ที่จะไปถึงเป้าหมายเร็วขึ้น มีการสอนที่ดีอย่างไรบ้างที่จะได้ผลตรง ไม่ใช่เอาปืนใหญ่ตั้งแล้วยิง กระสุนเปะปะไปหมด เปลืองกระสุน เราจะทำอย่างไร สิ่งเหล่านี้ทำได้โดยการอบรม อยู่ที่สมุทรสงครามนั้นผมทำทุกหมวดวิชา ใน ๙ หมวดวิชา เราตั้งเป้าหมายเอาไว้ว่าเราจะมีการสอนไปเช่นนี้ เช่นว่าเราจะสอนถึงบทที่ ๒๐ เด็ก ป.๑ นี้เราจะให้มีความรู้ตั้งแต่บทที่ ๑ ถึง ๒๐ ทำอย่างไร เราเอาอันนี้โยนให้ครูไป ครูบางคนก็มาวันไม่มาวัน เลขบางคนก็สอนข้อเดียว แล้วพอสิ้นปีก็ออกมันข้อนั้นเด็กก็ทำได้ ก็เรียนมาข้อเดียว

ในชาตินี้ พอให้คนอื่นออกบ้างเด็กก็ตอบไม่ได้ เมื่อเป็นเช่นนี้เราก็แบ่งออกไปว่า ตั้งแต่พฤษภาคม-มีนาคม นี่เราสอนตั้งแต่ ๑ ถึง ๒๐ ก็แบ่งว่าเทอมต้นนี่สอนตั้งแต่ ๑ ถึง ๗ เทอมที่สอง ๘ ถึง ๑๖ หรือ ๑๔ แล้วก็ต่อๆไป จนหมด ๗ ครูสอนจริงหรือเปล่าเราต้องทำ check-up test เข้าไป ไปตรวจสอบโรงเรียนอยากรู้ว่าที่เลิศพินิจนี้ ป.๔ สอนตามหลักสูตรจริงไหม เรารู้ว่าตอนนี้สอนถึงไหน เหมือนกับเรารู้ว่ารถไฟจะมาถึงเวลาอะไร จากหัวลำโพงแล้ว แล้วจะถึงเชียงราก เชียงใหม่ เวลาเท่าไร

การสอนการเรียนนี่เราก็ต้องรู้เหมือนกัน ถึงเดือนกรกฎาคม ทุกโรงเรียนจะต้องเปิดเลขอันนี้ขึ้นมาสอนเดี๋ยวนี้ก็ยังลักลั่นกันอยู่ อย่างที่ผมแวะที่วัดคลองชัน (ลำลูกกา) ก็ได้พบครูสอนเลข ป.๑ มีเลขลบสองชั้น ผมก็รู้สึกว่าเด็ก ป.๑ นั้นจะก้าวหน้า แล้วก็มาในวันเดียวกันผมก็มาวัดแจ้งลำหินสอนเลขตัวเดียว นี่แค่คลองเดียวกันก็ยังต่างกันอยู่ เราอยากรู้ก็ใช้ check-up test สมมติว่าเราอยากรู้แค่กรกฎาคม เราก็มาสิงหาคมมาถึงเข้าไปที่ห้อง ป.๔ แจกข้อสอบให้ทำ แล้วก็เก็บกลับไป ไปนั่งตรวจที่จังหวัด ครูไม่ต้องรู้แล้วผลมันก็ออกมา อันนี้ผมทำให้ข้อที่ตอบไม่ได้มันสูง เช่น คำถามมี ๑๐ ข้อ ตอบไม่ได้ ๙ ข้อ มี ๙๐ เปอร์เซ็นต์ ตอบได้ ๘ ข้อคือ ตอบได้มากมีน้อย ตอบได้ ๑๐ ข้อมีนิดหนึ่ง ตอบไม่ได้มันมีมากเกินไป เราก็รู้ทีเดียวว่าครูนี้สอนจริงหรือไม่จริง เราเอากราฟนั้นมาแบโครมลงในที่ประชุมครู รู้ว่าครูคนไหนสอนไม่สอน พอครูรู้ว่าเราใช้วิธีการนี้ เป็นเครื่อง check ขึ้นมา ในเดือนหลังๆ พอเราไปใหม่กราฟก็เปลี่ยนไป ตอบไม่ได้มีนิดเดียว ตอบได้มีสูงขึ้นๆ ตอบได้หมดเยอะเราก็พอใจ เรื่อง check ง่ายนิดเดียวแล้วพอสิ้นปีเด็กของเรา perfect ไม่ใช่วัดคลองชันอย่างหนึ่ง แจ้งลำหินอย่างหนึ่ง หัวคลองท้ายคลองไม่เหมือนกันกระดกเป็นคันชั่งอย่างนี้ นี่ครูเข้าใจเราต้องทำหมดทุกวิชา เราดูตัวอย่างก็แล้วกัน ทหารน่ะเวลาไปเป็นทหารอายุก็ ๒๐ เข้าไปแล้ว พวกนี้มันไม่เคยเดินหรือ เดินมาตั้ง ๒๐ ปีแล้ว มันเดินของมันเป็น เดินจากบ้านไปกรมทหารยังไม่ไหว แต่ทำไมถึงจับให้มันเดินทุกเช้าอยู่อย่างนั้นก้าวเท้าซ้ายเท้าขวานี่พร้อมกัน นี่มันเรื่องอะไร เขาต้องการมากกว่านั้น ต้องการมากกว่าเดินเป็นอย่างชาวบ้าน มันไม่ได้เป็นอย่างทหาร มันไม่มีระเบียบวินัย เพราะฉะนั้นความรู้ที่เราสอนเด็กนี่ก็เหมือนกัน เราสอนอย่างมวยวัดหรือว่าอย่างอะไร หรือว่าอย่างผมเรียนมานี่อาจารย์ผมไม่มีคุณวุฒิ ผมก็นั่งกับกระดานดำมาสี่มุมเตียงเหมือนกัน อาจารย์ผมไม่มี ผมเรียนโรงเรียนวัดมา นั่งท่องพอจำได้ พออาจารย์ไปไหนก็เล่นกัน พอเห็นอาจารย์เดินมาแค่โน้นก็จัดแจงอ่านก่อนโดยไม่ต้องมีหนังสือส่งเสียงกันแซ่เป็นลูกเป็ดเชียว วิธีการนี้เราใช้กันมาหลายแห่ง หลายโรงเรียนรวมทั้งโรงเรียนหลวงนี่ด้วย อาจารย์ ก็ว่าเด็กนี่ขยันมั่นเพียรที่แท้ก็เล่นตลอดสก

ทีนี้ผมก็อยากจะกล่าวอีกอันหนึ่งว่า ในเรื่องการสอนนี้ผมมุ่งหมายอยากจะให้อบรมบ่มนิสัย ครูอย่าไปพยายามให้เด็กมันรู้อะไรถี่ถ้วน เพราะว่ามันสมองเด็กแค่นั้น ความเคยชินแค่นั้น ความเจริญเติบโตแค่นั้น ไม่มีทางที่จะมาเติบโตเหมือนเราได้ พยายามอบรมอย่างเดียวให้มีระเบียบวินัย ฉะนั้นในการสอนนี่

หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรังสิต

พยายามให้คัดหนังสือให้มากที่สุด ให้ตัวโตๆ เต็มช่องบรรทัด อันนี้ ผมต้องขอชมครูใหญ่โรงเรียนวัดนิเทศน์ (ลำลูกกา ๗) ผมไปเยี่ยม การจัดโรงเรียนดีแม้ว่าจะเป็นโรงเรียนเล็ก มีนักเรียนเพียง ๗๐ คน มีครูเพียง ๓ คน ไม่พอแก่ชั้น มีอาคารเรียนแบบ ป.๑ เพียง ๒ ห้อง ๖ ช่วงเสา แต่สามารถทำโรงเรียนได้ดี การสอนดี เวลาครูจะสอนเด็กเขียนหนังสือตัวบรรจงผมชอบ เด็กจะได้เอาอย่าง แล้วก็กวดขันเด็กด้วย ผมไปดูที่วัดบางกระดี ไปดูสมุดเด็ก ป.๓ ไม่ได้ความ มาดูสมุดเด็ก ป.๑ เขียนสวย ผมชอบใจ เพราะฉะนั้นครู ป.๓ สู้ครู ป.๑ ไม่ได้ ผมเอา geometry เข้ามาเทียบอย่างนี้ ผมดูที่เด็ก ถ้าเด็กทำดีก็แปลว่าครูดี

อย่างที่ผมไปโรงเรียนวัดธัญญผล (ลำลูกกา) ในลิ้นชักครูมีทุกอย่างมีตั้งแต่ถุงเท้า แปรงสีฟัน อะไรก็ไม่รู้ยัดไว้เต็มหมด ถ้าครูยังเป็นอยู่อย่างนี้ไม่มีวันที่ครูคิดจะอบรมเด็ก ในลิ้นชักครูหาได้สารพัด มีอะไรก็จุกไว้ในลิ้นชักโต๊ะครูใหญ่นี่ก็ขอให้คิดดูว่าจริงอย่างผมว่าไหม ผมว่ามีอยู่ทางเดียวล้างสมองครู ครูเอาลิ้นชักนี้ไปคว่ำที่ข้างนอกแล้วก็นั่งเหมือนพระบังสกุล อนิจฺจา วต สงฺขารา ว่าอะไรควรจะเอากลับมาอีกบ้าง นอกจากนั้นโยนทิ้งเสียให้หมด

ผมไปที่โรงเรียนวัดชัยสิทธิ์ ที่สามโคกแรกเก็ตแบตมินตันหักๆ นี่มาแขวนไว้ในห้อง นี่โยนทิ้งมันเลย ผมพูดแล้วครูก็หัวเราะ แต่ว่าเวลาไปอยู่ที่โรงเรียนนั้นครูก็ไม่นึก ฉะนั้นอันนี้เป็นอันที่สองที่ผมจะพูดในเรื่องการบริหารโรงเรียน อันนี้ไม่ค่อยมีในหลักสูตรที่ครูเรียนมา เขาไม่ได้สอนครูว่าถุงเท้าขาดๆ อย่าไปใส่ไว้ในลิ้นชักโต๊ะ หรือว่าแรกเก็ตขาดๆ อย่าเอามาไว้ที่ห้องโถงโรงเรียนนี่มันไม่มี ครูเขาไม่ได้สอนมา ในการบริหารโรเรียน เพราะนั้นผมอยากจะบวกอันนี้เข้าไปอีกอันหนึ่ง

ผมอยากจะให้โรงเรียนจัดห้องทุกห้องให้เรียบร้อย ผมไปที่โรงเรียนคลองหลวง อำเภอคลองหลวง เป็นโรงเรียนประถมปลาย เขาใช้คำว่าโรงเรียนประเคราะห์ แล้วก็มีนักเรียนจากโรงเรียนฝึกหัดครูมาราว ๓-๕ คน มาสอนเป็นประจำที่นั่น แต่ผมอยากจะพูดว่าไม่ประเคราะห์เลย ไม่รู้จะประเคราะห์ตรงไหน การจัดโรงเรียนทอดทิ้ง ทุกห้องจะมีผ้าขี้ริ้วไว้รับแขก ตรงนั้นผืน ตรงนี้ผืน ห้องหนึ่งสามผืนสี่ผืน ผมไปกับศึกษาผู้ช่วย ชี้ให้ดูทำไมไม่พับให้เรียบร้อยแล้วเหลือไว้ผืนเดียวที่ตรงประตู

ผมไปที่วัดโพธิ์เลื่อน อำเภอเมือง พบครูเก็บไม้กวาดชอบใจ ไม่กวาดเรารู้จักเหลืออยู่ว่าเราจะเก็บหรือเราจะกอง กองน่ะง่ายโยนตรงไหนก็ได้ ทิ้งตรงไหนก็ได้ โรงเรียนสองชั้นมักจะชอบตรงบันไดขึ้นชั้นบน มีที่พักบันได ที่เก็บไม้กวาดเอย ผ้าเอย สารพัด ใครเขาบอกให้เอาไปเก็บตรงนั้น ที่วัดโพธิ์เลื่อนเขาเอาตะปูตีเป็นแนวแล้วเอาไม้กวาดผูกแขวนไว้ มันก็สวยดี ดีกว่าโยนไว้อย่างนี้ อันนี้ก็อยู่ที่การจัดโรงเรียนผมอยากให้มีห้องสมุด ให้มีเตียงพยาบาลสวยๆ การจัดเตียงพยาบาลให้มัน reasonable ให้มันสมเหตุสมผล เราก็คนชั้นนี้แล้ว อย่าจัดหลอกเด็ก ที่ผมว่าจัดหลอกเด็กนั้นน่ะหมายความว่าอย่างไร ผมไปที่โรงเรียนวัดโคก (อ.เมือง) เขาจัดห้องครึ่งหนึ่งเป็นห้องเรียนอีกครึ่งหนึ่งเป็นห้อง

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

พยาบาล มีเตียงพยาบาล ในห้องที่มีเตียงพยาบาลนั้น มีทุกอย่าง ตั้งแต่ผ้าขี้ริ้วจนถึงไม่กวาด แล้วก็แดดสาดเต็มวัน ผมว่าถ้าลูกใครมาเป็นไข้ที่นี่ก็ตายเลย เอาเด็กไปตากแดดทำไมไม่มีท่าทางที่จะเป็นเตียงพยาบาล หรือเป็นห้องพยาบาล ผมก็บอกใหม่เอามาไว้ตรงห้องเย็นๆ ทางนี้ จัดให้ใหม่ให้สวยงามให้คนนอนแล้วหาย ไม่ใช่นอนแล้วตาย เพราะฉะนั้นบรรยากาศแวดล้อมต้องสวยงาม ไม่งั้นเขาจะมีนางพยาบาลไว้ทำไม

ครูไปที่สมุทรสงคราม ได้เห็นเตียงพยาบาลตู้ยาที่ผมให้ไว้ไหม ผมคิดว่ายังไม่เคยเห็นเตียงพยาบาลและตู้ยาที่ใดในประเทศไทยที่สวยเหมือนที่ผมให้ไว้ที่สมุทรสงคราม เตียงพยาบาลผมให้ทำด้วยเหล็กแป๊ปโค้งสวย พร้อมด้วยฟูกเสร็จ ตู้ยาสูงสักแค่นี้แล้วก็มีตรากาชาด ผมให้ ๔๗ โรงเรียน ในสมุทรสงครามมีราว ๑๐๐ โรงเรียน เพราะฉะนั้นถ้าให้อีกปีหนึ่ง หรืออย่างน้อย ๒ ปี เต็มหมดทั้งจังหวัด วางสวยงามดีมาก ผมอยากจะชวนท่านผู้มีใจบุญมาทำให้ปทุมธานีนี้บ้าง ขนาด ๑๕๐ โรงเรียนตีเสียว่าเราให้ปีละ ๕๐ ต่อปีอย่างมาก ๔ ปี full steam เต็มเลย แล้วห้องเรียนของเราก็จะสวย ห้องนั้นมันก็เป็นห้องโชว์ ไม่ใช้ห้องเก็บขยะ ผมก็บอกครูที่วัดโคกว่าแบบคุณนี่ยังไม่ไหว

ผมคิดว่าการไปเยี่ยมโรงเรียนต่างๆ เหล่านี้เป็นหนึ่งที่จะช่วย compromise หรือประนีประนอมความคิดความเห็นที่ยังแตกต่างกันอยู่ ให้เข้ามาสู่รูปเดียวกัน แล้วเราก็จะได้ก้าวต่อไป และถ้าเป็นเช่นที่ผมว่าในปี ๒๕๑๒ ผมมีความคิดว่าเราพอจะนำจังหวัดปทุมธานีเข้าสู่โครงการศึกษาภาคบังคับของประเทศไทย เพราะว่าที่สมุทรสงครามเราเริ่มโครงการภาคบังคับมาแต่ปี ๒๕๐๔ วางไว้ ๘ ปี จะจบภายในปี ๒๕๑๓ นี้ แต่ผมก็เขียนโครงการทุกระยะไว้จนถึงปี ๒๕๑๗ คือจากนี้ไปอีกหกปี เราเขียนโครงการไว้เสร็จเลย ว่าปีใดเราต้องการอะไรบ้าง เราต้องการโรงเรียนที่จุดไหน เราต้องการครูที่จุดไหน ต้องการอาคาร ต้องการภารโรงอย่างไร เป็นเงินเท่าไร แบบไหนถ้าสร้างอาคารเรียน วางไว้ล่วงหน้าจนถึงปี ๒๕๑๗

สำหรับจังหวัดปทุมธานี ถ้าเราสำรวจข้อมูลหรือว่าสำรวจให้รู้จักตัวของเราเอง เราก็อาจวางโครงการเช่นนั้นได้ และการศึกษาของเราก็จะก้าวหน้าขึ้น ความยากในประการแรกก็คือว่า ก่อนที่เราจะออกเราต้องใช้กำลังมากก่อนที่จะปรับปรุงให้ครูใหญ่วัดธัญญผลเอาของโยนนี่มันลำบาก แต่ถ้าโยนแล้วกลับมาตัวเบานี่มันอยู่ตรงจุดที่จรวดจะขึ้นจากพื้นดินไปต้องการ power มาก ต้องการแรงดังสูง ฉะนั้น ในการทำงานอันนี้ผมอยากจะเขียนเป็นรูปให้ครูดู มีคติความคิดอะไรอยู่อันหนึ่ง (เดินไปเขียนจุด ๙ จุดบนกระดาน) ในกระดานนั้นผมเขียนจุด ๙ จุด ผมจะตั้งปัญหาอย่างนี้ ให้ลากเส้นตรง ๔ เส้น โดยไม่ต้องยกดินสอและให้ผ่านจุดทั้ง ๙ จุดนั้น ลองบนมือคิดได้ (ให้เวลาคิด)

เรื่องการบริหารโรงเรียนนั้น อยากจะพูดถึงสงครามนอกแบบ คือแบบที่ไม่มีการสอนมาจากโรงเรียนฝึกหัดครูทั้งหลาย อาจเป็นแบบที่เราพิเคราะห์ถึงเหตุถึงผล ถึงความสวยงาม อย่างเช่นภาพที่เราติดไว้นี้ เราติดเป็นการสั่งสอนเด็ก เพราะฉะนั้นภาพที่ติดต้องเป็นภาพที่สวยสดงดงามไม่ใช่ติดไว้วันนี้แล้วอยู่อีก

หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรังสิต

๕ ปี นางงามก็เหมือนกันมันก็งามอยู่ที่ตอนประกวด นางงาม ไม่ใช่งามตอน ๗๐ ไม่ใช่แช่อยู่อย่างนั้นไป จนถึงแก่ถึงเฒ่า จะงามตลอดศกอยู่นั้นมันก็ไม่ได้ ฉันใดก็ดี ภาพเหล่านี้ก็เหมือนกันมันก็ดีอยู่ชั่วระยะหนึ่ง เพราะฉะนั้นครูต้องเปลี่ยนอย่าเอาไว้ ในการที่เรามีภาพๆ เดียวติดเอาไว้อย่างนี้ เด็กมันก็เดินผ่านไปผ่านมา มันหมดความรู้สึกว่าภาพที่เราติดนั้นมีความหมาย หรือมีประโยชน์แก่เด็กอย่างไร ครูเองก็ยังไม่รู้ ผ่านไปผ่านมาจนเป็นหัวหลักหัวตอไป จนไม่รู้ไม่มีอะไรที่จะกระตุ้นเตือนความรู้สึกของเด็ก เราต้องหาใหม่มา

ผมไปที่วัดสุวรรณ (ลำลูกกา) ไปก่อนวันมาฆะ ก็ชอบใจ การที่โรงเรียนเขียนไว้ว่า วันนี้เป็นวันสำคัญทางศาสนา วันมาฆบูชา โรงเรียนหยุดไม่เขียนแต่เพียงเท่านั้นหากเอารูปพระพุทธเจ้ามาให้เห็นเป็นสัญลักษณ์อย่างนี้ผมเห็นว่าถูก ก็อยากจะให้โรงเรียนทั้งหลายได้รับทราบว่าพวกเรานี้ไม่ใช้เป็นก้อนหินไปเสียทั้งหมด ที่เป็นเพชรเป็นพลอยมีราคาก็มีอยู่ สมองที่ใช้ได้ก็มีอยู่ ถ้าเราไม่เฉยเมยเกินไป ไม่ดูถูกตัวเองเกินไปแล้ว ก็มีทางที่จะให้เราก้าวไปได้ นี่ผมจึงอยากจะยกของดีๆ ขึ้นมา เราก็ต้องเปลี่ยนแปลงร้านที่ขายของการจัดตู้โชว์เรียกว่า Window display เขาต้องเปลี่ยนเอาใจลูกค้าอยู่ทุกระยะ ไม่ใช่ว่ามีเสื้อตัวเดียวแขวนโชว์ไว้ตั้งแต่ พ.ศ. ๖๐ จนจรด พ.ศ. ๕๐๐ ไม่มีใครเข้าร้านครูถ้าครูทำอย่างนั้น นอกจากครูจะเปลี่ยนตู้โชว์นี้ให้มันงดงามขึ้นมา บางวันก็อาจจะโกหกเขาบ้างว่า Sale แล้วลดราคาหั่นแหลก แล้วก็มาขึ้นป้ายราคาในร้านขึ้นมา ๘๐ เหลือ ๖๐ ของเดิมมันอาจจะ ๖๐ แล้วขึ้นราคาไป ๘๐ ก็ไม่รู้ แต่ว่ามันต้องมีวิธีที่ดึงดูดลูกค้าเข้ามา ต้องใช้ Psychology จิตวิทยา ครูก็ต้องเรียนจิตวิทยาอันนี้ ครูเรียนเพื่อให้เอามาใช้ จิตวิทยาเด็กเป็นอย่างไร จิตวิทยาผู้ใหญ่เป็นอย่างไรอันนี้เราต้องพยายามใช้ให้ได้ ผมขอร้องให้ดูบรรดากระดาษทั้งหลายบางทีตัดจากหนังสือพิมพ์ นานไปก็มัว เอาออกไปเสีย แล้วตามโรงเรียนขออย่าให้มีหยักไย่ เหมือนอย่างที่ผมเคยพูดที่โรงเรียนเกษตรฯ ว่าผมอยากจะถามแมงมุมนั้นสักทีว่ามันมาชักใยตั้งแต่ พ.ศ. ไหน คือมันเยอะไปหมด เราจะได้รู้ศักราชที่โรงเรียนนั้นไม่กวาดห้องเรียน ต้องไปเลี้ยงแมงมุมเอาไว้แล้วนายมาชักใยเมื่อไรช่วยบอกด้วย เราจะได้รู้ว่าครูไม่ได้กวาดห้องเรียนมาเท่าไร

เด็กนั้นผมว่าผู้ปกครองเขาไม่ว่าอะไรเลย อบรมเถิดครับ สอนลูกเขาให้รู้จักกระเบียบวินัย แล้วก็ให้ทำงานก่อนให้เด็กกลับบ้านให้กวาดห้องเรียบร้อยก่อน ผมได้ยกตัวอย่างเมื่อวันครูว่า เมื่อราว พ.ศ. ๒๕๐๐-๒๕๐๒ ผมได้ไปเยี่ยมโรงเรียนแคธอลิคที่ปราจีนบุรี ไปวันอาทิตย์ ผมว่า โอถ้าจะไม่ได้เยี่ยมเสียแล้ว โรงเรียนเขาปิด บาทหลวงที่นั่นบอกว่า ไม่เป็นไรเข้าดูได้ ซีเขาอยู่ในโรงเรียน ผมก็เข้าไป นางซีนั้นเป็นครู ก็ไปพบว่านางซีนั้นกำลังกวาดห้องเรียน กำลังเช็ดโต๊ะ เช็ดเก้าอี้ของโรงเรียน ผมบอกว่า พวกเรามีไหมที่วันหยุดราชการแล้วไปขัดโต๊ะขัดเก้าอี้น่ะ หาทำยาได้บ้างไหมนี่ ที่เป็นเช่นนั้นเพราะเหตุว่าเขาอบรมคนของเขาและวิธีการทางศาสนาว่าถ้าอุปสมบทเข้าไปแล้วสึกไม่ได้ อยู่จนตายเพราะฉะนั้นจะถอยหน้าถอยหลังอย่างของเรานี้ไม่ได้ เมื่อคนเราเข้าไปแล้วก็รู้สึกว่าตัวนี้

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ยอมตายกับสิ่งนี้แล้ว ความทะเยอทะยานการที่จะสร้างสมทรัพย์สมบัติไม่มี มีแต่อย่างเดียว จิตใจอยากบำเพ็ญกุศล หรือว่าทุ่มเทตัวทั้งหมดให้เป็นประโยชน์แก่สาธารณะ ให้ชีวิตจิตใจฝังมั่นอยู่อย่างนี้แล้วตายก็ยอม ไม่มีอะไรเหลืออยู่ เพราะฉะนั้นทำได้ทุกอย่าง ไม่ว่าวันไหนและเวลาไหน

ในเรื่องเกี่ยวกับ spirit ผมอยากจะเอาคำสอนมาเปรียบเทียบกันคำหนึ่ง จอมพลสฤษดิ์ พูดถึงทหารเรือขายปลา ทหารเรือนี้ไปจับปลามาขาย ตอนหลังจับปลาไม่ได้ก็ไปเอาปลาที่ห้องเย็นแล้วก็เอามาขาย เป็นการช่วยลดค่าครองชีพของประชาชน ท่านว่าทหารเรือขายปลานี้ใครๆ ก็ชอบ เพราะเหตุบางทีซื้อมันถังหนึ่งมันก็แถมให้ถังหนึ่งพบหน้าแฟนก็แถมมันสองถัง ท่านบอกว่ามันอยากกลับกรมกองเร็วๆ และไม่ใช่ของพ่อของแม่มัน ผม Underline คำว่าไม่ใช่ของพ่อของแม่มัน ความรู้สึกที่ว่าของเรานี่มันไม่มี มันไม่ใช่ของพ่อของแม่ชั่งให้หมดๆ ที่นี้ผมก็อยากเอาอีกคำหนึ่งมาเปรียบเทียบว่าทำไมอิสราเอลจึงรบชนะ ยิวพลเมืองสองล้านห้า เทียบกับไทยเรา ๓๐ ล้าน เรายังโตกว่าอาหรับ ๑๐๐ ล้าน ให้คนสองล้านห้ามันรบชนะ ทั้งนี้เพราะว่าประการแรกที่สุดการศึกษาสูงโดยมากพวกที่เขาไปรบนั้นได้ผ่านมหาวิทยาลัยหรืออยู่ในมหาวิทยาลัยทั้งนั้น คนสองล้านห้าจริง แต่ว่าเป็นเพชร ไม่ใช่เป็นก้อนกรวด การปฏิวัติของเราเมื่อปี ๒๔๗๕ ก็ตาม ตลอดจนปี ๒๔๙๐ นี้ก็ตาม หน่วยกำลังที่สำคัญที่สุดที่พวกปฏิวัติใช้คือหน่วยไหนท่านทราบไหม หน่วยนั้นก็คือนักเรียน จ.ป.ร. มาจากโรงเรียน จ.ป.ร. นี่นักเรียน ๖ ชั้น แต่เดิม ๔ ชั้น พวกนี้เป็นกำลัง เพราะขณะนั้นจบชั้น ๖ เดี๋ยวนี้เรียกได้ว่าจบชั้น ๘ แล้วคนระยะนี้เอาไปหัดเป็นทหารกระดิกนิ้วทีเดียวมันรู้เรื่องดีกว่าไปพูดกับควายมีแต่บิดตะกูดไปซ้ายไปขวา ไม่รู้เรื่องกัน เพราะฉะนั้นกำลังอยู่ที่นั่น หน่วยสำคัญนักเรียน จ.ป.ร.นี่ Pass ชั้น ใครเรียนชั้น ๔ ก็ออกไปเป็นนายทหารเลย ชั้น ๓ ก็ออกไปเลย ไม่ต้องสอบกันละ มีคุณงามความดีมาแล้ว ยึดแผ่นดินยังสำเร็จเลย ไม่ต้องสอบไปได้ อิสราเอลมันมีอย่างนี้อันหนึ่ง อีกอันหนึ่งอิสราเอลมันรบมีความรู้สึกว่ารบเพื่อตัวของมันเอง เขามีเพลงร้องกันว่าอย่างนี้ Until I die this land is mine จนกว่าเราจะตาย ผืนแผ่นดินนี้เป็นของเรา พูดง่ายๆว่าสู้จนตายเพราะว่าตรงนี้เป็นของเรา ผิดกันกับว่าไม่ใช่ของพ่อของแม่เรา นี่ Motto มันผิดกัน ที่ฝังลงไปในรากมันผิดกัน ถ้าเป็นของพ่อของแม่คงไม่ขายถัง นี่มันจะตายไป แล้ววิธีที่จะรบเขาไม่ต้องระดับทหารอย่างของเราเขาเป็นแต่เปิดเพลงในระยะแรกประเทศจะเข้าที่คับขันแล้วเปิดเพลงสวดที่ตามโบสถ์น่ะ วิทยุเอาไปออก พอออกทหารทุกคนรู้ว่าเตรียมพร้อมที่จะกลับเข้ากรมแล้ว พอเปิดอีกเพลงรู้ว่ารบแล้ว ไม่ต้องเอะอะโวยวายว่ารบแล้วๆ มันเงียบๆ แต่ใจมันสู้มันพร้อมที่จะทำอยู่แล้ว การศึกษามันสูง ของเรานี่ยังไม่ได้อย่างนั้นก็เปรียบเทียบให้สองอันความแตกต่างระหว่าง Motto สองอันนี้ เพราะฉะนั้นในการทำงานนี้งานอบรมเป็นใหญ่

เมื่อผมอยู่ที่สมุทรสงครามนั้นผมได้ขอให้เด็กทั้งหมดนี่อยู่ในอุ้งมือพระ ให้พระอบรมเด็กทุกอาทิตย์ และให้ครูเข้าไปด้วย แต่พระก็ไม่ค่อยเข้าใจความหมายของผม ผมก็มีหนังสือออกไปอีก บางคนก็มาอบรม

ที่โรงเรียน บางทีก็ไปอบรมที่ศาลาการเปรียญไปสอนเด็ก ผมไม่ต้องการคำสั่งสอนหลักธรรมมากนัก เด็กตัวเท่านี้ เราจะไปบอกอะไรบนหัวแกแกรับไว้ไม่ได้มากนัก ผมต้องการให้เห็นพระพุทธรูป ให้สิ่งเหล่านั้นฝังเข้าไปในหัวของแก แกจะไปไหนไป แต่ว่าให้เด็กนึกได้ว่าเคยเห็นสิ่งเหล่านี้ ให้มัน Absorb เข้าไป ให้ฝังอยู่ในหัว ผมต้องการตรงจุดนี้ เพราะฉะนั้นไม่ต้องมาพูดไม่ต้องเทศน์อย่างเพราะๆ จริงอยู่อันนี้เราต้องการให้มันฝังเข้าไปในหัว ได้ทั้งความเข้าใจพิเศษ แต่ถ้ายังไม่ได้ประการหลัง ก็ขอประการแรก เพราะฉะนั้นในการสอนเด็กที่ผมกล่าวเมื่อตะกี้นี้ ถ้าว่าครูยังสอนความรู้ให้แกไม่ได้ก็ขอให้ได้รากฐานในเรื่องอบรมบ่มนิสัย เด็กที่จะออกไปจากมือของเรานี่ให้สมบูรณ์เรื่องกิริยา มรรยาท ในเรื่องนิสัยต้องเป็นคนละเอียดถี่ถ้วน ต้องเป็นคนรู้จักระเบียบ วินัย ต้องเป็นคนรู้จักผู้หลักผู้ใหญ่ ต้องขอให้ได้เหล่านี้ก่อน แต่แน่นอนถ้าครูให้ได้ทั้งความรู้ไปด้วย ทั้งพ่อแม่และทั้งผมก็จะชื่นใจ

ในการอบรมเด็กในการแต่งกาย ผมอยากจะให้เป็นระเบียบ แต่สิ่งเหล่านี้มัน contrast กันระหว่างจุดสองจุดคือเราใช้คำว่าการศึกษาภาคบังคับ เราบังคับให้เด็กมาเรียนเพราะฉะนั้นเราจะบังคับแกต่อไปว่าต้องนุ่งกางเกงอย่างนั้นต้องสวมเสื้ออย่างนั้น และต้องมีรองเท้าด้วย มีหมวกด้วยบังคับไม่ได้อันนี้ มันไปผิดกับหลักการ เราบังคับตัวคนมาแล้ว เราอย่าไปบังคับสิ่งแวดล้อมอีก แต่เด็กนั้นมีสัญชาตญาณซึ่งไม่น้อยหน้าใคร และชอบเด่นและรักสวยรักงาม และตัวเขาเองก็มีสัญชาตญาณของการมีระเบียบวินัย การรู้จักทำความดี เพราะฉะนั้นครูหยอดอันนี้ลงไปนิดเดียวเด็กก็จะขึ้นมา ฝรั่งเขาใช้คำว่า Encourage ภาษาไทยเราใช้คำว่ายั่วยุ แต่ผมไม่ชอบคำนี้มันยั่วมันยุ มันมองไปทาง decline หมายความว่ามันไปทางร้าย ที่นี้ Encourage มันไม่ใช่ส่งเสริมมันมีความว่าปลุกใจให้เขามีความพอใจที่จะทำอย่างนั้น เรามาใช้คำว่ายั่วยุ ผมว่ามันไม่ค่อยดี ยุให้มันตีกัน ยั่วให้จิ้งหรีดมันกัดกัน ผมไม่เห็นด้วย แต่เขาใช้กันแต่ผมไม่ค่อยรัก ถ้าใครมีบัญญัติศัพท์ขึ้นมาได้อีกก็ดี แต่มันไม่ใช้ส่งเสริม Encourage อาจจะได้ Encourage ภาษาอังกฤษมันแปลว่าทำให้กล้าขึ้น นี่ทำอย่างไรเราจึง Encourage ให้เด็กรู้จักแต่งตัวให้สวยงาม อย่างศึกษากมลนี่ (กมลยุทธวิริยะ) ไปสมุทรสงครามมา เห็นเด็กที่นั่นสวมหมวก คุณกมลพูดว่าเด็กที่นั่นอยู่กับสวนมะพร้าวไม่น่าจะสวมหมวก เรานี่เสียอีกเดินผ่านทุ่งนาไม่มีหมวกสักใบทำไมไม่มีหมวก มันก็รัฐบาลไทยเหมือนกันนี่ เขามีหมวกเรามีบ้างได้ไหม เมื่อสมัยผมเป็นนักเรียนผมจะเล่าของผมให้ฟัง ผมนั่งดูอยู่หลายทีแล้วว่าโรงเรียนสวนกุหลาบนี่มันมีชื่อเวลาเราไปดูกีฬาก็ตามที ใครที่ใส่หมวก สมัยผมใส่หมวกฟางแล้วตรงนี้ก็มีแถบเหลืองกับน้ำเงินแก่พันเป็นริ้วๆ แล้วมีอักษร ส.ก. สวนกุหลาบเดี๋ยวนี้มาอยู่ที่กระเป๋า รู้สึกว่าเราต้องยอมเขานิดหน่วย รู้สึกว่าโรงเรียนเขาดีกว่าเรา ใจมันชักจะเป็นอย่างนั้น ใจมันชักจะยอมแพ้อยู่ในที เหมือนอย่างผมไปที่โรงเรียนพระวิสุทธิวงศ์ (ลำลูกกา) ครูใหญ่เขาบอกว่าเด็กพระวิสุทธิวงศ์มีความภาคภูมิใจว่าตัวได้อยู่ตึก มีโรงเรียน

ใหญ่โต เพราะฉะนั้นเวลาปักอักษร พ.ว. เด็กอิ่มเอิบใจ เขาว่าอย่างนั้น ผมฟังแล้วก็ยอมรับในเหตุผลของเขา เพราะฉะนั้นเราต้องรู้ว่าเด็กอยากได้อันนี้ เราต้องทำให้เด็กเราได้อย่างนี้บ้าง เราต้องมีโรงเรียนดีๆบ้าง เราต้องมีการศึกษาที่ดีๆ บ้าง ให้มันเข้าสู่ระดับนี้ เราต้องพยายามทำ

ผมไปที่โรงเรียนวัดพืชอุดม (ลำลูกกา) ถามว่าทำไมเด็กประถมปลายมันมีแค่นี้ล่ะ ป.๕-๖-๗ นี่มีชั้นละ ๑๐ คน ๑๔ คน ทำไมจึงมีแค่นี้ ก็ประถมต้นก็ออกนุงนังแล้วหายไปไหนหมด ก็บอกไปอยู่พระวิสุทธิวงศ์ พูดไปพูดมาครูอุดม (อุดม แก้วมณี) ก็บอกว่า ลูกผมก็ไปอยู่พระวิสุทธิวงศ์เหมือนกัน อ้าว...ลูกคุณครูใหญ่ก็ไปอยู่โน้น ทำไมอย่างนี้ ผมมองดูครูเอ๊ะ ครูที่วัดพืชอุดมนี้ก็ดีๆทั้งนั้นนี่ ไม่มีทีท่าว่าจะสอนสู้เขาไม่ได้เลย แต่ทำไมผมก็บอกให้ประชุมครูกัน ให้แก้ไขปัญหานี้ด้วยตนเองว่าจะทำอย่างไรให้โรงเรียนนี้ก้าวหน้าต่อไป คุยกับสมภารต่อไปท่านก็บอกว่าโรงเรียนนี้เคยถูกยุบมาหนหนึ่งแล้ว ผมเลยว่าไปอย่างนี้ ถ้าทำตัวให้ดีขึ้นไม่ได้ เลิก แพ้เขาอยู่ทำไม สู้แค่ตายเท่านั้น until I die ว่าไงครูใหญ่ แต่ว่าผมไม่ต้องการให้เลิกผมต้องการให้ทำที่นั่นให้เป็นปึกแผ่น แต่ผมเขียนประชดเอาไว้ ถ้าสู้เขาไม่ได้อย่าอยู่เลย ไหนครูใหญ่วัดพืชอุดมอยู่ไหนใช่ไหม ผมไม่ต้องการให้เลิกหรอก แต่ต้องการให้ปรับปรุงโรงเรียนให้ดีขึ้น ให้โรงเรียนพระวิสุทธิวงศ์เฮโลกันมาเข้าโรงเรียนครูให้พังไปเลย แล้วผมจะสร้างให้ นี่ที่ผมต้องการอย่างนี้

ในเรื่องการจัดโรงเรียน การบริหารโรงเรียนนี้ไม่มีอะไร ทีนี้ผมก็เล่าโรงเรียนสวนกุหลาบให้ฟัง โรงเรียนนี้นักเรียน king'scholarship เมื่อก่อนเขามีห้อง ๘ พอสอบได้ที่ ๑ ที่ ๒ เขาก็ส่งไปนอก จะไปเรียนอะไรก็ได้ ๒ คน ใน ๒ คนนี่ สวนกุหลาบเอาไปกินทุกปีเลยครับ อย่างปลัดกระทรวงศึกษาฯ นี่ก็นักเรียนสวนฯ อธิบดีกรมวิสามัญนี้ก็นักเรียนสวนฯ สนั่น สุมิตร ผมก็เห็นอยู่ใน board นั้นไปจากสวนฯ ทั้งนั้น ใครก็ไปจากสวนฯ เพราะฉะนั้นผมก็อยากไปเข้าโรงเรียนนี้ ใครก็อยากไปเข้าโรงเรียนนี้ เพราะว่าชื่อเขาดี ตอนนั้นผมสอบ ม.๖ ได้ ปี ๗๐ นะครับ ตัวยังเล็กมาก อายุสัก ๑๖ นะ ผมก็เด็กตัวนิดเดียว แต่งตัวแล้วก็หิ้วหนังสือเมื่อก่อนใช้หนังรัดหนังสือแล้วก็หิ้ว ชอบใจภูมิใจตัวเองได้หิ้วหนังสือ มีตัวหนังสือ ส.ก.ตรง นี่เป็นความภาคภูมิใจของเด็กๆ ใครก็อยากเข้าสวนฯ อย่างอาจารย์สาย ภานุรัตน์หัวหน้าศึกษานิเทศก์ของกรมสามัญฯ เรียนปีเดียวกับผมก็ไปเข้า ตอนนั้นดูเหมือนอาจารย์สาย จะได้ ๖๕ เปอร์เซ็นต์แล้วก็ต่ำกว่าเล็กน้อย หรือใกล้เคียง เขาก็ประกาศออกมาว่า ที่นี่รับนักเรียน ๖๕ เปอร์เซ็นต์ขึ้นไป อาจารย์สาย บอกว่าผมคว้าหมวกสวมไปปทุมคงคาโน้น นี่ใครๆ ก็เฮมาเหมือนกับที่เรา เฮเข้าเตรียมอุดมฯ ในปัจจุบัน

ทีนี้ในการสอนผมสังเกตดู เขาไม่ได้มีสอนพิเศษอะไรออกมาเลย ก็สอนธรรมดา เอ๊ะ ทำไมมันสอบทุนได้ ผมถึงว่ามันต้องมีวิธีการ ทำไมนักเรียนจึงมาที่นั่นสอนก็ไม่ได้สอนวิเศษ ไม่ใช้ต้องให้เฮโรอีนอะไรเพิ่มพลังสูง เสือใส่ถังอะไรนั่น เปล่าทั้งนั้น มันก็ไม่มีอะไร ทั้งนั้นก็สอนไปธรรมดาแต่ว่า ในการทำงาน ในการ

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

สอนนั้นมันเข้าเป้าหมาย และอีกอันก็ไม่รู้จักระเบียบวินัย พระปวโรฯ สอนผมว่าอย่างนี้ บอกว่าคนที่ทำงานดี ทำงานก้าวหน้า ต้องทำงานมีระเบียบ วิธีระเบียบนั้นก็เช่นสมมติว่าเราจะสอนในเรื่องพีชคณิต ในเรื่องเลขนี้ให้ขีดเส้นกลางลงมาเลย แล้วเขียนเครื่องหมายเท่ากับให้ตรงกันลงมาเป็นแถว แล้วก็ดินสอลบออก เส้นดินสอเพียงแต่วางแนวเอาไว้ ว่าควรจะมีเครื่องหมายเท่ากับอย่างไร เครื่องหมายเท่ากับก็เหมือนกันไม่ใช่ขีดยาวตั้งครึ่งเซ็นต์ หรือไม่ใช่ขีดอะไรนิดเดียว ที่พอดีๆเท่าไรมันจึงจะสวย เราต้องอบรมเด็กนี่ผมว่าอบรมในสิ่งเล็กๆน้อยๆเหล่านี้เด็กก็มีความเข้มแข็งและก็มีความก้าวหน้า

อีกอันหนึ่งวิธีการเรียน อันนี้ผมใช้ที่สมุทรสงครามมาเหมือนกัน ที่โรงเรียนเตรียมที่สมุทรสงคราม ที่แรกก็เหมือนโรงเรียนเตรียมทั้งหลาย มีครูเหมือนกัน ทำไมทีหลังการสอบของโรงเรียน สมุทรสงครามจึงมาที่หนึ่งของประเทศเคล็ดลับมันอยู่ที่ว่า ครูสงวน เล็กสกุล ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมเป็นคนสมุทรสงคราม (ปัจจุบันเสียชีวิตไปแล้ว) เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว จิตใจรักถิ่นที่อยู่ ก็ให้ลูกศิษย์ของตัวไปเป็นอาจารย์โรงเรียนสมุทรสงคราม ในการสอน ม.ศ.๔ ม.ศ.๕ เมื่อให้ลูกศิษย์ไปแล้ว ลูกศิษย์ก็แบกเอาหลักสูตรนี้ไปด้วยว่าโรงเรียนเตรียมเขาใช้หนังสืออะไร เขามีวิธีสอนอย่างไรเอาไปสอนที่สมุทรสงครามด้วย เพียงเท่านี้ยังไม่พอสอบซ้อมประจำเทอมเขาก็เอาข้อสอบโรงเรียนเตรียมฯไปสอบที่สมุทรสงครามเด็กมันก็เท่ากัน ครูมันสนใจเท่ากัน นอกจากนั้นเอาหัวหน้าหมวดโรงเรียนเตรียมหัวหน้าหมวดวิชาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ ไปติวอาจารย์ที่สมุทรสงคราม ผลการสอบที่สมุทรสงครามก็เป็นที่หนึ่งของประเทศ เช่นส่งนักเรียนเข้าสอบประมาณ ๕๐ สอบได้ประมาณ ๔๐ คน แล้วที่ ๑ ได้ถึง ๗๕ เปอร์เซ็นต์ มีบางจังหวัดส่งเข้าสอบ ๑๐ แล้วก็กลับออกมาทั้ง ๑๐ คนเหมือนกัน คือตกหมด อย่างเช่นที่อุบลฯ อุดรฯ แม้แต่สุพรรณฯ ใหญ่กว่า ราชบุรีใหญ่กว่าผลที่ออกมาเปอร์เซ็นต์สวยสู้ที่นั้นไม่ได้ ถ้าครูสนใจไปขอดูได้ แต่เคล็ดลับเบื้องหลังสมัยอยู่ตรงนี้ คือที่ไหนดีเอาของเขามาถ้าเราเดินให้ถูกทาง เช่นถ้าเราเดินไปอำเภอ ถ้าเรามัวเดินผิดทางเราก็เสียเวลาและเปลืองแรง แต่อีกคนไปถูกทางก็บอกว่าสั้นกว่า ถึงเร็วกว่า ถ้าเราเดินถูกทางเราก็ไม่ต้องเหนื่อยแรง เปลืองเวลามากนัก ผลมันก็ออกมาดีผมก็เขียนหนังสือชมเชยเขา และเขาเก็บสถิติเก็บ record ไว้ ว่าเด็กของเรานี่มันไปวิเศษที่ไหนบ้างก็เก็บเอาไว้ เพื่อที่จะกระตุ้นให้เด็กรุ่นหลังก้าวหน้าต่อไป

มีเด็กคนหนึ่งทางภรรยาผมให้ทุนไป เขาจะไล่ออกจากโรงเรียนไป กำลังเรียนห้อง ๘ ม.ศ.๕ ไม่มาโรงเรียนเสียครูให้ทำอะไรก็ไม่ทำ เขาก็จะไล่ออก ทีนี้ครูใหญ่ก็พาเด็กมาพบภรรยาผม สั่งให้มา เด็กก็มาถามว่าทำไมถึงไม่มาเรียนหนังสือ เด็กก็บอกว่าเรียนก็เรียนได้ แต่แกไม่มีสตางค์ ก็บอกว่าทางเราจะให้ทุน เราก็บอกพรุ่งนี้เช้าให้มารับเงิน แกก็บอกบ่ายได้ไหม ภรรยาผมก็บอกว่าทำไมต้องบ่ายด้วยละ แกบอกไม่มีกางเกงนุ่ง ตัวที่นุ่งนี่ยืมเพื่อนมานี่มันเย็นแล้วเพื่อนเขาเลิกเรียนแล้ว เราถึงรู้ว่าคนมันจนอย่างนี้ เราก็บอกได้

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

พอรุ่งขึ้นบ่ายแกก็มาเราก็ให้เงินไปซื้อเสื้อกางเกง ๒-๓ ชุด แล้วก็ให้เงินสำหรับเรียนต่อ แกก็สอบห้อง ๘ ได้ แล้วก็ได้คะแนนสูง เราก็ให้ทุนมาเรียนต่อเกษตรศาสตร์ แกสอบฟิสิกส์ได้คะแนนที่หนึ่งของประเทศ ไม่มีใครสู้แกได้ เด็กไม่มีกางเกงนุ่ง ปีนี้อยู่ปีที่สี่จะเป็นบัณฑิตนี่แหละ

เมื่อผมอยู่ที่สระบุรี ทางภรรยาผมอีกเหมือนกัน เอานักเรียนดีแต่ไม่ค่อยมีทุนมาให้เรียน เรียนจนได้อักษรศาสตร์แล้วเดี๋ยวนี้ก็มาเป็นภรรยาที่ดินอยู่ที่ธัญญบุรี ชื่อสมหมาย เป็นอาจารย์อยู่ที่โรงเรียนสวนกุหลาบ นี่ภรรยาที่ดินธัญญบุรีมาพบผม บอกว่าอ้อนี่เอง เมื่อวานนี้ก็ไปกราบที่บ้านก็เลี้ยงๆ มา ไม่ไปไหนหรอก แล้วก็อีกคนชื่อนายอะไร เป็นคนปากท่อ เป็นคนดีเหมือนกัน ไม่มีทุนผมก็ให้ทุนมา ๒,๕๕๐ ต่อปี เดี๋ยวนี้เกือบ ๕,๐๐๐ แล้ว มาเรียนแพทย์เข้าแล้วก็มีคนรับช่วงต่อไป เจ้าจอมมารดาอ่อนให้ทุนเรียนแพทย์ แกก็มีทุนเรียนของแก เรียนอีก ๔ ปี ก็จะเป็นแพทย์ชื่อนิวัติ อัธยาศัยดี แล้วหม่อมราชวงศ์พันธุ์ทิพย์ บริพัฒน์ เอาเข้าไปไว้ที่วังสวนผักกาด คือ พอทางผมส่งเด็กไม่มีทุนก็ให้ทางสภากาชาดช่วยหาทุนให้ ก็ไปได้ทุนหม่อมพันธุ์ทิพย์มา ๒ ปี หม่อมพันธุ์ทิพย์ก็ชักไช้ไล่เรียงเมื่อไม่มีที่อยู่ก็ให้ไปอยู่วังสวนผักกาด แล้วก็ให้ทุนด้วย นายนั่นก็ต้องนุ่งผ้าม่วง ใส่เสื้อนอก แขกฝรั่งมาก็ช่วยถืออะไรไปเสิร์ฟๆ ก็ดีเหมือนกันอบรมให้เป็นคนดีอย่างนายนิวัติ นี่ได้ทุนเจ้าจอมมารดาอ่อน แต่อยู่วังสวนผักกาด นี่ผมถึงว่าคนเรามีทางที่จะทำให้มันดีได้ แต่ว่าให้มีจิตใจที่ได้รับการอบรม

อีกอันหนึ่งผมขอครูว่า เด็กนี้นั้นขอให้ครูคิดว่ามันเป็นลูกหลานของเรา แผ่ความเมตตาลงไป ให้ได้ความรู้จริงๆ สอนให้ได้เหมือนเราสอนลูกหลานของเราได้ผลออกมา ผมจะชื่นใจมากถ้าไปโรงเรียนไหน เด็กทำงานฝีมือเรียบร้อย แล้วก็ปรากฏว่าถ้ามีความรู้ดีผมก็ขอบคุณ เหมือนอย่างที่ผมไปวัดคลองชันนั้น ไปดูสมุดเลขเด็ก ๕ เล่มมีถูก ๒ คน ผิด ๓ คน แต่ก็ช่างเถิด ผมยังภูมิใจในงานที่ครูสอน ไหนครูคนไหนสอนประถมหนึ่งที่วัดคลองชัน (มีการแสดงตัวครูคนนั้น คือครูแอ๊ปเปิล เวชรัตน์) เพราะฉะนั้นวัดแจ้งลำหินลองไปดูวัดคลองชันดูบ้าง

ครูยังมีอะไรจะปรึกษาหารือกันไหม เรายังมีเวลาอีกสัก ๒๐ นาที จะถึงเที่ยง นี่ผมก็พูดมา ๒ ชั่วโมงแล้ว อันนี้ใครคิดออกหรือยัง เอ้าผมจะไขให้ จุดมันมีอยู่จุดเดียว ครูถ้าทำงานมองอยู่ในขอบเขตนี้ จะไม่มีวันแก้ปัญหานี้ออก แต่ถ้าครูทำตัวในการปฏิบัติงานใดๆ ก็ตาม ขึ้นมาให้สูงแล้วก็มองกลับลงไป อาจจะเห็นภาพท่านวรรณ ใช้คำพูดในการทำงานนั้นว่า "ในการหาความเข้าใจในกิจการทั้งหลายนั้นอย่ามองต้นไม้แต่ละต้น อย่ามองพฤกษ์ แต่ให้มองเห็นไพรทั้งป่า ให้มองดูว่ามันเป็นรูปร่างอย่างไร สมมติว่าเขาเอากฎหมายมาให้เราอ่านสักฉบับ ต้องดูเค้าโครงการเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนั้นว่าเขาเขียนเพื่ออะไร ให้เข้าใจความมุ่งหมายอันนี้ มองให้เห็นไพรทั้งหมด แล้วครูจะไม่ต้องจำไส้ในมากนัก เมื่อครูรู้หลักการอะไรแล้ว ไส้ใน

หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรังสิต

๒๐ นี่ครูไม่ต้องจำให้มากนัก แต่ครูจะมีความเข้าใจในกิจการนั้นๆ อันนี้เป็นวิธีการที่ผมใช้อยู่" อยากจะให้มีความเข้าใจอะไรทั้งหมด สมมติว่าผมอ่านเรื่องหนึ่งมาแค่นี้ ผมก็พลิกอาจจะพลิก ๒ หน้า ๓ หน้า พลิกๆ ไปดูสารบาญบ้างดูเค้าโครงบ้าง พอให้เราเข้าใจ detail แล้วเราไม่ต้องจำได้หมด เพราะว่าหัวเราเท่านี้ไม่มีทางที่จะจำได้ ขืนจำอะไรเข้าไปมากๆ มันก็เหมือนกระดาษซับ มันซับจนเต็มหมดแล้วก็ซับอะไรไม่ติดอีกหรอก อันนี้ผมจะแก้ให้ หรือครูจะเอาไปคิดที่บ้านไหม... (มีการซักถามในการขีดเส้นแก้ปัญหา ต่อมามีคนออกไปเขียนเส้นบนกระดานดำ คือ ครูประเทือง รักชีพ) ไปเขียนดู ๔ เส้นนะ อย่าให้มากกว่า ๔ เส้น...ที่ผมเขียนเส้นหยักๆเอาไว้นั้น หมายความว่างานนี้จะสำเร็จได้ต้องออกไปนอกกรอบ เพราะฉะนั้น ในการทำอะไร อย่าพยายามนั่งเพ่งอยู่แต่ในกรอบนี้ ผงกหัวขึ้นมาแล้วมองออกไปนอกกรอบใช่ไหม มันออกไปนอก ๙ จุด ที่ผมขีดไว้นั่น มันออกไปนอก ๙ จุด มันต้องออกไปนอกกรอบ งานมันจึงจะสำเร็จ เพราะฉะนั้น เวลาเราได้รับคำสั่งก็ตาม ได้รับระเบียบอะไรมาก็ตาม ให้ตีปัญหาในข้อความนั้นให้แตกแล้วก็ทำงานนั้นให้สำเร็จสมความมุ่งหมาย อย่าเป็นผู้เคร่งขนบ อย่าเป็นผู้ยึดมั่น นี่ผมจะให้คติในข้อนี้ อย่าอยู่ในกรอบนั้น อันนี้มันสำเร็จได้เพราะออกไปนอกกรอบ

ครูมีอะไรจะคุยกันบ้าง...อยากทราบว่าที่นี่มีกี่โรงเรียนที่ไม่มีอาคารเรียนเลย ที่จะต้องอาศัยวัด หรือว่ามีแต่ว่ามันจะพัง (ตอนนี้ครูทองหล่อ ศรียุคุณธร ชี้แจงสภาพของโรงเรียนคลอง ๑๔ ว่ามีสภาพเหมือนโรงนา แล้วที่วัดโสภณาราม อาศัยศาลาวัด แต่กำลังสร้างอยู่ แล้วโรงเรียนขจรเนติยุทธ์ เสาขาดไปหลายต้น ให้เปลี่ยนเสา...) เรื่องเสาผมไม่อยากให้ไม้ลงดินเลย อยากให้เป็นปูน เป็นเสาคอนกรีตขึ้นมา อย่างวัดคลองชันนี่ว่าได้เงินมา ๓๙,๘๐๐ บาท จะมาซ่อมเทปูนชั้นล่าง ผมมาตะกี้ก็ดู ไหนครูใหญ่วัดคลองชันอยู่ไหน (ซักถามครูทองอินทร์ ชื่นอารมณ์ เกี่ยวกับสภาพโรงเรียน...)

ต่อไปในการจะขอแบบสร้างโรงเรียนขอได้ระลึกบ้างว่าผมนั้นยังไม่รู้สภาพภูมิประเทศ ฉะนั้น เวลาครูใหญ่เขียนมาให้ปรากฏว่ามันกว้างยาวเท่าไร อย่าวัดเขียนสี่เหลี่ยม ไปแล้วส่งไปให้ผม อย่างนี้มันไม่รู้จริงๆ ครับ มีแห่งหนึ่งเขาเขียนสี่เหลี่ยมไปเราก็คิดว่ามันจะปลูกได้ แต่มันปลูกไม่ได้ ที่มันแบบนี้พอหมดโรงเรียนมันจรดคลอง ถ้าจะทำก็ต้องรื้ออันนี้ แล้วถ้ารื้ออันนี้พระกำลังสร้าง โรงเรียนเพิ่งสร้างเสร็จ แล้วพระกำลังเทปูนหล่อคานใต้ถุนนี่ท่านยังทำไม่เสร็จเราจะไปรื้ออีก คิดดูซิครับ ท่านจะว่าเราอย่างไร เพราะฉะนั้นครูต้องให้ความรู้กับผมว่าด้านไหนกว้างยาวเท่าไร (มีผู้ชี้แจงเกี่ยวกับสภาพโรงเรียนอีก...โรงเรียนรวมราษฎร์สามัคคี กับโรงเรียนคลอง ๑๔ ที่มีสภาพไม่เหมาะสมเกี่ยวกับแสงแดดเช่นเดียวกัน...และชี้แจงเกี่ยวกับการสร้างโรงเรียนบางแห่ง...เช่น การขยายใต้ถุนโรงเรียนให้สูงขึ้นนั้นให้ทำได้ แต่จะใช้ทำเป็นโรงเรียนไม่ได้ เพราะติดเสาคงใช้เป็นโรงอาหาร หรือห้องสมุดได้...และอื่นๆ เป็นอันจบคำปราศัยในวันนี้)

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ใครทำให้ชาติไทย...

จากหนังสือพิมพ์ "มติชน" วันอังคารที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๓๖

สวิสจัดอันดับพัฒนาอาเซียน ไทยพ่ายมาเลเซีย "ขาดลอย"

รายงานข่าวจากธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) เปิดเผยว่า จากรายงานของสถาบัน MID และสถาบัน World Economic Forum แห่งประเทศสวิสเซอร์แลนด์ ได้วิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของไทยเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศที่มีสภาพทางเศรษฐกิจและระดับการพัฒนาที่ใกล้เคียงกันจำนวน ๑๐ ประเทศ ปรากฏว่า ปัจจัยที่ไทยมีฐานะด้อยที่สุด และควรได้รับความสนใจเป็นพิเศษ และต้องรีบดำเนินการแก้ไขเร่งด่วนมี ๔ ด้าน คือ ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐาน ปัจจัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปัจจัยด้านการบริหารและการจัดการ และปัจจัยด้านทรัพยากรบุคคล

ข่าวแจ้งว่า การจัดอันดับเปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันนั้น

ปัญหาโครงสร้างพื้นฐาน ไทยถูกจัดให้มีความสามารถในการแข่งขันเกือบจะน้อยที่สุด คืออันดับ ๙ โดยอันดับ ๑๐ คือ อินเดีย โดยอินโดนีเซีย อยู่อันดับ ๘ เกาหลีอันดับ ๕ มาเลเซียอันดับ ๔

ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ไทยอยู่อันดับ ๗ สูงกว่าเม็กซิโก อินเดีย บราซิล แต่ต่ำกว่า อินโดนีเซีย อยู่อันดับ ๖ มาเลเซียอันดับ ๕ โดยสิงคโปร์อันดับ ๑ ไต้หวัน ๒ และเกาหลี ๓

ด้านบริการและการจัดการ ไทยถูกจัดเป็นอันดับ ๖ เหนือกว่าเม็กซิโก บราซิล อินเดีย และอินโดนีเซีย แต่ต่ำกว่าเกาหลีที่อยู่อันดับ ๕ และมาเลเซียอันดับ ๔

ด้านทรัพยากรบุคคล ไทยมีความสามารถในอันดับ ๖ สูงกว่าบราซิล เม็กซิโก อินโดนีเซีย และอินเดีย แต่ต่ำกว่ามาเลเซียอันดับ ๕ และเกาหลีอันดับ ๔

ใครทำให้ชาติไทย ตกลงมาอยู่ในอันดับนี้

ประสิทธิ์ อุไรรัตน์

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ไทยเป็นศูนย์กลางแห่งอุษาคเนย์

ประสิทธิ์ อุไรรัตน์ **ให้แนวคิด**
เทพ สุนทรศารทูล **แต่งบทร้อยกรอง**

ประสิทธิ์ อุไรรัตน์ผู้ ปัญญา ยิ่งเฮย
ส่งข่าวตัดตอนมา มอบให้
พร้อมตั้งปุจฉาหา มูลเหตุ
ใครเล่าพาชาติไซร้ เสื่อมสิ้นศักดิ์ศรี

ไทยเคยมีเกียรติก้อง แหลมทอง
ลาวเขมรไทยครอง ครอบไว้
เป็นหนึ่งบ่มีสอง สมัยกษัตริย์
พระพุทธยอดฟ้าได้ เสกสร้างไพศาล

เพรงกาลไทยรุ่งฟ้า เฟื่องดิน
ไทยผ่องแผ้วโสภิณ ภาคย์แท้
ไทยย่อมรักแผ่นดิน ไทยยิ่ง นักนา
ไทยผงาดองอาจแม้ เมื่อสู้สงคราม

บ่ทรามบ่อเสื่อมไซร้ หากสยาม
เพียงเพ่งดำเนินตาม บาทไท้
พระปิยะสมญานาม มหาราช
ทรงพลิกแผ่นดินไว้ มอบให้ไทยผอง

ควรมองแบบอย่างเยี่ยง วิทยา
ทรงพระราชกรุณา เริ่มไว้
วางระบบการศึกษา ทางถูก แท้เฮย
ธรรมศักดิ์เจ้าพระยาไซร้ ฉลาดแท้ทันการณ์

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ปรับประสานประโยชน์ให้ เหมาะสมัย
วิทยาวิเศษใด ล่วงรู้
เรียนอังกฤษศิษย์ไทย เพียรพาก
เรียนร่ำซ่ำซองสู้ ห่อนรู้อับจน

บัดดลแปรเปลี่ยนแก้ กลับกลาย
การศึกษาเอาสบาย ก่อนไว้
อรรถอังกฤษอธิบาย ยากยิ่ง นักฤๅ
แปลตำหรับสรรพวิทย์ให้ ง่ายแท้เป็นไทย

เด็กไทยไปต้องอ่าน อรรถอัง กฤษเฮย
เพียงอ่านผ่านเพียงฟัง ถับรู้
แค่เอบีซียัง รังเกียจ
ขยับ กขค สู้ สั่งให้เรียนไป

คนไทยถูกกดให้ จำยอม
มะม่วงไม่ทันสุกงอม อร่อยล้ำ
รสเฝื่อนฝาดไม่หอม หวานปาก คอแฮ
คณะราษฎร์มาปลุกปล้ำ ห่ามเค้นวางขาย

เจ้านายรายใหม่ชั้น ศักดินา
ขุนศึกนายพลมา เปลี่ยนหน้า
สมาชิกรัฐสภามหา ชนเลือก ตั้งแฮ
ล้วนแต่เสือสิงห์กล้า ต่างได้ดิบดี

เกิดมีพรรคมากล้น เหลือหลาย
พันธมิตรกันมากราย หลอกไว้
ขันแข่งแย่งกันภาย ในรัฐ บาลเฮย
นายกดุจมีได้ เท่าถ้วนพรรคผอง

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ต่างพรรคต่างพวกต้อง ต่างกัน
เรือหนึ่งแต่กัปตัน กลับห้า
ผลักภาระแก่กัน ปกประโยชน์ ตนนอ
รัฐนาวาล้า เกือบใกล้ปลดระวาง

ครางคลานสี่เท้าสู่ สังคม โลกแฮ
เป็นประชาธิปไตยลม พัดแล้ง
มีระบบเลือกตั้งสม- บูรณ์แบบ
โดยอิดโรยโหยแห้ง แห่ขึ้นครองสยาม

อ้างความซื่อสัตย์ล้วน สุจริต
ล้วนแต่เป็นบัณฑิต อกแห้ง
ล้วนแต่เก่งกาจกิจ กะลาครอบ
จะออกสนามโลกแกล้ง ส่งให้ไปตาย

ไทยกลายประเทศด้อย พัฒนา
ตามเอกสารนานา ชาติรู้
ในสนามแข่งกีฬา แห่งโลก
ไทยไม่อาจหาญสู้ เพื่อนบ้านเรือนเคียง

เขาเรียงลำดับด้อย พัฒนา
ไทยพ่ายมาลายา โหล่ท้าย
สถาบัน MID และสถา- บัน WEF
แห่งสวิสเซอร์แลนด์คล้าย ข่าวร้ายรายงาน

หนึ่งด้านโครงสร้างราก ฐานไทย
ตกอยู่อันดับไกล ที่เก้า
อินโดนีเซียไป อันดับ แปดนา
ประเทศเกาหลีเข้า ที่ห้าหน้าไทย

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

บ้านใกล้ชิดเขตรั้ว ทักษิณ
ประเทศมาเลย์กิน ขาดทิ้ง
ลำดับที่สี่วิน ม้าแข่ง
ทิ้งประเทศไทยกลิ้ง เกลือกคล้ายเต่าคลาน

พื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ทั้ง เทคโน-โลยี
ไทยพ่ายเมืองสิงคโปร์ เลิศหล้า
ได้หวันเก่งกาจโชว์ เป็นที่ สองแฮ
ประเทศมาเลย์คว้า วิ่งหน้าเมืองไทย

เขาไปที่สี่เข้า สนามชาติ
ชนะประเทศไทยขาด หลุดพ้น
ไทยอยู่ที่เจ็ดอาจ สามารถ น้อยแฮ
ไทยตกอันดับต้น แต่นี้อีกนาน

พื้นฐานทางด้านจัด บริหาร
ไทยอยู่อันดับงาน เชื่องช้า
ลำดับที่หกการ งานหย่อน ยานแฮ
ประเทศเกาหลีคว้า ที่ห้านำไทย

จบสายอาชีพด้อย คุณภาพ
จบอุดมแพ้ราบ เพื่อนบ้าน
พูดอังกฤษปากงาบ เงียบกริบ
คุณวุฒิดั่งข้าวบ้าน ขาดน้ำฝนเชย

ไม่เคยค้นคว้าหมั่น ขยันคิด
ไม่มุ่งหมั่นประดิษฐ์ เสกสร้าง
พูดฝรั่งมั่งค่าติด อ่างออก ปากแฮ
เพราะหลักสูตรค่อนข้าง อ่อนล้าผิดกาล

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ประชาบาลพระเจ้า เคยสอน
เคยช่วยหลวงราษฎร ยากไร้
กระทรวงศึกษาทอน อำนาจ
ตัดพระตัดเจ้าให้ ห่างพ้นการศึกษา

ต่างกว่ามิสชั่นทั้ง คาทอ ลิคเฮย
พวกฝรั่งบาทหลวงสอ ออกหน้า
เรื่องการศึกษาขอ เข้าจัด การแฮ
ฝึกหัดอังกฤษทั้ง เก่งด้านคำนวณ

เขาล้วนเก่งกาจด้าน วิทยา - ศาสตร์เฮย
คล่องแล้วทางภาษา ฝรั่งด้วย
อัสสัมชัญจึงปรา - กฏชื่อ เสียงแฮ
เพราะว่าบาทหลวงฉ้วย ฝึกให้เด็กไทย

จบไปเก่งกาจด้าน ภาษา
เรียนต่ออุดมสา - มารถใช้
เรียนต่างประเทศมา มีชื่อ
การศึกษาดีได้ ช่วยให้เชี่ยวชาญ

ฝ่ายจีนเขาสืบสร้าง สอนบุตร หลานเฮย
เขาเก่งภาษาสุด จัดจ้าน
หัดค้าโดยเร็วรุด สอนลูก หลานเฮย
พ่อแม่อยู่ทางบ้าน ปลูกสร้างนิสัย

เด็กไทยเรียนมากแล้ว เหลิงไป
เหมือนเพาะเพิ่มนิสัย เกียจคร้าน
พูดอ่านและเขียนไทย ยังอ่อน
อังกฤษอยู่หน้าม้าน พูดได้สามคำ

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

จำ ไอ ยู เยส ได้ คล่องปาก
เห็นฝรั่งยังไม่อยาก พบหน้า
เพราะเมื่อเล่าเรียนจาก ครูเก่า
เด็กไม่เคยเอ่ยอ้า ปากโต้ตอบคำ

น่าขำคนปากโป้ง เสียงดัง
พูดเกือบรัฐสภาพัง แปรดแปร้น
ไปต่างประเทศฟัง ฝรั่งพูด
โอ เยส ไอ ซี แป้น แต่ยิ้มแหยแหย

เกิดแต่คุณวุฒิเตี้ย เรี่ยดิน
แต่งสูทชุดโสภิณ ผึ่งแท้
พูดฝรั่งไม่ได้ยิน เสียงพูด
เข้าประชุมนานาชาติแพ้ พูดโอ้อับอาย

กรีดกรายอยู่แต่ห้อง กรมกอง
ดุจเต่าใหญ่กระดอง ใหญ่บ้าง
ดั่งตะเข้คับคลอง ขยับยาก
ไม่อาจออกทะเลกว้าง เก่งเข้าแข่งขัน

เหตุนั้นเพราะหย่อนด้าน ภาษา
ไม่อาจอ่านสารตรา ต่างด้าว
ไม่อาจยืดอกปา- ฐกฝรั่ง
โลกทัศน์จึงค่อนข้าง แคบแท้แพ้เขา

ไทยเราเมื่อเข้าสู่ สนามกีฬา
แห่งโลกจึงอัปรา พ่ายแพ้
เพราะเหตุแห่งศึกษา คุณภาพ หย่อนแฮ
ไทยจึ่งอยู่ล้าแต้ ต่อท้ายอายเขา

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ควรเราเร่งคิดแก้ ปัญหา
หลักสูตรการศึกษา บัดนี้
เพิ่มหลักสูตรภาษา อังกฤษ
ชั้นประถมมัธยมชี้ ขาดไว้สำคัญ

กวดขันเร่งรัดให้ ฝึกหัด
ใช่รับปริญญาบัตร เบ่งโก้
อังกฤษพูดติดขัด เขียนไม่ เป็นเฮย
จบฝึกหัดครูโม้ ไม่ได้อายใจ

ควรไทยเร่งคิดแก้ ปัญหา
หลักสูตรการศึกษา เก่งกล้า
ให้ทันโลกนานา ชาติแข่ง เขาแฮ
อย่าปล่อยเด็กไทยล้า ด้อยด้านวิทยา

ภาษาต่างประเทศให้ สอนกัน
อังกฤษฝรั่งเศสขัน แข่งสู้
จีนญี่ปุ่นญวนสรรค์ ใส่หลัก - สูตรแฮ
ให้ชาติไทยเก่งรู้ รอบด้านภาษา

โรงเรียนนานาชาติให้ เปิดสอน
ทั่วทุกภาคทุกตอน ตลอดใต้
อย่าห่วงอย่าอาวรณ์ ว่าชาติ นิยมแฮ
เป็นยุคเปิดโลกให้ รอบรู้ภาษา

ไทยจึงสามารถเข้า สนาม นานาชาติเฮย
ไทยจึงเก่งกาจสา มารถสู้
อย่าปล่อยชาติญวนมา คู่แข่ง ไทยเฮย
ครองเขตเขมรลาวคู้ เข่ากระทุ้งอกไทย

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ปล่อยไว้ไทยอาจเตี้ย ต่ำลง
เป็นลูกไล่ญวนลง ติดพื้น
ประเทศมาเลย์คง คู่แข่ง ไทยแฮ
ประเทศพม่าอาจขึ้น ขี่ข้ามหัวไทย

ไปไหนไทยไม่รู้ ภาษา
เขาพูดฝรั่งมองตา ปริบแท้
คางคกอยู่ในกะลา ครอบนั่น แลนา
ไม่อาจแข่งขันแพ้ เพื่อนบ้านใกล้ไกล

ควรไทยเร่งคิดแก้ ปัญหา
หลักสูตรการศึกษา เร่งแก้
ฝึกหัดเก่งภาษา อังกฤษ
มิเช่นนั้นไทยแพ้ เพื่อนล้าโลกีย์

บทกวีนี้ไม่สู้ ใคร่เหมาะ
อาจจะไม่ไพเราะ เพราะพริ้ง
เป็นแต่บทวิเคราะห์ สังเกต
ว่าชาติล้าหลังกลิ้ง ทุตนั้นฉันใด

จักได้ช่วยคิดแก้ ปัญหา
หลักสูตรการศึกษา เรื่องต้น
ให้เร่งเรื่องศึกษา อังกฤษ
อันจักมีทางค้น คิดแก้ปัญหา

จากตำราต่างด้าว ต่างแดน
แล้วจดจำแบบแผน เพื่อสู้
แบบญี่ปุ่นวางแปลน เปลี่ยนชาติ เขานา
เพราะเหตุเลียนแบบผู้ ฝรั่งร้อยปีมา

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

กรมวิชาการเก่งต้อง
อยากผูกขาดวิชา
เป็นสำนักตำรา
ปล่อยเอกชนไทยให้
เปลี่ยนตรา ใหม่เฮย
เก่าไว้
แปลแต่ง ใหม่เฮย
แต่งแก้แปลเอง

ใครเก่งใครกาจกล้า
แปลวิชานานาชาติ
กรมต้องมอบประกาศ
เป็นแบบเรียนครูกล้า
สามารถ
ทั่วหล้า
บัตรยก ย่องแฮ
เลือกใช้ฝึกสอน

วิงวอนคนเก่งด้าน
ช่วยแต่งแปลตำรา
จีนญี่ปุ่นอเมริกา
ทุกชาติช่วยค้นคว้า
ภาษา
ทั่วหล้า
ฝรั่งเศส
คิดสร้างตำรา

ให้ปวงประชาชาติผู้
อยากเปิดวิทยาลัย
ต้องเปลี่ยนประเทศไทย
ใครอยากมาเรียนให้
สนใจ
เปิดได้
ศูนย์ศึก - ษาเฮย
เร่งเข้าศึกษา

สอนภาษาอังกฤษได้
ตั้งแต่ระดับอนุบาล
ประถมมัธยมอาจหาญ
ระดับอุดมไม่ด้อย
ทางการ
เด็กน้อย
พูดคล่อง
เก่งด้านภาษา

มาลายาอยากเข้า
เขมรและลาวญวนสา -
อินโดนีเซียมา
ใครใคร่ค้าช้างค้า
ศึกษา
มารถกล้า
ฟิลิป - ปินส์เฮย
ทั่วหล้ามาเรียน

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ใช่ว่าเราเพื่องฟุ้ง ฝันไป
เชิญนักปราชญ์ไทยใจ ใหญ่กล้า
ทำอย่างที่เราไข ความคิด
เพียงยี่สิบปีท้า ชนะเข้าแข่งขัน

ไทยนั้นจักรุดก้าว หน้าไกล
เป็นแหล่งรุ่งโรจน์ใน ย่านกว้าง
สยามเจริญเลิศวิไล ใครจัก สู้เฮย
เทียบเท่าญี่ปุ่นสร้าง ชาติด้วยการศึกษา

ใครอย่ายิ้มเยาะเย้ย ใยไพ
การศึกษาเกรียงไกร เก่งแล้ว
การศึกษาหัวใจ ของมนุษย ชาตินา
ใช้เสกมนุษย์เป็นแก้ว แกร่งแม้นเพชรมณี

ญี่ปุ่นและฝรั่งเปรี้ยว ปรีชา ชาติเฮย
ครองโลกทางการพา - นิชแล้ว
สามารถเรื่องอุตสา - หกรรมเก่ง นักเฮย
เพราะเหตุการศึกษาแก้ว เกิดขึ้นในใจ

เหตุไทยยังต่ำต้อย ยากจน
การศึกษาส่งผล ลัพธ์ให้
เพราะการศึกษาคน ไทยอ่อน
เพราะฝึกคนไทยไร้ สมรรถทั้งชาติไทย

ประชาธิปไตยตลอดทั้ง หกศต - วรรษเฮย
การศึกษาเราจัด ผิดพลั้ง
เริ่มเรื่องฝึกหัด ครูหย่อน ยานแฮ
อ่อนวิทยาอ่อนทั้ง ฝึกด้านภาษา

การศึกษาหย่อนแท้ คุณภาพ
ระดับประถมราบ ติดพื้น
อุดมมัธยมพังพาบ หมดรูป เลยนา
เรียนจบปริญญาตื้น อ่อนพื้นภาษา

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

เป็นข้าราชการเก้อ
พูดฟุตฟิตโฟไฟ
ไปต่างประเทศไป
ไม่อาจขันคูให้

น่าขำสมาชิกชั้น
ไปต่างประเทศตา
ไม่อาจพูดภาษา
เพราะศึกษาต่ำต้อย

จึงมีโลกทัศน์กว้าง
มองไม่เห็นโลกไกล
บริหารประเทศใน
การศึกษาปิดกั้น

ใช่ว่าหมิ่นพี่น้อง
การศึกษาเหลวไหล
เพราะหลักสูตรล้าสมัย
คนจึงเป็นเช่นนั้น

ฝากไว้เป็นข้อคิด
การศึกษาสูงใจ
การศึกษาต่ำไป
การศึกษาใหม่สร้าง

เครื่องใช้การสร้างชาติ
ใช้สูตรการศึกษา
ตรงตามหลักวิทยา
ขอฝากผู้ใจกว้าง

เขินใจ
ไม่ได้
นกปาก เจ็บแฮ
โลกกว้างฟังคำ

รัฐสภา
ปรับปร้อย
อังกฤษ
ติดพื้นปฐพี

พันไมล์
กว่านั้น
วงแคบ
คอกไร้ปัญญา

ชาวไทย
ต่ำชั้น
ในโลก
น่าแค้นเคืองใจ

ควรไข
จิตกว้าง
ใจแคบ
ชาติก้าวหน้าไกล

พัฒนา
เสกสร้าง
ศาสตร์อาจ อ้างแฮ
คิดกู้ชาติไทยฯ

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

เมื่อคุณพ่อเป็นนักวิจารณ์การเมือง

ปฏิวัติเพื่ออะไร

๑. การปฏิวัติมีวัตถุประสงค์

• เปลี่ยนแปลงโครงสร้างของชาติ ในทางสังคมเศรษฐกิจปกครอง

• เปลี่ยนแปลงคณะรัฐบาล

๒. ที่ทำกันมามักจะเปลี่ยนแปลงแต่รัฐบาล ส่วนโครงสร้างของชาติที่ผุพัง ไม่ได้เปลี่ยนแปลง

๓. การจัดตั้งรัฐบาลขึ้นใหม่ โดยมีโครงสร้างเดิม มีแนวทางเดิม เพียงแต่เปลี่ยนคนนั่งขับ ผลสุดท้ายก็ไปยังจุดหมายปลายทางเดิม แล้วก็ปฏิวัติกันใหม่

๔. โดยเฉพาะโครงสร้างที่มีอยู่ในปัจจุบัน ส่วนใหญ่ใช้ไม่ได้ เพราะมีมูลเหตุที่โครงสร้างนั้นๆ ไม่ได้สร้างขึ้นมาด้วยความสุจริตใจ เพื่อชาติ เพื่อประชาชน หากสร้างขึ้นมาเพื่อความผดุงฐานะในทางการเมืองบ้าง ขยายอิทธิพลในทางส่วนตัวบ้าง โครงสร้างนั้นๆ ยังคงตกทอดอยู่ คณะปฏิวัติควรจะแก้ไข หากไม่แก้ไข การปฏิวัติก็เหนื่อยเปล่า

๕. โบราณมีคำว่า **"ต่างพระเนตรพระกรรณ"** ซึ่งหมายความว่า เป็นมือ เป็นตัวแทนของในหลวง ที่จะไปดูแลทุกข์สุขของราษฎร ขอเรียนว่า ขณะนี้มือไม้ของทางราชการใช้ไม่ได้เกือบทั้งแผ่นดิน พระเนตรพระกรรณที่ว่าไว้ อยู่ในลักษณะหูหนวก ตาบอด งานของประเทศถ้าราษฎรไม่มีความสุข เรียกได้ว่าการปกครองล้มเหลว ราษฎรทำมาหากินไม่ได้ โจรผู้ร้ายชุกชุม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้าราชการเป็นโจรเสียเอง

๖. ปัญหาในเรื่องโครงสร้างที่ซับซ้อน และที่ไม่ได้ความมีอยู่เป็นอันมาก ซึ่งต้องศึกษาและใช้เวลาแก้ไข อำนาจรัฐบาลธรรมดาทำไม่สำเร็จ ยิ่งหวังจะปกครองโดยเสียงทางสภาด้วยแล้ว สมาชิกสภาไม่เคยให้มันสมองที่แท้จริง เป็นไก่เห็นข้าวเปลือกตลอดเวลา

๗. จุดใหญ่ของความสงบสุขของราษฎร อยู่ที่ตำรวจ ซึ่งมีแนวทางในทางโครงสร้างโดยย่อดังนี้ -

๗.๑ รัชกาลที่ ๕ สร้างตำรวจมาเพื่อปกป้องประชาชน โดยมีจุดบังคับบัญชาอยู่ที่หัวเมือง หรือท้องถิ่น

๗.๒ ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ มีเสรีไทย หลวงอดุล* เอาตำรวจมาใช้ในงานของเสรีไทย และไม่ให้ทางจังหวัดรู้ คล้ายๆ กับแยกตัวตำรวจออกมาส่วนหนึ่ง แต่ในครั้งนั้นเป็นการทำเพื่อประเทศชาติ ก็พอยอมกันได้

๗.๓ ในสมัย พ.อ.เผ่า มีแนวทางสร้างอำนาจในทางการเมือง เช่น มีตำรวจรถถัง ไม่ใช่เพื่อราษฎร

๗.๔ เมื่อจอมพลสฤษดิ์ มาเป็นอธิบดีกรมตำรวจ เอาตำรวจมาขึ้นกับส่วนกลาง ขึ้นกับอธิบดีกรมตำรวจโดยตรง ตำรวจละทิ้งประชาชน ข่มเหงประชาชน ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๐๒ มาจนบัดนี้ ตำรวจไม่เกรงใจผู้ปกครองท้องถิ่น ผู้ว่าราชการจังหวัดรายงานมายังกระทรวงมหาดไทย กระทรวงมหาดไทยก็ไม่กล้าพูดกับอธิบดีกรมตำรวจ

** หลวงอดุลเดชจรัส อดีตอธิบดีกรมตำรวจ*

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

๗.๕ นายตำรวจปัจจุบัน เขียนบทความลงหนังสือพิมพ์ ที่จะให้ขยายกรมตำรวจเป็นทบวง หรือกระทรวง มีฐานะเทียบเท่ากองทัพบก ซึ่งมีลักษณะเป็นการสร้างกองทัพ ไม่ใช่พิทักษ์สันติราษฎร์

๗.๖ มีเสียงในสภา เพื่อที่จะเปลี่ยนแปลงอำนาจของตำรวจครั้งใด ทั้งตำรวจน้อยตำรวจใหญ่ ก็วิ่งเต้นทางสมาชิกสภา ทีแรกสมาชิกสภาก็ดูแข็งขันดี เพราะรับปากกับราษฎรไว้ พอมาถึงกรุงเทพฯ ต้องพ่ายแพ้ด้วยอำนาจการเงินซึ่งซื้อเสียงไปหมด

การปกครองในลักษณะเช่นนี้ คณะปฏิวัติแก้ไขประการใดบ้าง หลักการปกครองควรจะมีการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจ (Checking and Balancing) ถ้าไม่มีอำนาจเช่นว่านั้น ผมคิดว่า ให้คนไทยทั้ง ๔๓ ล้าน เป็นตำรวจทั้งหมด ก็คงมีผู้ร้ายชุกชุมเช่นปัจจุบันนี้

เมื่อตำรวจโอนมาเป็นส่วนกลาง ไม่เชื่อฟังการปกครองท้องถิ่น ในพ.ศ.๒๕๐๒ ในขณะนั้น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ข้าราชการตามอำเภอ ข้าราชการประจำจังหวัด ยังพอมีศีลธรรม ยังพอไว้ใจกันได้ แต่ในปัจจุบันนี้ เรียกได้ว่าเหลวแหลกกันไปเกือบหมดแล้ว ราษฎรไม่รู้จะไปพึ่งใคร กำนันผู้ใหญ่บ้านก็ไม่ใช่พวกราษฎรเหมือนแต่เดิมแล้ว ราษฎรจะทำอย่างไร พูดอะไรไปไม่มีใครเขาฟัง มีเรื่องอะไรเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ก็ใช้วิธีเอาตัวรอด โดยให้หน่วยนั้นๆชี้แจง เมื่อชี้แจงได้ความอย่างไรแล้ว ก็รายงานมายังส่วนกลาง มาแถลงข่าวทางหนังสือพิมพ์ ข้อเท็จจริงเป็นคนละอย่างกับที่ชาวบ้านเขารู้กัน ถ้าอยากรู้อะไรดีๆพระตามวัดทั่วประเทศพอให้ข้อเท็จจริงได้

ข้อสำคัญในเรื่องนี้ ต้องทำให้ตำรวจเป็นของราษฎรให้จงได้ ราษฎรจึงจะมีความสุข ไม่ใช่ทำตำรวจให้เป็นกองทัพ

๘. กระทรวงทบวงกรมต่างๆ ก็พยายามขยายอิทธิพล เพื่อหวังผลในทางการเมืองบ้าง ในทางส่วนตัวบ้าง งานราชการไทยจึงเป็นงานมีลักษณะก้าวก่าย และซับซ้อนกัน ควรปรับปรุง ซึ่งต้องใช้เวลา

๙. รูปงานที่ทำกันอยู่ในเมืองไทย ตั้งต้นอะไรก็ต้องตั้งต้นที่ส่วนกลางก่อน เริ่มต้นก็กรม มัวจัดอัตราตำแหน่งอยู่ในกรม งาน ๓ ปี ๕ ปี ก็ไม่ถึงราษฎรซึ่งอยู่บ้านนอก ทั้งๆที่งานนั้นหวังจะช่วยราษฎร พวกเราไปดูงานไต้หวันมาแล้วเป็นจำนวนมาก ก็ไม่เห็นเอาอย่างเขา ของเขาเขาไปตั้งต้นจากราษฎรขึ้นมา ความจริงรัชกาลที่ ๕ ก็วางรูปอำเภอ หมู่บ้านเอาไว้แล้ว ถ้าคิดว่าอำเภอเป็นคนของเรา จะใช้อะไรก็ให้เขาทำ ก็ให้งบประมาณให้คนไป ก็คงจะสำเร็จกันตามความมุ่งหมายดีกว่าตั้งกรมอยู่แต่ในกรุงเทพฯ

๑๐. เมื่อทุกอย่างต้องใช้เวลา และได้ปฏิวัติมาแล้ว ก็น่าจะปรับปรุงสร้างบ้านให้มั่นคงแข็งแรงเสียก่อน จึงค่อยเชิญใครให้เข้ามาอยู่ในบ้าน ให้มาบริหารงานของชาติ ถ้าบ้านมันจะพัง เอาใครมาบริหาร บ้านมันก็พังอยู่นั่นเอง

๑๑. เห็นรีบร้อนจะตั้งสภานิติบัญญัติ อยากเรียนถามว่าตั้งทำไม เคยเห็นมีสมาชิกนิติบัญญัติดีอยู่ชุดเดียว เมื่อพ.ศ.๒๔๗๗ นอกนั้นไม่ได้ความ เพราะ -

๑. สมาชิกไปซื้อเสียงเขามา
๒. สมาชิกพยายามถอนทุนที่ใช้จ่ายในการซื้อเสียง
๓. สถานที่รับซื้อเสียง คือ รัฐบาลทุกสมัย

ผลสุดท้ายก็ไม่ได้มันสมองของคน ได้แต่ค่ายกมือที่หันเหไปตามเงิน เป็นเช่นนี้มา ๔๐ ปีแล้ว คณะปฏิวัติคิดจะรีบตั้งสภาเร็วๆ จะแก้ข้อนี้ได้ไหม ถ้าแก้ไม่ได้ตั้งทำไม

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

๑๒. เห็นห่วงใยเรื่องรัฐธรรมนูญชั่วคราว ที่จะรีบออกมาเร็วๆ ผมเอง หรือชาวบ้านไม่ค่อยรีบร้อนที่จะอยากได้รัฐธรรมนูญชั่วคราวหรือรัฐธรรมนูญถาวรนัก เพราะเคยโยนทิ้งมาเกลื่อนกลาด ฉบับแล้วฉบับเล่า อยากจะให้คิดกันดีๆ เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นพันธะผูกมัดคณะปฏิวัติมัดมือมัดตีนตัวเอง จนทำอะไรไม่ได้แล้วไปนั่งเสียใจอยู่เปล่าๆ ใจผมอยากจะให้เขียนอะไรแต่เพียงน้อยๆ เพียงพอเป็นแนว แต่ให้คณะปฏิวัติยังคงมีอำนาจอยู่เพื่อที่จะจรรโลงบ้านเมืองต่อไป ไม่ใช่เอาเรือทั้งโกลนไปโยนให้ใครๆ โดยที่ยังทำอะไรไม่เสร็จ ซึ่งเขาก็ทำอะไรไม่ได้ พูดให้ชัดลงไปก็คือ อย่าไปห่วงใยเรื่องรัฐธรรมนูญเลย ขอให้ห่วงใยในเรื่องความเรียบร้อยของบ้านเมืองในอนาคตจะถูกต้องกว่า

๑๓. ความจริงสมาชิกสภานิติบัญญัติมีไว้ ก็เพื่อสร้างกฎหมาย เราไม่น่าจะต้องลอกแบบของต่างชาติมาตรงตัวของเราก็มีอยู่แล้ว เช่น

๑. เรามีสภาจังหวัดอยู่ทุกจังหวัดทั่วประเทศ สมาชิกของสภาจังหวัดนี้ ยังมีนิสัยเป็นชาวบ้านอยู่ มีความเห็นสุจริตพอสมควร ให้ข้อเท็จจริงเป็นประโยชน์ต่อราชการได้ จังหวัดหนึ่งมี ๒๐-๓๐ คน เราสร้างโครงสร้างให้สมาชิกสภาจังหวัดแต่ละจังหวัด เป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกสภานิติบัญญัติในกรุงเทพฯ ก็น่าจะได้

๒. เมื่อทั่วประเทศให้ความเห็นมาแล้ว ก็รวบรวมข้อเท็จจริงเหล่านั้นมากลั่นกรอง อันไหนควรจะออกเป็นกฎหมายอย่างไร ก็น่าจะทำได้ โดยสมาชิกในสภาที่กรุงเทพฯ ก็เชื้อเชิญบุคคลที่ทรงคุณวุฒิ ในลักษณะองคมนตรีมาทำงานสัก ๕๐ คน-๑๐๐ คน น่าจะได้ประโยชน์ดีกว่าปล่อยให้นักการเมือง มาซื้อเสียงขายเสียงกันในสภาเหมือนตลาดหุ้น

๑๔. ในการรวบรวมคนที่เป็นสมองของประเทศ ก็เห็นจอมพลสฤษดิ์ รวบรวมได้ดีที่สุด ไม่ถือเขาถือเรา แม้คนที่ด่ากันอยู่ ก็เอามาเป็นที่ปรึกษา ถ้าคณะปฏิวัติทำได้อย่างนี้ ก็น่าจะเป็นผลดีแก่บ้านเมือง ไม่ควรไปขีดเส้นตายว่า พวกนั้นจะคบ พวกนี้จะไม่คบ แล้วจะไปขอร้องความสามัคคีก็ลำบาก

รูปแบบของสภา ไม่จำเป็นต้องเลือกแบบของอเมริกา หรือของอังกฤษมาใช้ ลองแบบไทยๆก็น่าจะได้ โดยเอาสภาต่ำไว้ตามจังหวัดต่างๆ โดยการเลือกตั้ง เอาสภาสูงไว้ในกรุงเทพฯ โดยการคัดเลือกแต่งตั้ง

ถ้าจะรีบออกรัฐธรรมนูญชั่วคราว รีบตั้งสมาชิกสภานิติบัญญัติ รีบร่างรัฐธรรมนูญถาวร ก็ควรรีบเตรียมการไว้อีกอย่างหนึ่ง คือการปฏิวัติครั้งต่อไป

ประสิทธิ์ อุไรรัตน์

๔ พฤศจิกายน ๒๕๒๐

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

คำพ่อสอน

ลีลาชีวิต

"มนุษย์ทุกคนต้องได้รับการบำรุงทั้งเรือนกาย และเรือนใจ อันหมายถึงสุขอนามัยและการศึกษา ตลอดจนศีลธรรมจรรยา"

"ชีวิตร่างกาย เหมือนเงินในกระเป๋า ใช้สุรุ่ยสุร่ายก็หมด ชีวิตก็เช่นกัน ต้องใช้เท่าที่จำเป็น อย่าทำลาย"

- อย่าเข้าไปที่มีควันบุหรี่ ไนต์คลับ โรงภาพยนตร์ หายใจไม่พอ
- ดื่มสุรา ติดลมบนถึงตี ๑ ตี ๒ ทำลายความปกติสุขของร่างกาย
- เล่นกีฬาอย่าเกินกำลัง
- อย่าอดนอน
- อย่าหักโหมกับงานเกินตัว
- อย่าใช้ชีวิตเหมือนจุดเทียน ๒ ด้าน
- สงสารสมอง ต้องระวังอย่าให้สติปัญญาที่ฉลาดต้องมาอยู่ในสังขารที่ทุพพลภาพ

คำปรารภเมื่อลงมือช่วยเขาขุดตอไม้ตอนลงเสาเอกพญาไท ๑

"พ่อแม่ไม่รู้ นึกว่าลูกอยู่สบาย
ขุดดินไม่พอ แถมขุดตอเกือบตาย"

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ข้อคิดเกี่ยวกับการทำงาน

"ถ้าจะถามว่าทำไมกิจการโรงพยาบาลจึงจะเจริญขึ้นมาได้ ในประการแรกผมคิดว่าทางด้านตัวเรานั้นต้องทุ่มความคิดให้มันกอดแนบแน่นกับงานนั้น แล้วต้องแก้ไขไปวันละเล็กละน้อยในทุกด้าน"

เมื่อถูกถามว่าทำกิจการโรงพยาบาลและมหาวิทยาลัยประสบความสำเร็จได้อย่างไร ทั้งๆที่ไม่เคยจับมาก่อนท่านกล่าวว่า

"ไม่ได้มีความรู้มาก่อน ที่ทำได้เพราะคลำๆเอาแล้วทำได้"

การจัดเวรพยาบาล

"อย่างที่จะมาวางเป็นทฤษฎีตายตัว ต้องอย่างนี้ ต้องอย่างนั้น ผมคิดว่าไม่เหมาะ เป็นเรื่องที่ต้องคลำๆไป"

"ทำให้ถูกต้องตั้งแต่ต้น Do it right the first time แล้วสิ่งที่ตามมาจะเป็นไปตามคาดหมายได้ดีขึ้น"

"ในการทำงาน ท่านประธานทนไม่ได้กับเอกสารและการติดต่อที่เยิ่นเย้อ การประชุมทุกครั้งจะพูดตรงประเด็นที่สุด ถ้าไม่มีวาระสำคัญใดๆอีก จะเลิกประชุมและแยกย้ายกันไปทำงานต่อทันที"

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ในการแก้ปัญหาท่านกล่าวว่า

"ถ้าเกวียนไม่เดินก็อย่าเอาแต่ตีวัว ให้ลงไปดูถึงล้อเกวียนว่ามีปัญหาอะไร"

กับลูกค้า

"ผมใช้ Basic ของมนุษย์ คือ ความเมตตากรุณา
เป็นฐานในการเรียกเก็บค่าบริการอะไรไม่ให้แรงเกินไป
ผมบอกพนักงานพยาบาลว่า ท่านเหล่านั้นเข้ามาเพื่อหวังพึ่งเรา
และท่านเหล่านั้นก็คือคนจ่ายเงินเดือนให้พวกหนู"

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ความมุ่งมั่นในงานและความประหยัด

มาทำงานแต่ตรู่ รถยังไม่ถึงที่หมายก็แหงนดู ดินน้ำ ลม ไฟ สังเกตว่าที่ใดเปิดไฟทิ้งไว้เพื่อชี้แนะ ตักเตือน เดินสังเกตการณ์โดยรอบยามก่อสร้าง เคยตรวจตรารอบอาคารพญาไท ๒ ที่กำลังก่อสร้าง แชลงร่วงจากชั้น ๖ เกือบกระทบตัวไปตรวจงานโรงเรียนนานาชาติที่ภูเก็ต ไม่เช่าพักโรงแรมแพงๆ แต่เช่าที่พักในหมู่บ้านชวนชื่นที่รั้วติดกัน ประหยัดและสะดวก

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ความคิดสร้างสรรค์และการบริหาร

"การมาเป็นผู้ว่าราชการ ผมคิดว่าผมชอบมากกว่าจะไปทางศาล เพราะที่ศาลนั่นมีเรื่องโกหกกันทุกวัน ไม่ใครก็ข้างหนึ่งละที่โกหก แต่งานผู้ว่าฯ ค่อนข้างกว้างขวาง การทำงานเราก็ทำไปตามที่เขากำหนดไว้ส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งเราก็คิดสร้างสรรค์ขึ้นมา"

"การบริหารนี่ก็ใช้วิธีเดินบริหาร ไม่ใช่นั่งโต๊ะบริหาร เอาปากว่าตาเห็นเป็นเกณฑ์ การทำงานอะไรก็ตามเราต้องพยายามทำในสิ่งที่ถูก สิ่งเหล่านี้มันจะได้มาจาก Experience เหมือนกับการชกมวยที่ชกออกไปในทันทีก็เพราะมันมีประสบการณ์ อีกอย่างหนึ่งได้มาจากกรอบนิติธรรม คือหลักกฎหมาย สิ่งเหล่านี้มันจะหลอมเข้ามาเป็น Judgement"

"คนเราถ้า Lonely มันอยู่ไม่ได้ ที่ผมทำนี่ก็เหมือนมาอยู่ในเครือญาติ อยู่กับลูกๆ ๓,๐๐๐ คน มาทุกวันก็ดี สบายดี มีอะไรก็มาพบปะกัน มันไม่ Lonely"

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

การคัดเลือกคนเข้าทำงาน

"คนเราผมว่าฐานความรู้ไม่จำเป็นต้องสูงนักก็ได้
แต่ต้องรู้จักคิด และมีความพยายาม"

ขั้นตอนการคัดเลือกคนเข้าทำงานของคุณพ่อ

- คัดเลือกจากลายมือ
- คัดเลือกจากผลการศึกษา ต้องไม่ต่ำกว่า ๒.๕
- คัดเลือกจากไหวพริบและสติปัญญา ความเข้าใจในการรับรู้และจับประเด็น
- คัดเลือกโดยดูตัว สัมภาษณ์ กิริยาท่าทาง การแต่งกาย การพูดจา

"โดยทั่วไปแล้วท่านต้องการให้พนักงานทุกคนทำงานเป็น Generalist หรือทำงานในลักษณะอเนกประสงค์มากกว่าการเป็น Specialist หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง เพราะ Generalist มีขอบข่ายงานกว้างไกลกว่า"

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ความถ่อมตนและความเมตตา

การขอเช่าที่ดินสร้างอาคารจอดรถ พญาไท ๑ ให้เจ้าของทางการรถไฟกำหนดอาณาบริเวณเอง แทนที่จะเจาะจงตรงโน้นตรงนี้ ซึ่งกลับเป็นการดีเพราะที่ๆเขาเลือกให้ไม่ถูกเวนคืนจนถึงปัจจุบัน สำหรับพนักงานรถไฟสิบกว่าครอบครัวที่มีผลกระทบเพราะบ้านพักอยู่ในบริเวณนั้น คุณพ่อประสิทธิ์ซื้อที่ดินทดแทนให้ครอบครัวละ ๒ งาน ที่หัวตะเข้ คลองตัน ใกล้สถานีรถไฟเช่นเดียวกัน

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ตัวอย่างการก่อสร้างโรงเรียนนานาชาติที่ภูเก็ต

"สำหรับคุณพ่อประสิทธิ์ กับโครงการดัลลิชนั้น ดูเหมือนว่าอิฐทุกชิ้น ดินทุกก้อน เสาทุกเสาท่านนับได้ และจำตำแหน่งแห่งที่ได้ และจับโยกได้ทุกส่วน ประหนึ่งผู้ชำนาญการ แม้ว่าท่านมิได้เป็นตัวสถาปนิกเอง ทั้งนี้ โดยองค์รวมก็เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์สถานศึกษาระดับโรงเรียนนานาชาติชั้นนำของภูมิภาคอาเซีย-อาคเนย์"

การสร้างแรงบันดาลใจให้ลูก

"หลายครั้งที่ผมมีความรู้สึกท้อแท้ ผิดหวังกับความเป็นไปในบ้านเมือง ผมต้องหันมาดูคุณพ่อเป็นแบบอย่าง เพื่อเติมพลังแห่งการต่อสู้ ความคิดฝัน และดำเนินตามความฝันอย่างไม่มีที่สิ้นสุด หากฝันนั้นคือความดี ความชอบธรรม หากผมทำได้เพียงครึ่งหนึ่งของพ่อก็คงจะเป็นความสำเร็จอันยิ่งใหญ่"

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

คติเตือนตนให้ทำประโยชน์ก่อนตาย

"เปลวเทียนมลายแท่ง เพื่อส่องแสงอันอำไพ
ชีวิตมลายไป ได้สิ่งใดมาทดแทน"

การก่อสร้างให้ประหยัด

- จัดซื้อสิ่งก่อสร้างเอง ผู้รับเหมาคิดค่าดำเนินการก่อสร้าง
- ซื้อของเองทำให้ประหยัดราคาของ ทั้งยังได้เครดิตจากผู้ขาย ไม่ต้องกู้เงินเร็ว ประหยัดดอกเบี้ยได้ด้วย
- วัสดุก่อสร้างถูกสเปค ได้มาตรฐาน เช่น เหล็กเส้น ปูนผสมเสร็จได้สัดส่วน

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

แด่คุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ในวันสงกรานต์ ๒๕๔๔

"คุณพ่อมีคุณธรรมนำดวงจิต
คุณพ่อมีสัจธรรมเป็นเพื่อนเกลอ
คุณพ่อคือร่มโพธิ์ทองของลูกหลาน
วันสงกรานต์ฟ้าประทานพรชัย
คุณพ่อมีชีวิตงดงามเสมอ
ทุกๆ วันจึงได้เจอความสุขใจ
อาจบันดาลความสำเร็จทั้งปวงได้
เพื่อคุณพ่อชื่นหทัยชั่วนิรันดร์"

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ขอขอบพระคุณนายแพทย์ทุกท่านที่ได้รักษาดูแลคุณพ่อมาตลอดเวลา ๓๐ ปี
คณะแพทย์ที่ดูแลคุณพ่อ

๑. นายแพทย์วิสุทธิ์ จันทน์เครือ
๒. นายแพทย์สุรัตน์ บุญญะการกุล
๓. นายแพทย์ประกิต วาทีสาธกกิจ
๔. แพทย์หญิงสุดสวาท เลาหวินิจ
๕. นายแพทย์ปวิณ ดุรงคเวโรจน์
๖. นายแพทย์วีระเดช สุวรรณลักษณ์
๗. นายแพทย์กำธร สุขพันธ์โพธาราม
๘. นายแพทย์ปิยะมิตร ศรีธารา
๙. แพทย์หญิงชุติมา ประมูลสินทรัพย์
๑๐. นายแพทย์ภิญโญ ชยสิริโสภณ
๑๑. นายแพทย์พิชาญ ครือรุณ
๑๒. นายแพทย์ธงชัย ไพศาลสินทรัพย์
๑๓. นายแพทย์เรืองวุฒิ ตันติแพทยางกูร
๑๔. นายแพทย์เชวงเกียรติ ศิลปาวัฒน์
๑๕. นายแพทย์ศุภศิลป์ กัลยาณกุล
๑๖. นายแพทย์ประเสริฐ พิมลแสงสุริยา
๑๗. นายแพทย์อรัญ พิพัฒน์ศิริผล
๑๘. นายแพทย์สักกะ ณ ตะกั่วทุ่ง
๑๙. ทันตแพทย์ชนาธิป อมาตยกุล
๒๐. ทันตแพทย์พันธ์เลิศ แสนอาจหาญ
๒๑. แพทย์หญิงปนัดดา ชัยศิลป์วัฒนา
๒๒. แพทย์หญิงเพียงใจ วัชรสินธิ์
๒๓. นายแพทย์อุดม วิศิษฐ์สุนทร
๒๔. นายแพทย์ดุสิต ศุภนิรัติศัย

ขอขอบคุณคณะพยาบาล WARD ๔A พยาบาล C.C.U พนักงานห้องกายภาพบำบัด ห้อง X RAY ห้อง LAB เจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ได้ดูแลเอาใจใส่คุณพ่อประสิทธิ์ ตลอดมา

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

รายนามผู้บริจาคสมทบทุน
มูลนิธิคุณประสิทธิ์-คุณหญิงพัฒนา อุไรรัตน์

วันที่ ๑๗ ก.พ. ๕๐

๑. นพ.โอชา-คุณปราณี อรรถเวที
๒. คุณจีระพงษ์-ทญ.ศรยา สิวายะวิโรจน์
๓. พญ.เอมอร-ดร.วรุตม์ เอมอุดม
๔. พญ.นันทวา จันทวานิช (บุณยินทุ)
๕. รศ. ดร.ประสิณ โสภณบุญ
๖. คุณเจษฎ์ พานิช
๗. คุณวงจันทร์ ว่องชิงชัย
๘. คุณเชาวรี-คุณจุมพล
๙. คุณศรีพรหมา จันทร์เมือง
๑๐. คุณพินิจ วุฒิพันธุ์
๑๑. ทพ.พันธุ์เลิศ แสนอาจหาญ
๑๒. คุณสุทัศน์-คุณประพิน ออกเวหา
๑๓. ผศ. ดร.ชนวัฒน ศรีสอ้าน
๑๔. อ.พงษ์ยุทธ-อ.ผการัตน์ จำปาน้อย
๑๕. พล.อ.ต. กำธน สินธวานนท์
๑๖. คุณฐิติพงศ์ นันทาภิวัฒน์
๑๗. ไม่ประสงค์ออกนาม
๑๘. คุณอุไรวรรณ จิตติวาณิชย์
๑๙. คุณประภัทร สุทธาเลิศ
๒๐. นพ.เสรี ตู้จินดา
๒๑. ดร.วิชัย ตันศิริ
๒๒. ดร.ปฐม มณีโรจน์
๒๓. คุณไพรินทร์ ชื่นจิตต์
๒๔. นพ.ยิ่งยศ-พญ.อรุณศรี สันติธนานนท์
๒๕. นพ.บุญเทียม พิทักษ์ดำรงกิจ

หอจดหมายเหตุ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยรังสิต

รายนามผู้บริจาคสมทบทุน
มูลนิธิคุณประสิทธิ์-คุณหญิงพัฒนา อุไรรัตน์

วันที่ ๑๘ ก.พ. ๕๐

๑. พล.อ. พร ธนะภูมิ และครอบครัว
๒. คุณเฉลียว-คุณสดศรี ศรีรัตน์
๓. รศ. ดร.ชาติชาย ตระกูลรังสิ
๔. ครอบครัวถนอมอุไรรัตน์ สงขลา
๕. คุณจัด อุไรรัตน์
๖. คุณคำรณ บุญเชิด
๗. ดร.รุจา ผลสวัสดิ์
๘. คุณทวี ชูทรัพย์
๙. คุณบุญงำ สงวนศรี จ.น่าน
๑๐. คุณพนัส-คุณกัลยา สิมะเสถียร
๑๑. ทต. วีระวัฒน์-พต.ท. หญิงศิรประภา สัตยานุรักษ์
๑๒. ศ.เรืองศักดิ์ กันตะบุตร
๑๓. คุณจำนง พิบูลย์
๑๔. ศ. นพ.กฤษฎา-คุณขวัญใจ รัตนโอฬาร
๑๕. พล.ร.อ. หัน-คุณชัยพร สกุลพานิช
๑๖. คุณเฉลียว พงศ์ผาสุก
๑๗. ไม่ประสงค์ออกนาม
๑๘. นพ.สุรัตน์ บุญญะการกุล
๑๙. คุณณัฐพีระ สายเสือ
๒๐. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๒๑. บริษัทเบญ พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด
๒๒. คุณกำแหง-คุณฉันทนา สถิรกุล
๒๓. อ.ประกายจันทร์ กมลทิพย์สุคนธ์
๒๔. คุณบุญเสริม แพเพชร
๒๕. คุณพีระพันธุ์ แก้วชิมพลี

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

รายนามผู้บริจาคสมทบทุน
มูลนิธิคุณประสิทธิ์-คุณหญิงพัฒนา อุไรรัตน์

วันที่ ๑๙ ก.พ. ๕๐

๑. ผศ. ดร.สืบแสง-คุณหญิงสุมณฑา พรหมบุญ
๒. คุณโสภณ หงส์บุตร
๓. อ.ส่งศรี วรรณเสน
๔. คุณธีรภารณ์ สุวรรณดี
๕. คุณอุทยาน อุทยานะกะ
๖. ผศ.ไชยรัตน์ รุจพงศ์
๗. ผศ.วิสูตร จิระดำเกิง
๘. คุณสมบูรณ์-คุณพิสมัย ชุมศักดิ์วินิจ
๙. Asst. Prof. Gessy Maneerutt
๑๐. ทญ.ถวัลรัตน์ โหละสุต
๑๑. อ.ชลาศัย กันมินทร์
๑๒. อ.พีรยา มหากิตติคุณ, อ.ปรารถนา โกเมน
๑๓. คุณวิรัตน์ เกสสมบูรณ์
๑๔. คุณพนัสศักดิ์-คุณนลินทิพย์ กระแสร์สุนทร
๑๕. คุณบัญญัติ พัทธธรรม
๑๖. คุณบงกช กาญจนแก้ว
๑๗. ดร.มานิต บุญประเสริฐ
๑๘. อ.ดำรงค์-อ.พิทวัส อินทรมีทรัพย์
๑๙. กำนันไกรสร นันทมานพ
๒๐. บริษัทซีเวย์ เอ็กเพรส จำกัด
และคุณชล-คุณสุศีลา สิมะวานิชกุล

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

๒๑. คุณพรรณี จรัมพร
๒๒. คุณยศ อมรกิจวิกัล
๒๓. ดร.นิ่มนวล วิเศษสรรพ์
๒๔. คุณวัลลภา-คุณสุนีย์พร แสงจันทร์
๒๕. อ.จินตนา เชิญศิริ
๒๖. อ.ลิลี่ โกศัยยานนท์
๒๗. รศ. ดร.พรรณราย ทรัพยะประภา
๒๘. ผศ. ดร.วราพร ลักษณลม้าย
๒๙. ดร.ณกมล จันทร์สม
๓๐. ผศ.อารีรัตน์-น.ท.อัฌชา แย้มเกสร
๓๑. ศ.มารุต บุนนาค
๓๒. รมว. ธีรภัทร เสรีรังสรรค์
๓๓. นพ.ส่ง-คุณประจง ศรีสุภาพ
๓๔. คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ คณะอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวฯ
๓๕. คุณเอกพจน์ วงศ์สวัสดิ์กุล-คุณวาทินี วิมลชัยฤกษ์
๓๖. คุณปรียนันท์ เจริญลาภนพรัตน์
๓๗. คุณนิวัฒน์-คุณอารีย์ วชิรวราการ
๓๘. คุณจุฑารัตน์ จันทร
๓๙. PP. Uthai Asavaprapha
๔๐. คุณจุรินทร์ ลักษณวิศิษฐ์
๔๑. คุณศรีพงษ์ ครุฑพันธุ์

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

รายนามผู้ส่งพวงหรีดร่วมไว้อาลัย คุณพ่อประสิทธ์ อุไรรัตน์

วันที่ ๑๗ ก.พ. ๕๐

๑. วิทยาลัยวิศวกรรมศาสตร์ ม.รังสิต
๒. บัณฑิตวิทยาลัย
๓. หลักสูตร M.A. Leadership
๔. สถาบันวิจัยทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ม.รังสิต
๕. คณะพยาบาลศาสตร์
๖. สำนักงานกิจการนักศึกษา
๗. สโมสรนักศึกษา ม.รังสิต
๘. ภาควิชาภาษาญี่ปุ่น คณะศิลปศาสตร์
๙. คณะศิลปศาสตร์
๑๐. คณะแพทย์แผนตะวันออก
๑๑. วิทยาลัยนวัตกรรมสังคม
๑๒. สำนักหอสมุด ม.รังสิต
๑๓. สำนักงานอาคารและสิ่งแวดล้อม ม.รังสิต
๑๔. คณะอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการบริการ
๑๕. คุณชูวิทย์ ลดากรเวทย์
๑๖. พล.ต. สนั่น-คุณฉวีวรรณ ขจรประศาสตร์
๑๗. ดร.ธนู กุลชล อธิการบดี ม.กรุงเทพ
๑๘. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

๑๙. พ.อ. วัลลภ-คุณกฤษณา เจิมภักดี
๒๐. น.พ.ธานี เทพวัลย์ ผู้อำนวยการแพทย์ โรงพยาบาลพญาไท ๒
๒๑. น.พ.สันต์ ใจยอดศิลป์ ผอ.โรงพยาบาลพญาไท ๒
๒๒. คณะแพทย์ โรงพยาบาลพญาไท ๒
๒๓. พล.อ.ต. สมาน-ดร.เกสรา สุขสว่าง
๒๔. คุณวิชัย-คุณรุจา เตชะธนาลัย
๒๕. คุณวิโรจน์-คุณกุลนารี เตชะธนาลัย และครอบครัว
๒๖. คุณสมบูรณ์-คุณวรรนี สุขศาตร
๒๗. คุณคำนึง อุไรรัตน์ และครอบครัว
๒๘. ทพ.ชนาธิป อมาตยกุล
๒๙. Acer Computer Co. Ltd.
๓๐. ดร.ศิริกุล จันทร์สว่าง
๓๑. ไอมาร์ท ซิเคียวริตี้ เน็ตเวิร์ค บจก.
๓๒. พญ.สุภาเพ็ญ-นายบุญจง สนธิพิม
๓๓. วิทยาลัยทองสุข
๓๔. ลูกอิน สุวรรณทรรถ และครอบครัว
๓๕. ดร.รัชนีพร พุคยาภรณ์ พุกกะมาน อธิการบดี ม.ศรีปทุม
๓๖. นพ.ชาติ-ดร.สุมาลี พิชญางกูร

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

วันที่ ๑๘ ก.พ. ๕๐

๓๗. บ.ไทยประดิษฐ์
๓๘. ธ.กรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สาขาบางซื่อ
๓๙. พลเรือเอกหัน-คุณชัยพร สกุลพานิช
๔๐. ศ.เรืองศักดิ์ กันตะบุตร
๔๑. วิทยาลัยดนตรี
๔๒. ผู้ว่าการการประปานครหลวง
๔๓. ฝ่ายบริหารทรัพยากรบุคคล การประปานครหลวง
๔๔. อ.อรรถพล ตริตานนท์ รองประธานกรรมการบริหาร บมจ.ป่องทรัพย์
๔๕. คุณวรสิทธิ์-พญ.ภัทรา สุคนธสิทธิ์
๔๖. คุณทัศนพงษ์ จักกะพาก

วันที่ ๑๙ ก.พ. ๕๐

๔๗. คณะกรรมการการประปานครหลวง
๔๘. คุณพิมสิริ ณ สงขลา
๔๙. คุณอลงกรณ์-คุณคมคาย พลบุตร รองหน.พรรคประชาธิปัตย์
๕๐. ดร.เชิดชัย-พญ.ทัศนีย์ เชี่ยวธีรกุล
๕๑. นพ.ปราชญ์-คุณจุรีภรณ์ บุณยวงศ์วิโรจน์ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข และภริยา
๕๒. คุณสุทธิชัย-คุณรัชนี ปริตรานันท์
๕๓. คณะศิลปกรรม มหาวิทยาลัยรังสิต (บริษัทซินน็อกซ์ จำกัด คณะศิลปกรรม ม.รังสิต)
๕๔. คุณสนั่น สนั่นวัฒนานนท์ Reed Tradex
๕๕. คุณอุทัยสิทธิ์ ตรีบุญเมือง ห้องอาหารอีสานไทย ไฝทอง
๕๖. ทีมคุณปรียะมิตต์ ธ.กรุงเทพ หน่วยงานบริหารสินเชื่อพิเศษ
๕๗. คุณเกียรติกร-คุณลัดดา พรหมโยธี และครอบครัว
๕๘. ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลพญาไท ๒
๕๙. คุณเกียรติ สิทธิอมร และครอบครัว
๖๐. ดร.รัชดา ธนาดิเรก และสช.บางพลัด (คนทำงานเมืองฯ)
๖๑. พญ.วารุณี จินารัตน์ สถาบันพยาธิวิทยา กรมการแพทย์
๖๒. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
๖๓. บริษัทกัสตรอน อมเม่อ จำกัด (ร้านก๊วนก๊ง)
๖๔. คุณนวลพรรณ ล่ำซำ
๖๕. นพ.อำพล จินดาวัฒนะ เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

๖๖. สำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงสาธารณสุข
๖๗. นพ.มงคล ณ สงขลา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๖๘. ๓D Networks (Thailand) Co., Ltd.
๖๙. นพ.มรกต กรเกษม ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๗๐. ครอบครัว จิรานุวัฒน์
๗๑. กำนันสมบัติ นพเกตุ
๗๒. คุณกรณ์ จาติกวณิช รองเลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์
๗๓. ด้วยรักและอาลัย ครอบครัวศุภวรรณ

วันที่ ๒๑ ก.พ. ๕๐

๗๔. บลจ.ไทยพาณิชย์ จำกัด
๗๕. จักรวาล ฑูรย์ทิพย์ ท้วมเจริญ
๗๖. สจ.ประสาน จันผา
๗๗. นพ.ณรงค์ศักดิ์ อังคะสุวพลา อธิบดีกรมอนามัย
๗๘. สถาบันโรคผิวหนัง
๗๙. อภิรักษ์ โกษะโยธิน (ผู้ว่าฯ กทม.)
๘๐. สถาบันภาษา ม.รังสิต Rangsit English Language Institute, Rangsit University
๘๑. สถาบันมะเร็งแห่งชาติ
๘๒. โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย
๘๓. B-๕๒ AGENCY
๘๔. หจก.ไทยอินเตอร์ลอนดรี
๘๕. หจก.สมบูรณ์ แทรเวล-สมบูรณ์ ธรรมศักดิ์จินดา
๘๖. น.พ.สงวน นิตยารัมภ์พงศ์ เลขาธิการ สนง.หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ
๘๗. สมศักดิ์-ปทุมรัตน์ คุณเงิน
๘๘. ศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ม.รังสิต
๘๙. สหกรณ์ออมทรัพย์ เครือโรงพยาบาลพญาไท
๙๐. พลอากาศเอกสิทธิ-คุณหญิงธิดา เศวตศิลา
๙๑. สโมสรสราญรมย์ กระทรวงการต่างประเทศ
๙๒. ดร.สุวิทย์ ยอดมณี และคุณหญิง รมต.ว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
๙๓. หมอหยอง
๙๔. คุณวันชัย จิราธิวัฒน์ ประธานกรรมการ บริษัทกลุ่มเซ็นทรัล จำกัด
๙๕. อุไรรัตน์ รีสอร์ท & ด่านนอกฟิชชิ่ง ปาร์ค

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

๙๖. MACO บมจ.มาสเตอร์ แอด
๙๗. โรงเรียนสาธิต ม.รังสิต
๙๘. นพ.มัยธัช สามเสน ผอ.สถาบันประสาทวิทยา
๙๙. พลเอก วัฒนชัย - คุณหญิงสุภา วุฒิศิริ
๑๐๐. พล.ต. อินทรัตน์ - คุณบุษบา ยอดบางเตย รองประธานสหพันธ์ยกน้ำหนักนานาชาติ
๑๐๑. ศ. ดร.ประดิษฐ์ - คุณอุบลศรี - รศ. ดร.อดิทธิ์ เชี่ยวสกุล
๑๐๒. มรว.ทองใหญ่ - คุณเพ็ญศรี ทองใหญ่
๑๐๓. คุณวิเชียร - คุณเสาวนีย์ เตชะไพบูลย์
๑๐๔. ผศ.เพ็ญศรี พิทักษ์ธรรม มัชฌิมาภิโร
๑๐๕. เตียเฮ้า แซ่แต้
๑๐๖. บมจ.เอส.อาร์.พริ้นติ้ง แมสโปรดักส์
๑๐๗. คุณวัยโรจน์ พิพิธภักดี และครอบครัว
๑๐๘. ทพ. ทองเอก - ทพญ.สุชาดา นาวาเจริญ

วันที่ ๒๒ ก.พ. ๕๐

๑๐๙. พลโทสุริโย - คุณอำไพพรรณ อินทร์บำรุง
๑๑๐. คุณบรรหาร - คุณหญิงแจ่มใส ศิลปอาชา
๑๑๑. นพ.ธวัช - ทพญ.ดวงพร สุนทราจารย์
๑๑๒. คุณสรศักดิ์ สร้อยสนธิ์
๑๑๓. นพ.วิโรจ - คุณวรรณินี สินธวานนท์ และครอบครัว
๑๑๔. สำนักงานปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
๑๑๕. พลเอก จรัล - คุณน่ารัก กุลละวณิชย์
๑๑๖. สำนักงานสุทธิธรรมและเพื่อน
๑๑๗. คุณสุวิทย์ คุณกิตติ
๑๑๘. บ.วิศวกรที่ปรึกษา พี.เอช. ๒๐๐๐ จำกัด
๑๑๙. ธนาคารออมสิน สาขากระทรวงการคลัง
๑๒๐. มูลนิธิชีวิตพัฒนาในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
๑๒๑. แผนกรังสีวินิจฉัยเครือโรงพยาบาลพญาไท
๑๒๒. คุณเฉลิมพันธ์ - คุณหญิงศศิมา ศรีวิกรม์
๑๒๓. พล.ต.อ. ประทิน - คุณกุณฑลา สันติประภพ
๑๒๔. ทัตพร (ติ้ม) - สมบูรณ์ (น้อย) บางปะกง

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

๑๒๕. วงดนตรีไทย บ้านอรรถกฤษณ์
๑๒๖. คุณนิพัทธา อมรรัตนเมธา
๑๒๗. คุณเสถียร - คุณลาวัลย์ เตชะไพบูลย์
๑๒๘. คุณหญิงไกรศรี ศรีอรุณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม
๑๒๙. นพ.วิชัย โชควิวัฒน อธิบดีกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทย
๑๓๐. นพ.ม.ล.สมชาย - คุณสุชาดา จักรพันธ์ อธิบดีกรมสุขภาพจิตและภริยา
๑๓๑. คุณประยูร - คุณอัญชลี จันทร์เลิศฟ้า
๑๓๒. คุณรัตน์ ศรีไกรวิน และครอบครัว
๑๓๓. นายบุญเทียม เตียรประเสริฐ ประธานผู้ประนีประนอมศาลจังหวัดฉะเชิงเทรา
๑๓๔. วิทยาลัยเฉลิมกาญจนา

วันที่ ๒๓ ก.พ. ๕๐

๑๓๕. ดร.ศิริ - คุณผุสดี การเจริญดี
๑๓๖. คุณสนั่น - คุณหญิงณัฐิกา อังอุบลกุล
๑๓๗. Pricewaterhouse Coopers
๑๓๘. บมจ.อมรินทร์พรินติ้งแอนด์พับบลิชชิ่ง ฝ่ายจัดซื้อ
๑๓๙. ISIS Network
๑๔๐. ดร.จรวยพร ธรณินทร์ (ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ)
๑๔๑. คุณพิศณุ - คุณปิยานุช จิตรสำเริง
๑๔๒. สาขาวิชาการออกแบบนิเทศศิลป์ คณะศิลปกรรม ม.รังสิต
๑๔๓. อู่แสงชัยเซอร์วิส
๑๔๔. ห้องผ่าตัดและวิสัญญี โรงพยาบาลพญาไท ๑
๑๔๕. บมจ.สามารถเทเลคอม
๑๔๖. นพ.กระแส - พญ.เพ็ญแข ชนะวงศ์
๑๔๗. สาขาพรรคประชาธิปัตย์ เขต ๑ นนทบุรี
๑๔๘. คุณสุรนันนท์ เวชชาชีวะ
๑๔๙. รศ.ประพันธ์พงศ์ - คุณปราณี เวชชาชีวะ
๑๕๐. คุณจิรวัชญ์ อัยยะศิริ
๑๕๑. คุณอนันต์ เดชอนันตชาติ และครอบครัว
๑๕๒. แผนกผู้ป่วยวิกฤต โรงพยาบาลพญาไท ๑
๑๕๓. ร้านดอกไม้อำภา

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ร้อยเรียงลำนำฝากคำอาลัย

คำอวยพรในโอกาสคุณพ่อประสิทธิ์ คุณหญิงพัฒนา อุไรรัตน์
แต่งงานครบรอบ ๕๔ ปี ๒๐ สิงหาคม ๒๕๓๔

กอบรักมาเรียงร้อย
เป็นสายสร้อยสวรรค์
จะเก็บไปผูกตะวัน
พันดวงดาวสกาวฟ้า
แด่ท่าน ไม้เท้ายอดทอง
ตะบองยอดเพชร ทั้งสอง

นำผองพรมาร้อยเป็นสร้อยสน
เก็บมงคลมาร้อยเป็นสร้อยขวัญ
เอาใยรักถักร้อยสัมพันธ์
"อุไรรัตน์" รักมั่นนิรันดร์เทอญ

พัฒน์ บุญยรัตนพัฒน์ (อดีตผู้ว่าราชการหลายจังหวัด เพื่อนของคุณพ่อ)

หอสมุดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ฟากฟ้าแม้กว้างสุดกว้าง หากแต่อ้างว้าง
จักเทียบเปรียบได้ดังไฉน
พระคุณพ่อแม่กว้างไกล กว้างกว่านภาลัย
แต่ไม่อ้างว้างวิญญาณ์
หล่อเลี้ยงลูกรักนานมา เอิบอิ่มอุรา
หาญกล้าฟันฝ่าผองภัย
แม้ลูกพลัดพรากจากไกล สู่ด้าวแดนใด
พ่อแม่ส่งใจคุ้มครอง
ลูกย้อนรำลึกนึกมอง ห้าสิบสี่ปีทอง
สุดซึ้งตรึงตื้นตันใจ
กุลพงศ์วงศ์วาน อุไร รัตน์ นามนี้ไซร้
จักไม่รู้ร้างโรยรา
ลูกหลานจะพิทักษ์รักษา สืบสานเจตนา
คงอยู่คู่หล้านิจกาล

อาทิตย์ อุไรรัตน์

หอสมุดพนยเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

อวยพรวันเกิดครบ ๙๘ ปี ๔ ตุลาคม ๒๕๔๒

❊ ปี่พาทย์ทำเพลงรัว ❊

ร้องเพลงฉุยฉาย

ฉุยฉายเอย
คุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ผู้ประเสริฐ
ผู้ก่อตั้งเครือโรงพยาบาลพญาไท
เพื่อหวังเอย
ให้พ้นจากทุกข์เจ็บป่วยมหันต์
กิจการขยายเครือข่ายสารพัน
สี่ตุลามาฉลองวันเกิด
บรรจบครบเลิศแปดสิบแปดวรรษา
ประธานกรรมการใหญ่บริษัทประสิทธิ์พัฒนา
เพื่อหวังช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน
สร้างคุณอนันต์ช่วยชาวประชา
นานาสถาบันเจริญวัฒนา

❊ ร้องเพลงแม่ศรี ❊

ลูกพญาไทเอย
ขอน้อมใจกาย
คุณพ่อประชาธิปไตย
บริหารงานมา
ลูกพญาไททั้งหลาย
กราบไหว้วันทา
ดีเด่นนักหนา
รุ่งเรืองนักเอย

คุณพระเอย
เทวาเทพไท้
อำนวยอวยชัย
ชีวิตชีวา
คุณพระรัตนตรัย
ประทานพรมา
พิทักษ์รักษา
ยิ่งกว่าร้อยปีเอย

❊ ปี่พาทย์ทำเพลงเร็ว ❊ ลา ❊

ผู้ประพันธ์ อาจารย์บำรุง พาทยกุล
ผู้แสดง ด.ญ.ขจิตธรรม พาทยกุล
โรงเรียนพาทยกุลการดนตรีและนาฏศิลป์

หอสมุดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

แด่คุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์

โดยนิตินัยท่านคือชายผู้สูงศักดิ์
เป็นสายทิพย์โซ่ทองผ่องสุวรรณ

ท่านชี้ว่ากาลเวลามีค่ายิ่ง
ดุจสายน้ำไหลไปในวารี

อย่าโอ้เอ้วิหารรายภิปรายพร่ำ
วจีท่านช่างแน่ชัดเป็นสัตยา

ณ วันนี้ท่านยังมีวิถีทัศน์
คงเป็นยอดปูชนียบุคคล

โดยสัจนัยท่านเป็นหลักให้ยึดมั่น
จูงจิตพลันให้ลุถึงซึ่งความดี

ไม่หยุดนิ่งหากเคลื่อนไปในวิถี
ทุกนาทีเพียรพินิจพิจารณา

ไม่ลงมือรีบเร่งทำจะพลาดท่า
ประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ล้ำค่านรชน

ก้าวไกลกว้างสว่างชัดทั่วทุกหน
เป็นต้นแบบพึงยลเยี่ยงอย่างเทอญ

สวนิต ยมาภัย
๓ กุมภาพันธ์ ๔๓

หอสมุดหมอเหต มหาวิทยาลัยรังสิต

พระคุณพ่อประสิทธิ์แสนยิ่งใหญ่ ประสงค์สร้างพญาไทเพื่อรักษา
เพื่อนมนุษย์ต่างไซร้ไร้โรคา พ่อผู้สร้างรังสรรค์มาสำเร็จจริง

๔ ตุลาวันคล้ายวันเกิดพ่อ พระผู้ก่อผู้สร้างทางไสว
ลูกๆซาบซึ้งในธารน้ำใจ ที่หลั่งไหลหล่อเลี้ยงชุบชีวิน

ในวาระพ่อครบแปดสิบเก้า ขอพรพระคุณเจ้าทั่วสารสิน
ประทานพรปัดเป่าภัยห่างไกลสิ้น ทั้งทรัพย์สินบริวารงานเจริญ

ขอให้พ่อมีอายุยั่งยืนดั่ง ดวงดาวสพรั่งสง่าคู่ฟ้าใส
ประดุจดังต้นไม้ใหญ่กลางพงไพร เป็นศูนย์รวมดวงใจพญาไททุกคน

คณะผู้บริหารและพนักงานโรงพยาบาลพญาไท ๒

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

พ่อผู้ให้

พ่อประสิทธิ์คือผู้คิดผู้สรรค์สร้าง
เป็นผู้นำนาวาพญาไท
พ่อคือหลักแนะแนวคิดชี้ผิดถูก
แนะแนวทางแก้ไขด้วยใจจำนง
พ่อคือแสงสีทองสาดส่องฟ้า
คือผู้นำผู้สรรค์สร้างหนทางดี
พ่อคือพ่อผู้ให้ป้องภัยเสี่ยง
เป็นผู้นำเผชิญหน้าดับทุกข์ภัย
เปรียบเปลวแสงนำทางสว่างไสว
ให้ก้าวไกลด้วยจิตใจที่มั่นคง
สั่งสอนลูกปลูกจิตคิดประสงค์
จิตใจตรงต่อสู้กอบกู้ความดี
ดั่งสุริยาแผ่กล้ารัศมี
เป็นแบบที่ควรยึดมั่นนิรันดร์ไป
ไม่หลบเลี่ยงปัญหาคอยแก้ไข
พ่อยิ่งใหญ่ในใจพญาไททุกคน

ทวีป ตลับเงิน
๒๙ มิถุนายน ๒๕๔๓

หอสมุดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ผู้สร้าง ผู้ปกป้อง

ปทุมาลอยเด่นเห็นคุณค่า
เป็นผู้สร้างผู้ปกป้องครองคุ้มภัย
ประหนึ่งร่มไม้แผ่ไพศาล
อุปสรรคขวางหน้ากล้าผจญ

งามสง่าผู้ก่อพ่อผู้ให้
เป็นศูนย์รวมพญาไทผูกใจคน
คือกิจการก้าวหน้าทุกแห่งหน
ให้เกิดผลสำเร็จเสร็จดังใจ

ประทีป ตลับเงิน

หอสมุดหมอเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

กราบอวยพรคุณพ่อประสิทธิ์ อุไรรัตน์ ในวันคล้ายวันเกิด

เก้าสิบสี่ปีทองของคุณพ่อ
สร้างหลักฐานให้ผู้คนพ้นบรรยาย
กิจการอันหลากหลายได้ริเริ่ม
ทุ่มเททั้งกายใจไม่ผันแปร
กินประหยัดอยู่ประหยัดอย่างครัดเคร่ง
สุดจักหาใครเปรียบที่เทียบเคียง
เกิดมาสู้รู้อดทนจนไม่ว่า
เป็นครูเป็นอัยการอยู่นานปี
เป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติ
ก่อกำเนิดธุรกิจโรงพยาบาล
ผู้กอปร์ก่อกิจการงานทั้งหลาย
ทั้งหญิงชายเฉกลูกหลานท่านดูแล
ต่อยอดเติมจนงดงามตามกระแส
ส่วนตัวแท้ยังเป็นพ่อแบบพอเพียง
ทั้งคิดเองทำเองไม่เคยเกี่ยง
ดูเป็นแย่ียงเป็นอย่างทางที่ดี
สร้างตนมาแต่เยาว์วัยไม่หน่ายหนี
เป็นผู้ว่าฯรู้หน้าที่มีผลงาน
หลังเกษียณสารพัดงานรอบด้าน
อีกกิจการด้านมหาวิทยาลัย

การเปลี่ยนแปลงคือคุณธรรมประจำโลก มีสุขโศกมีก้าวหน้าล้าหลังได้
วัดกันที่คุณธรรมประจำใจ ธนสารสมบัติใช่แก่นธรรมา
เก้าสิบสี่ปีทองของคุณพ่อ ลูกกราบขอพระไตรรัตน์สวัสดิรักษา
อีกพรชัยแห่งพระศรีศาสดา ดลพลานามัยให้คืนคง
ให้สุขกายสุขใจจิตใสสว่าง ในทิศทางแห่งธรรมนำเสริมส่ง
หวังสิ่งใดให้สมหวังดังใจจง ชีพดำรงเป็นมิ่งขวัญนิรันดร์กาล

พิสมัย จันทวิมล

หอสมุดหมอเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

เอกอรรถอุทิศนาแด่
ท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์

ครั้งโน้น ณ ถิ่นนี้ ปฐพีสิแปรผัน
จากแดนเกษตรอัน อุดมสุขเกษมสานต์
เปลี่ยนเป็นรกชัฏร้าง วะเวิ้งว้างอยู่เนิ่นนาน
นายทุนเที่ยวเทียวกว้าน กักกุมไว้ด้วยเงินตรา
มีใครที่ไหนเล่า จะหาญเข้าช่วงชิงมา
สายป่านเขาเหลือคณา จึงกร่างกล้าเก็งกำไร
ท่านประสิทธิ์ อุไรรัตน์ สิกขทัศน์ท่านกว้างไกล
จึงทุ่มจึงเทใจ เข้าแลกผืนแผ่นดินมา
หวังประโยชน์อันยั่งยืน ยิ่งกว่าอื่นการศึกษา
ยอดเยี่ยมแก่บรรดา อนุชนของชาติเรา
อุดมการณ์สูงส่งนัก เห็นประจักษ์มานานเนา
ใหญ่ยิ่งมิใช่เบา ก่อกำเนิดแต่โน้นมา
เริ่มเพียงตึกหนึ่งหลัง พลันสะพรั่งติดตามมา
รูปลักษณ์ละลานตา สูงส่งรายเรียงไป
เป็นที่ประลองวิทย ประยุกต์กิจวิชชาไกร
เป็นที่ประลองใน พหุภาคภูมิปัญญา
ทฤษฎีปฏิบัติ หนุนเนื่องชัดทุกสาขา
สุจริตจรุงพา วิชาชีพให้ยิ่งยง

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ปฏิญญามหาวิทยาลัย วางไว้มั่นคง
สร้างสิ่งดีสู่สังคม
ดำรงคงค่านิยม อันคู่ควรสม
พันธกิจอุดมศึกษา
มุ่งมั่นประสิทธิ์วิทยา วิจัยแสวงหา
วิถีทางถูกต้องครองธรรม
การใดที่ดีชี้นำ มิให้ตกต่ำ
ไขว้เขวหลงเล่ห์มัวมล
ศักยภาพของแต่ละคน แน่แท้พลังดล
ทางเดินมหาวิทยาลัย
มรส.สื่อสัญญาไว้ จักก้าวต่อไป
สมานสมัครสมัคคี
มโนปณิธานดังนี้ เป็นกิจกรณีย์
น่าที่ ท่านประสิทธิ์ พอใจ
จึงควรแท้แน่หนักไซร้ ชาวเราจุ่งได้
นอบน้อมปฏิบัติบูชา
เพื่อเป็นเอกอรรถอุทิศนา ด้วยศิรสา
แด่ท่าน ณ สุคติ เทอญ

สวนิต ยมาภัย
คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต
ผู้ประพันธ์

หอสมุดหมอเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

ที่ปรึกษา

ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์

บรรณาธิการอำนวยการ

พิสมัย จันทวิมล

อานันท์ หาญพาณิชย์พันธ์

บรรณาธิการ

สมเกียรติ รุ่งเรืองวิริยะ

กองบรรณาธิการ/พิสูจน์อักษร

พิสมัย จันทวิมล

ศศวรรณ รื่นเริง

ดร.มลิวัลย์ ประดิษฐ์ธีระ

ดร.กัลยรัตน์ หล่อมณีนพรัตน์

สิรินภา เจริญแก้ว

กลย์กร จันลอย

กิติญาพรรณ บุญมา

เลขากองบรรณาธิการ

ภัสณี บำรุงถิ่น

ฝ่ายการเงินและงบประมาณ

ประทีป นรินทรางกูร ณ อยุธยา

ฝ่ายจัดพิมพ์

กสิณ จันทร์เรือง

ภาพประกอบ

กลย์กร จันลอย

สุริยะ สีเหลือง

สุดสาคร สุทธาวรรณ์

วิภา อุไรรัตน์

พิมพ์ที่

บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยรังสิต

